A propos de ce livre

Ceci est une copie numérique d'un ouvrage conservé depuis des générations dans les rayonnages d'une bibliothèque avant d'être numérisé avec précaution par Google dans le cadre d'un projet visant à permettre aux internautes de découvrir l'ensemble du patrimoine littéraire mondial en ligne.

Ce livre étant relativement ancien, il n'est plus protégé par la loi sur les droits d'auteur et appartient à présent au domaine public. L'expression "appartenir au domaine public" signifie que le livre en question n'a jamais été soumis aux droits d'auteur ou que ses droits légaux sont arrivés à expiration. Les conditions requises pour qu'un livre tombe dans le domaine public peuvent varier d'un pays à l'autre. Les livres libres de droit sont autant de liens avec le passé. Ils sont les témoins de la richesse de notre histoire, de notre patrimoine culturel et de la connaissance humaine et sont trop souvent difficilement accessibles au public.

Les notes de bas de page et autres annotations en marge du texte présentes dans le volume original sont reprises dans ce fichier, comme un souvenir du long chemin parcouru par l'ouvrage depuis la maison d'édition en passant par la bibliothèque pour finalement se retrouver entre vos mains.

Consignes d'utilisation

Google est fier de travailler en partenariat avec des bibliothèques à la numérisation des ouvrages appartenant au domaine public et de les rendre ainsi accessibles à tous. Ces livres sont en effet la propriété de tous et de toutes et nous sommes tout simplement les gardiens de ce patrimoine. Il s'agit toutefois d'un projet coûteux. Par conséquent et en vue de poursuivre la diffusion de ces ressources inépuisables, nous avons pris les dispositions nécessaires afin de prévenir les éventuels abus auxquels pourraient se livrer des sites marchands tiers, notamment en instaurant des contraintes techniques relatives aux requêtes automatisées.

Nous vous demandons également de:

+ *Ne pas utiliser les fichiers à des fins commerciales* Nous avons conçu le programme Google Recherche de Livres à l'usage des particuliers. Nous vous demandons donc d'utiliser uniquement ces fichiers à des fins personnelles. Ils ne sauraient en effet être employés dans un quelconque but commercial.
+ *Ne pas procéder à des requêtes automatisées* N'envoyez aucune requête automatisée quelle qu'elle soit au système Google. Si vous effectuez des recherches concernant les logiciels de traduction, la reconnaissance optique de caractères ou tout autre domaine nécessitant de disposer d'importantes quantités de texte, n'hésitez pas à nous contacter. Nous encourageons pour la réalisation de ce type de travaux l'utilisation des ouvrages et documents appartenant au domaine public et serions heureux de vous être utile.
+ *Ne pas supprimer l'attribution* Le filigrane Google contenu dans chaque fichier est indispensable pour informer les internautes de notre projet et leur permettre d'accéder à davantage de documents par l'intermédiaire du Programme Google Recherche de Livres. Ne le supprimez en aucun cas.
+ *Rester dans la légalité* Quelle que soit l'utilisation que vous comptez faire des fichiers, n'oubliez pas qu'il est de votre responsabilité de veiller à respecter la loi. Si un ouvrage appartient au domaine public américain, n'en déduisez pas pour autant qu'il en va de même dans les autres pays. La durée légale des droits d'auteur d'un livre varie d'un pays à l'autre. Nous ne sommes donc pas en mesure de répertorier les ouvrages dont l'utilisation est autorisée et ceux dont elle ne l'est pas. Ne croyez pas que le simple fait d'afficher un livre sur Google Recherche de Livres signifie que celui-ci peut être utilisé de quelque façon que ce soit dans le monde entier. La condamnation à laquelle vous vous exposeriez en cas de violation des droits d'auteur peut être sévère.

À propos du service Google Recherche de Livres

En favorisant la recherche et l'accès à un nombre croissant de livres disponibles dans de nombreuses langues, dont le français, Google souhaite contribuer à promouvoir la diversité culturelle grâce à Google Recherche de Livres. En effet, le Programme Google Recherche de Livres permet aux internautes de découvrir le patrimoine littéraire mondial, tout en aidant les auteurs et les éditeurs à élargir leur public. Vous pouvez effectuer des recherches en ligne dans le texte intégral de cet ouvrage à l'adresse `http://books.google.com`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het "watermerk" van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06909234 8

Digitized by Google

Digitized by Google

OFF

Gartjens

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

~~CE LIVRE~~

~~Appartient~~

à

~~Joseph Corneille~~

~~Leyssens~~

OFF

Bartjen

Digitized by Google

L. Crusius

il y a une édition de W. Bartjens de 1604

10.429
8vo

het 2de deel van dit boek aangehaald J J Van der Aa in 1689

zie f 3 aan den lever 30 7ber 1689
4 1 feb. 1763

in het 2de deel f 110 winst rekening

Digitized by Google

DE VERNIEUWDE CYFFERINGE

VAN

M^r. WILLEM BARTJENS,

Herstelt, vermeerderd en verbeterd:

DOOR

M^r. JAN VAN DAM.

Digitized by Google

NB. Hebbe om de gevoegzaamheyd van het Werk, de Zinrijke Vragen agter de Regel van Egalisatie laten volgen, om dat verscheyde Liefhebbers der Reken-konst het beter oordeelde.

Digitized by Google

DE VERNIEUWDE CYFFERINGE VAN Mr. WILLEM BARTJENS,

Waar uyt men meest alle de Grond-regulen van de Reeken-konst leeren kan.

Herstelt,

Vermeerdert ende verbetert, door

Mr. JAN van DAM,

En nu in dezen laatsten Druk op Nieuws yder Vraag na gezien, bewerkt, en van alle voorgaande Fauten gezuyvert,

Door den Wel-ervaren Reeken-meester

KLAAS BOSCH.

De Drukker belooft by dezen Nieuwen Druk in plaats van Twee Schellinge Een Premie van Een Gulden, voor yder Fout die hem het eerst word aan getoond in de Getallen ofte Facitten.

Tot AMSTERDAM,

By JOANNES KANNEWET, Boekverkooper in de Nes, in de Gekroonde Jugte Bybel.

1779.

Digitized by Google

De DRUKKER
Aan de
LIEFHEBBERS en LEERLINGEN
Der CYFFER-KONST.

VErmits door de menigvuldige Herdrukkinge van de Vermaarde Cijfferinge van Mr. WILLEM BARTJENS, van teyd tot teyd meer en meer Drukfouten waaren in geslopen, zo heeft het my goed gedagt, dit nuttige Werk daar aan te kosten te leggen, tot gemak van *Mr. en Leerlingen*, om het zelve geheel zonder Fouten in 't Ligt te brengen, hebbe ten dien eynde daar toe verzogt den Wel-ervarene Reeken-meester KLAAS BOSCH, om het zelvige naauwkeurig na te zien, die mijn daar in geerne te wille was; te meer om dat hy verzekert konde wezen dat zijne moeyte van veele nuttigheyd zijn zoude; door dien ik van mijne zijde langs een kostbaare, dog teffens op vaste en onwrikbaare gronde eene weg in sloeg, die genoegzaam van niemand in die effenheyd konde gevolgd werden: het welk ook van dien uytwerking is geweest, dat mijne Correcte Drukke de goedkeuring van alle Liefhebbers heeft verkregen. Edog de baatzugt dit niet langer konnende dulde, heeft zig zelve in 't ligt vertoond en genoegzaam zo het mogelijk was my te wille na volgen; (dit ziende) zo heb ik mijn bevlytigt om het zelvige te Vernieuwen, en tot gemak van Mr. en Leerlingen met Nieuwe Cijffer-letteren verbetert, daar en boven zo heb ik mijne Præmie verhoogt, en in deze Nieuwe Druk / in plaats van 12 Stuyv. een Præmie van 20 Stuyv. gesteld, te weeten voor yder Fout / die mijn het eerst word aan getoond in de Opgaaf of Uytkomst die eenigzints hinderlijk mogte zijn: Ook heb ik om de gevoegzaamheyds halve in dezen Nieuwen Druk, de Zinrijke Vragen geplaast agter de Regel van Egalisatie, twyffele niet of zal de goedkeuringe weg dragen. Zo dat gy dan hier in het ligt ziet zonder Fouten de Vernieuwde Cyfferinge van Mr. WILLEM BARTJENS, Vermeerdert door Mr. JAN VAN DAM, zeer naauwkeurig na gezien door een verdere voorname Liefhebber der Reeken-konst. Gebruyk dit dan ten uwen nutte, dewijle ik verzekerd ben dat de ondervindinge mijne redene zal bevestigen. Dieshalven ik gedienstig mijn teekene

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
984706A
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

U E. Dienstw. Dienaar

J. KANNEWET.

AMSTERDAM, den 1 Augustus 1760.

1760

Digitized by Google

Inhoud dezes Boeks.

Numeratio / Additio / Substractio / Multiplicatio / Divisio in 't geheel.

Additio in Gelde / Substractio / Multiplicatio / Divisio / Reductio ofte Cassa-rekeninge / Oeffeninge der Spetien / Den Regel van Dryen.

Numeratio in 't Gebroken / Reductio / Additio / Substractio / Multiplicatio en Divisio. Veranderinge van Gedeelten / Regel van Dryen in 't Gebroken / Practijke ofte korte Reekeninge / Cassiers Reekeninge / Intrest by Maanden / Oeffeninge van den Regel van Dryen / Van Tara. Verkeerden Regel van Dryen / Regel van Vyven / Verkeerden of gecompozeerden Regel van Vyven. Regel Conjoinct of t' Zamen-gevoegden Regel / Regel van Egalisatie / Aardige Vragen.

Characters van dezen Boek:

£	Beteekend	Ponden Vlaams.
ß		Schellingen.
∂		Grooten.
kr.		Kroonen.
G-guld.		Goud-guldens.
Daald.		Daalders.
Guld.		Guldens.
Stuyv.		Stuyvers.
Penn.		Penningen.
Myt.		Myten.
Schip-℔		Schip-ponden.
Lijs-℔		Lijs-ponden.
℔		Ponden.
Onc.		Oncen.
Cent.		Honderd-ponden.
Last.		Lasten.
Mud.		Mudden.
Schep.		Schepels.
E.		Ellen.

NUMERATIO.

NUmeratio, is tellen / volkomelijk noemen alle Getallen / dewelke in Tien figuren ofte beelden zig verbatten ende uytbeelden / aldus 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 / 7 / 8 / 9 / 0. Waar af de Negen beduydelijk zijn / ende de leste is (die men Nullo of niet noemt) wanneerze alleen staat / van haar zelven niets beduydende / maar gesteld zijnde agter eenige van de andere beelden / doet dezelve tien-voudig vermeeren / &c.

Digitus.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	
een.	twee.	drie.	vier.	vijf.	zes.	zeven.	agt.	negen.	nullo.	ofte niet.

Deze beelden worden van veelen *Digitus* genaamd, dat is Vinger: en zijn ook zo veel in 't getal als men Vingeren heeft. De Latynen noemen een Vinger *Digitus*.

Articulus.

10.	20.	30.	40.	50.	60.	70.	80.	90.	100.	200.
tien.	twintig.	dertig.	veertig.	vijftig.	zestig.	zeventig.	tachentig.	negentig.	hondert.	twee-hondert.

Deze worden *Articulus* geheeten, om datze met Tienen alteyd op klimmen.

Com-

Compositus.

11.	13.	15.	17.	19.	21.	23.	25. / Etc.
elf.	dertien.	vyftien.	zeventien.	negentien.	een-en-twintig.	drye-en-twintig.	vyf-en-twintig.

Deze worden *Compositus* genaamd, om datze van een *Digitus* ende *Articulus* t'zamen gesteld zijn.

1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 / 7 / 8 / 9 / 10 / 11 / 12 / 13 / 14 / 15 / 16 / 17 / 18 / 19 / 20 / 21 / 22 / 23 / 24 / 25 / 26 / 27 / 28 / 29 / 30 / 31 / 32 / 33 / 34 / 35 / 36 / 37 / 38 / 39 / 40 / 41 / 42 / 43 / 44 / 45 / 46 / 47 / 48 / 49 / 50 / 51 / 52 / 53 / 54 / 55 / 56 / 57 / 58 / 59 / 60 / 61 / 62 / 63 / 64 / 65 / 66 / 67 / 68 / 69 / 70 / 71 / 72 / 73 / 74 / 75 / 76 / 77 / 78 / 79 / 80 / 81 / 82 / 83 / 84 / 85 / 86 / 87 / 88 / 89 / 90 / 91 / 92 / 93 / 94 / 95 / 96 / 97 / 98 / 99 / 100 / 101 / 102 / 103 / 104 / 105 / 106 / 107 / 108 / 109 / 110 / 111 / 112 / 113 / 114 / 115 / 116 / 117 / 118 / 119 / 120 / 121 / 130 / 140 / 150 / 160 / 165 / 176 / 188 / 199 / 200 / 300 / 406 / 507 / 509 / 610 / 615 / 720 / 725 / 836 / 990 / 1000 / 2000 / 3001 / 4008 / 5010 / 6011 / 6019 / 7020 / 7040 / 8999 / 8100 / 9605 / 9540 / 9999 / 10000 / 30606 / 46990 / 70060 / 98723 / 99512 / 99999 / 127548 / 706090 / 890790 / 700500 / 9130497 / 1070650 / 3765008 / 7695834 / 9050401.

Een ander.

1 Een.
10 Tien.
100 Honderd.
1000 Duyzend.
10000 Tien-duyzend.
100000 Honderd-duyzend.
1000000 Duyzend-maal Duyzend.
10000000 Tien-duyzend-maal-duyzend.
100000000 Honderd-duyzend-maal-duyzend.
1000000000 Duyzend-duyzend-maal-duyzend.

Een ander.

I. — — — — — 1

xij. — — — — 12

c
i xxiij. — — — — 123

m c
i ij xxxiiij. — — — 1234

m c
xij iij xlv. — — — 12345

c m c
i xxiij iiij lvj. — — — 123456

mm c m c
i ij xxxiiij v lxvij. — — — 1234567

mm c m c
xij iij xlv vj lxxviij. — — 12345678

c mm c m c
i xxiij iiij lvj vij lxxxix. — — 123456789

mmm c mm c m c
i ij xxxiiij v lxvij viij xc. — 1234567890

Ad

Additio, beteekend een vergaderinge veeler kleyne Sommekens / om daar van eene algemeene groote Somme te maken.

Gelijk of men wilde Addeeren 376 Ellen Lint, met 203 Ellen, en 179 Ellen: steld dan 't een getal onder 't ander, gelijk hier ter zijden gedaan is, en begind aan de Regter-hand, te weeten, aan de 9, tellende opwaards, aldus: 9 en 3, doen 12, nog 6 is 18 t'zamen, welk getal zig in 2 beelden uyt beeld, alzo men de 2 beelden ofte figuren niet beyde mag stellen, dan d'een alleen: zo zet 8 onder de streep, regt onder 9, ende Addeert 1, die te zien is, tot 7, maakt 8, teld 0, en 7 daar toe, komt 15 Tienen, dat is 150, en doet als vooren, te weeten: zet 5 onder 7, ende houd 1, (die Honderd is) om die tot 1, 2, 3 welk Honderden zijn, te Addeeren, zal komen 7, die zet: En doet te zamen 758 Ellen.

Ellen
376
203
179
758

1		76		124		4301		10003	
2		39		215		1031		57836	
3		46		670		4573		56037	
4		31		767		7011		3090	
5		10		76		777		901	
6		3		56		888		91	
7	3	49	3	150	2	799	3	7	5
8	—	99	—	100	—	23	—	38	—
9	3	76	3	130	2	27	3	716	5
8		43		202		37		1596	
7		10		592		74		23704	
6		11		437		11		39000	
5		37		999		9		40030	
4		76		110		8		66566	
75		606		4628		19569		299615	

9874		409		5555
6789		508		6666
8895		607		7777
9786		506		8888
8999		405		9999
9876		304		7717
7998		203		4179
6887		304		9999
7559	6	909		8838
7687	—	808	0	7007
9998	6	707	—	6776
8889		606	0	5667
7779		806		8754
8989		907		7897
6798		909		9876
7667		809		8967
8899		905		7876
9898		809		8798
153267		11421		141286

(right margin beside the third column: 4 / — / 4)

SUBSTRACTIO.

SUbstractio, beteekent af-trekken/ d'eene Somme van de andere/ stellende altijd de minste onder de meeste.

Als of men wilde af-trekken 57 van 89, zo doet als volgt, ende steld 57 onder 89 als hier, trekt 7 van 9, rest 2, die zet onder 't Streepken onder 7, trekt dan 5 van 8, blijft 3, die zet voor 2, komt 32 voor Reste.

89
57
—
32

Van	543	347	4592	92652
Trekt	421	136	1410	51431
Rest	122	211	3182	41221
Proeve	543	347	4592	92652

Van	965403	6378506	540637803
Trekt	265401	1435034	193717802
Rest	700002	4943472	346920001
Proeve	965403	6378506	540637803

Van	976401383212	70300003478312
Trekt	419564394701	29832101984304
Rest	556836988511	40467901494008
Proeve		

Van	7623789923274843
Trekt	4698096986293981
Rest	2925692936980862
Proeve	

Van	876376000378634178
Trekt	468909812782946099
Rest	407466187595688079
Proeve	

Digitized by Google

T A F E L.

Om Rekeningen regt te sluyten,
Leerd men dees Tafel vast van buyten.

2 maal	2	is	4
	3		6
	4		8
	5		10
	6		12
	7		14
	8		16
	9		18
	10		20
3 maal	3	is	9
	4		12
	5		15
	6		18
	7		21
	8		24
	9		27
	10		30
4 maal	4	is	16
	5		20
	6		24
	7		28
	8		32
	9		36
	10		40
5 maal	5	is	25
	6		30
	7		35
	8		40
	9		45
	10		50
6 maal	6	is	36
	7		42
	8		48
	9		54
	10		60
7 maal	7	is	49
	8		56
	9		63
	10		70
8 maal	8	is	64
	9		72
	10		80
9 maal	9	is	81
	10		90
10 maal	10	is	100

MUL-

MULTIPLICATIO.

MUltiplicatio, beteekend vermenigvuldigen eene Somme / 't zy door haar eygen / ofte door een ander Getal / dat is 2 / 3 / 4 / 5 / of meer-malen grooter te maken als zy van haar zelven is.

Voorbeeld.

Hoe veel is 3 maal 363? Merkt: steld 363 voor u, en de 3 daar men mede vermeeren wil, regt onder de leste 3, die aan de Regter-hand staat: zegt 3 maal 3 is 9, die zet beneden 't Streepken onder 3, en zijn 9 Eenen, dan Multipliceert de tweede Letter 6, 't welk Tienen zijn met 3, komt 18 Tienen, ofte 180, zet 8 voor de 9 Eenen, ende behoud 1 die tien Tienen is, ofte Honderd, in gedenken. Multipliceert de eerste 3, welk 3 Honderden zijn, met 3, komt Negen-honderd, teld Een-honderd (die in uwe Memorie is) daar toe, komt 10, die zet voor 8, komt 1089, als volgt.

363	1763	673067	9678376
3	4	5	6
1089	7052	3365335	58070256

Multiplic. 3787698 met	7	Komt	26513886
	8		30301584
	9		34089282

Hoe veel is 23 maal 678178? Antw. 15598094.
Hoe veel is 98 maal 8637847? Antw. 846509006.

Multipliceert het groot Getal eerst door de Eenen, als boven geleerd is. Daar na met de Tienen, en Addeert de 2 Producten t'zamen. Dan voor al slaat gade, te stel-

Digitized by Google

ſtellen d'eerſte Letter van 't tweede Product onder de tweede Letter van 't eerſte Product, dewelke mede Tienen zijn; ofte om beter te verſtaan, het tweede Product een Letter meer innewaards, dan het eerſte ſtaat, ende Addeerdze te zamen, als volgt:

```
  678178              8637847
      23                   98
 -------             --------
 2034534     1       69102776     7
1356356     5—5     77740623     2—2
--------     5     ---------      8
15598094           846509006
```

```
              { 23786 }       { 12 }        {  285432
Multiplic.    { 46821 }  met  { 15 }  komt  {  702315
              { 56780 }       { 19 }        { 1078820
```

Wanneer men Multipliceeren moeſte met 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 200, 1000, 2000, &c. ofte meer, zo heeft men anders niet te doen, dan de Nullen die 'er te Multipliceeren zijn, t'Addeeren, en werken met d'andere beelden in maniere als vooren.

```
   376       21763          7864378
   600           12000          394
------     ---------       --------
225600      43526000        31457512
           21763           70779402
           ---------      23593134
           261156000      ----------
                          3098564932
```

Mul-

Multipliceert {876, 571, 1603} door 394 / komt {148144, 224974, 631582}

Multipl. {3631, 46136, 96778} door 7863 / komt {28550553, 362767368, 760965414}

Mult. {56378, 694371, 4617678} door 67035 / komt {3779299230, 46547159985, 309546044730}

M. {637603, 1781354, 99831139} door 178343 / k. {113712031829, 317692016422, 17804184822677}

Multipliceert 678378593 / door 69378378.
Komt 47064806452262154.

D I V I S I O.

Divisio, is deelen / en leerd hoe veel maal een Getal is gehouden in grooter / te weeten: of men begeerden te zien / hoe menigmaal 6 men hebben mag in 96 / zo steld de 6 onder d'eerste Letter of beeld / dat is onder 9 / en zegt: hoe veel maal 6 in 9? Antw. eens. Want eens 6 / is 6 / van 9 rest 3; die steld boven de 9 / en zet weder 6 onder de tweede Letter / te weeten / onder 6 / en zegt: hoe veel maal 6 in 36 / Antw. 6 maal. Want 6 maal 6 is 36 / die trekt van 36 / rest 0 / als by 't navolgende Voorbeeld blijkt.

Digitized by Google

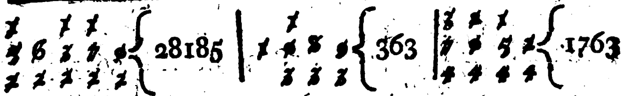

Div. 3365335	door 5	komt 673067
58070256	6	9678376
614877053	7	87839579
7037849720	8	879731215
19806213789	9	2200690421

Divideerd 943 door 43. Komt 21 / en Rest 40.

Om dit te doen, zo steld het Getal: 't welk te deelen is, in orden, en voegt den Deelder daar voor onder; beziet dan hoe veel maal 't eerste beeld begrepen is in zijn boven gestelde Letter, dat is, hoe veel maal 4 in 9, zo schrijft 2 agter de Streep, en zegt: 2 maal 4 is 8, getrokken van 9, rest 1, die zet boven 9, ende strijkt 9 door; zegt dan, 2 maal 3 is 6, van 14 getrokken blijft 8, strijkt 14 en 3 mede door, voorts steld wederom nieuwe 43 tot Divisor, te weeten, 4 onder ende 3 naast de doorgehaalde 3, werkende zo voorts tot den eynde toe.

Divideert 8439 / door 49 / Komt 172 / en Rest. 11.

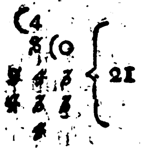

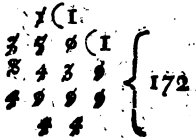

Divid.	door	Komt
5175	15	345
6018	17	354
32403	21	1543
201708	36	5603
787072	52	15136
8267784	87	95032
15598094	23	678178
846509006	98	8637847
789678274	77	10255562
378437862	33	11467814
57890033	59	981187

Divid. 4567 / door 321 / Komt 14 / en Rest 73.

```
  (7
1 2 5 (3
4 5 6 7 } 14      6  4/4  5
3 2 1 1
  3 2
```

Divid. 46706 / door 238 / Komt 196 / en Rest 58.

```
    1 4 (5
2 2 9 8 (8
4 6 7 0 6 } 196   4  5/5  7
2 3 8 8 8
  1 2 3 3
      2
```

Divideert { 148144, 224974, 631582 } door 394 / Komt { 376, 571, 1603 }

Divideert { 956376, 560772, 637806 } door 222 / Komt { 4308, 2526, 2873 }

Divideert 9649378 / door 5634 / komt 1712 / en Resteert 3970.

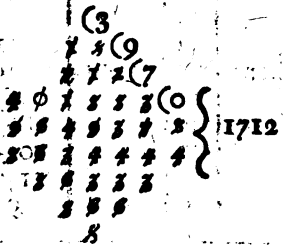

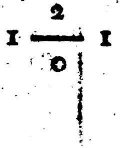

Divideert	28550553 362767368 760965414	door 7863 /	komt	3631 46136 96778
Div.	3779299230 46547159985 309546044730	door 67035 /	komt	56378 694371 4617678
Div.	113712031829 317692016422 17804184822677	door 178343 /	k.	637603 1781354 99831139

Divideert 47064806452262154 / door 69378378 / komt 678378593.

Alhier volgt den Leerling tot behulp een Verklaringe, van

Hollandsche en Vlaamsche Munte / Mate en Gewigte / met welke het meeren-deel der Neder-landen.

Digitized by Google

landsche Koop-luyden haar zijn behelpende : voor namentlijk t'Amsterdam.

Eenen Gulden doet 20 Stuyvers / ende eenen Stuyver doet 16 Penningen Hollandsch / ofte 8 Duyten.

Item / een Oort-gulden doet 5 Stuyvers / ofte 2 Stooters / een Stooter doet 5 ß.

Een Pond-groot doet 6 Gulden / ofte 20 ß Vlaams / een ß doet 6 Stuyvers ofte 12 ß / een ß doet 8 Penningen ofte 12 Mijten. De waarde van ander Landsche Munten worden in haare plaatze gezeyd.

Item / een Goud-guld. doet 28 Hollandsche Stuyv. met dewelke alle Granen tot Amsterdam ende elders verhandelt worden : Eenen Halven ende een Oort van dien naar advenant.

'tGewigte van Goud en Zilver.

Een Mark heeft 8 Oncen / een Once houd 20 Engelschen / ende een Engelsch 32 Azen.

Item / een Mark-fijns doet 24 Caraten / een Caraat doet 12 Greynen.

Van 't Grof Gewigte.

Een Centenaar ofte Quintaal doet 100 ℔.
Een Schip-℔ doet 300 ℔ / een Lijs-℔ 15 ℔.
Alzo dat 20 Lijs-℔ een Schip-℔ maaken.
Een Steen doet 8 ℔.
Een ℔ is 16 Oncen / een Once is twee Loot.

Van Lasten.

Een Last Rog / ofte Tarwe / &c. houd t'Amsterdam 27 Mudde.
Een Mudde houd 4 Scheepels.
Ende 3 Scheepels een Zak.
Een Corne-Last is 12 Coupe / zomtyds meer.

Digitized by Google

Van Wijn.

Een Voeder Wijn houd 6 Amen / een Aam 100 Potten / een Pot 2 Pinten.

Van den Teyd ende Jaare.

Een Jaar heeft 12 Maanden / maar d'eene heeft meer Dagen als d'andere: dog gemeenlijk teld men 30 Dagen voor een Maand / Dag en Nagt zijn 24 Uuren / ende 60 Minuten een Uur.

Men teld 365 Dagen voor een Jaar / uytgenomen de Schrikkel-Jaaren / die / 366 Dagen hebben / welke komen van 4 tot 4 Jaaren.

Hier begind Additio in Gelde, Maten ende Gewigten.

Men wil Addeeren deze navolgende Sommen / te weeten:

377 guld. —	17 stuyv. —	8 penn.
423 guld. —	12 stuyv. —	4 penn.
313 guld. —	9 stuyv. —	0 penn.
Facit 1114 guld. —	18 stuyv. —	12 penn.

Merkt.

Begind eerst aan de Penningen, ende Addeerd 0, 4, 8, doen 12 Penningen, zet die onder de Linie, ende Addeert dan 9, 12, 17 Stuyv. doen 38 Stuyv. ofte 1 Guld. 18 Stuyv. zet 18 Stuyv. onder de Streep, en Addeert 1 Guld. tot 3, 3, 7 Guld. doen 14 Eenen, of enkelde Guldens: zet die vier Eenen onder de Linie, ende werkt met de Tienen na behooren.

Guld.

Digitized by Google

Guld.	Stuyv.	Penn.
930 —	0 —	1
476 —	8 —	15
606 —	0 —	3
794 —	19 —	10
969 —	18 —	14
406 —	9 —	2
4183 —	16 —	13

Guld.	Stuyv.	Penn.
176 —	19 —	11
763 —	17 —	10
376 —	10 —	9
477 —	12 —	12
637 —	12 —	0
99 —	0 —	8
2531 —	13 —	2

Guld.	Stuyv.	Penn.
56789 —	19 —	14
45678 —	18 —	13
34567 —	17 —	12
23456 —	18 —	11
12345 —	16 —	10
67890 —	15 —	9
240730 —	7 —	5

Guld.	Stuyv.	Penn.
65421 —	6 —	6
54321 —	5 —	5
43210 —	4 —	3
32100 —	3 —	2
21000 —	2 —	1
10000 —	1 —	0
226053 —	2 —	1

£	ß	₰
101 —	3 —	4
19 —	12 —	11
706 —	19 —	9
704 —	14 —	4
401 —	7 —	10
444 —	15 —	11
93 —	10 —	1
2472 £.	4 ß.	2 ₰.

£	ß	₰
222 —	2 —	2
333 —	3 —	3
444 —	4 —	4
555 —	5 —	5
666 —	6 —	6
777 —	7 —	7
888 —	8 —	8
3886 £.	17 ß.	11 ₰.

Digitized by Google

Schip-W.	Lijs-W.	W.	Last.	Mudd.	Schep.
474 —	0 —	10	15 —	12 —	0
374 —	10 —	0	5 —	3 —	0
795 —	4 —	4	76 —	12 —	0
376 —	10 —	11	11 —	25 —	3
936 —	16 —	10	19 —	20 —	2
555 —	16 —	9	101 —	21 —	1
400 —	17 —	8	300 —	11 —	0
766 —	8 —	2	91 —	10 —	2
333 —	0 —	0	12 —	19 —	3
5013 —	4 —	9	635 —	0 —	3

Subſtractio in Gelde.

DEze en is niet anders in werkinge als de voorgaande Subſtractie. Byzonder als men trekt Penningen van Penninge/ Stuyvers van Stuyv. Etc. Ende dat als 't Getal daar men mede trekt grooter is van 't Getal daar men af is trekkende/ zo moet men/ indien de Getalen Penningen zijn/ een Stuyver die 16 Penningen doet/ van de Stuyvers leenen/ ende die Adderen by 't Getal daar men af trekken wil/ trekkende daar af 't Getal dat te trekken is. Even dezelve maniere gebruykt men/ als de Stuyvers in 't Getal daar men af trekken moet/ minder zijn van de Stuyvers in 't Getal dat te trekken is.

	Guld.	Stuyv.		Guld.	Stuyv.
Schuld	176 —	10	Schuld	1784 —	17
Betaald	43 —	9	Betaald	671 —	10
Rest	133 —	1	Rest	1113 —	7
Proeve	176 —	10	Proeve	1784 —	17

Schuld

Schuld	763 g. 10 st. 12 p.	Schuld	1537 g. 17 st. 12 p.
Betaald	493 g. 15 st. 6 p.	Betaald	799 g. 19 st. 14 p.
Rest	269 g. 15 st. 6 p.	Rest	737 g. 17 st. 14 p.
Proeve	763 g. 10 st. 12 p.	Proeb.	1537 g. 17 st. 12 p.
Sch.	700037 gl. 19 st. 14 p.	Sch.	8000 g. 0 st. 0 p.
Bet.	456928 gl. 19 st. 15 p.	Bet.	4621 g. 15 st. 12 p.
Rest	243108 gl. 19 st. 15 p.	Rest	3378 g. 4 st. 4 p.
Pr.	700037 gl. 19 st. 14 p.	Pr.	8000 g. 0 st. 0 p.
Sch.	7806 ℔ 10 ß 9 g.	Sch.	8036 ℔ 0 ß 0 g.
Bet.	1989 ℔ 12 ß 1 g.	Bet.	4989 ℔ 19 ß 9 g.
Rest	5816 ℔ 18 ß 8 g.	Rest	3046 ℔ 0 ß 3 g.
Pr.	7806 ℔ 10 ß 9 g.	Pr.	8036 ℔ 0 ß 0 g.
Sch.	300000 ℔ 0 ß 0 g.	Sch.	3783781 ℔ 13 ß 4 g.
Bet.	97892 ℔ 14 ß 9 g.	Bet.	1784780 ℔ 0 ß 0 g.
Rest	202107 ℔ 5 ß 3 g.	Rest	1999001 ℔ 13 ß 4 g.
Pr.	300000 ℔ 0 ß 0 g.	Pr.	3783781 ℔ 13 ß 4 g.
Sch.	17 Last 3 mud. 2 sch.	S.	340 Last 17 mud. 0 sch.
Bet.	8 Last 1 mud. 0 sch.	B.	196 Last 20 mud. 2 sch.
Rest	9 Last 2 mud. 2 sch.	R.	143 Last 23 mud. 2 sch.
Pr.	17 Last 3 mud. 2 sch.	P.	340 Last 17 mud. 0 sch.

S. 200 Last	0 mud.	0 sc.		S. 460 Last	18 mud.	0 sc.
B. 99 Last	13 mud.	1 sc.		B. 188 Last	19 mud.	2 sc.
R. 100 Last	13 mud.	3 sc.		R. 271 Last	25 mud.	2 sc.
P. 200 Last	0 mud.	0 sc.		P. 460 Last	18 mud.	0 sc.

Multiplicatio in Gelden.

LEerd veranderen alle zoorten ofte Spetie van Gelden / Maten / Gewigten / in meerder stuks werkende door Multiplicatie: En is zeer bekwaam tot inleydinge van den Regel van Dryen. Wanneer men een Getal van grooter Spetie ofte waarde begeerd te veranderen / in meerder menigte van kleynder waarde: Zo moet men dat Getal / 't welk te veranderen is Multipliceeren met het Getal van kleynder Spetie / 't welk in een van de Spetie gehouden kan worden / Ec.

1. Item / men heeft 2560 ß / de Vrage is / hoe veel ₰ het zijn? Antw. 30720 ₰. Om dit te doen, zo steld 12 ₰ die een ß zijn, onder 2560 ß. Te weeten, 2 onder 0, en 1 onder 6, ende Multipliceert als in de voorgaande Multiplicatio geleerd is, 't product zal 't Antwoord zijn.

```
   ß
 2560
   12
 ----
 5120
2560
 ----
```

Antw. 30720 ₰.

2. Item / 176 Stuyvers / hoe veel Duyten zijn 't? Antw. 1408 Duyten.

3. Item /

Digitized by Google

3. Item / 229 halve ß / hoe veel Oortjens zijn 't?
Antw. 2748 Oortjens.
4. Item / 760 ß / hoe veel Hollandsche Stuyv. zijn 't?
Antw. 4560 Stuyvers.
5. Item / 763 Blanken / hoe veel Duyten zijn 't?
Antw. 4578 Duyten.
6. Item / 926 ß / hoe veel Penningen zijn 't?
Antw. 7408 Penn.
7. Item / 460 Stuyvers / hoe veel Duyten zijn 't?
Antw. 3680 Duyten.
8. Item / 555 Stooters / hoe veel Penningen zijn 't?
Antw. 22200 Penningen.
9. Item / 100 Drie-stuyvers-penn. hoe veel Blanken zijn 't? Antw. 400 Blanken.
10. Zeg my 509 Vijf-stuyvers-penn. hoe veel enkelde Stuyvers zijn 't? Antw. 2545 Stuyvers.
11. Item / 370 Guldens / hoe veel Penningen zijn 't? Antw. 118400 Penningen. Merkt: Multipliceert de Guldens met 20 Stuyv. tot Stuyv. 't product Multipliceert met 16 Penningen, die een Stuyver doen, komt als boven.

Guldens.

370
20

7400 stuyv.
16

44400
7400

Antw. 118400 penn.

12. Ik heb 456 Gulden 10 Stuyvers/hoe veel Duyten zijn 't? Antw. 73040 Duyten.

Guld. — Stuyv.
456 — 10
20

9130 stuyv.
8

Antw. 73040 Duyten.

13. Item / 360 Guld. 17 Stuyv. hoe veel Pen. zijn 't? Antw. 115472 Penn.

14. Zegt my 563 Goud-gl. 15 Stuyv. hoe veel Penn. zijn 't? Antw. 252464 Pen. Een Goud-gl. doet 28 St.

15. Item / 901 ß 4 d / hoe veel d zijn 't? Antw. 10816 d.

16. Item / 561 Guld. 19 Stuyv. 15 Pen. hoe veel Pen. zijn 't? Merkt: Multipliceert de Guld. met 20 Stuyv. en Addeert 19 Stuyv. daar toe; 't product Multipliceert met 16 Penn. en Addeert 15 Penn. daar toe, aldus:

Guld. — Stuyv. — Penn.
561 — 19 — 15
20

11239 Stuyv.
16

67449
11239

Facit 179839 Penn.

17. Item / 60 Guld. 10 Stuyv. 4 Penn. hoe veel Penn. zijn 't? Facit 19364 Penn.

18. Hoe

18. Hoe veel ₰ zijn 760 ℒ / 17 ß / 11 ₰? Facit 182615 ₰.
19. Item / 202 ℒ / 12 ß / 10 ₰ / hoe veel ₰ zijn 't? Facit 48634 ₰.
20. Item / 306 G-guld. 17 Stuyv. 14 Penn. hoe veel Penn. zijn 't? Facit 137374 Penn.
21. Als men hebben moet op een Huys 54 Pannen in de lengte / ende 17 Pannen in de hoogte: Vrage / hoe veel Pannen men van doen heeft aan beyde zyden van 't Huys? Facit 1836 Pannen.
22. Een Jongeling is oud 20 Jaaren / begeerd te weeten hoe veel Uuren hy oud is? Facit 174720 Uuren; het Jaar berekend voor 52 Weeken / de Weeke voor 7 Dagen / Dag en Nagt op 24 Uuren.
23. Item / 9 Last 17 Mud. 2 Schep. hoe veel Schep. zijn 't? Facit 1042 Schep.
24. Item / 17 Schip-℔ / 13 Lys-℔ / 7 ℔ / hoe veel ℔ zijn 't? Facit 5302 ℔.
25. Item / 1600 Jaaren / hoe veel Maanden / Dagen en Uuren zijn 't? Facit 19200 Maanden / 576000 Dagen 13824000 Uuren: als men rekend 12 Maanden in 't Jaar / de Maand 30 Dagen / Dag en Nagt 24 Uuren.

Divisio in Gelden.

Zo men eenige kleyne Spetien van Gelden / Maten ofte Gewigten / begeerd in grooter Spetie te brengen / zo zult gy 't Getal / dat men veranderen wil Divideren / door juyst zulken kleyn Getal / dat in een groot vermag / dat is: voor Divisor nemen / zo veel kleyne / als een van de groote Spetie waardig is.

1. Item / 30720 ß / hoe veel ß zijn 't? Ant. 2560 ß.

```
      6 7
  3 0 7 2 0 } 2560 ß.
  1 2 2 2 2
    1 1 1
```

2. Item

2. Item / 2816 Penningen / hoe veel Stuy. zijn 't ?
Facit 176 Stuyvers.
3. Item / 2748 Oortjens / hoe veel halve ß zijn 't ?
Facit 229 halve ß.
4. Item / 4560 Stuy. hoe veel ß zijn 't ? Facit 760 ß.
5. Item / 9156 Penninge / hoe veel Blancken zijn 't ?
Facit 763 Blancken.
6. Ik heb 7408 Pen. hoe veel g zijn 't ? Facit 926 g.
7. Item / 3680 Duyten / hoe veel Stuyvers zijn 't ?
Facit 460 Stuyvers.
8. Item / 22200 Penn. hoe veel Stooters zijn 't ?
Facit 555 Stooters.
9. Vier-hondert Blancken / hoe veel Drie-stuy. zijn 't ?
Facit 100 Drie-stuyvers.
10. Item / 2545 Stuyv. hoe veel Vijf-stuyvers zijn 't ?
Facit 509 Vijf-stuyvers.
11. Zegt my / 118400 Penn. hoe veel Guldens zijn 't ?
Facit 370 Guld.

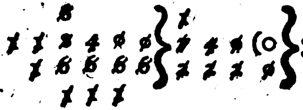

370 Gulden.

12. Item / 146080 Penninge / hoe veel Guld. zijn 't ?
Facit 456 Guld. 10 Stuyv.
13. Hoe veel Guld. kan men hebben voor 115472 Pen.
Facit 360 Guld. 17 Stuyv.
14. Ik heb 252464 Penn. hoe veel Goud-guld. zijn 't ?
Facit 563 G-guld. 15 Stuyv.
15. Ik heb 10816 g / hoe veel ß zijn 't ?
Facit 901 ß 4 g.
16. Item / 179839 Penn. hoe veel Guldens zijn 't ?
Facit 561 Guld. 19 Stuyv. 15 Penn.
17. Item / 19364 Penn. hoe veel Guldens zijn 't ?
Facit 60 Guld. 10 Stuyv. 4 Penn.

18. Item /

Digitized by Google

18. Item / 182615 ₰ / hoe veel ℒ zijn 't?
Facit 760 ℒ / 17 ß / 11 ₰.
19. Als ik heb 48634 ₰ / hoe veel Pond-groote zijn 't?
Antw. 202 Pond-groot / 12 ß / 10 ₰.
20. Item / 137374 Penn. hoe veel G-guld. zijn 't?
Antw. 306 Goud-guld. 17 Stuyv. 14 Penn.
21. Een Huys word gedekt aan beyde zijden met 1836 Pannen / en houd in de hoogte 17 Pannen: Vrage / hoe veel Pannen het in de lengte heeft? Antw. 54 Pannen.
22. Men vraagt 174720 Uurē/hoe veel Jaarē het zijn? Antw. 20 Jaaren. 't Jaar 52 Weeken, de Week 7 Dagen, *Dag* en Nagt 24 Uuren.
23. Item / 1042 Schepels / hoe veel Lasten zijn 't? Antw. 9 Last. 17 Mud. 2 Schep.
24. Item / 5302 ℔ hoe veel Schip-℔ zijn 't?
Facit 17 Schip-℔ / 13 Lijs-℔ / 7 ℔.
25. Item / 13824000 Uuren / hoe veel Dagen / Maanden ende Jaaren zijn 't?
Facit 576000 Dagen / 19200 Maanden / 1600 Jaarē.

Reductio ofte Cassa-Rekeninge,

bestaande in Multiplicatio en Divisio.

1. Item / 6603 Blanken / hoe veel Guldens zijn 't?
Multipliceert 6603 Blanken met 3 Oortjens, die een Blank doen: 't product, welk Oortjens zijn, Divideert met 4 Oortjens tot Stuyv. en 't tweede Facit, dat Stuyv. zijn, Divideert door 20 Stuyv. die een Guld. doen, tot Guld. aldus:

Blanken   Oortjens   Stuyv.

6603   3 7 (1 { 1 (1 {
   3   1 9 8 0 9 { 4 9 5 (2 { 247 Gulden.
             4 4 4 4 { 2 2 2 0 {

19809 Oort.

Facit 247 Guld. 12 Stuyv. 4 Pen.

2. Item

2. Item / 9608 Braspennin. hoe veel Guld. zijn 't?
Facit 600 Guld. 10 Stuyv.
3. Hoe veel Guldens zijn 760 Stooters?
Facit 95 Guld.
4. Item / 10603 Twee-blanks-penn. hoe veel Guld. zijn 't? Facit 795 Guld. 4 Stuy. 8 Pen.
5. Item / 70677 Halve Stuy. hoe veel Guld. zijn 't? Facit 1766 Guld. 18 Stuy. 8 Pen.
6. Item / 11260 Twee-stuyv. hoe veel Guld. zijn 't? Facit 1126 Guld.
7. Item / 3760 Orte-stuyv. hoe veel Guld. zijn 't? Facit 564 Guld.
8. Ik heb 21763 Vijf-stuyv. hoe veel Guld. zijn 't? Facit 5440 Guld. 15 Stuyv.
9. Item / 3960 Realen / hoe veel Guldens zijn 't? Facit 693 Guldens. Merkt een Reaal doet 7 Halve Stuyvers, Multipliceert 3960 met 7, 't product Divideert door 40, komt 693 Guld.
10. Item / 228 Guld. 18 Stuyv. hoe veel ß zijn 't? Facit 763 ß.
11. Item / 76037 ß / hoe veel Guldens zijn 't? Facit 22811 Guld. 2 Stuyv.
12. Item / 3760 Hoorens-guld. tot 12 Stuy. 't stuk / hoe veel Guld. zijn 't? Facit 2256 Guld.
13. Item / 3767 Halve Prince-daalders / tot 18 en een Halve Stuyv. 't stuk / hoe veel Guldens zijn 't? Facit 3484 Guld. 9 Stuy. 8 Pen. Merkt: brengt 18 en een Halve Stuyv. tot Halve Stuyv. en Multipliceert 3767 daar mede, komt als boven, &c.
14. Item / 399 Stukken van 11 Stuyv. en een Oortje / hoe veel Guld. zijn 't? Facit 224 Guld 8 Stuy. 12 Pen.
15. Item / 6760 Halve Realen van Agten / en 17 Stuy. hoe veel Guld. zijn 't? Facit 7605 Guld. 17 Stuyv. Merkt: een Halve Reaal van Agten, is alhier gesteld

tot

tot 22½ Stuyv. die Reduceert in ½ Stuyv. en Multipliceert 6760 daar mede, en Addeert 17 Stuyv. die 34 Halve doen, by 't product, komt 304234 Halve Stuyv. ofte 7605 Guld. 17 Stuyv.

16. Item/ 3761 Halve Konings-daalders/ tot 26½ Stuyv. 't stuk/ hoe veel Guldens zijn 't? Facit 4983 Guld. 6 Stuyv. 8 Penn.

17. Item/ 2555 Halve Rijksdaald. tot 25 Stuyv. 't stuk/ hoe veel Guld. zijn 't? Facit 3193 Guld. 15 Stuyv.

18. Item/ 3079 Guldens/ hoe veel Stukken van Agten zijn 't? Facit 1282 Stukken. Merkt: Multipliceert de Guldens met 20 tot Stuyv. 't Facit deeld in 48 Stuyv. komt 1282 Stukken, en 44 Stuyv.

19. Item/ 1282 Stukken van Agten en 44 Stuyv. hoe veel Guld. zijn 't? Antw. 3079 Guld.

20. Item/ 2637 Keyzers-guld. tot 33 Stuyv. hoe veel Guld. zijn 't? Antw. 4351 Guld. 1 Stuyv.

21. Item/ 763 G-guld. hoe veel Guld. zijn 't? Antw. 1068 Guld. 4 Stuyv. Merkt: Een Goudgulden doet 28 Stuyvers.

22. Duyzend Daalders van 31½ Stuyv. 't stuk/ hoe veel Guld. zijn 't? Antw. 1575 Guld.

23. Hoe veel Prince-daald. tot 35 Stuyv. 't stuk/ kan men hebben voor 13366 Guld. 10 Stuyvers? Antw. 7638 Prince-daalders.

24. Negen-honderd-en-zestig Hollandze Daalders tot 40 Stuyv. hoe veel Guld. zijn 't? Antw. 1920 Guld.

25. Item/ 3342 Rijksdaalders tot 50 Stuyv. hoe veel Guld. zijn 't? Antw. 8355 Guld.

26. Hoe veel Guldens doen 1782 Halve Angelotten/ tot 70 Stuyv. 't stuk? Antw. 6237 Guld.

27. Item/ 999 Goude Philips-daalders/ tot 55 Stuyv. hoe veel Guldens zijn 't? Antw. 2747 Guld. 5 Stuyv.

28. Item/

Digitized by Google

28. Item / 760 Goude Rijders / tot 3 Guld. 3 Stuyv. 't stuk / hoe veel Guld. zijn 't? Antw. 2394 Guld.
Merkt: Reduceert 3 Guld. 3 Stuyv. in Stuyvers, en Multipliceert 760 daar mede, &c.

29. Item / 7633 Goude Franse Kroonen / tot 4 Guld. 8 Stuyv. hoe veel Guld. zijn 't?
Antw. 33585 Guld. 4 Stuyv.

30. Item / 369 Hollandze Ducaten tot 4 Guld. 15 Stuyv. hoe veel £ zijn 't? Antw. 292 £ / 2 ß / 6 ₰.

31. Item / 763 Italjaanze Pistoletten / tot 3 Gulden 5 Stuyv. hoe veel £ zijn 't? Antw. 413 £ / 5 ß / 10 ₰.

32. Item / 255 £ / hoe veel Goude Leeuwen zijn 't / tot 4 Gl. 5 St. 't stuk? Facit 360 Goude Leeuwen.

33. Hoe veel Angelotten à 5 Guld. 8 Stuyv. maaken 686 £ / 14 ß? Facit 763 Angelotten.

34. Hoe veel £ / maaken 764 Pistoletten / tot 8 Guld. 10 Stuyv. 't stuk? Facit 1082 £ / 6 ß / 8 ₰.

35. Item / 376 Milleresen / tot 7 Guld. 2 Stuyv. hoe veel £ zijn 't? Antw. 444 £ / 18 ß / 8 ₰.

36. Negen-honderd-een-en-zestig Henriks Nobels / tot 9 Gulden 10 Stuyvers / hoe veel £ zijn 't? Antw. 1521 £ / 11 ß / 8 ₰.

37. Item / 178 Rozenobels / tot 16 Guld. 10 Stuyv. hoe veel £ zijn 't? Antw. 311 £ / 10 ß.

38. Item / 360 Dubbelde Pistoletten / tot 13 Guld. 763 Vlaamze Nobelen / tot 6 Guld. 16 Stuyv. en 7630 Engelze Sitteren tot 5 Guld. 8 Stuyv. 't stuk / hoe veel £ zijn het te zamen? Antw. 8511 £ / 14 ß / 8 ₰.
Merkt: brengt elke Spetie tot Stuyv. en Addeert de Facitten te zamen: Divideert het leste Facit door 6 Stuyv. tot ß, daar na met 20 ß, tot £.

39. Item / 563 Rozenobels / tot 8 Guld. 10 Stuyv. 't stuk / met 1603 ß / met 360 Rijksdaald. à 46 Stuyv. en 406 Konings-daald. à 51 Stuyv. 't stuk / hoe veel Guld. zijn 't? Facit 7129 Guld. 14 Stuyv.

40. Item /

Digitized by Google

40. Item / 100 Ducaten / tot 7 Guld. 2 Stuyv. nog 560 Daalders min 10 Stuyv. tot 46 Stuyv. 4 Pen. 100 Goude Leeuwen min een half / tot 4 Guld. min 2 Stuyv. en een half: hoe veel Stukken van Agten zijn 't / tot 47 Stuyv. 't stuk?
Antw. 1017 Stukken 2 Stuyv. 4 Pen.

Oeffeninge der Spetien.

1. Ik hebbe ontfangen van diverſche Schuldenaren / de navolgende Sommen / te weeten: 750 ℔ / 10 ß / 4 g / nog 9061 ℔ / 10 g / nog 4010 ℔ / 11 ß / 9 g / nog 500 ℔ / nog 969 ℔ / min 5 ß / nog 777 ℔ / 9 ß / min 5 g / nog 1762 ℔ / 16 ß / 2 g / nog 1600 ℔ / 13 ß. Vrage / hoe veel die in een Somme te zamen zijn? Facit 19441 ℔ / 15 ß / 8 g.
2. Addeert ofte telt te zamen 7761 ℔ / 10 ß / 5 g / tot 978 ℔ / min 9 ß / 3 g / met 4440 ℔ / min 8 g / ende 460 ℔ / 9 ß / 4 g / ende zegt my hoe veel het t'zamen is? Facit 13639 ℔ / 9 ß / 10 g.
3. Ofte my gegeven worden 763 ℔ / 10 ß / 4 g / nog 56 ℔ / nog 40 ℔ / 14 ß / 4 g / nog 160 ℔ / min 9 g / met 1506 ℔ / min 7 ß / 4 g; wat Rijkdom zoude dat te zamen wezen? Facit 2525 ℔ / 16 ß / 7 g.
4. Zo men my ſchuldig waar 7606 ℔ / daar men my op kwam te betalen 963 ℔ / 10 ß / min 3 g. Vrage hoe veel my nog Reſten zoude? Facit 6642 ℔ / 10 ß / 3 g.
5. Trekt van 1130 ℔ min 5 ß / 860 ℔ / 9 ß / 7 g / en zegt my eens de Reſte? Facit 269 ℔ / 5 ß / 5 g.
6. Trekt 960 ℔ / 10 ß / min 4 g / van 836 ℔ / 10 ß / 6 g / geteld tot 196 ℔ / 15 ß / 2 g / en zegt wat my per Reſte komt? Facit 72 ℔ / 16 ß.
7. Ik moet betalen 150 Guld. 15 Stuyv. en hebbe niet meer dan 96 Guld. min 6 Stuyv. in mijn Beurtje / Zegt my / hoe veel Ponde-vlaams ik nog te kort kome? Facit 9 ℔ / 3 ß / 6 g.

8. Eens was ik schuldig 176 Guld. min 5 Stuyv. en betaalden daar op 56 G-guld. tot 28 Stuyv. 't stuk: op een ander-maal gaf ik nog 97 Guld. 7 Stuyvers: Vrage / hoe veel daar te betalen bleef? Facit 0.

9. Vindende op een teyd / alzo ik ging wandelen / 8 Goude Penningen / zo men my wys maakte / dede elk 8 Guld. 5 Stuyvers. Nu alzo ik meer Stuyvers als Rozenobels ben gewent te handelen / Vraag ik: hoe veel Stuyv. die te zamen uyt brag ten? Facit 1320 Stuyvers.

10. Hebbende verwisselt aan een Vaatjen vol Duyten 66 Pistoletten / tot 3 Guld. 10 Stuyv. het stuk / ende alzo men my 9 Duyten voor een Stuyver gaf: Vrage / hoe veel Duyten in 't Tonneken zyn? Facit 41580 Duyten.

11. Myn Geld-kasse door-snuffelende / bevond ik te hebben 105 Rozenobels / tot 8 Guld. 8 Stuyv. 't stuk / dat ikze aan Stuyvers verwisselde / hoe veel zoud' ik 'er voor krijgen? Facit 17640 Stuyv.

12. In een vermaarde Stad zyn 25 groote Straaten / in elke Straat zyn (dog d'een min / d'ander meer) 50 schoone Huyzen / in elk Huys zyn 3 Kamers / op elke Kamer 2 Edele Jonge Dogters / by elke Dogter zyn 2 Jonkmans: Vrage / hoe veel Jonkmans daar zyn? Facit 15000 Jonkmans.

13. Als ik een Stuyver voor 8 Duyten ontfang / hoe veel Stuyvers zoude men na advenant ontfangen voor 160064 Duyten? Facit 20008 Stuyvers.

14. Hoe veel Guldens zal ik moeten tellen voor 1600360 Penningen? Facit 5001 Guld. 2 Stuyv. 8 Penningen.

15. Zynde eens gezeten in myn Schoole / bevond ik dat 'er waaren 1300 Vingeren min 10: Vrage / hoe veel wel geschapen levendige Menschen dat 'er waaren? Facit 129 Menschen.

16. Hoe

16. Hoe veel Rozenobels van 8 Guld. 10 Stuyv. 't stuk zal ik ontfangen voor 13600 Stooters? Facit 200 Rozenobels.

17. Op een teyd Cassier zynde / ontfing ik twee partyen Gelds / te weeten / 677 Guldens 14 Stuyv. nog 1046 Guld. 18 Stuyv. daar af betaalden ik aan een ander 1420 Guld. min 8 Stuyv. de Reste verwisselde ik in Rozenobels tot 8 Guld. 10 Stuyv. het stuk: Vrage / hoe veel stuks ik kreeg? Antw. 35 Rozenobels / en 150 Stuyv.

18. Eens was ik schuldig 3000 Guldens waar op ik betaalde 598 Ryksdaald. à 50 Stuyv. en 74 Franze Kroonen / à 4 Guld. 8 Stuyvers / met 225 Ducaten / à 5 Guld.; zegt my hoe veel ik nog schuldig bleef? Facit 54 Guld. 8 Stuyv.

19. Ik moet betalen een Wissel-brief van 1570 ℒ / 14 ß / 5 ₰ / in grof Zilver-geld: en alzo myn Cassa best voorzien is van Ducatons / à 3 Guld. 3 Stuyv. het Stuk / zo zegt my / hoe veel ik 'er tellen zal? Facit 2991 Ducatons / en 2 Guld. 13 Stuyv. 8 Pen. aan payement.

20. Men moet betalen 2670 Guld. 3 Stuyv. waar op men heeft geteld 60 Hoopen Ryksdaalders / tot 10 in den Hoop / à 50 Stuyvers 't stuk / en 60 Jacobusen / à 12 Guld. 12 Stuyv. 't stuk / met 20 ℒ / aan Schellingen: En alzo de Reste met dubbelde Stuyvers zal betaald worden / zo zegt my / hoe veel Worp van 8 Stuyvers men tellen zal? Facit 735 Worp / en 3 Stuyvers.

Digitized by Google

Den Regel van Dryen.

WOrd alzo genaamd / om datze drie Getalen begrijpt. Zet agter tegen de Regter-hand 't geene gy begeert te weeten; ende dat hem aan de Naam gelijk is zet voor tegen de Linker-hand : het derde zet in de midden. Multipliceert 't Getal dat tegen de Regter-hand staat met het middelste Getal: 't product Divideert door 't Getal dat tegen de Linker-hand staat/ ende de uytkomst ofte product zal van zulke waarde zijn/ als 't minste Getal in 't midden is/ gelijk by het volgende Voorbeeld bewezen word.

1. Als 4 Ellen Linnen kost 9 Guldens/ op hoe veel komt van 16 Ellen? Facit 36 Guld.

```
Elle      Guld.      Elle
 4   ———   9   ———    16          1
                       9      1 4 4 } 36 Guld.
                    ————        4 4
                     144
```

Proeve.

```
Elle      Guld.      Elle
 16  ———   36  ———    4
           4
       ————————
          144     1 4 4 } 9 Guld.
                    1 6
```

2. Een Elle kost 4 Stuyv. hoe veel 50 Ellen? Antw. 10 Guld.
3. Een Elle kost 5 Stuyv. hoe veel 36 Ellen? Antw. 9 Guld.
4. Een ℔ kost 8 Stuyv. hoe veel 393 ℔? Antw. 157 Guld. 4 Stuyv.
5. Een ℔ kost 3 ß / hoe veel 436 ℔? Antw. 65 £ / 8 ß.
6. Een Last Rogge kost 76 Guldens/ hoe veel 10 Last? Antw. 760 Guld.

7. Zeg-

Digitized by Google

7. Zes-en-dertig Ellen tot 9 Guld. hoe veel d'Elle? Antw. 5 Stuyv.

8. Item/ 10 Lasten/ tot 760 Guld. hoe veel is 't Last? Antw. 76 Guld.

9. Hoe veel kost 17600 ℔ tot 9 ß/ 't Honderd? Facit 79 ℒ/ 4 ß.

10. Item/ 100 ℔ tot 10 ₰/ hoe veel 78606 ℔? Antw. 32 ℒ/ 15 ß/ $0\frac{3}{5}$ ₰.

11. Item/ 75 ℔/ tot 5 Stuyvers het ℔/ hoe veel is 't? Antw. 18 Guld. 15 Stuyv.

12. Item/ 363 Ellen/ tot 17 Stuyv. d'Elle/ hoe veel bedraagt het in Gelde? Antw. 308 Guld. 11 Stuyv.

13. Ik heb 13 Ellen/ hoe veel kosten die/ tot 7 Guld. d'El? Facit 91 Guld.

14. Als men om 6 Guldens koopt 100 ℔ Kaas/ hoe veel kost dan 3060 ℔? Facit 183 Guld. 12 Stuyv.

15. Item/ 15 Last Rogge/ tot 75 Guld. 't Last/ hoe veel is 't? Antw. 1125 Guld.

16. Item/ 17 Schip-℔ Vlas/ tot 36 Guld. 't Schip-℔? Antw. 612 Guld.

17. Een ℔ Spek tot 3 Stuyv. 8 Penn. hoe veel 65 ℔?

℔		Stuyv.		Penn.		℔.
1	—	3	—	8	—	65
		16				

```
   56        1
   65        4 2 (8 ⎫
  ----       3 5 4 0 ⎬ 22 | 7 Stuyv.
  280        1 6 6 6 ⎪ ----------
  336          1 1   ⎭ 11 Guld.
  ----
  3640
```

Facit 11 Guld. 7 Stuyv. 8 Penn.

18. Een ℔ tot 5 Stuyv. 4 Pen. hoe veel 170 ℔? Facit 44 Guld. 12 Stuyv. 8 Penn.

Digitized by Google

19. Een Elle/ tot 3 Guld. 5 Stuyv. hoe veel 17 Ellen?
Facit 55 Guld. 5 Stuyv.
20. Een ℔ tot 2 Stuyvers 2 Penn. hoe veel 40 ℔?
Facit 4 Guld. 5 Stuyv.
21. Een Last tot 71 Guld. 15 Stuyv. hoe veel 13 Last?
Facit 932 Guld. 15 Stuyv.
22. Een Ton tot 3 Guld. 17 Stuyv. hoe veel een Last?
Facit 46 Guld. 4 Stuyv.
23. Een Vaam Touws tot 3 Stuyv. 12 Pen. hoe veel 100 Vamen? Facit 18 Guld. 15 Stuyv.
24. Hoe veel kosten 136 Oncen/ als d'Once kost 7 ß/ 3 ₰? Facit 49 ℒ/ 6 ß.
25. Hoe veel kost een Elle/ als 20 Ellen kosten 4 Guld. 2 Stuyv. 8 Penn.? Facit 4 Stuyv. 2 Pen.
26. 't Dozijn Appelen tot 8 Stuyv. 12 Pen. hoe veel een Appel? Facit 11⅓ Pen.
27. Zijde Lint/ tot 3 Stuyv. 8 Pen. d'El/ hoe veel 12 Ellen? Facit 2 Guld. 2 Stuyv.
28. d'Elle Laken tot 4 Gulden 18 Stuyvers/ hoe veel 77 Ellen? Antw. 377 Guld. 6 Stuyv.
29. Om 17 Stuyv. 8 Pen. heeft men een ℔/ hoe veel 1000 ℔? Facit 875 Guld.
30. 't Last Haver tot 35 Guld. 5 Stuyv. hoe veel 10 Lasten? Antw. 352 Guld. 10 Stuyv.
31. Een Dozijn Messelen tot 2 Stuyv. 4 Pen. hoe veel 96 Dozijnen? Antw. 10 Guld. 16 Stuyv.

Proeven op Num. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30 en 31.

Item/ 17 Ellen kosten 55 Gulden 5 Stuyv. hoe veel 1 Elle? Antw. 3 Guld. 5 Stuyv.
Ik heb 40 ℔/ die my kosten 4 Guld. 5 Stuyv. hoe veel 1 ℔? Antw. 2 Stuyv. 2 Penn.
Hoe veel 1 Last/ als de 13 Lasten kosten 932 Guld. 15 Stuyv.? Antw. 71 Guld. 15 Stuyv.

Wat

Wat kost de Tonne/als 't Last kost 46 Guld. 4 Stuyv.? Antw. 3 Gulden 17 Stuyvers.

Item/ 18 Guld. 15 Stuyv. geeft men voor 100 Palmen Touws/ hoe veel dan een Paam? Antw. 3 Stuyv. 12 Pen.

Om 49 Pond-gr. 6 ß heb ik 136 Oncen/ hoe veel kost my een Once? Antw. 7 ß/ 3 ₰.

Lint/12 Ellen kosten 2 Guld. 2 Stuyv. hoe veel 1 Elle? Antw. 3 Stuyv. 8 Pen.

Item/ 77 Ellen kosten 377 Guld. 6 Stuyv. hoe veel 1 Elle? Antw. 4 Guld. 18 Stuyv.

Zegt my/ om 875 Guld. heb ik 1000 ℔/ waar voor een ℔? Antw. om 17 Stuyv. 8 Pen.

Item/ 10 Last Haver daar geef ik voor 352 Guldens/ 10 Stuyv. wat voor een Last? Antw. 35 Guld. 5 St.

96 Dozijnen Nestelen bedragen 10 Guld. 16 Stuyv. hoe veel een Dozijn? Antw. 2 Stuyv. 4 Pen.

32\. 't Mud Garst tot 17 Stuyv. 8 Penn. hoe veel 19 Mud? Facit 16 Guld. 12 Stuyv. 8 Pen.

33\. Item/ 9 ℔ tot 6 Guld. 12 Stuyv. 4 Pen. het ℔/ hoe veel is de Somme?

℔	Guld.	Stuyv.	Penn.	℔
1 —	6 :	12 :	4 —	9

20

132

16

796

132

2116

9

19044

1 / 3 4 (p. / 1 ø ø 4 (4 / 1 ø ø ø ø / 1 1 1 — (1 / 119|0 Stuyv. / 59 Guld.

Facit 59 Guld. 10 Stuyv. 4 Penn.

34. Als men 3 Guld. 10 Stuyv. 8 Penn. voor d'Elle geeft / hoe veel 18 Ellen? Antw. 63 Guld. 9 Stuyv.
35. Item / 17 Ellen tot 66 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 12 Ellen? Antw. 47 Guld. 4 Stuyv. $1\frac{1}{17}$ Pen.
36. 't Last Olye tot 46 Guld. 12 Stuyv. 8 Penn. hoe veel de Ton? Antw. 3 Guld. 17 Stuyv. $11\frac{1}{3}$ Pen.
37. 't Last Raap-olye tot 36 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 10 Last? Antw. 368 Guld. 15 Stuyv.
38. 't Last Raap-olye tot 96 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 7 Last? Antw. 677 Guld. 8 Stuyv. 8 Pen.
39. 't Last Hennip-zaad tot 66 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 13 Last? Antw. 869 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen.
40. Item / 10 Last Rogge kosten 1306 Guld. 15 Stuyv. 4 Pen. hoe veel 3 Last? Antw. 392 Guld. $9\frac{1}{5}$ Pen.
41. Hoe veel kosten 2 Last Rogge: als men om 1703 Guld. 11 Stuyv. 4 Pen. 12 Lasten koopt? Facit 283 Guld. 18 Stuyv. $8\frac{2}{3}$ Pen.
42. Als men om 368 Guld. 15 Stuyv. heeft 10 Lasten / op hoe veel komt 't Last? Antw. 36 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.

Proeven op Num. 34, 37, 38, 39 en 42.

Item / 18 Ellen bedragen 63 Gulden 9 Stuyv. hoe veel d'Elle? Antw. 3 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen.
De 10 Lasten Raap-olye tot 368 Guld. 15 Stuyv. hoe veel 't Last? Antw. 36 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.
Item / 677 Guld. 8 Stuyv. 8 Pen. beloopen 7 Lasten Raap-olye / wat een Last? Antw. 96 Gulden 15 Stuyv. 8 Pen.
Als ik geef 869 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen. voor 13 Last / kost dan een Last 66 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.? Probeert het.
Ik bevinde dat een Last kost 36 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. kost dan 10 Last 368 Guld. 15 Stuyv.? Antw. Ja.

Digitized by Google

43. Item / 13 Last 9 Mudden Carw / tot 98 G-guld. 4 Stuyv. 8 Pen. 't Last / hoe veel is de Somma Courant-geld?

Last.	G-guld.	Stuyv.	Penn.	Last.	Mud.
1 —	98 :	4 :	8 —	13 :	9
27	28			27	
	2748			360	
	16				
	43976				
	360				
	15831360				

Penn.

(18 (10
~~15831360~~ { ~~586340~~ { 3664 | 6 Stuyv.
~~24~~ ~~16~~
1832 Guld.

Facit 1832 Guld. 6 Stuyv. 10⅗ Penn.

44. Item / het Last Carw tot 99 G-guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 17 Last / 3 Mud? Facit 2386 Guld. 11 Stuyv. 7⅓ Pen.

45. Item / 17 Last Haver / tot 37 Guld. 10 Stuyv. 4 Pen. 't Last? Facit 637 Guld. 14 Stuyv. 4 Pen.

46. Item / 19 Last 12 Mud Garst / tot 42 Guld. 15 Stuyv. 4 Pen. 't Last? Facit 831 Guld. 9 Stuyv. 13⅞ Pen.

47. Item / 23 Schip-lb / 12 Lijs-lb Vlas / tot 56 Guld. derden-halven Oort 't Schip-lb? Facit 1336 Guld. 7 Stuyv.

48. Item / 25 Lijs-lb / 4 lb Hennip / tot 2 Guld. 15 Stuyv. 4 Penn. het Lijs-lb? Facit 69 Guld. 15 Stuyv. 15 11/15 Pen.

Digitized by Google

49. Een Last Rogge/ tot 78 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 17 Last/ 19 Mudden? Facit 1396 Guld. 7 Stuyv. $9\frac{13}{27}$ Pen.

50. 't Last Tonne-meel tot 69 Goud-guld. 16 Stuyv. 8 Penn. hoe veel 10 Last/ 5 Tonnen? Facit 1014 Guld. 16 Stuyv. 14 Pen.

51. 't Schip-℔ Hennip tot 39 Guld. 16 Stuyv. hoe veel 16 Schip-℔/ 3 Lijs-℔? Facit 642 Guldens/ 15 Stuyv. $6\frac{2}{7}$ Pen.

52. 't Schip-℔ Spek/ tot 45 Guld. 3 Oort/ hoe veel 12 Schip-℔/ 12 Lijs-℔? Facit 576 Guld. 9 Stuyv.

53. 't Last Raap-zaad/ tot 41 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 15 Last/ 21 Mud? Facit 652 Gulden 16 Stuyv. $1\frac{7}{9}$ Pen.

54. Een Elle Borat kost 3 ß min 2 g/ hoe veel 26 Ellen? Facit 3 ∝/ 13 ß/ 8 g.

55. Een ℔ Specerye tot 3 Guld. min 2 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 600 ℔? Facit 1725 Guld.

56. Wanneer een Elle Brugs-bombazijn gekogt word voor 1 Guld. 6 Stuyv. 8 Pen. hoe veel komen dan te staan de 190 Ellen? Facit 251 Guld. 15 Stuyv.

57. Zo men koopt 6 Stukken Borattem/ inhoudende te zamen 256 Ellen/ tot 2 Guld. 9 Stuyv. min 4 Pen. de 2 Ellen/ hoe veel beloopt het in Gelde? Facit 312 Guld.

58. Als een Tonne Biers kost 7 Guldens/ 6 Stuyv. min 8 Pen. van Accijs 6 Guld. 5 Stuyv. van t'Huys brengen 2 Stuyvers/ hoe veel een Last? Antw. 163 Guld. 10 Stuyv.

59. Men koopt 13 ℔ 5 Oncen Zijde/ tot 2 ∝/ 7 ß/ 9 g/ het ℔/ hoe veel is 't? Antw. 31 ∝/ 15 ß/ $8\frac{1}{16}$ g.

60. Hoe veel betaald men voor 13 Oncen/ 13 Engelsen/ als men d'Engels gekogt heeft voor 2 ß/ 5 g/ 7 Mijten? Antw. 33 ∝/ 13 ß/ 0 g/ 3 Mijten.

Proe-

Digitized by Google

Proeven op Num. 45, 47, 50, 52, 54, 55, 56, 57, 58 en 60.

Als men 17 Last Haver heeft voor 637 Guld. 14 Stuyv. 4 Pen. heeft men dan een Last voor 37 Gulden 10 Stuyv. 4 Pen.? Antw. beziet het.

Kan ik een Schip-℔ hebben om 56 Gulden / derdenhalven Oort / als de 23 Schip-℔ / 12 Lijs-℔ kosten 1336 Guld. 7 Stuyv.? Antw. onderzoekt het.

Tonne-meel / 10 Last / 5 Tonnen om 1014 Gulden 16 Stuyvers 14 Penn. hoe veel G-guld. een Last? Antw. 69 G-guld. 16 Stuyv. 8 Pen.

Zegt my / kost een Schip-℔ Spek 45 Guld. 3 Oort / als 12 Schip-℔ / 12 Lijs-℔ kosten 576 Gulden 9 Stuyvers? Antw. Ja.

Kosten 26 Ellen Borat 3 £ / 14 ß / min 4 ₰ / als een Elle kost 3 ß / min 2 ₰? Antw. Juyst.

Kost 1 ℔ Specerye 3 Gulden / als 600 ℔ kosten 1725 Guld.? Antw. op 2 Stuyv. 8 Pen. na.

Als 190 Ellen Bombazijn kosten 251 Guld. 15 Stuyv. komt dan d'Elle op 27 Stuyv.? Antw. Neen: 8 Pen. minder.

Item / 6 Stukken Boratten / houdende 256 Ellen / kosten 312 Guld. / bedragen dan 2 Ellen 2 Gulden 10 Stuyv.? Antw. 1 Stuyv. 4 Pen. minder.

Item / 12 Tonnen Bier kosten 163 Guld. 10 Stuyv. wat kost de Ton / als men van Accijs en t'Huysbrengen af trekt 6 Guld. 7 Stuyv.? Antw. 7 Guld. 5 Stuyv. 8 Pen.

Item / 13 Oncen / 13 Engelzen kosten 83 £ / 13 ß / 0 ₰ / 3 Myten / kost een Engels 2 ß / 5 ₰ / 7 Myten? Antw. Dat meugt gy bezoeken.

---

1. 't Last Rogge tot 150 G-guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 36 Lasten 18 Mud. 2 Schep. in Courant-geld?

Last

Last	G-guld.	Stuyv.	Pen.	Last	Mud.	Schep.
1 ——	150 :	17 :	8 ——	36 :	18 :	2

27   28   27
4   4217   990
108   16   4

67480   3962
3962

267355760

(32   (12   (1 stuyv.
267355760 { 2475516 { 154719 | 9
108   16

7735 guld.

Antw. 7735 Guld. 19 Stuyv. $12\frac{8}{27}$ Pen.

62. 't Last Carw / tot 170 Guld. 3 Stooters / hoe veel 10 Last. 16 Mud. 2 Schepels ? Antw. 1807 Guld. 17 Stuyv. $5\frac{7}{9}$ Pen.

63. 't Last Rogge / tot 97 G-guld. 18 Stuyv. 12 Pen. hoe veel 30 Last. 16 Mudd. 2 Schepels ? Antw. 4185 Guld. 13 Stuyv. $11\frac{7}{9}$ Pen.

64. 't Last Mout kost 99 G-guld. 12 Stuyv. 11 Pen. hoe veel 30 Last. 14 Mud. 2 Schepels ? Antw. 4251 Guld. 16 Stuyv. $1\frac{37}{54}$ Pen.

65. Item / 10 Schip-℔ / 5 Lys-℔ / 11 ℔ Vlas / tot 69 Guld. 19 Stuyv. 8 Pen. 't Schip-℔ / hoe veel is 't ? Antw. 719 Guld. 16 Stuyv. $3\frac{1}{37}$ Pen.

66. 't Last Carwe / tot 87 G-guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 12 Last. 12 Mud. 3 Schepels ? Antw. 1530 Guld. 0 Stuyv. $9\frac{5}{9}$ Pen.

67. 't Last Haver / tot 43 G-guld. wat is 't Schepel ? Antw. 11 Stuyv. $2\frac{10}{27}$ Pen.

68. Item /

Digitized by Google

68. Item / 19 Schip-℔ / 8 Lys-℔ / 7 ℔ Hennip / tot 46 Ryksdaalders het Schip-℔ / tot 50 Stuyvers 't Stuk: hoe veel is 't? Antw. 2233 Guld. 13 Stuyv. $10\frac{2}{3}$ Pen.

69. Een Schip-℔ tot 56 G-guld. 13 Stuyv. 6 Pen. hoe veel 13 Schip-℔ / 17 Lys-℔ / 3 ℔? Antw. 1095 Guld. 17 Stuyv. $13\frac{18}{29}$ Pen.

70. Een Last tot 71 G-guld. min 2 Stuyv. 4 Pen. hoe veel 17 Last. 2 Mud. min een Schepel? Antw. 1694 Guld. 6 Stuyv. $7\frac{3}{27}$ Pen.

71. Een Last Tarw / tot 86 G-guld. min 7 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 10 Last min 7 Mud. 3 Schepels? Antw. 1165 Guld. 15 Stuyv. $15\frac{13}{27}$ Pen.

72. Voor 100 Guld. 15 Stuyv. koopt men een Last Haring / hoe veel Lasten zal men koopen voor 2606 Guld. 10 Stuyv.

```
Guld. Stuyv.      Last      Guld. Stuyv.
 100  :  15  ----  1  ----  2606  :  10
  20                          20
 ------                     ------
 2015 stuyv.                52130 stuyv.

(1 7                1755
 1 8(5 5            12      (9 1              (65
 2 1 3 0 } 25 last. ------  2 1 0 0(0 } 10 910/2015 | 14/31
 0 1 5 5            21060   2 0 1 5 5
 2 0 1                        2 0 1
```

Facit 25 Last. $10\frac{14}{31}$ Ton.

73. Een Last Rogge koopt men om 71 G-guld. 7 Stuyv. hoe veel Lasten om 369 Guld. 17 Stuyvers? Antw. 3 Last / 19 Mud. $0\frac{221}{663}$ Schep.

74. Voor 17 Guld. 3 Oort heeft men een Ton Haring / hoe veel voor 171 Gulden 18 Stuyvers? Antw. $9\frac{243}{355}$ Tonnen.

75. Voor

Digitized by Google

75. Voor 70 Guld. 5 Stuyv. koopt men een Last Mout/ hoe veel Lasten zal men mogen koopen voor 376 Guldens 15 Stuyvers? Antw. 5 Last/ 9 Mud. $3\frac{17}{281}$ Schep.

76. Om 19 Gulden 12 Stuyv. heeft men een Last Boonen/ hoe veel heeft men voor 1169 Guldens/ 19 Stuyv.? Antw. 59 Last/ 18 Mud. $2\frac{65}{98}$ Schep.

77. Voor 111 G-guld. min ander-halve Reaal koopt men een Last Rogge/ hoe veel voor 2737 Guldens/ derden-halven Oort?

G-guld. Stuyv. Duyt. Last Guld. Stuyv. Duyt.
110 : 22 : 6 —— 1 —— 2737 : 12 : 4
28 20

3102 (16046 54752
8 438020 } 17 Last 8
24822

24822 438020

16046 (11268 11268
27 433242 } 17 Mud. 4
24822

433242 45072

(20250 (18
45072 } $1\frac{20250}{24822}$ | $\frac{1125}{1379}$ Schep.
24822

Facit 17 Last. 17 Mud, $1\frac{1125}{1379}$ Schep.

78. Een Cent. Stok-vis koopt men voor 6 Gulden ander-halven Stooter/ hoe veel koopt men voor 376 Guld. derden-halven Oort? Antw. $60\frac{86}{99}$ Cent.

79. 't Last Rogge kost 70 G-guld. 10 Stuyv. 8 Pen. hoe veel Lasten heeft men voor 763 Daalders/ en 17 Stuyvers/ tot 30 Stuyv. 't Stuk? Antw. 11 Last/ 16 Mudde/ $3\frac{1057}{1541}$ Schepels.

80. d'Elle

Digitized by Google

80. d'Elle koopt men voor 13 ß/ 7 ₰/ hoe veel Ellen heeft men voor 16 £/ 17 ß/ 8 ₰? Antw. $24\frac{140}{163}$ Ellen.

81. Item / het ℔ heeft men voor 5 ß/ 11 ₰/ hoe veel ℔ voor 19 £/ 10 ₰? Antw. $64\frac{26}{71}$ ℔.

82. 't Last Teer / tot 86 Guld. derde-halve Braspen. hoe veel 12 Last/ 11 Ton? Waar af de 7 Last wrak zijn/ hebbende 3 Wrakken voor 2 goede Tonnen?

Merkt: Maakt eerst de Wrakke tot goeden aldus:

Wr. Ton. Goede Ton. Wr. Last.

3 —— 2 —— 7

12 Ton.

———

84
2

———

168

~~1~~ ~~1~~ ~~6~~ ~~8~~ ~~8~~ ~~8~~ (8 } 4 L. goed.
~~3~~ ~~3~~ ~~1~~ ~~2~~

	Last.	Ton.	
	12	: 11	
Addeert nu 4 Last, 8 Ton goede,	7	: 0	wrak.
die van 7 Last wrak gekomen zijn,			
met deze 5 Last. 11 Ton goede	5	: 11	goed.
aldus:	4	: 8	goed.
	10	: 7	goed.

Last. Guld. Stuyv. Pen.

1 —— 86 : 3 : 2 —— 10 : 7 goed.

Facit 911 Guld. 16 Stuyv. $6\frac{1}{2}$ Pen.

83. 't Last Teer koopt men voor 78 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 11 Last 11 Ton: waar af 4 Last 9 Ton wrak zijn/ tot 3 voor 2? Antw. 814 Guld. 0 Stuyv. $2\frac{3}{7}$ Pen.

84. 't Last Assche/ tot 69 Guld. 10 Stuyv. 12 Pen. hoe veel 16 Last/ 9 Ton de 6 Last/ 6 Ton zijn wrak/ tot 3 voor 2? Antw. 1014 Guld. 1 Stuyv. $12\frac{1}{3}$ Pen.

85. Item/ 4 Balen wegen N°. 1/ 333 ℔: N°. 2/ 220 ℔: N°. 3/ 176 ℔: N°. 4/ 302 ℔: de 10 ℔ tot 6 Guld. 12 Stuyv. 8 Pen. hoe veel bedraagt het in Gelde? Addeert eerst alle de Ponden te zamen aldus:

℔
333
220
176
302

℔ Guld. Stuy. Pen. —————

10 — 6 : 12 : 8 — 1031

Antw. 683 Guld. 0 Stuy. 12 Pen.

86. Item / 3 Webben / lang zijnde als volgt: 79 Ellen / 39 Ellen en 83 Ellen: d'Elle tot 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel is 't? Antw. 175 Guld. 17 Stuyv. 8 Penn.

87. Item / 6 Schyven Was / wegende N°. 3 / 260 ℔: N°. 4 / 101 ℔: N°. 5 / 171 ℔: N°. 6 / 211 ℔: N°. 7 / 170 ℔: N°. 8 / 222 ℔. 't Hondert tot 19 Kroonen / 10 Stuyvers / de Kroon is gereekend voor 24 Stuyvers / wat is 't Facit in Courant-geld? Antw. 264 Guld. 9 Stuyv. 1⅓ Pen.

88. Item / 18 Ellen kosten 10 Guldens / 12 Stuyv. hoe veel een Elle?

Ellen Guld. Stuy. Elle
18 —— 10 : 12 —— 1
20
——
212

(1
8 (4
2 1 2 } 11 Stuyv.
1 8 8
1

14
16
——
84
14
——
224

4 (8 (2
2 2 4 } 12 4/9 Pen.
1 8 8
1

Facit 11 Stuyv. 12 $\frac{4}{9}$ Pen.

89. Wi[…]

89. Als men 10 Guld. 10 Stuyv. betaald voor 100 ℔ Kaas / op hoe veel komt 't ℔ te staan? Antw. 2 Stuyv. 1$\frac{3}{7}$ Pen.

90. Item / 150 Ellen kosten 30 G-guld. 19 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 1 Elle? Antw. 5 Stuyv. 11$\frac{1}{2}$ Pen.

91. Item / 15 Lasten kosten 370 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een Last? Antw. 24 Gulden / 14 Stuyvers / 0$\frac{8}{15}$ Pen.

92. Item / 17 Last 19 Mud. kosten 1396 Gulden / 7 Stuyvers / 9$\frac{13}{27}$ Pen. hoe veel 1 Last? Antw. 78 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.

93. Item / 12 Last 12 Mud. 3 Schep. kosten 1530 Guld. 9$\frac{5}{9}$ Pen. hoe veel 1 Last? Antw. 87 G-guld. 17 Stuyv. 8 Pen.

94. Item / voor 376 Guld. derden-halven Oort / heeft men 60$\frac{8}{9}$ Cent. Stokvisch / hoe veel Cent. voor 6 Guld. ander-halven Stooter? Antw. 1 Cent.

95. Item / een Engels Laken / 't welk lang is 46 Ellen / kost wit 17 ℒ / 3 ß / 6 ₰ / ende van Verwen 2 ℒ / 5 ß / min 3 ₰: Vrage hoe veel een Elle bedraagt? Antw. 8 ß / 5$\frac{13}{46}$ ₰.

96. Item / een Laken van 52 Ellen koopt men wit voor 25 ℒ / min 5 ß / 6 ₰ / ende men geeft van Verwen ende Verven 3 ℒ / 9 ß / min 9 ₰: Vrage wat beloopt een Elle? Antw. 10 ß / 9$\frac{45}{52}$ ₰.

97. Item / een Engels Laken dat 60 Ellen lang is / koopt men wit voor 49 ℒ / ende men geeft van d'Elle te Verwen 23 Stuyvers / 8 Pen. Vrage hoe veel d'Elle komt te kosten? Antw. 1 ℒ / 0 ß / 3 ₰.

98. Item / zo men voor een Engels Laken geeft 56 ℒ / min 10 ß / 8 ₰ / en nog van Carmozijn-rood te Verwen 17 Guld. min 5 St. 8 Pen. Vrage / wat beloopt een Elle zo 't lang is 41 Ellen? Antw. 1 ℒ / 8 ß / 5 ₰.

99. Item / men koopt een Os voor 66 Guld. 10 Stuyv. d'Accijs betaald men tot 9 Guld. 12 St. voor Huyden

D

en

en, meer ontfangt men 25 Guld. min 5½ Stuyv. De Vrage is / zo 't Buyk-vleesch weegt 560 Pond / hoe veel van een Pond kost? Antw. 1 Stuyv. 13$\frac{1}{14}$ Pen.

100. Een Koopman ontfangt uyt Engeland een Pak Kalsayen van 15 Stuks / waar af de 4 Stukken elk lang zijn 30 Gaarten / en 6 Stukken elk 32 Gaarten / en de rest van de Stukken elk 36 Gaarten / betalende voor 't geheele Pak 450 ℒ / nog voor Convoy en andere Ongelden 60 ℒ / 10 ß; geeft nog voor yder Stuk van Verwen en [illegible] 12 Guld. 10 Stuyv. De Vrage is / hoe veel yder Elle beloopt / zo men voor 8 Gaarten telt 4 Ellen? Antw. 16 ß / 6$\frac{11}{14}$ [illegible]

Tot den Leerling.

Leerling hebt gy 't Heel-getal
Wel geleerd, tot uwen voordeel,
Kond gy van de Vragen all'
Geven een vast bondig oordeel?
Weynig mag u baten dat,
Al uw arbeyd maar voor sonst „ is,
Zo gy niet 't beleyd en vat
Van 't Gebroken, dat de Konst „ is.

Numeratio in 't Gebroken.

Een Gebroken Getal is een gedeelte van een Geheel waar in men lyt bemerken mag / in wat gedeelte ('t zy groot of kleyn) men een geheel stellen kan: welk zig in 2 Beelden uyt-beeld / stellende d'een boven d'ander / trekkende tusschen beyde een Streepken / te weeten: een geheel in halven / derden-deelen / vierden-deelen / vijfden-deelen / enz. Het vertoond zig in zodaniger gestalte: $\frac{2}{2}$ / $\frac{3}{3}$ / $\frac{4}{4}$ / $\frac{5}{5}$ / &c. noemende 't bovenste beeld Teller / welke Naam komt van zig zelven / door dien dat men telt / ende het onderste heet men Noemer / om dat die de Naam geeft van de Breuk.

Meer

Meer andere.

$\frac{1}{2}$	beteekend een	half.
$\frac{1}{3}$		derden-deel.
$\frac{1}{4}$		vierden-deel.
$\frac{1}{5}$		vijfden-deel.
$\frac{1}{6}$		zesden-deel.
$\frac{1}{7}$		zevenden-deel.
$\frac{1}{8}$		agten-deel.
$\frac{1}{9}$		negenden-deel.
$\frac{1}{10}$		tienden-deel.
$\frac{1}{11}$		elfden-deel.
$\frac{1}{13}$		dertienden-deel.

Wanneer 't geschied / dat de Teller grooter dan de Noemer is / alzulken Brook is meer dan een geheel / ende mag daarom met den Noemer gedeeld worden. Want zo veel maal als den Noemer in den Teller geteld kan worden / zo veel Geheelen is den Brook waardig: als hier by Voorbeeld geleerd werd.

$\frac{3}{2}$	doet	$1\frac{1}{2}$
$\frac{5}{4}$		$1\frac{1}{4}$
$\frac{7}{5}$		$1\frac{2}{5}$
$\frac{8}{3}$		$2\frac{2}{3}$
$\frac{9}{4}$		$2\frac{1}{4}$
$\frac{10}{3}$		$3\frac{1}{3}$
$\frac{11}{2}$		$5\frac{1}{2}$

Om elks geheel, en de Brook in Gebroken wederom te stellen, zo Multipliceert het geheel door den Noemer van de Brook, en Addeert den Teller daar toe, komt als vooren $\frac{3}{2}$ / $\frac{5}{4}$ / &c.

Item / als men een Gebroken wil Abbreviëren ofte verkleynen / blyvende in gelijke waarde / zo zoekt een even Getal / te weeten: 2 / 4 / 6 / 8 / 10 / Ec. ende indien het niet mogelijk is / zo neemt oneven Getalen / te weeten: 3 / 5 / 7 / 9 / 11 / Ec. Doch moet het boven en onder even uyt komen / zonder iets over te schieten.

1. Abbrivieert $\frac{376}{452}$, en zal kom.
zo neemt 4 en deeld 376 daa
Teller, insgelijks deeld 452
113 voor Noemer, als volg

	(4
$\frac{376}{452}$	$\frac{94}{113}$

er

Meer an

3. Abbriv. $\frac{8}{20}$ / komt $\frac{2}{5}$.
4. Abbriv. $\frac{2625}{5700}$ / komt $\frac{35}{76}$.
5. Abbriv. $\frac{112}{300}$ / komt $\frac{28}{75}$.

Dit en is op de voorgaan-
an wel op de naarvolgende,
Noemer door den Teller, kom
de den Teller is, met de 26, k
26 door de 13, komt 2, Re
dat $\frac{221}{247}$ door de 13, daar gy l
Geabbrivieert mag worden,
werd, doet zo mede met alle

(26 ⎧ 247 < 1. ⎩ 221 (13 ⎧ 221 < 8. ⎩ 16 (0 26 13

8. Abbrivieert $\frac{24807}{33196}$. Facit $\frac{3}{4}$
9. Verkleynd $\frac{1310}{1703}$. Facit $\frac{10}{13}$.
10. Vermindert $\frac{1369}{13986}$. Faci
11. Wat is meerder $\frac{24807}{33196}$ o
zo Multipliceert den Teller
de Noemer van 't ander,
tende elk product boven zi

Of aldus:

64

– 20 / 4 —— 16

– 1 11 —— 1

11

(4 { 16 Stuyv.

(9 { $5\frac{9}{11}$ Pen.

ende van een Gulden / hoe veel Stuyvers
zijn 't? Antw. 17 Stuyv. $2\frac{3}{7}$ Penn.
$\frac{13}{16}$ van een £ / hoe veel ß en ₰ zijn 't?
ß / 3 ₰.
$\frac{17}{19}$ van een Gulden / hoe veel Stuivers
ngen is 't? Antw. 17 Stuyv. $14\frac{6}{19}$ Penn.

---

nderen kleyne Munte, Maate en Gewigte,
gedeelte van grooter Spetje of aard.

6 Stuyv. wat gedeelte van een Guld. is 't?
Merkt: Zo menig geheel als de voorgeno-
in zig besluyt, moet gezet worden voor den
ende 't Geld dat men in alzulken gedeelte
oor den Teller. Nu een Gulden is 20 Stuyv.
er 16 Stuyv. aldus $\frac{16}{20}$, en dat geabbriveert,
ld.

Penn. wat gedeelte is 't van een Stuyv.?
Stuyv.

$\frac{10}{19}$ Stuyv. wat deel is 't van een Gulden?
Multipliceert 2 met den Noemer 19, komt
e Addeert den Teller, die 10 is, komt 48
, voorts zo Multipliceert 20 Stuyvers (dat
n is) met den voorschreven Noemer;

E komt

1. Abbrivieert $\frac{376}{452}$ / en zal komen $\frac{94}{113}$. Om dit te doen, zo neemt 4 en deeld 376 daar mede, komt 94 voor Teller, insgelijks deeld 452 door dezelve 4, komt 113 voor Noemer, als volgt:

$$\text{(4} \qquad \frac{376}{452} \Big| \frac{94}{113} \qquad\qquad \text{een ander} \quad \text{(3} \qquad \frac{525}{963} \Big| \frac{175}{321}$$

Meer andere.

3. Abbriv. $\frac{8}{20}$ / komt $\frac{2}{5}$.
4. Abbriv. $\frac{2625}{5760}$ / komt $\frac{35}{76}$.
5. Abbriv. $\frac{112}{300}$ / komt $\frac{28}{75}$.
6. Abbriv. $\frac{176}{208}$ / komt $\frac{11}{13}$.
7. Abbriv. $\frac{221}{247}$ / komt $\frac{17}{19}$.

Dit en is op de voorgaande maniere niet doenlijk, dan wel op de naarvolgende, te weeten: Divideert den Noemer door den Teller, komt 1, Rest 26, Divideert 221 die den Teller is, met de 26, komt 8, Rest 13; Divideert 26 door de 13, komt 2, Rest 0, welke 0 een teken is, dat $\frac{221}{247}$ door de 13, daar gy lest mede Gedivideert hebt, Geabbrivieert mag worden, als hier volgende gedaan werd, doet zo mede met alle andere.

(26 { 1. (13 { 8. (0 { 2. (13

$$\frac{221}{247} \Big| \frac{17}{19}$$

[illegible]vieert $\frac{24897}{33196}$. Facit $\frac{3}{4}$.
[illegible]legnd $\frac{1310}{1703}$. Facit $\frac{10}{13}$.
[illegible]minderd $\frac{1369}{13986}$. Facit $\frac{37}{378}$.
[illegible] is meerder $\frac{24897}{33196}$ ofte $\frac{3}{4}$? Om dit te weeten, [illegible]pliceert den Teller van 't een Gebroken, met [illegible]er van 't ander, en dat kruys-gewijs: zet-[illegible] product boven zijnen Teller; Wiens pro-
duct

Digitized by Google

duct dan het meeste teld, diens Gebroken is het grootste: als by exempel:

$$\begin{array}{c} 99588 \\ \hline 24897 \\ \hline 33196 \end{array} \; X \; \begin{array}{c} 99588 \\ \hline 3 \\ \hline 4 \end{array}$$

Hier zet men de producten even veel te zijn, daarom de Gebrokens ook even groot zijn.

12. Wat is meerder $\frac{17}{33}$ ofte $\frac{9}{19}$? Antw. $\frac{17}{33}$, die 26 in Getal meer is.

13. Welk Gebroken is de meeste, $\frac{7}{8}$ ofte $\frac{15}{16}$? Antw. $\frac{15}{16}$, 't welk $\frac{1}{16}$, ofte 8 in 't Getal meer is.

Reductio in 't Gebroken.

ALs men wil brengen verscheyde Gebrokens onder eenen Noemer, zo doet als volgt:

1. Brengt my onder eenen Noemer $\frac{6}{7}$ ende $\frac{7}{8}$. Facit $\frac{48}{56}$ en $\frac{49}{56}$.

$$\frac{48}{56} - \frac{6}{7} \; X \; \frac{7}{8} - \frac{49}{56}$$

Merkt: Multipliceert de twee Noemers te zamen, komt 56 voor eenen gemeenen Noemer, daar na Multipliceert d'eene Teller door d'ander Noemer; komt 48, die steld boven den gemeynen Noemer. Wederom Multipliceert den Teller 7, met den Noemer 7, komt 49, die steld mede boven den gemeynen Noemer.

Digitized by Google

2. } Reduceert onder eenen Noemer { $\frac{3}{4}$ ende $\frac{5}{6}$ / komt $\frac{18}{24}$ en $\frac{20}{24}$.
3. } { $3\frac{1}{3}$ ende $\frac{1}{2}$ / komt $\frac{20}{6}$ en $\frac{3}{6}$.
4. } { $5\frac{4}{7}$ ende $\frac{5}{8}$ / komt $\frac{312}{56}$ en $\frac{35}{56}$.
5. } { $3\frac{3}{8}$ ende $5\frac{4}{9}$ / komt $\frac{243}{72}$ en $\frac{392}{72}$.

6. Reduceert verscheyde Gebrokens onder eenen Noemer / te weeten ; $\frac{3}{4}$ / $\frac{5}{6}$ / $\frac{9}{10}$ / en $\frac{7}{9}$.

$\frac{3}{4}$ / $\frac{5}{6}$ / $\frac{9}{10}$ / en $\frac{7}{9}$.

6
4
——
24
10
——
240
9
——
2160 generale Noemer.

{ 540 × 3 — 1620 Teller.
{ 360 × 5 — 1800 Tell.
{ 216 × 9 — 1944 Teller.
{ 240 × 7 — 1680 Teller.

Facit $\frac{1620}{2160}$ / $\frac{1800}{2160}$ / $\frac{1944}{2160}$ / en $\frac{1680}{2160}$.

Multipliceert alle de Noemeren te zamen, te weeten ; 4 met 6, komt 24, die Multipliceert met 10 komt 240, die Multipliceert met 9, komt 2160 voor een gemeene Noemer: dezelve 2160 Divideert door elk zijnen Noemer, en 't product Multipliceert met elk zijnen Teller.

7. Reduceert onder eenen Noemer $\frac{1}{4}$ / $\frac{2}{3}$ / $\frac{3}{5}$ / en $\frac{5}{7}$.
Facit $\frac{105}{420}$ / $\frac{280}{420}$ / $\frac{252}{420}$ / $\frac{300}{420}$.

Om Gebrokens uyt Gebrokens te Reduceeren.

8. Reduceert $\frac{1}{4}$ uyt $\frac{1}{2}$. Merkt: Multipliceert de Tellers t'zamen, komt 1, doet ook zo met de Noemers; komt 8, en is $\frac{1}{8}$ van een geheel, als by Exempel:

9. Re-

```
        1
  1 ————————— 1
  —           —    Facit 1/8
  4 ————————— 2
        8
```

9. Reduceert $\frac{3}{7}$ uyt $\frac{7}{12}$. Facit $\frac{1}{4}$.
10 Reduceert $\frac{5}{9}$ uyt $\frac{7}{9}$. Facit $\frac{35}{81}$.
11. Reduceert $\frac{3}{5}$ uyt $2\frac{1}{2}$. Facit $1\frac{1}{2}$.

Multipliceert de 2 Heelen met den Noemer, en Addeert daar toe den Teller, komt $\frac{5}{2}$, en werkt als vooren.

12. Reduceert $\frac{1}{8}$ uyt $5\frac{3}{8}$. Facit $\frac{43}{64}$.
13. Reduceert $2\frac{3}{7}$ uyt $3\frac{4}{13}$. Facit $8\frac{3}{91}$.

Additio in 't Gebroken.

Voor al moet men toe zien / of de Gebroken Getalen van eenderley Noemers zijn / ofte niet: Want als men in 't Addeeren heeft twee ofte meer Gebrokens met eenderley Noemers / zo Addeert de Tellers t'zamen / 't product zal den gemeenen Teller zijn / stelt dan eenen Noemer daar onder / als volgt:

1. Addeert $\frac{3}{5}$ en $\frac{4}{5}$. Facit $\frac{7}{5}$ ofte $1\frac{2}{5}$.

```
   3/5         (2 {                 Of aldus:
   4/5          7 {  1 2/5      3/5 ————— 3     (2 {
 ———————        5 {             4/5 ————— 4      7 { 1 2/5
Facit 7/5 of 1 2/5                      ———      5 {
                                         7
```

Maar zo de Noemers verschejden zijn / zo zal menze eerst tot eenderley Noemers Reduceeren / ende als dan de Tellers t'zamen Addeeren / en eenen Noemer daar onder stellen / als by de volgende Exempelen te zien is.

Digitized by Google

2. Addeert $\frac{5}{7}$ en $\frac{3}{8}$. Facit $1\frac{5}{56}$.

$$\begin{array}{ccc} 40 & 21 & \\ \frac{5}{7} & \frac{3}{8} & \begin{array}{r}40\\21\\\hline 61\end{array} \\ 56 & & \end{array} \qquad \left(5 \;\; \cancel{6}\,\cancel{1} \;\; \cancel{5}\,\cancel{6}\right\} 1\frac{5}{56}.$$

Anders en gemeyn.

$$\begin{array}{lcr} & (56 & \\ \frac{5}{7} & \text{———} & 40 \\ \frac{3}{8} & \text{———} & 21 \\ \hline \text{Facit } 1\frac{5}{56}. & & 61 \end{array} \qquad \left(5 \;\; \cancel{6}\,\cancel{1} \;\; \cancel{5}\,\cancel{6}\right\} 1\frac{5}{56}.$$

Multipliceert eerst beyde de Noemers t'zamen; te weeten 7 met 8, komt 56 voor gemeenen Noemer, die steld boven aan, Divideert dan dezelve door elk zijnen Noemer, en 't product Multipliceert met elk zijnen Teller, komt na begeeren.

3. Add. $\frac{4}{7}$ en $\frac{1}{7}$. Facit $\frac{5}{7}$.	7. Add. $\frac{3}{7}$ en $\frac{3}{5}$. Facit $1\frac{1}{35}$.
4. Add. $\frac{2}{9}$ en $\frac{4}{9}$. F. $\frac{6}{9}$ of $\frac{2}{3}$.	8. Add. $\frac{5}{7}$ en $\frac{4}{9}$. Facit $1\frac{10}{63}$.
5. Add. $\frac{3}{4}$ en $\frac{1}{4}$. Facit 1.	9. Add. $\frac{3}{4}$ en $\frac{7}{8}$. Facit $1\frac{5}{8}$.
6. Add. $\frac{1}{8}$ / $\frac{5}{8}$ en $\frac{7}{8}$. Fac. $1\frac{5}{8}$.	10. Add. $\frac{1}{2}$ / $\frac{3}{4}$ en $\frac{4}{5}$. Fac. $2\frac{1}{20}$.

Merkt: Multipliceert den eersten Teller met de 2 leste Noemers, komt 20, die steld boven de eerste Teller. Multipliceert den tweeden Teller met de eerste en leste Noemer, komt 30, die zet boven den tweeden Teller. Multipliceert de lesten Teller met de twee voorste Noemers, komt 32, die zet boven den lesten Teller; ende Addeert de drie producten t'zamen, komt 82. Daar na Multipliceert de drie Noemers t'zamen, komt 40 voor generale Noemer, om de gemeyne uytkomste mede te deylen.

Digitized by Google

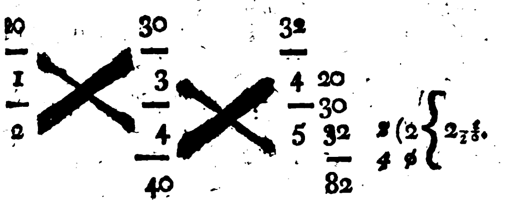

Anders en gemeyn.

(20
$\frac{1}{2}$ ———— 10
$\frac{3}{4}$ ———— 15
$\frac{4}{5}$ ———— 16

Facit $2\frac{1}{20}$. 41

4 (1 } $2\frac{1}{20}$.
2 0

Merkt: bedenkt een Getal, 't welk Gedivideert kan werden door alle de Noemers, zonder dat 'er iets resteert, hoe minder hoe beter; dog zo gy zulks niet doen en kond zo neemt de grootste Noemer 5, en beziet of die kan Gedivideert werden zonder overschot door de grootste Noemer daar aan volgende, welk 4 is, en zult bevinden Neen; daarom zegt 4 maal 5 is 20; dan beziet of 20 kan Gedivideert werden door d'andere Noemer 2, mede zonder overschot, ende zult bevinden Ja; daarom stelt 20 boven aan voor generalen Noemer, ende werkt als vooren geleerd is.

11. Addeert $\frac{3}{4}$ / $\frac{5}{6}$ en $\frac{7}{8}$. Facit $2\frac{11}{24}$.
12. Addeert $\frac{1}{3}$ / $\frac{2}{3}$ en $\frac{3}{4}$ en $\frac{5}{6}$. Facit $2\frac{7}{12}$.
13. Addeert $\frac{1}{3}$ / $\frac{2}{5}$ / $\frac{3}{4}$ en $\frac{1}{2}$. Facit $1\frac{59}{60}$.
14. Addeert $3\frac{6}{11}$ / $\frac{3}{7}$ en $2\frac{1}{8}$. Facit $6\frac{362}{616}$.

Nota. Addeert eerst de Gebrokens, en komen der enige Heele, zo telt die by de Heele.

Digitized by Google

15. Addeert $5\frac{3}{8}$ / $8\frac{1}{16}$ en $9\frac{5}{6}$. Facit $23\frac{13}{48}$.
16. Add. $\frac{1}{4}$ uyt $\frac{3}{4}$ tot $\frac{7}{8}$. Fac. $1\frac{1}{16}$. Reduceert eerst $\frac{1}{4}$ uyt $\frac{3}{4}$.
17. Addeert $\frac{6}{7}$ uyt $\frac{1}{2}$ tot $\frac{5}{6}$ uyt $\frac{4}{5}$. Facit $1\frac{2}{21}$.
18. Addeert $2\frac{2}{5}$ uyt $1\frac{3}{4}$ tot $\frac{5}{8}$. Facit $4\frac{33}{40}$.
19. Addeert $3\frac{3}{5}$ uyt $5\frac{1}{12}$ tot $1\frac{3}{4}$ uyt $4\frac{1}{8}$. Facit 26[illegible].

Addeert deze volgende Exempelen.

20) Ellen.	21) Guld.	22) ℔.
$56\frac{1}{2}$	$76\frac{3}{4}$	$95\frac{3}{7}$
$7\frac{3}{4}$	$77\frac{1}{2}$	$10\frac{1}{2}$
$11\frac{1}{4}$	$10\frac{1}{4}$	$11\frac{1}{8}$
$22\frac{3}{8}$	$70\frac{3}{8}$	$60\frac{4}{9}$
$13\frac{7}{8}$	$85\frac{5}{16}$	$31\frac{4}{7}$
$15\frac{5}{6}$	$19\frac{7}{32}$	$44\frac{2}{11}$
Facit $127\frac{7}{12}$ El.	Facit $339\frac{13}{32}$ Gl.	Fac. $253\frac{26837}{27720}$ ℔.

Substractio in 't Gebroken.

ALs men een Gebrooken Getal van een ander trekken wil, zo stelt het geene gy trekken wilt, onder 't geene daar gy 't van trekken wilt, en beziet of de Noemeren eenderley zijn, ofte niet: ende zo zy eenderley zijn, zo trekt den ondersten Teller van den bovensten, ende stelt daar eenen Noemer onder: maar zo de Noemeren niet eenderley zijn, zo zal men ze tot eenderley Noemers Reduceeren, gelijk als in de Additio geleerd is, en doen als boven verhaald.

1. Substraheerd $\frac{1}{3}$ van $\frac{2}{3}$. Facit $\frac{1}{3}$.

$\frac{2}{3}$
$\frac{1}{3}$ Of aldus: $\frac{2}{3}$ ——— 2
$\frac{1}{3}$ ——— 1

Facit $\frac{1}{3}$ Facit $\frac{1}{3}$

2. Sub-

2. Substraheerd $\frac{2}{7}$ van $\frac{4}{7}$, Facit $\frac{2}{7}$.
3. Substraheerd ongelijke Getalen / te weeten $\frac{1}{5}$ van $\frac{6}{7}$.

(35
$\frac{6}{7}$ ——— 30
$\frac{1}{5}$ ——— 7

Facit $\frac{23}{35}$.

4. Sub. $\frac{1}{4}$ van $\frac{3}{4}$. Facit $\frac{1}{2}$.
5. Sub. $\frac{5}{9}$ van $\frac{7}{9}$. Facit $\frac{2}{9}$.
6. Sub. $\frac{5}{8}$ van $\frac{4}{5}$. Facit $\frac{7}{40}$.
7. Sub. $\frac{3}{8}$ van $\frac{11}{12}$. Fac. $\frac{13}{24}$.
8. Sub. $2\frac{2}{5}$ van $4\frac{1}{4}$. F. $1\frac{17}{20}$.
Als by Exempel:

(20
$4\frac{1}{4}$ | 25
$2\frac{2}{5}$ | 8
Facit $1\frac{17}{20}$

Nota. Als den onderſten Teller meer is als den bovenſten, zo moet men een Heel van de Heelen ontleenen, die alteyds zo veel doet als de generale Noemer.

9. Substraheerd $5\frac{1}{8}$ van $6\frac{1}{16}$. Facit $\frac{15}{16}$.
10. Trekt $9\frac{1}{6}$ van $20\frac{1}{8}$. Facit $10\frac{23}{24}$.
11. Hoe veel is $100\frac{1}{4}$ min $9\frac{5}{6}$? Facit $90\frac{5}{12}$.
12. Wat resteerd 'er / als men trekt $9\frac{9}{16}$ van $10\frac{3}{16}$? Facit $\frac{5}{8}$.
13. Substraheerd $\frac{1}{3}$ van 3? Facit $2\frac{2}{3}$.

Om te trekken Gebrokens van Heelen, zo moet men een van de Heelen ontleenen, dewelke alteyds zo veel doet als de Noemer van de Brook.

14. Trekt $\frac{2}{7}$ van 5. Facit $4\frac{5}{7}$.
15. Substraheerd $9\frac{3}{16}$ van 10. Facit $\frac{13}{16}$.
16. Hoe veel $5\frac{3}{4}$ min 2? Facit $3\frac{3}{4}$.
17. Trekt $3\frac{1}{2}$ van 6. Facit $2\frac{1}{2}$.
18. Substraheerd 10 van $80\frac{3}{4}$. Facit $70\frac{3}{4}$.
19. Hoe veel is 7 min $1\frac{3}{4}$? Facit $5\frac{1}{4}$.
20. Hoe veel is $329\frac{1}{12}$ meer als $228\frac{5}{8}$? Facit $100\frac{11}{24}$.

21. Item /

Digitized by Google

21. Item / trekt 19 Guld. 15 Stuyv. $3\frac{1}{4}$ Penn. van 37 Guld. 10 Stuyv. $12\frac{1}{2}$ Penn.

Guld.	Stuyv.	Penn.
37	10	$12\frac{1}{2}$
19	15	$3\frac{3}{4}$

Facit 17 Guldens. 15 Stuyvers. $8\frac{3}{4}$ Penn.

22. Trekt 12 £ / 15 ß / $9\frac{2}{7}$ ₰ / van 19 £ / 2 ß, Facit 6 £ / 6 ß / $2\frac{5}{7}$ ₰.

23. Trekt 73 Guld. 13 Stuyv. $4\frac{3}{8}$ Penn. van 100 Guldens $0\frac{9}{20}$ Penn. Facit 26 Guld. 6 Stuyv. $12\frac{3}{40}$ Pen.

24. Trekt 13 £ / 10 ß / $5\frac{3}{8}$ ₰ / van 77 £ / 11 ß / $0\frac{2}{17}$ ₰. Facit 64 £ / 0 ß / $6\frac{101}{136}$ ₰.

25. Trekt 19 Last. 5 Mud. $2\frac{1}{8}$ Schep. van 38 Lasten ? Facit 18 Last. 21 Mud. $1\frac{7}{8}$ Schep.

26. Trekt 10 Last. 5 Mud. $2\frac{3}{4}$ Schep. van $18\frac{1}{2}$ Lasten ? Facit 8 Last. 7 Mud. $3\frac{1}{4}$ Schep.

Multiplicatio in 't Gebroken.

Multiplicatio, betekend vermenigvuldigen: En heeft geen onderscheyd in de gelijk of ongelijk-heyd der Noemeren / maar begeert de Tellers t'zamen Gemultipliceert te hebben / welks product een generale Teller is; ende in zulker manieren wilze de Noemers verhandeld hebben / om te vinden de generale Noemer.

Voorbeelden.

1. Multipl. $\frac{3}{8}$ met $\frac{1}{8}$ aldus $\frac{3 \text{ maal } 1 \text{ is } 3}{8 \text{ maal } 8 \text{ is } 64}$ Facit $\frac{3}{64}$.

2. Multipl. $\frac{2}{9}$ met $\frac{7}{11}$ $\frac{2 \text{ maal } 7 \text{ is } 14}{9 \text{ maal } 11 \text{ is } 99}$ Facit $\frac{14}{99}$.

3. Ho

3. Hoe veel is $\frac{2}{5}$ maal $\frac{3}{4}$? Antw. $\frac{3}{10}$.
4. Hoe veel is $\frac{1}{8}$ maal $\frac{2}{3}$? Antw. $\frac{1}{12}$.
5. Multipliceert $\frac{7}{8}$ met 3. Antw. $2\frac{5}{8}$.

	21	
7	———	3
8	———	1
	8	

(5 / 7 7 / 8 } $2\frac{5}{8}$.

Nota. Als'er Heelen zijn zonder Gebrokens, zo moet men der een Heel onder stellen, aldus: $\frac{3}{1}$/ $\frac{5}{1}$/ $\frac{8}{1}$.

6. Hoe veel is $\frac{1}{4}$ maal 5? Facit $1\frac{1}{4}$.
7. Hoe veel is $\frac{2}{5}$ maal 6? Facit $2\frac{2}{5}$.
8. Multipliceert 2 met $4\frac{1}{2}$. Facit 9.
9. Multipliceert 4 met $3\frac{1}{4}$. Facit 13.
10. Multipliceert $1\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{4}$. Facit $\frac{3}{8}$.
11. Multipliceert $3\frac{1}{2}$ met $\frac{3}{4}$. Facit $2\frac{5}{8}$.
12. Multipliceert $\frac{2}{3}$ uyt $\frac{3}{4}$ met $\frac{3}{4}$. Facit $\frac{3}{8}$.
13. Multipliceert $\frac{5}{8}$ uyt $\frac{4}{9}$ met $\frac{3}{7}$. Facit $\frac{5}{42}$.
14. Multipliceert $\frac{1}{4}$ uyt $1\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{4}$. Facit $\frac{3}{32}$.
15. Multipliceert $\frac{1}{2}$ uyt $3\frac{1}{4}$ met $2\frac{1}{2}$. Facit $4\frac{1}{16}$.
16. Multipliceert 25 door $14\frac{1}{2}$. Om dit op de voorgaande maniere te werken, zoude wat lang vallen, maar op de volgende wijze zeer kort: Multipliceert 25 met 14, komt 350: neemt dan 25 Halven, zijn $12\frac{1}{2}$, die Addeert tot 350, komt $362\frac{1}{2}$, als volgt:

Multipl. 25	17. Multipl. 106	18. Mult. 396
met $14\frac{1}{2}$	door $39\frac{1}{4}$	door $193\frac{3}{4}$
100	954	1188
25	318	3564
$\frac{1}{2}$ $12\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$ $26\frac{1}{2}$	396
		$\frac{3}{4}$ is $\frac{1}{2}$ 198
		$\frac{1}{4}$ 99
Facit $362\frac{1}{2}$	Facit $4160\frac{1}{2}$	Facit 76725

19. Mul-

19. Multip. 76½ Merkt: dat alhier Gemultipliceert
door 11½ worden geheele ende gebroke Getalen, en is geen meerder zwarigheyd,
als in de voorgaande Voorbeelden gevallen is: want zo haast als de Multipliceer-brook zijn werk gedaan heeft, zo deeld het Getal daar men mede Gemultipliceert heeft, in alzulken deel, als de Brook van 't Gemultipliceerde Getal vereyschen zal, 't product steld onder d'andere Getalen, als hier neffens:

	76
	76
½	38
½	5¾
Facit	879¾

20. Multipliceert $531\frac{3}{4}$ met $12\frac{1}{2}$. Facit $6646\frac{7}{8}$.
21. Multipliceert $1780\frac{1}{2}$ met $28\frac{3}{4}$. Facit $51189\frac{3}{8}$.
22. Multipliceert $1371\frac{1}{4}$ met $19\frac{1}{4}$. Facit $26396\frac{9}{16}$.
23. Multip. $5017\frac{3}{8}$ met $20\frac{3}{16}$. Facit $101288\frac{23}{128}$.
24. Multip. $6576\frac{5}{16}$ met $30\frac{5}{8}$. Facit $201399\frac{73}{128}$.
25. Multip. $56137\frac{3}{8}$ met $116\frac{5}{12}$. Facit $6535326\frac{7}{96}$.

Divisio in 't Gebroken.

Divisio, beteekent een Deelinge. Om dan 't een Gebroken door 't andere te deelen / zo Reduceert ze eerst door 't kruys tot eenderley Noemers / en Divideert dan den eenen Teller door den anderen / als by het volgende Exempel:

1. Divideert $\frac{1}{6}$ in $\frac{5}{8}$ / dat is / hoe veel maal $\frac{1}{6}$ heeft men in $\frac{5}{8}$? Antw. $3\frac{3}{4}$.

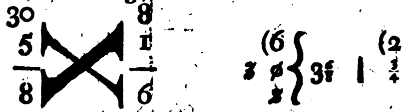

2. Divid. $\frac{1}{10}$ in $\frac{3}{4}$. Facit $\frac{2}{15}$. | 4. Divid. $\frac{1}{12}$ in $\frac{2}{9}$. Facit $\frac{3}{8}$.
3. Divid. $\frac{3}{8}$ in $\frac{1}{4}$. Facit $1\frac{1}{2}$. | 5. Div. 7 in $\frac{3}{8}$. Facit $18\frac{2}{3}$.
Merkt: steld 7 in 't Gebroken aldus: $\frac{7}{1}$ en werkt als vooren.

6. Divid.

Digitized by Google

6. Divid. 5 in $\frac{1}{4}$. Facit 20. | 7. Div. $1\frac{1}{4}$ door 5. Fac. $\frac{1}{4}$.

Merkt: Wanneer der Heelen en Gebrokens komen te Divideren, zo Multipliceert de Heelen met den Noemer van zijn Brook, en Addeert den Teller daar toe, het product steld voor Teller, aldus:

$1\frac{1}{4}$

5 — $\frac{5}{4}$ ✕ $\frac{5}{1}$ — 20

(5

komt $\frac{5}{20}$ | $\frac{1}{4}$ als boven.

8. Divid. $2\frac{2}{7}$ in 6. Facit $\frac{2}{7}$. | 9. Divid. $2\frac{1}{2}$ in $\frac{3}{4}$. Facit $3\frac{1}{3}$.

10. Divideert $\frac{1}{8}$ door $\frac{2}{3}$ uyt $\frac{1}{4}$. Antw. $\frac{3}{4}$. Reduceert eerst $\frac{2}{3}$ uyt $\frac{1}{4}$, komt $\frac{1}{6}$, en doet dan als vooren.

11. Divideert $\frac{5}{42}$ in $\frac{5}{8}$ uyt $\frac{4}{9}$. Facit $\frac{3}{7}$.

12. Divideert $\frac{3}{32}$ in $\frac{1}{4}$ uyt $1\frac{1}{2}$. Facit $\frac{1}{4}$.

13. Divideert $1\frac{1}{16}$ in $\frac{1}{2}$ uyt $3\frac{1}{4}$. Facit $\frac{17}{26}$.

14. Divideert 18 in $\frac{3}{7}$. Facit 42.

15. Divideert $376\frac{1}{4}$ in $\frac{3}{5}$. Facit $627\frac{1}{12}$.

16. Divideert $6646\frac{7}{8}$ door $12\frac{1}{2}$. Facit $531\frac{3}{4}$.

17. Divideert $51189\frac{3}{8}$ in $28\frac{3}{4}$. Facit $1780\frac{1}{2}$.

18. Divideert $26396\frac{9}{16}$ in $19\frac{1}{4}$. Facit $1371\frac{1}{4}$.

19. Divideert $101288\frac{33}{128}$ in $20\frac{3}{16}$. Facit $5017\frac{3}{8}$.

20. Divideert $201399\frac{73}{128}$ in $30\frac{5}{8}$. Facit $6576\frac{15}{16}$.

21. Divideert $6535326\frac{7}{96}$ in $116\frac{5}{12}$. Facit $56137\frac{3}{8}$.

Veranderinge van Gedeelten.

Om gedeelte van Geld / Mate en Gewigt te brengen in regte waarde / ofte minder aard / zo doet als volgt:

1. Item / $\frac{4}{5}$ van een Gulden / hoe veel Stuyvers zijn 't? Antw. 16 Stuyv. Multipliceert den Teller met 20 Stuyv. die een Guld. doen, ende 't product Divideert met den Noemer, als by Exempel.

Guld.

Guld.

$\frac{4}{5}$ ——— 4
20
—
80

Of aldus: $\frac{4}{5}$ ——— $\frac{20}{1}$ (80 ; 5)

~~8~~0 ; ~~5~~ } 16 Stuyv.

16 Stuyv.

2. Item / $\frac{3}{4}$ van een Stuyv. hoe veel Penningen zijn 't? Antw. 12 Penn.
3. Item / $\frac{12}{95}$ van een Guld. hoe veel Stuyv. zijn 't? Antw. $2\frac{10}{19}$ Stuyv.
4. Item / $\frac{1}{9}$ van een Guld. hoe veel Stuyv. zijn 't? Antw. $2\frac{2}{9}$ Stuyv.
5. Item / $\frac{3}{8}$ van een £ / hoe veel ß zijn 't? Antw. $7\frac{1}{2}$ ß.
6. Item / hoe veel Mud. Rogge heeft men in $\frac{1}{3}$ Last? Antw. 9 Mud.
7. Hoe veel Schep. zijn $\frac{5}{8}$ Mudden? Antw. $2\frac{1}{2}$ Schep.
8. $\frac{11}{13}$ ℔ / hoe veel Oncen is 't? Antw. $13\frac{7}{13}$ Oncen.
9. Item / $\frac{35}{76}$ Schip-℔ / hoe veel ℔ is 't? Antw. $138\frac{3}{19}$ ℔.
10. Hoe veel Stuyv. en Penn. heeft men in $\frac{9}{11}$ Gulden?

Guld. — Stuyv.

$\frac{9}{11}$ ——— 9
20
—
180

$\frac{4}{11}$ ——— 4
16
—
64

(9 ; 6 } $5\frac{9}{11}$ Pen.

(4 ; ~~8~~0 } 16 Stuyv.

Facit 16 Stuyv. $5\frac{9}{11}$ Penn.

Of

Of aldus:

	180				64	
9	——	20		4	——	16
11	——	1		11	——	1
	11				11	

1 (4
1 8 0 } 16 Stuyv.
1 1 1
1

(9
0 4 } $5\frac{9}{11}$ Pen.
1 1

11. Zes-zebende van een Gulden / hoe veel Stuyvers en Penn. zijn 't? Antw. 17 Stuyv. $2\frac{2}{7}$ Penn.

12. Item / $\frac{13}{16}$ van een £ / hoe veel ß en ₰ zijn 't? Antw. 16 ß / 3 ₰.

13. Item / $\frac{17}{19}$ van een Gulden / hoe veel Stuivers en Penningen is 't? Antw. 17 Stuyv. $14\frac{6}{19}$ Penn.

Om te veranderen kleyne Munte, Maate en Gewigte, in gedeelte van grooter Spetie of aard.

14. Item / 16 Stuyv. wat gedeelte van een Guld. is 't? Antw. $\frac{4}{5}$. Merkt: Zo menig geheel als de voorgenomen Spetie in zig besluyt, moet gezet worden voor den Noemer, ende 't Geld dat men in alzulken gedeelte begeert, voor den Teller. Nu een Gulden is 20 Stuyv. die zet onder 16 Stuyv. aldus $\frac{16}{20}$, en dat geabbriveert, komt $\frac{4}{5}$ Guld.

15. Item / 12 Penn. wat gedeelte is 't van een Stuyv.? Antw. $\frac{3}{4}$ Stuyv.

16. Item / $2\frac{10}{19}$ Stuyv. wat veel is 't van een Gulden? Antw. $\frac{12}{95}$. Multipliceert 2 met den Noemer 19, komt 38, daar toe Addeert den Teller, die 10 is, komt 48 voor Teller, voorts zo Multipliceert 20 Stuyvers (dat een Gulden is) met den voorschreven Noemer; komt

Digitized by Google

komt 380, die steld onder 48 voor Noemer, aldus: komt $\frac{48}{380}$ dat geabbrivieert, komt $\frac{12}{95}$ Guld.

17. Item/ $2\frac{1}{2}$ Stuyv./ wat deel is 't van een Guld.? Antw. $\frac{1}{8}$ Guld.

18. Item/ $7\frac{1}{2}$ ß/ wat deel is 't van een £? Antw. $\frac{3}{8}$ £.

19. Negen Mudden Rogge/ wat deel is 't van een Last? Antw. $\frac{1}{3}$ Last.

20. Vertien-en-zeven-vertiende Oncen/ wat deel is 't van een ℔? Antw. $\frac{11}{13}$ ℔.

21. Item/ $138\frac{6}{13}$ ℔/ wat deel is 't van een Schip-℔? Antw. $\frac{12}{26}$ Schip-℔.

22. Item/ 16 Stuyv. $5\frac{9}{11}$ Penn./ wat deel is 't van een Gulden? Antw. $\frac{9}{11}$. Reduceert 16 Stuyvers in Penn. en Addeert 5 Penn. daar toe, komt 261, die Multipliceert met 11, daar toe Addeert 9, komt 2880 voor den Teller; Reduceert 20 Stuyv. in Penn. komt 320, die Multipliceert met 11, komt 3520 voor den Noemer, en stellet aldus $\frac{2880}{3520}$ en is $\frac{9}{11}$ Guld.

23. Item/ 17 Stuyv. $2\frac{2}{7}$ Penn. wat deel is 't van een Gulden? Antw. $\frac{6}{7}$ Guld.

24. Item/ 16 ß/ 3 ₰/ wat deel is 't van een £? Antw. $\frac{13}{16}$ £.

25. Hoe veel is $\frac{2}{3}$ van 6? Antw. 4. Multipliceert het geheel Getal met den Teller van de Brook, 't product Divideert door den Noemer.

Nota. Men kan 't Getal ook wel eerst Divideren door den Noemer van de Brook, en 't product Multipliceeren door den Teller, en zal komen als vooren.

26. Hoe veel is $\frac{3}{8}$ van 32? Antw. 12.

27. Hoe veel is $\frac{4}{9}$ uyt 160? Antw. $71\frac{1}{9}$.

28. Hoe veel is $\frac{5}{8}$ uyt 366? Antw. $228\frac{3}{4}$.

29. Hoe veel is $\frac{5}{9}$ van 77? Antw. $42\frac{7}{9}$.

30. Hoe veel is $\frac{9}{13}$ van 78? Antw. 54.

31. Hoe veel is $\frac{10}{17}$ van 100? Antw. $58\frac{14}{17}$.

32. Hoe veel is $\frac{11}{15}$ van 222? Antw. $162\frac{4}{5}$.

On-

Digitized by Google

Onderwyzinge, om een Getal te vinden, daar een ander Getal een deel van is.

33. **Als 4 is $\frac{2}{3}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. 6.**

Merkt: Multipliceert 4 met den Noemer 3, ende 't product Divideert door den Teller 2.

34. **Als 12 is $\frac{3}{8}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. 32.**

35. **Als $71\frac{1}{9}$ is $\frac{4}{9}$ / hoe veel is 't geheel / Antw. 160.**

Hier zijn de Noemers gelijk, daarom Multipliceert 71 met zijn Noemer, en teld de Teller daar toe, komt 640, die Divideert met 4, die Teller der voornaamste Brook is.

36. **Als $42\frac{7}{9}$ is $\frac{5}{9}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. 77.**

37. **Als 54 is $\frac{9}{13}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. 78.**

38. **Als $58\frac{14}{17}$ is $\frac{10}{17}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. 100.**

39. **Als $46\frac{4}{7}$ is $\frac{3}{5}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. $77\frac{13}{21}$.**

Brengt $46\frac{4}{7}$ in zevende-deelen, d'uytkomst Multipliceert met d'andere Noemer die 5 is, komt 1630, voorts zo Multipliceert de Teller 3 met de Noemer 7, komt 21, waar mede men de voorsz. 1630 zal Divideren.

Nota. Men kan ook beyde de Getalen wel in 't kruys tot gelijke Noemers Reduceren, en Divideren dan den eenen Teller door den anderen.

40. **Als $36\frac{3}{8}$ is $\frac{5}{9}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. $65\frac{19}{40}$.**

41. **Als $96\frac{1}{2}$ is $\frac{6}{7}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. $112\frac{7}{12}$.**

42. **Als $100\frac{1}{4}$ is $\frac{3}{5}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. $167\frac{1}{12}$.**

43. **Als $162\frac{4}{5}$ is $\frac{11}{15}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. 222.**

Brengt $162\frac{4}{5}$ in vijfden-deelen, komt 814; en alzo d'eene Noemer van de Brook door d'andere kan Gedivideert werden, zonder dat 'er iets over schiet, zo zegt, hoe menigmaal 5 in 15? komt 3 maal, waar mede men 814 zal Multipliceeren, komt 2442 vijftiende-deelen; die Divideert door 11, 't welk mede vijftiende-deelen zijn, en komt voor Facit 222 Heelen.

44. **Als $228\frac{3}{4}$ is $\frac{5}{8}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. 366.**

45. **Als $185\frac{5}{7}$ is $\frac{13}{14}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. 200.**

46. **Als $169\frac{9}{16}$ is $\frac{3}{4}$ / hoe veel is 't geheel? Antw. $226\frac{1}{12}$.**

Digitized by Google

Den Regel van Dryen in 't Gebroken.

DEzen Regel en is niet anders in haar werk als den Regel van Dryen in 't geheel: bestaat mede in 3 Getalen / en wanneer by eenige van de 3 Getalen Gebrokens zijn / zo moet men 't Getal door zijnen Noemer breken / en Addeeren zijnen Teller daar toe / stellende het product onder de Linie: De Noemers die men heeft op de leste ofte middelste Getalen / worden onder het eerste Getal gelegd / en is 't eerste Getal een Gebroken toe-gedaan / den Noemer van dien word onder het leste Getal gebragt / voorts werkende als in de voorgaande Regel geleerd is.

1. Item / 2 lb kosten 3 Stuyv. hoe veel 36¾ lb?

Merkt: Multipliceert het agterste Getal, te weeten; 36¾ met zijn Brooks Noemer, welk 4 is, en Addeert daar toe den Teller, die 3 is: komt 147 vieren-deelen, die Multipliceert met 3 Stuyv. die 't Getal in de midden zijn, komt 441 vieren-deelen, die door 't eerste Getal, welk 2 lb is, behooren gedeelt te worden. Dog alhier niet mogelijk, om oorzaake, datz' een geheel Getal maaken, en 't ander een Gebroken is, welk tegen 's Regels eysch is, die voor en agter van eender Naam begeert; daarom moet men ze mede in vieren-deelen brengen, aldus: Multipliceert de 2 lb met de Noemer van 't agterste Getal, komt 8 vieren-deelen, door dewelke 441 vieren-deelen gedeelt moet werden, en zullen voort brengen 55⅛ Stuyv. die door 20 gedeeld worden, (om dat 20 Stuyvers een Gulden is) zo men 't Facit in Guldens begeert.

Digitized by Google

℔ Stuyv. ℔
2 —— 3 —— 36¾
4
Vierend. 8 (1 {15 } 2 Gl. 147 Vierend.
3
441

Facit 2 Guld. 15⅛ Stuyv.

2. d'Elle tot 10 ß / hoe veel 12½ Ellen? Antw. 6 £ / 5 ß.
3. Een ℔ Vlas tot 6 Stuyvers / hoe veel 80½ ℔? Antw. 24 Guld. 3 Stuyv.
4. Het ℔ Vlas / tot 9 Stuyvers / hoe veel 100¾ ℔? Antw. 45 Guld. 6 Stuyv. 12 Pen.
5. d'Elle tot 5 Penningen / hoe veel 60¼ Ellen? Antw. 18 Stuyv. 13¼ Pen.
6. d'Elle / tot 3 Gulden 10 Stuyv. hoe veel 20¼ Ellen? Antw. 70 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.
7. d'Elle Satijn / tot 4 Guld. 5 Stuyv. hoe veel 5¾ El? Antw. 24 Guld. 8 Stuyv. 12 Pen.
8. Kaas / tot 2 Stuyv. 4 Pen. het ℔ / hoe veel 10½ ℔? Antw. 1 Guld. 3 Stuyv. 10 Pen.
9. Linnen / tot 7 Stuyv. 14 Pen. d'El / hoe veel 56¼ Ellen? Antw. 22 Guld. 2 Stuyv. 15½ Pen.
10. 't Last Haver / tot 27 Guld. 17 Stuyv. hoe veel 13¾ Last? Antw. 382 Guld. 18 Stuyv. 12 Pen.
11. 't Last Garst / tot 39 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 10½ Last? Antw. 418 Guld. 13 Stuyv. 12 Pen.
12. Een Cent. tot 10 Guld. 19 Stuyv. 10 Pen. hoe veel 16¼ Cent.? Antw. 171 Guld. 2 Stuyv. 10½ Pen.
13. Het ℔ voor 13 ß / 7 ₰ / 4 Mijten / hoe veel 17¼ ℔? Antw. 12 £ / 1 ß / 7⅙ ₰.
14. d'Elle Kaffa / tot 4 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 40¾ Ellen? Antw. 184 Guld. 7 Stuyv. 14 Pen.

15. Een Last Rogge / tot $77\frac{1}{2}$ Guld. hoe veel 13 Last. 3 Mud? Merkt: maakt het eerste Getal het leste gelijk, te weeten in Mudden, ende Multipliceert met den Noemer, die in de midden is, ende Reduceert $77\frac{1}{2}$ Gulden in Halven, en zullen doen 155 Halve Guldens. Werkt voort na behooren.

Last.		Guld.		Last. Mud.
1	——	$77\frac{1}{2}$	——	13 : 3
27				27
2		155 Halve		
				354
Halve 54				

Antw. 1016 Guld. 2 Stuyv. $3\frac{5}{9}$ Pen.

16. d'Elle tot $3\frac{3}{4}$ Guld. hoe veel 10 Ellen? Antw. 37 Guld. 10 Stuyv.

17. Als men om $2\frac{3}{4}$ Stuyv. koopt een lb lange Rozijnen / op hoe veel komt 't 100? Facit 13 Guld. 15 Stuyv.

18. Op hoe veel komt het lb Pruymen / als men 't 100 koopt $18\frac{1}{4}$ ß contant? Facit 1 Stuyv. $1\frac{13}{25}$ Pen.

19. Als 't Last Gerst kost $35\frac{1}{4}$ Guld. op hoe veel komt de Zak? Facit 1 Guld. 4 Stuyv. $4\frac{28}{29}$ Pen. 't Last gerekend op 29 Zak.

20. Hoe veel kost een Oxhoofd Wijn / als 't Vat kost $19\frac{1}{2}$ £? Facit 29 Guld. 5 Stuyv.

21. Een lb tot $2\frac{3}{4}$ Guldens / hoe veel 362 lb? Facit 995 Guld. 10 Stuyv.

22. Een Tonne Biers / tot 4 Guld. $13\frac{1}{2}$ Stuyv. hoe veel 17 Ton? Facit 79 Gulden 9 Stuyvers 8 Pen. Merkt: Brengt 4 Gulden $13\frac{1}{2}$ Stuyv. tot Stuyvers, doen $93\frac{1}{2}$ Stuyv. daar na tot $\frac{1}{2}$ Stuyv. doen 187 Halve Stuyv.

23. 't Last Rogge kost 77 G-guldens / $12\frac{1}{2}$ Stuyv. hoe veel 14 Lasten / 18 Mudden / 3 Schepels? Facit 1593 Guld. 4 Stuyv. $14\frac{4}{9}$ Pen.

24. Item / $5\frac{1}{2}$ Ellen heeft men om 9 Stuyv. 4 Duyt. hoe

Digitized by Google

hoe veel bedragen 178 Ellen? Facit 15 Guldens / 7 Stuyv. $3\frac{7}{11}$ Duyt. Merkt: om dat het eerste Getal een Brook by gezet is, zo zult gy het leste Getal mede in al-zulken gedeelte breeken.

Ell.	Stuyv.	Duyt.	Ellen.
$5\frac{1}{2}$	9	4	178
	8 :		2
Halve 11			
	76		356 Halve.

Facit 15 Guld. 7 Stuyv. $3\frac{7}{11}$ Duyten.

25. Item / $1\frac{1}{4}$ ℔ Kaas / tot 3 Stuyv. 3 Pen. hoe veel 106 ℔? Antw. 13 Guld. 10 Stuyv. $4\frac{4}{5}$ Pen.

26. Item / $10\frac{3}{4}$ Ellen tot 17 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een Elle? Antw. 1 Gulden 12 Stuyvers $9\frac{29}{43}$ Pen.

27. De $7\frac{1}{4}$ ℔ kosten 10 Guld. 12 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 706 ℔? Antw. 1034 Guld. 13 Stuyv. $1\frac{19}{29}$ Pen.

28. Als $4\frac{1}{2}$ Ellen Baay kosten 5 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 100 Ellen? Antw. 130 Guld. 11 Stuyv. $1\frac{7}{9}$ Pen.

29. Zo $12\frac{1}{2}$ Last Carw kosten 1060 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen. hoe veel is 't Last? Antw. 84 Guld. 16 Stuyv. $9\frac{1}{5}$ Pen.

30. Als een Vat Boter $78\frac{1}{2}$ Guldens kost / hoe veel $56\frac{1}{2}$ Vaten? Merkt: alhier zijn de Getalen in de midden ende agter elk een Brook toe gedaan, welke Noemers t'zamen Multipliceert, 't product steld voor onder 't eerste Getal.

Vat.	Guld.	Vaten.
1	$78\frac{1}{2}$	$56\frac{1}{2}$
4		
	157	113
	113	

Antw. 4435 Guld. 5 Stuyv.

 31. 't Last

31. 't Last Rogge kost 76$\frac{3}{4}$ Guld. wat beloopt 17$\frac{1}{2}$ Last? Antw. 1343 Guld. 2 Stuyv. 8 Pen.

32. Gekogt 26$\frac{3}{4}$ Vaten Wijn / à 17$\frac{3}{4}$ £ het Vat / hoe veel Guld. bedraagt het in Gelde? Facit 2848 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.

33. Een Schip-lb Vlas kost 60 Guld. 10$\frac{1}{4}$ Stuyv. hoe veel 19 Schip-lb / 15 Lijs-lb / 11$\frac{1}{4}$ lb? Antw. 1197 Guld. 8 Stuyv. 13$\frac{11}{20}$ Pen.

34. Item / 3 Ellen kosten 17 Stuyv. 6$\frac{1}{4}$ Pen. hoe veel 36$\frac{3}{4}$ Ellen? Antw. 10 Guld. 13 Stuyv. 3$\frac{1}{8}$ Pen.

35. 't lb Was tot 10 ß / 5$\frac{1}{2}$ g / hoe veel 50$\frac{1}{4}$ lb? Antw. 26 £ / 10 ß / 9$\frac{1}{3}$ g.

36. 't Last Mout / tot 49 Guld. 17 Stuyv. 8$\frac{1}{4}$ Pen. hoe veel 19 Last. 5 Mud. 2$\frac{3}{4}$ Schepel? Antw. 958 Guld. 3 Stuyv. 8$\frac{203}{576}$ Pen.

37. Item / 2$\frac{1}{2}$ lb / tot 7 Stuyvers 8$\frac{1}{2}$ Pen. hoe veel 500 lb? Antw. 75 Guld. 6 Stuyv. 4 Pen. Merkt: 't eerste en tweede Getal zijn elk een Brook toegedaan, waar af de Noemers gelijk zijn, die men daarom herwaarts nog derwaarts en leyd: maar zo die ongelijk waaren, moest men het tweede Getal met de eerste Noemer Multipliceeren. Desgelijken 't eerste Getal met des tweeden Noemer, als na deze Somma geleerd werd.

38. Hoe veel kost 340 lb / als men 8$\frac{3}{4}$ Stuyvers voor 3$\frac{4}{5}$ lb geeft?

lb	Stuyv.	lb
3$\frac{4}{5}$ ———	8$\frac{3}{4}$ ———	340
19	35	
4	5	
76	175	
	340	

Facit 39 Guld. 2 Stuyv. 14$\frac{6}{19}$ Pen.

39. Ee-

Digitized by Google

39. Gekogt een Conneken Vijgen / wegende $90\frac{1}{2}$ ℔ / voor $12\frac{4}{5}$ Guld. / op hoe veel komt het ℔ te staan? Facit 2 Stuyv. $13\frac{47}{181}$ Pen.

40. Item / $3\frac{3}{4}$ Ellen kosten $7\frac{1}{2}$ Stuyv. hoe veel 580 Elle?

Nota. Alzo den Noemer van d'eene Brook door d'ander kan Gedivideert worden zonder overschot, zo is 't onnodig dezelve over en weder te brengen, maar Divideert de grootste door de kleynste, d'uytkomste brengt onder de kleynste, als by Exempel:

Ellen.	Stuyv.	Ellen.
$3\frac{3}{4}$	$7\frac{1}{2}$	580
		30
15 Vierd.	15	
	2	

Vierend. 30 Facit 58 Guld.

41. Item / $3\frac{1}{8}$ ℔ kost 7 Gulden $17\frac{1}{4}$ Stuyv. hoe veel 376 ℔? Facit 946 Guld. 0 Stuyv. $5\frac{3}{25}$ Pen.

42. Hoe veel een Last Teer / als $5\frac{1}{2}$ Lasten kosten 303 Gulden $7\frac{1}{2}$ Stuyv.? Facit 55 Guld. 3 Stuyv. $2\frac{10}{11}$ Pen.

43. Zo $2\frac{1}{12}$ Last Haver kosten 17 £ / $13\frac{1}{3}$ ß / hoe veel 17 Last. 13 Mudd. 3 Schepels? Antw. 148 £ / 9 ß / $6\frac{38}{45}$ ₰.

44. Als $18\frac{1}{4}$ Ellen kosten 90 Gulden $15\frac{3}{4}$ Stuyv. hoe veel d'Elle? Antw. 4 Guld. 19 Stuyv. $7\frac{65}{73}$ Pen.

45. 't Last Haring koopt men voor $72\frac{1}{4}$ Guldens / hoe veel Lasten zal men hebben voor $760\frac{5}{8}$ Gulden?

Nota. De Noemer van de voorste Brook brengt men agter, zo mede die van d'agterste voor: maar alzo deze in malkanderen konnen Gedivideert worden, zo zegt: hoe menige 2 in 8? komt 4, die brengt voor, als by Exempel:

Digitized by Google

31. 't Last Rogge kost $76\frac{3}{4}$ Guld. wat beloopt $17\frac{1}{2}$ Last? Antw. 1343 Guld. 2 Stuyv. 8 Pen.

32. Gekogt $26\frac{3}{4}$ Vaten Wijn / à $17\frac{3}{4}$ ∝ het Vat / hoe veel Guld. bedraagt het in Gelde? Facit 2848 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.

33. Een Schip-℔ Vlas kost 60 Guld. $10\frac{1}{4}$ Stuyv. hoe veel 19 Schip-℔ / 15 Lijs-℔ / $11\frac{1}{2}$ ℔? Antw. 1197 Guld. 8 Stuyv. 13[illegible] Pen.

34. Item / 3 Ellen kosten 17 Stuyv. $6\frac{1}{2}$ Pen. hoe veel $36\frac{3}{4}$ Ellen? Antw. 10 Guld. 13 Stuyv. $3\frac{1}{2}$ Pen.

35. 't ℔ Was tot 10 ß / $5\frac{1}{2}$ g / hoe veel $50\frac{3}{4}$ ℔? Antw. 26 ∝ / 10 ß / $9\frac{1}{8}$ g.

36. 't Last Mout / tot 49 Guld. 17 Stuyv. $8\frac{1}{4}$ Pen. hoe veel 19 Last. 5 Mud. $2\frac{1}{4}$ Schepel? Antw. 958 Guld. 3 Stuyv. 8[illegible] Pen.

37. Item / $2\frac{1}{2}$ ℔ / tot 7 Stuyvers $8\frac{1}{2}$ Pen. hoe veel 500 ℔? Antw. 75 Guld. 6 Stuyv. 4 Pen. Merkt: 't eerste en tweede Getal zijn elk een Brook toegedaan, waar af de Noemers gelijk zijn, die men daarom herwaarts nog derwaarts en leyd: maar zo die ongelijk waaren, moest men het tweede Getal met de eerste Noemer Multipliceeren. Desgelijken 't eerste Getal met des tweeden Noemer, als in deze Somma geleerd werd.

38. Hoe veel kost 340 ℔ / als men $8\frac{3}{4}$ Stuyvers voor $3\frac{4}{5}$ ℔ geeft?

℔		Stuyv.		℔
$3\frac{4}{5}$	——	$8\frac{3}{4}$	——	340
19		35		
4		5		
76		175		
		340		

Facit 39 Guld. 2 Stuyv. $14\frac{6}{19}$ Pen.

39. Ge-

39. Gekogt een Cannekien Peper / wegende 90. lb voor $12\frac{2}{7}$ Guld. / op hoe veel komt het lb te staan? Facit 2 Stuyv. $13\frac{47}{117}$ Pen.

40. Item / $3\frac{1}{4}$ Ellen kosten $7\frac{1}{2}$ Stuyv. hoe veel 580 Elle?

Nota. Alzo den Noemer van d'eene Brook door d'ander kan Gedivideert worden zonder overschot, zo is 't onnodig dezelve over en weder te brengen, maar Divideert de grootste door de kleynste, d'uytkomste brengt onder de kleynste, als by Exempel:

Ellen.	Stuyv.	Ellen.
$3\frac{1}{4}$ ——	$7\frac{1}{2}$ ——	580
		30
15 Vierd.	15	
	2	
	Vierend. 30	Facit 58 Guld.

41. Item / $3\frac{1}{8}$ lb kost 7 Gulden $17\frac{1}{2}$ Stuyv. hoe veel 376 lb? Facit 946 Guld. 0 Stuyv. $5\frac{1}{25}$ Pen.

42. Hoe veel een Last Teer / als $5\frac{1}{2}$ Lasten kosten 303 Gulden $7\frac{1}{2}$ Stuyv.? Facit 55 Guld. 3 Stuyv. $2\frac{10}{11}$ Pen.

43. Zo $2\frac{1}{12}$ Last Haver kosten 17 £ / $13\frac{3}{4}$ ß / hoe veel 17 Last. 13 Mudd. 3 Schepels? Antw. 148 £ / 9 ß / $6\frac{38}{45}$ d.

44. Als $18\frac{1}{4}$ Ellen kosten 90 Gulden $15\frac{1}{4}$ Stuyv. hoe veel d'Elle? Antw. 4 Guld. 19 Stuyv. $7\frac{65}{73}$ Pen.

45. 't Last Haring koopt men voor $72\frac{1}{2}$ Guldens / hoe veel Lasten zal men hebben voor $760\frac{1}{8}$ Gulden?

Nota. De Noemer van de voorste Brook brengt men agter, zo mede die van d'agterste voor: maar alzo deze in malkanderen konnen Gedivideert worden, zo zegt: hoe menige 2 in 8? komt 4, die brengt voor, als by Exempel:

Digitized by Google

61. Als 2$\frac{1}{5}$ Elle kosten 9 Gulden 14$\frac{1}{4}$ Stuyv. hoe veel 12 Ellen? Antw. 54 Guld. 16 Stuyv. 15$\frac{1}{17}$ Pen.

62. Als men de Pot Rijnschen Wijn koopt om 2 ß / 2$\frac{1}{2}$ ₰ / hoe veel beloopen 3 Last / 4 Aam / 60 Potten? Antw. 249 ∝ / 10 ß / 10 ₰.

63. Als 3$\frac{1}{4}$ Aam en 16 Potten kosten 30 ∝ / 6$\frac{1}{2}$ ß / hoe veel de 4 Potten? Antw. 7 ß / 1$\frac{127}{347}$ ₰.

64. Item / 60 ℔ / 8 Oncen / 4$\frac{1}{2}$ Engelsch / heeft men voor 3 ∝ / 5$\frac{1}{4}$ ß / hoe veel beloopt 6$\frac{1}{3}$ Engelsch? Antw. $\frac{12789}{616684}$ ß / of $\frac{78347}{154976}$ ₰.

65. Item / 2 Mark / 2 Once / 2 Engelsch / 2 Azen / kosten 10 ∝ / 5$\frac{1}{4}$ ß / hoe veel 7$\frac{1}{2}$ Mark en 6$\frac{1}{8}$ Oncen? Antw. 37 ∝ / 9 ß / 8$\frac{1084}{1931}$ ₰.

66. Item / 9 Last. 4 Mud. 0$\frac{1}{2}$ Schep. kosten 600 Guld. 15$\frac{1}{2}$ Stuyvers / hoe veel $\frac{1}{2}$ Last / 3$\frac{1}{2}$ Mudde? Antw. 41 Guld. 6 Stuyv. 8$\frac{1380}{1979}$ Pen.

67. Item / een Elle Borat word geloost 26$\frac{1}{4}$ Stuyv. en men dingt op de 7$\frac{1}{2}$ Elle 16$\frac{7}{8}$ Stuyv. af: Vrage / hoe veel El men hebben zal voor 1 Guld. 2$\frac{1}{2}$ Stuyv.? Antw. $\frac{15}{16}$ Elle.

68. Als $\frac{5}{8}$ Schepel kost 7$\frac{1}{2}$ Stuyv. hoe veel zal kosten $\frac{3}{5}$ Last? Antw. 24 Guld. 6 Stuyv.

69. Wanneer men om $\frac{5}{6}$ Daalders koopt 2 maal $\frac{3}{8}$ Elle Borat / hoe veel mag men dan koopen om 2$\frac{1}{2}$ maal $\frac{1}{4}$ Goud-gulden? Antw. $\frac{21}{40}$ Elle.

70. Men koopt om $\frac{4}{7}$ Guld. $\frac{3}{7}$ Oncen Zijde / hoe veel voor $\frac{1}{3}$ ∝? Antw. 1 Once / 1 Loot.

71. Zegt my / hoe veel kosten 5 ℔ min $\frac{1}{4}$ uyt $\frac{3}{4}$ Mark / als ik 1$\frac{1}{2}$ Once mag hebben om $\frac{2}{7}$ ∝? Antw. 20 ∝ / 10 ß / 8 ₰.

72. Als $\frac{1}{3}$ uyt $\frac{5}{8}$ ℔ my kost $\frac{9}{14}$ min $\frac{1}{4}$ ß / hoe veel beloopt dan $\frac{1}{3}$ / ende $\frac{1}{11}$ maal $\frac{1}{4}$ ℔? Antw. 2$\frac{17}{140}$ ₰.

Practij-

Practijke ofte korte Reekening.

ALzo genaamd om haares vaardigheyds-halven: welke zeer kwalijk (mitsdienze zeer verscheyden in werken is) in Regel ofte schikking kon gesteld worden. Nogtans om den Leerlingen hier in te helpen / zo hebben wy verscheyde Voorbeelden in haare volle Gestalten gesteld / ende tot intrede deszelve / deze navolgende Tafelkens.

Instructie om Stuyvers tot Guldens, of Schellingen tot Ponden te deylen.

Voor	1	Stuyv. of ß neemt	1 / en is $\frac{1}{20}$ Guld. of Pond.
	2		2 / en is $\frac{1}{10}$.
	3		2 / en is 1.
	4		4 / en is $\frac{1}{5}$.
	5		5 / en is $\frac{1}{4}$.
	6		5 / en 1 / of 4 en 2.
	7		5 / en 2 / of 4 / 2 en 1.
	8		4 en 4.
	9		5 en 4.
	10		10 / en is $\frac{1}{2}$ / of 5 en 5.
	11		10 en 1.
	12		10 en 2.
	13		10 / 2 en 1.
	14		10 en 4.
	15		10 en 5.
	16		10 / 5 en 1.
	17		10 / 5 en 2.
	18		10 / 4 en 4.
	19		10 / 5 en 4.

Om

Om Penningen tot Stuyvers, ofte Oncen tot Ponden uyt te deylen.

Voor … Pen. of Oncen neemt

Voor	Pen. of Oncen neemt
1	$\frac{1}{16}$ Stuyv. of ℔.
2	$\frac{1}{8}$.
3	2 en 1.
4	$\frac{1}{4}$.
5	4 en 1.
6	4 en 2.
7	4 / 2 en 1.
8	$\frac{1}{2}$ of 4 en 4.
9	8 en 1.
10	8 en 2.
11	8 / 2 en 1.
12	8 en 4.
13	8 / 4 en 1.
14	8 / 4 en 2.
15	8 / 4 / 2 en 1.

Item / ß tot ℔ / of Tonnen tot Lasten.

Voor … ß of Tonnen / neemt

Voor	ß of Tonnen / neemt
1	$\frac{1}{12}$ ℔ of Lasten.
2	[illegible]
3	$\frac{1}{4}$.
4	$\frac{1}{3}$.
5	4 en 1.
6	$\frac{1}{2}$.
7	6 en 1.
8	6 en 2.
9	6 en 3.
10	6 en 4.
11	6 / 4 en 1.

1. Item /

Digitized by Google

1. Item / 600 Ellen Lint tot een Stuyv. d'Elle / hoe veel is 't? Antw. 30 Gulden. Merkt: een Stuyv. is $\frac{1}{20}$ Guld. daarom zegt: hoe veel maal 20 in 600? Antw. 30 maal, en zo veel kosten 600 Ellen.

2. Hoe veel kosten 160 Ellen / tot een Penn. d'Elle? Merkt: een Penn. is $\frac{1}{16}$ Stuyv. daarom beziet hoe veel maal 16 gy in 160 hebben meugt, en zo veel Stuyv. kosten 160 Ellen? Antw. 10 Stuyv.

3. Item / 366 ℔ / tot 2 Stuyv. het ℔? Merkt: dat 2 Stuyv. is $\frac{1}{10}$ Guld, daarom neemt alle de Tienen uyt 366, zal komen 36$\frac{6}{10}$, en is 36 Guld. 12 Stuyv.

4. Item / 563 ℔ / tot 2 Pen. het ℔? Merkt: 2 Pen. is $\frac{1}{8}$ Stuyv. neemt alle de Agten uyt 563, en doet als boven, zal komen voor Facit 3 Guld. 10 Stuyv. 6 Pen.

Als nu komen te solveren eenige Vragen die haare waarde in Stuyv. Pen. ß, &, ℔, Oncen, &c. hebben, zo stelt ze in haar gedeelten.

5. Item / een paar geborduurde Kousen kosten 3½ Stuyv. Hoe veel 24 paar? Merkt: Multipliceert 24 met 3, komt 72, nu 24 Halven doen 12 Heelen, die zet onder 72, ende Addeertze te zamen.

Voorbeeld.

Paar Stuyv. Paar.
1 —— 3½ —— 24
3½ Stuyv.
72
½ . . 12
84 Stuyv.
Facit 4 Guld. 4 Stuyv.

Of aldus:

Paar.
Paar 24
1 — 3 St. 8 Pen.
72
8 is ½ St. 12
84 Stuyv.
Fac. 4 Guld. 4 St.

6. Item /

Digitized by Google

6. Item / 100 Ellen / tot 2 Stuyv. 8 Pen. d'Elle: hoe veel is 't? Antw. 12 Guld. 10 Stuyv.

7. Nog 560 ℔ / tot 3½ Stuyv. het ℔? Antw. 98 Guld.

8. Hoe veel kost 99 Ellen / tot 5¼ Stuyvers d'Elle? Antw. 25 Guld. 19 Stuyv. 12 Pen. Merkt; Multipliceert 99 met 5, ende onder 't product steld ¼ van 99, en werkt als vooren.

9. d'Elle Zijde Lint kost 1 ß / 2 g. / hoe veel 30 Ellen? Antw. 1 £ / 15 ß. Merkt: neemt 2 g. voor ⅙ ß.

10. d'Elle Stoffe / tot 3 ß / 4¼ g. / hoe veel de 330 Ellen?

Ellen. ß. g. Ellen.
1 —— 3 : 4¼ —— 330
3 ß / 4¼ g.

Neemt 990
3 g. voor ¼ ß . . . . 82 —— 6
1 voor ⅓ van 3 . . 27 —— 6
¼ voor ¼ van 1 . . 6 —— 10½

110|6 ß. 10½ g.

Facit 55 £ / 6 ß / 10½ g.

11. Item / 360 ℔ / tot 2 ß / 3½ g. het ℔ / hoe veel is 't? Antw. 41 £ / 5 ß.

12. Item / 266 ℔ / tot 3 ß / 3½ 't ℔ / hoe veel bedraagt het in Gelde? Antw. 43 £ / 15 ß / 7 g.

13. Item / 377 ℔ tot 5 Stuyv. 4½ Pen. 't ℔? Antw. 99 Guld. 11 Stuyv. 0½ Pen.

14. Item / 33 Ellen / tot 4 Guld. 5½ Stuyv. d'Elle? Antw. 141 Guld. 1 Stuyv. 8 Pen.

15. Een ℔ / tot 23 ß / 4½ g. / hoe veel de 263¼ ℔?

Digitized by Google

℔	ß	₰	℔
1 ——	23 :	4½ ——	263¼

23 ß / 4½ ₰.

789
526
87 — 8 (8
10 — 11½ | 4
5 — 10⅛ | 1

₰ 4 is ⅓ ß.
½ is ⅛ van 4
℔ ¼ kost

615 | 3 ß / 5⅝ ₰.

Facit 307 £ / 13 ß / 5⅝ ₰.

16. Item / 193¼ ℔ Was / tot 5½ Stuyv. 't ℔ ?
Antw. 53 Guld. 2 Stuyv. 14 Pen.
17. Item / 370¼ ℔ / tot 10 Stuyv. 8 Pen. 't ℔ ?
Antw. 194 Guld. 7 Stuyv. 10 Pen.
18. Item / 17¼ Lasten Rogge / tot 59½ Guld. 't Last ?
Antw. 1026 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen.
19. Hoe veel is 101¼ ℔ / tot 3 £ / 10 ß het ℔ ?
Antw. 354 £ / 7 ß / 6 ₰.
20. Item / 54¼ Ellen / tot 10 Guld. 5 Stuyv. d'Elle ?
Antw. 556 Guld. 1 Stuyv. 4 Pen.
21. Item / 360 Ellen tot 2 Gulden 6 Stuyv. d'Elle ?
Antw. 828 Guld.
22. Hoe veel 6000 ℔ Gengber / tot 19 Stuyv. 10 Pen. het ℔ ? Antw. 5887 Guld. 10 Stuyv.
23. Hoe veel 35 Tonnen Biers / tot 3 Guld. 15 Stuyv. de Ton ? Antw. 131 Guld. 5 Stuyv.
24. Hoe veel 26½ Mud. Tarw / tot 2 Guld. 18 Stuyv. het Mud ? Antw. 76 Guld. 17 Stuyv.
25. Item / 15 Stukken Kassa houden 210¼ Ellen / tot 15 ß / 3½ ₰ d'Elle / hoe veel bedraagt het in Gelde ?

El. ß ₰ Ellen.
1 —— 15 : 3½ —— 210½
15 ß 3½ ₰

1050
210
₰ 3 / ¼ ß 52 — 6
½ / ⅙ van 3 8 — 9
El. ½ / kost 7 — 7¾

321 | 8 ß / 10¼ ₰.

Facit 160 £ / 18 ß / 10¼ ₰.

26. Item / 173½ Ellen / tot 12 ß / 3½ ₰ d'Elle / hoe veel is 't? Antw. 106 £ / 12 ß / 7¼ ₰.

27. Als 't ℔ kost 17 ß / 3 ₰ / hoe veel 132½ ℔? Antw. 114 £ / 5 ß / 7½ ₰.

28. Item / hoe veel 12 ℔ / tot 2 £ / 5½ ß 't ℔? Antw. 27 £ / 6 ß.

29. Hoe veel kost 16 ℔ / tot 2 £ / 4½ ß 't ℔? Antw. 35 £ / 8 ß.

30. Item / 444½ ℔ / tot 44 ß / 4½ ₰ 't ℔ / hoe veel is 't?

℔ ß ₰ ℔
1 —— 44 : 4½ —— 444½
44 ß / 4½ ₰.

1776
1776
₰ 4 / ⅓ ß 148
½ / ⅛ 18 — 6
℔ ²⁄₄ of ½ kost 22 — 2¼
¼ kost 11 — 1⅛

1973 | 5 ß / 9⅜ ₰.

Facit 986 £ / 15 ß / 9⅜ ₰.

31. d'Elle

31. d'Elle Satijn / tot 19 ß / 4½ g / hoe veel 77⅝ Ellen ?
Antw. 74 £ / 19 ß / 11⅜ g.

32. Item / 99 Ellen Armozijn / tot 2 Guld. 15 Stuyv. d'Elle ? Antw. 272 Guld. 5 Stuyv.

33. Item / 22¼ Ellen Borat / tot 22 Stuyv. 8 Pen. d'Elle ? Antw. 25 Guld. 0 Stuyv. 10 Pen.

34. Item / 29½ Ellen Leydts Grof-greyn / tot 1 Guld. 5 Stuyv. d'Elle ? Antw. 36 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.

35. Item / 36¼ Ellen / tot 13 ß / 5½ g d'Elle.

El.		ß	g		Ellen.
1	———	13	5½	———	36¼
					13 ß / 5½ g.
					108
					36
4 / ½ ß					12
1 / ¼ van 4					3
½ / ½ van 1					1 — 6
El. ¼ / ½ kost					6 — 8¼
¼ kost					3 — 4⅛
					49 | 4 ß / 7⅛ g.

Facit 24 £ / 14 ß / 7⅛ g.

36. Om 13 ß / 5½ g / heeft men een Elle / hoe veel kost 180¾ Ellen ? Antw. 139 £ / 14 ß / 1⅛ g.

37. Hoe veel kost 12¾ ℔ / tot 19 ß / 5¼ g 't ℔ ?
Antw. 12 £ / 7 ß / 9¹⁵⁄₁₆ g.

38. Item / 60 ℔ Gineffel-nagelen / tot 7 ß / 5⅜ g 't ℔ ?
Antw. 22 £ / 5 ß / 7½ g.

39. Item / 16½ ℔ Nooten / voor 15 ß / 5¼ g 't ℔ ?
Antw. 12 £ / 14 ß / 8⅛ g.

40. Item / 786¼ ℔ Rabarber / tot 42 ß / 6¾ g het ℔ ?

Digitized by Google

℔ ß ₰ ℔
1 —— 43 : 6¼ —— 786½
43 ß / 6¼ ₰.

2358
3144
393
₰ 6 / ¼ ß
¾ / 1/12 van 6 — 32 — 9
¼ / ⅓ van ¾ — 16 — 4½
℔ ½ kost — 21 — 9⅜

3426 | 1 ß / 10⅞ ₰.

Facit 1713 ∝ / 1 ß / 10⅞ ₰.

1. Wat kost 13¼ ℔ / tot 3 ß / 6¼ ₰ het Pond? Antw. 2 ∝ / 8 ß / 1⅛ ₰.

2. Wat bedraagt 19¼ ℔ / tot 7 ß / 6½ ₰ 't Pond? Antw. 7 ∝ / 5 ß / 2⅝ ₰.

3. Item / 337¾ Ellen / tot 19 ß / 7¾ ₰ d'El / hoe veel is 't?

El. ß ₰ Ellen.
1 —— 19 : 7¾ —— 337¾
19 ß / 7¾ ₰

3033
337
₰ 6 / ½ ß — 168 — 6
1 / ⅙ — 28 — 1
¾ / ½ — 14 — 0½
¼ / ½ — 7 — 0¼
El. ¾ / ½ — 9 — 9⅞
¼ / ⅓ — 4 — 10 15/16

663 | 5 — 4 2/16 ₰

Facit 331 ∝ / 15 ß / 4 2/16 ₰.

44. Item /

Digitized by Google

44. Item / $303\frac{3}{4}$ Ellen / tot 14 ß / $7\frac{1}{4}$ ₰ d'Elle?
Antw. 222 £ / 8 ß / $8\frac{1}{16}$ ₰.

45. Item / $411\frac{1}{4}$ Ellen / tot 12 ß / $7\frac{1}{4}$ ₰ d'Elle?
Antw. 260 £ / 6 ß / $11\frac{1}{16}$ ₰.

46. Hoe veel kosten $100\frac{3}{4}$ ℔ / tot 9 ß / $7\frac{3}{4}$ ₰ 't Pond?
Antw. 48 £ / 11 ß / $9\frac{13}{16}$ ₰.

47. Als het ℔ kost 8 ß / $7\frac{1}{4}$ ₰ / hoe veel $200\frac{3}{4}$ ℔?
Antw. 86 £ / 15 ß / $7\frac{13}{16}$ ₰.

48. Hoe veel kosten 10000 ℔ tot $10\frac{3}{4}$ ₰ het ℔?
Antw. 447 £ / 18 ß / 4 ₰.

49. Item / 3000 ℔ Keut / tot $3\frac{3}{4}$ Stuyv. 't ℔?
Antw. 562 Guld. 10 Stuyv.

50. Item / $79\frac{3}{4}$ Ellen Fluweel / tot 33 ß / $8\frac{1}{2}$ ₰ d'Elle?

El.		ß	₰		Ellen.
1	——	33 :	$8\frac{1}{2}$	——	$79\frac{3}{4}$
					33 ß / $8\frac{1}{2}$ ₰.

	237
	237
₰ 6 / ½ ß	39 — 6
2 / ⅓ van 6	13 — 2
½ / ¼ van 2	3 — $3\frac{1}{4}$
El. ¾ / ½	16 — $10\frac{1}{4}$
¼	8 — $5\frac{1}{8}$
	268 | 8 ß / $2\frac{7}{8}$ ₰.

Facit 134 £ / 8 ß / $2\frac{7}{8}$ ₰.

51. Item / $21\frac{3}{4}$ Ellen / tot 21 ß / $8\frac{1}{2}$ ₰ d'Elle?
Antw. 23 £ / 12 ß / $1\frac{7}{8}$.

52. Item / $48\frac{1}{2}$ Ellen / tot 12 ß / 8 ₰ d'Elle?
Antw. 30 £ / 14 ß / 4 ₰.

53. Item / 10 Ellen / tot 11 ß / $8\frac{1}{4}$ ₰ d'Elle?
Antw. 5 £ / 16 ß / $10\frac{1}{2}$ ₰.

54. Item / $83\frac{1}{2}$ Ellen Fluweel / tot 29 ß / $9\frac{1}{4}$ ₰ d'Elle?

ℒ	ß	8
1 —	43 :	6½ —

6/ ½ ß
½/ 1½ van 6
½/ ½ van ½
ℒ ½ kost

1. Wat kost 13½ ...
Stuiv. 2 ... / 8 ...
2. Wat bedraagt 19 ...
Stuiv. 7 ... / 5 ß / ...
3. Item/ 337½ Ellen/ ...

ℒ	ß	
1 —	19 :	

6/ ½ ß
1/ ⅙
½/ ½
½/ ½
ℒ ½/ ½
½/ ½

Fac

61. Hoe veel 160½ ℔ / tot 14 ß / 10½ ₰ 't Pond?
Antw. 119 £ / 7 ß / 5¼ ₰.
62. Item / 't ℔ tot 13 ß / 10¼ ₰ / hoe veel 16¼ Pond?
Antw. 11 £ / 5 ß / 1 9/16 ₰.
63. Item / 300 ℔ Speck / tot 3 Stuyv. 10 Pen. 't ℔?
Antw. 54 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen.
64. Item / 160 ℔ 4 Once Zyde / tot 30 ß / 10¾ ₰ 't Pond?
Antw. 247 £ / 11 ß / 0 11/16 ₰.
65. Item / 300 ℔ Boter / tot 6 Stuyv. 10 Pen. 't ℔?
Antw. 99 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen.
66. Item / 78½ ℔ / tot 49 ß / 11½ ₰ 't Pond?
Antw. 196 £ / 1 ß / 8¾ ₰.

₰ 6 / ½ ß	℔	78½ ℔
4 / ⅓ ß	1 ——	49 ß / 11½ ₰
1 / ¼ van 4		
½ / ½ van 1		
℔ ½ / &c.		Facit 196 £ / 1 ß / 8¾ ₰.

67. Hoe veel kosten 10½ ℔ / tot 2 ß / 11½ ₰ 't Pond?
Antw. 1 £ / 11 ß / 0¾ ₰.
68. Item / hoe veel 12¾ ℔ / tot 3 ß / 11¾ ₰ 't Pond?
Antw. 2 £ / 10 ß / 8 13/16 ₰.
69. Hoe veel kosten 6¼ ℔ / tot 11¼ ₰ 't Pond?
Antw. 5 ß / 10 5/16 ₰.
70. Item / hoe veel 6 ℔ / tot 11¼ ₰ 't Pond?
Antw. 5 ß / 7½ ₰.
71. Hoe veel kost ½ ℔ / tot 6 ß / 11¾ ₰ 't Pond?
Antw. 3 ß / 5⅞ ₰.
72. Als 't ℔ kost 3 ß / 11¼ ₰ / hoe veel ¼ Pond?
Antw. 11 13/16 ₰.
73. Hoe veel ¾ ℔ / tot 7 ß / 11½ ₰ 't Pond?
Antw. 5 ß / 11⅝ ₰.
74. Item / 78½ Ellen Laken / tot 15 ß / 0¾ ₰

Digitized by Google

Neemt 6 ₰ voor ½ ß	Elle 83½ Ellen.
3 ₰ voor ¼ ß	1 —— 29 ß / 9¾ ₰.
½ voor ⅙ van 3	
¼ voor ½ van ½	
1 El kost / &c.	Facit 124 £ / 9 ß / 4½ ₰.

55. Item / 9 Ellen / tot 11 ß / 9½ ₰ d'Elle?
Merkt: Alzo 't agterste Getal maar 9 is, zo Multipliceert het middelste Getal door 9, beginnende van agteren, en d'uytkomste zal d'antwoord zijn. Doet zo mede met andere, als 't enkele Getalen zijn.

El.	ß	₰	Ellen.
1 ——	11 :	9½ ——	9
			(9

Facit 5 £ / 6 ß / 1½ ₰.

56. Item / 7 ℔ / 4 Once tot 5 ß / 9¼ ₰ 't ℔? Antw. 2 £ / 2 ß / 1 11/16 ₰.

57. Item / 306½ ℔ / tot 4 Stuyv. 4½ Pen. 't ℔? Antw. 65 Guld. 12 Stuyv. 3¼ Pen.

58. Item / 55¾ ℔ tot 15 ß / 9¾ ₰ 't ℔? Antw. 44 £ / 1 ß / 6 9/16 ₰.

59. Item / 12¼ Ellen / tot 11 ß / 9¾ ₰ d'Elle? Antw. 7 £ / 10 ß / 7 5/16 ₰.

60. Hoe veel kost 99¼ ℔ / tot 37 ß / 10¾ ₰ 't Pond?

℔	ß	₰	℔
1 ——	37 :	10¾ ——	99¼
			37 ß / 10¾ ₰.

₰ 6 / ½ ß
4 / ⅓ ß
½ / ⅛ van 4
¼ / ½ van ½
₰ ¾ / ½
¾

Facit 188 £ / 1 ß / 1⅞ ₰.

61. Hoe veel 160½ ℔ / tot 14 ß / 10½ g 't Pond?
Antw. 119 £ / 7 ß / 5¼ g.
62. Item / 't ℔ tot 13 ß / 10¼ g / hoe veel 16¼ Pond?
Antw. 11 £ / 5 ß / $1\frac{9}{16}$ g.
63. Item / 300 ℔ Speck / tot 3 Stuyv. 10 Pen. 't ℔?
Antw. 54 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen.
64. Item / 160 ℔ 4 Once Zijde / tot 30 ß / 10¾ g 't Pond?
Antw. 247 £ / 11 ß / $0\frac{11}{16}$ g.
65. Item / 300 ℔ Boter / tot 6 Stuyv. 10 Pen. 't ℔?
Antw. 99 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen.
66. Item / 78½ ℔ / tot 49 ß / 11½ g 't Pond?
Antw. 196 £ / 1 ß / 8¾ g.

g 6 / ½ ß	℔ 78½ ℔
4 / ⅓ ß	1 —— 49 ß / 11½ g
1 / ¼ van 4	
½ / ½ van 1	
℔ ½ / &c.	Facit 196 £ / 1 ß / 8¾ g.

67. Hoe veel kosten 10½ ℔ / tot 2 ß / 11½ g 't Pond?
Antw. 1 £ / 11 ß / 0¾ g.
68. Item / hoe veel 12¾ ℔ / tot 3 ß / 11¾ g 't Pond?
Antw. 2 £ / 10 ß / $8\frac{13}{16}$ g.
69. Hoe veel kosten 6¼ ℔ / tot 11¼ g 't Pond?
Antw. 5 ß / $10\frac{5}{16}$ g.
70. Item / hoe veel 6 ℔ / tot 11¼ g 't Pond?
Antw. 5 ß / 7½ g.
71. Hoe veel kost ½ ℔ / tot 6 ß / 11¾ g 't Pond?
Antw. 3 ß / 5⅞ g.
72. Als 't ℔ kost 3 ß / 11¼ g / hoe veel ¼ Pond?
Antw. $11\frac{13}{16}$ g.
73. Hoe veel ¾ ℔ / tot 7 ß / 11½ g 't Pond?
Antw. 5 ß / 11⅝ g.
74. Item / 78½ Ellen Kattoen / tot 15 ß / 0¾ g d'Elle?

Digitized by Google

Elle ß ₰ Ellen
1 —— 15 : $0\frac{1}{4}$ —— $78\frac{1}{2}$
15 ß / $0\frac{1}{4}$ ₰.

390
78
₰ 3 / $\frac{1}{4}$ ‡ ß — 19 — 6
$\frac{2}{4}$ / $\frac{1}{6}$ van 3 — 3 — 3
$\frac{1}{4}$ / $\frac{1}{2}$ van $\frac{2}{4}$ — 1 — $7\frac{1}{2}$
El. $\frac{1}{2}$ / kost — 7 — $6\frac{3}{8}$

118 | 2 ß / $4\frac{7}{8}$ ₰.

Facit 59 ℒ / 2 ß / $4\frac{7}{8}$ ₰.

Om dat hier o ₰ zijn, zo neemt 3 ₰ voor $\frac{1}{4}$ ß, of een ander Getal wat gy wild, om de $\frac{1}{4}$ ₰ daar uyt te trekken, welke 3 ₰ een valsch Getal, ende zettinge zijn zal: ook moet men die; ende 't geene dat het voort brengt, met Streepkens door-halen, ende in de optellinge ongeteld laten.

N O T A.

Alle Halve Cijfferen, die naast de valsche door-getrokken Getalen staan, moeten mede ongeteld blyven, als of zy mede door-getrokken waaren: want door gebrek van door-getrokken Halve Cijfferen, hebben wy ondoor-getrokken moeten gebruyken.

Over zulks zal dit een teken zijn ‡, Alwaar 't by ofte naast gebroken Cijfferen staat: dat als door-gehaalden ongeteld zullen blyven.

39 Ellen Fluweel / tot 5 Guld. $0\frac{1}{4}$ Stuyv.
Facit. 196 Guld. 9 Stuyv. 4 Pen.

76. Item /

76. Item / $29\frac{3}{4}$ ℔ Suyker / tot 2 ß / $0\frac{7}{8}$ ₰ 't Pond ? Antw. 3 ℒ / 1 ß / $8\frac{1}{32}$ ₰.

77. Item / $40\frac{1}{4}$ ℔ Boter / tot 3 Stuyv. $0\frac{1}{4}$ Pen. 't ℔ ? Antw. 6 Guld. 3 Stuyv. $6\frac{3}{8}$ Pen.

78. Item / $39\frac{3}{4}$ ℔ Zeep / tot 2 Stuyv. $0\frac{7}{8}$ Pen. 't ℔ ? Antw. 4 Guld. 1 Stuyv. $10\frac{23}{32}$ Pen.

79. Item / $70\frac{1}{4}$ Ellen Borat / tot 17 Stuyv. $0\frac{1}{4}$ Pen. d'Elle ? Antw. 59 Guld. 16 Stuyv. $15\frac{29}{32}$ Pen.

80. Item / $56\frac{3}{8}$ El Grof-greyn / tot 2 Guld. $0\frac{5}{8}$ Stuyv. d'El ? Antw. 114 Guld. 10 Stuyv. $3\frac{1}{4}$ Pen.

81. Nog $10\frac{1}{2}$ Ellen / tot 8 Guld. 5 Stuyv. 8 Pen. d'El ?

```
El.   Guld. Stuyv. Pen.   Ellen.
1 ——— 8  :  5  :  8 ——— 10½
                     8 Gl. 5 St. 8 Pen.
                     ——————————————————
                     80
Stuyv. 5 / ¼ Guld.   2 — 10
  Pen. 8 / 1/10 van 5   0 — 5
————————————————
  El. ½ kost         4 — 2 — 12
                     ——————————————————
                 Facit 86 Gl. 17 St. 12 Pen.
```

Anders.

```
El.       Guld. Stuyv. Pen.       Ellen.
1 ——————— 8  :  5  :  8 ——————— 10½
          ———————————————————— (10
          82  :  15  :  0
El. ½ kost   4  :  2  :  12
          ————————————————————
     Facit 86 Gl. 17 Stuyv. 12 Pen.
```

82. Item / $12\frac{1}{4}$ Ellen / tot 6 Guld. 4 Stuyv. 6 Pen. d'Elle ? Antw. 76 Guld. 3 Stuyv. $9\frac{1}{2}$ Pen.

83. Item / 59 Ellen / tot 2 Guld. 2 Stuyv. 8 Pen. d'Elle ? Antw. 125 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen.

Digitized by Google

84. Item / 49½ Ellen / tot 3 Guld. 3 Stuyv. 4 Pen. d'Elle ? Antw. 156 Guld. 10 Stuyv. 14 Pen.

85. Item / 20¼ Ellen / tot 8 Guld. 13 Stuyv. 12 Pen. d'Elle ?

Elle Guld. Stuyv. Pen. Ellen.

1 —— 8 : 13 : 12 —— $20\frac{1}{4}$

8 Gl. 13 St. 12 P.

	160
Stuyv. 10 is ½ Guld.	10
2 / $\frac{1}{5}$ van 10	2
1 / ½ van 2	1
Pen. 8 / ½ van 1	0 — 10
4 / ½ van 8	0 — 5
El ¼ of ½ kost	4 — 6 — 14
½ kost	2 — 3 — 7

Facit 180 Gl. 5 St. 5 Pen.

86. Item / 33¾ Ellen / tot 4 Guld. 12 Stuyv. 10 Pen. d'Elle ? Antw. 155 Guld. 2 Stuyv. 15 Pen.

87. Item / 16¼ Ellen / tot 3 Guld. 11 Stuyv. 13 Pen. d'Elle ? Antw. 58 Guld. 6 Stuyv. 15¼ Pen.

88. Item / 16¼ Ellen / tot 2 Guld. 10 Stuyv. 10 Pen. d'Elle ? Antw. 42 Guld. 7 Stuyv. 15½ Pen.

89. Item / 35¾ Ellen / tot 5 Guld. 9 Stuyv. 9 Pen. d'Elle ? Antw. 195 Guld. 16 Stuyv. $13\frac{3}{4}$ Pen.

90. Item / 380 ℔ / 12 Oncen / tot 8 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen. 't ℔.

℔	Gulb.	Stuyb.	Pen.	℔	Oncen.
1 —	8 ;	15 ;	8 —	380 :	12

8 Gl. 15 St. 8 Pen.

Stuyb. 10 / $\frac{1}{2}$
5 / $\frac{1}{4}$
Pen. 8 / $\frac{1}{12}$
Once 8 / $\frac{1}{2}$ ℔ kost
4 / $\frac{1}{2}$ van 8.

3040
190
95
9 — 10
4 — 7 — 12
2 — 3 — 14

Facit 3341 Gulb. 1 Stuyb. 10 Pen.

11. Item / 101 ℔ / 7 Oncen / tot 2 Gulb. 0 Stuyb. 3 Pen. 't ℔ ?

℔	Gulb.	Stuyb.	Pen.	℔	Oncen.
1 —	2 :	0 :	3 —	101 :	7

2 Gulb. 0 Stuyb. 3 Pen.

Stuyb. 1 / $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{2}$
Pen. 2 / $\frac{1}{8}$
1 / $\frac{1}{2}$
Once 4 / $\frac{1}{4}$ ℔
2 / $\frac{1}{2}$
1 / $\frac{1}{2}$

202
5 — 1
12 — 10
6 — 5
10 — 04
5 — 02
2 — 8$\frac{5}{11}$

Facit 203 Gl. 16 St. 8$\frac{5}{11}$ Pen.

Anders

Anders, zonder valsch Getal.

	℔	Once.	
	101	: 7	
		2 Guld. 0 Stuyv. 3 Pen.	
	202		
Pen. 2 / ⅛ St.	0 :	12 :	10
1 / ½		6 :	5
Once 4 / ¼ ℔		10 :	0¼
2 / ½		5 :	0⅛
1 / ½		2 :	$8\frac{1}{16}$

Facit 203 Guld. 16 Stuyv. $8\frac{6}{16}$ Pen.

92. Item / 40½ Ellen Laken / tot 5 Guld. 0 St. [illegible] 8 Pen. d'Elle ? Antw. 204 Guld. 15 Stuyv. [illegible]

93. Item / 100 Cent. Kaas / tot 6 Guld. [illegible] 12 Pen. 't Cent. ? Antw. 603 Guld. 15 Stuyv.

94. Item / 56½ ℔ Rijs / tot 2 Stuyv. 11 Pen. 't ℔ ? Antw. 5 Guld. 15 Stuyv. $6\frac{2}{3}$ Pen.

95. Item / 16 Last 1 Ton Tonne-meel / tot 52 Guld. 18 Stuyv. 11 Pen. 't Last.

Last.	Guld.	Stuyv.	Pen.	Last.	Ton.
1 —	52 :	18 :	11 —	16 :	1

52 Gl. 18 St. 11 Pen.

Stuyv. 10 is ⅓	
4 / ⅕	
4 / ⅕	
Pen. 8 / ⅙	
2 / ¼	
1 / ½	
Ton. 1 / $\frac{1}{12}$	

Facit 851 Gl. 7 St. $3\frac{7}{12}$ Pen.

96. Item /

Digitized by Google

96. Item / 19 ℔ 2 Oncen / tot 6 Guld. 12 Stuyv. 9 Pen. 't ℔ ? Antw. 126 Guld. 15 Stuyv. 4$\frac{1}{8}$ Pen.

97. Item / 36 ℔ / tot 2 £ / 13 ß / 4$\frac{11}{18}$ ₰ 't Pond ? Antw. 96 £ / 2 ß / 0$\frac{3}{4}$ ₰.

98. Item / 12 Last. 3 Mud. 2 Schep. tot 36 Guld. 11 Stuyv. 11 Pen. 't Last ?

Last.	Guld.	Stuyv.	Pen.		Last.	Mud.	Schep.
1 —	36 :	11 :	11 —		12 :	3 :	2

36 Gl. 11 St. 11 Pen.

	72
	36
Stuyv. 10 is $\frac{1}{2}$ Guld.	6
1 / $\frac{1}{10}$ van 10	0 — 12
Pen. 8 / $\frac{1}{2}$ van 1	6
2 / $\frac{1}{4}$ van 8	1 — 8
1 / $\frac{1}{2}$ van 2	0 — 12
Mud. 3 / $\frac{1}{9}$ Last	4 — 1 — 4$\frac{7}{9}$
Schep. 2 / $\frac{1}{6}$ van 3	0 — 13 — 8$\frac{43}{54}$

Facit 443 Gl. 15 St. 1$\frac{31}{54}$ Pen.

99. Item / 18 Last. 4 Mud. 3 Schep. tot 54 G-guld. 12 Stuyv. 13 Pen. 't Last ? Antw. 989 G-gulden / 22 Stuyv. 14$\frac{7}{108}$ Pen.

100. Item / 16 Last. 6 Mud. 2 Schepels Mout / tot 60 Gulden / 14 Stuyvers / 14 Pen. 't Last ? Antw. 986 Guld. 10 Stuyv. 7$\frac{14}{27}$ Pen.

101. Item / 13 Last. 0 Mud. 3 Schep. Rogge / tot 63 G-guld. 0 Stuyv. 12 Pen. 't Last ?

Last.

Digitized by Google

Last. G-guld. Stuyv. Pen. Last. Mud. Schep.

1 — 63 : 0 : 12 — 13 : 0 : 3

63 G-gl. 0 St. 12 Pen.

39

78

Stuyv. 4 | 16 [illegible]

Pen. 8 / [illegible]

4 / [illegible]

Mud. 7 / [illegible]

Schep. 3 / [illegible]

1 — 24

— 6 — 8

3 — 4

7 — 9 — 1 1/3

1 — 21 — 0 1/3

Facit 821 G-gl. 2 St. 12 1/3 Pen.

102. Item / 7 Last. 6 Mud. 1 Schepel Haver / tot 27 Guld. 0 Stuyv. 4 Pen. 't Last? Antw. 189 Guld. 6 Stuyv. 12 1/27 Pen.

103. Item / 17 Last. 0 Mud. 3 1/2 Schep. Raap-zaad / tot 35 Gulden 0 Stuyv. 14 Penn. 't Last? Antw. 596 Guld. 17 Stuyv. 9 1/12 Pen.

104. Item / 13 Schip-lb / 0 Lijs-lb / 5 lb Vlas / tot 30 Gulden 0 Stuyv. 12 Pen. 't Schip-lb? Antw. 390 Guld. 19 Stuyv. 12 1/3 Pen.

105. Item / 138 1/4 lb / tot 1 £ / 0 ß / 0 1/4 d 't Pond?

lb £ ß d lb

1 — 1 : 0 : 0 1/4 — 138 1/4

1 £ / 0 ß / 0 1/4 d.

138

ß 2 lb [illegible]

d 4 / [illegible]

[illegible]

lb [illegible]

12 — 16

2 — 6

5 — 9

2 — 10 1/2

10 — 0 1/4

2 — 6 1/2

Facit 139 £ 1 / ß / 1 1/2 d.

106. Item /

106. Item / $100\frac{3}{4}$ ℔ / tot 2 Guld. 0 Stuyv. $0\frac{1}{4}$ Pen. 't ℔ ? Antw. 201 Guld. 14 Stuyv. $11\frac{2}{16}$ Pen.

107. Item / 77 Ellen / tot 2 £ / 0 ß / $0\frac{1}{2}$ ₰ d'Elle ? Antw. 154 £ / 3 ß / $2\frac{1}{2}$ ₰.

108. Item / 15 Last / 11 Tonnen Gips / tot 53 Guld. 19 Stuyv. 14 Pen. 't Last ?

Last. Guld. Stuyv. Pen. Last. Ton.

1 — 53 : 19 : 14 — 15 : 11

53 Gl. 19 St. 14 Pen.

Stuyv. 10 / $\frac{1}{2}$
5 / $\frac{1}{4}$
4 / $\frac{1}{5}$
Pen. 8 / $\frac{1}{8}$
4 / $\frac{1}{2}$
2 / $\frac{1}{2}$

Ton. 6 / $\frac{1}{2}$
4 / $\frac{1}{3}$
1 / $\frac{1}{4}$

Facit 859 Gl. 8 St. $0\frac{1}{6}$ Pen.

109. Item / 10 Lasten / 5 Tonnen / tot 69 Guldens / 17 Stuyvers / 8 Pen. 't Last ? Antw. 727 Guldens / 17 Stuyv. $4\frac{2}{7}$ Pen.

110. Het Last tot 45 Guld. 16 Stuyv. 4 Pen. hoe veel 13 Lasten / 7 Tonnen ? Antw. 622 Guld. 5 Stuyv. $11\frac{2}{3}$ Pen.

111. Item / 4 Balen Peper / wegende $352\frac{1}{2}$ ℔ / tara $3\frac{1}{2}$ ℔ / $265\frac{1}{4}$ ℔ / tara $2\frac{1}{2}$ ℔ : $276\frac{1}{3}$ ℔ / tara $2\frac{1}{4}$ ℔ : $269\frac{1}{4}$ ℔ / tara $2\frac{1}{3}$ ℔ : het ℔ netto tot 27 Stuyvers / 12 Pen. Merkt: trekt de Tara van de 4 Balen, blijft netto $1152\frac{1}{4}$ ℔, en werkt als vooren, komt voor Facit 1599 Guld. 8 Stuyv. 13 Pen.

112. Ne-

112. Negentien Schip-℔ / 12 Lijs-℔ / 10 ℔ Vlas / tot 54 Guld. 19 Stuyv. 4 Pen. 't Schip-℔? Antw. 1079 Guld. 1 Stuyv. $15\frac{1}{7}$ Pen.

113. Item / 15 Schip-℔ / 3 Lijs-℔ / 5 ℔ Spek / tot 35 Guld. $8\frac{3}{4}$ Stuyv. 't Schip-℔? Antw. 537 Guld. 9 Stuyv. 6 Pen.

114. Item / 12 Last. 25 Mud. 3 Schep. tot 103 G-gl. 27 Stuyv. 15 Pen. 't Last?

Last.	G-guld.	Stuyv.	Pen.	Last.	Mud.	Schep.
1 —	103 :	27 :	15 —	12 :	25 :	3

		103 G-gl. 27 St. 15 Pen.
		36
		120
Stuyv.	14 is ½ } G-gl.	6
	7 / ¼ } G-gl.	3
	4 / $\frac{1}{7}$ } G-gl.	1 — 20
	2 / ½ van 4	0 — 24
Pen.	8 / ¼ van 2	6
	4 / ½ van 8	3
	2 / ½ van 4	1 — 8
	1 / ½ van 2	0 — 12
Mud.	9 / $\frac{1}{3}$ Last.	34 — 18 — $10\frac{1}{3}$
	9 / $\frac{1}{3}$ Last.	34 — 18 — $10\frac{1}{3}$
	3 / $\frac{1}{3}$ van 9	11 — 15 — $8\frac{7}{9}$
	3 / $\frac{1}{3}$ van 9	11 — 15 — $8\frac{7}{9}$
	1 / $\frac{1}{3}$ van 3	3 — 23 — $13\frac{15}{27}$
Schep.	2 / ½ van 1	1 — 25 — $14\frac{43}{54}$
	1 / ½ van 2	26 — $15\frac{43}{108}$

Antw. 1347 G-gl. 4 St. $6\frac{1}{108}$ Pen.

115. Item /

Digitized by Google

115. Item / 26 Schip-℔ / 19 Lys-℔ / 14¾ ℔ / tot 23 Daalders / 0 Stuyv. 0 $\frac{11}{12}$ Pen. 't Schip-℔ / hoe veel bedraagt het in Gelde?

De Daalder gerekend tot 30 Stuyvers.

Schip-℔. Daald. Stuyv. Pen. Schip-℔. Lys-℔ ℔.

1 — 23 : 0 : 0 $\frac{11}{12}$ — 26 : 19 : 14¾

23 Dl. 0 St. 0 $\frac{11}{12}$ P.

78
52
4—10
0—13
1—1⅓
0—4⅓
2⅙
11—15—0¾
5—22—8 $\frac{11}{16}$
4—18—0 $\frac{11}{60}$
0—27—9 $\frac{191}{300}$
4—9 $\frac{1091}{1800}$
1—2 $\frac{2891}{7200}$
0—9 $\frac{2891}{14400}$

Stuyv. 5 is ⅙ Daald.
Pen. 8 / $\frac{1}{10}$ van 5
$\frac{8}{12}$ / $\frac{1}{12}$ van 8
$\frac{2}{12}$ / ¼ van $\frac{8}{12}$
$\frac{1}{12}$ / ½ van $\frac{2}{12}$

Lys-℔ 10 / ½ Schip-℔
5 / ¼
4 / ⅕
℔ 12 / ⅕ van 4
2 / ⅙ van 12
½ / ¼ van 2
¼ / ½ van ½

Facit 621 Dl. 0 St. 15 $\frac{7919}{14400}$ P.

116. Hoe veel kosten 17 Lasten / 0 Mud. 0½ Schep. tot 59 Guldens / 0 Stuyv. 0½ Pen. 't Last? Antw. 1003 Guld. 8 Stuyv. 11 $\frac{19}{36}$ Pen.

Last

Digitized by Google

Last. Guld. Stuyv. Pen. Last. Mud. Schep.

1 — 59 : 0 : 0¼ : 17 : 0 : 0¼

59 Gl. 0 St. 0¼ Pen.

153

85

Stuyv. 1/ 1/10 — 1 — 14

Pen. 4/ [illegible] — 4 — 4

Pen. ½/ [illegible] — 0 — 8½

Mud. 3/ 1/9 — 6 — 11 — 1 [illegible]

Schep. 1/ [illegible] — 1 — 1 — 1 [illegible]

¾/ [illegible] — 5 — 7 [illegible]

¼/ [illegible] — 2 — 11 [illegible]

Facit 1003 Gl. 8 St. 11 59/96 Pen.

Anders.

Last. Mud. Schep.

17 : 0 : 0¼

59 Gl. 0 St. 0¼ Pen.

153

85

Pen. ½	0	0	8½
Mud. 3/ 1/9 Last	6	11	1 [illegible]
Schep. 1/ 1/6 van 3	1	1	1 [illegible]
¾/ ¼ van 2	0	5	7 59/144
¼/ ½ van ¾		2	11 203/[illegible]

Facit 1003 Gl. 8 St. 11 59/96 Pen.

N

Nu volgen verscheyde Vragen ende Voorbeelden, die haar besluyt en uytkomste hebben door Divisio.

Waar door men ligtelijk zien kan wat een Last/ Ton/ Elle/ ℔/ &c. bedraagt/ als men weet de waarde van veel Lasten en Tonnen/ &c.

Zijn mede zeer bequame Proeven/ om de voorgeleerde Practijken (die haar besluyt door Multiplicatio hebben) te beproeven.

1. Item/ 10 Ellen tot 34 ß/ 2 g/ hoe veel een Elle? Merkt: Deelt de 34 ß door 10 komt 3 ß, en Rest 4 ß, die Multipliceert tot g, ende Addeert de 2 g daar toe, komt 50, die Divideert door 10, komt 5 g, als by Exempel:

Ellen ß g El.
10 ——— 34 : 2 ——— 1
10) ————————
Antw. 3 ß/ 5 g.

2. Item/ 7 ℔/ tot 8 ß/ 3 g/ hoe veel een ℔? Antw. 1 ß/ $2\frac{1}{7}$ g.

3. Item/ 9 ℔/ tot 18 Guld. 15 Stuyv. 3 Pen. hoe veel een ℔? Deeld 18 door 9, komt 2 Guld. Rest 0, deeld 15 Stuyv. door 9, komt 1 Stuyv. Rest 6 Stuyv. die met 3 Pen. doen 99 Pen. deeld die met 9, komt 11 Pen.

℔ Guld. Stuyv. Pen. ℔
9 ——— 18 : 15 : 3 ——— 1
9) ————————
Antw. 2 Gl. 1 St. 11 Pen.

4. Item/ 8 ℔/ tot 27 Guld. 5 Stuyv. 4 Pen. hoe veel een ℔? Antw. 3 Guld. 8 Stuyv. 2½ Pen.

984706A

5. Item / 5 Last tot 103 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een Last? Antw. 20 Guld. 15 Stuyv. 1 1/5 Pen.

6. Item / 4 Last tot 107 Guld. 19 Stuyv. 14 Pen. hoe veel een Last? Antw. 26 Guld. 19 Stuyv. 15 1/2 Pen.

7. Item / 35 Tonnen Biers / tot 131 Guld. 5 Stuyv. hoe veel een Ton? Merkt: Divideert 131 Guld. in 35, komt 3 Guld. Rest 26 Guld. die 520 Stuyv. doen, daar toe 5 Stuyvers, komt 525, die Divideert in 35, komt 15 Stuyv. Als by Exempel:

Ton. Guld. Stuyv. Ton.

35 — 131 : 5 — 1

Gl. St.

(2 6 { 26 — 5

1 3 1 { 3 Gl. 20 | 1 1 { 15 Stuyv.

3 5 { 525 | 3 3 3 {

3

Antw. 3 Guld. 15 Stuyv.

Nota. Deze / ofte diergelijke Questien / kan men op de navolgende wijze met veel geringer moeyte bewerken: voornamentlijk wanneer 't eerste Getal geabbrivieert ofte vermindert kan werden / om als dan door de memorie ligtelijk te Divideeren: anders en isze niet gemeyn.

Ton. Guld. Stuyv. Ton.

35 — 131 : 5 — 1

7) ————————

5 — 18 : 15

5) ————————

Facit 3 Guld. 15 Stuyv.

Deeld 35 door 7, komt 5, desgelijks deeld 131 Gl. 5 Stuyv. met dezelve 7, komt 18 Guld. 15 Stuyv. want als 35 Tonnen Kosten 131 Guld. 5 Stuyv. zo komen 5 Ton op 18 Guld. 15 Stuyv, te staan, daarom deeld nu 18 Gl. 15 St. door 5, komt voor Facit 3 Guld. 15 Stuyv. als vooren.

8. Hoe

Digitized by Google

8. Hoe veel kost een ℔ / als men voor 360 ℔ betaalt 41 ∝ / 5 ß? Merkt: alhier is den Divisor 360, grooter dan 't Getal 41 in 't midden is: daarom Multipliceert eerst 41 ∝ tot ß, en werkt als vooren.

℔ ∝ ß ℔
360 —— 41 : 5 —— 1
20
825

1 0 (5 { 2 ß 105 12 1260 (1 8 (0 { 3½ ₰

Facit 2 ß / 3½ ₰.

Anders

℔ ∝ ß ℔
360 —— 41 : 5 —— 1
10)
36 —— 4 : 2 : 6
9)
4 —— 0 : 9 : 2
(4

Facit 2 ß / 3½ ₰.

Of aldus:

℔ ∝ ß ℔
360 —— 41 : 5 —— 1
20
825 ß
9)
91 : 8 ₰
4)
22 : 11 ₰
10)

Facit 2 ß / 3½ ₰.

9. Item / 28 Stuksken gelden 176 Guld. 14 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een Stuk? Antw. 6 Guld. 6 Stuyv. $3\frac{5}{7}$ Pen.

10. Item / 50 Lasten Rogge / kosten 3037 Guldens / 18 Stuyvers / 4 Pen. hoe veel een Last? Antw. 60 Guldens / 15 Stuyv. $2\frac{1}{2}\frac{6}{7}$ Pen.

11. Item / 180 Ellen / kosten 15 £ / 17 ß / 5 d / hoe veel een Elle? Antw. 1 ß / $9\frac{29}{180}$ d.

12. Item / 490 lb / tot 2773 £ / 15 ß / 8 d / hoe veel een lb? Antw. 5 £ / 13 ß / $2\frac{1}{2}\frac{44}{45}$ d.

13. Item / 29 lb / tot 57 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een lb? Antw. 1 Guld. 19 Stuyv. $13\frac{15}{29}$ Pen.

lb Guld. Stuyv. Pen. lb

29 —— 57 : 15 : 8 —— 1

29) —— Antw. 1 Guld.

Rest 28

20

——

575 —— 19 Stuyv.

29) ——

Rest 24

16

——

392 —— $13\frac{15}{29}$

29) ——

Rest 15 / is $\frac{15}{29}$ Pen.

Zegt hoe veel maal 29 in 57 Guldens? een maal, Rest 28 Guld. die met 15 Stuyv. 575 Stuyv. doen: hoe veel maal 29 in 575 Stuyvers? zegt alzo, hoe veel maal 29 in 57? een maal, Rest 28, doen met 5, 285: wederom, hoe veel maal 29 in 285? 9 maal, Rest 24 Stuyv. die met 8 Pen. doen 392 Pen. hoe veel 29 in 39? een maal, Rest 10, doen met 2, 102: hoe veel maal 29 in 102? 3 maal, Rest 15, is $\frac{15}{29}$ Pen.

14. Item /

Digitized by Google

14. Item / 10 ℔ / tot 110 Guld. 10 Stuyv. 10 Pen. hoe veel een ℔? Antw. 11 Guld. 1 Stuyv. 1 Pen.

15. Item / 23 Ellen / tot 75 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een El? Antw. 3 Guld. 5 Stuyv. 10 $\frac{18}{23}$ Pen.

16. Item / 17 Lasten Rogge kosten 2000 Guld. hoe veel een Last? Antw. 117 Guld. 12 Stuyv. 15 $\frac{1}{17}$ Pen.

17. Item / 19 ℔ / tot 340 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een ℔? Antw. 17 Guld. 18 Stuyv. 13 $\frac{1}{19}$ Pen.

18. Item / 22 ℔ / tot 23 ∝ / 19 ß / 11 g / hoe veel een ℔? Antw. 1 ∝ / 1 ß / 9 $\frac{17}{22}$ g.

19. Item / 26 Ellen / tot 109 Guld. 7 Stuyv. 4 Pen. hoe veel een Elle? Antw. 4 Guld. 4 Stuyv. 2 Pen.

20. Item / 31 ℔ / gelden 79 Guld. 12 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een ℔? Antw. 2 Guld. 11 Stuyv. 5 $\frac{29}{31}$ Pen.

21. Item / 33 Ellen tot 103 Guldens / hoe veel een Elle? Antw. 3 Guld. 2 Stuyv. 6 $\frac{26}{33}$ Pen.

22. Item / 47 Ellen tot 123 Guld. 0 Stuyv. 4 Pen. hoe veel een Elle? Antw. 2 Guld. 12 Stuyv. 5 $\frac{25}{47}$ Pen.

23. Item / 220 ℔ / tot 2842 ∝ / 15 ß / 5½ g / hoe veel een ℔?

℔		∝	ß	g		℔
220	—	2842 :	15 :	5½	—	1

(2
8(0
8 8 4(2 } 12 ∝ 202 × 20 = 4055
2 2 2 0

8 8 (9
8 6 3 (5 } 18 ß
2 2 2 0

95
12
1145 } 8 4(4 5 } 5 g 45½ × 2 = 91 / 220 × 2 = 440

Facit 12 ∝ / 18 ß / 5 $\frac{91}{440}$ g.

't Eynde der Letter-deelinge komen 45 voor overschot; die men Multipliceren zal met de Noemer van de Brook, ende den Teller daar by Adderen, komt 9½ die deelt mede door 220, en zal komen $\frac{19}{440}$ ₰, die steld agter 5 ₰.

Anders.

	℔	£	ß	₰	℔
	220 ——	2842 :	15 :	5½ ——	1
5)					
	44 ——	568 :	11 :	$1\frac{1}{10}$	
4)					
	11 ——	142 :	2 :	$9\frac{11}{40}$	
11)					

Facit 12 £ / 18 ß / $5\frac{19}{440}$ ₰.

24. Als 138 Ellen kosten 170 Guld. 15 Stuyv. 4¼ Pen. hoe veel een El? Antw. 1 Guld. 4 Stuyv. $11\frac{537}{552}$ Pen.
25. Als 414 ℔ kosten 500 £ / 9 ß / 4⅛ ₰ / hoe veel een ℔? Antw. 1 £ / 4 ß / $2\frac{417}{3312}$ ₰.
26. Item / 506 Ellen tot 1505 Guldens / 19 Stuyv. 8⅝ Pen. hoe veel een Elle? Antw. 2 Guld. 19 Stuyv. $8\frac{1605}{4048}$ Pen.
27. Als 2984 ℔ kosten 39 £ / 13 ß / 6⅓ ₰ / hoe veel een ℔? Antw. $3\frac{1711}{8952}$ ₰.
28. Item / 4010 ℔ / tot 43 Guld. 0 Stuyv. 0¾ Pen. hoe veel een ℔? Antw. $3\frac{6923}{16040}$ Pen.
29. Item / 600 ℔ / tot 76 Guld. 19 Stuyv. 0¼ Pen. hoe veel een ℔? Antw. 2 Stuyv. $9\frac{13}{320}$ Pen.
30. Item / 7000 ℔ tot 3000 Guld. 0 Stuyv. 0¼ Pen. hoe veel een ℔? Antw. 8 Stuyv. $9\frac{4003}{28000}$ Pen.
31. Item / 54¼ ℔ / tot 556 Guld. 1 Stuyv. 4 Pen. hoe veel een ℔? Merkt; om dat den Divisoor een Brook is toe gedaan, zo breekt dezelve in alzulken gedeelte: mede zo Multipliceert 556 Guld. 1 Stuyv. 4 Pen. met de Noemer 4, als by Exempel:

℔	Guld.	Stuy.	Pen.		℔
54¼ ——	556 :	1 :	4 ——		1
				(4	
217	2224 :	5 :	0		

```
  (5            54
 2 2 2(4 { 10 Gl. 20      1 6 3 5 } 5 Stuyv.
 2 1 1 1 {   ——0——        2 1 7   {
   2 1          1085
```

Facit 10 Guld. 5 Stuyv.

32. Item / 56½ ℔ tot 71 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een ℔? Antw. 1 Guld. 5 Stuyv. $5\frac{11}{113}$ Pen.

33. Item / 100½ Ellen tot 379 Guld. 12 Stuyv. hoe veel een Elle? Antw. 3 Guld. 15 Stuyv. $8\frac{136}{201}$ Pen.

34. Item / 306¼ Ellen tot 1030 Guldens / 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een Elle? Antw. 3 Guld. 7 Stuyv. $5\frac{39}{245}$ Pen.

35. Item / $170\frac{3}{8}$ Ellen tot 707 Guld. 8 Stuyv. 4 Pen. hoe veel een El? Antw. 4 Guld. 2 Stuyv. $15\frac{1351}{1363}$ Pen.

36. Item / $207\frac{7}{8}$ ℔ / tot 719 Guld. hoe veel een ℔? Antw. 3 Guld. 9 Stuyv. $4\frac{252}{1663}$ Pen.

37. Item / 436¼ Ellen / tot 702 £ / 10 ß / $10\frac{5}{8}$ ₰ / hoe veel een Elle?

Ellen	£	ß	₰		Elle
436¼ ——	702 :	10 :	$10\frac{5}{8}$ ——		1
				(4	
1745	2810 :	3 :	6½	(3 6	

```
(1 0 6 5 {    1065            3 3 3(3 {
 2 8 1 0 { 1 £   20       2 1 3 0 3 { 12 ß.
 1 1 4 5 {  ———————       1 1 4 4 5 {
              21303         1 1 4        1745

 363      (8 7  {        872½               2
  12     4 3 6(2{ 2 ₰    ————        ————  ————
 ————    1 1 4 5{        1745 | 1          3490
 4362                    ———— | — ₰
Antw. 1 £ / 12 ß / 2½ ₰.  3490 | 2
```

38. Item / 390½ Ellen / tot 259 ℒ / 10 ß / 4$\frac{3}{4}$ ₰ / hoe veel een Elle? Antw. 13 ß / 3½ ₰.

39. Item / 333$\frac{3}{4}$ ℔ / tot 723 ℒ / 16 ß / 4$\frac{7}{8}$ ₰ / hoe veel een ℔? Antw. 2 ℒ / 3 ß / 4½ ₰.

40. Item / 347¾ ℔ / tot 482 Guld. 15 Stuyv. 4½ Pen. hoe veel een ℔? Antw. 1 Guld. 7 Stuyv. 12$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ Pen.

41. Item / 974¼ ℔ / tot 982 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. hoe veel een ℔? Antw. 1 Guld. 0 Stuyv. 2$\frac{18}{77}$ Pen.

42. Item / 59 ℔ / 8 Once tot 206 Guld. 10 Stuyv. 0¼ Pen. hoe veel 't ℔? Antw. 3 Guld. 9 Stuyv. 6$\frac{41}{119}$ Pen.

Nota: Voor de 8 Oncen stald ½ Pond.

43. Za 36⅓ ℔ kosten 21¼ ß / hoe veel een ℔?

℔	ß	℔
36⅓ —	21¼ —	1
109	85	
4	3	
436	255	
	12	
	3060	
436 —		

Antw. 7$\frac{8}{436}$ / $\frac{2}{109}$ ₰.

Anders.

℔	ß	℔
36⅓ —	21¼ —	1
	63	
109	63¾	
	12	
	765	
109 —		

Antw. 7$\frac{2}{109}$ ₰.

44. Za

44. Zo $12\frac{1}{2}$ ℔ kosten $20\frac{2}{3}$ Stuyvers / hoe veel een ℔? Antw. 1 Stuyv. $10\frac{3}{77}$ Pen.

45. Zo $10\frac{3}{4}$ ℔ kosten $36\frac{1}{4}$ Guld. hoe veel een ℔? Antw. 3 Guld. 7 Stuyv. $14\frac{22}{43}$ Pen.

46. Zo $16\frac{1}{4}$ ℔ kosten $25\frac{1}{6}$ Guld. hoe veel een ℔? Antw. 1 Guld. 10 Stuyv. $14\frac{10}{13}$ Pen.

47. Item / 10 ℔ / tot 7 Guld. 12 Stuyv. 8 Pen. hoe veel $360\frac{1}{2}$ ℔?

℔	Guld. Stuyv. Pen.	℔
10 ——	7 : 12 : 8 ——	$360\frac{1}{2}$

7 Gl. 12 St. 8 Pen.

2520

Stuyv. 10 is ½ Guld. 180

2 / $\frac{1}{5}$ van 10 36

Pen. 8 / $\frac{1}{4}$ van 2 9

℔ ½ 3 — 16 — 4

Divid. dit product Gl. in Tienen. 274 | 8 — 16 — 4 Pen.

20

Stuyv. 17 | 6

16

Facit 274 Gl. 17 St. 10 Pen.

Pen. 10 | 0

48. Wat kosten $606\frac{4}{5}$ ℔ / tot 17 Guld. 17 Stuyv. 4 Pen. de 10 ℔? Antw. 1083 Guld. 16 Stuyv. $2\frac{1}{10}$ Pen.

49. Hoe veel 777 ℔ / tot 2 Guld. 9 Stuyv. 12 Pen. de 10 ℔? Antw. 193 Guld. 5 Stuyv. $9\frac{1}{5}$ Pen.

50. Item / 362 ℔ / tot 3 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. de 10 ℔? Antw. 140 Guld. 9 Stuyv. 6 Pen.

51. Item /

51. Item / 456⅞ ℔ / tot 4 Guld. 16 Stuyv. 2 Pen. de 10 ℔? Antw. 219 Guld. 11 Stuyv. 11⅛ Pen.

52. Hoe veel kosten 363¾ ℔ / tot 10½ £ 't Honderd?

```
 ℔          £           ℔
100 ——— 10½ ——— 363¾
                  10½ £
                ———————
                  3630
      £ ½          181 — 10
  ———————————
    ℔ 2/4 / ½        5 — 5
      1/4 / ½        2 — 12 — 6
                ———————————————
```

Divideert dit product in Honderden.

```
£ 38 | 19 — 7 — 6
        20
   ———————
ß 3 | 87
        12
   ———————
₰ 10 | 50 | 1
   ————————|———
       100 | 2
```

Facit 38 £ / 3 ß / 10½ ₰.

53. Item / 7060 ℔ / tot 19 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. 't Honderd? Antw. 1403 Guld. 3 Stuyv. 8 Pen.

54. Hoe veel 766 ℔ / tot 11 Guld. 3 Stuyv. 8 Pen. 't Honderd? Antw. 85 Guld. 12 Stuyv. 0$\frac{4}{25}$ Pen.

55. Als 't 100 ℔ geld 10 Guld. 6 Stuyv. hoe veel 3031 ℔? Antw. 312 Guld. 3 Stuyv. 13$\frac{19}{27}$ Pen.

56. Wat geld 788 ℔ / tot 21 Guld. 5 Stuyv. 12 Pen. 't Honderd? Antw. 167 Guld. 14 Stuyv. 14$\frac{14}{25}$ Pen.

57. Op hoe veel komen 54 ℔ / als 6 ℔ kosten 24 £ / 12 ß / 8 ₰? Merkt: alzo 't agterste Getal door 't voorste kan Gedivideerd werden, zo zegt: hoe menigmaal 6 in 54? komt 9 maal, zo dat 6 tegen 54 is 1 gelijk tegen 9.

℔ ℒ ß ₰ ℔
6 24 : 12 : 8 — 54

1 9
24 ℒ / 12 ß / 8 ₰.

216

ß 10 is ½ ℒ 4 — 10
2 / $\frac{1}{5}$ van 10 0 — 18
₰ 8 / $\frac{1}{3}$ van 2 6

Facit 221 ℒ / 14 ß.

Anders en gemeyn.

℔ ℒ ß ₰ ℔
6 — 24 : 12 : 8 — 54
9
1 Fac. 221 ℒ / 14 ß / 0 ₰.

58. Om 3 ß koopt men 2 Ellen / op hoe veel komen de 22 Ellen? Antw. 1 ℒ / 13 ß.

59. Hoe veel kosten 37 ℔ / tot 4 Stuyv. 8 Pen. de 3 ℔? Antw. 2 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen.

60. Wat kosten 76 Ellen / tot 13 ß / 4 ₰ de 5 Ellen? Antw. 10 ℒ / 2 ß / 8 ₰.

61. Item / 84 ℔ / tot 3 ℒ / 9 ß / 9 ₰ / de 4 ℔? Antw. 73 ℒ / 4 ß / 9 ₰.

62. Hoe veel kosten 9 ℔ / tot 19 Stuyv. 8 Pen. de 5 Oncen? Antw. 28 Guld. 1 Stuyv. $9\frac{3}{5}$ Pen. Merkt: maakt de Ponden tot Oncen, en werkt als vooren.

63. Item / 365 Ellen tot 11 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen. de 15 Ellen? Antw. 286 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen.

64. Item / 760 Ellen / tot 25 Gulden / 10 Stuyv. de 18 Ellen? Antw. 1076 Guld. 13 Stuyv. $5\frac{1}{3}$ Pen.

65. Item /

65. Item / 335 ℔ / tot 16 Guld. 9 Stuyv. 4 Pen. de 24 ℔? Antw. 229 Guld. 15 Stuyv. $12\frac{1}{2}$ Pen.

66. Item / 436 Ellen / tot 35 Gulden / 5 Stuyv. de 33 Ellen? Antw. 465 Guld. 14 Stuyv. $8\frac{8}{11}$ Pen.

67. Item / 787 ℔ / tot 17 Guld. 10 Stuyv. de 42 ℔? Antw. 327 Guld. 18 Stuyv. $5\frac{1}{3}$ Pen.

68. Item / 54 ℔ / kosten 221 £ / 14 ß / hoe veel de 6 ℔? Antw. 24 £ / 12 ß / 8 ₰.

69. Zo 365 Ellen kosten 286 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. hoe veel de 15 Ellen? Antw. 11 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen.

70. Item / 707 ℔ / kosten 201 Guld. 15 Stuyv. hoe veel 16 ℔? Antw. 4 Guld. 11 Stuyv. $5\frac{33}{707}$ Pen.

71. Zo 8060 ℔ kosten 366 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen. hoe veel 117 ℔? Antw. 5 Guld. 6 Stuyv. $7\frac{1469}{2015}$ Pen. of $7\frac{113}{155}$.

72. Item / hoe veel 51 ℔ / tot 18 ß / 3 ₰ 't ℔ / en 5 Oncen? Antw. 85 £ / 9 ß / $1\frac{5}{7}$ ₰.

73. Item / 33 ℔ / 4 Once kosten 6 £ / 16 ß / 8 ₰ / hoe veel 2 ℔ / 4 Oncen? Antw. 9 ß / $2\frac{130}{133}$ ₰.

74. Zo 5 ℔ / 15 Once kosten 3 £ / 19 ß / 11 ₰ / hoe veel 3 ℔ / 9 Oncen? Antw. 2 £ / 7 ß / $11\frac{2}{7}$ ₰.

75. Item / ½ ℔ / tot 7 ß / 8 ₰ / hoe veel 4 ℔? Antw. 3 £ / 1 ß / 4 ₰.

76. Item / ¼ Elle / tot 5 ß / 4 ₰ / hoe veel 17 Ellen? Antw. 18 £ / 2 ß / 8 ₰.

77. Item / ¾ ℔ / tot 6 ß / 1 ₰ / hoe veel ¼ ℔? Antw. 2 ß / $0\frac{1}{3}$ ₰.

78. Zo ⅝ Elle kost 9 Guld. 10 Stuyv. 5 Pen. hoe veel ¾ Elle? Antw. 11 Guld. 8 Stuyv. 6 Pen.

79. Item / voor 3 Stuyv. koopt men een ℔ Kaas / hoe veel ℔ zal men koopen voor 17 Guld. 3 Stuyv.?

Stuyv.

Digitized by Google

Stuyv.	℔	Guld. Stuyv.
3	1	17 : 3
		20
		343

3) ———
Facit 114⅓ ℔.

80. Voor 6 ß koopt men een Elle Grof-grein / hoe veel Ellen voor 3 £ / 7 ß? Antw. 11⅙ Ellen.

81. Hoe veel Ellen heeft men voor 17 Guld. 19 Stuyv. als men voor een Elle geeft 9 Stuyvers? Antw. 39⅔ Ellen?

82. Als men om 7 ß heeft een Elle / hoe veel Ellen heeft men als dan voor 29 £ / 17 ß / 4 ₰.

ß	Elle	£	ß	₰
7	1	29 :	17 :	4
12		20		
84		597		

7) ——— komt 85 Ellen.
Rest 2 ß
12

Antw. 85⅓ Ellen.

28	1
84	3

83. Om 9 ß heeft men een ℔ / hoe veel voor 206 £ / 17 ß / 4 ₰? Antw. 459$\frac{19}{27}$ ℔.

84. Om 15 Stuyv. heeft men een Mudde Garst / hoe veel voor 15 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen.? Antw. 20$\frac{7}{10}$ Mud.

85. Om 76 Guld. koopt men een Last Rogge / hoe veel Lasten voor 2360 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.?

Guld.

Digitized by Google

Guld.	Last	Guld. Stuyv. Pen.
76	1	2360 : 17 : 8

20   76) ——— komt 31 Last.

Rest 4

1520	20
16	97
24320	16

(4

156 | 39 Last.

Antw. $31\frac{39}{608}$ Lasten   24320 | 608

86. Om 89 Guld. koopt men een Last Rogge / hoe veel Lasten voor 1261 Guld. 0 Stuyv. 12 Pen.? Antw. $14\frac{1208}{7120}$ Lasten.

87. Als men om 17 Guldens een Last Haver koopt / hoe veel zal men dan voor 176 Gulden / 0 Stuyv. 4 Pen. hebben? Antw. $10\frac{481}{1360}$ Lasten.

88. Voor 12 Gulden / koopt men een Last Boonen / hoe veel om 160 Guld. 12 Stuyv. 7 Pen.? Antw. $13\frac{421}{1920}$ Lasten.

89. Voor 8 Stuyv. 4 Pen. koopt men een ℔/ hoe veel ℔ zal men dan koopen voor 60 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen.

Merkt: maakt eerst 60 Guld. 17 Stuyv. tot Stuyvers, en zegt: hoe menigmaal 8 Stuyv. 4 Pen. in 12 Stuyvers? ('t welk Honderden zijn) komt 1 maal, en is Een-honderd Pond, Rest 3 Stuyv. 12 Pen. zijnde gedeelte van Honderden, daarom Multipliceert dezelve door 10 tot Tienen, en Addeert de derde Letter 1 (dat mede 10 is) komt 38 Stuyv. 8 Pen. en zegt, hoe veel maal 8 Stuyv. 4 Pen. in 38 Stuyv. 8 Pen.? komt 4 maal, en zijn 4 Tienen, of 40 Pond, Rest 5 Stuyv. 8 Pen. 't welk zijn gedeeltens van Tienen, die Multipliceert met 10 tot enkelde, en Addeert 7 Stuyv. 8 Pen. ('t welk mede enkelde zijn) komt 62 Stuyv.

8 Pen.

8 Pen, en zegt weder, hoe menigmaal 8 Stuyv. 4 Pen. in 62 Stuyv. 8 Pen. komt 7 maal, en zijn 7 enkelde Ponden, Rest 4 Stuyv. 12 Pen. die brengt tot Pen. komt 76 tot Teller, zo mede brengt 8 Stuyv. 4 Pen. tot Pen. komt 132 tot Noemer, die Abbrivieerd en steld agter de Ponden, als by 't volgende Exempel te zien is.

Stuyv. Pen. ℔ Guld. Stuyv. Pen.

8 : 4 — 1 — 60 : 17 : 8

16 20

132

12 | 17 : 8 komt 1 Honderd.

8 : 4) ——————

3 : 12

10

38 : 8 — 4 Tien.

8 : 4) ——————

5 : 8

10

62 : 8 — 7 ℔.

8 : 4) ——————

4 : 12

16

Antw. $147\frac{19}{33}$ ℔.

76 | 19

4) —— | —— ℔.

132 | 33

Nota. Zo men deze en navolgende Questien op deze maniere wilde bewerken / zo zoude men dit geen korte / maar een lange Rekeninge mogen noemen: dog worden alzo wel gemaakt / om 't Verstand der Jeugd wat te scherpen / anders kan men zulke Vragen met minder moeyte beantwoorden / als volgt

H Stuyv.

Digitized by Google

Stuyv.	Pen.		℔		Guld.	Stuyv.	Pen.
8	4	—	1	—	60	17	8
4	1 Oortje				20		2 Oortjes
33					1217		
					4		
					4870		

33)————

Facit $147\frac{19}{33}$ ℔.

90. Voor 8 ß / 6 ₰ / koopt men een Elle Caffa / hoe veel Ellen heeft men voor 130 £ / 10 ß / 4 ₰? Antw. $307\frac{5}{51}$ Ellen.

91. Voor 12 ß / 4 ₰ / koopt men een Elle Fluweel / hoe veel om 106 £ / 17 ß / 8 ₰? Antw. $173\frac{12}{37}$ Ellen.

92. Voor 7 Stuyv. 2 Pen. heeft men een Elle Linne Laken / hoe veel Ellen heeft men voor 18 Guld. 18 Stuyv. 8 Penningen? Antw. $53\frac{7}{57}$ Ellen.

93. Om 3 Stuyv. 8 Pen. heeft men een ℔ Boter / hoe veel om 37 Guld. 10 Stuyv. 4 Penningen? Antw. $214\frac{5}{14}$ ℔.

94. Voor 11 Stuyv. 12 Pen. heeft men een Elle Linne / hoe veel Ellen voor 77 Guld. 10 Stuyv. 4 Pen.? Antw. $131\frac{44}{47}$ Ellen.

95. Voor 17 Stuyv. 8 Pen. heeft men een Elle Laken / hoe veel Ellen voor 136 Guld. 0 Stuyv. 4 Penn.? Antw. $155\frac{31}{70}$ Ellen.

96. Voor 18 Stuyv. 4 Pen. heeft men een ℔ Was / hoe veel om 337 Guld. 10 Stuyv. 2 Penningen? Antw. $369\frac{127}{146}$ ℔.

97. Om 3 Guld. 15 Stuyv. 8 Pen. heeft men een Elle Engelsch Laken / hoe veel Ellen zal men koopen voor 536 Guld. 12 Stuyv. 8 Penningen?

Guld. Stuyv. Pen. Elle Guld. Stuyv. Pen.

3 : 15 : 8 — 1 — 5|36 : 12 : 8
20   3 : 75 : 8) ———— komt 1
————   1 : 4 : 8 Hond.
75   10
16   ————
————   12 : 5 : 0—4 Tien.
1208   3 : 15 : 8) ————
3 : 0
10
————
8 : 2 : 8—2 Ell.
3 : 15 : 8) ————
11 : 8
Antw. $142\frac{23}{151}$ Ellen.   16
———— (8
$\frac{184}{1208}$ | $\frac{23}{151}$

Anders en gemeyn.

Guld. Stuyv. Pen. Elle Guld. Stuyv. Pen.

3 : 15 : 8 — 1 — 536 : 12 : 8
20   ————   20   ————
————   1 &   ————   1 &
75 Stuyv.   10732 Stuyv.
2   2
————   ————
151 &   21465 &
151) ————
Facit $142\frac{23}{151}$ Ellen.

98. Als men voor 4 Guld. 8 Stuyv. 4 Pen. heeft een Elle Laken / hoe veel Ellen heeft men dan voor 602 Guld. 0 Stuyv. 12 Pen.? Antw. $136\frac{155}{353}$ Ellen.

99. Als men voor 6 Guld. 16 Stuyv. 12 Pen. heeft een Elle Laken / hoe veel Ellen heeft men dan voor 1062 Guld. 5 Stuyv.? Antw. $162\frac{254}{528}$ Ellen.

Digitized by Google

100. Item / om 3 ℔ / 5 ß / 4 g / heeft men een Last Haver / hoe veel Lasten zal men hebben voor 130 ℔ / 6 ß / 7 g ? Antw. 39 $\frac{703}{784}$ Lasten.

101. Om 5 ℔ / 7 ß / 8 g / koopt men een Last Garst / hoe veel Lasten zal men koopen voor 606 ℔ / 7 ß / 10 g ? Antw. 112 $\frac{415}{646}$ Lasten.

102. Om 56 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. koopt men een Last Rogge / hoe veel Lasten koopt men voor 1726 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. ? Antw. 30 $\frac{811}{2277}$ Last.

103. Om 77 Guld. 18 Stuyv. 4 Pen. heeft men een Last Tarw / hoe veel Lasten om 903 Guldens / 17 Stuyv. 14 Pen. ? Antw. 11 $\frac{7497}{12466}$ Lasten.

104. Item / om 3 ℔ / 17 ß / 8¼ g / koopt men een Last / hoe veel Lasten om 187 ℔ / 14 ß / 9½ g ? Antw. 48 $\frac{1238}{3729}$ Lasten.

```
 ℔    ß    g    Last    ℔     ß    g
 3 : 17 : 8¼ —  1  —  187 : 14 : 9½
                                     (4
 15 : 10 : 9          75|0 : 19 : 2
 20      ~~15 : 10 : 9~~)————————————  komt 4 Tienen.
                        12 : 17 : 0
 310                              10
 12
                      128 : 0 : 0 — 8 Lasten.
 3729    ~~15 : 10 : 9~~)————————————
                         5 : 3 : 2
                         20
                        103
                         12
```

Facit 48 $\frac{1238}{3729}$ Lasten.

105. Item /

105. Item / om 4 Guld. 6 Stuy. $4\frac{1}{2}$ Pen. koopt men een Elle Laken, hoe veel Ellen heeft men om 603 Guld. 10 Stuyv. $8\frac{1}{4}$ Pen.? Antw. $139\frac{2478}{2761}$ Ellen.

106. Item / om 4 Guld. 9 Stuy. $8\frac{1}{4}$ Pen. heeft men een Elle Grof-greyn / hoe veel Ellen heeft men om 70 Guld. 10 Stuy. $4\frac{1}{4}$ Pen.? Antw. $15\frac{4322}{5729}$ Ellen.

107. Item / om 2 £ / 3 ß / $4\frac{1}{2}$ ₰ / heeft men een ℔ Specerye / hoe veel ℔ heeft men om 50 £ / 12 ß / $6\frac{1}{4}$ ₰? Antw. 23 Pond $5\frac{177}{347}$ Oncen.

108. Item / voor 6 Guld. 5 Stuy. $8\frac{1}{2}$ Pen. koopt men een Steen Vlas, hoe veel voor 250 Guld. 17 Stuy. $8\frac{1}{4}$ Pen.? Antw. 39 Steen / $7\frac{3061}{4017}$ Ponden.

109. Item / voor 2 Daald. heeft men 3 Guldens / hoe veel voor $175\frac{1}{2}$ Daald.? Antw. $263\frac{1}{4}$ Guld.

110. Item / om 70 Guld. 17 Stuy. 8 Pen. koopt men een Last / hoe veel om 696 Guld. 10 Stuyv. $4\frac{1}{4}$ Pen.? Antw. 9 Last / 22 Mud / $1\frac{90}{280}$ Schep.

Tot den Leerling.

Dus verre is u hier
Practijke haar manier
Zeer grondig onderwezen.
Is lust in u gerezen?
Proeft dan u vlerken, dra,
In 't gevolg, werken, na
De Konst, zy zal bejagen
Het geen' u zal behagen.

Cassiers Rekening.

1. Als een Daald. doet 30 Stuyvers / en een Konings-daald. 36 Stuyv. hoe veel Konings-daald. zal men dan tellen voor 538 Daalders? Antw. $448\frac{1}{3}$ Konings-daald.

Daald.
538
———— (5 ß
[illegible]
[illegible]) ————
Antw. $448\frac{1}{3}$ Kon.-dl.

Anders.
538 Dl.
St. $6\frac{1}{6}$ van 36 $89\frac{2}{3}$ Sub.
————
Facit $448\frac{1}{3}$ K.-dl.

2. Een

Digitized by Google

2. Een Daalder geld 30 Stuyvers / ende een Konings-daald. 36 Stuyv. Vrage / hoe veel Daalders zal men tellen voor 448 Konings-daalders en 12 Stuy.

K:-daald. Stuy.	Anders.
448 — 12	
(6 ß	448⅓ K:-daald.
~~2690~~	St. 6 / ⅕ van 30 89⅔ Add.
5)	
Ant. 538 Daald.	Facit 538 Daald.

3. Als een Staten-Kroon doet 48 Stuy. en een G-gl. 54 Stuyv. hoe veel Kroonen zal men tellen voor 763 Goud-guld.? Antw. 858⅜ Kroonen.

4. Een Staten-Kroon geld 48 Stuyv. ende een G-gl. 54 Stuyv. Vrage / hoe veel G-guld. zal men tellen voor 858⅜ Kroonen? Antw. 763 Goud-guld.

5. Een Schuldenaar moet betalen 766 Guld. op 3 termijnen (ofte tyden) te weeten: ¼ in een Maand / ⅕ in twee Maanden / ende de reste in drie Maanden: Vrage / hoe veel hy t'elke maal betalen zal? Antw. Als volgt.

	Guld.	Stuyv.
	766	0
¼ bedraagt	191	10 in 1 Maand.
⅕ komt	153	4 in 2 Maanden.
Subst.	344	14 van de Schuld.
Resteert	421	6 in 3 Maanden.

6. Een is schuldig te betalen 634 Guld. in 4 Deelen / te weeten: ⅐ in 2 Maanden / $\frac{2}{9}$ in 3 Maanden / $\frac{3}{11}$ in 4 Maanden/en de rest in 5 Maanden: Vrage/ hoe veel hy t'elken maal tellen zal? Antw. 90 Guld. 11$\frac{3}{7}$ Stuyv.

Digitized by Google

$11\frac{3}{7}$ Stuyv. in 2 Maanden / 140 Guld. $17\frac{7}{9}$ Stuyv. in 3 Maanden / 172 Guld. $18\frac{2}{11}$ Stuyv. in 4 Maanden / en 229 Guld. $12\frac{4}{7}\frac{2}{9}\frac{4}{3}$ Stuyv. in 5 Maanden.

7. Een moet betalen 1000 Guld. te weeten / 250 Guld. in 2 Maanden / nog 200 Guld. in 3 Maanden / en 550 Guld. in 4 Maanden / dog hy bied die aan op eenen tyd te betalen. Vrage / hoe veel tyd men hem geven zal om die t'effens te betalen?

Guld.	Maand.	
250	2	500
200	3	600
550	4	2200
1|000		3|300

Facit 3 Maanden / 9 Dagen.

8. Zo men schuldig waar te betalen 634 Guldens / te weeten / in 2 Maanden 90 Guld. $11\frac{3}{7}$ Stuyv. in 3 Maanden 140 Guld. $17\frac{2}{9}$ Stuyv. in 4 Maanden / 172 Guldens / $18\frac{2}{11}$ Stuyvers / en in 5 Maanden 229 Guld. $12\frac{4}{6}\frac{2}{9}\frac{4}{3}$ Stuyv. hoe veel tyds zoude men hebben om die op een tyd t'effens te betalen? Antw. $3\frac{1}{2}\frac{8}{1}\frac{7}{9}\frac{6}{6}\frac{6}{8}\frac{4}{1}$ Maanden of $\frac{5}{6}\frac{9}{9}\frac{2}{3}$

9. Men moet betalen 630 Guld. in $4\frac{1}{2}$ Maanden / ten eynde van 3 Maanden betaald men door ernstig verzoek 330 Guldens / mits toelatinge / dat men de Reste langer (na behooren) gebruyken zal: Vrage / hoe veel langer tyd het zijn zal?

NOTA. Deze en diergelijke Queſtien worden door den verkeerden Regel van Dryen gemaakt: maar alzo dien Regel nog niet geleerd en is, zo kan men ze wel verkeerd op ſtellen, en werken na den regten Regel, als volgt:

Guld.		Maand.		Guld.
630	—	$4\frac{1}{2}$		
330	—	3		
300	—	$1\frac{1}{2}$	—	330
2				3
60		3		99
			60 —	

Antw. $1\frac{13}{20}$ Maand.

Anders.

Guld.		Maand.		
630	—	$4\frac{1}{2}$	—	2835
330	—	3	—	990
300				1845
			300 —	

$6\frac{3}{20}$ Maand.
$4\frac{1}{2}$ Subst.

Facit $1\frac{13}{20}$ Maanden.

10. Een Koopman is schuldig te betalen op den 28 October 420 Guldens/ daar af betaald hy den 27 September 150 Guld. ende den 11 October daar aan volgende 69 Guld. Vrage/ nu hy twee partyen Gelds voor den tyd betaald heeft/ hoe lange hy de Reste na gebruyken mag zonder ymands schade? Antw. $28\frac{75}{67}$ Dagen.

11. Reyer Jansz. betaald aan Johannes Joosten op zekere Schuld het $\frac{1}{12}$ deel der Somme/ nog op een ander tyd het $\frac{5}{8}$ part van de geheele Somme/ en bevind nog schuldig te wezen 100 Guldens: Vrage/ hoe veel de geheele Schuld geweest is? Antw. 342 Guld. 17 Stuyv. $2\frac{2}{7}$ Pen.

Van

Digitized by Google

Van Rabateren.

12. Item / een Koopman is schuldig te betalen in 4 Maanden 800 Guldens / begeerd die terstond te betalen / mits af-trekkende 3 van 't Honderd / dat is te verstaan: dat hy 97 Guldens tellen zal voor elke Honderd: Vrage / hoe veel hy in alles tellen zal? Antw. 776 Guld.

13. Item / een moet betalen 1360 Guld. over 8 Maanden / die hy bied terstond te tellen / mits rabaterende 9 ten Honderd 's Jaars: Vrage / hoe veel hy gereed betalen zal?

Maand. Rabat / Maand. Cap. Rabat. Cap.

12 —— 9 —— 8   100 —— 6 —— 1360

komt 81$\frac{3}{5}$ Rabat.

komt 6 Rabat.

Antw. 1278$\frac{2}{5}$ gereed.

Anders.

op tegh gereed op tegh.

100 —— 94 —— 1360   Facit 1278$\frac{2}{5}$ Guld. gereed.

NOTA. De voorsz. maniere moet gevolgt werden: wanneer men expres bedingt, dat men 6 korten zal van elke Honderd die te betalen is, anderzins is 't tegen reden: Want men moet 6 (meer of min) Rabateren voor elke Honderd die men betaald, en niet die te betalen is: dat is, wanneer men 100 betaald, zo zal men nog 6 van 't onbetaalde korten, zo dat elke 100, die betaald werd, voor 106 in betalinge verstrekt: ofte voor elke 106, die te betalen is, kort men 6, en volgens dien maar Honderd werd betaald. Om dan wel te Rabateren, zo volgt de navolgende maniere, die opregt is.

Digitized by Google

Capit. Rabat. Capitaal.
106 —— 6 —— 1360 komt $76\frac{12}{73}$ Rabat.
$76\frac{12}{73}$ Substr.

Antw. $1283\frac{61}{73}$ Guld. gereed.

—— Anders. ——

op tend gereed op tend.
106 — 100 — 1360 Facit $1283\frac{61}{73}$ Guld. gereed.

Om nu te bewyzen dat deze $1283\frac{61}{73}$ Guldens de regte Antwoord is, zo maakt de Proeve, en geeft dezelve op Intrest, voor 8 Maanden, tegen 9 ten 100 winst in 't Jaar, ende zult alzo wederom bekomen de volle Hoofd-zomme van 1360 Guldens, als blijkt by 't volgende werk.

—— Proeve. ——

Maand. Winst. Maand. Cap. Winst. Capit.
12 —— 9 —— 8 100 — 6 — $1283\frac{61}{73}$
komt $76\frac{12}{73}$ Add.
komt 6 Winst

Antw. 1360 Guld.

—— Anders. ——

gereed op tend gereed.
100 —— 106 —— $1283\frac{61}{73}$
Facit 1360 Guldens op tend, als vooren.

14. Een Koopman moet betalen in 7 Maanden 900 Guldens, die hy terstond bied te tellen, mits af-slaande 9 ten Honderd 's Jaars, zo veel als 't gereed Geld ter Beurse doet: Vrage, hoe veel 't gereed zijn zal? Antw. 855 Guld. 2 Stuyv. $2\frac{86}{421}$ Pen.

15. Verkoopt een Obligatie van 136 £, 6 ß, 8 ₰, vervallende over 4½ Maanden, te rabateren tegen 6 ten Honderd in 't Jaar: Vrage, hoe veel ik 'er voor ontfangen zal? Antw. 800 Guld.

16. Op

Digitized by Google

16. Op heden den 16 October 1656. zo hebbe ik een Obligatie gekogt van 1113 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. verscheynende den eersten Juny 1657. te rabateren tegens 8 ten Honderd 's Jaars: zegt my / hoe veel ik 'er gereed voor betaald hebbe? Antw. 1060 Guld. 10 Stuyv.

17. Een Koopman is schuldig 3603 Guld. waar op hy geeft 360 Goude Ryderen / tot 59 Stuyv. het stuk / nog 706 G-guldens / tot 48 Stuyv. 't stuk: Vrage / hoe veel hy nog betalen zal? Antw. 846 Guldens / 12 Stuyv.

18. Wanneer men 760 Ryksdaalders betaald op 1762 Guld. Schulds / zo rest nog te betalen 6 Ryksdaald. 4 Stuyv. Vrage / hoe veel Stuyvers den Ryksdaalder gerekend is? Antw. 46 Stuyv.

```
Ryksdaald.
   760
     6 : 4
  ———————              Guld.        Ryksd.
   766 : 4 ——— 1762 ——————— 1
                 20
               ———————
               35240
                  4 Stuyst.
               ———————
               35240
        766) ———————
         Antw. 46 Stuyvers.
```

19. Item / men betaald 200 Staten Kroonen / op 341 Daalders en 5 Stuyvers / zo resteert 'er nog 13 Kroonen / 11 Stuyv. Vrage / tot hoe veel de Kroon gerekend is? Antw. 48 Stuyv.

20.

Digitized by Google

20. Zo men ymand bied te betalen met Ducaten tot 46 Stuyv. Hollands / en niet meer en doen van 45 Stuyvers ofte met nieuwe Philips-guldens tot 35 Stuyv. die niet meer en zijn van 34 Stuyvers / Vrage / wat Spetie van Gelde hy tot zijnen voordeele nemen zal? Antw. Ducaten.

Stuyv.
46
45
Stuyv. ——— Stuyv.
46 —— 1 —— 35 Komt $\frac{35}{46}$ Stuyv. verlies op een Philips-gulden, zo hy Ducaten neemt, maar neemt hy Philips-guldens, zo zoude hy wel een Stuyv. op het Stuk moeten verliezen, volgens dien Ducaten profijtelijker.

Stuyv. Of aldus:
35
34
Stuyv. ——— Stuyv.
35 —— 1 —— 46 Komt $1\frac{11}{35}$ Stuyv. verlies op een Ducaat, zo hy Philips-guld. neemt, maar neemt hy Ducaten, zo verlieſt hy maar een Stuyver op het ſtuk, ergo Ducaten minder verlies.

21. Men wil een Schuld-heer betalen met Philips-daald. tot $54\frac{1}{2}$ Stuyver / dog maar voor 53 Stuyv. gangbaar: ofte met Zonne-kroonen tot 3 Guld. $3\frac{1}{2}$ Stuyver die niet meer en doen als 3 Gulden / $1\frac{1}{2}$ Stuyv. Vrage / wat geld hy ten besten profijte nemen zal? Antw. Philips-daalders. Want hy verlieſt dan maar $1\frac{163}{218}$ Stuyv. op een Kroon, daar hy anders 2 Stuyvers op zoude verliezen: 't welk ook $1\frac{91}{127}$ Stuyv. op een Daalder is, en anders maar $1\frac{1}{2}$ Stuyv. zoude zijn.

22. M

22. Ik moet ontfangen een Schuld van 1000 Guld. die men my prezenteert te betalen met Franse Kroonen / à 4 Gulden 10 Stuyvers / ofte met Pistoletten / à 9 Guld. dog alzo de Kroonen maar voor 4 Guld. 8 Stuyv. en de Pistoletten à 8 Guld. 15 Stuyv. zal konnen uyt geven / zo zegt my wat Geld ik tot mijn meeste voordeel nemen zal / en hoe veel het verscheeld op de voorsz. Schuld? Antw. de Franse Kroonen: verscheeld 5 Guld. 11 Stuyv. 1$\frac{7}{9}$ Pen.

23. Gekogt 2060 Guld. Bank-geld / 't welk 2¼ ten Honderd beter is als gemeen Geld: zegt my hoe veel ik 'er voor betalen zal? Antw. 2106 Guld. 7 Stuyv.

24. Indien het Bank-geld 2¼ ten Honderd beter is als gemeen Geld: hoe veel Bank-geld kan men van hebben voor 2106 Gulden / 7 Stuyv.? Antw. 2060 Guld. Bank-geld.

25. Een Koopman moet betalen een Wissel-brief van 2080 Guld. 16 Stuyv. 8 Pen. Bank-geld: en alzo hy geen rekeninge in Banco en heeft / zo zegt my hoe veel Op-geld hy zal moeten geven / om met Courant-geld te betalen / indien de Lagio is 2¾ ten Honderd? Antw. 57 Guld. 4 Stuyv. 7$\frac{13}{16}$ Pen.

26. Een Man heeft 1000 Guld. aan Goud / 't welk hy wil verwisselen aan Zilver-geld: hoe veel zal hy 'er voor ontfangen / indien 't Zilver-geld ½ ten Honderd beter is als 't Goud? Antw. 995 Guld. 0 Stuyv. 7$\frac{123}{201}$ Pen.

27. Zo 't Zilver-geld ½ ten Honderd beter is als 't Goud / hoe veel Guldens aan Goud zal men hebben vo[illegible]en Zilver? Antw. 1007 Gulden [illegible] Goud.

Van Worpen.

28. Item / 4 Blanken doen een Worp / hoe veel doen 360 Worpen?

Worp

Digitized by Google

Worp	4 Blank.	Worp
1 ——	3 Stuyv. ——	360

Antw. 54 Guld.

29. Vier Blanken doen een Worp / hoe veel Worpen teld men voor 54 Guldens? Antw. 360 Worpen. Merkt: Reduceert 54 Guld. in Stuyvers, Divideert het Facit door 3 Stuyvers, die 4 Blanken doen, komt als vooren.
30. Als 4 Stuyv. doen een Worp / hoe veel 763 Worpen? Antw. 152 Gulden 12 Stuyvers.
31. Vier Stuyv. doen een Worp/hoe veel Worpen teld men voor 152 Guld. 12 Stuyv.? Antw. 763 Worpē.
32. Vier Twee-blanks-pen. teld men voor een Worp / hoe veel Worpen teld men voor 362 Guld. 10 Stuy.? Antw. 1208 Worp / 2 Stuyv.
33. Als 4 Drie-groots-pen. doen een Worp / hoe veel doen 1208 Worpen / 2 Stuyvers? Antw. 362 Guld. 10 Stuyv.
34. Vier Dubbelde Stuyvers-pen. doen een Worp / hoe veel de 1763 Worpen? Antw. 705 Guld. 4 Stuy.
35. Als 4 Twee-stuyvers-pen. doen een Worp / hoe veel Worpen schiet men voor 705 Guld. 4 Stuyv.? Antw. 1763 Worpen.
36. Vier Stooters zijn een Worp / hoe veel doen de 399 Worpen? Antw. 199 Guld. 10 Stuyv.
37. Als 4 Stooters doen een Worp / hoe veel zal men tellen voor een Somma van 199 Guld. 10 Stuyv.? Antw. 399 Worpen.
38. Vier Schellingen doen een Worp / hoe veel doen 760 Worpen? Antw. 912 Guld.
39. Als 912 Guldens doen 760 Worpen / hoe veel is de Worp? Antw. 24 Stuyv.
40. Vier Stukken van 11¼ Stuyv. doen een Worp / hoe veel doen 389 Worpen? Antw. 875 Gulden / 5 Stuyv.

41. Vier

1. Vier Stukken van 11¼ Stuyv. 't Stuk doen een Worp / hoe veel Worpen heeft men in 875 Guld. 5 Stuyvers? Antw. 389 Worpen.

2. Item / een Daalder geld 30 Stuyvers / de 10 doen een Hoop / hoe veel Hoopen zet men voor 3196 Guldens? Antw. 213 Hoopen / en 20 Stuyv. aan Payement.

3. Tien Daalders / van 30 Stuyvers het stuk / teld men voor een Hoop / hoe veel doen 213 Hoopen en 20 Stuyvers? Antw. 3196 Guld.

4. Tien Stukken teld men voor een Hoop / ende 213 Hoopen en 20 Stuyvers aan Payement doen 3196 Guldens / Vrage / hoe veel een Stuk waard is? Antw. 30 Stuyv.

5. Item / men wil betalen 3196 Guldens / met Daalders van 30 Stuyvers 't stuk / ende men teld 213 Hoopen / en 20 Stuyvers aan Geld. Vrage / hoe veel Stukken teld men in elke Hoop? Antw. 10 Stukken.

Dewijle wy den Leerling nu hebben leeren besluyten veele Vragen, de Cassiers zeer nodig om te weeten, zo heeft my goed gedagt, hem hier te geven zommige gemeyne Vragen, die nu ter teyd onder de Koopluyden zeer gemeyn zijn, ende veel gebruykt werden, ende is:

Interest by Maanden.

1. Als 100 £ winnen 10½ £ in 't Jaar / hoe veel van 366 £ / 12 ß / 8 d? Antw. 38 £ / 9 ß / 11 4/25 d.

£

∝ ß ₰
366 : 12 : 8
100 ∝ —— 10½ ∝.

3660
6 : 6 : 8
∝½ 183 : 6 : 4

Ant. ∝ 38|49 : 13 : 0
20

ß 9|93
12

₰ 11|16| 4
100|25

Multipliceert 366 ∝ door 10, komt 3660 ∝, zo mede 10 maal 12 ß doen 6 ∝, desgelijks 10 maal 8 ₰, komt 6 ß, 8 ₰: voor het ½ ∝ neemt de helft van 366 ∝, 12 ß, 8 ₰, komt 183 ∝, 6 ß, 4 ₰, die Addeert t'zamen, en Divideert het product door 100, als hier vooren gedaan is.

Anders.

∝ Winſt ∝ ß ₰
100 —— 10½ ∝ —— 366 : 12 : 8
(10

3666 : 6 : 8
∝½ 183 : 6 : 4

∝ 38|49 : 13 : 0
20

Facit 38 ∝/ 9 ß/ 11 $\frac{4}{25}$ ₰.

ß 9|93
12

₰ 11|16| 4
100|25

2. Item/

Digitized by Google

2. Item / 100 Guldens winnen 9¾ Guld. in 't Jaar / hoe veel winnen dan 1566 Guld. 13 Stuyv. 12 Pen.? Antw. 152 Guld. 15 Stuyv. $0\frac{13}{20}$ Pen.?

3. Item / als 100 ℔ winnen 10½ ℔ in 't Jaar / hoe veel dan 133 ℔ / 15 ß / 8 ₰ / in 6 Maanden?

℔		Winst		℔	ß	₰
100	—	10½ ℔	—	133 :	15 :	8
						(10
				1337 :	16 :	8
			½ .	66 :	17 :	10
		halveert deze		1404 :	14 :	6 komt voor

6 Maanden ℔ 7 | 02 : 7 : 3
20
ß 0 | 47
Antw. 7 ℔ / 0 ß / $5\frac{67}{100}$ ₰. 12
5 | 67
100

Anders.

Maand.	Winst	Maand.
12 —	10½ —	6
2	5¼ ℔	1

℔	Winst	℔	ß	₰
100 —	5¼ —	133 :	15 :	8
				(5
		668 :	18 :	4
	¼ . . .	33 :	8 :	11
	Divid. in Hond.	702 :	7 :	3

Facit 7 ℔ / 0 ß / $5\frac{67}{100}$ ₰.

Digitized by Google

4. Item / 100 ℔ winnen in 't Jaar 9¾ ℔ / hoe veel winnen na advenant 360 ℔ / 16 ß / 8 g / in 9 Maanden? Antw. 26 ℔ / 7 ß / 8⅝ g.

5. Honderd Ponden-vlaams winnen in 't Jaar 8⅔ ℔ / hoe veel 333 ℔ / 11 ß / 6 g in 4 Maanden? Antw. 9 ℔ / 12 ß / $8\frac{59}{77}$ g.

6. Item / 100 ℔ winnen in 't Jaar 10¾ ℔ / hoe veel 395 ℔ / 13 ß / 4 g / in 10 Maanden? Antw. 35 ℔ / 17 ß / 1¼ g.

7. Item / 100 ℔ doen 10¾ ℔ in 't Jaar / hoe vee 130 ℔ / 13 ß / 4 g in 7½ Maanden? Antw. 8 ℔ / 15 ß / 7 g.

8. Als 100 ℔ winnen $10\frac{11}{12}$ ℔ 's Jaars / hoe vee 333 ℔ / 13 ß / 4 g in 5 Maanden / Antw. 15 ℔ / 3 ß / $6\frac{19}{36}$ g.

9. Zo 100 Guldens winnen 7 Guld. 5 Stuyv. 8 Pen 's Jaars / hoe veel 1001 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. in 2 Maanden? Antw. 12 Guld. 2 Stuyv. $15\frac{11}{40}$ Pen

10. Item / 100 Guld. winnen 8 Guld. 11 Stuyv. 4 Pen in 't Jaar / hoe veel 306 Guldens / 9 Stuyv. 14 Pen in 3 Maanden? Antw. 6 Guld. 11 Stuy. $3\frac{1543}{3206}$ Pen

11. Item / 100 Guld. winnen 11 Guld. 7 Stuyv. 8 Pen in 't Jaar / hoe veel 1306 Guld. 19 Stuyv. 4 Pen in een ½ Maand / ofte 15 Dagen? Antw: 6 Guld 3 Stuyv. $14\frac{1087}{4860}$ Pen.

12. Zo 100 Guldens winnen in 't Jaar 12 Guldens / 16 Stuyv. 8 Pen. hoe veel winnen 6360 Guldens / 18 Stuyvers / 12 Pen. in 11 Maanden? Antw. 747 Guld. 16 Stuyv. $2\frac{15}{32}$ Pen.

13. Gedaan op Interest 600 Guld. voor een Maand / à 5½ ten Honderd 's Jaars: hoe veel bedraagt den Interest? Antw. 2 Guld. 15 Stuyv.

14. Een

14. Een Koopman blijft ſchuldig per ſlot van Rekeninge 666 ℒ/ 13 ß/ 4 ₰: ende alzo hy niet wel by den Gelde is / zo werd hem vergund / dezelve nog 8 Maanden op Intereſt te houden / tegen $6\frac{1}{4}$ ten Honderd 's Jaars: Vrage/ hoe veel hy dan t'zamen zal moeten betalen? Antw. 4166 Guld. 13 Stuyv. $5\frac{1}{7}$ Pen.

Oeffeninge van den Regel van Dryen.

1. Item / een Riem Papier koſt $4\frac{1}{2}$ Gulden / houd 20 Boeken / elk Boek 25 Vellen / men verkoopt het Vel voor 4 Pen. Vrage / hoe veel op de Riem gewonnen is? Antw. 1 Guld. 15 Stuyv.
2. Een Koopman koopt voor 41 ℒ / 5 ß / 360 ℔ Specerijen / zo hy op elke ℔ $1\frac{1}{2}$ ₰ af gedongen heeft: Vrage/wat hem het ℔ gelooft was? Antw. 2 ß/ 5 ₰.
3. Als men 9 Ellen verkoopt voor 1 ℒ/ $6\frac{1}{3}$ ß/ ende 76 Ellen heeft men voor 10 ℒ/ 2 ß/ 8 ₰: Vrage/ hoe veel wind men dan op 5 Ellen? Antw. 1 ß/ $3\frac{5}{9}$ ₰.
4. Als men 3 Laſten / min 2 maal $1\frac{1}{2}$ Mud. koopt voor 100 Rijksdaald. min $7\frac{1}{2}$ maal $2\frac{1}{2}$ Stuyv. Vrage/ hoe veel beloopt $\frac{1}{2}$ Laſt? Antw. 40 Guld. 10 Stuyv. $3\frac{6}{13}$ Pen. Den Rijksdaalder gerekend à 47 Stuyv.
5. Men koopt voor 43 ℒ/ 15 ß/ 7 ₰/ 226 Ellen Bombazijnen: Men heeft af gedongen $2\frac{1}{2}$ ₰ op d'El: Vrage / hoe veel de 6 Ellen zijn gelooft geweeſt? Antw. 1 ℒ/ 4 ß/ $5\frac{107}{113}$ ₰.
6. Men looft een Elle Stoffe 4 ß/ 8 ₰: Vrage / op hoe veel Ellen dingt men 15 ₰ af/ als men voor 226 Ellen betaald 50 ℒ/ 17 ß? Antw. op $7\frac{1}{2}$ Ellen.

Digitized by Google

7. Een Zak vol Waaren zoet, 't welk weegt 400 Pond
En 3, een Koopman koopt, betaald gereed terstond
Florijnen 40 min een,
En Stuyvers 17, nog Penningen 8 in 't rond,
En als dog 100 Pond en 3, verstaat den grond,
Die kosten 't Honderd reen
$9\frac{1}{2}$ Florijn, nu is de vraag gemeen
Na Ponden die der zijn in 't overschot verzeld;
Hoe veel in Gelde dog voor elk Pond is geteld?

℔ Guld. ℔		℔	Guld.		Stuyv.		Pen.	
100 — $9\frac{1}{2}$ — 103		403 —	39	:	17	:	8	
Komt 9 gl. 15 st. $11\frac{1}{5}$ p.		103 —	9	:	15	:	$11\frac{1}{5}$	Sub.
								℔
		300 —	30	:	1	:	$12\frac{4}{5}$	— 1

Facit 2 Stuyv. $0\frac{12}{125}$ Pen.

8. Een Last Carwe kost $78\frac{1}{2}$ G-guld. hoe veel Lasten zal men koopen voor $378\frac{1}{2}$ Daald. tot 30 Stuyv. 't Stuk? Antw. 5 Last. 4 Mud. $1\frac{1027}{1099}$ Schep.
9. Een Koopman koopt voor $99\frac{1}{2}$ Guld. $1\frac{1}{4}$ Last Teer/ hoe veel Lasten zal men koopen voor $1236\frac{1}{4}$ Daall tot 37 Stuyv. 't stuk? Antw. 28 Lasten/ $8\frac{1247}{1792}$ Ton
10. Een Koopman koopt 4 Stukken Lijnwaat van $63\frac{1}{2}$/ $57\frac{3}{4}$/ $76\frac{1}{2}$/ en 96 Ellen lang/ tot $13\frac{1}{4}$ Stuyv. d'Elle/ te betalen met G-guldens/ hoe veel is 't? Antw. 139 G-guld. 0 Stuyv. 3 Pen.
11. Een koopt 4 stukken Fluweel/ lang $33\frac{1}{4}$/ $27\frac{1}{2}$/ $25\frac{3}{4}$ en $30\frac{1}{4}$ Ellen/ tot $3\frac{3}{4}$ Guld. d'Elle/ en geeft in betalinge een Stuk Laken/ van $56\frac{3}{4}$ Ellen/ tot $2\frac{1}{2}$ Guld. d'Elle/ Vrage/ hoe veel Guldens hy nog betalen moet? Antw. $295\frac{15}{16}$ Guld.

12. Een

Digitized by Google

2. Een Koopman heeft gekogt een stuk Taffetas van $36\frac{1}{3}$ Ellen / tot $10\frac{1}{2}$ ß d'Elle / waar af hy wederom verkoopt $17\frac{1}{2}$ Ellen tot $12\frac{1}{4}$ ß d'Elle / ende de rest tot $12\frac{5}{8}$ ß d'Elle: Vrage / hoe veel hy gewonnen heeft? Antw. 3 ℒ / 10 ß / $7\frac{3}{4}$ ₰.

13. Een Koopman koopt 86 Ellen Fusteyn voor 23 Guld. 13 Stuyv. waar onder $17\frac{1}{2}$ Ellen zijn die hem tot $11\frac{1}{4}$ Stuyv. d'El aan gerekend zijn: Vrage / hoe veel d'El van de reste hem kost? Antw. 4 Stuyv. $0\frac{6}{17}$ Pen.

14. Een Koopman heeft gekogt een stuk Kaffa / lang $35\frac{1}{2}$ Ellen / tot $14\frac{3}{4}$ ß d'Elle / waar af hy verkoopt $16\frac{1}{4}$ Ellen tot $16\frac{1}{4}$ ß d'Elle / en de reste tot $15\frac{3}{8}$ ß d'Elle: Vrage / hoe veel de winninge is van 't voorsz. Kaffa? Antw. 1 ℒ / 16 ß / $4\frac{7}{8}$ ₰.

15. Een Koopman heeft een Webbe Linnen / lang zijnde $69\frac{3}{4}$ Ellen / tot $19\frac{3}{8}$ Stuyv. d'Elle / verkoopt daar van $27\frac{1}{2}$ Ellen / tot $23\frac{3}{4}$ Stuyv. d'Elle / voor de reste ontfangt hy 38 Guld. 10 Stuyv. Vrage / hoe veel de winninge ofte 't verlies is / dat hy aan de voorsz. Webbe gedaan heeft? ook tot hoe veel hy d'Elle van de rest verkogt heeft? Antw. 4 Guld. 9 Stuyv. $2\frac{1}{2}$ Pen. winninge / en d'Elle verkogt tot $18\frac{38}{169}$ Stuyv.

16. Een Koopman heeft gekogt 4 Webben voor 138 Guld. 2 Stuyv. elke Webbe beloopt even veel in Gelde / d'eene tot 12 Stuyv. 4 Pen. d'El / d'ander tot 15 Stuyvers min 3 Pen. d'El / de derde tot $13\frac{3}{4}$ Stuyv. d'El / en de vierde tot 16 Stuyv. d'El: Vrage / hoe lang elke Webbe geweest is? Antw. N°. 1 / $56\frac{18}{49}$ Ellen / N°. 2 / $46\frac{146}{237}$ Ellen / N°. 3 / $50\frac{12}{37}$ Ellen / en N°. 4 / $43\frac{5}{32}$ Ellen.

17. Een Koopman koopt 2 Balen Gengber / wegende N°. 2 / 216 ℔ / en N°. 5 / 304 ℔ / tot 572 Guldens / bevind na 2 Maanden teyds de Balen verergert

Digitized by Google

te zijn / zo dat hem het ℔ staat tot $25\frac{1}{4}$ Stuyv. De Vrage is / hoe veel Guld. de lacagie bedragen heeft? Antw. 84 Guld. 10 Stuyv. na des Autheurs zegge / 't welk abuys is: want werkende na behooren / men zal maar bevinden 73 Guld. $12\frac{48}{101}$ Stuyv. als volgt:

NOTA. Als men zegt datter lacagie is, en over zulks yder Pond hooger komt te staan als 't in gekogt is, zo moet volgen, dat het gewigt in gedroogt of verminderd is: maar als men zeyd, dat de Waare verergerd en beschadigt is, (dog niet verminderd) zo is 't een gevolg, dat yder Pond, Stoop, &c. minder waard is als 't ons kost: van welk onderscheyd in de naarvolgende Vragen gehandelt werd.

Stuyv. ℔ Guld. ℔
$25\frac{1}{4}$ —— 1 —— 572 216
304
Komt $453\frac{7}{101}$ ℔.
t'zame 520 ℔ gekogt.
Substr. $453\frac{7}{101}$ ℔ bevonden.
℔ Guld.
520 —— 572 —— $66\frac{94}{101}$ ℔ lacagie.
Facit 73 Guld. $12\frac{48}{101}$ Stuyv. als boven.

18. Een Koopman koopt 2 Balen Gengber / wegende netto 520 ℔ / voor de Somma van 572 Guldens / en alzo hy na 2 Maanden tyds bevind / dat de Gengber in gedroogt en vermindert is / en volgens dien 73 Guld. $12\frac{48}{101}$ Stuyv. lacagie: Vrage / op hoe veel hem 't ℔ komt te staan? Antw. $25\frac{1}{4}$ Stuyv.

19. Een koopt 520 ℔ Gengber / tot 22 Stuyv. het ℔ / dewelke na eenigen tyd 84 Guld. 10 Stuyv. verergerd of beschadigt is: Vrage / hoe veel het ℔ nu waardig is? Antw. 18 Stuyv. 12 Pen.

20. Ge-

20. Gekogt 520 ℔ Gengber / voor de Somma van 572 Guldens / bevinde na 2 Maanden tyds dezelve verergerd en beschadigt te zijn / zo dat het ℔ maar waard is 18 Stuyv. 12 Pen. Vrage / hoe veel de lacagie bedraagt? Antw. 84 Guld. 10 Stuyv.

21. Een Koopman koopt 2 Balen Gengber / wegende N°. 1 / 216 ℔ / en N°. 2 / 304 ℔ / voor de Somme van 572 Guld. bevind na 2 Maanden tyds / op de voorsz. Gengber groote onkosten gedaan te hebben / zo dat hem het ℔ komt te staan op 25¼ Stuyv. Vrage / hoe veel de bezwaringe bedraagt? Antw. 84 Guld. 10 Stuyv.

22. N. tot Rotterdam heeft gekogt tot Amsterdam 16½ Vat Wijn / tot 18 £ / 10 ß het Vat: ende alzo hy in 't Kelderen 3 Ochoofden lacagie bevind / en 35 Guld. 8 Stuyv. voor onkosten betaald / zo zegt hy / op hoe veel hem 't Vat komt te staan? Antw. 19 £ / 15 ß / 1⅓ ₰. Een Vat is 4 Ochoofden.

23. Gekogt 100 ℔ Saffraan / tot 12 Guld. 10 Stuyv. het ℔ / ende alzo na eenigen tyd 2½ ℔ lacagie bevinde / zo is de Vrage / op hoe veel my het ℔ komt te staan? Antw. 12 Guld. 16 Stuyv. $6\frac{22}{39}$ Pen.

24. Als een Tapijt is lang 5⅜ Ellen / en breed 2½ Elle / d'Elle van dien in 't vierkant kost 3 Guld. 8 Stuyv. 4 Pen. op hoe veel komt het Tapijt te staan?

Ellen
5⅜ lang.
2½ breed.

El vierk. Guld. Stuyv. Pen.
1 — 3 : 8 : 4 — $13\frac{7}{16}$ vierkant.
Antw. 45 Gl. 17 St. 1¼ Pen.

25. Als een Elle in 't vierkant kost 4 Guld. 9½ Stuyv. Vrage / hoe veel kost een Stuk / lang 10½ / en breed 3½ Ellen? Antw. 154 Guld. 10 Stuyv. 8½ Pen.

Digitized by Google

26. Een Stuk Tapijt dat $5\frac{1}{4}$ Ellen lang is / kost d'Elle in 't vierkant 3 Guld. 8 Stuyv. 4 Pen. 't welk in alles beloopt 45 Guld. 17 Stuyv. $1\frac{1}{4}$ Pen. Vrage / hoe breed 't Stuk geweest is? Antw. $2\frac{1}{2}$ Ellen.

Guld. Stuyv. Pen. El vierk. Guld. Stuyv. Pen.
3 : 8 : 4 — 1 — 45 : 17 : $1\frac{1}{4}$

Komt $13\frac{1}{16}$ Ellen vierkant, die Divideert in $5\frac{1}{4}$ Ellen laegte, Facit $2\frac{1}{2}$ Ellen breedte.

27. Een Stuk Tapijt dat lang is $10\frac{5}{8}$ Ellen / kost d'Elle in 't vierkant 4 Guld. $9\frac{1}{2}$ Stuyv. is t'zamen 154 Guld. $10\frac{11}{64}$ Stuyv. Vrage / hoe breed 't zelve geweest is? Antw. $3\frac{1}{4}$ Ellen breed.

28. Een Koopman koopt Kaas / op voorwaarde / als hy 3 ℔ betaald / tot $2\frac{1}{4}$ Stuyv. 't ℔ / zo moet hy 't vierde ℔ betalen tot $2\frac{1}{2}$ Stuyv. besteed 80 Guld. 10 Stuyv. De Vrage is / hoe veel ℔ hy ontfangen zal?

℔ 3 ℔
1 ——— $2\frac{1}{4}$ Stuyv.

℔
$6\frac{3}{4}$ ——— 3
Add. $2\frac{1}{2}$ ——— 1

Guld.
Stuyv. $9\frac{1}{4}$ ——— 4 ——— $80\frac{1}{2}$

37 161

Antw. $696\frac{8}{37}$ ℔.

29. Men koopt een Baal Peper / op conditie dat wanneer men voor 3 ℔ betaald 10 ß / 2 ₰ / zal men

$2\frac{1}{4}$ ℔

Digitized by Google

$2\frac{1}{2}$ ℔ tegen 7 ß / 7 ₰ betalen / ende men besteed $13\frac{3}{4}$ ∝ / Vrage / hoe veel ℔ de Wale gewogen heeft? Antw. 85 ℔ / $3\frac{27}{71}$ Oncen.

30. Een Koopman koopt t'Amsterdam drieverley Specerye / te weeten 100 ℔ Peper / tot $44\frac{1}{2}$ ₰ 't ℔ / 50 ℔ Noten-muscaten / tot $38\frac{3}{4}$ ₰ 't ℔ / en 600 ℔ Amandelen: besteed voor alle de Specerye 50 ∝: Vrage / hoe veel hem 't ℔ van d'Amandelen gekost heeft? Antw. $9\frac{17}{48}$ ₰.

31. Men heeft 2 Vaten Olye / waar af 't eene houd 170 Potten / tot $7\frac{1}{2}$ Stuyv. de Pot / 't ander houd 200 Potten tot minder prijs / te weeten dat de 5 Potten van 't leste niet meer en bedragen als 4 min $\frac{1}{4}$ van 't eerste: Vrage / hoe veel de 2 Vaten in Gelde bedragen? Antw. 120 Guld.

Potten. Pot. Potten.
5 —— $3\frac{3}{4}$ —— 200 komt 150 Potten.
170 Add.
Pot Stuyv. ————
1 —— $7\frac{1}{2}$ —— 320 Farit 120 Guld.

32. Een Koopman in Amsterdam koopt 16 Lasten / 7 Tonnen Assche / maar onder dat zijn 8 Lasten / min een Ton die wrak zijn / tellende 3 Wrakke voor 2 goede / 't Last tot 95 Guld. 11 Stuyv. hoe veel bedraagt het in Gelde? Antw. 1332 Guld. 7 Stuyv. $13\frac{1}{7}$ Pen.

33. Item / men koopt 8 Lasten / 8 Ton Assche / nog 7 Last / 11 Ton Wrakke van die zelve zoorte / tellende 3 voor 2 / bedraagt in Gelde 1332 Gulden / 7 Stuyv. $13\frac{1}{7}$ Pen. Vrage / wat / ofte hoe veel 't Last van elke zoorte gekost heeft? Antw. 't Last goede 95 Guldens / 11 Stuyvers / en 't Last Wrakke 63 Guld. 14 Stuyv.

Digitized by Google

Wrak. Goed. Last. Con. Wrakt.
3 — 2 — 7 : 11 komt 5 L. 3⅓ Con. goede.
Add. 8 L. 8 Con. goede.

t'zame 13 Last. 11⅓ Con. goed.

Last. Con. Guld. Stuyv. Pen. Last.
13 : 11⅓ — 1332 : 7 : 13⅓ — 1

Facit 95 Gl. 11 Stuyv. de Goede.
Subst. ⅓ 31 Gl. 17 Stuyv.

Facit 63 Gl. 14 Stuyv. de Wrakke.

34. Een Koopman koopt 8 Last/ 8 Con Assche/ besteed voor 13 Last 11⅓ Con 1332 Guld. 7 Stuyv. 13⅓ Pen. Vrage/ hoe veel Wraaken zal hy der by nemen/ waar van den Prijs gelijk is/ als 2 tegen 3/ om te vreden te zijn in de voorsz. Somme?

Last. Con.-goed. Guld. Stuyv. Pen. Con.-goed.
13 : 11⅓ — 1332 : 7 : 13⅓ — 2

Komt 15 Guld. 18½ Stuyv.

Guld. Stuyv. Pen.
Con. Gl. St. Last. Con. 1332 : 7 : 13⅓
2 — 15 : 18½ : 8 : 8 Komt 828 : 2 : 0 Sub.
Guld. Stuyv. Con. Wr.
15 : 18½ — 3 — 504 : 5 : 13⅓

Antw. 7 Last. 11 Con. Wrak.

Anders

Anders.

Last. Con.
13 : 11¼
8 : 8 Subst.

Goed. Wrakst.
2 —— 3 —— 5 : 3⅓ F. 7 Last. 11 Con. Wr.

35. Een Borger koopt een Osse om 55 Guldens/ den Accijs is 4 Guld. 11¼ Stuyv./ d'Impost een Stuyv. 6 Pen./betaald van af-binden 12 Pen./van t'Huys-dryven 3 Stuyv. 8 Pen./ voor 't slagten 1 Gulden / 10 Stuyv./ ontfangt van de Huyd 7½ Gulden / van 80 ℔ Smeer 3½ Stuyv. het ℔/ kort van d'Accijs 2 Guld. 5 Stuyv. 10 Pen./agt den Af-val op 1 Guld. 4 Stuyv. De Vrage is/ so hy 't Huys-vleesch bevind te wegen 426 ℔/ wat hem 't ℔ komt te kosten?

	Gl.	St.		Gl.	St.
Den Os,	55	0			
d'Accijs,	4	11¼	De Huyd,	7	10
Impost,	0	1½	't Smeer,	14	0
Af-binden,	0	0¾	d'Accijs gekort,	2	5⅚
Dryven,	0	3⅖	Den Af-val.	1	4
Slagten,	1	10			
t'zamen betaald	61	6¾	ontfangen.	24	19⅚
en ontfangen	24	19⅚ Subst.			

℔ —— ℔
426 —— 36 : 7¼ — 1 Facit 1 St. 11 $\frac{7}{3}$ Pen.

36. Een Koopman koopt een Stuk Laken/ lang 60 Ellen/ tot 4 Guld. 10 Stuyv. d'Elle/ op voorwaarde dat wanneer hy betaald 4 Ellen met gereed Geld/ zal hy 6 Ellen met Kaas ('t ℔ tot 2½ Stuyv.) betalen: Vrage/ hoe veel gereed Geld ende ℔ Kaas hy

hy in betalinge geven zal? Antw. 108 Guld. aan Geld/ en 1296 ℔ Kaas.

4 Ell.
6 Ellen.
Ellen
10 —— 60 {4, 6} komt {24 Ell. met Geld. 36 Ell. met Kaas.

Elle. Guld. Ellen.
1 —— $4\frac{1}{2}$ —— 24 Facit 108 Guld. aan Geld.
Elle. Guld. Ellen.
1 —— $4\frac{1}{2}$ —— 36 Komt 162 Guld.
Stuyv. ℔ Guld.
$2\frac{1}{2}$ —— 1 —— 162 Facit 1296 ℔ Kaas.

37. Een Koopman koopt 13 Last / 7 Ton Teer / waar onder zijn 4 Lasten / 10 Tonnen Wrakken / tot 3 voor 2 / 't Last 34 Guld. 10 Stuyv. geeft in betalinge 5 Schip-℔ / 3 ℔ min 4 Lys-℔ Hennip / tot $19\frac{1}{4}$ Guld. 't Schip-℔: De Vrage is / hoe veel Rijksdaald. tot 46 Stuyv. 't Stuk / hy den Verkooper nog tellen zal? Antw. 138 Rijksdaald. 12 Stuyv. $14\frac{2}{17}$ Pen.

38. Item / een Koopman koopt 13 Lasten / 7 Tonnen Teer / waar onder dat zijn 4 Last / 10 Ton Wrakke / tot 3 voor 2 / 't Last tot 34 Guld. 10 Stuyv. geeft in betalinge 5 Schip-℔ / en 3 ℔ Hennip / min 4 Lys-℔ / nog 138 Rijksdaald. 12 Stuyv. $14\frac{2}{17}$ Pen. Vrage / tot hoe veel 't Schip-℔ Hennip gerekend is? Antw. 19 Guld. 15 Stuyv.

39. Als men $2\frac{1}{4}$ Ellen koopt voor $4\frac{1}{4}$ G-guld. zo staan de 16 Ellen tegens 42 Guld. $6\frac{2}{3}$ Stuyv. Vrage / tot hoe veel de Goud-guld. gerekend is?

Ellen

Digitized by Google

Ellen. Guld. Stuyv. Ellen.
16 —— 42 : 6$\frac{3}{9}$ —— 2¼ Komt 5 Gl. 19 St.
G-guld. Guld. Stuyv. G-guld.
4¼ —— 5 : 19 —— 1 Antw. 28 Stuyv.

40. Item / een Koopman koopt 700 lb Spek / tot 3 Rijksdaald. 't Honderd / bedraagd in alles 46 Guld. 4 Stuyv. Hollands: Vrage / voor hoe veel de Rijksdaald. gerekend is? Antw. 44 Stuyv.

41. Een Koopman koopt in Amsterdam 2¼ Groot-honderd / en 3½ Kleyn-honderd min 36 Houten onbeslagen / tot 30 £ 't Groot-honderd met beslag: Vrage / hoe veel beloopt de Somma in Gelde?

Merkt: Een Groot-honderd doet 24 Kleyn-honderd, en een Kleyn-honderd 120 Houten. Men trekt af voor elk Groot-honderd 48 Houten tot beslag, voor elk Kleyn-honderd 2 Houten, en voor elke 60 Houten een Hout tot beslag; wat nu onder 60 Houten is, en boven tot 119 en heeft geen beslag, dan alleen een voor de 60 Houten.

Gr.-hond.	Kl.-hon.		Gr.-h.	Kl.-h.	Hout.
2	9		2 :	6 :	0
48	2			3	60 Add.
96	18 Hout.		2 :	9 :	60
18					36 Subst.
114 Houte.			2 :	9 :	24 onbeslage.
					114 Sub. voor besl.

Gr.-hond. £
1 —— 30 —— 2 : 8 : 30 beslagen.
Antw. 70 £ / 6 ß / 3 d.

42. Eener

Digitized by Google

42. Eener koopt t'Amsterdam 4½ Groot-honderd / 2¼ Kleyn-honderd / en 76 Houten onbeslagen / voor 27½ ℒ't Groot-honderd beslagen/hoe veel bedraagt het in Gelde? Antw. 124 ℒ/ 18 ß/ 10¼ ₰.
43. Een Stuk van 8 Realen doet 45 Stuyvers/ en 5 Stukken gelden 8 G-guld. 1 Stuyver/en 10 Goud-guldens gelden 8 Prince-daald. Vrage / hoe veel Prince-daald. teld men voor 760 Guld. 10 Stuyv.? Antw. 434 Prince-daald. en 20 Stuyv.

Stuk. Stuyv. Stuk.
1 ——— 45 ——— 5 Komt 11 Gl. 5 St.

G-guld. Stuyv. Guld. Stuyv. G-guld.
8 : 1 —— 11 : 5 ——— 10 Komt 14 Guld.

Guld. Daald. Guld. Stuyv.
14 —— 8 — 760 : 10 Fac. 434 Daald. 20 Stuyv.

44. Item / 5 ℔ Kaas bedragen zo veel als 2 ℔ Boter / en 12 ℔ Boter zo veel als 16 ℔ Spek / en 8 ℔ Spek koopt men voor 24 Stuyv. De vrage is / hoe veel Pond Kaas men koopen zal voor 360 Guldens? Antw. 4500 ℔ Kaas.
45. Als 8 ℔ min 3½ Agten-deel kosten 7 Guldens / 10 Stuyv. 4½ Pen. hoe veel kosten dan 70 ℔ min 3¼ Vieren-deelen? Antw. 68 Guldens / 14 Stuyv. 14 $\frac{47}{272}$ Pen.
46. Als 6 maal ¾ ℔ Specerye kosten 10 maal ⅞ Guld. hoe veel beloopt dan 50 maal ¾ ℔? Antw. 145⅚ Guld.
47. Als 7½ maal 16¼ Ellen kosten 6¼ maal 2½ Guldens / hoe veel kosten dan 1⅛ Elle? Antw. $\frac{15}{104}$ Guld.
48. Een Koopman koopt een Laken / ende betaald het ½ tegen 3 Guld. het ¼ à 3½ Guld. het ⅛ à 4 Gulden/

en

en de rest zynde 18 Ellen à $4\frac{1}{2}$ Guld. Vrage / hoe lang het voorsz. Laken geweest is? Antw. 72 Ellen.

49. Item / men koopt 798 ℔ Spek tot $2\frac{1}{2}$ Stuyv. 't ℔ / ende tot elke 15 Stuyv. die men in de Somma hebben mag / Addeert men $1\frac{1}{2}$ Stuyv. Vrage / hoe veel die in Gelde bedragen? Antw. 109 Guldens / $14\frac{1}{2}$ Stuyv.

50. Gekogt 2 Kazen / wegende t'zamen 44 ℔; ende alzo het $\frac{1}{4}$ van d'eene zo veel weegt als het $\frac{1}{3}$ van d'andere / hoe veel heeft elke Kaas gewogen? Antw. d'eene $25\frac{1}{7}$ ℔ / en d'andere $18\frac{6}{7}$ ℔.

$$\frac{1}{4} \times \frac{1}{3}$$

4 —— 3 ℔

7 —— 44 —— {4, 3} Facit {$25\frac{1}{7}$ ℔, $18\frac{6}{7}$ ℔.}

51. Als 7 ℔ Boter min 4 Stuyv. kosten 20 Stuyv. en een ℔ Boter: Vrage / hoe veel een ℔ Boter kost?

℔	Stuyv.	Stuyv.	℔	℔.
7 ÷	4 ——	20 +	1 ——	1
+ 1		÷ 4		
6		24		
6 ——				

Antw. 4 Stuyv.

52. Item / 22 Centenaren Stok-visch koopt men om 250 Guld. min 275 ℔: Vrage / hoe veel kost een ℔? Antw. $2\frac{2}{99}$ Stuyv.

53. Als

53. Als 5 Ellen Linnen-laken maar 9 Stuyv. kosten 4 Guld. 13 Stuyv. min 2 Ellen: Vrage / tot hoe veel is een Elle gerekend? Antw. 12 Stuyv.

54. Als $\frac{1}{3}$ uyt $\frac{3}{4}$ van een ℔ kost 10 Stuyv. hoe veel kost dan $\frac{5}{8}$ uyt $\frac{1}{4}$ van 4 ℔?

$\frac{3}{8}$ ——— $\frac{3}{4}$ ——— $\frac{1}{2}$: $\frac{1}{12}$ | $\frac{3}{4}$ ℔. $\frac{3}{8}$ ——— $\frac{3}{4}$ ——— $\frac{4}{1}$: $\frac{4}{8}$ | $\frac{1}{2}$ ℔.
℔ Stuyv. ℔.
$\frac{1}{4}$ ——— 10 ——— $\frac{1}{2}$ Antw. 1 Guld.

55. Als $\frac{1}{2}$ uyt $\frac{3}{4}$ van 4 / kosten $\frac{3}{4}$ uyt $\frac{1}{2}$ van 20 Stuyv. hoe veel kost dan $\frac{5}{8}$ uyt $\frac{1}{3}$ van 6? Antw. 1$\frac{7}{8}$ Stuyv.

56. Als $\frac{3}{4}$ uyt $\frac{3}{4}$ van $\frac{1}{2}$ uyt 20 Stuyv. geven $\frac{5}{8}$ uyt $\frac{1}{2}$ van 6 ℔ / hoe veel zal geven $\frac{1}{6}$ uyt $\frac{3}{4}$ van 20 Stuyvers / Antw. $\frac{1}{2}$ ℔.

57. Als $\frac{1}{2}$ ende $\frac{5}{8}$ ℔ Kozijn geld 1$\frac{3}{4}$ Stuyv. ende $\frac{3}{4}$ van $\frac{1}{2}$ Stuyv. Vrage / hoe veel 100$\frac{3}{4}$ ende $\frac{5}{8}$ min $\frac{1}{6}$ ℔? Antw. 11 Guld. 1$\frac{67}{128}$ Stuyv.

58. Als $\frac{3}{4}$ min $\frac{1}{3}$ ℔ / kost $\frac{3}{4}$ min $\frac{1}{7}$ Guld. hoe veel zal kosten $\frac{1}{3}$ min $\frac{1}{4}$ ℔? Antw. $\frac{1}{100}$ Guld.

59. Als 16$\frac{3}{4}$ en $\frac{1}{3}$ uyt $\frac{3}{4}$ Elle / kosten 39$\frac{1}{2}$ ende $\frac{3}{7}$ uyt $\frac{7}{8}$ Guld. hoe veel zal kosten 1$\frac{3}{4}$ ende $\frac{3}{5}$ uyt $\frac{8}{9}$ Elle? Antw. 4$\frac{1813}{8080}$ Guld.

60. Als $\frac{1}{4}$ uyt 5 min $\frac{1}{5}$ ℔ / kost $\frac{1}{9}$ uyt 9 min $\frac{1}{9}$ ∝ / hoe veel zal dan kosten $\frac{1}{12}$ uyt 12 min $\frac{1}{12}$ ℔? Antw. 1$\frac{1}{54}$ ∝.

61. Als $\frac{1}{3}$ uyt 30 ℔ / kost 12 min $\frac{1}{7}$ uyt 40 Guldens / Vrage / hoe veel kost dan $\frac{1}{4}$ uyt 60 ℔? Antw. 9 Guld.

62. Zo $\frac{1}{3}$ uyt $\frac{3}{8}$ uyt 40 Ellen / waren 20 Guld. min $\frac{1}{2}$ van $\frac{3}{4}$ van 24 Guld. hoe veel zoude dan wezen $\frac{3}{8}$ van 64 Ellen? Antw. 52 Guld. 16 Stuyv.

63. Als $\frac{1}{4}$ van eenen Rosenobel tot 8$\frac{1}{2}$ Guld. 't Stuk / niet meer en doet dan 6 Guld. 6 Stuyv. hoe veel zal

na

Digitized by Google

na rato doen / van een Angesot tot 5 Guld. 8 Stuyv. 't Stuk? Antw. 3 Guld. $6\frac{12}{17}$ Stuyv.

64. Als men van een Laken verkoopt $\frac{1}{3}$ en 7 Ellen / nog $\frac{1}{7}$ min 4 Ellen / de rest blijft 14 Ellen / de Vrage is / hoe lang het voorsz. Laken geweest is? Antw. $36\frac{3}{7}$ Ellen.

65. Zo men van een Laken verkoopt de $\frac{2}{3}$ min 8 Ellen / ende nog de $\frac{1}{2}$ en 6 Ellen behoud: Vrage / hoe lang dat geweest is? Antw. 12 Ellen.

66. Men verkoopt van een Laken $\frac{1}{4}$ / nog de $\frac{1}{2}$ van datter over blijft / en voor de reste bevind men nog 9 Ellen / hoe veel Ellen heeft dat Laken gehouden? Antw. 24 Ellen.

67. Item / een Koopman koopt een Laken / en geeft 'er voor 108 Guld. en 1296 ℔ Kaas tot $2\frac{1}{2}$ Stuyv. 't ℔ / laat een zijnen goeden Vriend $\frac{1}{8}$ ende 10 Ellen van 't zelvige Laken over / zonder winninge ofte verlies / bedragende de Somme van $78\frac{3}{4}$ Guldens: Vrage / hoe veel Ellen 't Laken gehouden / ende hoe veel d'Elle gekost heeft? Antw. 't is lang geweest 60 Ellen / ende d'Elle heeft gekost $4\frac{1}{2}$ Guld.

Van Tara.

Een Koopman koopt 3 Balen Peper / wegende N°. 20 / $362\frac{1}{4}$ ℔ / waar van den Tara is 3 ℔ / N°. 25 / $781\frac{1}{2}$ ℔ / Tara 6 ℔ : N°. 28 / $569\frac{3}{4}$ ℔ / Tara 5 ℔ / tot 20 L / 14 ß / $3\frac{1}{2}$ g 't Honderd netto: Vrage / hoe veel Rijksdaald. à $45\frac{1}{2}$ Stuyv. 't Stuk hy betalen zal? Merkt: Addeert het gewigte van de 3 Balen t'zamen, komt $1713\frac{1}{2}$ ℔, zo mede doet met den Tara, komt 14 ℔, die trekt van $1713\frac{1}{2}$ ℔: als by exempel:

K N°. 20

Digitized by Google

N°.	20	. .	362¼ ℔	Tara	3 ℔
	25	. .	781½	———	6
	28	. .	569¼	———	5

Bruto 1713½ ℔ Tara 14 ℔
Tara 14 Sub.

℔		£	ß	g		
100	—	20 :	14 :	3½	———	1699½ ℔ netto.

Antw. 928 Ryksd. 3 ß / $6\frac{217}{400}$ g.

2. Men koopt 3 Balen Komyn / wegen 161 ℔ / 296 ℔ / en 250 ℔ / Tara is 3¼ ℔ / 5¼ en 4½ ℔ / het Honderd tot 44¾ ß: wat is 't Facit? Antw. 15 £ / 10 ß / $4\frac{12}{200}$ g.

3. Item / 4 Balen Rys wegen 360 / 401 / 296 en 333 ℔ / Tara 3¼ / 4⅛ / 3½ en 3⅞ ℔ / 't Honderd tot 15 Gulden 12 Stuyvers 8 Pen. ? Antw. 214 Guld. 17 Stuyv. 10½ Pen.

4. 3 Vaten Wyn-steen wegen 760 / 573 / en 890 ℔ Tara 64 / 53 en 72 ℔ 't Honderd / tot 26 ß / 2½ g. Antw. 26 £ / 13 ß / $0\frac{93}{100}$ g.

5. Men ontfangt 2 Vaten Rabarber / en wegen 63 en 44 ℔ / Tara 2½ en 1⅞ ℔ / het ℔ tot 25 ß / 6¾ g? Antw. 131 £ / 3 ß / $4\frac{7}{32}$ g.

6. Item / een Koopman koopt een Vat Koopmanschap / 't welk weegt 600 ℔ / Tara 12 ten Honderd / dat is: waar 100 ℔ is / daar is 12 ℔ Tara onder / ende het ℔ koopt hy tot 3½ Stuyv. de Vrage is / hoe veel Geld hy den Verkooper daar voor tellen zal? Antw. 92 Guld. 8 Stuyv.

℔-

℔-Bruto. ℔-Tara. ℔-Bruto.
100 —— 12 —— 600 komt 72 ℔-Tara.
Sub. 72 ℔-Tara.
℔ · Stuyv. ——————
1 —— 3½ —— 528 ℔ net. komt 92 gl. 8 st.

NOTA. Alhier worden de 600 ℔ betaald op 528 ℔, overmits 12 van 't Honderd af gaat: welke maniere van doen onder alle Kruydenieren, ofte zodanige die eenige Goederen op de Wage ontfangen (daar den Tara ten Honderd mede vermengt is,) in 't gebruyk gaat; dog waare te wenschen, dat zodanige ongefondeerde maniere van reekenen een-maal geredresseert werde: want zo doende en heeft men geen 12 ℔ Tara op 't Honderd, maar op de 88 ℔, daar in de koop van Waare uytdrukkelijk gezeyd word, Tara 12 (meer en min) per Cento of ten Honderd; welke maniere van spreeken genoegzaam te kennen geeft, dat men op 100 ℔ zuyvere Koopmanschap, 12 ℔ voor Tara zal genieten, en volgens dien voor elke 112 ℔ die het Vat, Kist, of Baal weegt, men maar 100 ℔ en zal betalen. Want 't Vat Koopmanschap wegende 600 ℔, zo is 't Hout daar inne begrepen, volgens dien geen zuyvere Waare; daarom moet men den Tara (die voor 't Hout is) ook by de Honderd rekenen, om die twee Getalen tot eender natuure te brengen; en zeggen dan in 112 ℔ Bruto, is Honderd ℔ netto, hoe veel in 600 ℔ Bruto? komt 535⁵⁄₇ ℔ netto; gelijk in 't volgende exempel vertoond werd, 't welk opregt is, en van veele treffelijke Autheuren, zo oude als nieuwe geapprobeerd werd.

℔ 2 ℔-Bruto

℔-Bruto	℔-Netto	℔-Bruto.	
112 ——	100 ——	600	Komt 535 1/7 ℔ Netto.
℔	Stuyv.	℔	
1 ——	3 1/2 ——	535 1/7	Antw. 93 Gl. 15 St.
			Sub. 92 Gl. 8 St.
			Verscheeld 1 Gl. 7 St.

Zo doende, vind men d'Antwoorde te zijn 93 Guld. 15 Stuyv. 't welke 1 Guld. 7 Stuyv. meer is, als in voorgaande valsche maniere vertoond: daaromme wil ik den Leerling deze maniere recommanderen, en d'andere te weeren zo veel doenlijk is.

Om den Tara buyten ofte binnen 't Honderd te konnen rekenen, zo zijn naarvolgende Vragen met conditie gesteld, noemende d'eene maniere, ten Honderd Bruto, en d'andere ten Honderd Netto, (al hoewel zulks onder de Kooplieden niet in gebruyk is) verstaande ten Honderd Bruto, de waare en omflag t'zamen: daar-en-tegen als men zegt ten Honderd Netto, zo verstaat men Honderd ℔ zuyvere Koopmanschap, en als dan neemt men d'omflag, dat is, Ton, Kist, ofte Zak (daar in 't besloten is) daar boven.

7. Men koopt 850 ℔ Specerye voor 122 Guldens / Vrage / hoe veel het ℔ kost / als men 4 ten Honderd Bruto voor Tara neemt? Antw. 2 Stuyvers / 15 1/51 Pen.

℔-Bruto	℔-Tara	℔-Bruto	
100 ——	4 ——	850	Komt 34 ℔ Tara.
		Sub.	34 ℔ Tara.
			Guld. ℔
		Netto 816 ℔ —	122 — 1
			Antw. 2 St. 15 1/51 Pen.

8 Item /

8. Item / een Koopman koopt een Vat Koopmanschap / wegende 220 ℔ / Tara is 10 ten Honderd Bruto: Vrage / hoe veel hy geven moet: als 't ℔ kost 7 Stuyv. 8 Pen.? Antw. 74 Guld. 5 Stuyv.

9. Item / 3 Balen Vyts wegen 467 / $507\frac{1}{2}$ en $324\frac{3}{4}$ ℔ / voor de 26 ℔ betaald men 2 Guld. 19 Stuyvers / ende op 't Honderd heeft men 34 ℔ toegifts: De Vrage is / hoe veel de 3 Balen kosten? Antw. 110 Guld. $0\frac{77\frac{1}{4}}{348}$ Stuyv.

10. Een Baal weegt $227\frac{1}{12}$ ℔ / Tara is 4 ten Honderd Bruto / 't ℔ zuyver kost $2\frac{1}{4}$ Stuyv. Vrage / hoe veel beloopt die in Gelde? Antw. 24 Guldens / $10\frac{1}{2}$ Stuyv.

11. Een Baal weegt $227\frac{1}{12}$ ℔ / kost 24 Guldens / $10\frac{1}{2}$ Stuyv. is $2\frac{1}{4}$ Stuyv. 't ℔: Vrage / tegen hoe veel den Tara ten Honderd Bruto genomen is? Antw. 4 ℔.

12. Een Baal kost 24 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. 't ℔ Netto / ofte zuyver tegen $2\frac{1}{4}$ Stuyv. den Tara is 4 ten Honderd Bruto: Vrage / hoe veel de Baal gewogen heeft? Antw. $227\frac{1}{12}$ ℔.

13. Een Baal kost 24 Guld. 10 Stuyv. 8 Pen. weegt $227\frac{1}{12}$ ℔ / den Tara is 4 ten Honderd Bruto: Vrage / hoe veel het ℔ zuyver gekost heeft? Antw. $2\frac{1}{4}$ Stuyv.

14. Een Koopman koopt een harte Zyde / wegende 39 ℔ tot 12 ß / 10 ₰ 't ℔ / Tara tegen 3 ten Honderd Netto: Vrage / hoe veel beloopt de Somme in Gelde? Antw. 24 £ / 5 ß / $11\frac{7}{103}$ ₰.

15. Een Tonne Vlas kost 101 Guld. $10\frac{1}{4}$ Stuyv. en weegt $264\frac{1}{2}$ ℔ / Tara is $14\frac{1}{2}$ ℔ ten Honderd Bruto: Vrage / hoe veel 't ℔ zuyver van dien gekost heeft? Antw. 8 Stuyv. $15\frac{61163}{90459}$ Pen.

16. Een Koopman koopt 7 Kisten Suyker / wegende t'zamen 3060 ℔ / Tara voor de Kisten 10 ten Hon-

Digitized by Google

derd Netto / 't ℔ zuyver 7 Stuyv. 4 Pen. Vrage / hoe veel £ die bedragen? Antw. 168 £ / 1 ß / 4 $\frac{4}{11}$ g.

17. Een Quintal Koopmanschap tot 11 Guld. / hoe veel beloopt 1206 ℔ / als men 9½ ℔ voordeels geeft op 't Quintal? Antw. 121 Guld. 3 $\frac{1}{13}$ Stuyv.

18. Hoe veel beloopt een ℔ / zo 't Cent. kost 16 Guld. 10 Stuyv. wanneer men voor 10 ℔ / 12 ℔ geeft? Antw. 2 Stuyv. 12 Pen.

19. Item / hoe veel beloopt in Gelde 760 ℔ / als men 4 van 't Honderd voor Tara af-slaat / en 3 ß / 2 g. / voor 't ℔ geeft? Antw. 115 £ / 10 ß / 4 $\frac{4}{5}$ g.

20. Drie Balen Rijs wegende 300 / 206 en 250 ℔ / Tara 6 ten Honderd netto / tot 2½ Stuyv. 't ℔? Vrage / hoe veel beloopen die in Gelde? Antw. 89 Guld. 3 $\frac{1}{5}$ Stuyv.

21. Twee Zakken Wolle / wegende d'eene 509 ℔ / en d'andere 600 min 12 ℔ / Tara voor de 2 Zakken 34 ℔ / tot 2 £ / 15 ß 't Honderd netto: hoe veel bedragen die in Gelde? Antw. 29 £ / 4 ß / 7 $\frac{4}{5}$ g.

22. Een Koopman koopt 5 Balen Conchenilje / wegende 160 / 108 / 120 / 116 / en 140 ℔ / Tara voor de Zakken 28 ℔ / ende elke 100 ℔ heeft in 8 ℔ fusti / en 't ℔ zuyver kost 7 Guld. 5 Stuyv. 8 Pen. en het ℔ fusti 4 Guld. 17 Stuyv. 8 Pen. Vrage / hoe veel 't in Gelde bedraagt? Antw. 4363 Guld. 2 Stuyv. 8 $\frac{24}{25}$ Pen.

23. Een Koopman verkoopt 3 Zakken Specerye / wegende t'zamen 320 ℔ / Tara voor de 3 Zakken 15 ℔ / tot 2 Guld. 5 Stuyv. 't ℔ / op voorwaarde / dat den Ontfanger voor 't garbuleerzel korten zo van elke 100 Guld. 2½ Guld. hoe veel bedragen die in Gelde? Antw. 669 Guld. 1 Stuyv. 14 Pen.

24. Item /

24. Item / een Koopman ontfangt 5 Zakken Peper / wegende t'zamen 1606 ℔ / Tara voor de Zakken $25\frac{1}{2}$ ℔ / en men bevind in elke Honderd Pond 12 ℔ fusti / waar af de 3 voor 2 ℔ Peper gerekend worden / 't ℔ tot 3 ß / 9 ₰: Vrage / hoe veel die in Gelde bedragen / Antw. 284 £ / 9 ß / $9\frac{3}{7}$ ₰.

25. Een Hollander verkoopt aan een Brabander 3600 ℔ Edamze Kaas / 't Honderd tot 7 Guldens / 15 Stuyvers / mits gevende zekere ℔ toegifts op 't Honderd: ontfangt voor alles 30 Rosenobels / en 3 Guld. aan payement: Vrage / hoe veel ℔ toegifts hy op 't Honderd gegeven heeft? Antw. $8\frac{6}{43}$ ℔. Den Rosenobel gerekend à $8\frac{1}{2}$ Guld.

26. Gekogt van d'Oost-Indische Compagnie / ter Kamer van Rotterdam / 10 Balen Peper / wegende Bruto 7080 ℔ / Tara 12 ℔ voor yder Baal / à $24\frac{1}{2}$ ₰ het ℔ / op 31 Maanden Rabat: Vrage / hoe veel de partye in gereed Geld bedraagt / zo men dezelve rabatteert 8 ten Honderd 's Jaars / volgens Koopmans gebruyk? Merkt: beziet eerst, hoe veel de Peper in Gelde bedraagt: daar na trekt af voor 't Rabat, als by exempel:

℔
7080 Bruto.
120 Tara

℔ — ₰
1 — $24\frac{1}{2}$ — 6960 netto.

Komt 4263 Guld. op teyd.
Subst. 730 Gl. 2 St. $8\frac{120}{181}$ Pen.

Antw. 3532 gl. 17 st. $7\frac{61}{181}$ pen. contant.

Maand. Rabat. Maand.
12 — 8 — 31

Komt $20\frac{2}{3}$ Rabat.

Guld. Rabat. Guld.
$120\frac{2}{3}$ — $20\frac{2}{3}$ — 4263

Komt 730 gl. 2 st. $8\frac{120}{181}$ pen.

27. Een koopt 6 Stukken Pruymen / wegende N°. 8 / 566 ℔. N°. 9 / 576 ℔. N°. 12 / 600 ℔. N°. 16 / 629 ℔. N°. 18 / 586 ℔. en N°. 19 / 593 ℔. Tara 6 ten Honderd Bruto / à 20 ß 't Honderd Netto / op 18 Maanden Rabat: en alzo hy dezelve wil terstond betalen / zo zegt hoe veel hy contant tellen zal / mits Rabatterende 8 ten Honderd 's Jaars? Antw. 178 Guld. 15 Stuyv. $5\frac{5}{7}$ Pen.

28. Een Kruydenier koopt 20 Connekens lange Rozyn / wegende t'zame 2080 ℔ Bruto / den Tara is 8 ℔ per Conneken / à 18 Guld. 15 Stuyv. 't Honderd / op 15 Maanden Rabat: hoe veel bedraagt het in gereed Geld / Rabatterende 8 per Cento 's Jaars / en op hoe veel komt 't ℔ te staan? Antw. 327 Guld. 5 Stuyv. $7\frac{3}{11}$ Pen. en 't ℔ 3 St. $6\frac{6}{11}$ Pen.

29. Zo men 't 100 ℔ ronde Pruymen koopt à 7 Guld. 10 Stuyv. op 18 Maanden Rabat / op hoe veel komt 't ℔ contant te staan / Rabatterende 8 ten Honderd 's Jaars? Antw. 1 Stuyv. $5\frac{3}{7}$ Pen.

30. Indien men 2000 ℔ Suyker koopt / à $23\frac{1}{4}$ ₰ 't ℔ / op 28 Maanden Rabat / hoe veel komt het ℔ contant te kosten / Rabaterende als vooren? Antw. $19\frac{211}{356}$ ₰.

Den Verkeerden Regel van Dryen.

Dezen Regel werd alzo genaamt / om dat dezelve werd gemaakt contrarie den regten Regel van Dryen; want men Multipliceert alhier het voorste met het middelste Getal / en 't product Divideert men door 't agterste / als by 't volgende Exempel te zien is. Men zoude dezelve ook verkeerd konnen op stellen / en werken door den regten Regel.

1. Een

1. Een schamele Vrouw koopt om een Rok te maaken $3\frac{1}{4}$ Ellen Laken / 't welk breed is $2\frac{1}{4}$ Ellen: 't Voer-laken van $1\frac{1}{2}$ Elle breed word haar tot dien geschonken: Vrage / hoe veel Ellen zy van doen heeft?

Ell. breet	Ellen	Ell. breet.
$2\frac{1}{4}$	$3\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{2}$
9	13	3
	3	
3		1
	39	2
	8)	

Antw. $4\frac{7}{8}$ Ellen.

2. Een schamele Vrouwe hebbende gekogt zekere Ellen Lakens / om een Rok te maaken / 't welk breed is $2\frac{1}{4}$ Ellen: word $4\frac{7}{8}$ Ellen Voer-laken (dat $1\frac{1}{2}$ Ellen breet is) geschonken: Vrage / hoe veel Ellen Lakens zy gekogt hadde? Antw. $3\frac{1}{4}$ Ellen.

3. Als men om een Vrouwen Rok te maaken van doen heeft $3\frac{1}{4}$ Ellen Laken / dat breet is $2\frac{1}{4}$ Ellen: Vrage / hoe breet 't Voer-laken zyn moet / wanneer men $4\frac{7}{8}$ Ellen daar toe begeert? Antw. $1\frac{1}{2}$ El.

4. Een Huyk-maaker eyscht om een Huyk te maaken 4 Ellen Laken / dewelke hy van 12 Ellen Borat dat $\frac{3}{4}$ Elle breet is / even lang en wyt wel konde maaken: Vrage / hoe breet het Laken zyn moet? Antw. $2\frac{1}{4}$ Ellen / ofte 9 Vierendeel.

5. Item / 10 Timmer-luyden maaken in 112 Dagen een Schip: groot 66 Lasten: Vrage / zo der maar 6 Mannen aan werken in gelyken arbeyd / in hoe veel tyds zouden die dat op maaken? Antw. in $186\frac{2}{3}$ Dagen.

6. Al

Digitized by Google

6. Als 6 Timmermannen in $186\frac{2}{3}$ Dagen een Schip van 66 Last maaken: Vrage / zo men der 10 Mannen aan stelde / in hoe veel Dagen die dat op-maaken zouden? Antw. in 112 Dagen.

7. Eenen leend zijnen goeden Vriend 360 Guld. voor $2\frac{1}{2}$ Maand. Vrage / indien hy t'eeniger tyd wederom Geld van doen hadde / hoe langen tyd hem den goeden Vriend 270 Guldens leenen zal in gelijker Vriendschap? Antw. $3\frac{1}{3}$ Maand.

8. Zo d'eene Vriend d'ander leend zonder Intrest (ofte schade) 270 Guld. voor $3\frac{1}{3}$ Maand. Vrage / hoe veel Gelds hy hem behoord wederom te leenen den tyd van $2\frac{1}{2}$ Maand? Antw. 360 Guld.

9. Eenen Wagenaar neemt aan te voeren 4 Centenaars 80 Mijlen verre / voor $6\frac{1}{7}$ Guld. Vrage / hoe veel Mijlen een ander Voerman brengen zal $9\frac{1}{2}$ Centenaars om gelijken loon?

Cent. — Mijlen. — Cent.
4 ——— 80 ——— $9\frac{1}{2}$ Antw. $33\frac{13}{19}$ Mijlen.

10. Een Wagenaar voert $9\frac{1}{2}$ Centen. voor $6\frac{1}{7}$ Guld. $33\frac{13}{19}$ Mijlen weegs: Vrage / hoe verre zal een ander Wagenaar 4 Centenaren brengen om gelijken loon? Antw. 80 Mijlen.

11. Als in 8 Uuren tyds 6 Drinke-broers uyt drinken een Conneken Wijn / houdende 32 Kannen: Vrage / om het zelve in 3 Uuren uyt te drinkẽ / hoe veel Drinkaards daar zijn moesten? Antw. 16 Drinkaards.

12. Een School-meester hebbende 12 Kost-gangers / drinken ½ Tonne Biers ter Weeke / ofte in 7 Dagen: Vrage / zo der nog 2 by besteed worden / in hoe veel Dagen zy met malkanderen die uyt drinken zouden? Antw. in 6 Dagen.

13. Item / 560 Soldaten leggende in bezettinge in een Schanse / en hebben Spijze voor 7 Maanden / be-

besluyten t'zamen (mits dienze haar Belegerd vinde) de Schanse niet over te geven binnen 10 Maanden tyds / Vrage: hoe veel Mannen zy laten gaan zullen / om met de voornoemde Spijze den gezetten tyd te volherden? Antw. 168 Mannen.

Maand.	Sold.	Maand.	
7 ——	560 ——	10	560 Soldaten.
			Komt 392 Subst.
			Facit 168 Soldaten.

14. Item / 392 Soldaten in een Schanse in bezettinge zijnde / hebbende Spijze voor 10 Maanden / ende alzo ze haar te zwak bevinden / om een lange Belegeringe te verduuren / besluyten meerder bezettinge in te nemen / om de Schanse 7 Maanden Manlijk te houden: Vrage / hoe veel Volks zy in nemen zullen / om met de voorsz. Spijze de gezette tyd de Schanse te bewaren? Antw. 168 Mannen.

15. Zekere kloekhertige Soldaten in een Schanse Belegerd zijnde / geprovisioneert voor 10 Maanden / ontfangt yder Man 10 Oncen Brood 's Daags / besluyten met den anderen naar 4 Maanden Belegs / nog 10 Maanden te behouden: Vrage / hoe veel Brood yder Soldaat des Daags zal hebben? Antw. 6 Oncen.

16. Als men een Last Rogge verkoopt voor 96 G-guld. zo heeft men een Brood van 12 ℔ om 4 Stuyvers: Vrage / zo de Rogge op slaat / en geld 114 G-guld. hoe veel ℔ Brood men voor 't zelfde Geld hebben zal? Antw. 10 $\frac{2}{19}$ ℔.

17. Wanneer 't Last Rogge kost 96 G-guld. zo koopt men een Brood van 12 ℔ om 4 Stuyv. Vrage / hoe veel een zulken Brood gelden zal / wanneer de Rogge op slaat en geld 114 G-guld.? Antw. 4 Stuyv. 12 Pen.

18. Wan-

18. Wanneer een Last Rogge geld 114 G-guld. zo kost een Brood van 12 ℔ 4 Stuyv. 12 Pen. Vrage/ zo de Rogge af slaat/ en komt op 96 G-guld. hoe veel een zulken Brood gelden zal? Antw. 4 Stuyv.

Merkt; De 2 Voorsz. Vragen hebben wy alhier willen stellen, om 't Verstand des Leerlings te verscherpen, en te doen bedenken; hoe en in wat manieren men de Getallen handelen zal, 't zy regt of verkeerd.

19. Wanneer 't Last Rogge verkogt word voor 114 G-guldens/ zo weegt een Brood van 4 Stuyv. $10\frac{2}{19}$ ℔/ Vrage/ zo nu de Rogge af slaat ende komt op 96 G-guld. hoe veel ℔ een Brood van 4 Stuyv. wegen zal? Antw. 12 ℔.

20. Huyg is Haag schuldig binnen 7 Maanden te betalen de Somme van 73 Guld. wederom is Haag aan Huyg schuldig 96 Guld. te betalen binnen 5½ Maanden. Nu Huyg betaald Haag 1½ Maand voor den tyd/ op dat hy zyn Geld van Haag te vroeger naar advenant ontfangen zoude: Vrage/ hoe veel vroeger Haag aan Huyg betalen zal? Antw. $1\frac{9}{64}$ Maand.

21. Joris betaald aan Loef, 96 Guld. $1\frac{9}{64}$ Maand vroeger als na behooren/ om dat hem Loef 1½ Maand voor den gezetten tyd zekere Somme Gelds betaald heeft: Vrage/ hoe veel die geweest is? Antw. 73 Guld.

22. Pieter betaald aan Klaas 200 Guld. in 4 Maanden/ 't welk hy 7 Maanden lang hadde mogen houden/ en zulks in vergeldinge van dat hem Klaas 2 Maanden voor den tyd zekere Schuld betaald hadde: Vrage/ hoe veel het geweest is? Antw. 300 Guld.

23. Ik was eens schuldig 800 Guld. in 6 Maanden te betalen: maar op ik gaf 300 Guld. 4 Maanden voor [illegible] tyd/ om de Reste zo veel te langer naar advenante mogen gebruyken: Vrage/ hoe lang het [illegible]? Antw. 2 Maanden 12 Dagen.

24. Een

24. Een Voerman nam eens aan 3 Vragten t'zijner baten,
Maar door een heete Koorts moest hy die Voeren laten
Van een zijn goeden Vriend, die hem vijf Mijlen veer
360 Pond, nog 7 Mijlen we'er
500 Ponden net, en 10 maal 7 mede,
Ook Centenaren 6, 3 maal 3 Mijlen rede;
Mits dat hy hem we'er zou tot zijnen dienst eens staan
En 900 Pond, nog 26 laan,
Op zijnen Wagen sterk dat min nog meer te dryven
Als hy 't zijn had gedaan, om Vrienden t'zaam te blyven;
Nu zegt my lief Gezel, zo 't by u is bedagt,
Hoe verr' hy hem dit Goed in Mijlen heeft gebragt?

. . . ——— 5 ——— . . . .
. . . ——— 7 ——— . . . .
. . . ——— 9 ——— . . . .

153|0   1119|0

Komt $7\frac{16}{51}$ Mijlen.

℔	Mijlen	℔	
1530 ——	$7\frac{16}{51}$ ——	926.	Antw. $12\frac{39}{463}$ Mijlen.

25. Item, een Wagenaar voerd voor eenen anderen Wagenaar zijnen goeden Vriend, (mits hem een Ziekte haastig bevangt) 360 ℔ 5 Mijlen, nog 570 ℔ 7 Mijlen, nog 600 ℔ 9 Mijlen: Vrage, hoe veel ℔ hem van den andere gevoerd zal worden $12\frac{39}{463}$ Mijlen, op dat de Vriendschap gelijk zy? Antw. 926 ℔.

Den Regel van Vyven, of anders
genaamt den Dobbelen Regel van Dryen.

Dezen Regel word zo genaamt, om datze vijf bekende Getalen heeft, waar van de twee eerste ende de twee leste

leste altyd van eenderley natuure moeten zijn: ende het middelste van alzulken natuur / als 't zeste Getal daar na gezeyd werd. Men Multipliceert de drie leste Getalen t'zamen / zo mede de twee voorste / en als dan werd het agterste product door 't voorste Gedivideert. Dezelve kan ook door twee Regelen van Vyven gemaakt werden / als in 't volgende Exempel bewezen werd.

1\. Item / als 100 £ winnen in 12 Maanden 9 £ / hoe veel beloopt de winninge van van 400 £ in 5 Maanden?

£	Maand.	£ Winst	£	Maand.
100 —	12 —	9 —	400 —	5

```
100                      400
 12                        5
----                    ----
1200                    2000
                           9
                       -----
                       18000
                  12) -----
                  Antw. 15 £.
```

Anders.

```
    £ 100 \        £.      / 400 £
           >       9      <
Maand. 12 /                \ 5 Maand.
---------                  ----------
   12|00                     2000
                                9
                            --------
                            180|00
                        12) ------
                        Facit 15 £.
```

Anders

Anders door 2 Regelen van Dryen.

∝ ∝ Winst ∝
100 ——— 9 ——— 400 komt 36 ∝.
Maand. ∝ Maand.
12 ——— 36 ——— 5 Antw. 15 ℒ.

Of aldus:

Maand. ∝ Maand.
12 ——— 9 ——— 5 komt $3\frac{3}{4}$ ∝.
∝ ∝ Winst ∝
100 ——— $3\frac{3}{4}$ ——— 400 Antw. 15 ℒ.

Als 400 ∝ in 5 Maanden winnen 15 ℒ/ Vrage/ hoe veel zal 100 ∝ winnen in 12 Maanden? Antw. 9 ℒ.

Als men van 100 ℔ Kaas ter Maand van Solder-huur geeft 4 Stuyv. hoe veel zal men dan geven van 3606 ℔ in 8 Maanden? Antw. 57 Guldens/ $13\frac{23}{27}$ Stuyv.

4. Zo men van 3606 ℔ Kaas geeft 57 Guld. $13\frac{23}{27}$ Stuyv. van Solder-huur in 8 Maanden. Vrage/ hoe veel beloopt 't Honderd ℔ ter Maand? Antw. 4 Stuyv.

5. Mag men op een Solder/ die lang is 54/ en breet $24\frac{1}{2}$ Voeten/ leggen 29 Lasten Tarw: Vrage/ hoe veel Lasten men dan leggen kan op een andere Solder die lang is 39/ en breet 17 Voeten? Antw. 14 Last/ 14 Mud. $1\frac{27}{49}$ Schep.

6. Als men op een Solder/ die lang is 39/ en breet 17 Voeten/ 14 Last. 14 Mud. $1\frac{27}{49}$ Schep. leggen mag: Vrage/ hoe veel mag men op een andere leggen/ die 54 Voeten lang/ en $24\frac{1}{2}$ Voeten breed is? Antw. 29 Lasten.

7. Als 3 Ruyters aan zijn Excellentie in 2 Maanden verdienen 162 Guldens/ Vrage/ hoe veel de Gagie beloopt van 100 Ruyteren in 9 Maanden? Antw. 24300 Guldens.

8. Zo

8. Zo 100 Ruyteren aan zijn Excellentie verdienen 24300 Guldens in 9 Maanden / hoe veel verdienen 3 Ruyteren in 2 Maanden? Antw. 162 Guld.

9. Item / een Wagenaar voert 4 Centenaren Gewigts 80 Mijlen weegs voor $6\frac{1}{5}$ Guld. Vrage / voor hoe veel zal een ander $9\frac{1}{2}$ Centenaren voeren $27\frac{1}{2}$ Mijlē? Antw. voor 5 Guld. 1 Stuyv. $3\frac{3}{4}$ Pen.

10. Als men geeft om $9\frac{1}{2}$ Centen. te voeren $27\frac{1}{2}$ Mijlen weegs 5 Guld. 1 Stuyv. $3\frac{3}{4}$ Pen. Vrage / hoe veel zal men betalen om 4 Centenaren 80 Mijlen te voeren? Antw. 6 Guld. 4 Stuyv.

11. Zo 6 Wijn-zuypers een Conneken Wijn / houdende 32 Kannen Amsterdams / in 8 Uuren teyds uyt drinken: Vrage, hoe veel Kannen Wijns 15 diergelijke Quanten in $3\frac{1}{2}$ Uuren zouden uyt drinken? Antw. 35 Kannen.

12. Als 15 Drinkaards in $3\frac{1}{2}$ Uur uyt drinken 35 Kannen Wijns: Vrage / hoe veel Kannen Wijn zullen 6 Mannen in 8 Uuren uyt drinken? Antw. 32 Kan.

13. Als een Mudde Rogge kost $5\frac{1}{2}$ Guld. zo geld een Brood van 12 ℔ / 4 Stuyv. Vrage / hoe veel een Brood van 18 ℔ gelden zal / als 't Mud kost 6 Guld. Antw. $6\frac{6}{11}$ Stuyv.

14. Als men 't Mudde Koorens heeft om 6 Guld. zo koopt men een Brood van 18 ℔ om $6\frac{6}{11}$ Stuyvers: Vrage / hoe veel een Brood van 12 ℔ gelden zal / als men voor het Mudde geeft $5\frac{1}{2}$ Guldens? Antw. 4 Stuyvers.

15. Een Tafel-kleed lang zijnde $3\frac{1}{2}$ Ellen / en breet $2\frac{1}{4}$ Ellen / kost $5\frac{1}{2}$ Guld. hoe veel zal een ander kosten / 't welk lang is $5\frac{1}{4}$ Ellen / en $3\frac{1}{2}$ Ellen breet? Antw. $12\frac{5}{6}$ Guld.

16. Een Disch-kleed / welk lang is $5\frac{1}{4}$ Ellen / en breet $3\frac{1}{2}$ Ellen / kost $12\frac{5}{6}$ Guldens. Vrage / hoe veel kost een ander / dat $3\frac{1}{2}$ Ellen lang / ende $2\frac{1}{4}$ Ellen breet is? Antw. $5\frac{1}{2}$ Guld.

17. Twee

Digitized by Google

17. Twee Arbeyders nemen aan te dragen 11 Mijlen weegs 400 ℔ Gewigts / voor 5 G-guld. en overmits de Weg kwaad en moeylijk om gaan is / zo leggen zy op een ander Drager (ten eynde 3 Mijlen) 150 ℔ / voldoen alzo met de reste haaren Weg: Vrage / hoe veel zy verdienen? Antw. 3 $\frac{7}{11}$ G-guld.

℔ 400 > G-guld. 5 < 150 ℔ Mijlen 11
Mijlen 11 8 Mijlen 3 Aft.

4400 1200 8 Mijl.
5
6000
(44)
Komt 1 $\frac{4}{11}$ G-guld. die treckt van 5 G-guld.

Facit 3 $\frac{7}{11}$ G-guld.

18. Wanneer 6360 Guldens / 18 Stuyvers / 12 Pen. in 11 Maanden winnen 747 Gulden / 16 Stuyv. 2 $\frac{11}{32}$ Pen. hoe veel is de winninge ten Hondert in 't Jaar? Antw. 12 Guld. 16 Stuyv. 8 Pen.

19. Twee Arbeyders nemen aan te dragen 600 ℔ Gewigts 16 Mijlen verre / 't Hondert voor 7 ß / 3 ₰ / en overmits de Weg kwaad om gaan is / zo leggen zy op twee andere Dragers (na dat zy 5 Mijlen gedragen hadden) 250 ℔ / mits gevende loon naar advenant / voldoen met de rest haaren Weg: Vrage / hoe veel zy verdienen? Antw. 1 £ / 11 ß / 0 [illegible] ₰.

℔ ß ₰ ℔
100 — 7 : 3 —— 600. Komt 2 £ / 3 ß / 6 ₰.

℔ 100 ß ₰ 250 ℔
7 : 3
Mijlen 16 11 Mijlen.

Komt 12 ß / $5\frac{17}{32}$ ₰ / die Subst.
van 2 £ / 3 ß / 6 ₰.

Facit 1 £ / 11 ß / $0\frac{15}{32}$ ₰.

Den Verkeerden ofte Gecomposeerden Regel van Vyven.

Werd alzo genaamd / om datze in zig begrypt een regte en een Verkeerde Regel van Dryen / bestaat mede in 5 Getalen als de regte Regel van Vyven / maar in Vragen is ze gantsch contrary: Want gelykerwys in de voorgaande Regel gevraagt werd na de Winst of na 't Werk / alzo werd in deze Regel gevraagt na 't Winnende / of Werkende / ofte na den Teyd.

Ende alzo dezelve op veelderley manieren kan bewerkt werden / zo hebben wy die op verscheyde wyzen voorgebeeld / waar van d'eerste de bekwaamste is / om vast te gaan in 't stellen / en in 't werken.

Als 'er dan gevraagt werd na 't Winnende of Werkende, zo steld altyd aan beyde zijden den teyd boven de Winst of 't Werk, (de Vrage aan de Regter-hand) en 't Winnende of Werkende in 't midden. Maar als 'er gevraagt werd na den Teyd, zo steld aan beyde zijden 't Winnende of Werkende boven aan, ende den Teyd in 't midden.

Men

Digitized by Google

Men Multipliceert alteyd het voorste onder Getal, met het agterste boven-getal kruys-gewys, en 't agterste onder-getal door 't voorste boven-getal. Voorts werkende na den regten Regel van Dryen, het middelste Getal onder 't agterste Product, en d'uytkomste Gedivideert door 't voorste Product, als blijkt by 't volgende Exempel.

1. Als 3 Ruyters zijn Excellentie 2 Maanden dienen om 162 Guldens: Vrage / hoe veel Ruyters hem 9 Maanden lang voor 24300 Guld. dan dienen zullen?

Maand. 2	Ruyt.	9 Maand.
Guld. 162	3	24300 Guld.
9		2
1458		48600
		3
		145800
		1458) —
		Antw. 100 Ruyt.

Anders.

Guld.	Maand.	Ruyt.	Guld.	Maand.
162	2	3	24300	9
9			2	
1458			48600	
			3	
			145800	
			1458) —	
			Antw. 100 Ruyters.	

Of aldus:

Maand. Guld. — Knegt. — Maand. Guld.

2 — 162 — 3 — 9 — 24300

162	24300
9	2
1458	48600
	3
	145800
	1458) ———

Antw. 100 Knegt.

Anders, door eenen verkeerden ende regten Regel van Dryen.

Maand. Knegt. Maand.
2 — 3 — 9
2
———
Komt $\frac{6}{9}$ of $\frac{2}{3}$ Knegt.

Guld. Knegt. Guld.
162 — $\frac{2}{3}$ — 24300
3 — 2
——— 2 ———
486 48600
486) ———

Antw. 100 Knegt.

Anders, eerst door eenen regten, en dan eenen verkeerden Regel van Dryen.

Guld. Knegt. Guld.
162 — 3 — 24300
3
———
72900
162) ———
Komt 450 Knegt.

Maand. Knegt. Maand.
2 — 450 — 9
2
———
900
9) ———
Antw. 100 Knegt.

Nog

Nog anders door 2 regte Regelen van Dryen.

Maand. Guld. Maand.
2 — 162 — 9
9
1458
2) ——
Komt 729 Guld.

Guld. Kupt. Guld.
729 — 3 — 24300
3
72900
729 ——
Antw. 100 Kupt.

2. Wanneer 100 Kupters zijn Excellentie 9 Maanden dienen voor 24300 Guldens: Vrage / hoe lang zullen hem 3 Kupters voor 162 Guldens dienen?

Kupt. 100 > Maand. < 3 Kupt.
9
Guld. 24300 > < 162 Guld.

Antw. 2 Maanden.

3. Item / als 100 Guldens in 12 Maanden winnen 9 Guldens / hoe veel Capitaal ofte Hoofd-geld most men hebben / om te winnen in 5 Maanden 15 Guldens? Antw. 400 Guldens.

4. Als 400 Gulden in 5 Maanden winnen 15 Gulden / hoe veel zal men op Interest moeten geven / om in 12 Maanden 9 Guld. te winnen? Antw. 100 Guld.

5. Als 100 Gulden in 12 Maanden winnen 9 Guld. hoe veel tyd zal men moeten hebben om met 400 Guld. 15 Guld. te winnen? Antw. 5 Maanden.

6. Wanneer 6 Drinkaards in 8 Uuren uyt drinken een Conneken Wijns / houdende 32 Amsterdamsche Mengelen: Vrage / hoe menigen Drinkaard zoude in 3½ Uuren 35 diergelijke Kannen uyt drinken? Antw. 15 Drinkaards.

7. Wanneer 15 Quanten in $3\frac{1}{2}$ Uuren teyds uyt kregen 35 Mengelen Wyn: Vrage, om in 8 Uuren 32 Mengelen uyt te drinken / hoe veel diergelijke Vogtlepels men hebben moeste? Antw. 6 Quanten.

8. Zo een Wagenaar op zijn Wagen voerd 4 Centenaren 80 Mijlen verre, voor $6\frac{1}{5}$ Guld. hoe veel Mijlen zal een ander Voerman dan voeren $9\frac{1}{2}$ Centenaren / voor 5 Guld. 1 Stuyv. $3\frac{1}{2}$ Pen.? Antw. $27\frac{1}{2}$ Mijlen.

9. Als 4 Centenaren worden gevoerd 80 Mijlen / voor $6\frac{1}{5}$ Guld. hoe veel Centenaren zal een ander voeren $27\frac{1}{2}$ Mijlen / voor 5 Gulden 1 Stuyver $3\frac{1}{2}$ Penn.? Antw. $9\frac{1}{2}$ Centenaren.

10. Twee Arbeyders nemen aan te dragen ettelijke ℔ Gewigts / 11 Mijlen weegs / voor 5 Goud-guld. ende overmits zy de Weg zeer kwaad om te gaan bevinden / leggen zy op eenen andere Drager (naar datze 3 Mijlen gedragen hadden) 150 ℔ / hem gevende na beloop haares loons / bedragende $1\frac{4}{11}$ G-gl. Vrage / hoe veel ℔ zy-lieden ten eersten aangenomen hadden te dragen?

Mijlen 11
3 Substr.

Mijlen 8 ℔ 11 Mijlen.
150
G-guld. $1\frac{4}{11}$ 5 G-guld.

Antw. 400 ℔.

11. Twee zullen dragen 400 ℔ voor 5 Goud-guldens 11 Mijlen weegs / en overmits zy de Weg niet bekwaam om te gaan en bevinden / huurenze onderwe-

wegen eenen / die ze 150 ℔ op leggen / hem gevende naar advenant haares Loons : ontfangt $1\frac{4}{11}$ G-guld. Vrage : hoe verre zy-lieden die 400 ℔ alleen gedragen hadden? Antw. 3 Mijlen.

12. Twee Persoonen willen dragen 400 ℔ / 11 Mijlen weegs voor 5 G-guld. dog 3 Mijlen gedragen hebbende / leggen op eenen anderen zekere ℔ Gewigts / hem gevende naar advenant haares loons / welk beloopt $1\frac{4}{11}$ G-guld. Vrage / hoe veel ℔ hy gedragen heeft? Antw. 150 ℔.

13. Twee nemen aan te dragen voor 5 G-guldens 400 ℔ zekere Mijlen verre : onder-wegen huuren ze (om eenige oorzaake) eenen die ze op leggen 150 ℔ / die dat draagt 8 Mijlen weegs / hem gevende naar advenant haares Loons / 't welk beloopt $1\frac{4}{11}$ G-guld. Vrage / hoe veel Mijlen zy die aan genomen hadden te dragen? Antw. 11 Mijlen.

14. Als de Soldye van 100 Ruyters bedraagt in 9 Maanden 24300 Guld. hoe veel Ruyteren zal men in dienst houden voor 162 Guld. 2 Maanden lang? Antw. 3 Ruyteren.

15. Als men het Mudde Koorn koopt voor 6 Guldens / en een Brood van $6\frac{6}{11}$ Stuyv. weegt 18 ℔. Vrage / hoe veel een Brood van 4 Stuyv. wegen moet / als het Koorn af slaat / en geld $5\frac{1}{2}$ Guld.? Antw. 12 ℔.

16. Als men 't Mudde Koorn koopt voor $5\frac{1}{2}$ Gulden / en een Brood van 12 ℔ kost 4 Stuyvers / wat beloopt het Mudde / als men een Brood van 18 ℔ verkoopt voor $6\frac{6}{11}$ Stuyv.? Antw. 6 Guld.

17. Hoe veel Gasten ofte Gezellen moet een Grof-smit hebben om 4 Ankers in 12 Dagen te maaken / als 18 Gezellen in 6 Dagen 12 eenwigtige Ankers maaken? Antw. 3 Gezellen.

18. Twee Last-dragers nemen aan te dragen 600 ℔ / 16 Mijlen weegs / 't Honderd voor 7 ß / 3 g / en een Mijle teyds gedragen hebbende / bevinden de Weg te kwaad / waarom zy op andere Dragers leggen 250 ℔ / ter gezetter plaatze gekomen zijnde / ontfangen d'eerste twee Dragers voor hun behoorte ofte aan-part 1 ∝ / 11 ß / $0\frac{11}{12}$ g: Vrage / hoe veel Mijlen de leste Dragers haaren Last gedragen hebben? Antw. 11 Mylen.

℔ ß g ℔
100 — 7 : 3 — 600 Komt ∝ 2 : 3 : 6 g.
Suyst. ∝ 1 : 11 : $0\frac{11}{12}$ g.

Rest. ∝ — : 12 : $5\frac{11}{12}$ g.

℔ 600 > Mijlen < 250 ℔
∝ ß g 16 ß g
2 : 3 : 6 12 : $5\frac{11}{12}$

Antw. 11 Mijlen.

19. Item / 2 Last-dragers nemen aan te dragen 600 ℔ / 16 Mijlen weegs / 't Honderd voor 7 ß / 3 g / maar 5 Mijlen gegaan hebbende / bevinden de Weg te kwaad / en over zulks ontlastenze zig zekere Ponden Gewigts / en leggenze op andere Dragers / op conditie / dat die na advenant loon hebben zullen: en alzo de eerste voor haar aan-part ontfangt 1 ∝ / 11 ß / $0\frac{11}{12}$ g: Vrage / hoe veel ℔ zy ontlast hebben?

lb. ß. g. lb.
100 — 7 : 3 —— 600, Komt £ 2 : 3 : 6 g.
Subst. £ 1 : 11 : $0\frac{1}{2}$ g.

Rest. £ — : 12 : $5\frac{11}{12}$ g.
16 Mijlen.
5 Subst.

Mijlen. 16 ——— lb. 100 ——— 11 Mijlen.
ß. g. 7 : 3 ——— ß. g. 12 : $5\frac{11}{12}$
Antw. 250 lb.

Den Regel Conjoinct, of t'Zamengevoegden Regel.

Anders:

Regel van Vergelijkinge.

Dezen Regel word alzo genaamd / om datze zo veel Regels van Dryen te zamen voegt als men begeert; Als ook om dat door eene stellinge gemaakt werd / 't geene door verscheyde Regels van Dryen zoude moeten geschieden.

Men steld alteyd agter aan de Regterhand, 't geene men begeert te weeten, dat van dezelve natuur is voor boven aan, en zijn waarde daar beneffens in 't midden 't geene het middelste Getal in natuur gelijk is, steld men voor onder 't eerste, en zijn waarde daar beneffens onder het middelste, en zo voorts, maakende, dat het onderste Middel-getal van zodanige natuur zy, als 't Getal daar na gevraagt werd, gelijk by het volgende Exempel te zien is.

1. Hoe veel Ellen Antwerps doen 87½ Ellen Frankfozts als 10 Ellen Frankfozts doen 7 Ellen te Weenen in Oostenrijk: en de 35 Ellen te Weenen doen 24 Ellen tot Lions / ende 3 Ellen te Lions doen 5 Ellen t'Antwerpen? Antw. 70 Ellen.

	Ellen		Ellen		
Frankf.	10	——	7	Ween.	
Ween.	35	——	24	Lion.	
	350	——	168		
Lion.	3	——	5	Antw.	
	1050	——	840	——	87½ El Frankf.
					84
					7350
					105) ——
					Antw. 70 Ell. Antwerps.

Anders, door den Regel van Dryen.

Ell. Ween. Ell. Frankf. Ell. Ween.
7 —— 10 —— 35. Komt 50 Ell. Frankf.
Ell. Lions. Ell. Frankf. Ell. Lions.
24 —— 50 —— 3. Komt 6¼ Ell. Frankf.
Ell. Frankf. Ell. Antw. Ell. Frankf.
6¼ —— 5 —— 87½ Antw. 70 El Antwerp.

Anders.

Ell. Lions. Ell. Antw. Ell. Lions.
3 —— 5 —— 24. Komt 40 Ell. Antw.
Ell. Ween. Ell. Antw. Ell. Ween.
35 —— 40 —— 7. Komt 8 Ell. Antw.
Ell. Frankf. Ell. Antw. Ell. Frankf.
10 —— 8 —— 87½ Antw. 70 Ell. Ant.

Nog

Nog anders.

Ell. Frankf. Ell. Ween. Ell. Frankf.
10 ——— 7 ——— 87½. Komt 61¼ El Ween.
Ell. Ween. Ell. Lions. Ell. Ween.
35 ——— 24 ——— 61¼. Komt 42 Ell. Lions.
Ell. Lions. Ell. Antw. Ell. Lions.
3 ——— 5 ——— 42. Antw. 70 El. Antw.

2. Hoe veel Elle Frankforts doen 70 Ellen Antwerps / als 5 Ellen Antwerps doen 3 Ellen te Lion / ende 24 Ellen te Lion doen 35 Ellen te Weenen in Oostenrijk: ende 7 Ellen te Weenen doen 10 Ellen te Frankfort? Antw. 87½ Ellen Frankforts.

3. Item / om 3 Stuyv. koopt men 25 Suyker-peeren / ende 6 Suyker-peeren kosten zo veel als 9 Appelen / ende 3 Appelen zo veel als 10 Witte Pruymen / ende 50 witte Pruymen kosten zo veel als 2 ℔ Aard-akers: Vrage / hoe veel ℔ Aard-akers zal men koopen voor 15 Stuyv.? Antw. 25 ℔.

4. Als 5 ß Vlaams doen 12 Hollandsche Stooters / en 2 Stooters doen 5 Brabandze Stuyvers / en 100 Stuyv. doen 5 Carolus-guld. en 21 Guld. doen 3 Vlaamze Nobels / en 12 Nobels doen 42 Staten-daalders: hoe veel Staten-daalders zal men dan hebben voor 4000 ß? Antw. 600 Staten-daalders.

5. Wanneer 100 ℔ te Geneven / 108 ℔ te Lion doen / en als 100 ℔ te Lion kosten 30 £ / 12 ß / 8 ₰: hoe veel kosten dan 100 ℔ te Geneven?

Zoekt eerst hoe veel ℔ te Geneven, 100 ℔ Lions zijn, door den gemeynen Regel, aldus:

℔ Lions. ℔ Geneb. ℔ Lions.
108 —— 100 —— 100. Komt $92\frac{16}{27}$ ℔ Geneb.

℔ Geneb. £ ß ₰ ℔ Geneb.
$92\frac{16}{27}$ — 30 : 12 : 8 — 100. Antw. 33 £ / 1 ß / $8\frac{4}{27}$ ₰.

Anders. Ziet hoe veel 108 ℔ Lions kosten, en 't Facit is voor 100 ℔ Geneve: want 108 ℔ Lions of 100 ℔ te Geneve is een.

```
℔ Lions.          £    ß    ₰            ℔ Lions.
  100 ———————   30 : 12 : 8 ———————   108
4) ———        ——————————————    (94) ———
   25           275 : 14 : 0           27
              ——————————————    (3
                 825 : 2 : 0
            5) ——————————————
                 165 : 8 : 4 4/...
            5) ——————————————
```

Antw. 33 £ / 1 ß / $8\frac{4}{27}$ ₰ voor 100 ℔ Geneve.

—— Nog anders, en gemeyn. ——

```
℔ Lions.       £    ß    ₰        ℔ Lions.
  100 ——————  30 : 12 : 8 —————— 8
     Komt 2 :  9 : 0 4/27 die Abb.
```

Facit 33 £ / 1 ß / $8\frac{4}{27}$ ₰ voor 100 ℔ Geneb.

6. Wanneer 100 ℔ t'Amsterdam / 105 ℔ t'Antwerpen doen / ende 800 ℔ t'Antwerpen kosten 4 £ / 10 ß / 6 ₰ / hoe veel kosten 100 ℔ t'Amsterdam? Antw. 11 ß / $10\frac{43}{80}$ ₰.

7. Als

7. Als 100 ℔ Cin te Londen kosten 68 ß Steerlings / tot hoe veel komt het ℔ t'Amsterdam / wanneer 100 ℔ t'Amsterdam doen 109 ℔ te Londen / ende 3 Carolus-guld. doen 6 ß Steerlings?

℔ Lond. ß Steerl. ℔ Lond. — ß Steerl. Gl. ß Steerl.

100 —— 68 —— 9 — 6 —— 3 —— 74$\frac{3}{25}$

Komt 6$\frac{3}{25}$ Abd. — Komt 37$\frac{3}{50}$ Guld.

Voor 74$\frac{3}{25}$ ß Steerl.

℔ Amst. Guld. ℔ Amst.

100 —— 37$\frac{3}{50}$ —— 1 — Antw. 7$\frac{103}{250}$ Stuyv.

8. Item / so een ℔ Cin t'Amsterdam verkoght werd voor 7$\frac{103}{250}$ Stuyvers / en 100 ℔ t'Amsterdam doen te Londen 109 ℔: Vrage / hoe veel ß Steerlings de 100 ℔ te Londen gekost hebben / wanneer men 6 ß Steerlings teld voor 3 Carolus-guldens? Facit 68 ß Steerlings.

9. Item / voor 3 Stuyv. koopt men 25 Peeren / ende voor 6 Peeren heeft men 9 Appelen / ende 3 Appelen doen 10 Pruymen / 50 Pruymen kosten juyst 2 ℔ Aard-akers: Vrage / hoe veel kosten dan 25 ℔ Aard-akers?

℔ Aard-ak. 2 ———— 50 Pruymen.
Pruymen. 10 ———— 3 Appelen.
Appelen. 9 ———— 6 Peeren.
Peeren. 25 ———— 3 Stuyv.
———— ℔ Aard-akers.
4500 ———— 2700 ———— 25.
Antw. 15 Stuyv.

10. Als

10. Als 5 ß Vlaams doen 12 Hollandze Stooters / en 2 Stooters doen 5 Brabandze Stuyv. en 100 Brabandze Stuyvers doen 5 Carolus-guld. en 21 Carolus-guld. doen 3 Vlaamze Nobelen / en 12 Vlaamze Nobelen doen 42 Staten-daalders: Vrage / hoe veel ß Vlaams men tellen zal voor 600 Staten-daalders? Antw. 4000 ß.

De Regel van Egalisatie; ofte Evengelijk-makinge.

Leerd de Getalen van Plus en Minus / dat is: Meer ende Min / even gelijk stellen / Substraheert Plus / en Addeert Minus / of zo d'Exempelen u leeren zullen. Om kortheyds wille / steld men dit teken + voor Plus of meer / en dit ÷ voor Minus of min.

1. Van een volle Ton werd getapt de $\frac{1}{2}$ / nog het $\frac{1}{5}$ / en men bevind daar nog in te zijn $\frac{1}{4}$ Plus 6 Potten; Vrage / hoe veel Potten de Tonne gehouden heeft? Merkt: Addeert $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{5}$, en $\frac{1}{4}$, komt $\frac{19}{20}$ Ton, die trekt van een geheele Ton, rest $\frac{1}{20}$ Ton, die even zo veel moet zijn als 6 Potten; daarom zegt $\frac{1}{20}$ Ton houd 6 Potten; hoe veel de geheele Ton?

(20

$\frac{1}{2}$ — 10

$\frac{1}{5}$ — 4

$\frac{1}{4}$ — 5

Komt $\frac{19}{20}$ Ton.

Ton
1
$\frac{19}{20}$ Subst.

Potten Ton.

$\frac{1}{20}$ — 6 — 1
20

Antw. 120 Potten.

2. Van

2. Van een Stuk Laken verkoopt men het ¼ tot 9 Guld. d'Elle / nog het ⅓ tot 8¼ Guld. d'Elle / voor de rest zijnde 12 Ellen / ontfangt men 96 Guld. Vrage / hoe veel Ellen 't Stuk lang geweest is? Antw. 28⅘ Ellen.

3. Van een Laken verkoopt men ¼ Plus 6 Ellen / nog de rest zijnde ½ Plus 22 Ellen: Vrage / hoe lang het Laken geweest is? Antw. 48 Ellen.

4. Van een Webbe sneyd men 16 Ellen Plus ¼ des geheels / nog 5 Ellen / en men bevind nog een Elle Plus ⅕ van 't Stuk behouden te hebben: Vrage / na de lengte? Antw. 40 Ellen.

5. Van een Stuk Linnen sneyd men 4 maal 1½ Ellen / Plus ⅓ des gantschen Stuks / nog 3½ maal 2 Ellen / ende bevinden nog 5 Ellen te resten: Vrage / wat gedeelte die van 't geheele Stuk zijn? Antw. $\frac{5}{27}$.

6. Ik koop van een Stuk Laken het ¼ Minus een Elle / nog ten zelve prijze van 't zelve Stuk de ⅔ Minus 2 Ellen / blijft overig 6 Ellen: Vrage / hoe lang het Stuk geweest is / en hoe veel Ellen ik daar af gekogt hebbe? Antw. 36 Ellen lang / en 30 Ellen gekogt.

Add. ¼ ÷ 1 El.
⅔ ÷ 2 El.

Komt $\frac{11}{12}$ ÷ 3 El.

Subst. 1 / $\frac{11}{12}$ ÷ 3 Ell.

Rest. $\frac{1}{12}$ ✠ 3 —— El. 6 —— Laken 1

✠ 3 Subst.

3

12

Facit 36 Ell. lang.
Subst. 6 El die rest

Komt 30 El gekogt

Proe-

Proeve.

Laken.		Ellen.		Laken.	Ell.
1	—	36	—	$\frac{11}{12}$ + $\frac{1}{4}$	3
12		11		11	

$$\frac{396}{12} = 33$$

Subst. 3 + $\frac{1}{4}$

Facit 30 Ellen gekogt.
Add. 6 zynde de Rest.

Komt 36 Ellen lang als vooren.

7. Van een Korf Rozyn werd verkogt de $\frac{1}{4}$ Minus 12 lb/ en men bevind nog de $\frac{1}{2}$ Plus 27 lb: Vrage/ hoe veel die gewogen heeft? Antw. 120 lb.

8. Item/ men verkoopt de $\frac{1}{4}$ uyt $\frac{2}{3}$ Minus 3 Ellen van een Laken/ ende men behoud de $\frac{1}{4}$ Minus 6 Ellen: Vrage/ hoe lang het Laken geweest is? Antw. 36 Ellen.

9. Van een Stuk Laken verkoopt men het $\frac{1}{4}$ Plus 6 Ellen/ nog de $\frac{1}{8}$ Minus 8 Ellen/ met $\frac{1}{4}$ Plus 2 Ellen/ en het $\frac{1}{3}$ Minus 4 Ellen/ alles tot 4$\frac{1}{2}$ Guld. d'Elle/ Vrage/ hoe veel daar voor ontfangen is? Antw. 72 Guld.

10. Wanneer 16 lb Rozyn Plus 16 Stuyvers/ kosten ...mens/ 8 Stuyv. hoe veel bedraagt een lb van ... 2 Stuyvers.

11. Als

11. Als 21 ℔ Pypen Plus 14 Stuyv. kosten 3 Guld. Minus 4 Stuyv. Vrage / hoe veel van een ℔?

℔		Stuyv.		Guld.		Stuyv.		℔
21	✠	14	——	3	÷	4	——	1
		4		20				
		18		60				
				18 Subst.				
				42				

21) ——

Antw. 2 Stuyv.

12. Als 12 Ellen / Plus 12 Pen. kosten 3 Stuyvers Minus 6 Ellen / op hoe veel komt van een Elle? Antw. 2 Penn.

Ellen.		Pen.		Stuyv.		Ell.		Elle.
12	✠	12	——	3	÷	6	——	1
6 Add.				16				
18				48				
				12 Subst.				
				36				

18 ——

Antw. 2 Pen.

Proeve.

El. Pen. Ell. Pen.	El. Pen. Elle.
1 — 2 — 12 ✱ 12	1 — 2 — 6
2	2
24	12 Subst.
Plus 12 Add.	Van 3 Stuyv. of 48 Pen.
Komt 36 Pen.	Komt 36 Pen.

13. Na 60 G-gulden min 14 Kroonen / zijn gelijk met 21 Kroonen Plus 10 G-guld. Vrage / na de waarde van de G-guld. als de Kroon gerekend is op 40 Stuyvers? Antw. 28 Stuyv.

14. Men bevind dat 20 Manden Curss / Plus 15 Stuyv. komen op 4 Gulden 10 Stuyvers / Minus 5 Mand. Vrage / hoe veel Manden Curss men hebben zal voor 15 Guld.? Antw. 100 Manden.

15. Als 4 ℔ Rozijns gelden zo veel als 6 ℔ Pruymen / en dat men 10 ℔ Pruymen koopt voor 15 Stuyvers / Vrage / hoe veel kost het ℔ Rozijn dan? Antw. 2¼ Stuyv.

16. Zes Ellen Satijn staan gelijk met 10 Ellen Grof-greyns / ende 7 Ellen Grof-greyns kosten 36 Guld. Vrage / hoe veel Ellen Satijn men hebben zal om 26½ £? Antw. $18\frac{11}{20}$ Ellen.

17. Een koopt 3 Lasten verscheyde zoorten van Granen voor 400 Guldens / daar af hy betaald de tweede zoorte het ¼ meer / (ende de derde zoorte 2 maal zo veel) als 't Last van d'eerste: Vrage / hoe veel hy 't Last van elke zoorte gekogt heeft? Antw. d'eerste voor $94\frac{2}{17}$ Guld. de tweede voor $117\frac{11}{17}$ Guld. en de derde voor $188\frac{4}{17}$ Guld.

18. Als zyn

18. Myn Huys-vrouw' / gaande eens ter Markt om te koopen Lyn-waat / koopt 3 Stukken voor 131 Guld. houdende het tweede Stuk 2 maal Plus 5 Guld. beter te wezen als 't eerste / 't derde 3 maal / Plus 3 Guld. zo goed als het tweede Stuk: Vrage / hoe veel elk Stuk ge-estimeerd wierde? Antw. 't eerste 12 Guld. 't tweede 29 / en 't derde 90 Guld.

1
2 Plus 5 Guld.
6 Plus 18 Guld.

Guld.
9 Plus 23 —— 131 —— 1
23 Subst.

108
9) ——
Facit 12 Guld. 't eerste.

Guld.	Guld.
9 — 108 — 2	9 — 108 — 6
2	6
216	648
9) ——	9) ——
komt 24 Guld.	komt 72 Guld.
5 Add.	18 Add.
Facit 29 Guld. 't tweede.	Facit 90 Guld. 't derde.

19. Twee Vrouwen gaan ter Markt / om te koopen Winter-kaas / hebbende by haar genomen gelijke Somme Gelds / d'eene koopt en betaald 250 lb en behoud over 3 Guld. d'ander koopt 350 lb / en betaald 't Honderd tot gelijke prijs / maar komt te kort 7 Guld. Vrage / hoe veel Gelds elk gehad heeft / en hoe veel 't lb gekost heeft? Antw. 28 Guld. en 't lb heeft gekost 2 Stuyv.

t' Guld.
250 Plus 3
350 Min. 7
―――――――――― t'
100 ― 10 ― 1 Facit 2 Stuyv. 't t'.

t' Stuyv. t'
1 ―― 2 ― 250
2
――
50|0
――
Komt 25 Guld.
3 Add.
――
Facit 28 Guld.

t' Stuyv. t'
1 ―― 2 ― 350
2
――
70|0
――
Komt 35 Guld.
7 Subst.
――
Facit 28 Guld.

20. Een Koopman begeert te koopen eenige Lasten Koorn voor zekere Somme Gelds / dog zo hy het Last betaald tegen 78 G-guldens / zo schiet hem over 6 G-guld. 7 Stuy. ende zo hy 't kogt voor 84 G-guld. zo zoude hem gebreeken 53 G-guldens / 21 Stuyv. Vrage / hoe veel Lasten hy kogt / ende hoe veel Gelds hy hadde? Antw. 10 Lasten / ende had aan Geld 786 G-guld. 7 Stuyv.

――――― Proeve. ―――――

Last. G-guld. Last.
1 ―― 78 ―― 10
10
――
780
6 : 7 Add.
――――
Komt 786 G-gl. 7 St.

Last. G-guld. Last.
1 ―― 84 ―― 10
10
――
840
53 : 21 Sub.
――――
Komt 786 G-gl. 7 St.

21. Een

21. Een Heer wil betalen aan eenige van zijn Werk-lieden hun verdiende Dag-loon / vedragende zekere Somme Gelds: bevind / indien hy aan elk geeft 5 ß / te kort zoude komen aan zijn Penningen 4 ß / en zo hy aan elk teld 4 ß / behoud 3 ß over: Vrage / hoe veel Geld hy tellen moest / en hoe veel Arbeyds-lieden daar waaren? Antw. 7 Arbeyders / en moesten hebben 9 Guld. 6 Stuyv. t'zamen.

22. Een Vrouwtjen koopende van een Boerman een Mand vol Eyeren / voor 10 Guld. bevind dat haar 't Honderd komt te staan / zo veel onder den Daalder / als 450 doen beneden de 5 Guld. Vrage / hoe veel Eyeren in de Mand waaren? Antw. 1000.
Subst. de twee Gelden van malkanderen, zo mede de hoopen Eyeren, en werkt na den Regel.

23. Een Man koopt ettelijke evenveel wegende Stuks Kazen / voor de Somme van 135 Guld. bevind dat hem de 3 Stukken kosten zo veel boven de 3 Guld. als de 9 Stuks bedragen onder 12 Guldens: Vrage / hoe veel Stuks Kazen hy kogt? Antw. 108 Kazen.
Addeert en werkt als boven.

24. Een Koopman koopt een Laken voor de Somme van 219 Guld. 12 Stuyv. daar af hem de 3 Ellen kosten zo veel boven de 18 Guldens / als de 13 Ellen kosten boven 79 Guld. Vrage / hoe veel hy voor d'Elle betaald heeft? Antw. 6 Guld. 2 Stuyv.

25. In een Hof werden 4 Jonge Dogters vereerd van haare Vryers met 483 Stuks Boom-fruyt: waar af d'eene neemt een zeker Getal d'ander neemt ¼ des Getals (min 2 Stuks) meer / de derde neemt het ¼ des Getals (meer 15 Stuks) minder als d'eerste / en de vierde neemt twee-maal zo veel (min 10 Stuks) als de derde: Vrage / hoe veel Stuks yder Dagter nam? Antw. d'eerste 100 / de tweede 123 / de derde 90 / en de vierde 170 Stuks.

Zinrijke Vragen.

1. Wat Getalen vind men / waar af de ⅔ van 't een zo veel bedraagt als de ⅗ van 't ander? Antw. 9 ende 10: want ⅔ van 9 is 6 / ende ⅗ van 10 is mede 6 / als blijkt aan de volgende Voorbeelden:

$$\frac{2}{3} \times \frac{3}{5} \qquad 9 — 3 \quad 5 — 10$$

Facit 9 en 10

Om te bewyzen, dat 9 en 10 de regte Antwoord is, zo probeert of ⅔ van 9, even zo veel is als ⅗ van 10, ende zult bevinden ja, als by exempel:

$$\frac{2}{3} — \frac{9}{1} \;\; \frac{18}{3} \Big\} 6 \qquad \frac{3}{5} — \frac{10}{1} \;\; \frac{30}{5} \Big\} 6$$

2. Zoekt 2 Getalen / waar af de $\frac{4}{9}$ van 't een zo veel bedraagt / als $\frac{7}{10}$ van 't ander? Antw. 63 en 40.
3. Vindet 2 Getalen / daar de $\frac{4}{11}$ van 't een zo veel is / als de $\frac{10}{13}$ van 't ander? Antw. 110 en 52.
4. Hoe veel Stuyvers-pen. teld men my in 2 hoopen / waar af het ½ / ¼ / en $\frac{2}{7}$ van d'een zo veel bedraagt / als de ½ / ¼ en $\frac{3}{8}$ van d'ander? Antw. 360 en 310.

Addeert de Gebrokens, en doet als vooren.

5. Vindet 3 Getalen / waar af ⅓ van 't eerste / het ¾ van 't tweede / ende het ⅚ van 't derde gelijk zijn? Antw. 45 / 20 / en 18.
6. Vindet een Getal / waar toe Geaddeert zijnde 17 bedraagt 36 min 4? Antw. 15.

7. Hoe

Digitized by Google

7. Hoe veel is $\frac{1}{5}$ Guld. als me'er toe Addeert $5\frac{1}{4}$ Stuy.? Antw. $16\frac{13}{36}$ Stuyv.

8. Item / men begeert een Getal in dier voegen zo me'er toe Addeert $\frac{1}{6}$ / $\frac{1}{3}$ / en $\frac{1}{11}$ / dat t'zamen zijn $\frac{13}{17}$? Antw. $\frac{87}{264}$.

9. Addeert de $\frac{1}{4}$ uyt $\frac{1}{3}$ ℒ / tot $7\frac{1}{4}$ g.: ende zegt my / hoe veel ß het zijn? Antw. 8 ß / $1\frac{1}{4}$ g.

10. Hoe veel Stuyv. zijn $\frac{1}{4}$ uyt $\frac{1}{3}$ van $\frac{1}{4}$ Guld. Geadd. tot 10 Stuyv. ende het $\frac{1}{4}$ uyt $\frac{1}{4}$ Stuyv.? Antw. 11 St.

11. Hoe veel blijft 'er als men trekt $\frac{1}{4}$ ß van $\frac{3}{16}$ ℒ? Antw. $\frac{43}{160}$ ℒ.

12. Zockt een Getal dat men trekt van $6\frac{1}{4}$ / en dat de reste blyve $\frac{1}{12}$? Antw. $5\frac{1}{8}$.

13. Met hoe veel zal men 25 Multipliceeren / op dat het product zy $262\frac{1}{2}$? Antw. $10\frac{1}{2}$.

14. Zoekt een Getal dat Gedivideert is met $\frac{3}{4}$ / en tot Facit geeft $3\frac{1}{4}$? Antw. [illegible].

15. Vindet my een Getal / 't welk Gedivideert is door $7\frac{1}{2}$ min $\frac{1}{4}$ / ende zijn Quotient Gemultipliceert door $6\frac{1}{4}$ en $2\frac{1}{4}$ / dat 'er kome $43\frac{3}{4}$? Antw. 36[illegible].

16. Zoekt een Getal dat men Multipliceert met 9 / ende van 't product Substraheert 29 / dat 'er blyve 63? Antw. $10\frac{2}{9}$.

17. Toond eens het Getal daar 3 af Gesubstraheert is / en de reste Gedivideert in 2 / 't Facit Gemultipliceert met 20 / dat 'er zy 60? Antw. 9.

18. Substraheert 5 ß / 0 g. / $2\frac{1}{2}$ Mijten / van $\frac{8}{9}$ ℒ / en zegt my de rest? Antw. 12 ß / 9 g. / $1\frac{1}{2}$ Mijten.

19. Substraheert $\frac{1}{3}$ uyt $\frac{1}{4}$ uyt $5\frac{1}{4}$ Guld. van $8\frac{2}{7}$ Guld. datter rest $6\frac{?}{?}$ Guld.

20. Substraheert $\frac{1}{4}$ ß met $\frac{1}{4}$ uyt 9 g. / van $27\frac{1}{2}$ ß / min $9\frac{1}{2}$ g. / dat de reste zy 15 ß / $6\frac{1}{4}$ g.

21. Item / 3 Soldaten hebben te deelen $1\frac{1}{40}$ Gl. waar af A neemt de $\frac{1}{2}$ uyt $\frac{1}{4}$ / B de $\frac{2}{3}$ / uyt [illegible] / en C de $\frac{1}{3}$ uyt $\frac{1}{4}$ wat deel ontfangt elk? Antw. A $\frac{1}{8}$ / B $\frac{1}{4}$ / en C $\frac{2}{7}$.

TOT

Digitized by Google

TOT BESLUYT.

Een vermakelijke Additie, bewelke hoe men die tellen wil, 't zy kruys-gewijs, regt op en neder, of gins schuyns en weder, alteyds uyt brengen zal 24.

11	6	7
4	8	12
9	10	5

Om dit te doen, zo neemt het ⅓ van 't Getal dat gy begeert. Ik heb hier 8, welk is het ⅓ van 24, die steld in het middelste perk, en Addeert 1 daar toe; komt 9, steld in 't eerste benedenste perk: Trekt 1 van 8, rest 7, steld in 't bovenste leste perk: Voor de tweede reyze, Addeert 2 tot de 8, komt 10, steld beneden in 't middelste veld. Subst. 2 van 8, rest 6, steld boven in 't middelste veld. Voor de derde reyze, Addeert 3 tot 8, komt 11, zet boven in 't eerste veld, Subst. 3 van 8, rest 5, steld beneden in 't leste veld; Voor de vierde reyze, Subst. 4 van 8, rest 4, zet in 't eerste middelste veld, en Addeert 4 tot 8, komt 12, zet in 't agterste middelste veld. Addeert nu drie Getalen van dien 't u belieft, zal komen alteyd 24.

Te hebben wel gedaan, was al mijns Herts-begeer:
Is 't nu niet zo 't behoord, 't doet my in 't Herte zeer.

EYNDE.

DE VERNIEUWDE
CYFFERINGE,
VAN
Mr. WILLEM BARTJENS,
TWEEDE DEEL.

Handelende van verſcheyde Regulen der
REKEN-KONST,
Alle Koopluyden nodig te weeten.

Herſteld, vermeerderd en verbeterd.

DOOR
JAN DE GROOT,
School-meeſter tot Velzen.

En deze laatſten Druk op Nieuw door een *Lief hebber der Reken-konſt* nauwkeurig na-gezien, en van alle voorgaande Fauten gezuyverd.

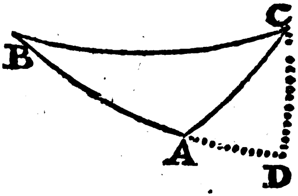

Tot AMSTERDAM,

By JOANNES KANNEWET, Boekverkooper in de Nes, in de Gekroonde Jugte Bybel.
1768.

Digitized by Google

Digitized by Google

AAN DEN
LEZER.

BEMINDE LEZER,

d'ARithmetica van wijlen Mr. WILLEM BARTJENS, is by veel Liefhebbers zo hoog geagt, datze al over veel Jaaren in meest alle de Schoolen dezer Provintie van *Holland*, als mede in alle andere Gewesten van de Waereld, tot Onderwijs van de Jonkheyd werd gebruykt en geleerd: zulks dat zommige door hulpe van dezelve een goed fondament in de *Arithmetica* gelegt hebbende, zijn gekomen tot kennisse van de diepste geheymenissen, en subtylste weetenschappen der *Algebraische* Konsten, om welkers nuttigheyd des *Autheurs* Eerste Deel, tot verscheyden-malen is herdrukt: gelijk het onlangs nog van eenen Mr JAN VAN DAM op nieuw is na gezien, en in Druk gegeven. Zo ben ik, aangepoort zijnde van mijn Discipelen, en andere van mijn Confraters, aan welke nevens my bekend was, dat 'er niet weynige Drukfouten in het Tweede Deel in gekomen waren, gewillig aan 't werk getogen om alle Questien na te Rekenen, en te Corrigeren, niet alleen de Fouten des *Autheurs*, maar ook de mis-stellingen des Drukkers: ook hebbe boven dien 't Werk zeer vermeerderd in verscheyde plaatzen; als mede vercierd met Figuuren, Triangels en Ovalen; en verscheyde Questien van de *Algebra* daar by gedaan. Wy willen alle Liefhebbers en Beminnaars dezer heerlijke Konst, en nodige Weetenschap verzogt hebben, dezen onzen arbeyd met zo veel dankbaarheyd aan te nemen, als Mr. JAN VAN DAM zijn arbeyd werd gedaan: 't welke wy alzo bevindende, zullen agten onzen teyd, moeyte, en arbeyd niet kwalijk besteed te hebben: en hebben van stuk tot stuk alles na gezien, eer den Drukker met het Werk is voort gevaren, om alle Fouten voor te komen, op dat 't tot een perfect Werk mogt geraken, tot nut en dienst van de Beminnaars van de weetenschap. Zo ymand iets vinde, dat hem onsmakelijk mag zijn, gelieve het my ten goeden af te nemen, want 't is niet wel alle man van passe te maken: middelerteyd willen wy den goedwilligen Lezer bevelen in de bewaaringe des Heeren, en blyve,

UE. aller toegenegene Vriend,
en Dienaar,

JAN DE GROOT.

In Velsen, den
30 Septemb. 1689.

1689

De

Digitized by Google

De DRUKKER AAN DE LIEFHEBBERS en LEERLINGEN *Der CYFFER-KONST.*

NAdemaal de Cijfferinge van Mr. WILLEM BARTJENS, op veele Plaatze in een vast gebruyk zijn, en van de *Liefhebbers der Reken-konst* zeer bemind, te meer om dat 'er geen Cijffer-boeken bekend zijn die zo Corećt zijn uyt gevoerd als wel het Eerste Deel by mijn Gedrukt, ten Proeve daar van blijkt wegens de *Præmie* die ik daar op gesteld hebbe voor yder Fout die daar in kan werde aan getoond in *Nombers of Facit;* en alzo het Tweede Deel wel eer Gedrukt by d'Erve DE GROOT KEUR, begon op het laast te loopen (dog niet zonder Fouten) zo ben ik te raden geworden op verzoek van verscheyde Liefhebberen, dit Tweede Deel door een *Nieuwe Druk* te herdrukken en het ligt te doen zien; hebbe dierhalve alle vlijt in het werk gesteld om door een *Voornaam Liefhebber der Reken-konst*, alle Sommen nauwkeurig te laten na zien, en geen Kosten of moeyten daar aan gespaard, om zo veel als mogelijk was 't Eerste Deel in Corećtheyd na te volgen, daar en boven nog met eenige *Uytgewerkte Somme* verrijkt; hoopende dat deze mijne Kosten en moeyte waarde Liefhebberen der Reken-konst, U E. aangenaam zal zijn, blyve in die verwagtinge U E. aller

Dienstw. Dienaar,

J. KANNEWET.

AMSTERDAM, den 1 February, 1763.

Digitized by Google

Aan dit Boek en de Jonge Jeugd gedaan.

Dit is wat groot, dat men hier ziet,
Van hem, die Konst door gunst aan bied:
Door liefde tot de Jonge Jeugd,
Hem JAN DE GROOT *alteyd verheugd,*
Als hy maar vreugd doet aan het Kind,
Of Ouden, die dees Kunst bemind:
Arbeyd nog moeyt' hem niet en deerd,
Als Jong of Oud maar werd geleerd.
Zo rekend hy zijn werk betaald;
Een yder zie dat hy wat haald
Van hem, die nog in wezen is;
Hy steld de Konst hier op den disch:
Hy heeft dit Werk wyd uyt gebreyd,
Door groote moeyten en arbeyd,
En is zo hoog opgeklommen,
Dat 'er Meesters haast voor stommen.
Linie, Figuur, Triangel, Ovaal,
Hy toond het hier ons altemaal:
Wat oyt een Geest zeer wijs bedagt,
Heeft hy hier in dit Boek gebragt.
't Is WILLEM BARTJENS *Tweede Deel,*
Dat hy gezuyverd heeft geheel,
En zonder Fout voor ons geprint,
Tot nut der Ouden en het Kind.
O West-Zaandam! ô Jonge Jeugd!
Zingt nu Godt lof, en juygt van vreugd,
Om dat de Konst van Mr. NOMEN *leeft,*
En nu ons JAN DE GROOT *beheerst.*

Door een Liefhebber van Zaandam.

6 Op het Tweede Deel der Cijffer-konste

Van Wijlen

Mr. WILLEM BARTJENS.

Verbeterd en Vermeerderd

DOOR

JAN DE GROOT,

Voorzanger en Schoolmeester tot Velzen.

DAar blijft voor Cijffer-konst geen zake lang verborgen:
Niets is zo diep waar toe dees Konst niet door kan gaan.
Niet zekerder als 't geen hy vind, die maar wil zorgen
En met veel naarstigheyd de hand aan 't werk wil slaan.
Onnodig van dees Kunst haar nuttigheyd te spreeken;
Zy spreekt van zelfs: ook is het door d'ervarentheyd,
Zo lang de Waereld was, aan elk genoeg gebleken.
Daar 't werk zig zelfs dan prijst, is haast genoeg gezeyd;
't Was BARTJENS, die veel lof, en in, en na zijn leven,
Door kennis van dees Konst by yder heeft gehad.
Hoe nut en vrugtbaar 't is, het geen hy heeft geschreven,
Blijkt daar uyt, dat 't by elk in dank is op gevat.
Dog wie schreef oyt zo, dat hy alles juyst kan treffen?
Een tweede ziet het geen de eerste niet en zag,
Dus kan een Leerling vaak zijn Meester overtreffen;
Wat wonder, daar de Konst toe neemt van dag tot dag!
Dit was DE GROOT bewust, en daarom hy aan 't schryven:
Hy wil niet dat een Werk van zo veel nuttigheyd
Iet hadde onvolmaakt: dat wel is laat hy blyven,
De Feylen schrapt hy, en wat aêrs in plaatze zeyd.
Dus ziet g' een Werk hier door de Druk te voorscheyn treden,
Verbeterd, en ook veel vermeerderd, als voor heen.
Dank heb de Schryver, die geen moeyte, of bezigheden,
Of arbeyd heeft ontzien ten beste van 't gemeen.
Komt dan Leergier'ge Jeugd, wild van dees Meester leeren.
Een voorbeeld zy aan U, 's Mans vlijt en naarstigheyd,
En gy, ga yv'rig voort, zo zal men meer begeeren:
Zo zie ik ook met 'er teyd U meerder Lof bereyd.

F. F.

Her-

Digitized by Google

Herhaling van 't Eerste Deel.

Dienstig tot bekwame Inleydinge van dit Tweede Deel van BARTJENS.

1 EEns word een Koopman betaald zekere Somme van 16752 Guld. met driederley Specien: te weeten, met 3674 Hollandsche Guld., met 1983 Rijksdaalders tot 50 St. het stuk, en met Kop-stooters, tot $2\frac{1}{2}$ Stuyv. 't stuk; De Vrage is, hoe veel Stooters dat 'er waaren, mede hoe veel Rozenobels tot $8\frac{3}{4}$ Guld. dat die bedroegen? Antw. 64964 Stooters maken 928 Rozenobels, 10 Stuyvers.

2. Als drie Stukken inhouden 64 Ellen, en belopen te zamen 72 Gulden, hoe veel bedragen van 12 Ellen? Antw. $13\frac{1}{2}$ Guld.

3. Als 12 Ellen kost $13\frac{1}{2}$ Gulden, wat kost van 1 Elle? Antw. $22\frac{1}{2}$ Stuyver.

4. Een Last Rogge kost 76 Goud-guldens anderhalve Oord: Vrage, wat dan 10 Last, 5 Mudd., 2 Schepels kost in Courant-geld? Antw. 1091 Guld. 0 Stuyv. $9\frac{25}{27}$ Penningen.

5. Addeert $\frac{3}{8}$ tot $\frac{2}{7}$ uyt $\frac{3}{4}$, die Substraheert van $2\frac{1}{2}$, Gemultipliceert met $\frac{1}{7}$, de rest Gedivideert door $\frac{1}{9}$, en zegt my hoe veel het is? Antw. $2\frac{14}{57}$.

6. Wijst my eens de maniere van doen, om de Stuyv. en Duyten te vinden uyt $\frac{5}{9}$ Rijksdaald. tot 50 Stuyvers? Antw. 27 Stuyv. $6\frac{2}{9}$ Duyten.

7. Wederom 't contrarie 27 Stuyv. $6\frac{2}{9}$ Duyten, wat gedeelte is dit van een Rijksdaald.? Antw. $\frac{5}{9}$ Rijksd.

Digitized by Google

8. Als men u vraagd hoe veel $\frac{5}{9}$ van 36 is / zo Antwoord 20.

9. Als 20 is $\frac{5}{9}$ / hoe veel is dan 't geheel? Antw. 36.

10. Ik heb ontfangen 2 Hoopen Ryksd. maar myn is vergeeten hoe veel dat 'er in yder Hoop moest wezen / maar wist dat de $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{4}$ van de eerste Hoop eben veel was als $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$ van de laatste Hoop: Vrage, hoe veel Ryksdaald. ik ontfangen moest? Antw. 12 Ryksd. en 24 is zamen 36 Ryksd.

eerste Hoop. — tweede Hoop.

1 | 4 — 1 | 8

2 | 2 — 4 | 2
1 | 1 — 1 | 1
4 | $\frac{3}{4}$ X $\frac{3}{8}$ — 8 | $\frac{3}{8}$

Ryksd. 12 ——— 24 Ryksd.

$\frac{1}{2}$ 6 — $\frac{1}{4}$ 6
$\frac{1}{4}$ 3 — $\frac{1}{8}$ 3

9 Proeve 9

11. Hoe veel Stukken teld men tot twee Hoopen / daar de eene zy $\frac{1}{2}$ / $\frac{1}{4}$ / $\frac{1}{8}$ / zo veel bedraagt als de andere zy $\frac{1}{3}$ / $\frac{2}{5}$ / $\frac{3}{7}$? Antw. de eerste Hoop 976 / en de laatste 735.

12. Ik begeer het Getal te weeten dat men trekt van $7\frac{1}{2}$ / en dat 'er blyven zal $2\frac{1}{4}$? Antw. $5\frac{1}{4}$.

13. Toond my zulk een Getal dat men Divideert met 25 / 't product Multipliceert met 5 / wat komt 'er af / Substraheert 8 / de rest Geaddeert tot 30 / dat 't 14 zy? Antw. 50.

14. Een

Digitized by Google

14. Een Elle Borat tot $1\frac{1}{8}$ Guld./ hoe veel kost van 64 Ellen? Antw. 72 Guldens.

15. Als men 't Last Rogge verkoopt voor 54 G-guld. min $\frac{3}{8}$ G-guld./ hoe veel Guldens bedraagt 16 Last min $9\frac{1}{2}$ Mudden? Antw. 1174 Guld. $15\frac{25}{36}$ Stuyv.

16. Een Koopman koopt een wit Engels Laken/ lang 56 Ellen/ tot $5\frac{1}{2}$ Guld. d'Elle/ daar af verhandeld hy 18 Ellen (tegens 20 Ellen Cassa) tot $5\frac{1}{4}$ Gl. d'Elle/ de rest laat hy Verwen/ betaald daar voor 18 Guld./ dat verkoopende/ wind op het geheele Stuk 22 Guld. Vrage, hoe veel hy d'Elle van 't Geverfde verkogt heeft? Antw. $6\frac{51}{76}$ Gulden.

17. Item/ 4 Zakken Peper wegen 1315 ℔/ tarra voor elke Zak $3\frac{1}{2}$ ℔/ fusty in 't Honderd netto 9 ℔/ tot $\frac{1}{4}$ minder in prijs als 't ℔ netto/ welke kost 36 ₰ 't ℔: Vrage, hoe veel de 4 Zakken in Gelde beloopen? Antw. 190 £/ 15 ß/ $2\frac{19}{200}$ ₰.

18. Als men heeft $3\frac{3}{4}$ Elle Laken tot een Kleed/ welk breed is $2\frac{1}{4}$ El: Vrage, hoe veel Ellen Voeringlaken men van doen heeft/ die breed is $1\frac{1}{4}$ El/ om dat te voeren? Antw. $6\frac{3}{4}$ Ellen.

19. Ymand word geleend 675 Guld./ voor de tyd van $1\frac{1}{4}$ Jaar zonder Intrest: Vrage, hoe lang tyd die wederom zal uyt leenen 375 Guld. in gelijke vriendschap? Antw. $2\frac{1}{4}$ Jaars.

20. Als in 't Jaar $8\frac{1}{2}$ £ ten 100 gewonnen word/ hoe veel wind men dan met 1600 £ in $3\frac{1}{2}$ Maand? Antwoord $39\frac{2}{3}$ £.

21. Wanneer men 100 Soldaten geeft voor Soldy 10200 Guld. in 't Jaar/ hoe veel zal men dan een Soldaat geven in $3\frac{1}{2}$ Maand? Antw. $29\frac{3}{4}$ Guld.

Deze 2 volgende zijn een Verkeerden Regel van Vijven.

Brengt in de 22 de tyd verkeerd/ en in de 23 d' Soldat.

22. Wanneer $3\frac{1}{2}$ Maand lang om $89\frac{1}{4}$ Guld. drie Soldaten de Heeren dienen: Vrage, hoe veel Soldaten 12 Maanden dienen zullen om 10200 Gulden? Antw. 100 Soldaten.

23. Zo men voor 10200 Guld. 100 Soldaten in dienst houd 12 Maanden lang: Vrage, hoe lang zal men na advenant in dienst behouden voor $89\frac{1}{4}$ Guld. 3 Soldaten? Antw. $3\frac{1}{2}$ Maand.

24. Als men om 8 Duyten koopt 12 Mispelen, en voor 4 Mispelen 10 Vijgen, en voor 6 Vijgen 14 Pruymen, en voor 40 Pruymen 60 groote Noten: Vrage, hoe veel van het Duyzend groote Noten kost? Antw. 9 Stuyv. $4\frac{4}{21}$ Duyt.

25. Van een Laken werd verkogt $\frac{1}{2}$ uyt $\frac{3}{4}$ min 1 Elle: Vrage, hoe lang het is, zo 'er over blijft de $\frac{3}{4}$ min 3 El? Antw. 32 Ellen.

$\frac{1}{2}$ —— uyt —— $\frac{3}{4}$ is $\frac{3}{8}$ ÷

$\frac{8}{3}$ | $\frac{3}{8}$ ÷ 1 is verkogt.

6 | $\frac{3}{4}$ ÷ 3 werd behoude.

€1 |

9 | $1\frac{1}{8}$ ÷ 4

8 | Merkt $1\frac{1}{8}$ ÷ 4 Elle is nu het geheele Stuk, zo moet volgen dat $\frac{1}{8}$ is gelijk met 4 El, zo steld op, $\frac{1}{8}$ is gelijk 4, hoe veel is 1 Stuk? Antw. 32 als boven.

26. Een heeft een Vat Olye, daar in is een zeker getal Mengelen, daar verkoopt hy af $\frac{1}{4}$ van het geheele Vat, en $\frac{1}{3}$ van de rest, behoud zelfs nog 18 Mengelen: Vrage, hoe veel Mengelen in 't Vat was? Antw. 36 Mengelen.

27. Ymand heeft een Webbe Linnen, zekere Ellens lang, verkoopt daar af $\frac{1}{4}$ des geheels, nog $\frac{1}{3}$ van

't geen

Digitized by Google

't geen over bleef / en van het resterende $\frac{1}{2}$ / behoud nog 25 Ellen: Vrage, hoe lang was 't Webbe? Antw. 100 Ellen.

28. Ik hebbe gekogt drieder ley Goederen / belopen te zamen 1544 Gulden / het eerste Goed voor een ongezende zomme / het tweede Goed drie-maal zo veel min 10 Guld. / het derde voor vier-maal zo veel min 6 Guld. als 't tweede; zegt mijn hoe veel ik voor elk Goed betaald hebt? Antw. 100 / 290 / 1154 Guld.

Steld voor het eerste 1 x, voor 't tweede 3 x min 10, en het derde 12 x $\div$ 46; en steld op de Regel, komt als boven.

29. Zeker goed Gezelschap doen een Wijn-gelag / hebbende daar toe een onbekende zomme Gelds / bevinden / zo zy dat op maken / de man op $5\frac{1}{2}$ Guld. zoude te kort komen 6 / en maken zy 't de man op $2\frac{3}{4}$ Guld. / zal over schieten 3 Gulden: De Vrage is, hoe sterk het Gezelschap geweest is / en hoe veel Geld zy gehad hebben? Antw. 12 Persoonen en 36 Gulden.

30. Ymand moet betalen 1200 Guld. op 4 tyden / de $\frac{1}{2}$ in 2 Maanden / $\frac{1}{4}$ over 3 Maanden / $\frac{1}{6}$ over 4 Maanden / de rest over 5 Maanden / en zy accorderen om dit op een tyd alles gelijk te betalen / in hoe veel Maanden het zal geschieden? Antwoord 2 Maanden / 25 Dagen.

31. Ik heb 382 Guld. 10 Stuyv. / daar van wil ik wisselen drieder ley Gelden / van elk even veel / als Rijksdaalders / Ducatons en Kroonen / alhier gangbaar / hoe veel zal ik van elk ontfangen? Antw. 50 Stuks van elk.

Dit is tot nader verklaringe over de 10de Zom, uyt de Cassiers-Rekeninge, als volgt.

32. Een Koopman is schuldig te betalen op den 28 Octob. 420 Guld. / daar af betaald hy den 27 September.

Digitized by Google

temb. 150 Guld./ en den 11 October daar aan volgende 69 Guld. Vrage, nu hy twee partyen Gelds voor den tyd betaald heeft/ hoe lang hy de rest maar gebruyken mag zonder ymands schade? Antw. $28\frac{65}{67}$ Dagen.

	Guld.	Dagen.		October 28 Dag.
Octob. 28	150 ——	31 ——	4650	Dag. 3 rest.
11	69 ——	17 ——	1173	31 Dag.
	——	Cap.	——	voor de tyd.
17 Dagen voor zijn tyd.	219	420 (3)	5823	
		219	195	$28\frac{65}{67}$ Dagen.
		Rest 201	5823	
			2011	
			20	

Anders.

33. Een Koopman is schuldig te betalen op den 28 October 420 Guld./ daar af betaald hy den 27 September 150 Gulden/ en den 11 October daar aan volgende 69 Guld. Vrage, nu hy twee partye Gelds voor den tyd betaald heeft/ hoe lang de tyd in 't geheel zal zijn/ dat de Rest gebruykt mag werden/ zonder ymands schade? Antw. $86\frac{65}{67}$ Dagen.

Cap.	Dagen.	gem. Cap. en tyd.	
420 ——	58 ——	24360	Sep. 30 Dagen.
	Dagen.		Octob. 28 Dagen.
Gl. 150 ——	27 ——	4050	
Gl. 69 ——	41 ——	2829	58 Dagen.
Gl. 219 trekt van boven.		6879 trekt af van 't bovenste.	
Gl. 20 Rest	195	17481 Rest.	

17481 }
2011 } $86\frac{65}{67}$ Dagen zal hy de rest gebruyken/ trekt hier af 58 Dagen.
20

Rest

Rest 28 65/67 / komt dan als boven / want 58 Dagen is de geheele tyd om het Capit. te betalen / en 150 Guld. gebruykt hy 27 Dagen / 69 Guld. 41 Dagen / zo dat deze zo wel twee manieren onderworpen is als de 9 Som in Cassiers-Rekening / door Mr. Jan van Dam gesteld / en daarom myn dienstig geoordeeld hier agter in de herhaling plaats te geven / op hoop datze een yder mag regt begrypen.

Hier is van 't eerste Deel, den Inhoud meest herhaald ;
Dit tweede werkt geheel: uw arbeyd word betaald.

Winst en Verlies.

DEze Rekeningen worden alzo genoemt / om dat men door dezelve kan leeren onderscheyden / op wat Koopmanschap / men Winst ofte Verlies gedaan heeft in 't verhandelen.

1. Dat ik zoude verkoopen een Aam Wyns / houdende 100 Potten / voor 3 £ / 10 ß. Vrage, hoe veel zoude de Winning wezen op een Pot / als my de Pot betaald stond op 5¾ § ? Antw. 2 13/20 § op yder Pot Winst.

	£		ß		Pot.
100	3		10		1

20
———
70
12
———
140
70
———
840

8 (4 { 8 2/5 § ontfangen.
10 0 { 5¾ kost het.
———
2 13/20 § Winst

2. Wan-

2. Wanneer ik een Aam Wijns kogte tot $5\frac{3}{4}$ ₰ de Pot / hoe duur zoud ik de Pot verkoopen om op de Aam / houdende 100 Potten / te winnen 1 £ / 2 ß / 1 ₰? Antw. $8\frac{2}{5}$ ₰.

3. Wanneer ik op een Pot Wijns winne $2\frac{13}{20}$ ₰ / en ontfange voor 100 Potten 3 £ / 10 ß: Vrage, hoe veel my d'Aam ingekogt staat? Antw. 2 £ / 7 ß / 11 ₰.

4. Verkogt hebbende wat Wijns: de Pot tegen $8\frac{2}{5}$ ₰ / die mijn stond op $5\frac{3}{4}$ ₰: Vrage, hoe veel de Winning op d'Aam is / houdende 100 Potten? Antw. 1 £ / 2 ß / 1 ₰.

5. Hoe veel Potten Wijns zoude men winnen op 100 Potten / als men de Pot verkoopt tot $8\frac{2}{5}$ ₰ / die op $5\frac{3}{4}$ ₰ ingekogt staat? Antw. $46\frac{2}{23}$ Potten Winst op de 100 Potten.

6. Als een Pot Wijns kost $5\frac{3}{4}$ ₰ / en men verkoopt die tot $8\frac{2}{5}$ ₰: hoe veel Potten moet men verkoopen in gelijke Prijs / om te winnen $46\frac{2}{23}$ Potten? Antw. 100 Potten.

Zoekt de waarde van $46\frac{2}{23}$ Potten, mede de Winst op eenen Pot; stelt dan op de Regel.

7. Zo men een Pot witte Wijn koopt voor $5\frac{3}{4}$ ₰ / en men verkoopt die voor $8\frac{2}{5}$ ₰: Vrage, hoe veel is de Winninge ten 100 / mede hoe veel Potten? Antw. $46\frac{2}{23}$ Potten / en ook zo veel ten 100 Winst.

8. Hoe zal men de Pot Fransche Wijn verkoopen / die staat $5\frac{3}{4}$ ₰ / om te winnen $46\frac{2}{23}$ ten Hondert? Antw. $8\frac{2}{5}$ ₰.

9. Hoe veel staat een Pot Wijns ingekogt / zo men die verkogt voor $8\frac{2}{5}$ ₰ / winnende $46\frac{2}{23}$ ten 100? Antw. $5\frac{3}{4}$ ₰ de Pot.

Digitized by Google

100
$46\frac{2}{23}$

$146\frac{2}{23}$ — 100 — $8\frac{2}{5}$

3360 | 42 | 23
5 | 966

16800 | 12 | 96(6 | 168 | $5\frac{3}{4}$ ß 100 | 96600

Anders.

100
$46\frac{2}{23}$

$146\frac{2}{23}$ — 100 — $8\frac{2}{5}$

3360 | 80 | 5 | 400 | $\frac{23}{4}$ | $5\frac{3}{4}$ ß | 47

10. Eenen verkoopt Note-muscaten / 't ℔ tot 8 ß / en verliest van 't 100 £ effen 6 £: Vrage, hoe veel hem die gekost hebben? Antwoord $8\frac{24}{47}$ ß kost hem 't ℔.

11. Item / men koopt Haver / het Last tot 36 G-guldens / hoe duur zal men moeten $15\frac{1}{2}$ Last verkoopen / om te winnen op 't Last $4\frac{2}{31}$ G-guld.? Antw. 621 G-guld.

12. Men koopt Haver / 't Last tot 36 G-guld. / hoe duur moet men die wederom verkoopen om te winnen op $15\frac{1}{2}$ Last 63 G-guld.? Antw. $40\frac{2}{31}$ G-guld.

13. Eener koopt Haver voor 36 G-guld. 't Last / hoe duur moet hy 't Mudde verkoopen / om te winnen 4 G-guld. op 't Last? Antw. 1 G-guld. $13\frac{13}{27}$ Stuyv.

14. Hoe veel verkoopt men een Ton Hazenoten / die ingekogt staat tegen $3\frac{1}{2}$ Guld. / om te winnen met 10 £ / 1 £? Antw. 12 ß / 10 ₰.

15. Als men met 10 £ / 1 £ wind / verkoopende een Ton Koopmanschap tot 12 ß / 10 ₰: Vrage, hoe duur die ingekogt was? Antw. $3\frac{1}{2}$ Guld.

16. Een Koopman koopt Hazenoten / de Ton voor $3\frac{1}{2}$ Guld. tot hoe veel zal hy die verkoopen / om 1 £ van 10 £ te verliezen? Antw. 3 Guld. 3 Stuyv.

Digitized by Google

£
£ 10 — 9 — $3\frac{1}{2}$ gl.
6 gl. 6 gl. — —
—— —— 7
60 gl. 54 gl.
2 20
—— ——
120 1080
7
——
7560

3
756
122
1

613
——
3 g. 3 st.

Anders.

£ £
10 — 9 — $3\frac{1}{2}$
gl. 6 — 6 gl. ——
20 7
9
——
613
——
3 gl. 3 st.

17. Zo men Hondert ℔ Kaas koopt voor 7 Guld. 10 Stuyv. / en men verliest op 30 Stuyv. 2 Stuyv. Vrage, hoe veel dat 't ingekogt staat? Antwoord 8 Guld. $0\frac{5}{7}$ Stuyv.

18. Een Koopman koopt Laken / d'Elle voor 4 Guld. 10 Stuyv. verkoopt dat wederom / en doende op 180 Gulden verlies 10 Guld. Vrage, tot hoe veel d'Elle / en hoe veel Ellen hy verkogt heeft? Antw. $4\frac{1}{4}$ Guld. d'El / en in alles 40 Ellen.

19. Een Koopman koopt een Stuk Laken / lang 40 Ellen / betaald daar voor 170 Guld.: Vrage, hoe veel hy de 8 Ellen verkoopen zal / om te winnen met 17 Guld. 1 Guld.? Antw. 36 Guld.

20. Zo my 100 ℔ Corenten kosten 20 Gulden / hoe veel ℔ zoud ik om een Guld. geven / om met een Gulden 5 Stuyv. te winnen? Antw. 4 ℔.

21. Kosten my 100 ℔ Corenten 20 Gulden / en verkoop ik die voor $26\frac{1}{4}$ Gulden: Vrage, hoe veel heb ik ten 100 / en op de Gulden gewonnen? Antw. 31 Guld. 5 Stuyv. ten 100 / en $6\frac{1}{4}$ Stuy. op de Gulden.

22. Een ℔ Suyker kost $5\frac{3}{4}$ Stuyv. hoe veel verkoopt men dat / om een derde-deel op zyn Geld te winnen? Antw. 7 Stuyv. $5\frac{1}{3}$ Duyten.

23. Ver-

23. Verkoop ik een ℔ Corenten tot 5 Stuyvers / 2 Duyten / zo winne ik $31\frac{1}{4}$ ten 100: hoe veel ten 100 win ik / zo ik ze verkoop voor $4\frac{5}{8}$ Stuyv.? Antw. $15\frac{5}{8}$ Stuyv.

24. Ik heb mijn Geld gebragt van 20 tot $26\frac{1}{4}$ / verkoopende een ℔ Corenten tot $5\frac{1}{4}$ Stuyv.: Vrage, hoe veel dat my gekost heeft? Antw. 4 Stuyv.

25. Als ik verkoop een ℔ Corenten voor $5\frac{1}{4}$ Stuyv. zo maak ik van 16 / 21; hoe veel heeft het 100 ℔ gekost? Antw. 20 Gulden.

26. Een Kruydenier heeft 1 Baal Rijst / weegt netto 180 ℔ / en kost hem 18 Gulden / waar af hy verkoopt 50 ℔ / tot $2\frac{1}{4}$ Stuyv. 't ℔ / nog 70 ℔ / tot $2\frac{3}{8}$ Stuyv. het ℔ / de rest ontfangt hy voor 5 Guld. 17 Stuyv. 8 Penn.: Vrage, hoe veel de Winning is / per Baal en ten 100? Antw. op de Baal wind hy 1 Guld. $16\frac{1}{4}$ Stuyv. / en ten 100 / 10 Guld. $1\frac{7}{18}$ St.

27. Item / een Koopman kogt eens een goed Stuk Fluweel / betalende voor d'Elle 22 ß / 6 g / van dewelke hy wederom verkogt $12\frac{1}{2}$ Ellen / tot 20 ß / 9 g d'El / wyders nog $6\frac{1}{4}$ El / tot 20 ß d'Elle / de rest zijnde $2\frac{1}{4}$ El / daar voor ontfing hy 3 £ / 10 ß: De Vrage is, hoe lang 't Stuk geweest is / en hoe veel hy daar op gewonnen of verlooren heeft / en hoe veel ten 100? Antw. 21 Ellen lang / 18 ß / $1\frac{1}{2}$ g verlooren in 't geheel / en $3\frac{158}{189}$ £ verlooren ten 100.

28. Dat ik een Koopman zoude worden / en koopen 1 Baal Peper / wegende t'Amsterdam 217 ℔ / tot 34 g 't ℔ / die dan verzendende ergens heen / en verliezende op 't Gewigt $5\frac{4}{17}$ ℔ / ontfangen 30 £: Vrage, hoe veel ik dan verlooren had? Antwoord 14 ß / 10 g verlooren.

29. Doen ik een Koopman was / kogt ik 6 Kisten Zuyker / wegende 306 / 400 / 507 / 356 / 444 / 498 ℔; tar-

Digitized by Google

tarra voor de Kisten 460 ℔/ betalende voor 't ℔ zuyver 3 ß/ 10 ₰/ latende het zelve schoon maken/ verloor 198 ℔; Nu Vrage ik, tot hoe veel 't ℔ mijn kwam te staan/ en tot hoe veel ik dat verkogt/ winnende tegen 15 ten 100? Antw. 4 ß/ $2\frac{1696}{1853}$ in gekogt/ en 4 ß/ $10\frac{10232}{18530}$ ₰ verkogt.

30. Men koopt 36 ℔ ruwe Zeyde tot 30 ß 't ℔/ en men laatze reynigen/ verliezende op 't Gewigte 3 ℔/ 8 Once/ die verkoopende/ te weeten: 6 ℔ tot 38 ß/ 4 ₰ 't ℔/ nog $7\frac{1}{2}$ ℔ tot 2 £ 't ℔/ andere 10 ℔ tot 39 ß 't ℔/ de rest koopt eenen/ en telt daar voor 47 Rijksdaald. 11 Stuyv. tot 47 Stuyv. 't stuk: De Vrage is, hoe veel in alles gewonnen of verlooren is/ en hoe veel ten 100? Antw. 10 £/ 10 ß gewonnen op 't geheel/ en $19\frac{1}{3}$ £ ten 100 gewonnen.

31. Een Koopman koopt Kaas/ 't ℔/ tot 2 Stuyv. $2\frac{1}{2}$ Oortje; geeft het 100 ℔ voor 13 Guld. min $3\frac{1}{2}$ Oort: Vrage, hoe veel op 't 100 gewonnen of verlooren is/ en hoe veel op de Gulden? Antwoord 1 Guld. op 't 100 ℔ verlooren/ en $1\frac{11}{21}$ Stuyv. op de Gulden.

32. Item/ ik kogt Kaas 4 ℔ voor 12 Stuyv. 2 Oortje/ verkogt wederom 10 ℔ voor 30 Stuyv. verhandelde zo veel dat ik 25 Guld. verloor: Vrage, hoe veel ℔ Kaas ik verteerden? Antw. 4000 ℔.

33. Voor 1000 stuks eenwigtige Kazen betaalde ik 1250 Guld./ verkogt de 100 ℔ voor 15 Guld. en won 20 ten 100: De Vrage is, hoe veel stuks Kazen in de 100 ℔ waaren? Antw. 10 stuks.

34. Voor een Stuk Fluweel/ betaald men een zomme Gelds/ 't is lang 18 Ellen/ indien men het $4\frac{1}{2}$ Guld. minder betaald hadde/ en d'Elle mogen verkoopen voor $6\frac{1}{3}$ Guld./ zo had men $2\frac{1}{12}$ op 't 100 gewonnen:

Vra-

Digitized by Google

Vrage, hoe veel men dat betaalden? Antwoord, $112\frac{1}{2}$ Gulden.

El — Guld. — El
1 ——— $6\frac{1}{8}$ ——— 18/ Facit $110\frac{1}{4}$ Guld.
100
$2\frac{1}{12}$
$102\frac{1}{12}$ ——— 100 ——— $110\frac{1}{4}$/ Facit 108
$4\frac{1}{2}$ Gl.
Antw. $112\frac{1}{2}$ Gl.

35. Om 85 Gulden verkoopt men een Last Rogge/ als dan winnende $6\frac{1}{4}$ Gulden ten 100: Vrage, hoe duur men het moest verkoopen/ als men $6\frac{1}{4}$ Guld. wilde verliezen? Antw. 75 Guld.

36. Een Schepel Rogge koopt men voor 2 Gulden 16 Stuyv./ om hoe veel G-guld. zal men 't Last verkoopen/ om te winnen/ 100 tot 100? Antw. 432 G-guld. het Last.

37. Als men een ℔ Goeds koopt voor 5 Gulden/ 8 Stuyvers/ voor hoe veel zoude men de Once wederom verkoopen/ om te verliezen 100 ten 100? Antw. $3\frac{3}{8}$ Stuyv.

38. Een Koopman heeft gekogt een Stuk Satijn/ lang 24 Ellen/ voor een onbekende somme Gelds/ dat hy 't voorsz. Stuk 2 £/ 8 ß minder betaald hadde/ en dan verkogt 4 Ellen tegen 3 £/ 19 ß/ zoude $9\frac{13}{18}$ ten 100 gewonnen hebben: Vrage, hoe veel hy de Elle gekogt heeft? Antw. 20 ß.

39. Men koopt Eyeren/ en myn bestreed $15\frac{1}{2}$ Stuyv. en men verkoopt van dien 't Stuk voor $1\frac{1}{2}$ Duyt/ ontfangende een somme Gelds/ winnende $20\frac{31}{31}$ ten 100: Vrage, hoe veel Eyeren men verkogt heeft? Antw. 100.

40. Men koopt Zyde 't ℔ voor 2 £ / en verkoopt d Once voor 2 ß / 5 ₰ / verliest 2 £: De Vrage is hoe veel ℔ Zyde men verkogt heeft? Antw. 30 ℔

41. Een ℔ Zyde kost 2 £ / men geeft de Once o 2 ß / 5 ₰: Vrage, hoe veel ten 100 't Gewin Verlies is? Antw. $3\frac{1}{3}$ Verlies ten 100.

42. Men verliest 10 ten Honderd / als men een Stu Satyn verkoopt om 21 £ / 15 ß; hoe veel te Honderd zoude men verliezen / als men het ve koopt voor 22 £ / 16 ß? Antwoord, $5\frac{19}{29}$ ß.

43. Op 't Honderd word 10 verlooren / zo men ee Stuk Satyn geeft om 21 £ / 15 ß; hoe du moest men 't verkoopen / om op 't Honderd 10 winnen? Antwoord, $26\frac{7}{12}$ £.

44. Wil men een vierendeel Winst doen; hoe du zal men het Stuk verkoopen / als men de 100 g kogt heeft voor 20 Guld. 10 Stuyvers? Antwoord $5\frac{1}{8}$ Stuyv.

45. Gevende om 2 Guld. 10 Stuyv. een ℔ Specerye zo wind men 4 op 30 / om te winnen 6 op 50; ho duur zoude men 't dan moeten verkoopen? Antw 2 Guld. $9\frac{7}{17}$ Stuyv.

46. Als men om $1\frac{1}{2}$ G-guld. koopt 12 Dozyn Neste ling; hoe veel moet men 't $\frac{1}{2}$ Dozyn verkoopen om te verliezen 2 Stuyv. van een Gulden? Antw $1\frac{23}{40}$ Stuyv.

47. Item / zo men verkoopt een Stuk Satyn voo 21 £ / 15 ß / zo verliest men 10 ten 100 / of z men het verkogt voor 26 £ / 11 ß / 8 ₰; ho veel zoude men dan op 't 100 winnen? Antwoord 10 ten Honderd.

Digitized by Google

90 —— 100 —— 21 — 15
komt $24\frac{1}{6}$ £
dit is de waarde.

Facit $26\frac{7}{12}$ | $\frac{12}{7}$ Verkoop
$24\frac{1}{6}$ | $\frac{2}{5}$
—— | $\frac{5}{12}$

Winst $2\frac{5}{12}$

$24\frac{1}{6}$ —— —— 100

10 ten 100 Winst.

48. Item / men verkoopt een Stuk voor 26 £ / 11 ß / 8 ₰ / en men wind op 100 / 10 : Vrage, zo men een diergelijke Stuk gave om 21 £ / 15 ß / hoe veel men dan van 't Honderd verliezen zoude? Antwoord, 10 ten Honderd Verlies.

49. Als men 14 £ / 12 ß / Verlies doet op een zekere zomme Gelds / als ik een Stuk Zeyde-werk verkoop voor 21 £ / 15 ß / maar mogt ik het verkoopen voor 26 £ / 11 ß / 8 ₰ / zo zoud ik 10 op 't 100 winnen / nu zegt hoe veel is de zomme geweest? Antwoord, 146 £.

50. Een Stuk Satijn word verkogt om 26 £ / 11 ß / 8 ₰ / winnende met 100 / 10; dat men nu 10 van 100 moest verliezen / hoe veel zoude men dat moeten stellen? Antwoord, 21 £ / 15 ß.

51. Om 54 G-guldens koopt men een Last Rogge / houdende 27 Mudden / men meet het Schepel wederom uyt voor $17\frac{1}{2}$ Stuyver / men wind aan 9 Mudden $4\frac{1}{2}$ G-guld. / zegt nu hoe veel Schepels in een Mudde zijn? Antw. 4 Schepels in 't Mudd.

G-gl. Mud.
Mud. 27 —— 54 —— 9
3 3 ——
St. Schep. 18 G gl.
14 —— 1 —— 18 G gl. $4\frac{1}{2}$ G-gl. Winst.
Mud. ———— ——— G-gl. St.
9 —— 36 —— 1 Mud. $22\frac{1}{2}$ —— 18 —— $17\frac{1}{2}$
9 ——
4 Schepel. Antw. 14 st. is 't Sch. waard.

52. Een Koorn-kuyter koopt Rogge / verkoopt het Schepel voor $17\frac{1}{2}$ Stuyv. / bevind wanneer hyze zo verkoopt / dat dan op 100 Guld. ontfangst / zo veel is gewonnen / als hy de $28\frac{4}{7}$ Schepel verkogt heeft: Vrage, hoe veel een Schepel hem zelfs koste? Antw. 14 Stuyvers.

53. Een Vettewarier verkoopt 20 ℔ Kaarssen voor 3 Guld. $14\frac{2}{7}$ Stuyv. overlegt by hem zelven / dat als hyze aldus verkoopt / dan wind hy op 26 St. zo veel als een ℔ verkogt werde: Vrage, hoe veel het hem in gekogt stond? Antw. $3\frac{1}{4}$ Stuyv. stond het hem in gekogt.

54. Als men 't Last Carwe verkoopt tegen 94 Guld. 10 Stuyv. dan wind men 25 ten 100: Vrage, om 100 ten 100 te winnen / hoe veel men het Schepel verkoopen moeste? Antw. 28 Stuyv.

55. Verkoop ik voor $937\frac{1}{2}$ Guld. aan Carw / zo win ik 25 ten 100 / hoe veel is de Winning in alles? Antw. $187\frac{1}{2}$ Guld. Winst.

56. Verkoop ik voor $937\frac{1}{2}$ Guld. aan Carw / zo win ik 25 ten 100 / nu / of ik 25 ten 100 moest verliezen: hoe veel zoude dat in 't geheel bedragen? Antw. $187\frac{1}{2}$ Guld. Verlies.

57. Een Koopman heeft Rogge / die hem 't Last kost 54 G-

Digitized by Google

54 G-guld. / die verkoopende / Wind in 100 Guld. ontfangst / zo veel als 28$\frac{4}{7}$ Schepel hem kosten: zegt my hoe veel hy het Schepel heeft verkogt? Antw. 17$\frac{1}{2}$ Stuyv.

			Schepel		
108	—— 54	——	1	14 Stuyv.	
1	—— 14	——	28	$\frac{4}{7}$	20 Gl.
100					
20					
80	—— 100	——	14	17$\frac{1}{2}$ Stuyv.	

58. Eener heeft Rogge / die hem staat tot 54 G-gl. 't Last / verkoopt het Schepel 17$\frac{1}{2}$ Stuyv. Vrage, hoe veel Guldens hy ontfangen moet / om zo veel te winnen als 28$\frac{4}{7}$ hem zelf kost? Antw. 100 Guld.

59. Als ik voor 937$\frac{1}{2}$ Guld. aan Carin verkoop / zo verlies ik 25 ten 100 / hoe veel is het Verlies in 't geheel? Antw. 234$\frac{3}{8}$ Guld. Verloren.

60. Goud-guldens, Vijftig-en-vier 't Last Rogge my
eens stond,
Verkogt die met Verlies, zo dat ik doen bevond,
Wanneer my Guldens 10, tien-malen kwamen
vooren,
Dat Schepels Twintig-agt, dan waaren heel ver-
looren,
$\frac{4}{7}$ Deel daar by; zo ikze had gekogt:
Bedenkt wat den Verkoop ten hoogsten Prijs ver-
mogt.

Digitized by Google

Schep. G-gl. Schep.
108 —— 54 —— $28\frac{4}{7}$ | 20 Gl.
100 G-gl.
20 G-gl.
G-gl. —— G-gl.
100 —— 80 —— 54 | $43\frac{1}{5}$ G-gl. of 60 Gl.
en $9\frac{3}{5}$ Stuyv.

61. Ik nam eens voor, te verkoopen driederley Koopmanschappen, te weeten 65 ℔ Saffraan, tot 2 ℒ, 10 ß 't ℔, Rabarber $18\frac{1}{2}$ ℔, à 6 ℒ, 4 ß het ℔, Nagelen 700 ℔, tot $10\frac{1}{2}$ ß het ℔, bevond dat 'er 20 ten 100 gewonnen zoude wezen: Vrage, hoe veel op elke Koopmanschap in 't byzonder, en op alles profyt te doen stond? Antw. $107\frac{9}{20}$ ℒ Winst in 't geheel, en op de Saffraan $27\frac{1}{12}$ ℒ, op de Rabarber $19\frac{7}{60}$ ℒ, en op de Nagelen $61\frac{1}{4}$ ℒ.

62. Item, men heeft 2 zoorten Peper, te weeten: grove 330 ℔, het ℔ tot 88 &, fijne 470 ℔, het ℔ tot 74 &, men wilze verkoopen door malkander, om 15 ten 100 te winnen: Vrage, hoe veel men het ℔ door malkander verkoopen zal? Antw. $91\frac{523}{800}$ & 't ℔.

63. Men verkoopt Saffraan, Rabarber, Nagelen, en wind op de hoop $107\frac{9}{20}$ ℒ, of op elke zoort byzonder, als op de Saffraan $27\frac{1}{12}$ ℒ, op de Rabarber $19\frac{7}{60}$ ℒ, op de Nagelen $61\frac{1}{4}$ ℒ, ontfangende voor elk ℔ van yder zoorte, voor de Saffraan 2 ℒ, 10 ß 't ℔, voor de Rabarber 6 ℒ, 4 ß 't ℔, voor de Nagelen $10\frac{1}{2}$ ℒ, winnende dus 20 ten 100: zegt my hoe veel ℔ van elke Koopmanschap in 't byzonder, en te zamen geweest is? Antwoord, 65 ℔ Saffraan, $18\frac{1}{2}$ ℔ Rabarber, Nagelen 700 ℔; en te zamen $783\frac{1}{2}$ ℔.

64. Van

64. Van een Webbe word verkogt 20 Ellen tot 15 Stuyv. de El/ of men die had moeten verkoopen tot 9 Stuyv. de Elle/ zo zoude men juyst zo veel verlooren hebben/ als men nu heeft gewonnen: Vrage, na den Inkoop? Antw. 12 Stuyv. d'El.

65. Item/ een Last Mout word verkogt tot 50 G-guld./ verliezen even zo veel als men gewonnen zoude hebben/ zo men 't verkogt hadde tot 60 G-guldens: Vrage, hoe veel 't Verlies ten 100 is? Antwoord, $9\frac{1}{11}$ G-gulden.

66. Ik heb Koopmanschap/ die my het Last tot 55 G-guldens staat/ die verkoopende tot tweederley prijs: Gewin en Verlies $9\frac{1}{11}$ G-guld. ten 100: Vrage, hoe hoog elke prijs geweest is? Antwoord, 60 en 50 G-guld.

67. Van Londen ontfangende 11300 ℔ Tin/ tot 6 £/ 10 ß Steerlings 't Honderd/ d'Ongelden daar op gerezen/ bedragen 5 £/ 10 ß Vlaams/ nu om te winnen 15 ten Honderd/ hoe veel moest den Verkoop zijn voor 100 ℔ ter plaatze daar men 8 ten 100 op het Gewigt voordeel heeft/ en 1 ß/ 8 δ/ voor een ß Steerling steld? Antw. 11 £/ 11 ß/ $8\frac{2920}{3051}$ δ.

68. Zo men van Londen ontfangt 11300 ℔ Tin/ kostende 't 100 ℔ aldaar 6 £/ 10 ß Steerlings/ het zelvige verkoopende ten prijze van 11 £/ 11 ß/ $8\frac{2920}{3051}$ δ 't 100/ Amsterdammer Gewigt/ welk 8 ℔ ten Honderd verscheeld of zwaarder is/ geeft boven gedaane Onkosten 15 ten 100 profijt: De Vrage is, hoe veel d'Onkosten zijn geweest? Antw. 5 £/ 10 ß.

Digitized by Google

℔
℔ 100 —— 108 —— 11300 ℔ / Facit 12204 ℔
£ 115 —— 100 —— 11 £ / 11 ß / $8\frac{2220}{3051}$ d.
Facit 10 £ / 1 ß / $6\frac{15686}{70173}$ d.

℔	£	ß		℔
100 ——	10 ——	1 ——	$6\frac{15686}{70173}$ ——	12204

Facit 1229 £ / 13 ß / 4 d.

℔	£	ß	d	℔
108 ——	10 ——	1 ——	$6\frac{15686}{70173}$ ——	12204

Facit 1224 £ / 13 ß / 4 trekt af van boven.

d'Onkosten 5 £ / 10 ß / 0 d.

69. Rogge verkoop ik 't Last voor 60 Guld. / gewin 20 ten 100 / zo nu nog een party van die verkogt worde: belopende 750 Guld. bevind ik gewonnen te hebben 50 ten 100: Vrage, hoe veel Lasten in de leste Party geweest zijn? Antw. 10 Lasten.

70. Een Koopman ontfangt van Lissabon 180 Korven lange Rozijnen / die hem alhier stuk voor stuk komen te staan 8 Gulden / vermangeld die tegen andere Koopmanschappen / ten prijze van $12\frac{1}{2}$ Guld. 't 100 / bevind 25 ten 100 profijt gedaan te hebben: De Vrage is, hoe veel Korven in de 100 ℔ begrepen zijn / en hoe veel yder Korf gewogen heeft? Antw. $1\frac{1}{4}$ Korf / en 80 ℔ elke Korf.

71. Een Koopman zend op Londen drie Webben / die hem staan N°. 1. inhoudende 42 Ellen / tot $15\frac{1}{4}$ Stuyv. d'El / N°. 2. 52 El / tot $19\frac{3}{8}$ St. d'Elle / N°. 3. $64\frac{1}{2}$ El tot $20\frac{1}{2}$ Stuyv. d'El / worden aldaar verkogt door malkander / de Gaard tot $2\frac{1}{2}$ ß Steerlings / de Vragt betaald den Factoor / en geeft 6 ß Vlaams / heeft mede $1\frac{1}{2}$ ß Steerlings ten 100 voor

zijn

Digitized by Google

zijn provisie: Vrage, hoe veel is de Winninge in alles en ten 100/ als 4 Ellen/ doen 3 Gaarten/ en $10\frac{1}{2}$ Stuyver voor een ß Steerlings? Antw. Winst 3 Guld. $7\frac{527}{1280}$ Stuyv. in 't geheel/ en ten Honderd/ 2 Guld. $5\frac{18595}{47524}$ Stuyv. Winst.

Winst en Verlies met teyd.

1. EEn Stuk Cassa dat lang is $18\frac{1}{2}$ Ellen/ kost my Ingekogt 74 Guldens: Vrage, tot hoe veel zal ik d'El verkoopen/ gevende 4 Maanden dag/ om te winnen 18 ten 100 in 't Iaar? Antw. 4 Guld. $4\frac{4}{5}$ Stuyv.

	Gl.	El
El $18\frac{1}{2}$ ——	74 ——	1. Facit 4 Guld.
		Maand.
Maand. 12 ——	18 ——	4. Facit 6 Guld. Winst.
		Gl.
100 ——	106 ——	4. Facit 4 Gl. $4\frac{4}{5}$ Stuy.

2. Aan $18\frac{1}{2}$ Ellen Cassa/ tot 4 Guld. $4\frac{4}{5}$ Stuyv. de El/ op 4 Maanden dag verkogt/ Wind men 18 ten 100 des Jaars: Vrage, na den Inkoop van de Ellen/ en van 't geheele Stuk? Antw. 4 Guld. d'El/ en 74 Guld. 't Stuk.

Eer dat ik voort ga, diend tot onderwijs dat in Winst en Verlies menigmaal Regels van Vijven verkeerd voorvallen, als 'er naar Capitaal of Teyd gevraagt word, zo zijn 't Verkeerde Regels van Vijven, word 'er naar Capitaal gevraagt, steld ook Capitaal in de midden en Teyd verkeerd, word 'er na Teyd gevraagt, steld u Teyd in de midden, en Capitaal verkeerd.

Digitized by Google

3. Men koopt een Stuk Cassa van $18\frac{1}{2}$ El / met gereed Geld / voor 74 Gulden: Vrage, om de Elle te verkoopen voor 4 Guld. $4\frac{4}{5}$ Stuyv. / hoe veel teyd men geven zal / als men 18 ten 100 des Jaars wil winnen? Antw. 4 Maanden.

Let wel, hier word na teyd gevraagt, brengt Capitaal verkeerd, als gy hier onder ziet.

El — Gl. — El

$18\frac{1}{2}$ —— 74 —— 1

37 | 2 | 148 | 37 } 4 Gl. Capitaal.

Cap. en Winst. 4 —— $4\frac{4}{5}$ St.
4 Gl. — 0
Winst $4\frac{4}{5}$ Stuyv.

Cap. Gl.	Winst Gl.	Maand.	Cap.	Winst.
100	18	12	4	$4\frac{4}{5}$ Stuyv.

18 × 20 = 360; × 4 Cap. = 1440

$4\frac{4}{5}$ × 100 Cap. = 400 + 80 = 480; × 12 Maand. = 5760

5760 / 1440 = 4 Maand.

4. Als men d'Elle Cassa verkoopt op 4 Maanden dag / voor 4 Guld. $4\frac{4}{5}$ Stuyv. / staande op 4 Guld. contant: Vrage, hoe veel ten 100 's Jaars wind men dan? Antw. 18 Guld. ten 100.

Maand.	Stuyv.	Cap.	
4	$4\frac{4}{5}$	100	12 Maand.
4		100	
16		1200	

5. De

5. De Elle gekogt voor 4 Gulden gereed / en verkogt tot 4 Guld. $4\frac{4}{5}$ Stuyv. op 4 Maanden dag / met hoe veel Hoofd-geld wind men dan 18 Guld. in 't Jaar? Antw. 100 Guld.

Hier word na Capitaal gevraagt, brengt daarom u Teyd verkeerd.

6. Vrage, hoe veel kost d'Elle Caffa gereed / die men verkoopt op vier Maanden dag / tot 4 Guld. $4\frac{4}{5}$ Stuyv. / en men wind 18 ten 100 's Jaars? Antw. 4 Guld.

12 ——	18 ——	4	100
3	6 Guld.		6

106 — 100 — 4 gl. $4\frac{4}{5}$ st.

4 Guld.

7. d'Elle Satijn kost my contant 5 Guld. 10 Stuyv. hoe veel zal ik die verkoopen op 6 Maanden dag / om te winnen 12 ten 100 's Jaars? Antw. 5 Guld. $16\frac{3}{5}$ Stuyv.

8. Ymand koopt een Elle Satijn op 6 Maanden dag / voor 5 Guld. $16\frac{3}{5}$ Stuyv. om te rabateeren / tegens 12 ten 100 's Jaars; hoe veel zoude d'Elle in contant bedragen? Antw. $5\frac{1}{2}$ Guld.

9. Satijn word gekogt voor 5 Guld. $16\frac{3}{5}$ Stuyv. d'El / op 6 Maanden dag; hoe veel zal men contant daar voor ontfangen / als men 12 ten 100 's Jaars moet verliezen? Facit $5\frac{1}{2}$ Guld.

10. Twee Webben / lang 64 en 76 Ellen tot gelijke prijs / d'Elle bedragende 70 Gulden contant / om d'Elle te verkoopen op 9 Maanden dag / en winnende 20 ten 100 's Jaars / hoe veel zou 't wezen? Antw. $11\frac{1}{2}$ Stuyv.

11. d'Elle word verkogt $11\frac{1}{2}$ Stuyv. op 9 Maanden dag /

dag/ nu om op 140 Ellen $10\frac{1}{2}$ Guld. te verliezen: Vrage, hoe veel ten 100 's Jaars het wezen zoude? Antw. 20 ten 100 Verlies.

12. 't ℔ Word verkogt voor 6 ß/ 3 ₰ contant: hoe veel zal men 't Honderd verkoopen op $2\frac{1}{2}$ Maanden/ om 30 ten 100 's Jaars te Winnen? Antw. 33 £/ 4 ß/ $0\frac{3}{4}$ ₰.

13. Als men het 100 ℔ verkoopt voor 33 £/ 4 ß/ $0\frac{3}{4}$ ₰/ op $2\frac{1}{2}$ Maanden/ met 30 ten 100 abang 's Jaars: Vrage, hoe veel 't ℔ contant gekogt was? Antw. 6 ß/ 3 ₰.

14. Het ℔ kost 6 ß/ 3 ₰ contant of gereed Geld: hoe veel zal men 't moeten verkoopen op $2\frac{1}{2}$ Maanden/ om 30 ten 100 's Jaars te verliezen? Antw. 5 ß/ $10\frac{10}{17}$ ₰.

15. Men verkoopt een ℔ Zeyde voor 5 ß/ $10\frac{10}{17}$ ₰/ op $2\frac{1}{2}$ Maanden dag/ dat Ingekogt staat 6 ß/ 3 ₰: Vrage, na 't Verlies ten 100 's Jaars? Antwoord 30 ß.

16. Item/ een ℔ Zeyde word verkogt voor zekere somme/ op 8 Maanden dag/ dat men Ingekogt heeft voor 6 ß op 4 Maanden/ winnende 12 ten 100 's Jaars: Vrage, na den Verkoop? Antw. 6 ß/ $5\frac{19}{25}$ ₰.

17. Men verkoopt een ℔ voor 6 ß/ 3 ₰/ dat men gereed gekogt heeft voor 5 ß/ $10\frac{10}{17}$ ₰: Vrage, za men wind 30 ten 100 's Jaars/ wanneer de betalinge geschied? Antw. in $2\frac{1}{2}$ Maand.

18. Item/ eender koopt 100 ℔ tot 6 ß/ 3 ₰/ yder ℔ gereed Geld: Vrage, na den Verkoop op $2\frac{1}{2}$ Maand dag/ om 100 ten Honderd 's Jaars te Winnen en te Verliezen? Antw. 7 ß/ $6\frac{1}{8}$ ₰ Winst/ en 4 ß/ $11\frac{3}{4}$ ₰ Verlies.

19. Men verkoopt 1 Elle Goed voor 6 ß/ 3 ₰/ op $2\frac{1}{2}$ Maand dag/ en men verkooptze tot 6 ß/ 9 ₰ ge-

gereed Geld / latende den Kooper het Geld gebruyken $2\frac{1}{2}$ Maand / tegen 10 ten 100's Jaars: Vrage, hoe veel ten 100 in 't Jaar gewonnen is? Antw. $51\frac{11}{15}$ Winst.

$$
\begin{array}{llllll}
6 \text{ — } 9 & 12 \text{ — } 10 \text{ — } 2\frac{1}{2} & | & 2\frac{1}{12} \text{ Winst} \\
6 \text{ — } 3 & ß\,75 \text{ — } 8\frac{1}{12} \text{ — } 100 \,|\, 10\frac{7}{9} & | & 6 \text{ Winst} \\
 & 2\frac{1}{2} \text{ — } 10\frac{7}{9} \text{ — } 12 & & \\
\hline
\text{Winst } 6 & & & 8\frac{1}{12} \text{ Winst}
\end{array}
$$

Facit $51\frac{11}{15}$ Winst.

20. Een 100 ℔ Rozijnen tot 7 Guld. 10 Stuyv. gereed Geld / werd verkogt voor 8 Gulden / d'eene helft op 4 Maanden / d'andere helft in 8 Maanden: Vrage, hoe veel ten 100 's Jaars gewonnen is? Antw. $13\frac{1}{3}$ ten Honderd.

8 Verkoop.
$7\frac{1}{2}$ Inkoop.

$$
\begin{array}{lll}
4 \text{ Maanden} & 6 & \text{————— } 12 \text{ Maanden.} \\
8 \text{ Maanden} & 2 & \text{—— } \tfrac{1}{2} \text{ Winst.} \\
\hline
12 \text{ Maanden} & 12 & \text{——} \\
 & 7\frac{1}{2} & \text{—— } 1 \text{ —— } 100 \\
\tfrac{1}{2}\ 6 \text{ Maanden} & &
\end{array}
$$

Facit $13\frac{1}{3}$.

21. Een Koopman heeft Laken / daar van d'Elle kost $9\frac{1}{2}$ Guld. dat verkoopt hy d'Elle wederom tot $10\frac{1}{2}$ Guld. / te betalen $\frac{1}{4}$ over 6 Maanden: Vrage, op hoe langen teyd de rest hem dan moet betaald worden / op dat hy winne 10 ten 100 in 't Jaar? Antw. 15 Maanden.

22. Ik heb een Elle Linnen gekogt tot 12 Stuyv. op 6 Maanden dag: op hoe veel Maanden moet ik het wederom terstond verkoopen d'Elle voor $12\frac{1}{2}$ Stuyv. / om alzo te Winnen 20 ten 100 in 't Jaar? Facit $8\frac{1}{2}$ Maanden.

Digitized by Google

23. Als een El Greyn kost 25 Stuyvers / en men verkoopt d'Elle wederom voor 28 Stuyvers / als dan wind men 9 ten 100 in 't Jaar: Vrage, op hoe lang dag d'El dan verkogt is? Antw. op 16 Maand.

24. Een El Fluweel kost 8 Gulden / 15 Stuyvers / word verkogt voor $9\frac{1}{2}$ Guld. / te betalen $\frac{1}{4}$ contant / $\frac{1}{2}$ in 2 Maanden / de rest in 4 Maanden: Vrage, na de Winninge ten 100 's Jaars? Antw. $51\frac{3}{7}$ Winst. Maand.

$$\begin{array}{rcl|l} 0 & : & \frac{1}{4} & 0 \\ 2 & : & \frac{1}{2} & 1 \\ 4 & : & \frac{1}{4} & 1 \\ \hline & & & 2 \end{array} \qquad \begin{array}{l} 9\frac{1}{2} \\ 8\frac{3}{4} \text{ --- } 4\frac{1}{2} \text{ --- } 100 \end{array} \text{ Winst } \left\{ \text{komt } 51\frac{3}{7} \right.$$

$$2 \text{ --- } \frac{3}{4} \text{ Winst} - 12 \mid 4\frac{1}{2}$$

25. Als men 100 ℔ Specerye verkoopt voor 8 Guld. / te betalen $\frac{1}{2}$ in 4 Maanden / de rest in 8 Maanden / zo bevind men $13\frac{1}{3}$ ten 100 's Jaars gewonnen te hebben: Vrage, hoe veel die gereed gekost hebben?

$$\begin{array}{ll|l} \frac{1}{2} & \text{---} \; 4 & 2 \\ \frac{1}{2} & \text{---} \; 8 & 4 \\ \hline & & 6 \end{array}$$

$$12 - 13\frac{1}{3} \text{ --- } 6 \;\Big|\; \begin{array}{l} 6\frac{2}{3} \\ 100 \\ \hline 106\frac{2}{3} - 100 - 8 \end{array} \left\{ 7\frac{1}{2} \text{ gl. den Autheurs Antw.} \right.$$

Dog na waarheyd.

$$12 - 13\frac{1}{3} \left\{ \begin{array}{c|c} 4 & 4\frac{4}{9} \\ 8 & 8\frac{8}{9} \end{array} \right. \qquad \begin{array}{l} \frac{1}{2} / 8 \\ 104\frac{4}{9} - 100 - 4 \\ 108\frac{8}{9} - 100 - 4 \end{array} \Big| \begin{array}{l} 3\frac{39}{47} \\ 3\frac{33}{49} \end{array} \Big\} \text{ Antw.}$$

Komt dan $7\frac{1159}{2303}$ na waarheyd.

Wijl dit Antwoord met dat van den Autheur verscheelt, zullen wy dit beproeven.

$$\begin{array}{l|l} 100 \text{ --- } 104\frac{4}{9} \text{ --- } 3\frac{39}{47} & 4 \\ 100 \text{ --- } 108\frac{8}{9} \text{ --- } 3\frac{33}{49} & 4 \\ \hline & 8 \end{array}$$

26.

26. Wanneer 100 ℔ Rozijnen gekogt is voor $7\frac{1}{2}$ Guld. gereed Geld / en dat men het zelve wederom verkoopt / te betalen 4 Guld. in 4 Maanden / en de rest in 8 Maanden: Vrage, hoe duur heeft men het voorsz. Stuk verkogt / winnende $13\frac{1}{3}$ ten 100? Antw. $7\frac{281}{282}$ Guld. Verkoop / dog d'Inkoop volgens voorgaande Werking $7\frac{1159}{2303}$ Guld. zijnde / zo is dan ook in navolging van *A. van Lintz, †P. van den Broek, en meer andere / de Verkoop na waarheyd 8 Guld.

Zie * 3de Deel; *Winst en Verlies*, 106. 122. &c. † *Besluyt-Vraagen*, 37. 38.

Gezelschaps-Rekening.

Leerd / dat als twee of meer Kooplieden haar Geld tot een algemeene Hoofd-zom brengen / en daar mede zekeren teyd Handelen / van de Winst of 't Verlies pro rato elks Inleg / deelen.

1. Reneffe en Scheffier dryven Koophandel te zamen / R. heeft Ingeleyd 260 Guld. S. 360 Guld. Winnen 116 Guld. Vrage, hoe veel elk van de Winninge genieten zal? Antw. Reneffe $48\frac{20}{31}$ / en Scheffier $67\frac{11}{31}$ Guld.

260				
360		Winst	260	$48\frac{20}{31}$ Gl.
620	—	116	360	$67\frac{11}{31}$ Gl.

2. Beekman, Rodenburg en Tradel, Kooplunden / hebben te zamen Handel gedreven / en gewonnen 630 Gulden / Beekman heeft Ingeleyd 460 Guld. / Rodenburg 630 / Tradel 800: Vrage, hoe veel elk van de Winst toe komt? Antw. Beekman $153\frac{1}{3}$ / Rodenburg 210 / en Tradel $266\frac{2}{3}$ Guld.

3. Aperlo en Hessel, leggen in om te Handelen / de een 600 / de ander 450 Guld. / na wat teyd bevin-

den zy verlooren te hebben 200 Gulden: Vrage, hoe veel elk verlooren heeft na de zom zyns Gelds? Antw. Aperlo $114\frac{2}{7}$ / Hessel $85\frac{5}{7}$.

4. Een Man gestorven zynde / bevind men schuldig te wezen aan A 500 ℒ / B 900 ℒ / daar tegens niet meer na gelaten is dan 1100 ℒ : Vrage, wat elk zal ontfangen na proportie van zyn zomme? Antw. A $392\frac{6}{7}$ ℒ / B $707\frac{1}{7}$ ℒ.

5. Twee Schuld-heeren moeten hebben van een verstorve Koopman 1400 ℒ / daar tegen zy maar ontfangen 1100 ℒ / A neemt voor zyn aan-part $392\frac{6}{7}$ ℒ: Vrage, hoe veel B te goed hadde? Antw. 900 ℒ.

6. Myn twee oudste Dogters Antje de Groot, en Maritje de Groot, hebben te deelen 100 Gulden Capitaal. Antje komt $\frac{1}{2}$ / en Maritje $\frac{1}{4}$ van de zomme: Vrage, wat moet elk geregtelyk hebben? Antw. Antje $66\frac{2}{3}$ / Maritje $33\frac{1}{3}$ Guld.

7. Myn Zoon Pieter de Groot, en Aagje de Groot, hebben te deelen 120 Guld. / nu myn Zoon Pieter moet ontfangen $\frac{1}{4}$ / en myn Dogter Aagje $\frac{1}{2}$ van de geheele zomma: Vrage, wat komt elk toe na rato van haar aan-part? Antw. Pieter 40 Guld. / Aagje 80 Guld.

8. Myn drie Dogters Antje de Groot, Maritje de Groot, en Aagje de Groot, hebben te deelen 60 Guldens / Antje komt $\frac{1}{3}$ / Maritje $\frac{1}{4}$ / en Aagje $\frac{1}{5}$: Vrage, wat moet elk hebben? Antw. Antje 25 Guld. 10 Stuyv. $10\frac{10}{47}$ Penn. Maritje 19 Gulden / 2 Stuyv. $15\frac{31}{47}$ Penn. Aagje 15 Gulden / 6 Stuyv. $6\frac{6}{47}$ Penn. / t'zamen 60 Gulden.

9. Drie Persoonen / namelyk A, B, C. hebben te deelen 600 Guldens. A moet hebben een zeker getal / B twee-maal zo veel min 10 Gl. / C drie-maal zo veel als B: Vrage, wat elk moet hebben? Antw. A $71\frac{1}{9}$ Guld. / B $132\frac{2}{9}$ Guld. / C $396\frac{2}{3}$ Guld.

10. Twee

Digitized by Google

10. Twee Kooplunden hebben gewonnen 360 Guld./ daar van A moet ontfangen drie-maal zo veel als B: Vrage, hoe veel moet dan elk hebben? Antwoord, A 270 Guld./ B 90 Guld.

11. Twee Steden A en B leggen van malkander 400 Mijlen/ uyt de Stad A gaat een Bode na de Stad B, en uyt de Stad B een Bode na de Stad A, op eenen tyd: Vrage, indien de Bode uyt de Stad A alle Dagen 12 Mijlen gaat/ en de Bode uyt B alle Dagen 8 Mijlen/ hoe veel Mijlen heeft elk Bode gegaan/ als zy by malkander zijn? Antw. uyt de Stad A 240 Mijlen/ uyt de Stad B 160 Mijlen.

12. Timen Cornelisz. Pluim, Mr. Timmerman/ Pieter Segersz., Mr. Metzelaar/ alhier tot Delzen/ hebben een Huys getimmerd en gemetzeld/ elk met een Knegt/ en in 't geheel ontfangen 1600 Guldens: Vrage, wat elk toe komt/ als Timen Baas, volgens accoord 50 Guldens meer moet hebben als Pieter Baas, en elk Knegt 25 Guldens minder dan Pieter Baas? Antw. Pieter Baas 400 Guldens/ Timen Baas 450 Guldens/ elken Knegt 375 Guldens.

13. Als 2 Steden A en B van van malkander leggen 360 Mijlen/ en uyt de Stad A gaat een Bode/ en uyt de Stad B een Bode na malkanderen toe/ de Bode uyt de Stad A gaat alle Dagen 10 Mijlen/ de Bode uyt de Stad B alle Dagen 8 Mijlen: Vrage, hoe veel Dag-reyzens de Steden van malkander leggen/ en hoe veel Dagen yder Bode gereyst heeft? Antw. 40 Dag-reyzens van elkander/ en elk Bode 20 Dagen.

14. Drie Kooplunden hebben gewonnen t'zamen 1440 Guld./ waar van B twee-maal zo veel moet hebben als A, en C twee-maal zo veel als B, en A

Digitized by Google

te zamen: Vrage, wat elk toe komt? Antwoord, A 160 Guld./ B 320/ C 960 Guld.

15. Drie Koopluyden Handelen te zamen/ en A legt in 660 Gulden / B 440 / C 220. Men Vraagt, wat gedeelte elk van de Winst trekken zal? A $\frac{1}{2}$/ B $\frac{1}{3}$/ C $\frac{1}{6}$.

16. Drie Koopluyden Handelen te zamen / A neemt van de Winst $\frac{5}{12}$/ B $\frac{1}{3}$/ C $\frac{1}{4}$: Vrage, hoe veel yder Ingeleyd heeft? Antw. A 25/ B 20/ C 15/ ofte A 5/ B 4/ C 3.

A $\frac{5}{12}$	of(60			A $\frac{5}{12}$	of(12
	25 A				5 A
B $\frac{1}{3}$	20 B	ofte		B $\frac{1}{3}$	4 B
C $\frac{1}{4}$	15 C			C $\frac{1}{4}$	3 C

17. Eenige haar verloopen hebbende / worden gecondemneerd een Geld-boeten te betalen van 10000 Gulden / yder zal betalen na zijn staat / nu A word Ryk gehouden 8000 Gulden/ B 6000 / C 4000: Vrage, hoe veel elk daar toe betalen zal? Antw. A 4444$\frac{4}{9}$ Guld./ B 3333$\frac{1}{3}$/ C 2222$\frac{2}{9}$.

18. Twee Koopluyden hebben t'zamen gehandeld en gewonnen 116 Guldens/ en Ingeleyd te zamen 620 Guldens/ waar af A heeft 48$\frac{20}{31}$ Guld. Winst/ en B 67$\frac{11}{31}$ Guld. Winst: Vrage, hoe veel Capitaal elk heeft Ingeleyd? Antwoord, A 260 Gulden/ B 360 Guld.

19. A, B, C. Koopen een Schip voor 1320 Gulden/ A begeerd $\frac{1}{2}$/ B $\frac{1}{3}$/ C $\frac{1}{6}$: Vrage, hoe veel elk daar toe betalen zal? Antwoord, A 660 Guld./ B 440/ C 220 Guldens.

20. Drie Koopluyden bevragten een Schip / A doet 'er in 20 Last Tarw/ B 30 Last/ C 40 Last/ den

Schip-

Schipper in Zee zijnde / zet door Onweder over Boord 18 Last: Vrage, hoe veel yder Koopman van zijn Inladinge missen zal? Antwoord, A 4 Last / B 6 / C 8.

21. Drie Kooplnyden hebben een Schip uyt gezonden / en by Geld gewonnen 1320 Guldens / als A daar af neemt 6 / zo neemt B 4 / en C 2: Vrage, hoe veel elk daar af krijgt? Antw. A 660 Guld. / B 440 / C 220 Guld.

22. Twee doen Handelinge / A legt in 1200 Guld. / B 1800 Guldens: Vrage, wat gedeelte elk van de Winst of Verlies hebben zal? Antw. A $\frac{2}{5}$ / B $\frac{3}{5}$.

23. Jonker Hendrik en Knoop, Handelen te zamen / Hendrik leyd 10 ten 100 meer in als Knoop, Winnen 60 Guldens t'zamen: Hoe veel zal elk van de Winst ontfangen? Antw. Hendrik $31\frac{3}{7}$ / Knoop $28\frac{4}{7}$.

24. A en B hebben gehandeld / en te zamen gewonnen 60 Gulden / waar af A 10 ten 100 meer neemt als B doet: Vrage, hoe veel elk daar af ontfangt? Antw. A $31\frac{3}{7}$ / B $28\frac{4}{7}$.

25. Item / twee gehandeld hebbende / en gewonnen te zamen 60 Guld. / waar af B neemt $28\frac{4}{7}$ Guld. / om dat hy 10 ten 100 minder in den Handel heeft gehad als A: Vrage, na elks Inleg? Antwoord, A 110 / B 100 Guld.

A, B. 60 Guld. te zamen.
B. $28\frac{4}{7}$

A. $31\frac{3}{7}$
B. $28\frac{4}{7}$

Verschil.

Rest $2\frac{6}{7}$ —— 10 —— $31\frac{3}{7}$ / $28\frac{4}{7}$

26. Twee Kooplnyden maken Gezelschap / A leyd 10 Guld. meer in dan B, Winnen te zamen 60 Gl.

Digitized by Google

A neemt van de Winst $31\frac{3}{7}$ Gulden/ B de Rest: Vrage, na elks Inleg? Antw. A 110/ B 100.

27. Item / drie Koopluyden doen een Schip maken/ A reed $\frac{1}{2}$/ B $\frac{1}{3}$/ C 500 Guld.: Vrage, hoe veel het Schip in 't geheel gekost heeft? Antw. 3000 Guld.

28. Drie Reders bevinden op een Schips-reyze gewonnen te hebben 1500 Guldens: Vrage, hoe veel het voor A, B, C. elk bedraagt/ want A zijn aanpart Gedivideert met 5/ B met 6/ C met 7/ bevinden dan alle even veel te hebben: Vrage, hoe veel elk van de Winst toe komt? Antw. A $416\frac{2}{3}$/ B 500/ C $583\frac{1}{3}$ Guld.

Neemt een gelijk Getal voor allen, zegt den Autheur, maar onnodig; want 5, 6, 7. staan in dezelve proportie, of die met een genomen Letter Gemultipliceert waaren, en derhalven niet nodig elks Getal te vergrooten, maar de Winst te deelen door 5, 6, 7.

29. Drie Soldaten hadden eens te deelen 1500 Daalders/ in dier voegen/ dat den eenen zijn somme Multipliceert met 5/ de ander met 6/ en de laatste met 7/ als dan zoude yder even veel ontfangen hebben: Nu is de Vrage, wat elk ontfangen heeft? Antw. A $588\frac{84}{107}$, B $490\frac{70}{107}$, C $420\frac{60}{107}$ Daalders.

Den Autheur neemt alhier 8 die gedeeld met 5, 6, 7, komt proportie om te deelen, wy nemen 1, dan komt $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{7}$. voor proportie.

30. Item/ twee Koopluyden maken Gezelschap/ A leyd in 300 £/ B 30 Balen Gember; A neemt van 390 Gulden Winst 15 £/ en laat B de Rest: Vrage, tot hoe veel de Baal ingezet is? Antw. $33\frac{1}{3}$ £ de Baal.

31. Twee

31. Twee Handelen in Gezelschap / en hebben een Cargaison van 1300 £ / A Verliest van eenen onbekenden Inleg 15 £ / B Verliest op 30 Baal Gember 300 Guldens: De Vrage is, tot hoe veel B de Baal had ingezet / en hoe veel d'Inleg van A geweest is? Antwoord, A Inleg 300 £ / de Baal 33⅓ £.

32. Twee winnen 180 £ / tegens 8 ten 100 Inlegs / A heeft ¼ der Winninge meer dan B: Vrage, na yders Winst en Inleg? Antw. A 1250 £ Ingeleyd / en 100 £ Winst / B 1000 £ / en 80 £ Winst.

33. Twee maken Gezelschap / A heeft by geleyd een onbekende Zomme / trekt van 760 Guldens Winst ⅝ deel / B heeft by gebragt 1410 Guld.: Vrage, hoe veel d'Inleg van A, en de Winst van B geweest is? Antw. A heeft Ingelegt 2350 Guldens / B heeft gewonnen 285 Guld.

34. Twee Koopluyden hebben te zamen Ingeleyd / een zekere Zomme Guldens / ten eynde van den Handel neemt A zijn Winst en Inleg 2825 Guld. / B ontfangt voor Capitaal en Winst 1695 Guld. / de Winst is in 't geheel 760 Guldens: Vrage, hoe veel yders Inleg en Winst byzonder is geweest? Antw. A 2350 Guldens Ingeleyd / 475 Guld. gewonnen / B 1410 Guld. Ingeleyd / 285 Guld. gewonnen.

Eer wy verder gaan moet de Leerling weeten, datze in deze ondergesz. zommen wel moeten letten hoe veel Persoonen in deze Bewerkinge voorvallen, en met 1 minder als 'er Persoonen zijn uw Geaddeerd-getal Divideren, of met een Letter die zo veel is, als gy menigmaal de *A* of *B*, *C* of 1, 2, 3 in u Bewerking voor komt, dan alzo Gedivideerd, komt een

 Ge-

Getal daar in begrepen is het Getal van al de Persoonen die gy bewerkt, hier op lettende, zullen deze voorvallen alle hoe zy zijn konnen beantwoorden, teld alteyd die *A* of de 1, zo menigmaal als gy *A* of 1 bevind, Divideerd daar mede, zo zal u werk alteyd vast en zeker gaan; hebbe dierhalven niet ondienstig gedagt dit in 't voorby gaan te melden, om de Leerlingen in zulke en zoort-gelijke Voorstellen eenigzints te gerieven.

35. Drie Persoonen hebben elk een zeker Getal witte Pruymen/ als men de eerste en tweede te zamen teld/ komt 110 stuks/ de 2 en 3 te zamen geteld/ maakt 130 stuks/ de 3 en eerste te zamen gedaan/ komt 120 stuks/ nu willen zy gelijk al haar Pruymen deelen/ om evenveel te eeten te hebben: Vrage, hoe veel Pruymen dat elk dan ontfangen zal? Antw. 60 Pruymen.

1 : 2 —— 110
2 : 3 —— 130
3 : 1 —— 120
————
~~360~~
~~2~~ ————
1 : 2 : 3. 180

1 : 2 : 3 : 180
2 : 3 : 130
————
Rest. 1 : 50

1 : 2 : 3 : 180
3 : 1 : 120
————
Rest. 2 : 60

1 : 2 : 3 : 180
1 : 2 : 110
————
Rest. 3 : 70
1 : 50
2 : 60

Persoonen. —— Persoon.
3 —— ~~180~~ ——
~~3~~ ————
60 Pruymen.

An-

Andere manier.

1 : en 2 : 110 Pruymen.
2 : en 3 : 130 Pruymen.
3 : en 1 : 120 Pruymen.
Persoonen —— Persoon.
6 —— 360 ——
2
60 Pruymen voor elk.

Hier is aan te merken, dat boven is gezegt van Addeer-getal, is alhier 360 die met 2 boven is gedeeld, om dat 2 een minder is als 'er Persoonen voor komen.

36. Vijf Kooplugden hebben elk een zeker getal Persiken gekogt/ maar was vergeeten hoe veel elk gekogt hadde/ maar wist dat als men A, B, C, D. Pruymen te zamen leyde/ uyt maakten 140 stuks/ B, C, D, E. 180 stuks/ C, D, E, A. 170 stuks/ D, E, A, B. 160 stuks/ E, A, B, C. 150 stuks/ Vrage, hoe veel stuks Persiken elk dan gekogt hadden? Antw. A 20/ B 30/ C 40/ D 50/ E 60.

37. Vier Jonge Dogters wierden vereerd met vierderley Boom-vrugt: te weeten/ de eerste met Appelen/ de tweede met Peeren/ de derde met Noten/ en de vierde met Pruymen; wanneer nu de eerste/ tweede/ en derde haar goedje te zamen leggen/ zo tellen zy 313 stuks/ en zo de 2/ 3/ 4. haar goed te zamen tellen/ bevinden zy 383 stuks/ zo de derde/ vierde en eerste haar snoejery te zamen hoopen/ zo is 'er 360 stuks/ maar zo de vierde/ de eerste en de tweede t'zamen haar Boomvrugten overslaan/ zo hebben zy 393 stuks; zegt nu hoe veel elken Dogter ontfangen heeft? Antw. d'eerste 100 Appelen/ d'tweede 123 Peeren/ d'derde 90 Noten/ d'vierde 170 Pruymen.

Digitized by Google

Gezelschap met teyd.

Winst deeld door Gemultipliceerd Capitaal met teyd, Winst is proportie tegen Gemultipliceerd Capitaal met teyd: Om Capitaal te deelen als Winst en teyd bekend is, zo Divideerd de Winst door elk zijn teyd; is Winst niet bekend, zo neemt een Winst na u believen, en Divideerd, komt proportie.

38. Twee Kooplunden maken Gezelschap / A leyd in voor 6 Maanden 500 Guldens / B leyd in 800 Guld. voor 4 Maande: Winnen te zamen 400 Guld. Vrage, hoe veel elk van de Winst hebben zal? Antw. A $193\frac{17}{31}$ Guld. B $206\frac{14}{31}$ Guld.

39. Drie Kooplunden Gezelschappen met den anderen / A leyd in 700 Guldens voor 10 Maanden / B leyd in 800 Guldens voor een Jaar / C leyd in 1000 Guldens voor een Jaar en drie Maanden / winnen te zamen 1200 Guldens: Vrage, hoe veel yder van de Winst na zijner Inleg trekken zal? Antw. A $265\frac{65}{79}$ Guld. / B $364\frac{44}{79}$ / C $569\frac{49}{79}$.

40. Twee willen te zamen Handel doen / A leyd in 800 Guld. voor 3 Maanden: Vrage, hoe lang B 600 Guld. zal in leggen / om de Winst gelijk te deelen? Antw. 4 Maanden.

41. Twee Handelaars maken Gezelschap / A leyd in 800 Guldens voor 3 Maanden: Vrage, alzo de Winninge gelijk gedeeld zal worden / hoe veel B Inleggen zal den teyd voor 4 Maanden? Antw. 600 Guldens.

42. A en B dryven Handel te zamen / A leyd in den Handel 6000 Guldens voor 8 Maanden / nemende van

Digitized by Google

van den Winst $\frac{2}{3}$ part: Vrage, alzo B 3500 Guld. Ingeleyd heeft / hoe veel teyds hy met zijn Geld in den Handel blyven zal / om de Rest van de Winst te genieten? Antw. $6\frac{6}{7}$ Maanden.

Werkt door den verkeerde Regel van Vijven, zegt den Autheur, maar onnodig.

43. A en B doen Handeling te zamen / A leyd in 1500 Guld. voor 6 Maanden / B heeft in gebragt 9 Last Rogge voor 8 Maanden / Winnen 350 Guld. A neemt 140 / en B 210 Guldens / men wil weeten hoe veel B de Rogge 't Last heeft ingesteld? Antw. tot Guld. $83\frac{1}{3}$ 't Last.

44. Twee Handelaars handelen te zamen / A handeld met 600 Guld. 10 Maanden / B met 800 Guldens 6 Maanden / en trekt 200 Guld. Winst: Vrage, hoe veel zal A hebben / en hoe veel de Winning in 't geheel is? Antw. A 250 Guld. Winst / en de Winst in 't geheel is 450 Guldens.

45. Drie A, B, C. dryven Koophandel / A leyd voor 10 Maanden in zeker zomme Gelds / B leyd in 800 Guldens voor een zeker teyd / C leyd in 1000 Guld. voor 15 Maanden / trekt van 1200 Guld. Winst / $569\frac{42}{79}$ Guld. / en A $265\frac{65}{79}$ Guld. Winst / de Rest is voor B: Vrage, hoe veel de Inleg van A, en den teyd van B geweest is? Antw. A heeft Ingeleyd 700 Guld. / B 12 Maanden gestaan.

46. Twee doen te zamen Handel / d'een met 600 Guldens 10 Maanden / de ander met 800 Guld. 6 Maanden / de een bevind doorgaans met 20 Gl. in 3 Maanden 4 Gl. gewonnen te hebben / de ander met 15 Guld. in 2 Maanden 2 Gl. wind / zegt my / alzo haar Winst in alles is 450 Guld. / hoe

ver-

deel elk met regt toe komt? Antw. de een 250 Guld./ de ander 200 Guld.

20 — 800 — 15 — 600
3 — 6 — 2 — 10

Winſt. — Winſt.

60 — 4 — 4800 — 30 — 2 — 6000
15 — 15 — 15

Winſt. 320 Winſt. 400 Winſt.

400
320

Winſt.

720 — 450 — 400 | 250
250 | 200

47. Klaas en Jacob Handelen te zamen/ Klaas legd in 800 Guld. voor 3 Maanden: Vrage, hoe lang dat Jacob 600 Guld. in leggen zal/ om $\frac{3}{5}$ part van de Winſt te genieten? Antw. 6 Maanden.

48. Twee hebben te zamen in Gezelſchap gelegd 1800 Guld./ en daar mede gewonnen 413 Guld./ A heeft in Compagnie geſtaan 6 Maanden/ en neemt 168 Guld. van de Winſt/ en B heeft daar in geſtaan 7 Maanden/ en neemt de Reſt van de Winſt: Vrage, wat Capitaal elk heeft in gelegd? Antw. A 800 Guld./ B 1000 Guld.

49. Twee Kooplugden/ Buining en Woonberg, hebben te zamen in Compagnie gelegd 5500 Guldens/ en gewonnen 400 Guld./ Buining heeft in Compagnie geſtaan 5 Maanden/ en neemt 150 Guld. van de Winſt/ Woonberg 10 Maanden/ en ontfangt de Reſt van de Winſt: Vrage, wat Capitaal elk heeft ingelegd? Antw. Buining 3000 Guldens/ Woonberg 2500 Guld.

50. Wouter, Roelof en Karel, Handelen te zamen met 2500 Guld./ Wouter is in den Handel 10 Maanden/

den/ en Wind $265\frac{65}{79}$ Guld./ Roelof 12 Maanden/ Wind $364\frac{44}{79}$ Guld./ Karel 15 Maanden/ Wind $569\frac{49}{79}$ Guld./ zegt nu hoe veel elks Hoofd-geld geweest is? Antw. Wouter 700 Guldens/ Roelof 800 Guld./ Karel 1000 Guld.

51. Willem en Johan, doen te zamen in Compagnie/ leggen 13000 £/ Willems Capitaal heeft gestaan 8 Maanden/ en ontfangt 100 Guld. van de Winst/ die in 't geheel is 50 £/ en Johan de Rest/ en staat 10 Maanden: Vrage, na elks Inleg ofte Capitaal? Antw. Willem 5000 £/ Johan 8000 £.

In deze volgende is geen Winst bekend, hier moet een Winst genomen worden na u believen, en die genomen Winst Gedivideerd met elks Capitaal, komt Deel-proportie.

52. Antje en Maritje de Groot, twee Gezusters hebben elks in Koophandel geleyd een zomme Guld./ bedraagt te zamen 200 Guldens/ Antje heeft gestaan 12 Maanden/ en Maritje 8 Maanden/ zy hebben de Winst gelijkelijk gedeeld: Vrage, hoe veel elk heeft ingeleyd? Antw. Antje 80 Guldens/ Maritje 120 Guld.

53. Drie Persoonen A, B, C. zijn met malkanderen in Compagnie getreden/ en hebben te zamen ingeleyd 88 £/ en zijn veraccordeerd/ dat A 4 Maanden/ B 8 Maanden/ C 12 Maanden zullen staan/ en van de Winst gelijkelijk deelen: Nu is de Vrage, wat elk van Ingeleyd heeft? Antw. A 288/ B 144/ C 96 Guldens.

54. Daar zijn vier Persoonen/ A, B, C, D, in Compagnie of Gezelschap getreden/ en hebben een gemeene

meene Beurs / voorzien met Duyzend Ducaten / à 5 Guld. 't stuk / A zal in de Handeling staan 4 Maanden / B 6 Maanden / C 8 Maanden / D 10 Maanden / zullen dan na de Handeling van de laatste / de Winst alle vier gelijk deelen: Vrage, hoe veel Capitaal dat elk heeft in geleyd? Antw. A $1948\frac{4}{77}$ Guld. / B $1298\frac{54}{77}$ Guld. / C $974\frac{2}{77}$ / D $779\frac{17}{77}$ Guld.

55. Willem en Johan doen te zamen Handel / Willem leyd in 800 Guld. voor 3 Maanden / heeft $\frac{2}{5}$ van de Winst / hoe veel zal Johan in leggen / de Helft voor 4 Maanden / de Rest voor 8 Maanden / om het overige van de Winst te ontfangen? Antw. 600 Guldens / zegt den Autheur, maar wy zeggen 675 Guldens, yder neeme het na believen.

56. Vier Koopluyden bedingen aan een Voerman / haare Koopmanschappen te voeren / voor 150 Rijksdaalders / tot $2\frac{1}{2}$ Guld. 't stuk / A Bevragt hem met 50 Centenaren 30 Mijl / B met 56 Centenaren 40 Mijl / C met 60 Centenaren 45 Mijl / D met 30 Centenaren 55 Mijlen: Vrage, hoe veel elk daar toe betalen zal? Antw. A $27\frac{651}{809}$ Rijksdaalders / B $41\frac{431}{809}$ Rijksdaalders / C $50\frac{50}{809}$ Rijksdaalders / D $30\frac{480}{809}$ Rijksdaald.

57. Drie Handelen te zamen / den eenen begind den eersten February met 1000 Guldens / den anderen den eersten April met 1200 Guldens / de derde den 15 Mey met 1500 Guld. Houden alzo 't lopende Jaar uyt / Winnen 650 Guldens: Vrage, na yders Winst? Antwoord, A $216\frac{224}{661}$ Guld. / B $212\frac{268}{661}$ / C $221\frac{169}{661}$ Guld.

58. Judith en Sara Bartjens, Gezusters / dryven te zamen Handel in Garen en Vlas / Judith leyd in voor 5 Maanden 800 Guld. / Sara 400 Daalders voor 4 Maanden / Gewinnen 600 Guld. / daar af neemt

Digitized by Google

neemt Sara 225 Guld.: De Vrage is, tot hoe veel den Daalder gerekend is? Antw. 30 Stuyv.

59. Vier Koopmannen Bevrazgten een Voerman / de eerste met 50 Centenaren / betaald $27\frac{657}{809}$ Guld. den anderen met 56 Centenaren / betaald $41\frac{431}{809}$ Gl. de derde met 60 Centenaren $50\frac{50}{809}$ Guld. den laatsten 30 Centenaren / betaald $30\frac{480}{809}$ Guld. Reyzen 170 Mijlen: Vrage, hoe veel Mijlen elk zijn Goedje heeft laten voeren? Antw. A 30 / B 40 / C 45 / D 55 Mijlen.

Divideerd elks Geld in zijn Gewigt, werkt na den Regel.

60. Een Meester Metzelaar met Knegt en Jongen / trekken een Muur op van twee Roeden in 't Vierkant in een Dag; den Meester wil die op trekken in $2\frac{1}{4}$ Dag / de Knegt zegt dat te doen in $2\frac{3}{4}$ Dag: Vrage, als de Jongen die alleen op maken zoud / in hoe veel Dagen dat zoude geschieden? Antwoord,

	Muur.	Dag.	
$2\frac{1}{4}$ ——	1 æ ——	1	Facit $\frac{4}{9}$ de Meester.
$2\frac{3}{4}$ ——	1 æ ——	1	Facit $\frac{4}{11}$ de Knegt.

Voor Meester en Knegt $\frac{80}{99}$ æ.

1 æ
$\frac{80}{99}$
—— Dag. Muur.

Jongen $\frac{19}{99}$ — 1 —— 1 æ komt $5\frac{4}{19}$ Dag / die de Jonge zou werk hebben.

61. Jannetje en Maiken, Handelen in Gezelschap / Jannetje legt voor 10 Maanden in / een ongezeyde zomme Gelds / Maiken legt voor 6 Maanden in 200 Guld. meer dan Jannetje, neemt van de Winst $\frac{4}{9}$ deel / en Maiken $\frac{5}{9}$: De Vrage is, na elks Inleggen?

Antw

Antw. 600 Guldens Jannetje, 800 Guldens leyd Maiken in.

62. Drie Vrouwen dryven Nering/ leggen te zamen in 't geheel 1950 Gulden/ d'een blijft 6 Maanden/ d'ander 4 Maanden / de derde 8 Maanden in den Handel/ Winnen zekere zomme Geld/ daar trekt yder $\frac{1}{3}$ af: De Vrage is, hoe veel Capitaal yder in de Handeling heeft geleyd? Antw. A 600 Guldens/ B 900 Guld./ C 450 Guld.

63. Lysbeth en Tryn, leggen in 260 Guldens / en Handelen zo lange datze hebben 350 Guld. / Lysbeth staat 4 Maanden ongeagt/ ontfangt het een met 't ander $215\frac{5}{13}$ Guld. / Trijn staat $2\frac{1}{2}$ Maanden ongerekend; ontfangt voor Hoofd-zom en Winst $134\frac{8}{13}$ Guld. Vrage, na yders Inleg? Antwoord, Lysbeth 160 Guldens/ Tryn 100 Guld.

64. Vier Kooplunden maken Gezelschap / brengen te zamen 18000 Guldens/ zekere teyd Gehandeld hebbende / bevinden Hoofd-geld en Winst 22000 Guld. de eerste voor 5 Maanden in 't Gezelschap geweest zijnde/ ontfangt voor zijn Winst $895\frac{35}{67}$ Guld. de tweede voor 7 Maanden $1044\frac{52}{67}$ Guld. de derde voor 9 Maanden $1074\frac{42}{67}$ Guld. de vierde voor 11 Maanden $985\frac{5}{67}$ Guld./ zegt my elks Inleg? Antw. de eerste 6000/ de tweede 5000/ de derde 4000/ en de vierde 3000 Guldens.

65. Twee Kooplunden Handelen te zamen/ A leyd in 400 Guldens voor 10 Maanden/ B leyd in 600 Guldens na $1\frac{1}{2}$ Maand/ nog 300 Guld. blyvende in de Compagnie nog 6 Maanden / Gewinnen 400 Guldens: Vrage, hoe veel elk voor het zijn van de Winst hebben zal? Antw. $155\frac{35}{103}$ Guld. A en B $244\frac{68}{103}$ Guld.

A

Digitized by Google

Maanden.

A   B 600 —— $1\frac{1}{2}$ —— 900
400   300
10   ———
———   B 900 —— 6 —— 5400
4000 A   ———
6300 B   6300
———   Winst.   4000 A | $155\frac{35}{103}$
10300 —— 400 ——   6300 B | $244\frac{68}{103}$

66. C en D Handelen te zamen / C leyd in 800 Guld. na 2 Maanden vermeerderd hy zijn Geld met 300 Guldens / blyvende in de Compagnie 10 Maanden / D leyd in 1200 Guldens voor 12 Maanden / bevindende ten eynde des teyds verlooren te hebben 250 Guldens: Vrage, hoe veel Guldens elk verlooren heeft? Antw. C $104\frac{26}{31}$ Guld. D $145\frac{5}{31}$ Guld.

De zomme van elk, met elks teyd Gemultipliceerd, dan te zamen Geaddeerd, werkt na de Regel.

67. E en F doen Handeling / E leyd in 200 Guld. na 3 Maanden neemt hy 50 Guld. wederom / blyvende met de Rest 4 Maanden / F leyd in 400 Guldens / na $1\frac{1}{2}$ Maand neemt hy wederom 125 Guldens / blijft met het overige deel 8 Maanden: Vrage, alzo zy Winnen 200 Guldens / wat elk voor het zijn hebben zal? Antw. E 60 Guld. F 140 Guld.

Den toeleg Addeerd, dat 'er af genomen word Substraheerd, en werkt als vooren.

68. G en H maken Compagnie / G leyd in 1000 Guld. na 3 Maanden eyscht hy wederom 300 Guldens / na $1\frac{1}{2}$ Maand brengt 'er wederom by 500 Guld. blyvende alzo nog $7\frac{1}{2}$ Maand / H heeft 20 Last Rogge / ten pryze van 76 G-gl. 't Last / na 2 Maanden geeft hy nog aan Geld 25 Hollandsche Ryders van

Digitized by Google

11 Guld. 4 Stuyv. 't Stuk / na 3 Maanden neemt hy der uyt 400 Guld. blyft met de Rest 6 Maanden / winnen 1200 Guldens: Vrage, hoe veel yder van de Winst zal genieten? Antw. G $428\frac{2308}{18289}$ Guld. H $771\frac{15981}{18289}$ Guld. Winst.

69. Twee Kooplunden zyn in Gezelschap / den teyd van 12 Maanden / I leyd in 600 Guldens / na 4 Maanden doet hy 'er by 1000 Guldens / K leyd in 1000 Guldens / na 3 Maanden neemt hy 'er wederom uyt 400 Guldens / Winnen 800 Guld. Vrage, hoe veel elk van de Winst hebben moet? Antw. I $515\frac{15}{59}$ Guld. K $284\frac{44}{59}$ Guld.

70. Item / twee Koophandelaars hebben Gezelschapswyze gehandeld een Jaar lang / en gewonnen 800 Guldens / L heeft Ingeleyd 600 Guld. na 4 Maanden nog 1000 / de Inleg van M was 1000 / maar na 3 Maanden neemt hy 'er van een onbekende Somme / genietende van de Winst $284\frac{44}{59}$ Guld. Vrage, hoe veel hy daar uyt genomen heeft? Antw. 400 Guldens.

600 —— 4 —— 2400
1000
————
1600 —— 8 —— 12800
————
L 15200

M
1000 — 12 — 12000
M en L Winst 800
M Winst $214\frac{44}{59}$
————
L Winst $515\frac{15}{59}$

L — L — M
$515\frac{15}{59}$ —— 15200 —— $284\frac{44}{59}$
————
Facit 8400 M

12000 M C. en tyd
8400 M Capit.
————
12 M 3600 } 400 gl.
3 9
————
Rest 9 Maand.

71. Twee hebben gehandeld / en Ingeleyd te zamen 1400 Guldens / N heeft gestaan 10 Maanden /

O 6 Maanden / N neemt $\frac{5}{9}$ van de Winst / O $\frac{4}{9}$: De Vrage is, na elks Inleg? Antw. N 600 Guld. O 800 Guld.

De volgende moet men elks Winst op zetten, en Divideeren met elks Capitaal, komt proportie om de Maanden te deelen, teld de proportiens te zamen, werkt dan na den Regel.

72. Twee Kooplunden hebben te zamen gehandeld / den teyd van 16 Maanden / zo is 't / als haar teyd te zamen is Geaddeerd / P heeft Ingeleyd 600 Guld. Wind 250 Guld. Q heeft Ingeleyd 800 Guld. en Winst gedaan 200 Guldens: Vrage, hoe veel teyds elk zijn Geld in de Compagnie gestaan heeft? Antw. P 10 Maanden / Q 6 Maanden.

P Winst 25$\not{0}$ | 5 (5) — P.
P Cap. 60$\not{0}$ | 12

Q Winst 2$\not{0}\not{0}$ | 1 (2) — Q.
Q Cap. 8$\not{0}\not{0}$ | 4

P $\frac{5 \mid 12}{}$ proportie

12 | 5
Q $\frac{1}{4}$ | 3 prop.

Maanden.
8 —— 16 —— 5
5
——
8$\not{0}$
$\not{8}$ ——
10 Maanden P.
——
Rest 6 Maanden voor Q.

73. Twee Kooplunden A en B, te zamen hebben Ingeleyd: te weeten / A 800 Guld. daar mede hy een zekere teyd gehandeld hebbende / zijn Geld

11 Guld. 4 Stuy
hy der uyt 400 G
den / winnen 120
van de Winst zal
H 771 $\frac{15981}{18289}$ Guld

69. Twee Koopl
van 12 Maande
Maanden doet I
1000 Guldens /
om uyt 400 Guld
hoe veel elk van
I 515 $\frac{15}{59}$ Guld. K

70. Item / twee Ko
wyze gehandeld
Guldens / L hee
den nog 1000 /
na 3 Maanden
Somme / genie
Vrage, hoe ve
Antw. 400 Guld

600 —— 4 –
1000

1600 —— 8 –

L I
515 $\frac{15}{59}$ —— 15

Facit

71. Twee hebbe
1400 Guldens

B is in de plaats
een zekere
5 te zamen zoude
De Vrage is, hoe veel
A van de
245 Guld.? Antw.

en te zamen
Compagnie
Geld weder
Guld. was zonder
Guldens / rood mede
dat hy niet /
waaren 20
Post die 3
hadden gehad
Geld had in
5 Maanden

Handelinge / R, S
Guld. S. T en V
R en S 380 G
Maanden
Vrage, ho
Somme in 't byzo
100 Guld
en Winst
Geld ge
Guld. Wint.

anderen in Gez
tot
Geld
Maanden
Handel met 100
De Vrage
ho

hoe veel Hoofd-geld X en Y elkx na regt heeft moeten in brengen? Antw. X $1222\frac{2}{9}$ Guld. Y $1466\frac{2}{3}$.

Gl.	Maand.	Winst.
1000 ——	11 ——	1000 Capitaal en teyd voor alle

$$\begin{array}{l} 222(2 \\ 1000 \\ 9999 \end{array} \Big\} \; X \; 1222\frac{2}{9} \text{ Cap.}$$

Maand.
$7\frac{1}{2}$
———
15

11000
2
———
22000
15

$1466\frac{2}{3}$ Y Ingeleyd.

77. Twee Kooplieden hebben zo lange te zamen gehandeld / datze 1400 Guldens Inlegs gebragt hebben tot 1850 Guldens / d'een heeft gestaan 10 Maanden / d'ander 6 Maanden / A ontfangt 850 Guldens / B 1000 Guld. Vrage, na elkx Inleg in 't byzonder? Antw. A 600 Guld. B 800 Guld.

Addeerd 10 en 6, komt 16 Maanden, Multipliceerd u Capitaal daar mede, halveerd het, komt voor yder Koopman even veel Gemultipliceerd.

Cap. en Winst.
1850
1400 1̶1̶200
——— 4̶5̶
W. 450

A B
24 : 24
10 6
———
A 34 30

1400
16 M. de teyd van beyde.
———
22400
$\frac{1}{2}$ ———
11200 voor yder.

— 24 — 1000
———
B 800 Gl.

. — 24 — 850
———
A 600 Gl.

Nota. Ongeteld blijft de Breuk / in de proportie 24.

wederom na hem heeft genomen / B is in de plaats gekomen met 1000 Guld. Handeld mede een zekere teyd / zo dat de teyd van A en B te zamen zoude uyt maken 13 Maanden: De Vrage is, hoe veel Maanden yders Geld heeft gestaan / als A van de Winst heeft gehad 168 Guld. B 245 Guld.? Antw. A 6 Maanden / B 7 Maanden.

74. Twee hebben Gezelschap gemaakt / en te zamen Ingeleyd 2000 Guldens / A heeft in Compagnie geweest een zekere teyd / en heeft zijn Geld weder na hem genomen / 't welk 800 Guld. was zonder Winst / B zijn Geld was 1200 Guldens / stond mede een zekere teyd / maar hoe lang en wist hy niet / maar wist dat A en B teyd te zamen waaren 20 Maanden / en datze van een zekere Winst die zy hadden gewonnen / elk even veel hadden gehad: Vrage, hoe veel Maanden yder zijn Geld had in gestaan? Antw. A 12 Maanden / B 8 Maanden.

75. Vier Handelaars te zamen Handelende / R, S en T, leggen te zamen in 360 Guld. S, T en V, 420 Guld. T, V en R 400 Guld. V, R en S 380 Gl. R staat 3 Maanden / S 4 / T 5 / V 6 Maanden / in Gezelschap Winnenze 300 Gulden: Vrage, hoe veel is elks Inleg / en elks Winninge in 't byzonder geweest? Antw. R heeft Ingeleyd 100 Guld. en gewonnen $36\frac{54}{61}$ Guld. S 120 Guldens / en Winst $59\frac{1}{61}$ Guld. T 140 Guld. Ingeleyd / $86\frac{4}{61}$ Guld. gewonnen / V 160 Guld. en $118\frac{2}{61}$ Guld. Winst.

76. W, X en Y. hebben met den anderen in Gezelschap geweest van den eersten February tot den laatsten December / en gewonnen 650 Guld. dieze gelijk willen deelen / dog alzo W 2 Maanden voor X, en $3\frac{1}{2}$ Maand voor Y, den Handel met 1000 Guld. Capitaal begonnen heeft: Zo is de Vrage,

hoe

hoe veel Hoofd-geld X en Y elkx na regt heeft moeten in brengen? Antw. X $1222\frac{2}{9}$ Guld. Y $1466\frac{2}{3}$.

Gl. — Maand. — Winst.

1000 —— 11 —— 1030 Capitaal en teyd voor alle

7772(2 } X
1000 } $1222\frac{2}{9}$ Cap.
9999 }

Maand.
$7\frac{1}{2}$
——
15

11000
2
——
22000 } $1466\frac{2}{3}$ Y Ingeleyd.
15

77. Twee Kooplunden hebben 30 lange te zamen gehandeld / datze 1400 Guldens Inlegs gebragt hebben tot 1850 Guldens / d'een heeft gestaan 10 Maanden / d'ander 6 Maanden / A ontfangt 850 Guldens / B 1000 Guld. Vrage, na elkx Inleg in 't byzonder? Antw. A 600 Guld. B 800 Guld.

Addeerd 10 en 6, komt 16 Maanden, Multipliceerd u Capitaal daar mede, halveerd het, komt voor yder Koopman even veel Gemultipliceerd.

Cap. en Winst.
1850
1400 — 11200
——
W. 450 — 45

A B
24 : 24
10 6
——
A 34 30

1400
16 M. de teyd van beyde.
——
22400
$\frac{1}{2}$ ——
11200 voor yder.

34 — 24 — 850
——
A 600 Gl.

34 — 30 — 24 — 1000
——
B 800 Gl.

Nota. Ongeteld blijft de Breuk / in de proportie 24.

78. Twaalf Kuyters / 25 Soldaten / 18 Bootsgezellen of Matrozen / maken party voor 14 Dagen / tot afbreuk van den Vyand; met dit accoord / dat 1 Kuyter van de Buyt zal genieten zo veel als 2 Soldaten / en 3 Soldaten zo veel als 5 Matrozen / en maken tot goeden Buyt 8970 Guld. De Vrage is, hoe veel elk Man daar af genieten zal? Antw. 1 Kuyter 300 Guld. 1 Soldaat 150 Guld. en 1 Matroos 90 Guld.

Sold. Matr. Sold. — 1 Kuyt. x
3 —— 5 —— 2 — 2 Sold. x
$3\frac{1}{2}$ Mat. x

$3\frac{1}{3}$ Matr. — Kuyt. — Kuyt.
1 —— x —— 12

Kuyt. 12 — 12 x
Sold. 25 — $12\frac{1}{2}$ x — Sold. 12 x
Mat. 18 — $5\frac{2}{5}$ x — 2 — 1 x — 25

$29\frac{9}{10}$ x — $3\frac{1}{2}$ — x — 18 — $12\frac{1}{2}$ x

$5\frac{2}{3}$ x

$29\frac{9}{10}$ —— 8970 —— 12 x

3600 Gl.
Kuyt. 12 ——
300 Gl.

Werkt zo voort, om de Soldaten en de Matrozen haar deel te krygen.

79. Twee Koopliedén hebben zo lange te zamen gehandeld / datze 1400 Gulden Inlegs gebragt hebben tot 1850 Guld. d'een heeft gestaan 10 Maanden / d'ander 6 Maanden / als nu A 850 Guld. ontfangt / en B 1000 Gulden: Vrage, na elks Inleg in 't byzonder? Antw. A 600 / B 800 Guldens.

Neemt

Neemt voor *A* x Capitaal, voor B $1400 \div x$ en werkt na Gezelschaps manier: aldus.

A x B $1400 \div x$ — 1850 Gl.
Maan. 10 Maan. 6 — 1400

A $10x$ $8400 \div 6x$ — 450 Winst.

$8400 \div 6x$

Winst A Gemult. Cap. en teyd.

$8400 \div 4x - 450 - 10x$

4

$2100 \div x - 1125x$ A Winst.

A Winst $\frac{}{2100 + x} = \frac{850 \div x}{2100 + x}$

$$1125x = 1785000 \div 2100x + 850x \div xx$$

$$1125x = 1785000 \div 1250x \div xx$$
$$+1250x \text{ ------- } +1250x$$

$$2375x = 1785000 \div xx$$

$$xx = \div 2375x + 1785000$$

$\frac{1}{2}$ $\div 1187\frac{1}{2}$
$\div 1187\frac{1}{2}$

□ $+ 1410156\frac{1}{4}$
$+ 1785000$

$\surd\ 3195156\frac{1}{4}$

$+ 1787\frac{1}{2}$
Add. $\div 1187\frac{1}{2}$

$x = 600$ voor A Inleg.
B. $1400 \div x = 800$ Gl.

Het nevensgaande een weynig anders.

Stel A Capitaal $= x$ zo is zijn Winst $850 \div x$, hier door nu gerekent de Winst van B, aldus:

Maand. Maand.

$$1\not{0} \text{ — } 850 \div x \text{ — } \not{6}$$
$$5 \text{ ——— } (3$$

komt $\dfrac{2550 \div 3x}{5}$ B Winst na reeden van A Cap.

hier by A Cap. x

B C. en W. $\dfrac{2550 + 2x}{5}$ geeft x wat van 1000.

komt $\dfrac{5000x}{2550 + 2x}$ B Capitaal

hier by x A Capitaal

$$\frac{7550 + 2xx}{2550 + 2x} = 1400$$

$$+ 7550 + 2xx = 3570000 + 2800x$$
$$\div 2800x$$

$$+ 4750x + 2xx = 3570000$$
2/ $2375x + xx = 1785000$

of $xx + 2375x = 1785000$

[] van $1187\frac{1}{2}$ is $1410156\frac{1}{4} = 1410156\frac{1}{4}$

x^2 dus is $xx + 2375x + 1410156 = 3195156\frac{1}{4}$

$\sqrt{}$ $x + 1187\frac{1}{2} = 1787\frac{1}{2}$

$\div 1187\frac{1}{2}$

Zo is $x = 600$ voor A, ergo 800 voor B.

Dog voor een Onkundige in deze, zal de oplossing van Zom 77. bevatbaarder zijn.

80. Een

80. Een Koopman heeft 4 Balen Zuyker / kost het Pond 18 Stuyv. bedraagt in alles 1935 Gulden / maar zijn niet alle even zwaar / want A weegt $\frac{1}{4}$ meer als B, en B $\frac{1}{4}$ meer als C, en C $\frac{1}{2}$ meer als D: Vrage, wat Ponden yder Baal zwaar is? Antw. A 750 ℔ / B 600 ℔ / C 480 ℔ / D 320 ℔.

81. Vier leggen t'zamen in een zekere Somme Gelds / om een teyd lang te Handelen / op voorwaarde dat een van haar den Handel zal alleen dryven / en Boek daar van houden / mits genietende voor zijn moeyten 700 Guldens uyt de Winst / boven zijn behoorlijke aanpart / ten eynde des teyds / haar Rekeninge sluytende / bevinden gewonnen te hebben een ongezeyde Somme Winst ten 100 / welkig Getal verdubbeld zijnde / d'uytkomst Gemultipliceerd met 5 / komt 250/ontfangen benessens Capitaal en Bewindhebbers-loon elk 600 Guldens Winst: De Vrage is; hoe veel ten 100 zy gewonnen hebben / en hoe veel elks Capitaal is geweest? Antw. 3100 Guld. elks Inleg / en 25 ten 100 Winst.

82. Vier Persoonen hebben te deelen de Somme van 60 Guld. A moet hebben $\frac{1}{3}$ / B $\frac{1}{4}$ / C $\frac{1}{5}$ / D de Rest: Vrage, wat elk moet hebben? Antw. A 20 Guld. B 15 / C 12 / D 13 Guld.

83. Vier Persoonen hebben te deelen 60 Guld. A moet hebben $\frac{1}{3}$ / B $\frac{1}{4}$ / C $\frac{1}{5}$ / D $\frac{1}{6}$: Vrage, wat elk geregtelijk toe komt? Antw. A 20 / B 15 / C 12 / D 10 / Rest dan nog 3 Gulden / die moet dan den Bewindhebber uytlangen voor Onkosten van hun allen.

Nota. De 3 Guld. voor den Bewindhebber is hier onnodig als de 60 Guld. geregtelijk gedeelt zal worden, want elk moet dan na Ratio of Reeden van hun aandeel hebben, als volgt.

Digitized by Google

Namentlijk.

Gl.	St.	Pen.
A 21 :	1 :	$0\frac{16}{19}$
B 15 :	15 :	$12\frac{12}{19}$
C 12 :	12 :	$10\frac{2}{19}$
en D 10 :	10 :	$8\frac{8}{19}$

Dog men kan in deze en in zoort-gelijke Deelingen de gebrokens in de Pen. wel agter laten, en ſchikken de geheelen als hier nevens.

Gl.	St.	Pen.
A 21 :	1 :	2
B 15 :	15 :	12
C 12 :	12 :	10
D 10 :	10 :	8
Ook 60 :	— :	—

Komt 60: — : — volgens Zom 8. &c. in deze Regel.

84. Vier Reders koopen een Schip voor 16000 Guld. daar toe begeert A $\frac{1}{3}$/ B $\frac{1}{4}$/ C $\frac{1}{8}$/ D de Reſt te betalen: De Vrage is, hoe veel yder daar toe tellen moet? Antw. A $5333\frac{1}{3}$ Guld. B 4000/ C 2000 Gl. D $4666\frac{2}{3}$ Gl.

85. De voorſz. Reders Bevragten 't Schip op Vrankrijk / accorderen met hunne Schipper hem te geven voor zijne arbeyd: te weeten/ A $\frac{1}{6}$ uyt zijne Winſt/ volgende zijn Scheeps-part/ en d'andere na advenant/ de Reyze gedaan zijnde/ bevinden gewonnen te hebben 1800 Guld. daar af den Schipper ontfangt $\frac{1}{6}$ deel: De Vrage is, hoe veel de Reders van haar Winſt hem elk geteld hebben? Antw. A 100 Guld. van zijn Winſt / B 75 / C $37\frac{1}{2}$ / D $87\frac{1}{2}$ Gl.

86. De boven-gezeyde Reders Bevragten 't Schip elk in 't byzonder: te weeten/ A doet 'er in laden 40 Laſten Rogge/tot 90 G-guld. 't Laſt/B 30 Laſten Tarwe tot 130 G-guld. 't Laſt / C 60 Baal Peper / wegende te zamen 15000 ℔ / tot 36 ß 't ℔ / en D 60 Vaten France Wijn / tot 24 £ 't Vat / op Zee komende / is den Schipper (overmits groot Onweder) gedwongen van de Goederen over Boord te zetten/ voor de Somme van 5500 Guldens / en heeft aan Scheeps-wand verlooren de waarde van 1250 Gulden: De Vrage is, hoe veel yder over zijn Carga wegens de ſchade dragen moet/ alzo 't Schip

Digitized by Google

Schip op 16000 Guld. geschat word/ en de Schipper mede van zijn schade moet lijden zo wel als d'Reeders? Antwoord, A $699\frac{129}{304}$ Guld. B $757\frac{863}{1216}$/ C $1873\frac{557}{1216}$/ D $1199\frac{1}{76}$/ de Schipper $2220\frac{15}{38}$ Guld. verlooren.

87. A, B, C, D. hebben een Schip van 16000 Guld. waar aan A heeft $\frac{1}{3}$/ B $\frac{1}{4}$/ C $\frac{1}{8}$/ D $\frac{7}{24}$/ A, B, C. koopen en betalen D zijn gedeelte/ bedragende de Somme van $4666\frac{2}{3}$ Guld. De Vrage is, hoe groot elk zijn Scheeps-part in Geld gerekend word/ als A $\frac{1}{3}$/ B $\frac{1}{4}$/ en C 't restant betalen moet? Antw. A $6888\frac{8}{9}$ Guld. B $5166\frac{2}{3}$ Guld. C $3944\frac{4}{9}$ Guld.

Factorië.

* VAn des Factoors provisie/ zijn voordeel of Arbeyds-loon/ daar af word verscheydentlijk gesproken: te weeten/ of men dat betrekken zal in of buyten des Koopmans Capitaal; het verschil tusschen beyder/ bewijzen de twee volgende Voorbeelden/ welk den Leerling dienen zullen/ om op de voorwaarde des gesprekś te merken/ en naauw agt te nemen hoe het in 't accoord word bedongen.

1. Item/ een Koopman acordeert met zijn Factoor/ hem te geven 2000 Guldens om te Koophandelen/ mits hy zijnen dienst zo waardig agten zal als 400 Guldens/ genietende alzo na behooren van de Winst/ die ten eynde zekere teyd bedraagt 600 Guld. Vrage, hoe veel de Factoor van de Winst toe komt? Antwoord, 100 Guld.

Koopman 2000 Gl.
Factoor 400 Gl.

——— Gl. Winst Factoor
2400 ——— 600 ——— 400
6 6 ———
100 Gl. Winst.

2. I

2. Item / een Koopman accordeerd met een Factoor / hem te doen 2000 Guldens om zijnen Handel mede te dryven / genietende voor de moeyte van de Winst zo veel als 400 Guld. Capitaal vermag ? Vrage, wat hem van 600 Guldens Winst toe komt ? Antw. 120 Guld.

Fact. Koop. 2000
Fact. 400

Koop. 1600
Fact. 400

Winst
2000 —— 600 —— 400
5 5 —— 120 Gl.

* Dit verscheeld met de voorgaande 20 Gulden, die, het zy den Koopman of Factoor toe komt, wy oordeelen die den Factoor toe komt, door dien dat 120 is $\frac{1}{5}$ van 600, welk is de geheele Winninge die door de bekende Zomme des Koopmans gedaan is: Indien dan den Factoor zo veel genieten zal als 400 Guld. vermag, en dat 400 Guld. is $\frac{1}{5}$ deel van 2000 Guldens, zo vinden wy goed U L. dat by 't volgende te bewyzen.

3. Item / een Koopman geeft aan zijn Factoor 2000 Guldens om te Koophandelen / muts dien bescheyden / dat den Factoor zal genieten voor zijnen dienst het $\frac{1}{5}$ van de Winst: Vrage, tegen hoe veel Capitaals den dienst des Factoors gerekend is ? Antw. 400 Guld.

* $\frac{1}{5}$ Voor den Factoor, en $\frac{4}{5}$ voor den Koopman, maken t'zamen een geheel van 2000 Guld. of $\frac{1}{5}$ zegge dan $\frac{4}{5}$ is 1600 Guld. Inleg, want $\frac{1}{5}$ komt 400 Guld. Inleg, [illegible] s $\frac{1}{4}$ van $\frac{4}{5}$, zijnde des Koopmans aanpart.

4. Item /

Digitized by Google

4. Item / een Koopman behandigt aan zijn Factoor 1600 Guldens / onder conditie dat den Factoor voor den Handel zal hebben $\frac{1}{4}$ des Gewins / bevinden na hunnen besprooken teyd 200 Guld. gewonnen te hebben: Vrage, hoe veel elks deel is / als den Factoors dienst buyten des Koopmans Handel-geld gehouden word? Antw. den Koopman 160 Guld. Factoor 40 Guld. volgens d'eerste manier.

5. Item / of men rekende dat den Factoor $\frac{1}{4}$ van de Winst hebben moeste / en zijn dienst wonne in de 1600 Guldens: Vrage, hoe veel elk als dan van de 200 Guld. Winst zal ontfangen? Antwoord, den Koopman 150 Guldens / de Factoor 50 Guld.

6. Een Koopman geeft zijnen Factoor 900 Gulden / daar by legt den Factoor 300 Guld. / geniet voor zijnen dienst en Inleg $\frac{1}{3}$ van de Winst: Vrage, op hoe veel Inlegs zijnen arbeyd gerekend word? Antw. 150 Guld.

7. Een Koopman geeft zijn Factoor 900 Guld. om te Handelen / daar by legt den Factoor 300 Guld. om te genieten $\frac{1}{3}$ des Gewins: Vrage, hoe veel Provizie de Factoor den Koopman rekend voor zijn verdiende loon? Antw. 100 Guld.

8. Item / een Koopman geeft zijn Factoor 900 Gl. den Factoor leyd 'er by 300 Gl. met zijnen arbeyd / welk mede gerekend word op 100 Guld. van des Koopmans Geld gerekend / bevind ten eynde des teyds 300 Guld. gewonnen te hebben: Vrage, wat elk toe komt van de Winst? Antw. den Koopman 200 Guld. de Factoor 100 Guld.

9. Item / een Koopman besteld aan zijn Factoor 900 Guld. waar by den Factoor 300 Guld. doet / zijnen dienst word gerekend in des Koopmans-geld op 100 Guld. Vrage, wat gedeelte elk van de Winst hebben zal? Antw. de Factoor $\frac{1}{3}$ / den Koopman $\frac{2}{3}$.

10. E

10. Een Factoor ontfangt van zijn Koopman 900 Gl. daar by legt hy 300 Guld. en zijn Loon word gerekend als contant Geld boven zijn Inleg op 100 Gl. Vrage, wat deel elk van de Winst hebben zal? Antw. Koopman $\frac{9}{13}$ part/ Factoor $\frac{4}{13}$ part.

11. Een Koopman doet zijn Factoor 240 Guldens/ mits conditie dat de Factoor daar mede zal Handelen voor haar beyde/ zo zal hy voor zijn dienst hebben $\frac{1}{4}$ van de Winst: Vrage, op hoe veel Capitaal zijn dienst gerekend is? Antw. 80 Guld.

12. Item/ een Koopman geeft aan zijn Factoor 150 Guld. daar by de Factoor lend 40 Guld. zo zal hy voor zijn dienst en ingelende Geld genieten de $\frac{2}{5}$ part van de Winst: Vrage, op hoe veel zijn dienst gerekend is? Antw. op 60 Guld.

13. Een Factoor heeft ontfangen van een Koopman 187 Guldens/ daar by lend de Factoor een zekere Somme/ en zijn dienst is gerekend op 75 Guldens: Vrage, hoe veel de Factoor heeft Ingeleyd/ als hy krijgt $\frac{2}{5}$ part van de Winst? Antw. 49 Guld. 13$\frac{1}{3}$ Stuyv.

14. Een Koopman heeft aan zijn Factoor gegeven een zekere Somme/ om daar mede te Handelen/ daar de Factoor by lend 50 Guldens/ en zijn dienst word gerekend op 75 Guld. Vrage, zo de Koopman van de Winst hebben moet de $\frac{3}{5}$ part/ hoe veel de Koopman heeft Ingeleyd? Antw. 187$\frac{1}{2}$ Guld.

15. Een Koopman geeft aan zijn Factoor 60 Guld. dus zal hy $\frac{5}{8}$ van de Winst genieten/ en de Factoor de Rest: Vrage, op hoe veel Inleg den Factoors dienst is gerekend? Antw. op 36 Guld.

16. Item/ hoe veel zal een Koopman aan zijn Factoor moeten geven/ als den Factoor daar by zal doen 300 Guldens boven zijn dienst/ die men re-

Digitized by Google

rekend in des Koopmans Geld op 100 Guldens/ als de Koopman zal hebben $\frac{2}{3}$ deel van de Winst? Antw. 900 Gulden.

17. Hoe veel zal den Koopman aan den Factoor behandigen / om te hebben $\frac{9}{13}$ deel van de Winst/ als de Factoor daar by leggen zal 300 Gulden / en dat zijn dienst gerekend zal worden op 100 Guld. contant of buyten des Koopmans Geld? Antwoord, 900 Gulden.

18. Als een Koopman aan zijn Factoor behandigt heeft 2000 Gulden om te Handelen / hem gevende $\frac{1}{5}$ uyt het Gewin in zijn Capitaal: Vrage, als den Factoor $\frac{1}{4}$ des Gewins begeerde/ hoe veel hy daar by zoude moeten leggen? Antw. 100 Guldens.

19. Een Koopman accordeerd met zijnen Factoor/ hem te doen hebben 600 Gulden om te Handelen/ vermits des Factoors dienst zal geagt worden als 200 Guld. Inlegs / 't geschied dat den Koopman door ongelegentheyd / aan den Factoor niet meer en geeft dan 400 Guldens: Vrage, wat gedeelte elk van de Winst dan hebben zal? Antw. Koopman $\frac{2}{3}$/ Factoor $\frac{1}{3}$ deel.

20. Een Koopman geeft aan zijnen Factoor/ in stede van 800 Guld. maar 600 Guldens / den Factoor leyd daar by 400 Guldens/ en daar en boven word zijn dienst geëxtimeerd op 200 Guldens Inlegs: Vrage, hoe veel elk van de Winst hebben zal? Antwoord, elk $\frac{1}{2}$ deel.

21. Wat een Factoor gegeven worden van een Koopman 1000 Gulden / en hy hier by leyde in plaats van 600 maar 400 Gulden / en zijn dienst gerekend op 200 Gulden contant: Vrage, wat elk van de Winst hebben zal? Antwoord, Koopman $\frac{5}{8}$/ Factoor $\frac{3}{8}$.

22. E

Digitized by Google

22. Een Factoor ontfangt van zijnen Koopman 600 Gulden / daar by legt hy 200 Gulden / en zijnen Persoon werd geschat te verdienen het $\frac{1}{4}$ van de Winst in 't geheel: Vrage, wat elk hebben zal van de 200 Guld. Winst? Antw. den Koopmau $112\frac{1}{2}$ / eu de Factoor $87\frac{1}{2}$ Guld.

600	200 of $\frac{1}{4}$ Winst			
200	50			
800 ——	150 —	<	600	$112\frac{1}{2}$
			200	$37\frac{1}{2}$
				50
				$87\frac{1}{2}$

23. Een Factoor ontfangt van zijnen Koopman 600 Gulden / daar by legt hy 200 Gulden / en zijnen Persoon werd geschat te verdienen het $\frac{1}{4}$ van de geheele Winst: Vrage, wat is zijn dienst waard geschat? Antw. $266\frac{2}{3}$ Guld.

24. Twee Koopluyden in Compagnie / behandigen aan hunnen Factoor / d'een 600 Gulden / d'ander 800 Guld. voor een Jaar / om voor zijn bedrijf te genieten $\frac{1}{3}$ van de Winst / ten eynde na 4 Maanden legter den Factoor by in Compagnie 250 Guldens / hebbende ten eynde des Jaars te zamen gewonnen 450 Guld. Vrage, wat elk van de Winst toe komt? Antw. A $114\frac{42}{47}$ / B $153\frac{9}{47}$ / Factoor $181\frac{43}{47}$ Guld.

* Multipliceerd elks Inleg met zijn teyd, en werkt na den Regel van Gezelschap, komt voor den Factoor $\frac{1}{3}$ van de geheele Winst minder als hy toe komt, daarom neemt $\frac{1}{3}$ van de Winst in 't geheel, en legt het by de Factoors uytkomst, zal komen zo het behoord.

25. Een

Digitized by Google

25. Een Koopman accordeerd met zijn Factoor/ dat hy hem geven zal 800 Gulden/ vermits den Factoor daar by leggen zal 500 Gulden/ om de Winst half te deelen/ het geschied dat den Koopman 1000 Gulden geeft/ en den Factoor maar 400 Gulden by legt: Vrage, wat gedeelte elk van de Winst hebben zal? Antwoord, d'Koopman $\frac{40}{71}$/ Factoor $\frac{31}{71}$ van de Winst.

800
500
———
800 — 300 — 1000 | 375
400
———
775

1000
775
———
1775 — Winst 1 — 1000 | $\frac{40}{71}$
775 | $\frac{31}{71}$

26. Een Factoor ontfangt van Zwaanswyk de Mayer, en van Agthoven, Kooplieden in Gezelschap zijnde/ een onbekende Somme Gelds/ belovende hem uyt de Winninge te laten trekken 5 maal zo veel als 'er ten 100 gewonnen zal worden/ en nog de Rest met haar Luyden te deelen/ bevinden na gedane Handel/ dat 'er geprofiteerd is 16 ten 100/ nemende elk zijn ingeleyde Hoofd-somme na zig/ en geven hem 't beloofde Geld/ het overschat deelen zy onder haar Vieren/ en ontfangen elk 124 Guldens: De Vrage is, hoe groot yder zijn Inleg geweest is? Antw. 1200 Gulden yder.

Digitized by Google

Vee-Weyding.

1. TWee Osse-weyders huuren een Stuk Lands voor 150 G-guld. daar in brengt A 20 Ossen/ en B 15 Ossen: Vrage, hoe veel elk daar toe betalen zal? Antw. A 120 Guld. B 90 Guld.

A 20
B 15

	Gl.	A	
35 ——	150 ——	20	120 Gl. A.
		15 B.	90 Gl. B.

2. Item / Kallenburg en Nekker, Osse-weyders/ huuren een Weyde / daar in brengt Kallenburg 20 Ossen / en Nekker 30 Ossen / zy verkoopen uyt de Weyde 10 Voer Hooy / tot 5 Guld. 5 Stuyv. 't Voer / bevinden dat elk Beest 5 Rijksdaalders tot $2\frac{1}{2}$ Guld. 't Stuk verweyd heeft: Vrage, hoe veel G-guld. zy de Weyde gehuurd hebben? Antw. $483\frac{13}{14}$ G-guld.

3. Item / Born en van Goeten, Osse-weyders / huuren te zamen zekere Morgen Lands / waar op den Hr. Born jaagt 20 Ossen / die weydende vijf Maanden / twee Maanden daar na 30 brengt 'er den Hr. van Goeten op 15 Ossen voor drie Maanden / Verkoopen voor 65 Guld. aan Hooy: Vrage, hoe veel elk daar en boven nog heeft te betalen / alzo zy de Weyde gehuurd hebben voor 410 Guldens? Antw. Born $237\frac{27}{29}$ Guld. van Goeten $107\frac{2}{29}$ Guld.

4. Drie Osse-weyders / als A, B, C. Huuren een Weyde / waar in dat A brengt 20 Ossen voor 2 Maanden lang / B 30 Ossen voor $2\frac{1}{2}$ Maand / C 40 Ossen voor 48 Dagen lang: Vrage, alzo zy die gehuurd hebben voor 410 Gulden: De Vrage is, hoe veel dat elken Os van yder Persoon in 't byzon-

zonder van Wey-loon gekost heeft? Antw. A $4\frac{109}{179}$ Guld. B $5\frac{130}{179}$ Guld. C $3\frac{119}{179}$ Guld.

5. Drie Osse-koopers hebben Gehuurd een Weyde/ voor een zekere Teyd en Geld/ daar op houden zy 90 Ossen/ den eenen betaald voor 60 Dagen Wey-loon 240 Gulden/ de andere voor 75 Dagen 225 Gulden/ de derde voor 48 Dagen 96 Gulden: De Vrage is, hoe veel Ossen elk daar in gehad heeft? Antwoord, A 40/ B 30/ C 20 Ossen.

* Divideerd elks Geld met zijn teyd, komt proportie om de Ossen te deelen, werkt dan als men in de Regel van Gezelschap doet, komt als boven.

6. Een Stee-man handeld met een Land-man/ dat hy hem zal Weyden 140 Schapen/ 4 Jaaren lang/ en ten eynde des teyds genieten den halve wasdom en Capitaal; Door misverstand scheyden zy van den anderen/ ten eynde van twee Jaaren/ bevinden den hoop te wezen in 't geheel 360 Schapen: Vrage, hoe veel elk na bedongen Voorwaarde toe komt? Antw. de Landman 145/ en de Steeman 215.

360
140
———
220
½ ———
110

140
Jaar ½ ——— Jaar
4 ——— 79 — 2 | 35 Schapen.
110
———
145 Landman.

360
145
———
Proev' 215 Steeman
145 Landman.
———
360

7. Een Burger besteld by een Boerman 130 Schapen/ om te Weyden voor drie Jaaren/ op gelijke

deylinge / daar by den Boer doet 60 Schapen / op gelijke wyze; als zy 2 Jaar en 4 Maanden die geweyd hebben / scheyden zy van malkanderen: De Vrage is, hoe veel elk toe komt / zo der in het geheel 540 Schapen bevonden worden? Antwoord; de Burger $277\frac{2}{9}$ Schapen / de Boer $262\frac{7}{9}$.

8. Een Burger met een Herder accorderen te zamen / dat de Burger aan de Herder doen zal 250 Schapen voor 4 Jaaren / om ten eynde des teyds gelijk te deelen / 't zy in Winst of Verlies / na een Jaar doet 'er den Burger nog by 150 Schapen: De Vrage is, na wat teyd zy te zamen deelen zullen? Antwoord, na 4 Jaar / 4 Maanden / 15 Dagen.

250 —— 4 —— 1000
150 —— 3 —— 450

400   1450 { 4
         400 { $3\frac{5}{8}$ trek af

4
$0\frac{3}{8}$ $0\frac{3}{8}$ Rest.

$4\frac{3}{8}$ Jaar / is 4 Jaar / 4 Maanden 15 Dagen.

Anders.

Substr. van 4 en 1 Jaar / dat is 5 Jaar
0 — $7\frac{1}{2}$ Maanden

4 — 4 — 15 Dagen.

Als 250 Schapen in de Weyde gehouden worden $7\frac{1}{2}$ Maand / zo worden 150 gehouden $4\frac{1}{2}$ Maanden / staat aldus in gelijke proportie.

250 ✕ $7\frac{1}{2}$ —— 1125
150 ✕ $4\frac{1}{2}$ —— 1125

Re-

Digitized by Google

Rekeninge van Intrest of Gewin.

DOor Interest verstaat men zekere Winst / die gewonnen word met zodanige Somme die men aan een ander ten gebruyke verstrekt.

Namentlijk / wanneer men Geld geeft of neemt op Intrest van een ander / voor zekere Jaaren of ook Maanden / tegens zo veel ten 100 als van beyden goed gevonden word: Hier onder begrijpt men ook mede een Winst-gewin / zijnde dat geene dat men ten eynde des teyds met de Hoofd-zom Wind / wederom op Intrest zet / en dat geduurig zo lang de bepaalde teyd strekt.

Voorts zijn 'er gevallen in den Koophandel daar een berekening van Interest plaats heeft / al hoe wel 'er eygentlijk geen Geld-leening aangemerkt word; als eerstelijk / by Verkoop van Goed op zekeren teyd / wanneer het voor de bepaalde teyd betaald word / zo trekt den Betaalder eenige per Centen voor de vroegere betaling af / en later betalende / zo moet hy den Crediteur Interest van na-betaling geven / tot welke latere betaling betrekkelijk is de Interest by Dagen / die de Kooplieden haare Correspondenten buyten 's Lands Jaarlijks berekenen; ten anderen by het disconteeren der Wissel-brieven / moet den Geld-ontfanger zo veel Dagen Interest laten korten als de Wissel-brieven nog te loopen hebben; als blijkt by de volgende Voorbeelden.

Gl.	Gl.	Gl.
100 —	6 —	750

45 Gl. Intrest

Anders.

100 — 106 — 750

795 Cap. en Int.
750 Capit.

45 Intrest.

Digitized by Google

2. Als 750 Gulden Winnen in 't Jaar 45 Guld. hoe veel zal Winnen dan 100 Guld.? Antw. 6 Guld.

3. Als men om 6 Guld. te Winnen / moet hebben 100 Guld. Hoofd-geld / hoe veel Hoofd-geld moet men hebben om 45 Guld. te Winnen? Antwoord, 750 Gulden.

4. Om 45 Gulden te Winnen / moet men hebben 750 Guld. Capitaal / hoe veel Capitaal om 6 Guld. te Winnen? Antw. 100 Guld.

5. Als 100 Gulden in 12 Maanden Winnen 6 Guld. hoe veel zal dan Winnen 750 Guld. in 4 Maanden? Antw. 15 Guld.

Nota. Deze Voorstellen vereysschen een regte Regel van Vijven, werkt liever aldus:

5 : 100 > 6 < 750 : 15 gl.
3 : 12 > < 4 : 3

5 : 100	6 Winst	
12	750 :	komt
3 : x	4 : 3	15 gl.

6. Als 750 Gulden in 4 Maanden 15 Guld. Winnen / hoe veel Winnen dan 100 Gulden in 12 Maanden? Antw. 6 Gulden.

7. Als men in 12 Maanden 6 Gulden Wind met 100 Gulden / hoe veel zal men dan van doen hebben / om in 4 Maanden 15 Gulden te Winnen? Antw. 750 Gulden.

8. Om in 4 Maanden 15 Guld. te Winnen / behoefd men 750 Guld. Capitaal te hebben / zegt my hoe veel Capitaal men hebben moest / om na dien in 12 Maanden 6 Guld. te Winnen? Antw. 100 Guld.

9. Als 750 Gulden Winnen 15 Guld. in 4 Maanden / in hoe veel Maanden zal men met 100 Guld. 6 Gl. Winnen? Antw. 12 Maanden.

10. Als 100 Guld. Winnen 6 Gl. in de 12 Maanden / in

hoe

Digitized by Google

hoe veel tyds zal men met 750 Gulden 15 Guld. winnen? Antw. in 4 Maanden.

11. Als 100 £ wind 6 in 't Jaar/ hoe veel zal 750 £ in 2 Jaar en 2 Maanden winnen? Antwoord, 97 £/ 10 ß.

12. Als 100 £ in 't Jaar 6 verlieſt/ hoe veel is 't verlies van 750 £ in 2 Jaar 2 Maanden? Antw. 97 £/ 10 ß.

13. Als 100 £ winnen 6 in 't Jaar/ hoe veel van 1 £ in 1 Maand? Antw. $1\frac{1}{5}$ ₰.

14. Hoe veel is de winſt van een Guld. ter Weeke/ als men 6 ten 100 in 't Jaar geeft? Antw. $\frac{24}{65}$ Penn.

15. Als 1 Gulden ter Weeke wind $\frac{24}{65}$ Pen. hoe veel 100 Guld. 's Jaars van? Antw. 6 Gulden.

16. Als 100 £ in 12 Maanden winnen 6/ hoe veel wind van 750 £ in 't Jaar/ in een Maand/ in een Weeke/ in een Dag? Antw. 45 £ 's Jaars/ $3\frac{3}{4}$ £ in de Maand/ $17\frac{4}{13}$ ß in een Week/ $2\frac{34}{73}$ ß in een Dag.

17. Myn Geld heeft uyt geſtaan tegen 6 ten 100 's Jaars/ den tyd van 4 Maanden/ ontfangt weder om voor Capitaal en Winſt 765 Gulden: Zegt my de eerſte uytgift? Antw. 750 Gulden.

18. Ik heb mijn Geld aan een Koopman uyt geſteld: te weeten 750 Guldens voor 4 Maanden/ tegens 6 ten 100 's Jaars/ den tyd uyt of om zijnde/ begeert van my dat ik hem de Somme en Winſt nog $\frac{1}{2}$ Maand zoude laten behouden/ mits betalende $\frac{1}{4}$ per Cento; zegt my hoe veel my in alles komen zal? Antw. 766 Guld. 18 St. 4 Pen.

19. In hoe veel tyd zoude men 100 £ dubelleeren/ als men zimpele Intreſt rekend tegen 10 ten 100 's Jaars? Antw. in 10 Jaar.

20. Stellende op Intreſt 750 £/ zegt nu als ik zimpelijk geniet 10 per Cento 's Jaars/ hoe veel

Digitized by Google

teyd die uyt staan zullen om te komen tot 1500 £? Antwoord, 16 Jaar.

21. Als men 750 £ op slegte Intrest uyt geeft / tegen 10 ten 100 's Jaars / in hoe veel Jaaren zouden zig tripleren / of komen tot 2250 £? Antwoord, in 20 Jaar.

Proev'.

```
                  2250
                   750
  Jaar            ------            Jaar
   20  ---------  1500  ---------    1
                  ------
                  75 Gl.
                    20
                  ------
                  1500
                   750
                  ------
                £ 2250
```

22. Item / eenen neemt op Intrest 750 £ voor 2 Jaaren en 2 Maanden / tegens 6 ten 100 's Jaars / enkele Intrest gerekend: Vrage, hoe veel hy ten eynde des teyds aan Capitaal en Intrest te zamen uyt keeren zal? Antwoord, 847½ £.

23. Zegt my hoe lang men houden mag 750 £ / tegen 6 ten 100 's Jaars / kleyne Intrest / om met 847½ £ te betalen? Antwoord, 2 Jaar / 2 Maanden.

24. Eenen heeft opgenomen 300 £ voor 8 Maanden / tegens 8 ten 100 's Jaars; nog 500 £ voor 7½ Maand / tegens 9 per Cento 's Jaars: De Vrage is, hoe veel hy voor Intrest en Hoofd geld te zamen uyt keeren zal? Antwoord, 844 £ / 2 ß / 6 δ.

5. Een Koopman heeft opgenomen 300 £ voor 8 Maanden / tegens 8 ten 100 's Jaars; nog 500 £

voor

Digitized by Google

voor $7\frac{1}{2}$ Maand/ tegen 9 ten 100 's Jaars/ zyn Crediteur neemt van hem wederom 375 £/ voor 6 Maanden/ tegen 10 ten 100 's Jaars/ nog 211 £/ 9 ß/ 2 ₰/ voor een Jaar/ tegen 12 ten 100 's Jaars/ den tyd verlopen zynde/ willen malkanderen den Intrest rescontreren/ of met besloten Beurze betalen/ zegt my wat d'een den anderen nog is schuldig uyt te keeren? Antw. 0 Intrest/ A zal aan B tellen 213 £/ 10 ß/ 10 ₰ Capitaal.

26. Een Koopman neemt op Intrest 4300 Gulden/ te betalen ten eynde van $8\frac{3}{4}$ Maand: te weeten: 206 £/ 10 ß/ 6 ₰/ tegen $10\frac{3}{4}$ ten 100 's Jaars/ de reste tegen $8\frac{1}{2}$ per Cento 's Jaars: Zegt my wat den Intrest belopen zal? Antwoord, 47 £/ 16 ß/ $1\frac{1169}{1920}$ ₰.

27. Een is schuldig te betalen 1000 Gulden: te weeten/ 500 Gulden in 2 Jaar 4 Maanden/ de andere 500 in 3 Jaar 8 Maanden/ zoude geern de 2 tyden in een mengen/ en betalen de Gelden op een Dag: De Vrage is, hoe lang die is? Antwoord, 3 Jaar.

	Maanden.	
500	28	14000
500	44	22000
1000		36000

12 — 36000 — 3 Jaar.

28. Om den tyd te vinden/ en houden dat ymand op neemt 500 Gulden/ voor 2 Jaar 4 Maanden/ tegens 10 ten 100 's Jaars/ nog 500 Gulden voor 3 Jaar 8 Maanden/ tegen 10 ten 100 's Jaars/ zo hy by de zimpelen Intrest begeerd/ Hoofd-zom en

Digitized by Google

Intrest op eenen tyd te betalen: De Vrage is; wanneer de tyd wezen zal? Antwoord, 3 Jaar.

100 ———	10 ———	500	50 Winst.
100 ———	10 ———	500	50
			100 Gl. Winst.

Maand.	Winst.	Maand.	
12 ———	50 ———	28	$116\frac{2}{3}$ Winst.
12 ———	50 ———	44	$183\frac{1}{3}$
			300 Gl. Winst.

Zegt nu

Winst	Maanden	Winst
Gl. 100 ———	12 ———	300 Gl.
	3	
	36 Maanden	
12	3 Jaar.	

29. Een neemt 300 Gulden voor 3 Maanden/ tot 7 ten 100 's Jaars/ mede 500 Guld. voor 6 Maanden/ tot 9 ten 100 's Jaars/ accordeerd met den Crediteur/ Hoofd-zom en Intrest/ beyde payen op een tyd te betalen/ nu zegt my den tyd wanneer? Antw. $5\frac{1}{2}\frac{1}{2}$ Maand.

Nota. Deze of diergelijke Questien, konnen na den gemenen Regel niet regt gevonden worden, vermits ten 100 ongelijke Intrest gegeven word, als 't blijkt:

Maand.

Digitized by Google

Maand.	Winst	Maand.	
12 ——	7 ——	3 | $1\frac{3}{4}$ Winst	
100 ——	$1\frac{3}{4}$ ——	300 < $5\frac{1}{4}$ Winst.	

Maand.	Winst		
12 ——	9 ——	6 | $4\frac{1}{2}$	
100 ——	$4\frac{1}{2}$ ——	500 <	$22\frac{1}{2}$
100 ——	7 ——	300 |	21
100 ——	9 ——	500 |	45
		$22\frac{1}{2}$ |	66 Winst
66 ——	12 ——	$5\frac{1}{4}$ Addeerd	
		$27\frac{3}{4}$ Winst	

Facit $5\frac{1}{22}$ Maanden.

Nog anders.

300
500

800 —— 66 —— 100 { $8\frac{1}{4}$ Winst

100 —
$8\frac{1}{4}$ — > 12 < 800
$27\frac{3}{4}$ | komt $5\frac{1}{22}$ Maand.

En na de gemeene Rekeninge of Regel komt maar $4\frac{7}{8}$ Maanden, 't welk abuys is.

30. Een Koopman heeft van een ander op Intrest genomen 800 Gulden: te weeten/ 300 Gulden tegens 7 ten 100 's Jaars / en 500 Gulden tegen 9 ten 100 's Jaars/ staan de Penningen $5\frac{1}{22}$ Maand: Vrage, hoe veel den Intrest beloopt? Antwoord, $27\frac{3}{4}$ Gulden.

100	7	300	21	Winst
100	9	500	45	
Maand.	Winst			
12	21	$5\frac{1}{22}$	$8\frac{73}{88}$	
12	45	$5\frac{1}{22}$	$18\frac{81}{88}$	
			Komt $27\frac{3}{4}$ Gl.	

Anders.

Maand.	Winst	Maand.	
12	7	$5\frac{1}{22}$	$2\frac{83}{88}$ Gl.
100	$2\frac{83}{88}$	300	$8\frac{73}{88}$ Winst.
12	9	$5\frac{1}{22}$	$3\frac{69}{88}$ Gl.
100	$3\frac{69}{88}$	500 F.	$18\frac{81}{88}$ Winst.
			$27\frac{3}{4}$ Gl. Winst.

31. Ymand neemt voor 2 Jaaren 750 £ / op zimpel Intrest / tegen 6 ten 100 's Jaars: Vrage, hoe veel hy / de Jaaren om zijnde / voor Capitaal en Intrest betalen zal? Antw. 840 £.

Nota. Zo menig Jaar de Hoofd-zom staat, zo-veelmaal Addeerd den Intrest op de Jaaren.

32. Men neemt op zimpele Intrest 750 £ voor 2 Jaar / tegen den Penning $16\frac{2}{3}$'s Jaars: Vrage, hoe veel Capitaal en Intrest het bedragen zal? Antw. 840 £.

Nota. Den Penning $16\frac{2}{3}$, is zo veel als 6 ten 100, zo menig Jaar 't Geld uyt staat, zo menigmaal 2 Addeerd tot den Penning, aldus:

$$16\tfrac{2}{3}$$
$$2$$

$16\frac{2}{3}$ —— $18\frac{2}{3}$ —— 750 { 840 £.

Als men met 750 £ in 4 Maanden wind 15 £ / na met dezelve Hoofd-zom in 3 Maanden wind

wind nog 15 ℒ: De Vrage is, hoe veel ten 100 in 't Jaar gewonnen is? Antwoord, 14.

Gl.

50 : 150	15		50 : 150	15
4	100 : 2		3	100 : 2
x	12 : 3		x	12 : 4
	6	en		8 maakt 14

34. Zo men schuldig waar 130 ℒ / 13 ß / 4 ₰ / voorleden 4 Maanden moest hy die al voldaan hebben / en men geeft den Crediteur een Obligatie van 139 ℒ / 8 ß / 11 ₰ / welk vervald over 3½ Maand toekomende: Vrage, hoe veel hy ten 100 in 't Jaar profijt doet? Antw. 10¾.

35. Zegt my als ik 750 Guldens op Intrest geef voor 4 Maanden / tegen 6 ten 100 's Jaars / en ten eynde des teyds begeert den Debiteur die nog 2½ Maand te houden / tegen 8 ten 100 's Jaars / en rekenen zimpele Intrest / hoe veel zal ik ten eynde des teyds in alles ontfangen? Antwoord, 777¾ Gulden.

36. Hoe veel Gelds zal men uyt zetten / 6 Maanden lang tegen 8 ten 100 's Jaars / om zo veel te winnen als men doet met 1000 Guld. in 8 Maanden / tegen 10 ten 100 's Jaars? Antw. 1666⅔ Guld.

37. Hoe veel Gelds zal men uyt doen den eersten January tot half Augustus / tegen 10¾ ten Honderd 's Jaars / om te Winnen 8 ℒ / 15 ß / 7 ₰? Antw. 130 ℒ / 13 ß / 4 ₰.

38. Zegt my hoe veel Gelds men voor een Jaar moet doen aan een ander / tegen 8 ten 100 's Jaars / om 100 Guld. te ontfangen? Antw. $92\frac{16}{27}$ Guld.

39. Ymand wil Geld op Intrest uyt doen voor 8 Maanden / tegens 8 ten 100 's Jaars / en begeert ten eynde des teyds te ontfangen 100 Gulden /

Ho

Digitized by Google

Hoofd-zom en Winſt te zamen: Vrage, hoe veel hy uyt tellen zal? Antw. 94 Guld. 18 St. $11\frac{52}{79}$ Pen.

40. Een Koopman koopt 60 ſtuks Karzayen/ tot 7 £/ 19 ß/ 10 ₰ 't ſtuk/ op 7 Maanden/ vermag die gereed te betalen/ mits kortende tegen 8 ten 100 's Jaars: De Vrage is, hoe veel de Zomme gereed bedragen zoude? Antw. 458 £/ $2\frac{66}{157}$ ß.

£
1 —— 8 —— 60
8
12 —— 8 —— 7
komt $4\frac{2}{3}$
100
480
$\div$ 10 ß

$104\frac{2}{3}$ —— 100 —— $479\frac{1}{2}$ £.
Komt 458 £/ $2\frac{66}{157}$ ß.

41. Een Obligatie van 1500 £/ te betalen over $9\frac{1}{2}$ Maand/ of men die gereed/ (dat is tegenwoordig) wilde betalen/ mits kortende tegen $8\frac{1}{2}$ ten 100 's Jaars; hoe veel zoude de Zomme wezen? Antw. 1405 £/ $8\frac{2716}{5723}$ ß.

42. Ymand zal contant betalen 1500 £/ die vervallen is over Anderhalf Jaar/ en zal rabatteren tegens $6\frac{1}{4}$ per Cento 's Jaars zimpele Intreſt: Zegt my het contant? Antw. $1371\frac{3}{7}$ £.

Maand. | $9\frac{3}{8}$
12 —— $6\frac{1}{4}$ —— 18 Fa. | 100

$109\frac{3}{8}$ — 100 — 1500 £.

43. Ymands Obligatie van 1500 £/ op 18 Maanden te betalen/ na $7\frac{1}{2}$ Maand werd geveyld te laten rabatteren tegens 10 per Cento 's Jaars: Vrage, wat den Verkooper verliezen zal/ en wat hy ook ont-

Digitized by Google

ontfangen moet? Antw. $120\frac{20}{29}$ Guld. verliezen/ en $1379\frac{9}{29}$ Guld. ontfangen.

44. Een wil afloffen een Cedu-brief van 1800 £/ welk verballen te betalen in 2 teyden: te weeten/ 1000 £ over 4 Jaar/ en de rest over 6 Jaar/ zal de eerste Zomme korten tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100's Jaars/ en de andere tegens den 16 Penning's Jaars/ beyde in slegte Intrest: Vrage, hoe veel hy daar voor tellen zal? Antw. $1381\frac{9}{11}$ £.

45. Men ontfangt voor een Termyn-brief van 1800 £/ welke stonden te betalen met 1000 £ over 4 Jaar/ en 800 £ over 6 Jaar/ 800 £ voor d'eerste/ en $581\frac{9}{11}$ £ voor 't laatste: Zegt my tegen hoe veel ten 100 in 't Jaar van de 1000 £ is gekort/ en tegen wat Penning in 't Jaar de rest is gekort? Antw. 't eerste $6\frac{1}{4}$ ten 100/ de rest de Penning 16/ zimpele Intrest.

46. Een Man heeft een Termyn-brief van 550 £/ te betalen in 6 Maanden/ die men gereed af lost/ kortende tegen de Penning 16's Jaars: Vrage, wat men ontfangen zal? Antw. $533\frac{1}{3}$ £.

Proev'.

Maand.

12 ——— $\frac{1}{2}$ ——— 6

2 Cap. 16 Add.

16 ——— $16\frac{1}{2}$ ——— $533\frac{1}{3}$ | 550 £.

47. B Leend aan A 600 Gulden op Intrest/ tegen 8 ten 100's Jaars/ op voorwaarde dat A den Intrest van 600 af houden zal: Vrage, wat B zal ontfangen? Antw. 555 Gulden/ $11\frac{1}{9}$ Stuyv./ en of de korting regt is gedaan? Antw. Ja.

Proev'

Digitized by Google

Proev'.

100			600 —— 0	
8			555 —— $11\frac{1}{9}$	
100 —— 108 —— 600			44 —— $8\frac{8}{9}$ kozting	
			Winst	
648			100 — 8 —— 44 —— $8\frac{8}{9}$	
600				
			komt 3 Gl. — $11\frac{8}{9}$ Stuyv.	
48			Kozting 44 Gl. — $8\frac{8}{9}$	

Dit is malkanderen ge- ——————
lijk/ en daarom regt —— 48 Gl.

48. A geeft voor zekere tyd $1381\frac{9}{11}$ ℒ om zimpele Intrest uyt/ tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars/ ontfangt na 4 Jaaren van $581\frac{9}{11}$ ℒ Hoofd-zoms/ $218\frac{2}{11}$ ℒ Intrest: Vrage, hoe lang de rest uyt staan zal/ om in alles te Winnen $418\frac{2}{11}$ ℒ? Antw. 6 Jaar.

Cap.	Winst			
$1381\frac{9}{11}$	$418\frac{2}{11}$			
$581\frac{9}{11}$	$218\frac{2}{11}$ Jaar.		Cap.	Winst
800 ——	200 —	4 —	$581\frac{9}{11}$ —	$218\frac{2}{11}$

Komt 6 Jaar

49. Een Brief van 3000 ℒ/ die betaald moet wezen op 3 Termijnen / elk Termijn even veel/ de eerste moest over 3/ de tweede over 6/ de laatste over 9 Maanden betaald wezen/ die wil men gereed betalen/ kortende tegen 8 ten 100 's Jaars/ enkele schade te rekenen: Vrage, hoe veel den Brief contant waardig is? Antw. 2885 ℒ/ $6\frac{18866}{35139}$ ß.

Item/ of men deze voorsz. 3000 ℒ willende korten tegen den Penning 16 in 't Jaar/ tegens de voor-

Digitized by Google

voornoemde 3 tyden / wat dan de Brief contant waardig zoude zijn? Antw. 2909 £ / $10\frac{20830}{28743}$ ß.

Maand	Winst			
12 ———	1 ———	3	$\frac{1}{4}$	Winst
		6	$\frac{1}{2}$	
		9	$\frac{3}{4}$	

$16\frac{1}{4}$ — 16 — 1000 — £ 984 / $12\frac{4}{13}$

$16\frac{1}{2}$ — 16 — 1000 — 969 / $13\frac{31}{33}$

$16\frac{3}{4}$ — 16 — 1000 — 955 / $4\frac{32}{67}$

Antw. contant 2909 £ / $10\frac{20830}{28743}$ ß.

51. Een Termijn-brief van 3000 £ / te betalen in drie agter-een-volgende Jaaren / elk Jaar even veel te korten tegen den Penning 16 's Jaars / enkel schade: Vrage, wat die gereed waardig is? Antw. 2672 £ / 3 ß / $4\frac{920}{969}$ ₰.

Proeve.

16 — 17 ——— $941\frac{3}{17}$ | 1000

16 — 18 ——— $888\frac{8}{9}$ | 1000

16 — 19 ——— $842\frac{2}{19}$ | 1000

£ 3000

52. A moet aan B gereed betalen 1600 Gulden / verzoekt die in 4 Jaaren te geven / mits betalende enkel Op-geld / tegen 7 ten 100 's Jaars: Vrage, hoe veel hy elk Jaar betalen zal? Antw. het eerste Jaar 512 Gulden / het tweede Jaar 484 Gulden / het derde 456 / het vierde 428 Guld.

53. A moet aan B betalen 1600 Ponden over 4 Jaaren / prezenteerd hem die in 4 deelen of payen te betalen: te weeten / elke reys 400 Ponden / mits daar af kortende 7 ten 100 's Jaars / zimpele Intrest / na de veelheyd van Jaaren / waar mede B te vreeden is: Vrage, wat hy elk Jaar ontfangen zal? Antwoord,

het eerſte Jaar 330 £/ 11 ß/ $6\frac{102}{121}$ ₰/ het tweede 350 £/ 17 ß/ $6\frac{10}{19}$ ₰/ het derde 373 £/ 16 ß/ $7\frac{67}{67}$ ₰/ het vierde 400 £.

54. Een Koopman is ſchuldig te betalen 1200 Guld. in 4 Jaaren/ elk Jaar even veel: te weeten 300 Gulden; den Schuldenaar komt met den Schuldheer over een/ de Penningen by hem te behouden tot het eynde van 't vierde Jaar/ mits betalende zimpele Intreſt/ tegen 7 ten 100 's Jaars van de vervallen Gelden: Vrage, hoe veel hy dan te betalen heeft in een Zomme? Antw. 1326 Gulden.

55. Een Pay-brief van 1880 Gulden te betalen in 4 Jaaren/ 't eerſte Jaar 428 Gulden/ 't tweede 456/ 't derde 484/ 't vierde 512/ zegt my om met contant Geld die te loſſen/ hoe veel men daar voor tellen moeſte? Antw. 1600 Gulden.

Proeve.

100	107	400		428
	114			456
	121			484
	128			512
				1880 Gl.

56. Item/ 1600 Gulden in 4 Jaaren te betalen/ elke maal 400 Guld. worden ten eynde van 't vierde Jaar te zamen betaald met den behoorlijken Intreſt/ en alzo men bevind dat den Intreſt 280 Gulden beloopt: Zo is de Vrage, hoe veel ten 100 Intreſt gegeven is? Antwoord, 7 ten 100.

Merkt: Beraamd ten 100 zodanige Intreſt als U E. belieft, en volgt de manier van de voorgaande Proeve; neemt gy 5 ten 100, zo word de Zomme 1800 Gulden, daar af Subſtraheerd 1600 Gl. Capitaal, Reſt voor Intreſt 200, zegt dan

200 —— 5 —— 280 | Fac. 7.

An-

Anders.

Stel nu dat hier een Jaar van om zijnde, betaald word 400 Gulden, en het tweede 400 Gulden, en het derde en vierde Jaar even veel, zo volgt onwedersprekelijk, dat gy het eerste Jaar om zijnde, de 400 op Intrest houd, het tweede Jaar de andere 400 moet betalen, en houdze ook, zo dat gy het tweede Jaar 800 Guld. op Intrest houd, het derde Jaar 1200, en het vierde Jaar 1600 Gulden, zo kan deze Zom dan ligt van de Jeugd begrepen worden: als volgt.

Capitaal
400 Gl.
800
1200
1600
——— Intrest.
4000 —— 280 —— 100
4 ——

7 ten 100 Intrest.

57. Een is schuldig te betalen 130 £ / 13 ß / 4 ₰ / in $7\frac{1}{2}$ Maand / betaald die contant met 121 £ / 17 ß / 9 ₰: Vrage, hoe veel hy ten 100 in 't Jaar gekort heeft? Antw. $10\frac{3}{4}$ £.

£ ß ₰
130 — 13 — 4
121 — 17 — 9 af

£ ß ₰ Maand. ——————— M. £.
130 — 13 — 4 —— $7\frac{1}{2}$ —— 8 — 15 — 7 — 12 — 100

58. Een Koopman neemt op schade 2100 Guldens voor 6 Maanden / tegen 8 ten 100 's Jaars / waar mede hy betaald 20 Last Rogge / die hy gekogt heeft voor 75 G-gulden / en wederom verkoopt voor 90 G-gl. 't Last / te betalen $\frac{1}{2}$ contant / en de rest op $4\frac{2}{3}$ Maanden / doende met het contant zijn profijt tegen 10 per Cento 's Jaars: Vrage, wat 'er hy den Handel van Verkoopinge en Intrest r

Digitized by Google

proſiteerd is? Antw. 420 Gulden gewonnen op de Rogge / en 37 Guld. 16 Stuyv. op d'Intreſt verlooren / blijft zuyvere Winſt 382 Guld. 4 Stuyv.

59. Een Koopman bevind volgende partye / A Depoſito gegeven en genomen te hebben: te weeten / hy heeft ontfangen den 2 Maart 800 £ / voor 6 Maanden / à 8 per Cento 's Jaars / nog 1000 £ / 10 ß / voor 10 Maanden / à 7 per Cento 's Jaars / nog 1200 £ voor 3 Maanden / à 10 ten 100 's Jaars / daar tegen heeft hy uyt gedaan den 6 April 600 £ / 12 ß / voor 6 Maanden / tegen 9 ten 100 's Jaars / nog 1575 £ voor 4 Maanden / à 12 ten 100 's Jaars: Vrage, na de Winſt of Verlies daar mede gedaan? Antw. 30 £ / $6\frac{71}{100}$ ß Verlooren.

60. Een doet op Intreſt tegen 10 ten 100 's Jaars / het geene volgt: te weeten / den eerſten Auguſtus A°. 1621 / 2500 Gulden / den 15 dito / 1750 Gulden / primo January A°. 1622 / 3800 Gulden / daar tegen ontfangt hy wederom den 15 Maart A°. 1622 / 2800 Gulden / den eerſten October A°. 1622 / 4000 Gulden / ſtaan alzo tot den laatſten December A°. 1623. datze haare Rekeninge ſluyten / zegt my hoe veel de een den anderen van Capitaal en Intreſt te betalen heeft? Antw. $778\frac{1}{8}$ Intreſt / en 1250 Guld. Capit. zal B aan A betalen.

Merkt: Dat van Primo Auguſti A°. 1621. tot Ultimo December A°. 1623. zijn 29 Maanden, d'andere zijn wel te vinden; ook ſtaat aan te merken, dat men dit zoort van Voor-ſtellen in navolging van Adam van Lintz, *derde Deel*, * kan bereekenen by Dagen, het Jaar op 365 Dagen gereekent: en dus zouden de zulken gevoeglijk betrokken kunnen worden onder die Intreſt by Dagen, waar van in de beſchryvinge dezes gemeld hebbe. Tot nader opheldering hier van, als mede iets wegens het Diſconteeren, dient het byvoegzel, op het eynde dezer Intereſt geplaatſt.

* de Intereſt, N°. 38. en vervolgens.

61. Ymand ontfangt voor zekere Somme / by hem uyt gedaan op zimpele Winſt van 16 ten 100 / 920 Gulden Hoofd-geld en Winſt / nu geſchied het dat de Winſt ſtaat tegen 't Hoofd-geld in proportie / als 8 tegen 15; zegt my hoe veel Hoofd-geld hy uyt gedaan heeft / en hoe lang? Antw. 600 Guld. Capitaal voor 3 Jaar 4 Maanden.

62. Item / eener doet aan een ander 600 Guld. voor 6 Maanden / tegen 12 ten 100 's Jaars / om alle Maanden wederom te ontfangen het $\frac{1}{6}$ deel van de uytgegeven Somme / met zo veel Winſt als elke Maand vervallen is: Vrage, hoe veel de Winſt bedraagt? Antw. 21 Gulden yder Maand.

```
M.                    M.
12 ——— 12 ——— 6     ⎧600 | 6
 6 ———  6 ——— 1     ⎪500 | 5
     100 ——— 1     ⎨400 | 4
                    ⎪300 | 3
                    ⎪200 | 2
                    ⎩100 | 1
                         ————
                    21 G. 's Maands.
```

Anders.

```
                    ⎧600 | 36
12 —— 12 —— 6       ⎪500 | 30
                    ⎨400 | 24
100 ——— 6           ⎪300 | 18
                    ⎪200 | 12
                    ⎩100 |  6
        M.               ————          M.
         6 ———        126 ———           1
                      21 Winſt als boven.
```

 Nota.

N O T A.

Werkt deze volgens den Autheur, door den Regel van Progressie.

Progressie is een zekere Additio: om met minder Getallen dit te doen, neemt men het laatste en eerste Getal, en Multipliceeren die, met de helft der Getallen die in zulke Progressie konnen voor te vallen, welkers Product even eens is als of de Zom naar gewoonte Geaddeerd was; het verdere gebruyk daar van hier na.

63. Item men doet een Zomme Gelds uyt voor 8 Jaar/ om alle Jaaren wederom te ontfangen $\frac{1}{8}$ van de Zomme/ met zo veel Intrest als geregtelijk is vervallen/ tegen den Penning 16 's Jaars/ zimpel Gewin/ zo bevind men dat men in alles voor Hoofdzom en Gewin ontfangen zal 1025 Gulden: De Vrage is, hoe veel de uytgegeve Zomme is geweest? Antwoord, 800 Gulden.

leste Getal 8	16	
	8 Jaar	
eerste 1		
	128 Cap.	
9	36 Winst	
de $\frac{1}{2}$ der Get. 4	Cap.	Cap. en Winst
Cap. 164	128	1025
Winst 36 en W.		
		800 Gl. Cap.

Anders.

Alzo den Penning 16 is $6\frac{1}{4}$ ten 100/ zo doet als volgt/ door Progressie/ ofte aldus:

16

Digitized by Google

16 —— 1 —— 100 } 4, 10 } $6\frac{1}{4}$ Winst.

Jaar Winst Jaar

1 —— $6\frac{1}{4}$ —— 8

$6\frac{1}{4}$

50

$6\frac{1}{4}$ Winst 'er by

Winst en Capitaal

$56\frac{1}{4}$

1025

4 de $\frac{1}{2}$ der Jaaren

Winst 225

Rest 800 Cap. 225 Winst.

Nog anders.

16 —— 1 —— 100 | $6\frac{1}{4}$

1 —— $6\frac{1}{4}$ —— 8 | Winst

8 Jaar

50	0
43	15
37	10
31	5
25	0
18	15
12	10
6	5
225	0

50

6 —— 5

Rest 43 —— 15

Cap. en Winst 6 —— 5

1025 Rest 37 —— 10

225 6 —— 5

Cap. 800 Rest 31 —— 5

6 —— 5

Rest 25 —— 0

6 —— 5

Rest 18 —— 15

6 —— 5

Rest 12 —— 10

6 —— 5

Rest 6 —— 5

64. J.

Digitized by Google

64. Item/ men doet aan een ander 800 Gulden op zimpele Intrest/ om die wederom te ontfangen elk Jaar 100 Gulden/ daar by zo veel Gewin als elk Jaar verbald/ nu zo men bevind in alles te ontfangen 1025 Gulden: Nu is de Vrage, tegen hoe veel den Intrest ten 100 gerekend is? Antw. $6\frac{1}{4}$ ten 100.

1025
800
———
8 | (4, 36, 8) } $4\frac{1}{2}$ —— 225 —— 1 | 50
1
———
9
4
———
36

800 —— 50 —— 100
———
$6\frac{1}{4}$ ten 100

Anders en beter.

800
700
600
500
400
300
200
100
———
3600

1024
800
———
225 Winst

3600 —— 225 —— 100
———
$6\frac{1}{4}$ ten 100

Anders.

Neemt een Getal voor den gewonnen Intreſt ten 100's Jaars wat u belieft, ik neem alhier 5 ten 100 voor een Jaar.

	5	
	10	
	15	
	20	
	25	
	30	
	35	1025
	40	800
Komt		
$6\frac{1}{4}$	180 — 5 —	225

65. Item / men geeft 800 Guld. op zimpele Intreſt / tegen den Penning 16 in 't Jaar / die men wederom ontfangt met 100 Gulden teffens alle Jaaren / en zo veel Gewins als elk Jaar vervallen is: Vrage, hoe veel is den gewonnen Intreſt te zamen? Antw. 225 Gulden Winſt.

66. Item / 800 Gulden zijn op Intreſt gegeven / met dit beding / dat men die wederom zal ontfangen met 100 Guld. teffens alle Jaaren / en daar by den vervallen Intreſt / zo uit den ontfang van 't een en 't ander beloopt 1025 Gulden: Vrage, hoe veel den Penning 16 gewonnen heeft? Antw. 1.

8
1
———
9
4
———

36 ——— 1025 / 800 ——— 1

225

100 ——— $6\frac{1}{4}$ ——— 16

$6\frac{1}{4}$
———
100 } 1 Winſt op 16.
100

67. Johannes neemt van Gerard 800 Gulden om zimpele Intrest / tegen den Penning 16 / om alle Jaar van de Hoofd-zom wederom te geven 100 Gulden / daar by zo veel Intrest als dan is vervallen van 't geene hy gebruykt: Vrage, hoe veel hy elk Jaar zal moeten betalen? Antwoord, het eerste Jaar 150 Gulden / het tweede Jaar $143\frac{3}{4}$ / het derde $137\frac{1}{2}$ / het vierde $131\frac{1}{4}$ / het vijfde 125 Gulden / het zesde $118\frac{3}{4}$ / het zevende $112\frac{1}{2}$ / en agtste $106\frac{1}{4}$ Guld.

68. Een moet betalen in drie Jaaren 300 Gulden / te weeten: alle Jaaren 100 Gulden / prezenteerd die over twee Jaar teffens te betalen / mits gevende en nemende van malkander 10 ten 100 voor Intrest: De Vrage is, hoe veel hy dan tellen zal? Antwoord, $306\frac{10}{11}$ Guld. of 18 Stuyv. $2\frac{10}{11}$ Penn.

69. Men moet betalen over een Jaar 50 Gulden / over 2 Jaar 100 Gulden / over 3 Jaar 150 Guld. zo men die over 2 Jaar te zamen zoude betalen: Vrage, hoe veel men dan t'zamen tellen moeste / zo men ten 100 / 10 geeft en neemt? Antw. 291 Guld. 7 Stuyv. $4\frac{4}{11}$ Penn.

70. Een heeft op Intrest gegeven een zekere Zomme Gelds / om in 3 agtervolgende Jaaren wederom te ontfangen / met zamen den Intrest / elke Jaar een ongezeyde Zomme / die te zamen bedragen 580 £; men bevind dat het $\frac{1}{8}$ van de eerste zyn Zomme zo veel beloopt als het $\frac{1}{4}$ van de tweede / en het $\frac{1}{5}$ van de tweede is zo veel als de $\frac{1}{2}$ van de derde: De Vrage is, hoe veel hy elken Jaar ontfangen zal? Antwoord, 300 / 200 / 80 £.

Digitized by Google

1 æ	
2	15
3	10
4	4
15	14
	15 £

$\frac{1}{4}$ —— $\frac{1}{6}$ —— 1 | $\frac{2}{3}$ voor 't 2.

1 $\frac{1}{5}$ ——

—— $1\frac{2}{15}$ —— 1

$1\frac{2}{15}$ 2

$1\frac{14}{15}$ æ - 580 £

1 æ	300 £ v'1	2
$\frac{2}{3}$	200 £ v'2	——
$\frac{14}{15}$	80 £ v'3	$1\frac{4}{15}$ de derd'
£	580 Proeve.	

71. Zo men 600 Gulden moet betalen in 3 Jaaren/ elke maal 200 Gulden/ of men die contant wilde betalen/ en korten tegen 7 ten 100 's Jaars/ zimpele Intrest/ hoe veel zoude die gereed belopen? Antw. 527 Guld. 12 Stuyv. $13\frac{785745}{737979}$ Penn.

107	—— 100	—— 200		$186\frac{98}{107}$
114	—— 100	—— 200		$175\frac{25}{57}$
121	—— 100	—— 200		$165\frac{35}{121}$

Komt $527\frac{475967}{737979}$ Gl.

Ofte 12 St. 13 Pen. weynig meer.

MERKT: Deze manier van doen is zeer bezwaarlijk, voornamentlijk als de Jaaren of betalinge veel zijn, daarom zullen wy deze en andere diergelijke Vragen leeren op-lossen, door zekere Tafelen daar toe gemaakt, door welke men die met weynig moeyte opmaken kan; daarom tot een behulp hebben wy alhier een Tafel gemaakt van weynig Jaaren, tegen 7 ten 100 's Jaars, of den Penning $14\frac{2}{7}$, dienende om Jaarlijkze gelijke betalinge te brengen tot gereede Penningen, en om die te maken, 't zy van meerder of minder ten 100, mede den

den Penning meerder of minder, zo nemen wy voor ons een zeker groot Getal, hoe grooter, hoe de waarheyd nader ontdekt word, welk Getal de Wortel genaamd word, en is 10000000; zeggen dan na de Regel van Proportie 107, dat is; 100 Hoofd-zom en 7 Gewin voor een Jaar, geven 100, hoe veel de Wortel 10000000, komt 9345794$\frac{42}{107}$, de Brook ongerekend, om dat hy minder is als $\frac{1}{2}$, blijft dan 9345794 voor het eerste Jaargetal in de Tafel, zeggen wijders 114, dat is; Hoofdzom en Gewin voor twee Jaaren geven 100, hoe veel dezelfde Wortel 10000000, komt 8771929$\frac{47}{57}$, de Brook voor een geheel gerekend, om dat hy meer is als een half, is dan 8771930, dit Geaddeert tot de voorgaande 9345794, komt dan 18117724 voor het tweede Jaar-getal in de Tafel. Nu, om het derde Jaargetal te vinden, zeggen wy, 121 geven 100, hoe veel de voornoemde Wortel 10000000? komt 8264462$\frac{98}{121}$ voor de Brook; zet, om dat hy meer is dan $\frac{1}{2}$, in plaats van de agterste 2, 1, 3. komt dan 8264463, dit Geaddeerd tot het voorsz. tweede Jaar-getal 18117724, komt dan, Geaddeerd zijnde 26382187 voor het derde Jaar-getal in de Tafel; om dan meerder of verder Jaaren te vinden, volgen wy dezelfde wyze, en stellen elke-maal een Jaar Renten meer by het Honderd, &c. Wijders kan men deze Tafelen mede maken tegen eenige Penningen, 't zy dan den Penning 14$\frac{2}{7}$, of 16 meer of min, en zeggen 15$\frac{2}{7}$ geven 14$\frac{2}{7}$, hoe veel 10000000, komen als boven 9345794 voor 't eerste Jaar-getal, dan zo voort werkende, zal komen als verder word getoond, &c.

Ta

Tafel van zimpelen Intrest, tegen 7 ten 100's Jaars, of den Penning 14$\frac{2}{7}$, dienende om Jaarlijkze gelijke betalinge te brengen tot gereed, de Wortel is hier van 10000000.

Jaaren.

N°. 1.	1	9345794
	2	18117724
	3	26382187
	4	34194687
	5	41602994
	6	48644348
	7	55355757
	8	61766013
	9	67900982
	10	73783335
	11	79433053
	12	84867836

Men kan dusdanige Tafelen maken tegens zo veel ten 100 als men begeert; dat is, tegen 8/9/10/11/12/&c. ten Honderd, of den Penning 20/ 18/ 16/ 14/ 12. alles wat u beliefd.

Om nu de voorgaande Vrage door het behulp van dezen Tafel op te nemen, zo steld de Wortel van de Tafel voor u, gedenkende de veelte van Jaaren in de Vrage, en Multipliceren den Wortel daar mede, zal komen 30000000 voor het eerste Getal, in den Regel van Proportie, en het Getal welk staat tegen het 3 Jaar in de Tafel van Intrest, hier tegen in de midden, de Zomme van de Vrage zet agter, en werkt na den Regel aldus:

30000000 ——— 26382187 ——— 600 Gl.

Komt 527 Guld. 12 St. 13 Pen. / iets meer.

Hier

Hier volgt de 2 Tafel van zimpele Intreſt, en is tuſſchen deze en de eerſte geen verſchil, als dat deze tegen den Penning 16 of $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars is, en de eerſte tegen 7 ten 100 of den Penning $14\frac{2}{7}$, is als vooren gedienſtig om tot gereed te brengen, gelijk Jaarlijke betalinge de Wortel van dezen is 10000000, als in de eerſte, en moet correct alzo gemaakt worden als in de andere Tafel is gezeyd; is de Brook $\frac{1}{2}$ of meer, behouden die voor een Penning, is hy minder, laat hem varen.

	Jaaren.	
N°, 2.	1	9411765
	2	18300654
	3	26721707
	4	34721707
	5	42340755
	6	49613482
	7	56570004
	8	63236671
	9	69636671
	10	75790517
	11	81716443
	12	87430729

72. Item / een moet in 8 Jaaren betalen 3200 Guld. dat is; alle Jaaren 400 Gulden / die hy wil gereed betalen / en korten tegen den Penning 16 / zimpele Intreſt: De Vrage is, hoe veel 't gerede wezen zal? Antwoord, 2529 Gulden / 9 Stuyv. 5 Penn. ſtijf.

Om met de minſte moeyten dezen op te loſſen, zullen wy ons behelpen met het 8 Jaar-getal uyt de voorſchreve Tafel, doende als boven is geleerd.

73. Of men 6600 Guld. moeſt betalen met 1000 Guld. 's Jaars / tot de volle Zomme toe: Vrage, hoe veel

veel zoude men daar voor contant tellen / mits kortende 8 ten 100 's Jaars / zimpele Intrest ? Antw. 5126 Gulden / 11 Stuyvers / 16 Penn. wat minder.

Merkt: Dat alhier 6 reyzen 1000 Gulden geteld moet worden, dat zijn 6 Jaaren, en dan nog 600 ten eynde van 't zevende Jaar, en hoe wel 600 minder deel is als wel 1000 is, moet nogtans een vol Jaar hebben, eer die geteld worden.

Nemen voor, onze volgende Tafel, gemaakt tegen 8 ten 100 's Jaars, zimpele Intrest, en stellen het 6 Getal, welk is 47419837, Multipliceren dat met 1000, een Paye komt 47419837000: nu om de leste Pay, te weeten; de 600, mede in 't werk te stellen, zo trekt het 6 Getal van het 7, komt 6410256, die Multipliceerd met 600, en wat komt Addeerd tot het eerste Product dat met 1000 is vermeerderd, dit te zamen gedaan wezende, dan door de Wortel Gedivideerd, welk 10000000 is, komt dan als boven.

Tafel van zimpele Intrest, tegen 8 ten 100 's Jaars, is om Jaarlijks Payen te brengen tot contant.

N°. 3.

Jaaren.	
1	9259259
2	17879949
3	25944465
4	33520223
5	40663080
6	47419837
7	53830093
8	59927654
9	65741607
10	71297163
11	76616312
12	81718353

Volgt

Digitized by Google

Volgt de Zom.

```
53830093 | 7 |
47419837 | 6 |
-----------------
6410256                     47419837
    600                         1000
----------------          --------------
3846153600                47419837000
                           3846153600
                          --------------
1000000000         Gl. 5126 | 5992600
                            |      20
                            |----------
                      St. 11 | 9812000
                             |      16
                             |---------
                      Pen. 15 | 6992000
                              |---------
                              | 10000000
```

Welk is geen Penning meer.

74. Item / dat men schuldig waar te betalen 600 £ gereed / en accordeerde met den Crediteur de Penningen met 150 £ 's Jaars te betalen / maar in gerekend zoude wezen zimpelen Intrest / tegen 8 ten 100 's Jaars: De Vrage is, hoe veel Intrest hy het 5 Jaar zal betalen? Antw. 136 £ / 1 ß / $6\frac{2314}{29667}$ ₰.

```
108 ——— 100 ——— 150 | 138 8/9
116 ——— 100 ——— 150 | 129 9/29
124 ——— 100 ——— 150 | 120 30/31
132 ——— 100 ——— 150 | 113 7/11
                    -----------------
               Komt 502 71428/89001
                    600
                    -----------------
100 ——— 140 ——— 97 17508/89001
```

Antw. 136 £ / 1 ß / $6\frac{2314}{29667}$ ₰.

75. Een

75. Een moet betalen ten eynde van twee Jaaren/ 200 ƒ/ die hy den Crediteur bied te geven in twee Jaarlijkze agter-een-volgende payen / elke-maal een gelijke Zomme/ en dat alzo men die op dezelfde Intrest terstond wilde wederom uyt stellen/ ten eynde zulken teyd als gekozt is/ zoude op brengen gelijke 200 ƒ: Vrage, hoe groot de Jaarlijkze paye wezen zoude/ rekenende zimpele Intrest tegen 10 ten 100 's Jaars? Antw. $86\frac{22}{23}$ ƒ.

1 — 10 { 2 | 20
1 | 10 }

Intrest 30 | 15
2 | 100

115 — 100 — 200 | $173\frac{21}{23}$
2/ $86\frac{22}{23}$ ƒ.

Proeve.

100 { 110 | ƒ. $86\frac{22}{23}$ | $95\frac{15}{23}$
120 | | $104\frac{8}{23}$ }

200 ƒ

76. Item/ men moet gereed betalen 1200 Gulden/ die men geern zoude betalen in 3 Jaaren/ elk Jaar even veel/ met zamen den Intrest daar onder gerekend tegen 8 ten 100 's Jaars/ zimpele Intrest: Vrage, hoe veel elk Jaar na den anderen geteld zal worden? Antw. 464 Gulden.

77. Ik geve aan een ander 100 Guld. voor een Jaar/ mits dat ik ten eynde des Jaars wederom zal ontfangen $116\frac{16}{25}$ Guld./ maar ik mijn verlegen vindende/ verzoeke het na 6 Maanden wederom/ mits dat den Intrest zal na geregtigheyd en beloop des teyds voldaan worden: De Vrage is, hoe veel ten 100 ik ontfangen zal? Antwoord, $8\frac{8}{25}$ Gulden. Dog na waarheyd $7\frac{461}{677}$ Gl. Zie zulks breedvoerig in A. van Lintz, 3de Deel, Intrest en Rabat, Zom 64.

Digitized by Google

Byvoegzel.

A zend ten eynde des Jaars aan B een Reekening Courant/ en Noteert daar op de volgende Interessen: Vrage, hoe veel die beloopen?

Van 1 Jan. tot 12 Maart/ over	950: —:	à 4 p.Ct.	7: 6: -
Van 12 Maart tot 20 Juny/	2150: 10:	———	23: 12: -
Van 20 Juny tot 2 Septemb.	850: 15:	———	6: 18: -
Van 2 Septemb. tot 31 Dec.	784: 18:	———	10: 7: -
		Antwoord, Gl.	48: 3: -

Nota. Het Jaar gerekend op 365 Dagen. De gebrokens ongeteld.

Ymand verdisconteert den 11 September 1767. een Wissel-brief/ groot 6000 Gulden/ gedateert 10 Augustus des zelven Jaars/ vervallende 3 Maanden na dato/ à 3 per Cento 's Jaars: Vrage, na de disconto en zuyvere Ontfangst?

Let wel van 11 September tot de verval-teyd zijnde 10 November, staat 60 Dagen, voeg hier by 4 loop of Respyt-dagen; het Jaar gerekent op 360 Dagen, volgens gebruyk der Disconte.

Anders 3 per C. 's Jaars is $\frac{1}{4}$ per C. 's Maands.

100	3 per Cto
360	64 : 32
0	6000
0	

Disconto 32
6000
Ontfa. 5968

64 — 1 | 16
——— ——— | ——— of $\frac{8}{15}$
30 — 4 | 30

6000
$\frac{8}{15}$ ——— 32 Disconto

5968 Ontf.

Winst-

Winst-gewin, ofte Intrest op Intrest.

1. EEn Koopman neemt op Intrest 500 Gulden voor twee Jaaren / tegen 8 ten 100 's Jaars / onder conditie geen Intrest te geven voor den uytgang van de voornoemde 2 Jaaren / maar als dan betalen zal Winst van de Winst des eersten Jaars: Vrage, hoe veel de Hoofd-zom met beyde de Winsten te zamen bedragen zullen? Antw. 583 Gulden / 4 Stuyvers.

100 —— 108 —— 500

100 —— 108 —— 540

Komt 583 : 4

Anders.

20 : 100 — 108 : 27

5 : 100 — 108

500

5 ---- 2916 | 583 : 4

2. Item / A heeft 500 Gulden op Intrest genomen voor 4 Jaaren / tegens 10 ten 100 's Jaars / alle Jaar Intrest op Intrest: De Vrage is, hoe veel hy zal moeten betalen voor de Hoofd-zom en Winst? Antw. 732 Guld. 1 Stuyv.

3. Men geeft op Intrest 500 Guld. voor drie Maanden / tegens 12 ten 100 's Jaars / te rekenen alle Maand Intrest op Intrest: Vrage, hoe veel Capitaal en Intrest te zamen zal bedragen? Antwoord, 515 Gulden / $3\frac{1}{100}$ Stuyv.

4. Hoe veel is den Intrest van 500 Gulden / $1\frac{1}{2}$ Jaar op Intrest gegeven / tegen 10 ten 100 des Jaars te rekenen / alle 3 Maanden Winst-gewin? Antw. $79\frac{6932241}{8192000}$ Guld.

5. Als men 500 Gulden op Intrest uyt geeft voor 3 Jaaren / tegen den Penning 16 's Jaars / alle Jaaren Intrest op Intrest te rekenen: Vrage, hoe veel den Intrest beloopt? Antwoord, 99 Gulden / 14 Stuyvers / $10\frac{1}{16}$ Penning.

Digitized by Google

6. Zo ymand nam 500 Gulden op Intrest / tegen 10 ten 100 voor een Jaar / en gaf die weder aan een ander tegen den zelfden Intrest voor een Jaar / rekenende alle 3 Maanden Intrest op Intrest: Vrage, hoe veel Winst hy gedaan heeft? Antw. 51 Guld. 18$\frac{33}{256}$ Stuyv.

7. Item / zo ymand schuldig waar te betalen over een Jaar 551$\frac{4641}{5120}$ Guld. / en prezenteerd dat datelijk te geven / mits dat hy korten zoude tegen 10 ten 100 's Jaars / en rekenen alle 3 Maanden Winst-gewin: Vrage, hoe veel hy tellen moet? Antw. 500 Gulden.

8. Item / zo ymand schuldig waar te betalen over 18 Maanden 600 Guld. / en prezenteerde die contant te geven: Vrage, hoe veel het zoude wezen / zo hy Winst-gewin tegen 10 ten 100 's Jaars korteden? Antw. 519$\frac{37}{77}$ Guld.

* Zoek de korting voor een Jaar, en dan voor 6 Maanden.

9. Een neemt op Intrest 500 Gulden voor 3 Jaar en 6 Maanden / tegen 10 ten 100 in 't Jaar te rekenen Winst op Winst: De Vrage is, hoe veel hy ten eynde des tyds in alles zal uyt keeren? Antw. 698 Gulden / 15 Stuyv. 8 Penn.

Rabatteerd drie-maal tegen 10 ten 100, en de vierde reys 5 ten 100, om dat het 6 Maanden is, die wind ½ zo veel als 12 Maanden.

10. Een geeft Geld op Intrest voor 3½ Jaar / tegens 10 ten 100 's Jaars gerekend / Winst op Winst / ontfangt in alles 698 Gulden / 15½ Stuyv. Vrage, hoe veel zijn uytgegeven Zomme is geweest? Antw. 500 Gulden.

11. Een

Digitized by Google

11. Een geeft 500 Gulden op Intrest / tegen 10 ten 100 's Jaars / wil wederom hebben als hy het ontfangt 698 Gulden / $15\frac{1}{2}$ Stuyv.: De Vrage is, hoe lang die zullen uyt staan / rekenende alle Jaaren Winst op Winst? Antw. 3 Jaar / 6 Maanden.

100 —— 110 —— 500 | 550
100 —— 110 —— 550 | 605
100 —— 110 —— 605 | 665 – 10

geheele Cap.
698 — $15\frac{1}{2}$
665 — 10

Cap. Winst. Maand. Cap.
100 — 10 — 12 — $665\frac{1}{2}$ — 33 — $5\frac{1}{2}$

Komt 6 Maanden.

Brengt u Capitaal verkeerd, en werkt na den Regel.

Anders als den Autheur, en zekerder.

Calculatie.

Cap. Intr. Cap.
100 — 10 — 500

In 't Jaar 50 Intr.

698 : 15 : 8
Jaar 500 : — : —
50 — 1 — 198 : 15 : 8

Komt voor eerst 3 Jaar / De Brook teld niet.

Rabbatteer nu dus 3 Jaar.

110 — 100 698 : 15 : 8
of 11 — 10
Jaar.
1 : $\frac{1}{11}$ – 63 : 10 : 8
635 : 5 :
2 : $\frac{1}{11}$ – 57 : 15 :
577 : 10 :
3 : $\frac{1}{11}$ – 52 : 10 :
525 : — :
500

M.
50 —— 12 —— 25

Komt 6 M. dus 3 Jaar en 6 M.

Digitized by Google

12. Item / ymand geeft 800 Gulden op Intrest / tegen 10 ten 100 's Jaars / wil het zo lang laten staan / tot dat zijn Geld met den Intrest te zamen bedragen zal $1016\frac{2}{5}$ Gulden: Vrage, hoe lang het moet uyt staan / rekenende Intrest op Intrest? Antw. 2 Jaar 6 Maanden.

13. Ymand anders zet 1000 Guld. op Intrest / tegens 7 ten 100 's Jaars / zal het zo lang laten Renten / tot dat het met Capitaal te zamen is $1303\frac{779911}{1200000}$ Guldens: Vrage, hoe lang hy zijn Geld zal moeten missen / als hy rekend Intrest op Intrest? Antw. 3 Jaar 11 Maanden.

14. Een moet betalen over $3\frac{1}{2}$ Jaar 698 Gulden / $15\frac{1}{2}$ Stuyver / die hy prezenteerd gereed te tellen / mits dat hy zal af trekken 10 ten 100 's Jaars / en rekenen Intrest op Intrest: Vrage, hoe veel contant Geld hy moet tellen? Antw. 500 Gulden.

15. Item / 1000 Guld. te betalen over 6 Jaar / wil men aflossen en betalen contant / mits kortende tegen $6\frac{1}{4}$ ten Honderd / of den Penning 16 / Intrest van Intrest gerekend: Vrage, hoe veel die contant weerdig is? Antwoord, 695 Gulden / 1 Stuyver / $5\frac{31}{125}$ Penning.

Om deze en meer andere veel-jaarige Questien, (daar toe veel Regelen van Drie behoeven) te zolveren, met veel minder moeyten te beantwoorden, zo mag men zig behelpen met de navolgende Tafel, en zien op het zo veel de Jaar-getal in de Tafel, als u Questien vereyschen, en werkt na den Regel als vooren.

Jaa-

Digitized by Google

Jaaren. N°. 4.

1	9411765
2	8858132
3	8337065
4	7846649
5	7385081
6	6950664
7	6541801
8	6156989
9	5794813
10	5453942
11	5133122
12	4831174
13	4546987
14	4279517
15	4027781
16	3790853
17	3567802
18	3357988
19	3160459
20	2974550

Tafel van Intreſt op Intreſt / van den Penning 16 / of $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars / om tot Gereed Geld te brengen een Somme die over eenige Jaaren te betalen is / ook mede hoe veel men voor een uytgedane Somme / ten eynde eenige Jaaren / trekken zal. De Wortel hier van is als vooren 10000000.

Tot Onderwijs.

Om dezen Tafel te maken, zo neemt als in de voorgaande Tafelen gedaan is, de Wortel 10000000, en zegt, 17 geven 16, hoe veel 10000000? komt $9411764\frac{12}{17}$; vermits de Brook meer is dan $\frac{1}{2}$, zo ſteld in ſtede van de agterſte 4 een 5, als boven, en is voor de eerſte Termijn; wijders zegt, 17 geven 16, hoe veel 9411765? komt dan $8858131\frac{13}{17}$; de Brook is meerder dan $\frac{1}{2}$, zo maakt van de agterſte 1, 2, is het Getal voor 't tweede Jaar. Doet zo voort tot zo veel Jaaren als 't u beliefd, en wat Penning of 't ook is.

Volgt een bewijs, dat men zig op welgemaakte Tafelen wel vertrouwen mag.

16. **Zo 200 Guld. uyt gedaan word voor twee Jaaren op Intreſt / tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars Winſtgewin / dan komt 'er ten eynde des tyds $225\frac{25}{32}$ Guld.**

Digitized by Google

100 —— $106\frac{1}{4}$ ——— 200 | $212\frac{1}{2}$
100 —— $106\frac{1}{4}$ ——— $212\frac{1}{2}$ | Fac. $225\frac{25}{32}$ Guld.
tweede Jaar door de Tafel.
8858132 ——— 10000000 —— 200

Komt $225\frac{25}{32}$ Gl. weynig meer.

17. Een Brief van 3060 Gulden te betalen over 10 Jaaren/ wil men intreksken en korten tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars/ rekenen Winst-gewin: Vrage, hoe veel men daar voor uyt tellen zal? Antw. 1668 Guld. 18 Stuyv. 2 Penn./ iets meer.

18. Item/ een is schuldig 1600 Gulden; te betalen over 5 Jaar/ nog 1200 Gulden te betalen over 7 Jaaren/ zal die beyde aflossen en contant betalen/ mits kortende tegen den Penning 16 's Jaars/ en rekenen Intrest op Intrest: Vrage, hoe veel contant Geld hy daar voor tellen zal? Antw. 1966 Gulden/ 12 Stuyv. $9\frac{191}{325}$ Penn.

Beziet op de bystaande Tafel, op het 5 en 7 Jaar, werkt elke Zomme byzonder, de uytkomste Addeerd te zamen, &c.

19. Item/ men doet 3330 Gulden uyt op Intrest/ tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars: Vrage, hoe veel Capitaal en Intrest bedragen zal ten eynde van 9 Jaar/ als men rekend Winst-gewin? Antw. 5746 Gulden/ 10 Stuyvers/ $5\frac{5296425}{57794813}$ Penning.

20. Een moet betalen 300 Gulden in 2 Jaaren/ elk Jaar 150 Gulden/ wil die contant betalen/ mits kortende 8 ten 100 's Jaars/ Intrest van Intrest gerekend: Vrage, hoe veel hy daar voor tellen zal? Antw. $267\frac{119}{243}$ Guld.

21. Men moet betalen 300 £ in 3 Jaaren/ elke Jaar 100 £/ of men die contant woude betalen/ mits kor-

kortende 6 ten 100 's Jaars/ rekenen Winst van Winst: Vrage, hoe veel 't contant bedragen zoude? Antw. $267\frac{44841}{143877}$ Guld.

22. Item/ een koopt een Huys voor 2400 Gulden/ te betalen 600 Gulden gereed/ de rest met 200 Gulden 's Jaars/ tot de volle betalinge toe/ nu alzo den Kooper vermag den Termijn-brief af te lossen/ en korten $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars/ rekenende Winst-gewin; werd gevraagd hoe veel den Verkooper voor 't Huys contant ontfangen zal? Antwoord, 1945 Gulden/ 13 Stuyv. 2 Penn. iets meer.

Deze moet door de volgende Tafel met het 9 Jaar-getal gemaakt worden, &c.

No. 5.

Tafel van Intrest op Intrest van den Penning $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars/ en is om tot contant te brengen/ als de betalinge geschieden in vervolgende Jaaren/ alle Jaaren even veel.

Jaaren.	
1	9411765
2	18269897
3	26606962
4	34453611
5	41838692
6	48789356
7	55331157
8	61488146
9	67282959
10	72736901
11	77870023
12	82701197
13	87248184
14	91527701
15	95555482
16	99346335
17	102914197
18	106272185
19	109432644
20	112407194

Tot Onderwijs.

Om deze Tafel te maken, zo neemt een groot Getal van 10000000 of meer; en zegt, 17 geven 16, hoe veel de Wortel 10000000? komt 9411765 voor het eerste Jaar: Addeerd hier toe u groot Getal of Wortel 10000000, komt dan 19411765, dat Multipliceerd met 16, en het Facit Divideerd door 17, zal dan komen 18269897 voor

Digitized by Google

't tweede Jaar-getal, daar toe u groot Getal dan wederom met 16 Gemultipliceerd, en door 17 Gedivideerd, komt 26606962 voor 't derde, doet dit tot zo veel Jaaren als gy begeerd, elke reys u groot Getal daar toe Adderende.

23. Een Schip werd verkogt voor 6700 Guldens/ te betalen met 1500 Gulden gereed/ en 500 Guld. 's Jaars/ tot de volle betalinge toe/ alzo de Koopers vermogen den Termijn-brief af te lossen/ en contant te tellen alle de Koop-penningen/ mits kortende tegen den Penning 16/ rekenende Winst van Gewin: Vrage, hoe veel de Contanten bedragen zullen? Antw. 5238 Gulden/ 10 Stuyv.

6700	5 (200	10 Jaaren Reste
1500 Contant	5 500	200 Gl. voor het 11 Jaar.
5200		

Beziet op de bystaande Tafel het tiende Jaar, en werkt als 't volgt:

		Gl.
10000000 ——	72736901 ——	500

Komt Gl. 3636/ St. 16/ 7 Duyt.

Rest nog 200 Guld. voor 't 11 Jaar te korten; daarom beziet op de Zomme van 't 11. Jaar, in de Tafel van N°. 4. en doet aldus:

10000000 —— 5133122 —— 200 Gl.

Komt Gl. 102	— 13	— 1	Duyt.
3636	— 16	— 7	
1500	— 0	— 0	
Gl. 5239	— 10	— 0	Duyt.

24. T-

24. Item, een is ſchuldig 1240 Gulden, te betalen in 8 Jaaren: te weeten, 300 Gulden over drie Jaaren, de Reſt zal de volgende Jaaren met gelijke payen betaald worden, dat is met 188 Gl. 's Jaars: Vrage, of men deze twee betalinge terſtond teffens wilde betalen, en korten tegens den Penning 16 's Jaars, rekenende Winſt van Winſt, hoe veel die beloopen zouden? Antw. 905 Guld. 17 Stuyv. 9 Penn. weynig meer na de Tafel.

Beziet op N°. 5. 't vijfde Jaar werkt na behooren, Komt 786 Gulden, 11 Stuyvers, 6 Penn. weynig minder, Addeerd daar toe 300 Gulden, Komt 1086 Guld. 11 Stuyv. 6 Penn. gaat op N°. 4. 't derde Jaar, werkt als vooren, Komt als boven.

25. Een Man is ſchuldig te betalen 905 Gulden, 17 Stuyvers, 9 Penningen, accordeerd met zijnen Crediteur die te behouden op Winſt-gewin, tegen $6\frac{1}{4}$ per Cento 's Jaars, en geven na 3 Jaaren uyt Capitaal en Winſt, elk Jaar een evengelijke paye: De Vrage is, hoe veel de Jaarlijkze paye, en in alles de Somme bedragen zal? Antw. yder paye 187 Gulden, 19 Stuyvers, 15 Penningen, wat meer, in alles 1240 Gulden.

Multipliceerd 905 Gulden, 17 Stuyvers, 9 Penn. met 10000000, komt 9058781250, die Divideerd door 't derde Jaar-getal van de Tafel N°. 4. komt 1086 Gulden, 11 Stuyvers, 5 Penningen, weynig meer, neemt daar af 300 Gulden, blijft 786 Guld. 11 Stuyv. 5 Penn. wat meer, die Multipliceerd met 10000000, komt 187 Guld. 19 Stuyv. $15\frac{361279722}{4182886922}$ Penn., welk is gantſch weynig minder dan 188 Gulden voor een Jaarlijkze pay, Multipliceerd 188 met 5 Jaaren, komt met de voorgaande uyt-geſtelde 300 Gulden, 1240 Gulden.

An-

Digitized by Google

64. Item/ men doet aan een ander 800 Gulden op zimpele Intrest / om die wederom te ontfangen elk Jaar 100 Gulden / daar by zo veel Gewin als elk Jaar verhald/ nu zo men bevind in alles te ontfangen 1025 Gulden: Nu is de Vrage, tegen hoe veel den Intrest ten 100 gerekend is? Antw. $6\frac{1}{4}$ ten 100.

				1025		
				800		
8	4					
1	36	$4\frac{1}{2}$	—	225	— 1	50
	8					
9						
4		800	—	50	— 100	
36				$6\frac{1}{4}$ ten 100		

Anders en beter.

800				
700				
600				
500		1024		
400		800		
300				
200		225 Winst		
100				
3600	—	225	—	100
		$6\frac{1}{4}$ ten 100		

An-

bedragen zal? Antw. 1438 Gulden / 14 Stuyvers / 3$\frac{69}{125}$ Penningen.

Neemt het 6 Jaar-getal uyt de volgende Tafel, en doet als 'volgt.

Tot Onderwijs.

Om dusdanige Tafelen te maken, zo neemt den Wortel 10000000 als vooren is gedaan, en zegt 16 geven 17, hoe veel 10000000, komen 10625000 voor 't eerſte Jaar-getal, wederom 16 geven 17, wat 10625000 komen 11289062 voor 't tweede Jaar-getal, en zo voort, tot zo veel Jaaren als U belieft.

Tafel van Intreſt op Intreſt / van den Penning 16 / of 6$\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars / en diend om de waarde van eene Somme te vinden / die eenige Jaaren op Intreſt geſtaan heeft.

Jaaren.	N°. 6.
1	10625000
2	11289062
3	11994628
4	12744292
5	13540810
6	14387111
7	15286305
8	16241699
9	17256805
10	18335355
11	19481315
12	20698897
13	21992578
14	23367114
15	24827559
16	26379281
17	28027986
18	29779735
19	31640968
20	33618528

Volgt de bovenſtaande Vrage.

Deze

Digitized by Google

67. Johannes neemt van Gerard 800 Gulden om zimpele Intrest / tegen den Penning 16 / om alle Jaar van de Hoofd-zom wederom te geven 100 Gulden / daar by zo veel Intrest als dan is vervallen van 't geene hy gebruykt: Vrage, hoe veel hy elk Jaar zal moeten betalen? Antwoord, het eerste Jaar 150 Gulden / het tweede Jaar $143\frac{3}{4}$ / het derde $137\frac{1}{2}$ / het vierde $131\frac{1}{4}$ / het vyfde 125 Gulden / het zesde $118\frac{3}{4}$ / het zevende $112\frac{1}{2}$ / en agtste $106\frac{1}{4}$ Guld.

68. Een moet betalen in drie Jaaren 300 Gulden / te weeten: alle Jaaren 100 Gulden / prezenteerd die over twee Jaar teffens te betalen / mits gevende en nemende van malkander 10 ten 100 voor Intrest: De Vrage is, hoe veel hy dan tellen zal? Antwoord, $306\frac{10}{11}$ Guld. of 18 Stuyv. $2\frac{10}{11}$ Penn.

69. Men moet betalen over een Jaar 50 Gulden / over 2 Jaar 100 Gulden / over 3 Jaar 150 Guld. zo men die over 2 Jaar te zamen zoude betalen: Vrage, hoe veel men dan t'zamen tellen moeste / zo men ten 100 / 10 geeft en neemt? Antw. 291 Guld. 7 Stuyv. $4\frac{4}{11}$ Penn.

70. Een heeft op Intrest gegeven een zekere Zomme Gelds / om in 3 agtervolgende Jaaren wederom te ontfangen / met zamen den Intrest / elke Jaar een ongezeyde Zomme / die te zamen bedragen 580 £; men bevind dat het $\frac{1}{6}$ van de eerste zijn Zomme zo veel beloopt als het $\frac{1}{4}$ van de tweede / en het $\frac{1}{3}$ van de tweede is zo veel als de $\frac{1}{2}$ van de [illegible] De Vrage is, hoe veel hy elken Jaar ont-[illegible] Antwoord, 300 / 200 / 80 £.

1 æ	
2	15
3	10
4	4
15	14
—	15 £

$\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{6}$ — 1 | $\frac{2}{3}$ voor 't 2.
1 $\frac{1}{5}$ —
— $1\frac{2}{15}$ — 1
$1\frac{2}{15}$ 2
2
—
$1\frac{4}{15}$ de derd'

$1\frac{14}{15}$ æ — 580 —

1 æ	300 £ v'1
$\frac{2}{3}$	200 £ v'2
$\frac{4}{15}$	80 £ v'3
£	580 Proeve.

71. Zo men 600 Gulden moet betalen in 3 Jaaren / elke maal 200 Gulden / of men die contant wilde betalen / en korten tegen 7 ten 100 's Jaars / simpele Intrest / hoe veel zoude die gereed belopen? Antw. 527 Guld. 12 Stuyv. $13\frac{785745}{737979}$ Penn.

107 —	100 —	200	$186\frac{98}{107}$
114 —	100 —	200	$175\frac{25}{57}$
121 —	100 —	200	$165\frac{35}{121}$

Komt $527\frac{475967}{737979}$ Gl.

Ofte 12 St. 13 Pen.
weynig meer.

Merkt: Deze manier van doen is zeer bezwaarlijk, voornamentlijk als de Jaaren of betalinge veel zijn, daarom zullen wy deze en andere diergelijke Vragen leeren op lossen, door zekere Tafelen daar toe gemaakt, door welke men die met weynig moeyte opmaken kan; daarom tot een behulp hebben wy alhier een Tafel gemaakt van weynig Jaaren, tegen 7 ten 100 's Jaars, of den Penning $14\frac{2}{7}$, dienende om Jaarlijkze gelijke betalinge te brengen tot gereede Penningen, en om die te maken, 't zy van meerder of minder ten 100, mede

den Penning meerder of minder, zo nemen wy voor ons een zeker groot Getal, hoe grooter, hoe de waarheyd nader ontdekt word, welk Getal de Wortel genaamd word, en is 10000000; zeggen dan na de Regel van Proportie 107, dat is; 100 Hoofd-zom en 7 Gewin voor een Jaar, geven 100, hoe veel de Wortel 10000000, komt 9345794 $\frac{42}{107}$, de Brook ongerekend, om dat hy minder is als $\frac{1}{2}$, blijft dan 9345794 voor het eerste Jaargetal in de Tafel, zeggen wijders 114, dat is; Hoofdzom en Gewin voor twee Jaaren geven 100, hoe veel dezelfde Wortel 10000000, komt 8771929 $\frac{47}{57}$, de Brook voor een geheel gerekend, om dat hy meer is als een half, is dan 8771930, dit Geaddeert tot de voorgaande 9345794, komt dan 18117724 voor het tweede Jaar-getal in de Tafel. Nu, om het derde Jaargetal te vinden, zeggen wy, 121 geven 100, hoe veel de voornoemde Wortel 10000000? komt 8264462 $\frac{98}{121}$ voor de Brook; zet, om dat hy meer is dan $\frac{1}{2}$, in plaats van de agterste 2, 1, 3. komt dan 8264463, dit Geaddeerd tot het voorsz. tweede Jaar-getal 18117724, komt dan, Geaddeerd zijnde 26382187 voor het derde Jaar-getal in de Tafel; om dan meerder of verder Jaaren te vinden, volgen wy dezelfde wyze, en stellen elke-maal een Jaar Renten meer by het Honderd, &c. Wijders kan men deze Tafelen mede maken tegen eenige Penningen, 't zy dan den Penning $14\frac{2}{7}$, of 16 meer of min, en zeggen $15\frac{2}{7}$ geven $14\frac{2}{7}$, hoe veel 10000000, komen als boven 9345794 voor 't eerste Jaar-getal, dan zo voort werkende, zal komen als verder word getoond, &c.

Ta

Tafel van zimpelen Intrest, tegen 7 ten 100's Jaars, of den Penning $14\frac{2}{7}$, dienende om Jaarlijkze gelijke betalinge te brengen tot gereed, de Wortel is hier van 10000000.

No. 1.

Jaaren.	
1	9345794
2	18117724
3	26382187
4	34194687
5	41602094
6	48644348
7	55355757
8	61766013
9	67900982
10	73783335
11	79433053
12	84867836

Men kan dusdanige Tafelen maken tegens zo veel ten 100 als men begeert; dat is, tegen 8/9/10/11/12/&c. ten Honderd, of den Penning 20/ 18/ 16/ 14/ 12. alles wat u beliefd.

Om nu de voorgaande Vrage door het behulp van dezen Tafel op te nemen, zo steld de Wortel van de Tafel voor u, gedenkende de veelte van Jaaren in de Vrage, en Multipliceren den Wortel daar mede, zal komen 30000000 voor het eerste Getal, in den Regel van Proportie, en het Getal welk staat tegen het 3 Jaar in de Tafel van Intrest, hier tegen in de midden, de Zomme van de Vrage zet agter, en werkt na den Regel aldus:

30000000 ——— 26382187 ——— 600 Gl.

Komt 527 Guld. 12 St. 13 Pen. / iets meer.

Hier

Hier volgt de 2 Tafel van zimpele Intreſt, en is tuſſchen deze en de eerſte geen verſchil, als dat deze tegen den Penning 16 of $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars is, en de eerſte tegen 7 ten 100 of den Penning $14\frac{2}{7}$, is als vooren gedienſtig om tot gereed te brengen, gelijk Jaarlijke betalinge de Wortel van dezen is 10000000, als in de eerſte, en moet correct alzo gemaakt worden als in de andere Tafel is gezeyd; is de Brook ½ of meer, behouden die voor een Penning, is hy minder laat hem varen.

	Jaaren.	
N°, 2.	1	9411765
	2	18300654
	3	26721707
	4	34721707
	5	42340755
	6	49613482
	7	56570004
	8	63236671
	9	69636671
	10	75790517
	11	81716443
	12	87430729

72. Item / een moet in 8 Jaaren betalen 3200 Guld. dat is; alle Jaaren 400 Gulden / die hy wil gereed betalen / en korten tegen den Penning 16 / zimpele Intreſt: De Vrage is, hoe veel 't gerede wezen zal? Antwoord, 2529 Gulden / 9 Stuyv. 5 Penn. ſtyf.

Om met de minſte moeyten dezen op te loſſen, zullen wy ons behelpen met het 8 Jaar-getal uyt de voorſchreve Tafel, doende als boven is geleerd.

Of men 6600 Guld. moeſt betalen met 1000 Guld. Jaars / tot de volle Somme toe: Vrage, hoe veel

Digitized by Google

veel zoude men daar voor contant tellen / mits Kortende 8 ten 100 's Jaars / zimpele Intreſt ?
Antw. 5126 Gulden / 11 Stuyvers / 16 Penn. wat minder.

MERKT: Dat alhier 6 reyzen 1000 Gulden geteld moet worden, dat zijn 6 Jaaren, en dan nog 600 ten eynde van 't zevende Jaar, en hoe wel 600 minder deel is als wel 1000 is, moet nogtans een vol Jaar hebben, eer die geteld worden.

Nemen voor, onze volgende Tafel, gemaakt tegen 8 ten 100 's Jaars, zimpele Intreſt, en ſtellen het 6 Getal, welk is 47419837, Multipliceren dat met 1000, een Paye komt 47419837000: nu om de leſte Pay, te weeten; de 600, mede in 't werk te ſtellen, zo trekt het 6 Getal van het 7, komt 6410256, die Multipliceerd met 600, en wat komt Addeerd tot het eerſte Product dat met 1000 is vermeerderd, dit te zamen gedaan wezende, dan door de Wortel Gedivideerd, welk 10000000 is, komt dan als boven.

Tafel van zimpele Intreſt, tegen 8 ten 100 's Jaars, is om Jaarlijks Payen te brengen tot contant.

N°. 3.

Jaaren.	
1	9259259
2	17879949
3	25944465
4	33520223
5	40663080
6	47419837
7	53830093
8	59927654
9	65741607
10	71297163
11	76616312
12	81718353

Vo

Volgt de Zom.

53830093 | 7 |
47419837 | 6 |

6410256
600

3846153600

47419837
1000

47419837000
3846153600

1~~0000000~~

Gl. 5126 | 5992600
20

St. 11 | 9812000
16

Pen. 15 | 6992000

10000000

Welk is geen Penning meer.

74. Item / dat men schuldig waar te betalen 600 £ gereed / en accordeerde met den Crediteur de Penningen met 150 £ 's Jaars te betalen / waar in gerekend zoude wezen zimpelen Intrest / tegen 8 ten 100 's Jaars: De Vrage is, hoe veel Intrest hy het 5 Jaar zal betalen? Antw. 136 £ / 1 ß / $6\frac{2314}{29667}$ ₰.

108 ———	100 ———	150	$138\frac{8}{9}$
116 ———	100 ———	150	$129\frac{8}{29}$
124 ———	100 ———	150	$120\frac{30}{31}$
132 ———	100 ———	150	$113\frac{7}{11}$

Komt $502\frac{71498}{89001}$
600

100 ——— 140 ——— $97\frac{17508}{89001}$

Antw. 156 £ / 1 ß / $6\frac{2314}{29667}$ ₰.

75. Een

. Een moet betalen ten eynde van twee Jaaren/ 200 £/ die hy den Crediteur bied te geven in twee Jaarlijkze agter-een-volgende payen/ elke-maal een gelijke Somme/ en dat alzo men die op dezelfde Intrest terstond wilde wederom uyt stellen/ ten eynde zulken teyd als gekort is/ zoude op brengen gelijke 200 £: Vrage, hoe groot de Jaarlijkze paye wezen zoude/ rekenende zimpele Intrest tegen 10 ten 100 's Jaars? Antw. $86\frac{22}{23}$ £.

Proeve.

1 —— 10 { 2 | 20
1 | 10

Intrest 30 | 15
2 | 100

115 — 100 — 200 | $173\frac{21}{23}$
2/
$86\frac{22}{23}$ £.

100 { 110 | 120 | £ $86\frac{22}{23}$ | $95\frac{15}{23}$
$104\frac{8}{23}$
200 £

76. Item/ men moet gereed betalen 1200 Gulden/ die men geern zoude betalen in 3 Jaaren/ elk Jaar even veel/ met zamen den Intrest daar onder gerekend tegen 8 ten 100 's Jaars/ zimpele Intrest: Vrage, hoe veel elk Jaar na den anderen geteld zal worden? Antw. 464 Gulden.

77. Ik geve aan een ander 100 Guld. voor een Jaar/ mits dat ik ten eynde des Jaars wederom zal ontfangen $116\frac{16}{25}$ Guld./ maar ik mijn verlegen vindende/ verzoeke het na 6 Maanden wederom/ mits dat den Intrest zal na geregtigheyd en beloop des teyds voldaan worden: De Vrage is, hoe veel ten 100 ik ontfangen zal? Antwoord, $8\frac{8}{25}$ Gulden. Dog na waarheyd $7\frac{461}{677}$ Gl. Zie zulks breedvoerig in A. VAN LINTZ, 3de *Deel*, Intrest en Rabat, Zom 6

Digitized by Google

Byvoegzel.

A zend ten eynde des Jaars aan B een Reekening Lu-rant / en Noteert daar op de volgende Interessen: Vrage, hoe veel die beloopen?

Van 1 Jan. tot 12 Maart / over	950: —:	à 4 p. Ct.	7: 6:-
Van 12 Maart tot 20 Juny /	2150: 10:	———	23: 12:-
Van 20 Juny tot 2 Septemb.	850: 15:	———	6: 18:-
Van 2 Septemb. tot 31 Dec.	784: 18:	———	10: 7:-

Antwoord, Gl. 48: 3:-

Nota. Het Jaar gerekend op 365 Dagen. De gebrokens *ongeteld.*

Ymand verdisconteert den 11 September 1767. een Wissel-brief / groot 6000 Gulden / gedateert 10 Augustus des zelven Jaars / vervallende 3 Maanden na dato / à 3 per Cento 's Jaars: Vrage, *na de* disconto en zuyvere Ontfangst?

Let wel van 11 September tot de verval-teyd zijnde 10 November, staat 60 Dagen, voeg hier by 4 loop of Respyt-dagen; het Jaar gerekent op 360 Dagen, volgens gebruyk der Disconte.

Anders 3 per C. 's Jaars is $\frac{1}{4}$ per C. 's Maands.

100	3 per Cto
360	64 : 32
6	6000
4	

Disconto 32
6000
—
68

$\frac{64 - 1}{30 - 4}$ | $\frac{16}{30}$ of $\frac{8}{15}$

6000
$\frac{8}{15}$ ——— 32 Disconto
—
5968 Ontf.

Winst-

40. Als een Hollandsche Daalder tot Amsterdam doet 40 Stuyvers / en de Wissel van daar op Londen gaat tegen 22 Stuyvers op een Maand teyds / en den Intrest gerekend tegen 9 ten 100 's Jaars Winst: Vrage, hoe veel die Daalder tot Londen waardig is? Antw. $36\frac{7}{11}$ Stuyv.

De Wissel gaat 22 Stuyvers, tegen 20 Stuyvers.

12 —	9 —	1	$\frac{3}{4}$ Winst
$100\frac{3}{4}$ —	100 —	22	$21\frac{337}{403}$ Stuyv.
$21\frac{337}{403}$ —	20 —	40	Komt $36\frac{7}{11}$ Stuyv.

41. Item / een Koopman tot Amsterdam / trekt Wissel op Dantzig / de Somme van 1500 Gulden / om aldaar te doen hebben 22 Grossen voor yder Gulden / en doet zijnen Man de party terstond wederom op hem trekken / ontfangt voor $22\frac{1}{4}$ Gros een Gulden / met nog $\frac{1}{2}$ ten 100 profijt: Vrage, hoe veel den Koopman met zijn Wissel / en ten 100 in 't Jaar gewonnen heeft / als hy 4 Maanden in Wissel heeft gestaan? Antw. $9\frac{39}{89}$ Gulden heeft de Koopman verlooren op de geheele Wissel / en $1\frac{663}{737}$ ten 100 in 't Jaar verlooren.

Gl. Gros Gl.
1 — 22 — 1500
22

100 — $100\frac{1}{2}$ — 33000
Gl.
$22\frac{1}{4}$ — 1 — 33165

Komt $1490\frac{50}{89}$
1500

Rest $9\frac{39}{89}$ Verlies op de Wissel.

$1490\frac{50}{89}$	$9\frac{39}{89}$
132660	840
2211	14
737	100
M. 4	12 : 3

737 — 1400

Dus $1\frac{663}{737}$ Verlies ten 100 in 't Jaar.

Digitized by Google

6. Zo ymand nam 500 Gulden op Intrest / tegen 10 ten 100 voor een Jaar / en gaf die weder aan een ander tegen den zelfden Intrest voor een Jaar / rekenende alle 3 Maanden Intrest op Intrest: Vrage, hoe veel Winst hy gedaan heeft? Antw. 51 Guld. $18\frac{33}{256}$ Stuyv.

7. Item / zo ymand schuldig waar te betalen over een Jaar $551\frac{4}{5}\frac{641}{120}$ Guld. / en prezenteerd dat dadelijk te geven / mits dat hy korten zoude tegen 10 ten 100 's Jaars / en rekenen alle 3 Maanden Winst-gewin: Vrage, hoe veel hy tellen moet? Antw. 500 Gulden.

8. Item / zo ymand schuldig waar te betalen over 18 Maanden 600 Guld. / en prezenteerde die contant te geven: Vrage, hoe veel het zoude wezen / zo hy Winst-gewin tegen 10 ten 100 's Jaars korteden? Antw. $519\frac{37}{77}$ Guld.

* Zoek de korting voor een Jaar, en dan voor 6 Maanden.

9. Een neemt op Intrest 500 Gulden voor 3 Jaar en 6 Maanden / tegen 10 ten 100 in 't Jaar te rekenen Winst op Winst: De Vrage is, hoe veel hy ten eynde des tyds in alles zal uyt keeren? Antw. 698 Gulden / 15 Stuyv. 8 Penn.

Rabatteerd drie-maal tegen 10 ten 100, en de vierde reys 5 ten 100, om dat het 6 Maanden is, die wind ½ zo veel als 12 Maanden.

10. Een geeft Geld op Intrest voor 3½ Jaar / tegens 10 ten 100 's Jaars gerekend / Winst op Winst / ontfangt in alles 698 Gulden / 15½ Stuyv. Vrage, hoe veel zyn uytgegeven Somme is geweest? Antw. [illegible]0 Gulden.

11. Een

11. Een geeft 500 Gulden op Intrest / tegen 10 ten 100 's Jaars / wil wederom hebben als hy het ontfangt 698 Gulden / 15½ Stuyv.: De Vrage is, hoe lang die zullen uyt staan / rekenende alle Jaaren Winst op Winst? Antw. 3 Jaar / 6 Maanden.

100 —— 110 —— 500 | 550
100 —— 110 —— 550 | 605
100 —— 110 —— 605 | 665 — 10

geheele Cap.
698 — 15½
665 — 10

Cap. Winst. Maand. Cap.
100 — 10 — 12 — 665½ — 33 — 5½

Komt 6 Maanden.

Brengt u Capitaal verkeerd, en werkt na den Regel.

Anders als den Autheur, en zekerder.

Calculatie.

Cap. Intr. Cap.
100 — 10 — 500

In 't Jaar 50 Intr.

698 : 15 : 8
500 : — : —

Jaar
50 — 1 — 198 : 15 : 8

Komt voor eerst 3 Jaar /
De Brook teld niet.

Rabbatteer nu dus 3 Jaar.

110 — 100 698 : 15 : 8
of 11 — 10

Jaar.
1 : $\frac{1}{11}$ — 63 : 10 : 8
635 : 5 :
2 : $\frac{1}{11}$ — 57 : 15 :
577 : 10 :
3 : $\frac{1}{11}$ — 52 : 10 :
525 : — :
500

M.
50 —— 12 —— 25

Komt 6 M. dus 3 Jaar en 6 M.

$22\frac{1}{2}$ —— 25 —— 28 | komt $31\frac{1}{9}$ ß.

Anders.

$$\begin{array}{c} 25 \\ 22\frac{1}{2} \\ \hline \end{array}$$

$22\frac{1}{2}$ —— $2\frac{1}{2}$ —— 28 | $3\frac{1}{9}$ Winst
28 by : $31\frac{1}{9}$ ß.

7. Een Koopman heeft Zyde/ die hem kost 28 ß/ Vermangeld die tegen Engels Laken/ dat kost $22\frac{1}{2}$ ß d'Elle/ en steld het in Mangeling op 25 ß: Vrage, hoe hoog zal de ander de Zyde stellen/ om 8 ten 100 meerder te Winnen als gelijke Mangeling? Antw. $33\frac{3}{5}$ ß.

8. Twee Kooplyden verbuyten haar Koopmanschap tegen den anderen/ de een heeft Veneetze Zyde/ die hy $3\frac{1}{9}$ ß hooger steld als hem die staat; d'ander heeft Engels Laken/ dat hem contant staat $22\frac{1}{2}$ ß/ of in verbuyting tot 25 ß d'Elle: Vrage, hoe veel 't ℔ Zyde contant gekost heeft? Antw. 28 ß.

9. Twee Vermangelen haar Koopmanschap/ d'een heeft Veneetze Zyde/ die hy houd $3\frac{1}{9}$ ß minder in Contant als in Mangeling; d'ander heeft Engels Laken/ dat hy d'Elle steld in Mangeling op 25 ß/ of in Contant op $22\frac{1}{2}$ ß: Vrage, hoe veel 't ℔ Zyde in Mangeling gesteld word? Antw. $31\frac{1}{9}$ ß.

10. Twee Kooplyden verbuyten met den anderen haar Koopmanschap/ d'een heeft 150 Steen Vlas/ tot 5 Guld. Contant de Steen/ en in Vermangeling $5\frac{1}{2}$ Guld./ d'ander heeft Overleer/ den Dekker tot 12 £ Contant: Vrage, hoe veel hy die verkoo-koopen zal zonder schade/ na advenant het Vlas/ mede

Jaaren.	N°. 4.
1	9411765
2	8858132
3	8337065
4	7846649
5	7385081
6	6950664
7	6541801
8	6156989
9	5794813
10	5453942
11	5133122
12	4831174
13	4546987
14	4279517
15	4027781
16	3790853
17	3567802
18	3357988
19	3160459
20	2974550

Tafel van Intreſt op Intreſt / van den Penning 16 / of $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars / om tot Gereed Geld te brengen een Zomme die over eenige Jaaren te betalen is / ook mede hoe veel men voor een uytgedane Zomme / ten eynde eenige Jaaren / tellen zal. De Wortel hier van is als vooren 10000000.

Tot Onderwijs.

Om dezen Tafel te maken, zo neemt als in de voorgaande Tafelen gedaan is, de Wortel 10000000, en zegt, 17 geven 16, hoe veel 10000000? komt $9411764\frac{12}{17}$; vermits de Brook meer is dan $\frac{1}{2}$, zo ſteld in ſtede van de agterſte 4 een 5, als boven, en is voor de eerſte Termijn; wijders zegt, 17 geven 16, hoe veel 9411765? komt dan $8858131\frac{13}{17}$; de Brook is meerder dan $\frac{1}{2}$, zo maakt van de agterſte 1, 2, is het Getal voor 't tweede Jaar. Doet zo voort tot zo veel Jaaren als 't u beliefd, en wat Penning of 't ook is.

Volgt een bewijs, dat men zig op welgemaakte Tafelen wel vertrouwen mag.

16. Zo 200 Guld. uyt gedaan word voor twee Jaaren op Intreſt / tegen $6\frac{1}{4}$ ten 100 's Jaars Winſtgewin / dan komt 'er ten eynde des tyds $225\frac{25}{32}$ Guld.

Digitized by Google

Vrage, hoe veel gedagte A in Geld ontfangen zal/ en hoe veel Hennip krijgt hy/ mede hoe hoog B de Hennip in Mangeling stellen zal/ op dat de Mangeling gelijk zal zijn? Antw. A zal ontfangen $289\frac{1}{3}$ Gulden/ en $22\frac{77}{105}$ Schip-℔ Hennip/ B zalze tot $38\frac{2}{11}$ Guld. in zetten.

16. A en B Mangelen te zamen haar Koopmanschap tegen den anderen/ A heeft 6900 ℔ Peper/ tot 34 ₰ 't ℔ Contant/ en steld het in Mangeling op 42 ₰ 't ℔/ B heeft 44 Last Pruyze Rogge/ tot 115 G-gl. 't Last Contant waardig/ die hy zo hoog in Mangeling stellen wil/ dat hy als A in gelijke Zommen even veel Mangel-geld bekomt/ en zo zy de Waar geheel aan den anderen Vermangelen: Is de Vrage, hoe veel 't Last Rogge in Mangeling gesteld moet worden/ en hoe veel d'een d'ander in Contant tellen zal? Antw. 137 G-guld. $11\frac{3}{11}$ Stuyv 't Last Rogge in Mangeling/ A zal B Contant tellen 1219 Guld.

17. Item/ A en B Mangelen met den anderen/ A heeft Hennip 't Centenaar om 35 Gulden Contant/ steld die in Mangeling op $38\frac{2}{11}$/ B heeft 10 Last/ 9 Mudde Carwe/ steld die in Mangeling op 112 Gulden 't Last/ begeerd $\frac{1}{4}$ Contant Geld/ zijn alzo met malkander te vreeden: De Vrage is, hoe veel 't Last Carw Contant staat/ en hoe veel Contant Geld/ en Hennip hy voor de Carw ontfangen zal? Antw. 't Last Carw kost Contant 105 Gulden/ en zal ontfangen $22\frac{77}{105}$ Centenaar Hennip/ met nog $289\frac{1}{3}$ Gulden Contant.

18. A en B Vermangelen haar Koopmanschappen/ A steld de zijne van 28 Contant op 32 in Mangeling/ B brengt de zijne van 22 tot 25: De Vrage is, wie van beyde de beste Mangeling gedaan heeft/ en

Digitized by Google

kortende 6 ten 100 's Jaars/ rekenen Winst van Winst: Vrage, hoe veel 't contant bedragen zoude? Antw. 267 $\frac{44841}{148877}$ Guld.

22. Item/ een koopt een Huys voor 2400 Gulden/ te betalen 600 Gulden gereed/ de rest met 200 Gulden 's Jaars/ tot de volle betalinge toe/ nu alzo den Kooper vermag den Termijn-brief af te lossen/ en korten 6¼ ten 100 's Jaars/ rekenende Winst-gewin; werd gevraagd hoe veel den Verkooper voor 't Huys contant ontfangen zal? Antwoord, 1945 Gulden/ 13 Stuyv. 2 Penn. iets meer.

Deze moet door de volgende Tafel met het 9 Jaar-getal gemaakt worden, &c.

Jaaren.	N°. 5.
1	9411765
2	18269897
3	26606962
4	34453611
5	41838692
6	48789356
7	55331157
8	61488146
9	67282959
10	72736901
11	77870023
12	82701197
13	87248184
14	91527701
15	95555482
16	99346335
17	102914197
18	106272185
19	109432644
20	112407194

Tafel van Intrest op Intrest van den Penning 6¼ ten 100 's Jaars/ en is om tot contant te brengen/ als de betalinge geschieden in vervolgende Jaaren/ alle Jaaren even veel.

Tot Onderwijs.

Om deze Tafel te maken, zo neemt een groot Getal van 10000000 of meer; en zegt, 17 geven 16, hoe veel de Wortel 10000000? komt 9411765 voor het eerste Jaar: Addeerd hier toe u groot Getal of Wortel 10000000, komt dan 19411765, dat Multipliceerd met 16, en het Facit Divideerd door zal dan komen 182698

Digitized by Google

't tweede Jaar-getal, daar toe u groot Getal dan wederom met 16 Gemultipliceerd, en door 17 Gedivideerd, komt 26606962 voor 't derde; doet dit tot zo veel Jaaren als gy begeerd, elke reys u groot Getal daar toe Adderende.

23. Een Schip werd verkogt voor 6700 Guldens/ te betalen met 1500 Gulden gereed/ en 500 Guld. 's Jaars/ tot de volle betalinge toe/ alzo de Koopers vermogen den Termijn-brief af te lossen/ en contant te tellen alle de Koop-penningen/ mits kortende tegen den Penning 16/ rekenende Winst van Gewin: Vrage, hoe veel de Contanten bedragen zullen? Antw. 5238 Gulden/ 10 Stuyv.

6700	5 (200	10 Jaaren Reste
1500 Contant	5500	200 Gl. voor
5200		het 11 Jaar.

Beziet op de bystaande Tafel het tiende Jaar, en werkt als 't volgt:

10000000 —— 72736901 —— 500 Gl.

Komt Gl. 3636/ St. 16/ 7 Duyt.

Rest nog 200 Guld. voor 't 11 Jaar te korten; daarom beziet op de Zomme van 't 11 Jaar, in de Tafel van N°. 4. en doet aldus:

10000000 —— 5133122 —— 200 Gl.

Komt Gl. 102 — 13 — 1 Duyt.
3636 — 16 — 7
1500 — 0 — 0

Gl. 5239 — 10 — 0 Duyt.

24. J-

24. Item / een is ſchuldig 1240 Gulden / te betalen in 8 Jaaren: te weeten / 300 Gulden over drie Jaaren / de Reſt zal de volgende Jaaren met gelijke payen betaald worden / dat is met 188 Gl. 's Jaars: Vrage, of men deze twee betalinge terſtond teffens wilde betalen / en korten tegens den Penning 16 's Jaars / reckenende Winſt van Winſt / hoe veel die beloopen zouden? Antw. 905 Guld. / 17 Stuyv. 9 Penn. / weynig meer na de Tafel.

Beziet op N°. 5. 't vijfde Jaar werkt na behooren, Komt 786 Gulden, 11 Stuyvers, 6 Penn. weynig minder, Addeerd daar toe 300 Gulden, Komt 1086 Guld. 11 Stuyv. 6 Penn. gaat op N°. 4. 't derde Jaar, werkt als vooren, Komt als boven.

25. Een Man is ſchuldig te betalen 905 Gulden / 17 Stuyvers / 9 Penningen / accordeerd met zijnen Crediteur die te behouden op Winſt-gewin / tegen $6\frac{1}{4}$ per Cento 's Jaars / en geven na 3 Jaaren uyt Capitaal en Winſt / elk Jaar een evengelijke paye: De Vrage is, hoe veel de Jaarlijkze paye / en in alles de Somme bedragen zal? Antw. yder paye 187 Gulden / 19 Stuyvers / 15 Penningen / wat meer / in alles 1240 Gulden.

Multipliceerd 905 Gulden, 17 Stuyvers, 9 Penn. met 10000000, komt 9058781250, die Divideerd door 't derde Jaar-getal van de Tafel N°. 4. komt 1086 Gulden, 11 Stuyvers, 5 Penningen, weynig meer, neemt daar af 300 Gulden, blijft 786 Guld. 11 Stuyv. 5 Penn. wat meer, die Multipliceerd met 10000000, komt 187 Guld. 19 Stuyv. $15\frac{36127972}{41828892}$ Penn., welk is gantſch weynig minder dan 188 Gulden voor een Jaarlijkze pay, Multipliceerd 188 met 5 Jaaren, komt met de voorgaande uyt-geſtelde 300 Gulden, 1240 Gulden.

An-

110 —— 100 —— 48 | $43\frac{7}{11}$

$10\frac{5}{7}$ —— 10

$\frac{1}{5}$ --- $2\frac{1}{7}$ —— $2\frac{1}{7}$

$8\frac{4}{7}$ —— $7\frac{6}{7}$ —— $43\frac{7}{11}$ | 40 ß.

33. Als twee Koopluyden tegen malkander Mangelen/ en dat de een van 10 Guld. maakt 16 Gulden/ en $\frac{1}{4}$ Contant Geld ontfangt/ d'ander van 20 Guld. 25 maakt/ en ontfangt $\frac{1}{5}$ gereed Geld: Nu is de Vrage, wie van beyde meest ten 100 gewonnen heeft? Antw. $16\frac{2}{3}$ Wind d'eerste ten 100 meer als de laatste.

34. Als men d'El Zwart Laken verkoopt voor 6 Gulden/ 15 Stuyvers/ bevind men gewonnen te hebben 8 ten 100: Vrage, hoe veel men ten 100 zal winnen/ als men d'El verkoopt voor 6 Gulden/ $7\frac{1}{2}$ Stuyver? Antw. 2 ten Honderd.

35. Twee Mangelen/ A heeft 60 Ellen Laken/ à 34 ß d'El/ B 72 Ellen Grof-greyn/ tot 24 ß d'El: Vrage, wie d'ander toe geven moet? Antw. B moet A toe geven 15 £/ 12 ß.

36. Twee Mangelen/ den eenen heeft 20 Last Rogge/ à 450 Gulden 't Last/ en in Mangeling zet hy 't zelve op 474 Gulden 't Last/ den anderen heeft Erweten/ à 150 Gulden 't Last Contant: Vrage, hoe hoog hy de Erweten in Mangeling stellen zal/ om gelijke Mangeling te hebben/ en hoe veel Last Erweten hy geven zal voor de Rogge? Antw. op 158 't Last/ en moet geven 60 Last Erweten.

37. Item/ twee Koopluyden Mangelen/ d'een heeft Pruymen/ 't Cent. tot 10 Gulden gereed/ en in Mangeling 12 Guld./ maar wil $\frac{1}{2}$ Contant ontfangen; nog heeft hy Wol/ 't Cent. tot 28 Guld. Contant/

tant/ en in Mangeling 36 Gulden/ maar wil $\frac{1}{4}$ in Geld hebben/ de ander heeft Leydsche Koussen/ het Paar tot 3 Gulden contant: Vrage, hoe hoog hy die in Mangeling stellen zal/ om 12 per Cento te winnen boven zijn Mede-man? Antw. 4 Gulden/ $16\frac{48}{115}$ Stuyv.

Mangeling met teyd.

1. ZO een Koopman Koopmanschap hadde/ die hem kost 8 Stuyvers d'Elle/ en in Mangeling stelde op 13 Stuyvers/ gevende 9 Maanden dag/ en dat een ander zodanige Waaren hadde/ die hem stond op 12 Stuyvers 't ℔/ en 6 Maanden dag gave: Vrage, hoe hoog hy die in gelijke Mangeling zoude zetten? Antw. op 17 Stuyv.

Verminderd den eersten zijnen Winst in de Mangelingen, na den anderen zijn teyd.

Aldus:

Mangel. 13
Contant 8

9 —— 5 —— 6

Komt $3\frac{1}{3}$ Winst.
Add. 8 Cont.

Cont. —— Cont.
8 —— $11\frac{1}{3}$ —— 12

17 Mang.

Anders.

13
8

Cap. ——
8 —— 5 —— 12
9 Maand. 6

Komt 5 Winst.
12

17

Digitized by Google

Nog anders.

8 —— 13 —— 12 | $19\frac{1}{2}$
12
——
9 —— $7\frac{1}{2}$ —— 6 | Winst.
5
12 C.
——
17

2. Item / Lysbeth en Trijn, Vermangelen haar Koopmanschap / Lysbeth heeft Vlas tot 8 Stuyv. 't ℔ / en in Mangeling zet zy 't op 13 Stuyvers / geeft 9 Maanden dag / Trijn heeft Linnen / dat haar kost 12 Stuyv. Contant / steld dat in Mangeling op 17 Stuyv. d'Elle: Vrage, hoe veel teyds zy geven moet om gelijke Mangeling te doen? Antw. 6 Maanden.

13
8
Cont. —— Cont. | Winst Maand. | Maand.
8 —— 5 —— 12 | $7\frac{1}{2}$ —— 9 —— 5 | 6

Anders door Gezelschap.

Mang. 13 — 8 Cap. 17 Mangel.
Cont. 8 — 9 Maand. 12 Contant.
——
5 —— 72 —— 5
——
Komt 72 Gemultip. Capit. en teyd.
Cont. 72 ——
6 Maanden.

Nog

Nog anders door de Regel van Vijf verkeerd.

```
                                              17
Cap.  ———————          Cap.                   12
8 ——— 5 ——————— 9 ——— 12 ———————             ———
      12                                       5
     ————         36 { 6 Maand.                8
      60           6                          ———
                                              40
                                               9
                                             ————
                                              360
```

3. Ik en Hy Mangelen ons Goed / 't mijn kost 8 Stuyv. 't ℔ / stel 't in tot 13 Stuyvers / geev' 9 Maanden teyd / 't zijn steld hy in d'Elle tot 17 Stuyvers / geeft 6 Maanden teyd / zegt my hoe veel hem die gereed kost? Antw. 12 Stuyvers.

4. Judith heeft Lijnwaat / dat zy in Mangeling steld op 5 Stuyvers hoger dan 't haar staat / gevende 9 Maanden dag / alzo doet Sara met haar Vlas / dat haar kost 12 Stuyvers 't ℔ alleenlijk / dat zy geeft 3 Maanden minder dag: Vrage, wat d'Elle Lijnwaat ingekogt staat? Antw. 8 Stuyvers.

5. Twee Boeren Mangelen te zamen / d'een heeft Garst van 8 Stuyvers 't Schepel / en in Mangeling 13 Stuyv. / d'ander heeft Boekweyt / 't Schepel tot 12 Stuyvers / en in Mangeling 17 Stuyvers / d'een geeft 3 Maanden dag meer dan d'ander: Vrage, hoe veel dag die gegeven heeft? Antw. 9 Maanden.

6. Als men maakt van 8 in Mangeling 13 / en van 12 / 17; en dat beyde geven te zamen 15 Maanden dag: Vrage, na den dag van elk / hoe veel die is? Antw. 9 Maanden en 6 Maanden.

Digitized by Google

13	3		17	2	
8	8	$1\frac{3}{5}$ proport.	12	12	$2\frac{2}{5}$
	5			5	proport.
Winst 5			Winst 5		

$1\frac{3}{5}$
$2\frac{2}{5}$

Maand.
4 —— 15 —— $1\frac{3}{5}$ | 6 ; $2\frac{2}{5}$ | 9

7. A steld zijn Waar op 24 Stuyvers in Mangeling / die hem kost 18 Stuyvers gereed / neemt $\frac{1}{6}$ Contant / geeft 4 Maanden dag: Vrage, zo B zijn Koopmanschap kost 3 Gulden / en 6 Maanden dag geeft; hoe veel hy die in Mangel stellen zal? Antw. 4 Gulden / $18\frac{4}{7}$ Stuyv.

8. A en B Mangelen te zamen / A maakt van 18 / 24; geeft eenige Maanden dag; neemt $\frac{1}{6}$ Contant / B maakt van 60 / $98\frac{4}{7}$ / gevende 6 Maanden dag: Vrage, hoe veel Maanden A gegeven heeft? Antw. 4 Maanden.

In de voorgaande Mangeling hebben wy eenige Vragen van den Autheur wat veranderd en gesteld, na de ordinaire manier van bewerkinge, maar zullen deze laten gelijk den Autheur, en diend de Leerling wel agt te nemen op de mening, want alhier moet D ten 100 meer winnen, zo veel moet C verliezen, daarom moet C 12 Gulden Contant eerst 8 ten 100 Verliezen, om in de Winst te blyven voor haar beyde.

9. C en D ruylen te zamen haar Waaren / C heeft Loot / het Centenaar tot 12 Gulden Contant / dat steld hy in verbuyting op 15 Guld. / begeerd $\frac{1}{5}$ gereed Geld / en gevende 8 Maanden dag / D heeft Schotze Carzayen / 't Stuk tot 5 £ / 10 ß / geeft 5 Maan-

5 Maanden / begeert 8 ten 100 meer te winnen als C: Vrage, hoe veel hy die inzetten zal? Antw. op $42\frac{512}{584}$ Gulden.

108 —— 100 —— 12

$8\frac{1}{9}$ — $3\frac{8}{9}$ — 33 Gl.
8 Mang. 5 Mang.

Komt $9\frac{512}{584}$ Winst
33 by / komt als boven.

Cont.		Mang.
$1\frac{1}{9}$	——	15
3		3
		$\frac{1}{5}$
$8\frac{1}{9}$	——	12
		$8\frac{1}{9}$
		$3\frac{8}{9}$

10. Hy en Zy ruylen Goed aan Goed / Hy heeft Haring de Ton 12 Gulden Contant / en in 't verruylen zet die op 15 Gulden / eyst $\frac{1}{5}$ contant / Zy heeft Noordze Deelen / het Kleyn-honderd tot 5 £ / 10 ß Contant / en in ruyling tot $42\frac{512}{584}$ Gulden / geeft 5 Maanden dag / gewind alzo 8 ten 100 meer als Hy doet: De Vrage is, hoe veel Winst dat Hy gehad heeft / en hoe veel dag hy heeft gegeven? Antwoord, $3\frac{8}{9}$ Winst / 8 Maanden dag.

Doet als vooren.

Gl.	Winst	Maand.	Gl.	Winst
33 ——	$9\frac{512}{584}$ ——	5 ——	$8\frac{1}{9}$ ——	$3\frac{8}{9}$

Komt 8 Maanden.

11. Als twee Mangelen / en den eenen van 5 tot $7\frac{1}{2}$ komt / en $\frac{1}{3}$ gereed ontfangt / gevende 6 Maanden dag / den anderen maakt van 9 tot 10: Vrage, wat teyd die geven zal om gelijke Mangeling te hebben? Antw. $\frac{2}{3}$ Maand.

12. Item / twee ruylen te zamen / d'een steld 5 op $7\frac{1}{2}$ in ruyling / geeft 6 Maanden dag / ontfangt $\frac{1}{3}$ aan Contant Geld: Vrage, zo d'ander 9 Contant

 heeft /

Digitized by Google

heeft / en $\frac{2}{3}$ Maand geeft / wat profijt hy daar op heeft / Antw. 1.

13. Item / twee ruylen te zamen / d'een steld 7 op $7\frac{1}{2}$ / ontfangt $\frac{1}{3}$ gereed / de ander steld 9 op 10: Vrage, hoe veel elk ten 100 Wind? Antw. $11\frac{1}{9}$ elk.

14. Wanneer 5 word gesteld op $7\frac{1}{2}$ / en ontfangt $\frac{1}{5}$ Contant / en 6 Maanden dag geeft / de ander van 9 op 10 steld / en $\frac{2}{3}$ Maand word gegeven: De Vrage is, wat elk ten 100 in 't Jaar gewonnen heeft? Antwoord, 200 elk.

15. Twee Kooplupden Mangelen / A heeft Goed van 15 Gulden Contant / het welk hy in Mangeling steld op 20 Gulden / gevende van 6 Maanden dag / B heeft Waaren van 5 £ / steld het op $7\frac{1}{2}$ £: Vrage, hoe lang dag hy moet geven / om gelijke Mangeling? Antw. 9 Maanden.

Rekeningen van Verzenden.

Deze Rekening bestaat meest in de weetenschap van de Wissel / ofte gang van 't Geld / in het een en 't andere Land / als mede in de differentie van 't Gewigte / Maten en Ellen.

Nota. Een Poolze Gulden heeft 30 Grossen.

1. Item / een Koopman koopt tot Koningsbergen 36 Last Rogge / tot 70 Poolze Guldens 't Last / die zend hy op Amsterdam / betaald voor Vragt en andere Onkosten 180 Poolze Guldens in alles: Vrage, hoe veel G-guldens hem het Last aldaar kosten zal / als de Wissel gaat $30\frac{1}{3}$ Poolze Grossen voor den G-gulden? Antw. $74\frac{16}{91}$ G-gulden is 't Last tot Amsterdam.

Digitized by Google

Ducaten van 375 Marabadis / en alzo hy geeft 3 Gulden / 4 Stuyv. voor elken Ducaat: Zo is de Vrage, hoe veel Ducaten hy zal ontfangen? Antwoord, 636 Ducaten / $35\frac{5}{32}$ Marabadis.

30. Item / een Koopman in Spanjen geeft op Amsterdam 636 Ducaten / $35\frac{5}{32}$ Marabadis aan Wissel / om voor elken Ducaat die 375 Marabadis doen / t'ontfangen 3 Gulden / 4 Stuyvers: Vrage, hoe veel Guldens hy ontfangen zal? Antwoord, 2035 Gulden / 10 Stuyv.

Gl.	Proeve.	Gl.
$3\frac{1}{5}$ ——	1	—— $2035\frac{1}{2}$

31. Een Koopman in Amsterdam slugt Wissel op Spanjen / tot 63 Stuyvers de 375 Marabadis / en van daar het Retour 385 Marabadis / voor 70 Stuyvers / verliezende 5 Maanden teyds: Vrage, na de Winst ten 100 in 't Jaar? Antw. $19\frac{57}{77}$ ten 100 Winst.

Stuyv.   Stuyv.
63 —— 375 —— 70 | $416\frac{2}{3}$ Marabad.
| 385

385 —— $21\frac{2}{3}$ —— 100
5   12

Facit $19\frac{57}{77}$ Winst.

32. Wanneer een G-gulden binnen Amsterdam doet 3 Gulden / 3 Stuyvers / hoe veel zal die in Spanjen doen / als de Wissel gaat op 75 Stuyvers / voor den Ducaat van 375 Marabadis? Antwoord, 315 Marabadis.

33. Als een G-gulden in Spanjen doet 315 Marabadis / en tot Amsterdam 3 Gulden / 3 Stuyvers:

Digitized by Google

Onkosten 55 Gulden / 10 Stuyvers: Vrage, als de Wissel gaat op 52 Stuyvers voor de Kroon / tot 45 ß Tornois / hoe veel France Kroonen hem die aldaar kosten zullen? Antwoord, 373 Kroonen / $12\frac{3}{28}$ ß Tornois.

52 —— 45 —— 970 – 10 | 373 Kroon.
$12\frac{3}{28}$ ß.

5. Een koopt tot Frankfort 560 Riemen Papier / tot 2 Florijnen min 16 Kreytzers de Riem / brengt die tot Amsterdam / betaald Vragt / Tol- en Inkomst-geld 120 Gulden: Vrage, zo de Wissel gaat op 40 Stuyvers voor den Florijn / wat hem de Riem tot Amsterdam komt te kosten? Antwoord, 3 Gulden / $8\frac{2}{7}$ Stuyv.

NOTA. Den Florijn in Wissel word gerekend op 65 Kreytzers, en in Courant op 60 Kreytzers.

Florijn Kreytz.
2 —— 0 leend 60
—— 16 Kreytz.

Florijn Kreytz.
1 —— 60 —— 1 —— 44
60

Riem
1 —— 104 Kreytz. —— 560
104 Kreytz.

40 — 65 — 120 Gl.

3900 Kreytz. 58240
voor Ongeld. Vragt. Tol. 3900

Kreytz. St.
65 — 40 —— 62140
Riem.

Riem 560 —— 38240 st. – 1

Antw. 3 Guld. $8\frac{2}{7}$ Stuyv.

6. Van

40. Als een Hollandsche Daalder tot Amsterdam doet 40 Stuyvers / en de Wissel van daar op Londen gaat tegen 22 Stuyvers op een Maand teyds / en den Intrest gerekend tegen 9 ten 100 's Jaars Winst: Vrage, hoe veel die Daalder tot Londen waardig is? Antw. $36\frac{7}{11}$ Stuyv.

De Wissel gaat 22 Stuyvers, tegen 20 Stuyvers.

12 ——	9 ——	1	$\frac{3}{4}$ Winst
$100\frac{3}{4}$ ——	100 ——	22	$21\frac{337}{403}$ Stuyv.
$21\frac{337}{403}$ ——	20 ——	40	Komt $36\frac{7}{11}$ Stuyv.

41. Item / een Koopman tot Amsterdam / trekt Wissel op Dantzig / de Somme van 1500 Gulden / om aldaar te doen hebben 22 Grossen voor yder Gulden / en doet zijnen Man de party terstond wederom op hem trekken / ontfangt voor $22\frac{1}{4}$ Gros een Gulden / met nog $\frac{1}{2}$ ten 100 profijt: Vrage, hoe veel den Koopman met zijn Wissel / en ten 100 in 't Jaar gewonnen heeft / als hy 4 Maanden in Wissel heeft gestaan? Antw. $9\frac{39}{89}$ Gulden heeft de Koopman verlooren op de geheele Wissel / en $1\frac{663}{737}$ ten 100 in 't Jaar verlooren.

Gl. Gros Gl.
1 —— 22 —— 1500
22
————
100 —— $100\frac{1}{2}$ —— 33000
Gl.
$22\frac{1}{4}$ —— 1 —— 33165
————
Komt $1490\frac{50}{89}$
1500
————
Rest $9\frac{39}{89}$ Verlies op de Wissel.

$1490\frac{50}{89}$	$9\frac{39}{89}$
132660	840
7711	14
737	100
M. 4	12 : 3

737 —— 1400

Dus $1\frac{663}{737}$ Verlies ten 100 in 't Jaar.

 42.

42. Van Amsterdam gaat de Wissel op Augsburg 42 Stuyvers / tegen 65 Kreutzers / en van Augsburg op Venetien 147 Florynen / à 60 Kreutzers 't stuk / voor 100 Ducaten / tot hoe veel Stuyvers komt de Wissel dan van Amsterdam op Venetien voor een Ducaat? Antw. $56\frac{322}{325}$ Stuyv.

43. Als een Ducaat tot Amsterdam waardig is 4 Gulden een Stuyv. / en tot Dantzig doet 72 Grossen / en de Wissel aldaar is $104\frac{1}{2}$ Grossen voor 't £ / en men had 2000 Gulden te verwisselen / wat manier dat profytelyker zoude wezen / in Spetien of in Wissel / en wat het in 't geheel zoude verschelen? Antwoord, in Spetie is 't profytelyker op de geheele Som $722\frac{2}{9}$ Gros / en daarom best de Spetie genomen.

Van Mangeling.

De Uyt-rekening van Mangeling of Ruylinge / kan men gevoegelijk door den Regel van Drien verrigten. Hoewel dezelve naar inhoud der volgende Voorstellen tegenswoordig zeer weynig in gebruyk is / zo kan egter ymand door de kennis der Uyt-reekking daar van gewaar worden om by voorkomende gelegentheden te ontdekken / of eene hem voorgedragene Ruyling voor hem aanneemelyk zy / dan of zulks ondernomen word om hem te misleyden. De volgende Voorbeelden zyn in drie Deelen gescheyden; Namentlyk / ten eersten zulke die Goed om Goed stellen / ten tweeden zulke daar Goed tegens Goed en Geld zamen verruyld word / en ten derden zulke daar Goed en Geld zamen / tegens Goed met Teyd Betaling vermangeld word.

I. Een

1. Een Koopman heeft 12 Stukken Boratten / houdende elk Stuk $20\frac{1}{2}$ Ellen / tot $15\frac{1}{4}$ Stuyv. de El / wil die Vermangelen tegen Peper / tot $27\frac{1}{2}$ ₰ 't ℔: Vrage, hoe veel ℔ Peper hy daar voor ontfangen zal? Antw. $272\frac{46}{55}$ ℔.

2. Een Koopman Vermangeld 246 Ellen Borat / tot $15\frac{1}{4}$ Stuyv. d'El / tegens $272\frac{46}{55}$ ℔ Peper: Vrage, tot hoe veel 't ℔ Peper in-gesteld is? Antwoord, $13\frac{3}{4}$ Stuyv. of $27\frac{1}{2}$ ₰.

3. Een Koopman Vermangeld 246 Ellen Borat / tegen $272\frac{46}{55}$ ℔ Peper / tot $27\frac{1}{2}$ ₰ 't ℔: Vrage, hoe veel hy d'El Borat in-gesteld heeft? Antw. $30\frac{1}{2}$ ₰ / of $15\frac{1}{4}$ Stuyv.

4. Item / een Handelaar Vermangeld Boratten tegen $272\frac{46}{55}$ ℔ Peper / die hem aan-gerekend is tot $27\frac{1}{2}$ ₰ 't ℔ / daar tegen steld hy d'Elle van zijn Boratten op $15\frac{1}{4}$ Stuyver: Vrage, hoe veel Stukken Borat / yder Stuk lang $20\frac{1}{2}$ El / hy Vermangeld heeft? Antw. 12 Stukken.

5. Item / twee Kooplieden willen haare Koopmanschap Vermangelen tegen den anderen; d'een heeft Duyks Vlas 1200 ℔ / of 150 Steen / steld dat tot 5 Guld. den Steen; d'ander heeft 10 Dekker Overleer / tot 12 £ den Dekker: Vrage, hoe veel Contant Geld d'een den ander nog tellen zal? Antw. 30 Gulden zal de Vlas-verkooper ontfangen.

6. Twee Kooplieden willen Mangelen / d'een heeft Veneetze Zeyde tot 28 ß Vlaams 't ℔ / d'ander Engels Lasten tot $22\frac{1}{2}$ ß d'Elle / die hy in Mangeling steld tot 25 ß: Vrage, hoe veel d'ander de Zeyde in Mangeling zal stellen om niet verkort te wezen? Antw. op $31\frac{1}{9}$ ß.

Digitized by Google

$22\frac{1}{2}$ —— 25 —— 28 | komt $31\frac{1}{9}$ ß.

Anders.

25
$22\frac{1}{2}$
———
$22\frac{1}{2}$ —— $2\frac{1}{2}$ —— 28 | $3\frac{1}{9}$ Winst
28 by: $31\frac{1}{9}$ ß.

7. Een Koopman heeft Zeyde / die hem kost 28 ß / Vermangeld die tegen Engels Laken / dat kost $22\frac{1}{2}$ ß d'Elle / en steld het in Mangeling op 25 ß: Vrage, hoe hoog zal de ander de Zeyde stellen / om 8 ten 100 meerder te Winnen als gelijke Mangeling? Antw. $33\frac{3}{5}$ ß.

8. Twee Koopluyden verbuyten haar Koopmanschap tegen den anderen / de een heeft Veneetze Zeyde / die hy $3\frac{1}{9}$ ß hooger steld als hem die *staat*; d'ander heeft Engels Laken / dat hem *contant staat* $22\frac{1}{2}$ ß / of in verbuyting tot 25 ß d'Elle: Vrage, hoe veel 't ℔ Zeyde contant gekost heeft? Antw. 28 ß.

9. Twee Vermangelen haar Koopmanschap / d'een heeft Veneetze Zeyde / die hy houd $3\frac{1}{9}$ ß minder in Contant als in Mangeling; d'ander heeft Engels Laken / dat hy d'Elle steld in Mangeling op 25 ß / of in Contant op $22\frac{1}{2}$ ß: Vrage, hoe veel 't ℔ Zeyde in Mangeling gesteld word? Antw. $31\frac{1}{9}$ ß.

10. Twee Koopluyden verbuyten met den anderen haar Koopmanschap / d'een heeft 150 Steen Vlas / tot 5 Guld. Contant de Steen / en in Vermange-[illegible] $5\frac{1}{2}$ Guld. / d'ander heeft Overleer / den Dekker [illegible] £ Contant: Vrage, hoe veel hy die verkoo-[illegible]n zal zonder schade / na advenant het Vlas / mede

mede hoe veel Dekker hy daar voor geven zal? Antwoord, den Dekker op $79\frac{1}{5}$ Gulden / en zal voor 't Vlas geven $10\frac{5}{12}$ Dekker-Leer.

11. Twee Mangelen te zamen haar Koopmanschap tegen den anderen / d'een heeft Zeyde 28 ß 't ℔ / steld die in om 8 ten 100 te Winnen / d'ander heeft Engels Laken tot $22\frac{1}{2}$ ß d'El / wil mede 8 ten 100 Winnen: Vrage, hoe hoog elk zijn Waaren in-stellen zal? Antw. $30\frac{6}{25}$ ß / en $24\frac{3}{10}$ ß.

12. A en B Mangelen haar Waaren / A steld de zijne tot $30\frac{6}{25}$ ß / en Winst 8 ten 100 / B Wind op de zijne mede zo veel / als hy die steld op $24\frac{3}{10}$ ß: Vrage, hoe veel elks Waaren Contant waardig was? Antw. A 28 ß / B $22\frac{1}{2}$ ß.

13. Twee Kooplieden Mangelen te zamen / A heeft 5 Last Rogge / tot 76 G-guld. 't Last / nog 12 Last / 13 Mudden / 2 Schepels Garst / tot 54 G-gulden 't Last / wil 210 Guld. aan Geld ontfangen / B heeft grove Peper tot 34 ₰ 't ℔: Vrage, hoe veel Ponden Peper A ontfangen zal boven zijn 210 Guld.? Antw. $1490\frac{10}{17}$ ℔ Peper.

14. Item / A heeft 5 Balen grove Peper / wegen netto 1600 ℔ / tot 34 ₰ 't ℔ / die verruyt hy tegens tweederley Waaren / de een kost 5 Stuyvers / en de ander 8 Stuyv. 't ℔ / A bedingt te willen hebben $\frac{1}{3}$ part Contant Geld / en van elke Waar even-veel Ponden: De Vrage is, hoe veel Contant Geld / en hoe veel ℔ van elks B aan A zal geven? Antw. $453\frac{1}{3}$ Gulden Contant / en $1394\frac{34}{39}$ ℔ van elks.

15. Twee Mangelen tegen malkander / A heeft 10 Last 9 Mudde Tarwe / tot 105 Gulden 't Last / en in Mangeling tot 112 Gulden / B heeft Hennip tot 14 Rijksdaalders 't Schip-pond / of 35 Guld. Contant / A begeert $\frac{1}{4}$ gereed Geld / de Rest aan Hennip:

Vra-

Digitized by Google

Vrage, hoe veel gedagte A in Geld ontfangen zal/ en hoe veel Hennip krijgt hy/ mede hoe hoog B de Hennip in Mangeling stellen zal/ op dat de Mangeling gelijk zal zijn? Antw. A zal ontfangen $289\frac{1}{3}$ Gulden/ en $22\frac{77}{105}$ Schip-℔ Hennip/ B zalze tot $38\frac{2}{11}$ Guld. in zetten.

16. A en B Mangelen te zamen haar Koopmanschap tegen den anderen/ A heeft 6900 ℔ Peper/ tot 34 ß 't ℔ Contant/ en steld het in Mangeling op 42 ß 't ℔/ B heeft 44 Last Pruyze Rogge/ tot 115 G-gl. 't Last Contant waardig/ die hy zo hoog in Mangeling stellen wil/ dat hy als A in gelijke Sommen even veel Mangel-geld bekomt/ en zo zy de Waar geheel aan den anderen Vermangelen: Is de Vrage, hoe veel 't Last Rogge in Mangeling gesteld moet worden/ en hoe veel d'een d'ander in Contant tellen zal? Antw. 137 G-guld. $11\frac{3}{11}$ Stuyv 't Last Rogge in Mangeling/ A zal B Contant tellen 1219 Guld.

17. Item/ A en B Mangelen met den anderen/ A heeft Hennip 't Centenaar om 35 Gulden Contant/ steld die in Mangeling op $38\frac{2}{11}$/ B heeft 10 Last/ 9 Mudde Tarwe/ steld die in Mangeling op 112 Gulden 't Last/ begeerd $\frac{1}{4}$ Contant Geld/ zijn alzo met malkander te vreeden: De Vrage is, hoe veel 't Last Tarw Contant staat/ en hoe veel Contant Geld/ en Hennip hy voor de Tarw ontfangen zal? Antw. 't Last Tarw kost Contant 105 Gulden/ en zal ontfangen $22\frac{77}{105}$ Centenaar Hennip/ met nog $289\frac{1}{3}$ Gulden Contant.

18. A en B Vermangelen haar Koopmanschappen/ A steld de zijne van 28 Contant op 32 in Mangeling/ B brengt de zijne van 22 tot 25: De Vrage is, [illegible] van beyde de beste Mangeling gedaan heeft/ en

en hoe veel d'een d'ander ten 100 overtreft? Antw. A Wind $\frac{1}{2}$ in 't Honderd meer als B, en daarom de beste Mangeling.

19. A en B Mangelen / A heeft Camerijks-doek / d'Elle Contant waardig 28 Stuyvers / en in Mangeling 32 Stuyvers; B heeft eenige Stukken Boratten / d'Elle tot 22 Stuyvers Contant waardig: Vrage, hoe hoog B zijn Borat stellen zal in Mangeling / om 5 ten 100 meerder te Winnen als A? Antw. op $26\frac{14}{35}$ Stuyv. d'El Borat.

20. A en B verruylen Waar tegens Waar / en A heeft Camer-doek tot 28 Stuyv. d'Elle Contant waardig / B heeft Boratten / yder Elle Contant waardig 22 Stuyvers / en in Mangeling gesteld op 25 St. Vrage, hoe hoog zal A d'Elle Camer-doek in Mangeling stellen / om 10 ten 100 meer te gewinnen als gelijke Mangeling? Antwoord, d'Elle Camer-doek 35 Stuyvers.

21. C en D ruylen te zamen / C maakt van 3 G-gl. 4 Gulden / D maakt van 4 Gulden 10 Stuyvers / 14 ß / 6 ₰: Vrage, wie van haar beyde meest verlooren heeft / en hoe veel het in 't 100 verscheeld? Antw. C Verliest $1\frac{5}{7}$ in 't 100 meer als D.

22. C en D Verruylen haar Waar / C maakt van 3 Gulden 10 Stuyvers / 5 Gulden; D in gelijke Ruyling steld de zijne op 6 Gulden: Vrage, hoe veel Geld 't Goed van D Contant gekost heeft? Antw. $4\frac{1}{5}$ Gulden.

23. A en B stellen haar Waaren tegen den anderen / 70 G-gulden steld A in Mangeling op 86 G-gulden / B steld zijn 36 G-guld. op 44 G-gulden / A wil nog 10 meer Winnen: Vrage, hoe hoog B 't zijne daar in stellen zal? Antw. $49\frac{13}{35}$ G-guldens.

24. A

8. Een Potte-Schipper tot Zwart-sluys/ laad in zyn Schip 8 Lasten Spond-Turf/ betaald 'er voor te zamen met de Ongelden daar op gedaan/ de Somme van 150 Ryders/ vaard 'er mede tot Amsterdam/ verkoopt aldaar de 100 Manden voor 13 Gulden/ betaald de Accys/ mede 't Bier-geld voor de Dragers/ te zamen 18 Stuyv. op de 100 Manden; nu genomen dat hy voor elk Last uyt meet 225 Manden: Zo is de Vrage, hoe hoog den Ryder gerekend is/ en hoe veel hy gewonnen of verlooren heeft/ rekenende $2\frac{1}{2}$ Ryder op twee slegte Daalders in Wissel? Antwoord, $31\frac{1}{2}$ Ryder gewonnen/ de waarde van een Ryder is 24 Stuyv.

9. Van Zwol word op Breda gezonden 24 Lasten Boekweyt/ betaald Vragt en Ongeld: te weeten/ 3 Gulden per Last voor de Vragt/ en nog 5 ß Vlaams voor de Ongelden per Last/ de Maat aldaar verkoopt men tot 23 Stuyvers/ waar af de 38 een Last doen: Vrage, hoe veel hy met 100 Gulden gewonnen of verlooren heeft/ zo 't Last op 24 G-guld. Ingekogt is geweest? Antw. met yder 100 Wind hy $11\frac{77}{393}$ Guld.

10. Item/ een Koopman tot Amsterdam heeft 5400 ℔ Koopmanschap/ die hem yder ℔ kost 15 Stuyv. welk hy van daar verzend op Frankfort/ betaald van elk 300 ℔ Gewigt aan de Factoors tot Zwol/ die dat moeten leveren binnen Frankfort/ 10 Gulden; nu alzo hy geern wilde winnen 20 ten 100 's Jaars/ gevende 6 Maanden dag: Zo is de Vrage, hoe duur hy 't ℔ aldaar moeste verkoopen/ verliezende aan 't Gewigt 12 op 't 100 ℔; dat is/ 112 ℔ doen tot Frankfort 100 ℔/ en dat de Wissel gaat 42 Stuyvers/ voor 65 Kreytzers? Antwoord, $29\frac{126}{225}$ Kreytzers 't ℔.

11. Item/

Digitized by Google

11. Item / 't Schepel Boekweyt tot 17 Stuyvers Ingekogt / 't Schepel Garst tot 15 / en de Haver tot 9 Stuyvers / en word wederom Verkogt / d'Boekweyt tot 21 Stuyv. het Schepel / de Garst tot 18 Stuyv. / en de Haver tot 11 Stuyv. Vrage, aan wat Zaad de meeste Winst ten 100 is gedaan? Antw. aan de Boekweyt / want die wind $23\frac{9}{17}$ ten 100 / de Garst wind 20 ten 100 / en de Haver $22\frac{2}{9}$ ten 100 / ergo / Boekweyt 't meeste Winst.

12. Zeker Dantziger Koopman heeft tot Amsterdam t'ontfangen ettelijke 100 Gulden: De Vrage is, wat hem profytelijker is t'ontfangen / de 50 Gulden in Wissel / op 22 Poolze Grossen voor den Gulden / of 51 Gulden tegen 23 Grossen den Gulden? Antw. de eerste conditie.

Multipliceerd $\frac{50}{22}$ en $\frac{51}{23}$ in kruys, daar meest boven kumt, is de profytelijkste Wissel.

13. Ik hebbe zekere Stoffe / die my kosten Ingekogt tot 15 ß d'Elle / verzendende die op Dantzig / betalende voor de Onkosten 3 Stuyv. op d'Elle / houdende dat 5 Ellen aldaar doen / 4 Ellen hier: De Vrage is, of ik 12 ten 100 / daar by nog $1\frac{1}{2}$ ten 100 voor Provizie des Factoors wilde Winnen / en dat de Wissel ging tot 23 Poolze Grossen voor de Guld. / hoe veel ik d'Elle aldaar zoude doen verkoopen? Antw. $151\frac{2353}{3200}$ Grossen.

14. Tot Cobilens worden gekogt 20 Voeder Rinze Wijnen / ik neme datze houden 6 Amen 't Stuk / den Am tot 40 Daalders / die word gebragt tot Deventer / geeft voor Vragt / Tol en andere Ongelden van yder Voeder 5 G-gulden / worden aldaar verkogt op 3 Maanden dag / en op yder Deventer Am gewonnen 8 G-gulden / De Vrage is, als 't Voeder tot Deventer heeft 8 Amen / en den Wis-

Digitized by Google

Wissel gaat 44 Kreytzers tegen 28 Stuyvers / en den Daalder geld 70 Kreytzers / hoe veel 't Aam tot Deventer verkogt is? Antw. 56 G-gulden / 9 Stuyvers / $13\frac{9}{11}$ Penningen.

Zilver en Goud-Rekeningen.

Hier is nodig / dat men weete 't Gewigt / waar mede men het Zilver en het Goud in de Verhandelinge weegt / elke Landschap heeft byna zijn gezet Gewigt / in deze Landen gebruykt men tweederley: te weeten / Engels en Troys Gewigt / welk geschied by Once en Engelsen.

Die zeker in deze Rekening wil verkeeren,
Moet dit Gewigt eerst wel van buyten leeren.

Een	Mark	doet	8 Once / of 16 Loot / of ½ ℔.
	Once		20 Engelsen.
	Engels		32 Azen.

Penning of Fransch Gewigt.

Een	Mark	doet	8 Oncen.
	Pond		24 Penningen.
	Penning		24 Greynen.
	Greyn		24 Azen / Priemen / of Garoben.
	Aas		24 Pelletten / of Secunden.
	Pellet		24 Tertien / of Mallosken.

Tot d'Assay deeld men het Goud.

Een { Mark in 24 Caraten.
Caraat in 12 Greynen.

Het

Het Zilver.

Een { Mark is 12 Penningen / of 12 ₰ / of 8 Oncen.
Groot is 24 Greyn.
Greyn is 24 kleyne Greynen.

NOTA. Wanneer een Mark Gouds weegt 24 Caraten, zo is 't fijn en louter Goud, houd het minder, zo is 't onfijn, en hebbende ander Stoffe in zig, als een Mark Zilver houd 12 Penningen, zo is het fijn en louter Zilver, geen meer dan 24 Caraten; en kan een Mark Gouds in zig, nog ook een Mark Zilver meer dan 12 Penningen niet houden, daarom zoekt men door den Gulden Regel Detri, hoe veel fijns het Goud of Zilver in heeft.

1. Item / 10 Oncen hoe veel Penningen of ₰ zijn 't? Antw. 15 Penningen / of 15 ₰.

Daarom zegt:

Nota. 8 Oncen is een Mark; 12 Penning is een Once.

	Once	Penn.	Once.
Mark	8 ——	12 ——	10
			12
			20
			10
			120
		8	15 P.

Anders.

Nota. 1 Onc. is $1\frac{1}{2}$ Pen. daarom zegt aldus:

	Pen.	Once	
Onc. 1 ——	$1\frac{1}{2}$ ——	10	15 Penn.
		$1\frac{1}{2}$	

2. Item / 15 Penningen / hoe veel Oncen zijn 't? Antw. 10 Oncen / doet als vooren.

3. I-

Digitized by Google

3. Zegt my hoe veel Greynen 15 ℈ of Penningen zijn? Antw. 360 Greyn / 1 ℈ / of 1 Penning is 24 Greyn.

4. Item / 10 Oncen hoe veel Engelse zijn 't? Antw. 200 Engelse.

5. Zegt eens hoe veel Greynen dat 50 Engelsen zijn? Antw. 90 Greynen.

8 Onc. is —— 12 Penn.
20   24 Greyn.

Engels

160 —— 288 —— 50 | 90 Greyn.

6. 90 Greynen hoe veel Engelse zijn 't? Antwoord, 50 Engelsen.

Penn. 12   8 Onc.
Greyn 24   20 Eng.

Greyn.

288 —— 160 —— 90
9
36 —— 20 —— 90
4
9 —— 5 —— 90
10
5

50 Engelsen.

7. Item / 4 Penningen hoe veel Caraten zijn 't? Antw. 8 Caraten.

Nota. Een Mark is 12 Penningen, ook 24 Caraten, daarom zegt:

12 —— 24 —— 4
3   3
8 Caraten.

8, Item /

Digitized by Google

8. Item/ 8 Caraten hoe veel Penningen zijn 't?
Antw. 4 Penningen.

Car. 24 —— 12 —— 8
3 3 ——
4 Penn.

9. Item/ 8 Caraten/ hoe veel Greynen zijn 't?
Antw. 96 Greynen.

10. Item/ 8 Caraten/ hoe veel Engelse zijn 't?
Antw. $53\frac{1}{3}$ Engelsen.

Nota. Een Mark heeft 24 Caraten.
Een Mark heeft 8 Oncen.
Een Once heeft 20 Engels.

Caraten.
24 —— 160 —— 8 | $53\frac{1}{3}$

11. Item/ 10 Oncen/ 12 Engelsen/ hoe veel Penningen en Greynen zijn 't? Antw. 15 Penningen/ $21\frac{3}{5}$ Greyn.

Nota. Een Mark is 8 Oncen, 1 Once 20 Engelsen, een Mark 24 Caraten, een Caraat 12 Greyn.

24 Carat.
12 Greyn.
Mark —— Onc. Engels
1 —— 288 —— 10 —— 12
8 4 —— 20
20 72 ——
—— 8 —— 212
160 9 9
4 —— —— (3
40 1008
8 —— Greyn Pen. 5 ——
5 24 —— 1 —— $381\frac{3}{8}$ Greyn.
——
15—$21\frac{3}{5}$ Greyn.

Digitized by Google

Anders.

Once 8 —— 12 Penningen
10 —— 12

19 | 1/2
2 | 1/2

120
6
1 ——— $4\frac{4}{5}$

~~12~~ ——— $4\frac{4}{5}$
8
15 ——— $21\frac{3}{5}$

12. Item/ 15 Penningen/ $21\frac{3}{5}$ Greynen/ hoe veel Engelsch Gewigt het is? Antwoord, 10 Oncen/ 12 Engelsen.

24 Caraten ook 8 Oncen in 't Mark
12 Greynen 20 Engelsen

288 ——— 160 ——— 15 ——— $21\frac{3}{5}$
24

Komt 10 Oncen 12 Engels.

Anders.

12 ——— 8
15 —— $21\frac{3}{5}$ of $\frac{6}{10}$

120
4
2
1
0 ——— $6\frac{2}{3}$
$3\frac{1}{3}$ is 't $\frac{1}{2}$ getal.
$0\frac{2}{3}$

12 | 1/2
6 | 1/2
3 | 1/2
1 | 1/3
$\frac{5}{10}$ | 1/2
$\frac{1}{10}$ | 1/5

~~12~~ ——— 4
12
Onc. 10 ——— 12 Eng.

13. Item/ 7 Penningen/ 18 Greynen/ 20 Kleyn-greynen/ hoe veel Oncen/ Engelzen en Azen zijn 't? Antwoord, 5 Oncen/ 3 Engelzen/ $25\frac{13}{27}$ Azen.

Pen. Onc. Pen. Greyn Kleyn-greyn

1 —— $\frac{2}{3}$ —— 7 —— 18 —— 20

24 24
34 2
—— 20 186
576 —— 24
3 40 ——
—— 32 4484
1728 —— 1280
1280 ——
5139520
832

| (25 | 10 (3 | $5\text{-}32\text{-}5\frac{13}{27}$
3311 | 10
37 |

Anders.

12 —— 8
7 — 18 — 20
——
56

12 | $\frac{1}{2}$ 4
3 | $\frac{1}{4}$ 1
3 | $\frac{1}{4}$ 1
12 | $\frac{1}{8}$ 0 —— 8 —— $10\frac{2}{3}$
6 | $\frac{1}{2}$ 1 —— $21\frac{1}{3}$
2 | $\frac{1}{3}$ $17\frac{7}{9}$

62 —— 5 —— $17\frac{7}{9}$

Once 5 —— 3 —— $25\frac{13}{27}$

14. Item/ 5 Once/ 3 Engelze/ $25\frac{13}{27}$ Azen/ hoe veel Penning-gewigt is 't? Antw. 7 Penningen/ 18 Greyn/ 20 Kleyn-greyn.

Digitized by Google

8 —— 12

5 — 3 — $25\frac{13}{27}$

Neemt 2 Oncen voor $\frac{1}{10}$ Engels, 1 Once voor $\frac{1}{2}$ van 2 Oncen, 16 Greyn voor $\frac{1}{2}$ van 1 Engels, 8 Greyn voor $\frac{1}{2}$ van 16, een voor $\frac{1}{8}$ van 8, $\frac{9}{27}$ voor $\frac{1}{3}$ part van een, $\frac{3}{27}$ voor $\frac{1}{3}$ van $\frac{9}{27}$, en $\frac{1}{27}$ voor $\frac{1}{3}$ van $\frac{3}{27}$, komt als boven.

15. Als men een Mark Gouds houd op $22\frac{1}{4}$ Caraten Alois / hoe veel Alois heeft dan 5 Mark? Antw. 111 Caraten / 3 Greynen.

16. Item / als een Mark gehouden word op $22\frac{1}{4}$ Caraten Alois / hoe veel Alois houd 7 Mark / 5 Oncen? Antw. 6 Mark / 20 Caraten / $1\frac{1}{8}$ Greyn.

17. Als onder 40 Mark is 32 Mark Alois: Vrage, hoe veel dan onder een Mark is? Antw. $\frac{4}{5}$ Mark / of 9 ℥ / $14\frac{2}{5}$ Greyn.

18. Item / twee Massen Gouds / wegen de een 20 Mark / 3 Oncen / tot 3 Groot Alois in 't Mark / de ander 26 Mark / 6 Oncen / 10 Engels / heeft 9 ℥ in 't Mark: Vrage, hoe veel Alois / de een door de ander houd in 't Mark? Antw. 9 ℥ / $10\frac{274}{755}$ Greyn.

Mark	Once	Engels	℥			
20	3	0	10	203	6	0
26	6	10	9	241	2	10
46	9	10		Komt 444	8	10

als boven.

19. Item / een Once Goud dat fijn is / kost 20 Guld. wat kost $1\frac{1}{2}$ Mark? Antw. 240 Gulden.

20. Wanneer een Mark fijn Goud kost 100 Gulden / en een heeft een Once gehouden / wat is zijn waarde? Antw. $12\frac{1}{2}$ Gulden.

21. Als een Mark fijn Goud waardig is 100 Gulden: Vra-

Vrage, wat kost een ℥? Antwoord, $8\frac{1}{3}$ Gulden.
22. Ik heb een Mark Zilver / kost 100 Gulden / wat dan een Caraat? Antw. $4\frac{1}{3}$ Gulden.
23. Mijn is een Mark fijn Gouds vereerd van 100 Gulden / wil daar van verkoopen een Engels: De Vrage is, hoe duur ik het verkoopen zal? Antw. 12 Gulden / 10 Stuyvers.
24. Ik was eens uyt om mijn wat te vermaken / en vond op den Weg een Goude Ketting / die een Mark fijn Goud zwaar was / en alzo ik die verkoopen wilde by 't Greyn: Zo is de Vrage, wat ik daar voor ontfangen zal / als 't Mark waardig was 100 Gulden? Antwoord, $6\frac{17}{18}$ Stuyvers.
25. Een ℔ fijn Goud is waardig 744 Gulden / wat zal gelden een Aas? Antw. 1 Stuyv. $7\frac{1}{4}$ Penn.
26. Eens kogt ik een Zilvere Beker / wegende 5 Oncen / 4 Engelzen / tot 4 Gulden 16 Stuyvers de Once: Vrage, wat mijn die Beker koste? Antw. 24 Gulden / $19\frac{1}{5}$ Stuyvers.
27. Item / 20 Mark / 6 Oncen / 12 Engels fijn Zilver / koopt men tot 22 Gulden / 15 Stuyvers 't Mark: Vrage, wat die geheele klomp Zilver dan waardig is? Antw. 473 Gulden / $15\frac{3}{4}$ Stuyv.
28. Een klompe rouw Zilver van 38 Mark / 2 Oncen / houd elk Mark $9\frac{1}{4}$ ℥ fijns in / word gekogt tegen 20 Gulden / 10 Stuyvers yder Mark fijn / Vrage, hoe veel die klomp fijns weegt / en in Geld bedraagt? Antw. zy is zwaar 29 Mark / 5 ℥ / 19 Greyn / 12 klein-greyn fijn / beloopt 604 Gulden / 8 Stuyvers / $9\frac{1}{2}$ Penning.
29. Een Goud-smit koopt een Masse rouw Zilver / weegt 54 Mark zwaar / daar af yder Mark in houd / 30 Goud als Zilver onder een / 10 Grooten / onder welke 10 ℥ zijn 4 Caraten Goud / 't Mark fijn Zilver kost hem $20\frac{1}{2}$ Gulden / en 't Once Gouds

Digitized by Google

$24\frac{1}{4}$ Gulden: Vrage, wat hy daar voor in 't geheel moet betalen? Antw. 2484 Gulden.

30. Item / een klomp Zilver / daar onder eenig Goud / weegt 26 Mark / 3 Oncen / 12 Engelzen / elk Mark houd in 4 Caraten / 4 Greynen Goud / en 6 Oncen / $11\frac{1}{9}$ Engels Zilver / het Mark fijn Zilver kost 18 Gulden / 15 Stuyvers / en een Caraat Gouds 8 Gulden / 12 Stuyvers: Vrage, hoe veel fijn daar van elks is / en hoe veel de geheele klomp in Geld beloopt? Antw. $1391\frac{3509}{3200}$ Gulden / zoekt 't fijn.

31. By een Mark Zilvers / houdende 8 ß fijn / word gesmolten 8 ß Koper: Vrage, hoe veel fijn 't Mark dan nog inhoud? Antw. $4\frac{4}{5}$ ß.

```
12 ß
 8
------      ß fijn    Mark
20 ------- 8 ------- 1
                     12
                     18  |
                    ---- |
                     96  | 4⅘ ß.
                     20  |
```

32. By een Mark Zilver / houdende 6 ß fijn / word by gesmolten 4 ß ander Koper: De Vrage is, hoe veel fijn dat 't Mark dan nog in heeft? Antw. $4\frac{1}{2}$ ß.

33. Een Zilver-smit heeft 2 Massen Zilver / wegende te zamen 24 Mark / de zwaarste tot 28 Stuyvers 't Loot / en de ligtste tot 26 Stuyvers 't Loot / bedragende te zamen $521\frac{1}{5}$ Gulden: De Vrage is, hoe veel Mark yder Masse Zilver gewogen heeft / en wat yder Masse gekost heeft? Antw. $13\frac{3}{4}$ Mark / en $10\frac{1}{4}$ Mark / in Gelde 308 Gulden / en $213\frac{1}{5}$ Guld.

MERKT:

Digitized by Google

MERKT: Zeyd den Autheur, ſtelt of de 24 Mark koſten 28 Stuyvers 't Loot, wat 'er komt, daar af Subſtraheerd $521\frac{1}{5}$ Gulden, ſchiet over 328 Stuyvers, die Divideerd door 't verſchil van de waarde van een Loot, komt 164 Loot, of 10 Mark 4 Loot voor de ligtſte Mas; de Reſt is ligt te vinden, wy zullen deze Vraag beantwoorden, buyten het zeggen van den Autheur.

St. Mark
Loot 1 —— 26 —— 24
16 Loot.

$521\frac{1}{5}$ Gl.
28 $499\frac{1}{5}$ 384
26 Loot —— 26
1 — 22 Gl.
Verſchil 2 20 988|4
$499\frac{1}{5}$ Gl.
(12
440 | 210 | $13\frac{3}{4}$ Mark / trekt die
2 | 10 | van 24 Reſt $10\frac{1}{4}$

Anders, en ook goed.

Onc. St. Mark Onc. Stuyv. Mark
1 —— 28 —— 24 1 —— 26 —— 24
16 16

384 Onc. 380 Onc.
28 26

1075|$\frac{1}{2}$ 998|4

$521\frac{1}{5}$
$537\frac{1}{5}$ Gl. $499\frac{1}{5}$ $499\frac{1}{5}$ Gl.
$521\frac{1}{5}$

22 Verſchil.
Verſch. $16\frac{2}{5}$

Digitized by Google

Verschil

22

$16\frac{2}{5}$

$38\frac{2}{5}$ —— Mark 24 —— < 22 | $13\frac{3}{4}$ Mark; $16\frac{2}{5}$ | $10\frac{1}{4}$ Mark.

Rekend elke Masse tot zijn Geld elk byzonder, komt als begeert word.

Deze of diergelijke kan men door Vals ook ligtelijk beantwoorden, maar alzo den Leerling nog geen Vals is geleerd, zo zullen wy hem hier niet plaatzen, maar wy zullen hem in de Regel Vals ook beantwoorden, die het lust kan hem op zoeken.

34. Een hebbende 42 Loot Zilver / houdende 10 Loot fijn 't Mark / wil een Wijn-schaal daar af laten maken / mits dat 't eerst gefijnt zal worden / tot 12 Loot fijns 't Mark / en zal de Schale zo veel wegen / dat de Zilver-smit voor zijn arbeyd behouden zal / zo veel Zilver als hem komt tegen 10 Stuyvers 't Loot / rekenende het Mark fijn tegen 20 Gulden: Vrage, hoe veel de Wijn-schaal wegen zal / en den Smit voor zijn maakzel zal houden? Antw. $22\frac{19}{23}$ Loot de Kop zwaar / en $12\frac{4}{23}$ Loot voor de Smit zijn arbeyden.

Loot Loot Loot

12 —— 42 —— 10 | 35 / tot 12 Loot fijns.

16 —— 20 —— 12 | Fac. 15 Guld.

Beziet hoe veel 't fatzoen bedraagd.

't Loot Stuyv.

1 —— 10 —— 16 | Facit 8 Guld.

hier by 15 Gl.

Komt 23 voor 't Mark.

Be-

Beziet hoe veel fijns de 35 Lood fijn inhoud.

16 ——— 12 ——— 35 | Fac. $26\frac{1}{4}$ fijn.

Zoekt de waarde wat de Wijn-schaal kost.

Loot Gl.
16 ——— 20 ——— $26\frac{1}{4}$ Loot.

Facit $32\frac{13}{16}$ Guld.

Zoekt na de zwaarte.

Gl. 23 ——— 16 ——— $32\frac{13}{16}$ / Facit $22\frac{12}{23}$ Loot.

Substraheerd de zwaarte van de 35 Lood gefijnt Zilver, zal komen 't geene voor 't maken gelaten word; te weeten, $12\frac{4}{23}$ Lood fijn Zilver.

Anders.

Mark Loot fijn Loot
1 ——— 10 ——— 42 | $26\frac{1}{4}$ Loot fijn.
16

Loot fijn Mark Loot fijns
12 ——— 1 ——— $26\frac{1}{4}$ | 35 Loot tot
16 | 12 Loot fijns.

Loot St. Mark Mark Gl. Loot.
1 ——— 10 ——— 1 1 ——— 20 ——— 12
16 16 20
10

16|0 240 / 16 ——
8 Gl. 15 Gl.
8 Gl.

23 Gl. 't mark.

 15 Gl.

15 Gl.
8 Gl.

——— Loot $\left\{\begin{array}{l} 25 \\ 8 \end{array}\right.$ | $22\frac{19}{23}$ Loot.

23 — 35 —< 8 | $12\frac{4}{23}$ voor 't fatzoen.

Mark Gl. Loot.
1 —— 23 —— $22\frac{19}{23}$ is de Schaal zwaar.
16

$32\frac{13}{16}$ Gl. kost de Schaal.

Proeve.

Een Loot geeft 10 Stuyvers van fatzoen / hoe veel $22\frac{19}{23}$ Loot? Antw. 11 Guld. $8\frac{6}{23}$ Styv.

Ofte zegt aldus:

Loot Loot Loot
16 ——— 12 ——— $12\frac{4}{23}$ | Facit $9\frac{3}{23}$ Loot.
Mark Gl.
1 ——— 20 ——— $9\frac{3}{23}$ / Facit komt ook
16
mede 11 Gl. $8\frac{6}{23}$ Stuyv. en is regt.

Alligatio of Menging

IS een Konstige Zamen-schikking of Menginge zommiger dingen die van ongelijke waardye zijn om dezelve op meerder middel en minder waardye te brengen / hetwelke ligter door Exempelen dan door veel Woorden geleerd en verstaan kunne worden; dog voor al dient men te weeten / dat het onmogelijk is uyt twee kleyne of mindere in stoffe / tot hooger of meerder waardye / een grooter te brengen: men diend altyd te letten dat twee stoffen (waar uyt men een an-

Digitized by Google

ander wil doen voort komen) het eene veel hooger/ en 't andere veel laager in waardye is als het geene men stellen zal/ stellende 't meerdere (dat boven het begeerde is) boven/ en dat minder is als het begeerde/ onder; voorts lost men de Vrage op door haar verschil/ de Rest leerd men door de Voorbeelden.

Alzo de Autheur maar een Antwoord op yder Vraag geeft, en veel van dezelve meerder Antwoorden onderworpen zijn, zo zullen wy zo veel het ons doenlijk is, nog een Antwoord daar by stellen, op dat de Leerling niet zoude staan op dit eenige Antwoord, en denken dat zijn werk niet goed en waar, want meest, maar niet alle zijn veel Antwoorden onderworpen.

1. Een Kruydenier heeft 3 Balen Gember/ wegende zuyver de eerste 200 ℔/ tot 6 Stuyvers 't ℔/ de ander 300 ℔/ tot 7 Stuyv. 't ℔/ de ander 400 ℔/ tot 8 Stuyvers 't ℔: Vrage, alzo hy die onder malkanderen storten wil/ en Verhalen/ hoe veel hem 't ℔ door malkander kosten zal? Antwoord, $7\frac{2}{9}$ Stuyvers 't ℔.

. . . ——— 6 ——— . . . .
. . . ——— 7 ——— . . . .
. . . ——— 8 ——— . . . .
——— Komt als boven. ———

2. Item/ een Koopman heeft 2 Massen rouw Zilver/ weegt d'een 18 Mark/ houd 8 ℥ fijn in 't Mark/ de ander weegt 24 Mark/ houd 10 ℥ fijn in 't Mark: De Vrage is, alzo hy die wil versmelten onder malkander/ hoe veel fijn elk Mark inhouden zal? Antw. $9\frac{1}{7}$ ℥.

3. Item/ een heeft tweederley Zilver/ daar af houd d'een 't Mark 15 Loot fijn/ de ander houd 7 Loot fijn in 't Mark/ wil daar af een Mark laten maken

Digitized by Google

van 12 Loot fijn: Vrage, hoe veel hy van beyden daar toe nemen zal? Antw. 10 Loot en 6 Loot.

Loot 12 < 7 | 5
15 | 3
Mark
8 --- 1 --- < 5 | 10
16 3 | 6

4. Item / men heeft 2 stukken rouw Zilver / dat een weegt 10 Loot / daar in is fijn tegen 15 Loot in 't Mark / dat ander weegt 6 Loot / daar in is fijn tegen 7 Loot in 't Mark / wil dat onder malkanderen smelten: Vrage, hoe veel fijns in 't Mark wezen zal? Antw. 12 Loot.

Loot fijn.

Mark 1 ——— 15 ——— 10 | $9\frac{3}{8}$
16

Mark 1 ——— 7 ——— 6 | $2\frac{5}{8}$
16

Komt 12 Loot.

5. Item / een Munt-meester heeft tweederley Zilver / daar af dat het Mark van 't een houd $10\frac{1}{2}$ ₰ fijns / het ander houd $7\frac{1}{4}$ ₰ fijns in 't Mark / begeert daar af te maken een Mark / van 9 ₰ fijns in 't Mark: Vrage, hoe veel hy van elks daar toe nemen zal? Antw. $6\frac{6}{13}$ ₰ / en $5\frac{7}{13}$ ₰.

₰ 9 < $10\frac{1}{2}$ | $1\frac{1}{2}$
$7\frac{1}{4}$ | $1\frac{3}{4}$
Mark
$3\frac{1}{4}$ --- 1 --- < $1\frac{1}{2}$ | $6\frac{6}{13}$
12 $1\frac{3}{4}$ | $5\frac{7}{13}$
12 ₰.

6. Item /

Digitized by Google

6. Item/ een Munt-meester heeft tweederley Zilver/ dat een houd in zig 12 Loot/ en het ander 7 Loot fijns/ begeert daar iets af te maken/ daar toe hy moet hebben 35 Mark/ elk tot $9\frac{3}{4}$ Loot fijn: Vrage, hoe veel hy van elke zoorte Zilver smelten zal? Antw. $19\frac{1}{4}$ Mark/ à 12 Loot/ en $15\frac{3}{4}$ Mark/ à 7 Loot in 't Mark.

7. Een Munt-meester heeft een Masse Zilver/ welk houd in 't Mark 9 Loot fijn: Vrage, hoe veel Koper hy daar toe doen zal/ dat het 7 Loot fijn houd? Antw. $4\frac{4}{7}$ Loot Koper.

7 < 0 | 2   Mark
     9 | 7 —— 1 —— 2

16
2
—— (4
32
7 ——
$4\frac{4}{7}$ Loot Koper.

De 0 is de Quantiteyt van 't Koper.

8. Item/ een Munt-meester heeft 28 Mark Zilver/ elk Mark houd $8\frac{1}{2}$ ₰ fijn: hoe veel fijn Zilver zal hy daar toe zetten/ om 't Mark te brengen tot 10 ₰ fijn? Antw. 21 Mark.

12 < 10, $8\frac{1}{2}$ 2 —— $1\frac{1}{2}$ —— 28 | 21 Mark

Anders.

28
1 —— $8\frac{1}{2}$ ₰.
——
238

28
1 —— 10 ₰
——
280
238
——
42
——

12
10
——
2 —— 1. 21 Mark.

An-

Anders.

28   28
1 — 8   1 —— 12
238   12   336
10   238
2 —— 1 —— 98
49
28
21 Mark.

9. Item / een Munt-meester heeft een Masse Zilver / weegt 28 Mark / tot 10 ₰ fijn 't Mark / wil daar van maken 2 Massen / 't een van $8\frac{1}{2}$ ₰ fijn in 't Mark / het ander van 12 ₰ fijn in 't Mark: Vrage, hoe zwaar yder Masse wegen zal? Antw. 16 Mark / tot $8\frac{1}{2}$ ₰ fijns in 't Mark / en 12 Mark à 12 ₰ in 't Mark.

12 < 10 | 2
$8\frac{1}{2}$ | $1\frac{1}{2}$
—— Mark
$3\frac{1}{2}$ —— 28 —— < 16 / à $8\frac{1}{2}$ ₰
12 / à 12 ₰.
28 Mark.

Anders.

28   28
1 —— 12   1 —— 10
336   280
336
12
$8\frac{1}{2}$ 56
$3\frac{1}{2}$ —— 1 —— 56 Mark | 28
16
12

Nog

Nog anders.

```
      28              28              28
 1 —— 10          1 — 8½          1 — 12
  ———————          ———————        ———————
  280 prijs       238             336
  238                             280 de prijs.
  ———————                         ———————
  4̸2̸ Verschil                      5̸6̸ Verschil.
1̸ ———                            1̸ ———
  6                                8
  8
  ———————       Mark.          ∠ 8 | 16 Mark.
  14 —— 28 ——                    6 | 12 Mark.
```

10. Item / een Munt-meester heeft een Masse Silver van 100 Mark / die hy meynd het Mark 10 ℔ fijn te houden / na dat geprobeerd hebbende / bevind op de Masse 16 ℔ fijns minder: Vrage, hoe veel fijn hy daar toe van doen zal hebben / om 't Mark tot 10 ℔ fijn te brengen? Antw. 8 ℔.

$$12 < \begin{matrix} 10 & | & 2 \\ 9\frac{21}{25} & | & \frac{4}{25} \end{matrix} \qquad \frac{16}{100} \Big| \frac{4}{\frac{4}{25}} \qquad \begin{matrix} 10 ℔ \\ \frac{4}{25} \\ \hline 9\frac{21}{25} ℔ \text{ fijn.} \end{matrix}$$

2 ——— 100 — $\frac{4}{25}$ | 8 ℔.

Anders.

```
      100 Mark
       10 ℔
      ————
     1000
       16
Mark  ———  Mark
100 ——— 984 —— 1 | 9 21/25 ℔ 't Mark.
```


Digitized by Google

$12 < \begin{matrix} 10 \\ 9\frac{21}{25} \end{matrix} \left| \begin{matrix} 2 \\ 2\frac{4}{25} \end{matrix} \right.$ 2 —— $2\frac{4}{25}$ —— 100 | 108

100

§ 8

11. Item / een Munt-meester heeft een Masse Zilver van 100 Mark / die hy meynde 't Mark 10 § fijn te houden / na dat geproheerd hebbende / bevind op de Masse 16 § fijn meerder te wezen / en wil daar eenig Koper in doen / om het Mark op 10 § fijn te brengen: Vrage, hoe veel Koper hy daar toe doen zal? Antw. $1\frac{3}{5}$ Mark.

12. Een Wijnkooper heeft een Oxhoofd Wijn van 110 Potten / tot 9 Stuyvers de Pot / nog heeft hy andere Wijn / de Pot van 5 Stuyvers: De Vrage is, hoe veel Potten hy van de laatste onder de eerste zal mengen / om die zonder Verlies te verkoopen tegen $7\frac{1}{2}$ Stuyver de Pot? Antwoord, 66 Potten.

Volgt nu eenige Vragen, die meer Antwoorden onderworpen zijn als een, daar vooren van is gezeyd.

13. Zo men heeft drieder ley Zilver / te weeten: van 11 / 8 / 5 § fijn in 't Mark / en men zal daar af een Werk maken / wegende 10 Mark / tot 9 § fijns 't Mark: Vrage, hoe veel men van elks daar toe van doen heeft? Antw. $5\frac{5}{9}$ / $2\frac{2}{9}$ / $2\frac{2}{9}$ Mark of 4 / $5\frac{1}{3}$ / $\frac{2}{3}$ Mark / of anders.

5   5 : 2 : 2

2   ———

2   11 : 8 : 5

—

9 —— 10 —— < 5 | $5\frac{5}{9}$ Mark à 11 §

2 | $2\frac{2}{9}$ / à 8 §

2 | $2\frac{2}{9}$ / à 5 §

———

10 Mark.

An-

Anders.

Mark	11	6		10 Mark
10	8	3		9
5	5			90
50				50
				40 Verschil

(16 | 4 Mark (1) $5\frac{1}{3}$ Mark
40 | 16)
6 | 3) 4

$9\frac{1}{3}$ — 10 — $9\frac{1}{3}$ Mark.

Facit 4 —— $5\frac{1}{3}$ —— $\frac{2}{3}$

14. Een Munt-meester heeft Zilver van 7/ 8/ 10 & fijn in 't Mark/ dat smelt hy onder een tot 58 Mark toe/ zijnde van $9\frac{1}{4}$ & in 't Mark: Vrage, hoe veel hy van elks daar toe genomen heeft? Antw. $8\frac{7}{10}$ van 7 & in 't Mark/ $8\frac{7}{10}$ van 8 & in 't Mark/ $40\frac{3}{5}$ van 10 &/ of 41 Mark à 10 &/ $7\frac{1}{2}$ à 8 &/ $9\frac{1}{2}$ à 7 &/ of nog anders.

$9\frac{1}{4}$ < 7 | $2\frac{1}{4}$ en $1\frac{1}{4}$ is $3\frac{1}{2}$
8 | $\frac{3}{4}$
10 | $\frac{3}{4}$

$3\frac{1}{2}$
$\frac{3}{4}$
$\frac{3}{4}$

Mark

5 —— 58 —— < $3\frac{1}{2}$ | $40\frac{3}{5}$
$\frac{3}{4}$ | $8\frac{7}{10}$
$\frac{3}{4}$ | $8\frac{7}{10}$

58 Mark.

An-

Anders.

Mark 58 7 ℔. — 406

10 | 3---6
8 | 1---2
7 |

Mark 58 $9\frac{1}{4}$ ℔.

$536\frac{1}{2}$ Verschil.
406
$130\frac{1}{2}$
261

(1, 7(5, 761, 66) 41 Mark

(1, 7 5, 7) $7\frac{1}{2}$ Mark/ $9\frac{1}{2}$ Mark.

15. Een Gout-smit maakt 2 Schroeven/ wegen te zamen 8 Mark/ tot 7 ℔ in 't Mark/ gebruykt daar toe drieder ley Zilver/ te weeten; van 6 ℔/ $7\frac{1}{4}$/ 8 ℔ in 't Mark: De Vrage is, hoe veel hy van elks daar toe verbruykt heeft? Antw. $3\frac{1}{13}$/ $2\frac{6}{13}$/ $2\frac{6}{13}$ Mark/ of 3 Mark/ $3\frac{2}{5}$ Mark/ $1\frac{3}{5}$ Mark/ of nog anders.

16. Item/ een Zilver-smit heeft drieder ley Zilver/ daar af wil hy een Werk maken van 12 Loot fijn in 't Mark: Vrage, alzo 't Zilver is van 10/ 13/ 15 Loot in 't Mark/ hoe veel hy van elks nemen zal tot 100 Mark? Antw. 50/ 25/ 25 Mark/ of 50/ 40/ 10 Mark/ of anders.

17. Item/ van tweederley Zilver/ van 10 en 8 ℔ fijns in 't Mark/ begeert men een Werk te maken van 12 Mark: Vrage, hoe veel Koper zal men daar by doen/ dat het Mark inhoud $6\frac{1}{2}$ ℔ fijn? Antw. $3\frac{1}{3}$ Mark Koper.

$6\frac{1}{3}$

$6\frac{1}{2}$ — 0 | $3\frac{1}{2}$ en een $\frac{1}{2}$ is 5 voor
— 10 | $1\frac{1}{2}$ 't Koper.
— 8 |

5
$6\frac{1}{2}$
$6\frac{1}{2}$

Mark Koper
18 — 12 — 5.

Komt $3\frac{1}{3}$ Mark Koper.

8. Item/ of men vierderley Zilver hadde/ te weeten: van 8/ 10/ 11/ 12 Loot fijn in 't Mark/ en dat onder den anderen wilde smelten tot een Werk van 80 Mark/ op $9\frac{1}{3}$ ℥ fijn yder Mark: Vrage, hoe veel men van elks daar toe nemen zoude? Antw. 40 Mark/ à 8 Loot/ $13\frac{1}{3}$ Mark van 10 Loot/ $13\frac{1}{3}$ à 11 Loot/ $13\frac{1}{3}$ à 12 Loot/ of 45 Mark à 8 Loot/ 5 Mark à 10 Loot/ 10 Mark à 11 Loot/ 20 Mark à 12 Loot/ of anders.

9. Een Wijntapper wil uyt 4 Vaten Wijn een Anker vullen/ houdende 32 Zwolze Kannen/ dat de Kanne kosten zal $8\frac{1}{2}$ Stuyver; de voorsz. Wijnen kosten hem 5/ 7/ 8/ en 12 Stuyvers de Kanne: Nu is de Vrage, hoe veel Wijn hy van elks zal nemen om dit Anker te vullen? Antw. $7\frac{7}{9}$ Kan à 12 Stuyv. $4\frac{11}{18}$ Kan van 8 Stuyv. $4\frac{11}{18}$ à 7 Stuyvers/ $4\frac{13}{18}$ à 5 Stuyv. de Kan; of 9 Kan à 12 Stuyvers/ 4 Kan à 8 Stuyv./ 1 Kan à 7 Stuyv. 8 Kan à 5 Stuyv. de Kan; of nog anders.

10. Wijn uyt 4 Oxhoofden/ word de Kan verkogt voor 12/ 11/ 10/ en voor 5 Stuyvers/ van die alle word een Anker gevuld/ houdende 32 Potten/ de Pot tot 8 Stuyvers: Vrage, hoe veel van elke zoorte daar in getapt zal worden? Antw. $5\frac{1}{3}$ Pot

L à 12

a 12 Stuyv. / $5\frac{1}{3}$ a 11 Stuyv. / $5\frac{1}{5}$ a 10 Stuyv. / 16 Potten a 5 Stuyvers; of 10 Potten a 12 Stuyv. 3 Potten 11 Stuyv. / $1\frac{3}{5}$ Pot a 10 Stuyv. $17\frac{2}{5}$ Pot a 5 Stuyv. de Potte / of anders.

21. Wijn / van 3 / 5 / 6 / 7 Stuyvers de Kanne / wil men verkoopen voor $5\frac{1}{2}$ Stuyv. de Kan / om een Tonnetje te vullen van 40 Kannen: hoe veel van van elks daar toe genomen zal worden? Antw. 8 Kan a 3 Stuyv. 8 a 5 / 12 a 6 / 12 a 7 Stuyv. de Kan; of 20 Kan a 7 Stuyv. de Kan / 4 a 6 St. 4 a 5 Stuyv. / 12 a 3 Stuyv. de Kan / of anders.

22. Van Wijn die gekogt is voor $5\frac{1}{2}$ Stuyver / $7\frac{3}{4}$ / $12\frac{1}{2}$ Stuyver / $15\frac{1}{4}$ Stuyver / word een Vaatje van vier Ankers gevuld / houdende elk 22 Potten / men bevind dat de Pot komt te staan op $9\frac{1}{4}$ Stuyver: Zegt my hoe veel van elke prijs daar in gedaan is? Antwoord,

				St.				
Facit	$24\frac{2}{11}$	Pott. tot		$15\frac{1}{4}$		27	Potten à	$5\frac{1}{2}$
	$10\frac{9}{11}$			$12\frac{1}{2}$		32	a	$7\frac{3}{4}$
	$8\frac{2}{9}$			$7\frac{3}{4}$	Facit	9	a	$12\frac{1}{2}$
	$44\frac{7}{9}$			$5\frac{1}{2}$		20	a	$15\frac{1}{4}$

Behalven nog verscheyde anderen.

23. Wijnen van 12 £ / 14 £ / 17 £ / 21 £ / 't Vat / hoe veel zal men van die onder een snyden / tot 18 Vaten toe / om zonder verlies 't Vat te verkoopen tot 16 £? Antw. $1\frac{1}{2}$ Vat / a 12 £ 't Vat / $7\frac{1}{2}$ a 14 £ / 6 a 17 £ / 3 Vat / tot 21 £ 't Vat / of 6 / 2 / 4 / 6 Vat / of anders.

24. Item / uyt 5 Vaten Rinsche Wijn / ten prijze van 6 / 8 / 10 / 14 / 18 Stuyv. de Pot / zal men vervullen 528 Potten / om die 't Anker (van 22 Pott.) te verkoopen voor $13\frac{1}{5}$ Gulden: Vrage, hoe veel an elke prijs daar toe gesneden zal worden? Antw.

48 Pot

Digitized by Google

				Anders.				
48 Pot	a	6	Stuyv.		200 Pot	a	18	Stuyv.
144 —	a	8	Stuyv.		90 —	a	14	Stuyv.
48 —	a	10	Stuyv.		10 —	a	10	Stuyv.
192 —	a	14	Stuyv.		4 —	a	8	Stuyv.
96 —	a	18	Stuyv.		224 —	a	6	Stuyv.

Of nog anders.

25. Item / uyt 5 Vaten Wijn / word een Tonnetje / houdende 30 Zwolze Kannen gevuld / welke Wijnen kosten 5 / 6 / 7 / 8 / 9 Stuyvers de Kan: De Vrage is, alzo men Wijn verkoopen wil tot $5\frac{1}{2}$ Stuyver de Kan: Hoe veel men uyt elk Vat zal tappen? Antw. 24 Kan / tot 5 Stuyv. van de ander Wijn / elk $1\frac{1}{2}$ Kan van elke prijs / of 2 Kan a 9 Stuyvers / 1 a 8 / 1 a 7 / 2 a 6 / 24 a 5 Stuyv. de Kan.

26. Uyt 6 Wijn-vaten wordem getapt 318 Kannen / om daar mede een ander te vullen / welk hy verkoopt voor 11 ℔ de Pot: De Vrage is, alzo hem de Wijnen kosten 18 / 15 / 12 / 9 / 8 / 5 ℔ de Pot / hoe veel van elks getapt is? Antwoord,

Antw.	120 Potten	a 5 ℔		Antw.	120 Potten	a 18 ℔
	45	a 8			20	a 15
	14	a 9			11	a 12
	11	a 12			14	a 9
	8	a 15			6	a 8
	120	a 18			147	a 5

Of nog anders.

27. Een Kruydenier heeft 2 Balen Gember / waar af d'een weegt 259 ℔ / 't ℔ tot 16 ℔ / dezelve wil hy onder andere Gember mengen / die hem staat in gekogt op 28 ℔ / en gemengd zijnde / te verkoo-

pen tegen 20 g 't ℔: De Vrage is, hoe veel hy van de leste zoorte tot d'eerste doen zal? Antw. 125 ℔.

28. Item, een Koopman koopt Gember van tweederley prijs: te weeten, van 16 en van 28 g 't ℔, nemende altyd van de minste prijs 2, en van de meeste prijs 1 ℔, tot dat de Zomme komt tot 31 £, 5 ß: De Vrage is, hoe veel hy van elke zoorte gekogt heeft? Antwoord, 250, en 125 ℔.

29. Een Koopman heeft twee zoorten van Gember, ten prijze van 16, en van 28 g 't ℔, daar af maakt hy een Baal, wegende 375 ℔, die hem kost 31 £, 5 ß: Vrage, hoe veel hy van elke zoorte daar toe genomen heeft? Antwoord, 250 ℔ a 16 g 't ℔, en 125 ℔ a 28 g 't ℔.

30. Een heeft een Vat Wijns, groot 88 Potten, de Pot tot 7 Stuyvers, hy wil de Pot verkoopen voor 6 Stuyv. en blyven by de voorige Winsten: Vrage, hoe veel Water hy daar by gieten zal? Antw. $14\frac{2}{3}$ Potten Water.

31. Men mengelt $14\frac{2}{3}$ Potten Waters onder 88 Potten Wijns, welk als dan komt te staan op 6 St. de Pot: Vrage, hoe veel de Pot zuyvere Wijn eerst gekost heeft? Antw. 7 Stuyvers.

32. Men tapt uyt een Vat Wijns van 88 Potten groot, 8 Potten, en men vuld dat wederom met Water, dan trekt men daar wederom uyt 8 Potten, en men vuld het wederom op met Water, dit doet men ten derden, en ten vierden-maal ook: Vrage, hoe veel Wijn en Water, ten laatste opgevuld wezende, in 't Vat is? Antw. $60\frac{140}{1331}$ Pot Wijn, $27\frac{1191}{1331}$ Water.

Pot-

Potten

88 —— 80 —— 80 Facit $72\frac{8}{11}$

80 —— $72\frac{8}{11}$ —— $72\frac{8}{11}$ Fac. $66\frac{14}{121}$

$72\frac{8}{11}$ —— $66\frac{14}{121}$ —— $66\frac{14}{121}$: 11

8ØØ 8ØØØ 8000

1 10 10

1331

8ØØØØ

1331 / ——

Komt $60\frac{140}{1331}$ Vat Wijn

88

Rest $27\frac{1191}{1331}$ Vat Water.

Anders.

Potten

88

Potten af 8 eerste aftapping

88 —— 80 —— 8

Komt $7\frac{3}{11}$ tweede aftapping

80 —— $72\frac{8}{11}$ —— $7\frac{3}{11}$

Komt $6\frac{14}{121}$ derde aftapping

$72\frac{8}{11}$ —— $66\frac{14}{121}$ —— $6\frac{14}{121}$

Komt $6\frac{14}{1331}$ vierde aftapping

$60\frac{140}{1331}$ Vat Wijn

88

Rest $27\frac{1191}{1331}$ Vat Water.

33. Een Munt-meester heeft een klomp Zilvers van 100 Mark/ tot 10 ₰ fijn het Mark/ dezelve wil hy fijneren/ dat het Mark inhoud $11\frac{1}{2}$ ₰ fijn: Vrage, hoe veel Koper hy door 't Vuur verliezen zal? Antw. $13\frac{1}{23}$ Mark Koper.

Digitized by Google

34. Een Wijn-kooper heeft 3 Vaten Wijn/ houden 32/ 48/ 64/ den Pot 6/ 10 en 12 Stuyvers/ wil daar af een grooter Vat vullen/ en verkoopen de Pot voor 9 Stuyvers: Vrage, hoe veel Potten 't Vat houden zal/ en hoe veel Potten hy van de 3 Vaten daar toe tappen zal? Antw. het eerste en tweede alles/ en van de derde zal hy 48 Potten over houden/ 't Vat zal houden 96 Potten.

Steld de Alligatio, en teekend dat beneden het begeerde met 't ÷, en wat boven het begeerde is met ✠, en het geen 'er komt, is zo veel als de waarde eenes Pot, waar over zy staan, Multipliceert elk hier mede, en teekend met het teeken als vooren, en trekt min en meer van malkander, 't product Divideerd door 't grootste verschil, dat u 't grootste product der Pryzen voort gebragt heeft, wat 'er komt Substraheerd dat van het Getal der Potten, waar onder het grootste verschil staat.

	6	3 ÷	
9	10	1 ✠	
	12	3 ✠	

64
48
16
32
48

Komt 96 Pot in 't Vat.

32 — 48 — 64
÷ 3 ✠ 1 ✠ 3
÷ 96 ✠ 48 ✠ 192
✠ 48
✠ 144 Vat
✠ 3 — 48 Pot.

35. Een Munt-meester heeft 4 Massen Zilvers/ wegende 36/ 58/ 76/ 100 Mark/ 't Mark tot 7/ 9/ 10/ 16 Loot fijn/ of hy daar af 4 andere Massen wilde gieten/ van even zwaar/ tot 12 Loot fijn in het Mark: De Vrage is, hoe veel Mark die

Mas-

Digitized by Google

Massen elk zoude zwaar wegen / en hoe veel hem zoude over schieten / en van welke Massen? Antw. de Massen zullen elk wegen $62\frac{1}{5}$ Mark / en van de eerste Massen zal overschieten $21\frac{1}{5}$ Mark.

12	7	5 ÷		36	58	76	100
	9	3 ÷		÷ 5	÷ 3	÷ 2	✠ 4
	10	2 ÷					
	16	4 ✠	÷ 180	÷ 174	÷ 152	✠ 400	

÷ 174
÷ 152
÷ 506
✠ 400
÷ 106
÷ 5
Mark $21\frac{1}{5}$

36 Mark
$21\frac{1}{5}$ overschot
$14\frac{4}{5}$ Rest
58
76
100
$248\frac{4}{5}$ Mark
4 | $62\frac{1}{5}$ Mark elke Mas.

Proeve.

Mark		Loot
$14\frac{4}{5}$	7	$103\frac{3}{5}$
58	9	522
76	10	760
100	16	1600
$248\frac{4}{5}$		$2985\frac{3}{5}$

Mark
1 | 12 Loots

P. Een [illegible] heeft 5 Balen [illegible] / wegende 80 / 110 / 190 / 180 / 70 ℔ / tot 6 / 7 / 11 / 8 / 13. Stuyvers 't ℔ / daar af wil hy 2 eenvormige Balen maken / om zonder schade te verkoopen / tot 9 Stuyvers het ℔ : De Vrage is, hoe veel hy daar toe nemen? Antwoord, de eerste 2 / 3 en 4 zal hy

Digitized by Google

hy geheel moeten nemen / en van de laatste 65 ℔ / elke Baal zal wegen $312\frac{1}{2}$ ℔.

℔

9 — 6 | 3 ÷   80   110   190   180   70
9 — 7 | 2 ÷   ÷ 3 ÷ 2 ✠ 2 ÷ 1 ✠ 4
9 — 11 | 2 ✠
9 — 8 | 1 ÷   ÷ 240 ÷ 220 ✠ 380 ÷ 180 ✠ 280
9 — 13 | 4 ✠   ÷ 220   ✠ 280

÷ 180

÷ 640   ✠ 660
         ÷ 640

70   ✠ 20
5 overschot.   ✠ 4
         5 ℔ oversch.

65 Rest
80
110
190
180

675

3 | $312\frac{1}{2}$ ℔
per Baal zwaar.

Proeve.

65 —— 13 —— 845
80 —— 6 —— 480
110 —— 7 —— 770
190 —— 11 —— 2090
180 —— 8 —— 1440

675 —————— 5675 — 1 ℔

9 Stuyv.

37. Item / een Munt-meester heeft een Masse fijn Zilver / weegt zekere Marken zwaar / neemt daar af $1\frac{1}{3}$ Mark / en doet 'er zo veel koper weder toe / bevind de Mark als dan op 10 ð / 6 Greyn / $20\frac{4}{7}$ kleyn-greyn: De Vrage is, hoe veel de Massen eerst gewogen heeft? Antwoord, $10\frac{1}{2}$ Mark.

38. Een Koorn-kooper heeft 10 Lasten Rogge / tot 75 Gulden 't Last / hy verkoopt 'er af 3 Last /

3a

zo duur als zy hem kosten / en koopt 'er weder-om by 3 andere Lasten / van 65 G-guldens 't Last / verkoopt 'er wederom af 4 Last / zo als 't hem staat na Inkoop / koopt 'er by 4 andere tot 62 G-gulden 't Last / verkoopt 'er af 6 Last / tot de prijs als de laatste hem staat / doet 'er by 6 andere / van 70 G-guldens 't Last / verkoopt 'er af 5 Last / tegen zijn ingekogte prijs / en doet 'er by 5 andere Lasten / tot 40 G-guldens 't Last: De Vrage is, hoe veel 't Last van de gemengde Rogge hem komt te kosten? Antw. 60 G-gulden / 16⅘ Stuyv. 't Last door een.

	Last		G-gl.	
75/	10	———	750	
	af 3	———	225	
65/	7	———	525	
	3	———	195	= by / zo voort.

39. Een wil een Zilver Was-vat maken van 24 Mark zwaar / levert daar toe aan den Werkman een Masse Zilver van 9 Mark / tot 12 Lood fijn in 't Mark / heeft nog 3 andere Massen van 15 / van 9 / en van 7 Lood fijn in 't Mark: De Vrage is, hoe veel hy van elk aan den Werkman leveren moet / op dat het voorsz. Vat heeft 10 Lood fijn in 't Mark? Antwoord, $3\frac{27}{35}$ Mark / a 15 Lood in 't Mark / $4\frac{5}{7}$ Mark / a 9 Lood / $4\frac{5}{7}$ Mark / a 7 Lood / of 4 Mark / a 15 Lood in 't Mark / $3\frac{4}{5}$ Mark / a 9 Lood / $5\frac{2}{5}$ a 7 Lood. Of nog anders.

Digitized by Google

Loot — Mark

Mark 1 < 12 — 9 | 108

10 — 24 | 240

132

10 — Loot

Marken $13\frac{1}{5}$ a 10 | 132

Stel $4\frac{5}{7}$ a 7 | 33

$8\frac{17}{35}$ — 99

a 9 Loot komt $76\frac{13}{35}$

3

Mark

6 — 1 — $22\frac{22}{35}$ Proeve.

Loot

Komt $3\frac{27}{35}$ a 15 | $56\frac{4}{7}$

$4\frac{5}{7}$ a 7 | 33

$4\frac{5}{7}$ a 9 | $42\frac{3}{7}$

$13\frac{1}{5}$ — 132 — 1

2

66 — 5

10

Loot zijn in 1 Mark.

Tweede Manier,

Loot

Mark $13\frac{1}{5}$ a 10 | 132

Stel $5\frac{2}{5}$ a 7 | $37\frac{4}{5}$

$7\frac{4}{5}$ — $94\frac{1}{5}$

a 9 Loot is $70\frac{1}{5}$

15

Mark

6 — 1 — 24

Proeve.

Loot

4 Mark a 15 | 60

$5\frac{2}{5}$ a 7 | $37\frac{4}{5}$

$3\frac{4}{5}$ a 9 | $34\frac{1}{5}$

Mark

$13\frac{1}{5}$ — 132 — 1

10 Loot.

Regel

Regel van valsche Positien, of geveynsde Getallen.

IN dezen Regel leerd men de voorkomende Voorstellen zodanig op lossen/ dat men door 't Getal naar welk gevraagd word/ twee Suppositien of onderstellingen/ die daarom valsch genoemd worden/ doet; naar welke onderstelde Getallen het Voorstel/ volgens den eysch des zelven word berekend. Verkrygende dus doende twee uytkomsten/ die beyden of minder/ of meerder/ of ook van welken de eene minder/ en de andere meerder is van een zeker Product dat in 't Voorstel word op gegeven/ en 't geen men zou hebben gevonden/ indien men in eene der onderstellingen het waare Getal had getroffen. Verder stelt men de beyde gesupponeerde Getallen ter neder/ onder elkander/ en daar nevens de gevondene differentien/ Multipliceerende deze vier Getallen over Kruys met elkander; welke Producten zo wel als de differentien/ moeten geaddeert worden indien de eene van deze laatste te veel/ en de andere te weynig is/ maar Gesubtraheert ingevalle dezelven beyden te veel of te weynig zijn/ door welke Som of verschil der differentien van eyndelijk de Som of 't verschil der gevondene Producten word gedeeld/ om 't begeerde te vinden.

Wat betreft de Voorstellen/ die de Autheur door den Regel Cos ontbind/ deze behooren/ naar onze gedagten/ niet tot dezen Regel van valsche Positien/ maar tot de beginzelen der Algebra/ welke in dit Werkje niet opzettelijk worden onderwezen; evenwel zullen wy de schikking van den Autheur volgen/ en de opgeloste Exempelen door eene Positie/ met eenige verandering 'er mede byvoegen.

1. Een

Digitized by Google

1. Een Schaap-Herder gevraagt zijnde / hoe veel Lammertjes hy hadde? antwoorde: had ik 'er nog 5 maal zo veel en 4 Lammeren / ik konder u 100 tellen: Vrage, wat hy eerst hadde? Antw. 16.

Stel x Lammeren
5 maal

$5x + 4$
by x

$6x + 4 = 100$
$\div 4$

$6x = 96$
$6/$

ergo $x = 16$ Lammeren.

2. Item / 1627 Jaaren na Christus Geboorte / wierd my gevraagd hoe lang ik School gehouden hadde? antwoorde / dat ik tot die tyd nog zo veel Jaaren telden met $\frac{1}{2}$ / en het $\frac{1}{4}$ meer 1 Jaar / 't zoude 100 Jaaren zijn: Vrage, hoe lang het was? Antw. 36 Jaaren.

Stel x Jaaren
x
$\frac{1}{2}x$
$\frac{1}{4}x + 1$

$2\frac{3}{4}x + 1 = 100$
$\div 1$

$2\frac{3}{4}x = 99$
(4

$11x = 396$
$11/$

$x = 36$ Jaaren.

3. Item /

Digitized by Google

3. Item/ ymand in mijn School komende/ zeyde: goeden Dag Mr. de Groot, met U E. 300/ ik zeyde wy zijn zo sterk niet/ maar als gy het Getal dubbelleerden $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{2}$ van ons Getal daar nog by telden/ en daar-en-boven nog 80/ dan zoude wy effen 300 wezen/ rekend nu hoe veel wy zijn? Antwoord, sterk 80 Persoonen.

4. Een Zoon vraagde zijn Vader hoe oud hy was? de Vader zeyde: als gy nog eens zo oud zijt als nu / en nog $\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{4}$ van u Jaaren daar by geteld hebt/ meer $\frac{1}{2}$ Jaar dan zoud gy effen 50 Jaar wezen: De Vrage is, hoe oud de Zoon was? Antwoord, 18 Jaar.

5. Item/ ymand vraagde mijn hoe veel Stuyvers hy in zijn Beurze heeft gehad? ik zeyde u/ Stuyv. met $\frac{1}{2}$/ en het $\frac{1}{4}$ met $\frac{1}{8}$ te zamen min 2 Stuyvers/ zoude maken 43 Stuyvers te zamen: Vrage, hoe veel Stuyv. eerst in de Beurze is geweest? Antw. 24 Stuyvers.

Stel x Stuyvers

$$\frac{1}{2}x$$
$$\frac{1}{4}x$$
$$\frac{1}{8}x \div 2$$
$$1\tfrac{7}{8}x \div 2 = 43$$
$$+\ 2$$
$$1\tfrac{7}{8}x = 45 \quad (8$$
$$15x = 360$$
$$15/ \quad x = 24 \text{ St.}$$

6. Mijn ontmoeten eens een Vogelaar/ die Leeuwerikjes in een Korf hadde/ ik zeyde goeden Dag met u 100 Vogelen/ hy zeyde/ daar zijn 'er zo veel niet in/ maar dat 'er nog $\frac{1}{2}$ zo veel in waaren als

'er

1. Een Schaap-Herder gevraagt zijnde Lammertjes hy hadde? antwoorde: 5 maal zo veel en 4 Lammeren/ ik tellen: Vrage, wat hy eerst hadde?

Stel x Lammeren
5 maal

$$5x + 4$$
by x

$$6x + 4 = 100$$
$$\div 4$$

$$6x = 96$$
$$6/$$
$$\text{ergo } x = 16$$

2. Item/ 1627 Jaaren na Chri my gevraagd hoe lang ik Sc antwoorde/ dat ik tot die te selven met $\frac{1}{2}$/ en het $\frac{1}{4}$ m 100 Jaaren zijn: Vrage, ho 36 Jaaren.

Stel x Jaaren
x
$\frac{1}{2}x$
$\frac{1}{4}x + 1$

$$2\tfrac{3}{4}x + 1 =$$

$$2\tfrac{3}{4}x =$$

$$11x =$$
$$11/$$
$$x =$$

Digitized by Google

Item/ [redacted] al Persoonen hebben te dee- goeden [redacted] Guldens/ de eerste trekt 'er by zijn zo [redacted] $\frac{1}{11}$ part van de Rest der Zom- belleerden [redacted] 2 Gulden/ met nog $\frac{1}{11}$ van en daar-[redacted] en ontfangt 3 Gulden/ met wezen/ [redacted] r was/ en zo voorts elk Per- sterk 80 [redacted] hen meer met $\frac{1}{11}$ part van de

Een [redacted] u bevinden na de deeling even de Vader [redacted] ben: Nu is de Vrage, wat de nu / en [redacted] geweest/ en wat elk Persoon teld heeft/ [redacted] ontfangen/ Antw. 100 Gulden/ wezen: De [redacted]
Antwoord. [redacted]

Item/ [redacted] raagde hoe Oud hy was/ ant- hy in zijn [redacted] r mijne Ouderdom gedubbeleerd/ met ½/ en [redacted] eerd ½/ ⅓ en ¼ van mijn Ouderdom zoude [redacted] waare het al te zamen 80 Jaaren; veel [redacted] n Ouderdom geweest? Antwoord,
24 [redacted]

Stel [redacted] etal/ zulk als men daar by Addeerd/ elven Getals/ en by het komende/ de ende Zom/ en daar by de $\frac{13}{18}$ van het Getal/ dat 'er dan uyt komt 6090: Getal? Antw. 1280.

eeft zo veel Guldens in zijn Beurs/ dat 't Getal derzelver af trokke de ¾/ en 't haar $\frac{3}{7}$/ en van de tweede Rest Qua- dat 'er uyt komen zoude de Somme der Vrage, hoe veel Guldens hy eerst gehad ntw. 49 Guldens.

[redacted]
men [redacted]
met [redacted]
niet [redacted]

Stel x Kievitten
af 1 do.

$x \div 1$

$\frac{1}{7}/$

$\frac{1}{7}x \div \frac{1}{7}$

$+ 1$ by

$\frac{1}{7}x + \frac{6}{7}$ de 1ste Hoop

x

$\frac{6}{7}x \div \frac{6}{7}$

$\div 2$ af

$\frac{6}{7}x \div 2\frac{6}{7}$

$\frac{1}{7}/$

$\frac{6}{49}x \div \frac{20}{49}$

$+ 2$ by

$\frac{6}{49}x + 1\frac{29}{49}$

dus is $\frac{6}{49}x + 1\frac{29}{49} = \frac{1}{7}x + \frac{6}{7}$

$\div \frac{1}{7}x \div \frac{6}{7}$

$\frac{1}{49}x = \frac{36}{49}$

(49

ergo $x = 36$ Kievitten

1 af

en $x \div 1 = 35$

$\frac{1}{7}/$

$\frac{1}{7}x \div = 5$

by 1

$\frac{1}{7}x + \frac{6}{7} = 6$ Hoopen.

verder

6 — 1 — 36

6 Hoopen.

AANMERKING.

Zoort-gelijke Voorstellen als dit, en 't naast-volgende, kan men zeer gemakkelijk ontbinden door dezen Arithmetischen Regel, welke uyt een generaale Stel-kunstige oplossing word afgeleyd.

„ Substraheer alteyd 1 van den Noemer die 't gedeel-
„ te uyt drukt, dat telkens word genomen, dit met
„ zig zelven Gemultipliceert, men vind het begeerde.

By Voorbeeld:

In N°. 12. is dat gedeelte $\frac{1}{7}$ Quadrateer derhalven 7 min 1 of 6. Komt 36 voor alle de Kieviten. 't Overige is als boven; in N°. 13. is 't gedeelte $\frac{1}{11}$ Quadrateer dienvolgens 11 min 1 of 10 komt 100, voor 't Capitaal. 't Overige is van zelve klaar.

13. Item/

Digitized by Google

13. Item/ een zeker getal Persoonen hebben te deelen een zekere Somme Guldens/ de eerste trekt 'er van een Gulden/ met $\frac{1}{11}$ part van de Rest der Somme/ de tweede neemt 2 Gulden/ met nog $\frac{1}{11}$ van het overige/ den derden ontfangt 3 Gulden/ met $\frac{1}{11}$ van dat 'er nog over was/ en zo voorts elk Persoon neemt een Gulden meer met $\frac{1}{11}$ part van de Rest der Somme/ zy bevinden na de deeling even veel ontfangen te hebben: Nu is de Vrage, wat de gantsche Somme is geweest/ en wat elk Persoon voor zyn deel heeft ontfangen/ Antw. 100 Gulden/ en elk 10 Gulden.

14. Zo ik ymand vraagde hoe Oud hy was/ antwoorde hy/ waar myne Ouderdom gedubbeleerd/ en daar by geaddeerd $\frac{1}{2}$/ $\frac{1}{3}$ en $\frac{1}{4}$ van myn Ouderdom ✠ 6 Jaar/ zo waare het al te zamen 80 Jaaren; wat is dan zyn Ouderdom geweest? Antwoord, 24 Jaaren.

15. Zoekt een Getal/ zulk als men daar by Addeerd/ de helft des zelven Getals/ en by het komende/ de $\frac{3}{4}$ van de komende Som/ en daar by de $\frac{11}{16}$ van het uytkomende Getal/ dat 'er dan uyt komt 6090: Vrage, na 't Getal? Antw. 1280.

16. Ymand heeft zo veel Guldens in zyn Beurs/ dat zo men van 't Getal derzelver af trokke de $\frac{3}{4}$/ en van de Rest haar $\frac{3}{7}$/ en van de tweede Rest Quadrateerde/ dat 'er uyt komen zoude de Somme der Guldens: Vrage, hoe veel Guldens hy eerst gehad heeft? Antw. 49 Guldens.

Digitized by Google

Stel x 't Getal Gl.

$\frac{3}{4}$

$\frac{1}{4}x$ de 1ste Rest

$\frac{3}{7}$ / ———

$\frac{3}{28}x$

Subtr. van $\frac{1}{4}x$

$\frac{1}{7}x$ de 2de Rest.

$\frac{1}{7}x$ de 2de Rest

——— √

$\frac{1}{49}xx = x$

x / ———

$\frac{1}{49}x = 1$

——— (49

ergo $x = 49$

17. Zoekt een Getal / dat Gemultipliceerd met 10 / zo veel is als of men 't Multipliceerde met 8 / en daar by Addeerde 30: Vrage, na 't Getal? Antw. 15.

x	x
10 Gemult.	8 Gemult.
$10x$	$8x$
	30 hier by.

$$10x = 8x + 30$$
$$8x \quad\quad 8x$$

$$2x = 30 \,|\, 15$$

18. Hoe veel Gulden zal men hebben / als men dit Multipliceerd met de $\frac{4}{5}$ van 25 $\div$ 11 / en 't Product met 4 Divideerd / dat 'er uyt komt 54: Vrage, hoe veel Guldens hy heeft? Antw. 24 Gulden.

Stel

Stel x
9
Mult.
$9x$
$\frac{1}{4}/$
$2\frac{1}{4}x = 54$
6
9 | 4
$x = 24$

$\frac{1}{4}/$ $25 \div 11$
20
$\div$ 11
Rest 9

19. Een Vader gestorven zijnde/ heeft zijn Kinderen in 't leven zijnde/ na gelaten een zekere Somme Guldens Capitaal/ om onder haar te deelen/ de eerste neemt $\frac{1}{5}$ van het geheele Capitaal/ en 40 Guld. meer/ de tweede $\frac{1}{5}$ van de Rest/ en 80 meer/ en zo voorts elk Kind $\frac{1}{5}$ van de Rest/ en 40 Gulden meer als de ander/ na de deeling bevinden zy elk een gelijke Somme Guldens te hebben: De Vrage is, hoe veel het Capitaal in 't geheel was/ en hoe veel Kinderen? Antwoord, 800 Gulden Capitaal/ en 4 Kinderen.

20. Wanneer de helft van zeker Getal word Gedivideerd door 8/ wat dan komt Gemultipliceerd met 7/ komt 28/ zegt my dat Getal? Antw. 64.

Stel x het Getal
$\frac{1}{2}/$
$\frac{1}{2}x$
8/
$\frac{1}{16}x$
(7
$\frac{7}{16}x$

$\frac{7}{16}x = 28$
4
7 | 16
$x = 64$

21. Ik zoeke een Getal / daar af de $\frac{1}{2}$ door 6 / $\frac{1}{3}$ door 4 / het $\frac{1}{4}$ door 3 Gedivideerd word / elk door Fact uyt brengt 9: Vrage, wat voor een Getal is dat? Antw. 108.

x voor het Getal

$$\frac{6}{1} \times \frac{1}{2}\, x \text{ komt } \frac{1}{12}\, x = 9 \quad (12$$

$$\text{ergo } x = 108$$

22. Een Jonkman ontmoetende een Jonge Dogter / in haaren schoot hebbende veel welruykende Roosjes: zeyde / ô Schoone! die met U E. gunste / za een Roosje van de 100 die gy daar hebt mogt genieten; zy antwoorde / ik en heb 'er geen 100 / maar dat ikze dubbeleerde / en des Getals $\frac{2}{3}$ daar toe voegden / en by het komende daar van zyn $\frac{5}{8}$ min 10 daar by telden / zo konde ik u Hoofd met een Krans van 100 Roozen vercieren: De Vrage is, hoe veel Roosjes de Dogter in haar schoot hadde? Antw. 30 Roozen.

23. Een Amoureus Jonkman vereerde aan zyn Alderliefste een zeker Getal witte Pruymen / hy bemerkende dat het Getal kleyn was / doet 'er $\frac{1}{4}$ des Getals + 5 Pruymen by / zyn Beminde de beleefdheyd aanziende / geeft hem de helft / + 4 Pruymen van alle wederom / behoud nog 6 Pruymen voor haar: Vrage, hoe veel Pruymen den eerbaren Bo- ten eersten by zig hadde? Antw. 12 Pruymen.

S.

Stel x Pruymen

$\frac{1}{4}x + 5$

$1\frac{1}{4}x + 5$

$\frac{1}{2}$/

$\frac{5}{8}x + 2\frac{1}{2}$

$+ 4$

$\frac{5}{8}x + 6\frac{1}{2}$ }
$1\frac{1}{4}x + 5$ } Subtraheert

Rest $\frac{5}{8}x \div 1\frac{1}{2} = 6$

$+ 1\frac{1}{2}$

Of $\frac{5}{8}x = 7\frac{1}{2}$ (8

$5x = 60$

5/

$x = 12$ Pruymen.

24. Wat Getal is 't dat men 5 maal tripleerd/ uyt brengt 4374? Antw. 18.

Nota. Tripleeren of Cubeeren is een zeker Getal drie-maal in zig zelve vermenigvuldigen.

Aldus:

Stel x. 1 : 2 : 3 : 4 : 5

1 x. 3 x 9 x 27 x 81 x 243 x = 4374

243/

x = 18 't Getal.

25. Een Zoon vraagde zijnen Vader hoe Oud hy was? de Vader antwoorde, uw Ouderdom met de $\frac{1}{2}$ van dien + 10 Jaaren zijn gelijk aan $38\frac{1}{2}$: hoe Oud was de Zoon dan? Antw. 19 Jaaren.

Nota. Met dit Voorstel begind de Autheur door twee Suppositien te werken, alhoewel de meeste der laatst voorgaande zo wel door twee als door een Positie kunnen worden opgelost, dog we gaan voort om de Autheur op 't voetspoor te volgen.

„ Men stelle dan in deze voor de eerste Positie dat de
„ Zoon Oud is 20 Jaar, hier by de ½ Ouderdom zijnde
„ 10, maakt 30; voeg hier by ✠ 10 is te zamen 40;
„ maar dit moest 38½ zijn, ergo komt 'er 1½ te veel.
„ Supponeer andermaal 18 Jaar en werkt desgelijks,
„ komt 1½ te weynig. Addeer Plus en Minus te za-
„ men om de Divisor te bekomen, wat 'er meer van
„ zy, is voorheen verklaart; en duydelijk te zien in
„ de volgende oplossing.

Positie	Positie.
20	18
½ 10	½ 9
30	27
✠ 10 by	✠ 10 by
40 moest 38½ wezen	37
38½	38½

Posit.
20 — ✠ 1½ te veel. ÷ 1½ te weynig.
18 — ÷ 1½ | 3 Deel-letter ✠
27 — 30 teld dit te zamen om dat 't ÷ en ✠ is.
27
57
3
19 Jaar is de Zoon Oud.

26. Item, Anno 1689 Jaaren na Christus Geboorte werd mijn gevraagd: Hoe lange ik Schoole ge-
hou-

Digitized by Google

houden hadde? ik antwoorde / dat ik tot die tyd nog zo veel Jaaren telden / met de $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{4}$ meer 5 Jaar / 't zoude 60 Jaar wezen: Vrage, na de tyd? Antw. 20 Jaaren.

27. Wat Getal is 't dat men 5 maal tripleerd / uyt brengt / 4374? Antw. 18.

ponzeerd.	3	× 3	ponzeerd.	6	× 3
1 trip.	9	3	1 trip.	18	3
2 trip.	27	3	2 trip.	54	3
3 trip.	81	3	3 trip.	162	3
4 trip.	243	3	4 trip.	486	3
5 trip.	729		5 trip.	1458	
	4374			4374	
	729			÷ 2916	

Posit.

3 ÷ 3645
6 ÷ 2916 | 729 Deelder.

21870 — 8748
8748

13122

13122 / 729 } 18 het Getal.

28. Zoekt een Getal dat men 4 maal tripleerd / uyt brengt 2916: Vrage, wat Getal het is? Antw. 36.

29. Een Boekverkooper geeft een Binder te werken / op conditien / dat wanneer den Binder werkt / hy des Daags winnen zal 12 Stuyvers en de Kost /

Digitized by Google

daar tegen als hy niet en werkt/ hy voor de Kost betalen zal 6 Stuyvers Daags; na 30 Dagen verreyst den Binder met gesloten Beurze/ dat is/ hy ontfangt nog en betaald niet: Vrage, hoe veel Dagen hy gewerkt en ledig gegaan heeft? Antwoord, 10 Dagen gearbeyd/ 20 Dagen gerust.

Positie.
12 Dagen gewerkt.
12 Stuyvers.
———
144 moest even veel wezen.
108
———
+ 36

Positie.
18 Dagen ledig.
6 Stuyvers.
———
108

Positie.
15
12
———
180
90
———

Positie.
15
6
———
90

15 — + 90
×
12 — + 36 | 54
———
1080 — 540
540
———
540

540 / 54 { 30 Dagen.
10 Gewerkt.
———
20 Ledig.

30. Item/ een heeft een Knegt gehuurd/ op conditie/ dat als hy Werkt/ zo zoude hy hem geven 5 Stuyvers Daags/ en als hy niet en Werkt/ zal hy verteeren 3 Stuyvers/ na 100 Dagen komen zy af te rekenen/ zo en ontfangt en betaald geen van haar beyde: Vrage, hoe veel Dagen gewerkt en ledig gelopen? Antw. $37\frac{1}{2}$ Dagen gewerkt/ $62\frac{1}{2}$ Dagen ledig gegaan.

31. Een

Digitized by Google

31. Een Heer neemt aan een Arbeyder/ om op zijn Werk te passen/ voor 40 Dagen/ op conditie/ dat als hy Werkt/ hem geven zal 15 Stuyv. des Daags/ en de Kost/ de Dagen die hy ledig gaat zal hy zijn Heer uyt keeren 4 Stuyvers; nu de 40 Dagen geeyndigt zijnde/ rekenen te zamen af/ en den Arbeyder ontfangt in alles 13 Gulden/ 17 Stuyvers/ Vrage, hoe veel Dagen hy gearbeyd/ en hoe veel Dagen hy ledig geweest heeft? Antwoord, 23 Dagen gearbeyd/ en 17 Dagen ledig gegaan.

Positie
30 Dagen gewerkt.
15 Stuyvers.

450
40

410
277

+ 133

Gl.
13 — 17
20

277

Positie
10 Dagen ledig.
4 Stuyvers.

40

Positie
Gewerkt 25 Dagen.
15 Stuyvers.

375
60

315 moest
277 wezen.

+ 38

Positie.
15 Dagen ledig gegaan.
4 Stuyvers.

60

Positie.

30 — + 133 | 95
25 — + 38 |

3325 —— 1140
1140

2185
95 ——
23 Dagen gearbeyd.

Positie.

15 + 38 | 95
10 — 133 |

380 — 1995
380

1615
95 ——
17 Dagen ledig geweest.

Of aldus:

Positie.

30 —— 10 —— + 133 | 95
25 —— 15 —— + 38 |

3325 —— 1995
1140 —— 380

2185 —— 1615
95 ——

23 —— 17 Dagen ledig geweest.
Dagen gewerkt.

32 Een Timmerman huurd een Knegt/ dien hy geven zal alle Dagen/ als hy werkt/ 8 Stuyv. en de Kost/ en alle Dagen als hy niet en Werkt/ zal hy voor zijn Kost betalen 6 Stuyvers/ als nu 60 Dagen verloopen zijn/ zo komt de Knegt 32 Stuyvers te ontfangen: Vrage, hoe veel Dagen heeft hy van gewerkt? Antw. 28 Dagen.

33. Item/

33. Item / wanneer 12 Kost-gangers in 7 Dagen uyt drinken ½ Tonne Bier / indien daar nog 2 by kwamen / hoe lange teyd zouden zy daar over drinken? Antw. 6 Dagen.

Positie.	Kost	Positie.
4 Dagen.	12	5 Dagen.
14 Kost-gang.	7	14 Kost-gang.
56	84	70
84		84
		− 14

4 − 28

5 + 14 | 14

140 — 56

56

84 } 6 Dagen.
14

34. Timen Corneliſz. Pluim, Mr. Timmerman / heeft een Huys te maken / dat hy besteed aan 60 Knegts / om klaar te maken in den teyd van 6 Maanden; nu de Werkluyden ziende gemeld te wezen / nemen nog 30 andere Quanten by haar: Vrage, hoe lang zy dan te zamen Werk hebben? Antw. 4 Maanden.

35. Uyt 's Gravenhage gaat een Man / en uyt Zwol zijn Vrouw / malkander tegen / de Man gaat 4 Mijlen / de Vrouw 3 Mijlen des Daags / ontmoeten malkander met blijdschap de derde Dag / en alzo men den Weg houd te wezen 24 Mijlen: Is de Vrage, hoe veel Mijlen elk gegaan heeft? Antw. Hy 13½ / Zy 10½ Mijl.

Neem-

Digitized by Google

Neemt 5 Mijl voor de Man des Daags: is in de 3 Dagen 15 Mijlen, voor de Vrouw 4 des Daags, is 12 Mijlen, is te zamen 27 Mijlen, moest 24 zijn, komt 3 te veel, doet met de ander even eens.

5 Mijl. 4 Mijl. 7 Mijl. 6 Mijl.
3 Dagen. 3 Dagen. 3 Dagen. 3 Dagen.

Positie 15 12 21 x 18
12 Positie. 21

27 15 3 | 39
24 | 12 24
+ 3 21 15 | + 15

63 225 4 (6 | 24
trekt 63 af / 162 | $13\frac{1}{2}$ Mijl.
122 |
1 | $10\frac{1}{2}$ Vrou.

Anders aldus:

Mijl. Man.
x 15 —— 12 —— + 3
| 12
21 —— 18 —— + 15

225 —— 180
63 —— 54

162 126
12 12

M. $13\frac{1}{2}$ Mijl. $10\frac{1}{2}$ Mijl de Vrouw.

36. Een

36. Een Wandelaar ontmoet 2 ras-lopende Boden / zijnde geheel bezweet / hy vraagd haar van hoe verre zy komen / een van haar antwoorde hem / dezen heeft gelopen 2 maal zo veel Mijlen als ik gedaan heb / wilt gy nu weeten hoe veel die zijn / zo Addeerd of Multipliceerd mijn en zijn geloopen Mijlen / zo vind gy een gelijk Getal: Vrage, hoe veel Mijlen wy te zamen / en elk byzonder gelopen heeft? Antwoord, d'een $1\frac{1}{2}$ Mijl / en de ander 3 Mijlen / te zamen $4\frac{1}{2}$ Mijl.

Positie. 5 ——— 10 x   x 4 ——— 8

10	5	8	4
15	50	12	32
	15		12
	35		20

x 5 ——— 35   x 4 ——— 20

5 —— + 7 | 2   + 5

4 —— + 5 |

28 ——— 25

25

(1

3/2 | $1\frac{1}{2}$ Mijl / de ander 2 maal zo veel / is dan 3 Mijlen.

Anders.

De Leugen Divideerd door de eerst genomen Positie, welk 5 x, en 4 x zijn in de voorsz. Vrage, maar in 't volgende Werk is 't 4 x, en 3 x, als volgt:

x 4

× 4 ——— 8   × 3 ——— 6
8 ——— 4   6 ——— 3

12 ——— 32   9 ——— 18
12   9

20   9
× 4 ———   × 3 ———
✠ 5   ✠ 3

× 4 ——— 8 ——— ✠ 5 | 2
3 ——— 6 ——— ✠ 3 |

15   30
12   24

3   6
2 ——— 2 ———
$1\frac{1}{2}$ Mijl.   3 Mijl.

37. Een zeyde tegen 2 anderen/ teld u Geld/ en zegt myn wat de een meer heeft als de ander/ een van haar zeyde mijn Geld is 5 maal meerder als hy heeft/ en als wy onze Guldens tezamen tellen/ of met malkanderen Multipliceeren/ zal even veel uyt komen; weet gy nu te zeggen wat Guld. elk heeft/ zo zijt gy waardig Wijn te drinken? Antw. A 6 Gulden/ B $1\frac{1}{5}$ Gulden.

38. Twee Jonkmans tracteeren zekere Jonge Dogters/ eenige Dagen lang/ A verteerd 9 Gulden alle Daag/ B verteerd den eersten Dag 2 Gulden/ de tweede Dag 4 Gulden/ en zo voorts alle Dagen 2 Gulden meer: Zegt mijn in hoe veel Dagen verteeren zy gelijke Somme Guldens? Antwoord, in 8 Dagen elk 72 Gulden.

Gl.

Digitized by Google

Gl.
1 ——— 9 ——— 6 ✗ 2 B
6 4
—— 6
A 54 8
10
54 A 12
42 B ——
—— 42 Gl.
12 ✠
Dagen 6 —— 2 B
2 ✠ 4
Gl. 6
1 —— 9 —— 7 8
7 10
—— 12
63 Gl. A 14
56 Gl. B ——
—— 56 Gl. B
✠ 1 |
1 | 1 ✠

Dagen.
6 — ✠ 2 |
7 — ✠ 1 | 1
——
14 —— 6
6
—— } 8 Dagen.
8
1

Tag. Gl. Dag.
1 —— 9 —— 8 | 72 Gulden.

39. Twee Persoonen gaan uyt een Stad / den eenen gaat alle Dagen 8 Mijlen / den ander gaat d'eersten Dag een Mijl / de tweeden Dag 2 Mijlen / de derden

den Dag 3 Mijlen/en zo voorts alle Dagen een Mijl meer: De Vrage is, wanneer zy malkanderen agterhalen? Antw. in 15 Dagen.

40. Een hebbende 1173 Ryksdaalders/ en eenige daar van verwisseld hebbende/ ontfangt daar voor zo veel Stuyv. als hy nog Rijksdaalders behoud: Vrage, hoe veel Stuyvers heeft hy dan ontfangen/ en hoe veel Rijksdaalders behouden? Antw. 1150 Stuyvers ontfangen/ en 1150 Rijksdaalders behouden.

×	Rijksd.	×	Rijksd.
20	1173	30	1173
50	20 af.	50	30 af
St. 1000	1153	1500	1143 Rijksd.
	1000	1143	
	153	357	

×

20 — 153 | ✠ 357

30 — 357 | 510

4590 —— 7140

4590

11730

1173 / 51 } 23 Rijksd. Verwisseld.

5

41. Een heeft 572 Ducatons/ sommige daar van Verwisseld hebbende/ ontfangt 3 maal zo veel Stuyvers als hy nog Ducatons behoud: Vrage, hoe veel hy Verwisseld/ en hoe veel hy 'er behouden heeft? Antw. 26 Verwisseld/ en 546 Ducatons behouden.

42. Mijn Discipel Izaak de Groot, vraagde mijn hoe veel Jaaren hy Oud was/ ik zeyde tegens hem/ een zeker getal is u Ouderdom/ zo gy dan neemt de $\frac{1}{2}$/ $\frac{1}{4}$/ $\frac{1}{5}$/ $\frac{1}{6}$/ van u Jaaren/ en dat met mal-

Digitized by Google

malkanderen Multipliceerd / zult bevinden $666\frac{2}{3}$ Jaar/rekend nu eens hoe veel Jaaren gy Oud bent? Hy Antw. mijn Meester, dan ben ik 20 Jaar Oud.

Positie Jaaren 16 | Jaar 16 | Posit. Jaar 24 | 24 Jr.

16 ; $xx\ 256$; 16 ; $x^3\ 4096$; 16 ; $x^4\ 65526$

$\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{8}$: 8 ; 4 ; $32\,xx$; $3\frac{1}{5}$; $\surd\ x^3\ 102\frac{2}{5}$; $2\frac{2}{3}$; $x^4\ 273\frac{1}{15}$ af van $666\frac{2}{3}$

24 ; $xx\ 576$; 24 ; $x^3\ 13824$; 24 ; $331776\ x^4$

$\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{8}$: 12 ; 6 ; $72\,xx$; $4\frac{4}{5}$; $345\frac{3}{5}\,x^3$; 4 ; $x^4\ 1382\frac{2}{5}$ af $666\frac{2}{3}$; $+\ 715\frac{11}{15}$

$65536\ —\ \div\ 393\frac{3}{5}$ | $1109\frac{1}{3}$

$\times$

$331776\ —\ +\ 715\frac{11}{15}$ | 3328

$130587033\frac{3}{5}$ $\quad 46906299\frac{11}{15}$

$130587033\frac{1}{5}$

$177493333\frac{1}{3}$

~~5548000~~

~~3328~~

$16|0000\ \surd\ x^4$

20 Jaar.

43. Een wierde gevraagd hoe veel Rijksdaalders hy in zijn Beurze hadde/ antwoorde $\frac{1}{2}$/ $\frac{1}{4}$/ en $\frac{3}{8}$ van mijn Rijksdaalders met den andere Gemultipliceerd/ maken 192 Rijksdaalders/ rekend nu hoe veel ik 'er heb? Antw. 16 Rijksdaalders.

44. Willem Rijken vraagde my eens hoe veel Jonge Kuykens ik van een Broed had gekregen? ik antwoorde hem / zo gy de $\frac{1}{2}$ / $\frac{1}{4}$ / $\frac{1}{5}$ / van al de Kuykens met malkander Multipliceerden / zal komen 200 Kuykens; rekend nu / zo gy u Onderwijs van mijn ontfangen / onthouden hebt / hoe veel Kuykens ik heb? Antw. 20 Kuykens.

45. Ik heb twee Getallen / welk te zamen uyt brengen 25 / wanneer 't word gehalveerd / en 't ander gedubbeleerd / zo zijn 't gelijke Getallen: zegt mijn wat Getallen het zijn? Antw. 20 en 5.

Positie — Positie

10 —— 15 — 18 —— 7

$\frac{1}{2}$ —— 15 — $\frac{1}{2}$ —— 7

5 — 9

30 — 14

5 — 9

Positie ✠ 25 — ✠ 5

10 —— 15 —— ✠ 25

20

18 —— 7 —— ✠ 5

450 —— 175

50 —— 75

400 — 100

20 —— 20 ——

20 en 5

46. Ymand heeft 2 hoopen Rijksdaalders ontfangen / bedragende te zamen 36 stuks / de $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{4}$ van de eerste hoop / zijn even veel als het $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$ van de ander-

Digitized by Google

andere hoop: De Vrage is, hoe veel Rijksdaalders in yder hoop gesteld is? Antw. 12 en 24 Rijksdaald.

47. Een Zilver-smit heeft 2 Massen Zilver/ wegen te zamen 24 Mark/ de zwaarste tot 28 Stuyvers 't Loot/ en de ligtste tot 26 Stuyvers 't Loot/ bedragen te zamen $521\frac{1}{5}$ Gulden: De Vrage is, hoe veel yder Masse gewogen heeft? Antw. $13\frac{3}{4}$ Mark/ en $10\frac{1}{4}$ Mark.

Loot St. Mark Loot St. Mark.
1 — 28 — 14 x 1 — 26 — 10
16 Loot. 16 Loot.
224 160
28 26 St.
627|2 416|0
$313\frac{3}{5}$ Gl. 208 Gl.
208

Loot St. x ——— Loot St. Mark.
1 — 28 — 13 $521\frac{3}{5}$ Gl. 1 — 26 — 11 x
16 $521\frac{1}{5}$ Gl. 16 Loot.
208 ✠ $\frac{2}{5}$ 176
28 26
582|4 x x 457|6
$291\frac{1}{5}$ Gl. 14 — 10 — ✠ $\frac{2}{5}$ $1\frac{3}{5}$ $228\frac{4}{5}$
$228\frac{4}{5}$ Gl.
8
520 Gl. 13 — 11 — ÷ $1\frac{1}{5}$
$521\frac{1}{5}$
$16\frac{4}{5}$ — 12
÷ $1\frac{1}{5}$ $5\frac{1}{5}$ $4\frac{2}{5}$
22 $16\frac{4}{5}$
5
110 8|82|$10\frac{1}{4}$ Mark.

3(6
11 0 | $13\frac{3}{4}$ Mark
8 8

48. Een Koopman heeft gekogt 100 Lasten Rogge en Tarwe / voor 15100 G-guldens de Rogge / à 13[illegible] G-guld. 't Last / en de Tarwe à 165 G-guld. 't Last: Vrage, hoe veel Lasten is 'er van yder geweest? Antw. 40 Lasten Rogge / en 60 Last Tarwe.

49. Pieter Zegersz. Komenyhouder tot Delzen / heeft gekogt 1500 ℔ Kaas / de eerste Stapel kost $2\frac{1}{2}$ St. 't ℔ / de tweede Stapel 3 Stuyv. 't ℔ / bestreed in 't geheel 200 Gulden: Vrage, hoe veel in yder Stapel geweest is? Antw. 1000 ℔ en 500.

50. Deeld 18 in 2 deelen / alzo dat het grootste deel Gemultipliceerd zijnde door 4 / en het kleynste door 5 / dat beyde de Producten gelijk zijn; welk zijn die? Antw. 10 en 8.

grootste	kleynste	groot	kleyn.
x	6	11 x	7 x
12	5	4	5
4	30	44	35
48		35	
30		✠ 9	
✠ 18			

x
12 —— 1 18 } 9
11 —— 1 9 }
198 —— 108
108
90 } 10 grootste.
9

kleynste.
6 —— 1 18 }
7 —— 1 9 }
126 —— 54
54
72 } 8 kleynste.
9

51. Daar zijn 2 Getallen / bedragende te zamen 35 / waar van het minste door 7 / en het meeste door [illegible]

gr

gedeeld zijnde/ beyde Quotienten zamen geteld/ bedragen 9/ welk zijn deze Getallen? Antw. 14 en 21.

52. Deeld 21 in twee deelen/ in dierwoegen/ als men 't grootste deeld door 't minste/ en 't minste door 't grootste/ en daar na de grootste Quotient met 5/ en de minste met 125 Multiplicere/ dat het een Product zo veel zy als het andere? Antw. $17\frac{1}{2}$/ en $3\frac{1}{2}$.

grootste.
(3 kleynste.
15 ——— 6
6 ——
$2\frac{1}{2}$ grootste.
5 Multipliceerd.
———
10
$2\frac{1}{2}$
———
$12\frac{1}{2}$

kleynste. grootste.
6 | $\frac{2}{5}$ 15
———
15 | 5 kleynste.
| 125 Multipliceerd.
2
———
250 } 50
55 } $12\frac{1}{2}$
———
✠ $37\frac{1}{2}$

grootste kleynste
14 ——— 7
7 ——
2 grootste.
5 Multipliceerd.
———
10

grootste kleynste.
14 7 | 1
———
14 | 2 kleynst.
| 125 Multipl.
7 ———
$62\frac{1}{2}$
10
———
$52\frac{1}{2}$ ✠

15 ——— 6 ——— 1 $37\frac{1}{2}$

14 ——— 7 ——— 1 $52\frac{1}{2}$

53. Zo men ontfangt twee Jaarlijkze Renten/ die te zamen Geaddeerd zijn 102 Gulden/ en d'eene Gemultipliceerd met 15 is gelijk d'andere Gemultipliceerd met 21: hoe veel is yder Rente byzonder? Antw. $59\frac{1}{2}$/ en $42\frac{1}{2}$ Guld.

54. Zoekt uyt 40 twee Getallen / die alle beyde in haar zelven Gemultipliceerd / verscheelen 400? Antw. 't meeste 25 / en 't minste 15.

55. A Spreekt tot B, geeft my 1 Gulden van u Geld / zo zal ik hebben met myn Geld twee-maal zo veel als gy behoud: B Antwoord, 't is behoorlijker dat gy my 1 Gulden geeft / op dat wy dan even veel Geld hebben: Vrage, hoe veel Geld hadde elk van byzonder? Antw. A 7 / en B 5 Gulden.

56. Item / een koopt 2 Engelsche Lakens / te zamen voor 125 £ / het eerste is lang $42\frac{2}{3}$ Ellen / en breet $2\frac{1}{4}$ Ellen; het tweede is lang $48\frac{3}{4}$ Ellen / en breet $1\frac{5}{6}$ Ellen / zo dan d'Elle in 't vierkant / of de vierkante Elle van 't eerste Stuk 1 ß beter is / dan d'Elle vierkant van 't tweede Stuk: Vrage, hoe veel elk Stuk komt te kosten? Antw. het eerste 67 £ / 0 ß / $11\frac{727}{1483}$ δ / het tweede 57 £ / 19 ß / $0\frac{756}{1483}$ δ.

$42\frac{2}{3}$ lang.		$48\frac{3}{4}$ lang.
$2\frac{1}{4}$ breet.		$1\frac{5}{6}$ breet.
96 Ellen Vierkant.	£ 125	$89\frac{3}{8}$ Ellen Vierkant.
10 ß x	20	9 ß x
960 ß	2500	$804\frac{3}{8}$ ß
$804\frac{3}{8}$ ß	$1764\frac{3}{8}$	
$1764\frac{3}{8}$ ß	÷ 735 ß	

Poseer andermaal 11 ß voor 1 El, en 10 ß voor de ander El, en werkt als vooren, komt $540\frac{1}{4}$ te min, werkt dan na de Regel, komt als boven is gezeyd.

57. Item / 6 ℔ Foelie / en 4 Daalders / staan in proportie tegen 15 ℔ min 5 Daalders: De Vrage is, hoe veel een ℔ Foelie kost? Antw. een Daalder.

℔

M Daald. — M Daald.

6 — + 4 — 15 — ÷ 5

Daald. 2 positie. . . . . 2 positie.

12	30
4 +	5 ÷
16	25
	16
	+ 9

M Daald. — M Daald.

6 — + 4 — 15 — ÷ 5

1 Daald. x . . . . 1 Daald.

6	15
4 +	5 ÷
10	10
	10
	+ 0

Daald.

x 2 —— + 9 | φ

1 —— + 0 |

φ | —— 0

φ | 1 Daald.

58. Onzen Doorlugtigen Prince van Oranje / moet in Battaille stellen 2 Compagnien Infantery / elk van een onbekend Getal / om daar mede te overweldigen een zekere Schanze; den eenen Capiteyn kloek van moed zijnde / zegt met eerbiedigheyd: Mijn Heere / laat my hebben het $\frac{5}{8}$ deel van de andere Compagnie tot de mijne / ik zal Uw Ed. de Schanze in handen leveren door 't geweld van 300

Digitized by Google

Mannen; de ander Hoofdman niet min Courageus/ zegt: 't zelfde te willen doen/ zo zijn Genade hem de Eere doet/ en de $\frac{4}{7}$ part des Volks van des eerste Capiteyns Compagnie tot de zijne voegen wil: Vrage, hoe sterk yder Compagnie geweest is? Antw. van 200/ en 175 Mannen.

NOTA: Steld 140 Man voor d'eerste Compagnie, zo rest 'er van 300 Man nog 160 Koppen, welk zoude wezen het $\frac{5}{8}$ deel van de andere Compagnie? Zegt dan, $\frac{5}{8}$ doet 160 Man, wat de geheele Compagnie? Facit 256 Man; addeerd daar toe de $\frac{4}{7}$ van van 140, is 80, komt te zamen 336, moest 300 wezen. Te veel ✠ 36 voor de eerste positie, voor de tweede positie steld 180, en werkt als vooren, komt een ÷ $5\frac{1}{7}$, zo voort.

✠			Zevende-part	
140 ——	256 —	✠ 36 ——	252	288
180 ——	192 —	÷ $5\frac{1}{7}$ ——	36	

175 Man. 200 Man.

59. Twee hebben te zamen een Osse gekogt voor 60 Gulden/ zo spreekt A tot B, had ik het $\frac{1}{7}$ van uw Geld by het mijne/ zo zoude ik genoeg hebben om de Osse te betalen; en B zegt tot A, had ik het $\frac{1}{3}$ van uw Geld/ zo zoude ik met mijn Geld de Osse konnen betalen: Vrage, na elk zijn Geld? Antw. A 54 Gulden/ B 42 Gulden.

60. In een Loterye was een Lot te winnen/ bestaande in een overdekte Verguldе Kop/ en twee hoopen Rijksdaalders/ tot 50 Stuyvers 't stuk/ de Kop

word

Digitized by Google

word geëstimeerd op 175 Gulden / als men de Kop zette by de eene hoop / was t'zamen 4 maal waardiger als de andere alleen / wierd hy gesteld by de tweede hoop / zo bevond men die 2 maal zo veel beter te wezen als de eerste hoop: De Vrage is, hoe veel Rijksdaalders in elken hoop waaren? Antw. 50 / 30.

NOTA: Reduceert 175 Gulden in Rijksdaalders, en ſteld dat de eerſte hoop zy 6, daar toe Addeerd 70, komt 76, die Divideerd door 4, om dat zy 4 maal beter is dan de tweede, komt 19; zo veel Daalders is de tweede hoop, daar toe 70; dat de Kop is; komt 89, welk moeſt 2 maal beter wezen als de eerſte: te weeten 12, ergo te veel 77. Neemt nog een ander Poſitie; ik ſtelle 2, daar toe 70, komt 72, werkt als vooren, komt ✠ 84.

Poſitie.

6 Rijksdaalders voor de eene hoop.
70 Rijksdaalders de waarde des Kops.

		19 Rijksdaalders voor de 2 hoop.
76	x	70 Rijksdaalders de Kops prijs.
4 —	6	—
19	2	89
	—	12
	12	—
		✠ 77

Poſitie.

2 Rijksdaald. voor de eene hoop.
70 Rijksdaald. de weerde des Kops.

		18 Rijksdaald. de 2 hoop.
72	x	70 Rijksdaald. de Kop.
4 —	2	—
18	2	88
	—	4
	4	—
		✠ 84

6 —— 19 —— ✠ 77 | 7
2 —— 18 —— ✠ 84 |

Komt 50 Rijksd. komt 30 Rijksd. voor de hoopen.

Proeve.

50 Rijksd.		30 Rijksd.
70 Rijksd.		70 Rijksd.
	50	
120	2	100
4		
30	100	

Komt gelijk de Vrage is / ergo goed.

61. Dat een Zilv're Schaal tien Loot weegt, en dat daar
2 Lepels mede gaan, verſchillend' in 't Gewigte,
In zulker voegen, als men neemt den grootſten klaar,
Zo weegt hy (met de Schaal) wel 7 maal zo zwaar
Net, als het kleynſte doet; maar als de kleynſte en ligtſte (zigte
Word by de Schaal geleyd, men ziet met klaar ge-
Dat zy 3 maal zo zwaar weegt als de grootſte doet,
Dus zegt mijn; wat elk van dees Lepels wegen moet?

Antw. **de grootſte 4 Loot / de kleynſte 2 Loot.**

De Schaal is 10 Loot zwaar, legt daar by 8 Loot, is 18 Loot, is 7 maal zo zwaar als de kleynſte, komt $2\frac{4}{7}$ Loot voor de kleynſte, hier by 10 Loot, dat de zwaarte is van de Schaal, komt $12\frac{4}{7}$ Loot, moet 3 maal zo zwaar wezen als de grootſte, alzo wy 8 Loot genomen hebben voor de grootſte Lepel, en 3 maal 8 is 24, moeſt $12\frac{4}{7}$ Loot wezen, liegt ✠ $11\frac{3}{7}$ Loot; neemt ander-maal 6 Loot voor de grootſte Lepel, en werkt als vooren, zal komen ✠ $5\frac{1}{7}$ Loot, ſteld dan op de Regel, en werkt na behooren, komt als boven.

62. Zoekt

62. Zoeckt drie Getallen / zulcken dat A met $\frac{5}{6}$ van B zy 100 / en dat B met $\frac{4}{7}$ van C oock zy 100 / desgelijcks dat C met $\frac{3}{5}$ van A mede zy 100: Vrage, wat Getallen zijn 't? Antw. A 50 / B 60 / 70 voor C.

100
x 40 A
$\frac{5}{6}$ — 60 — 1
6
5
360
5 — 72 B

100
72 B
$\frac{4}{7}$ — 28 — 1
7
4 — 196
4 — 49 C
24
73
100
÷ 27

40 A
$\frac{3}{5}$ — 120
24 A

100
46 x
B
$\frac{5}{6}$ — 54 — 1
6
5
324 (4 · $\frac{4}{7}$ — 35$\frac{1}{5}$ — 1
5 — 64$\frac{4}{5}$ B

100
64$\frac{4}{5}$
35$\frac{1}{5}$
176
4
5
20
7
(1
$\left.\begin{array}{l}176 \\ 77\end{array}\right.$ (2 $\left\{\begin{array}{l}61\frac{3}{5}\ C \\ 27\frac{3}{5}\end{array}\right.$
89$\frac{1}{5}$
100
10$\frac{4}{5}$ ÷

46 A
$\frac{3}{5}$ — (3
138
5 — 27$\frac{3}{5}$

A

Digitized by Google

A	B	C		
40 —	72 —	49 —	÷ —	27

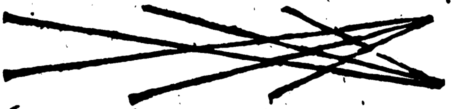

46 —	$64\frac{4}{5}$ —	$61\frac{3}{5}$	÷	$10\frac{4}{5}$

$16\frac{1}{5}$

81

1242 —	$1749\frac{3}{5}$ —	$1663\frac{1}{5}$
432 —	$777\frac{3}{5}$ —	$529\frac{1}{5}$
810	972	1134
5	5	5
4050	4860	5670
81 — A 50	81 — B 60	81 — C 70

63. Daar waaren 3 Wevers/ kogten een Osse voor 54 Gulden/ A zeyde tegens B, geeft my $\frac{1}{4}$ van u Geld/ ik zal de Osse voor ons allen alleen betalen; B zeyde tot C/ komt geeft my $\frac{1}{3}$ van u Geld/ ik zal u beyde van de Koop vry houden; C zegt tegens A, teld my $\frac{1}{2}$ van u Geld/ ik zal 't Heerschap wezen/ en de Osse-verkooper betalen: Zegt nu hoe veel Geld ellke Weber rijk was? Antw. A 43 Gulden/ 4 Stuyvers; B 43 Gulden/ 4 Stuyvers; C 32 Gulden/ 8 Stuyvers.

Poseer 42 voor *A*, komt volgens de Vrage 48 voor *B*, en 18 voor *C*, komt te kort voor *A* 15; pozeerd andermaal voor *A* 44, en werkt als vooren komt ✠ 10.

64. Drie Schepen voeren 30 heel Lasten/ dat als men doet by A Lasten $\frac{1}{3}$ van B en C Lasten/ 30 is 't 120 Lasten/ en als men doet by B $\frac{1}{4}$ van A en C, 30 is 't ook 120 Lasten/ ook als men doet van C $\frac{1}{7}$ van

van A, B. 30 is 't mede 120: Vrage, hoe veel Lasten voerd van elk Schip? Antw. A 60 Lasten/ B 80/ C 100 Lasten.

MERKT: Dat *A* zijn Laſten met ⅓ van *B* en *C*, haar Laſten te zamen 120 Laſten zijn, poſeer dan voor *A* wat u belieft, ik neem 50 Laſten voor *A*, trekt dat van 120 Laſt af, Reſt 70, dat is ⅓ van *B*, *C* Laſten, zegt ⅓ is 70, wat het geheel? komt 210 Laſten voor *B*, *C*; poſeer hier uyt 110 voor *B*, en 100 voor *C*, komt ✠ 27½, poſeer ander-maal voor *B* 100, en voor *C* 110, komt ✠ 20, werkt *B* en *C* met haar Leugens, als men met twee Poſitien gewoon is te werken, komt tot Facit 73⅓ voor *B*, trekt dat van *B*, *C* Laſten 210 af, Reſt 136⅔ Laſten voor *C*, doet daar toe ⅐ van *B*, en ⅐ van *A*, is $17\frac{13}{21}$ Laſten, maakt met malkander 154²⁄₇, moeſt 120 wezen, komt te ✠ 34²⁄₇: poſeer ander-maal voor *A* 54 Laſten, en werkt als vooren, komt 198 voor *B*, *C*. neemt hier van voor *B* 100, voor *C* 98, komt ✠ 18; ander-maal voor *B* 110, voor *C* 88, komt ✠ 25½, werkt dit door 't Kruys, komt 76 voor *B*, trekt dit van 198, *B*, en *C* Laſten af, Reſt 122 voor *C*, daar by ⅐ van *A* Laſten, en ⅐ van *B* Laſten, maakt 140⁴⁄₇ Laſten, moeſt 120 wezen, komt ✠ 20⁴⁄₇: volgt het werk.

120	B x	C	A
A 50 poſering.	110	100	50
———	37½	¼ ———	¼ ———
⅓ —— 70 —— 1	———	25	12½
3	147½	12½	
———	120	———	
210 B, C.	———	37½	
	✠ 27½		

B

110 — ✠ $27\frac{1}{2}$ | $7\frac{1}{2}$

100 — ✠ 20 | 15

2750 — 2200
2200

550
2

1100

B
100
40

140
120

✠ 20

C
101
$\frac{1}{4}$

$27\frac{1}{2}$
$12\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{4}$ A

40

8100 / 155 / 1 — $73\frac{1}{5}$ B

210 is B, en C Lasten.
$73\frac{1}{5}$ B Lasten af.

$136\frac{2}{3}$ C Lasten/ $\frac{1}{7}$ van B, en $\frac{1}{7}$ van C daar toe.
$17\frac{13}{21}$

$154\frac{2}{7}$/ moest 120 wezen/ te veel $34\frac{2}{7}$.
120 af.

✠ $34\frac{2}{7}$/ alzo dat dan van de Positie.

A — B — C

50 — $73\frac{1}{3}$ — $136\frac{2}{3}$ — ✠ $34\frac{2}{7}$

Zoekt nu de tweede generale Positie.

Positie 120 Last.
54 A Positie.

$\frac{1}{5}$ — 66 — 1
1 — 3
198 B, C.

B
100

C
$\frac{1}{4}$ — 98
$42\frac{2}{3}$

A
$\frac{1}{4}$ — 54
$13\frac{1}{2}$ A
$13\frac{1}{2}$ Addeerd.

Posi-

Digitized by Google

Positie voor C Komt 38

B 110 88 100 B, by.

$35\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ —— ——

—— 22 138

$145\frac{1}{2}$ $13\frac{1}{2}$ / A $\frac{1}{4}$ 120

120 —— B Posit. ——

—— $35\frac{1}{2}$ 100 ✠ 18 | $7\frac{1}{2}$

✠ $25\frac{1}{2}$ —

B 110 ✠ $25\frac{1}{2}$ | 15

1980—2550

1980

1140 | 76 B. ——

755 | 750

1 | 2

——

1140

198 B, en C Lasten.

76 B Lasten hier af.

——

122 Lasten / C $\frac{1}{5}$ van A, $\frac{1}{7}$ van B daar toe.

$18\frac{4}{7}$

——

$140\frac{4}{7}$ A B

120 54 —— 76 —— 122 ✠ $20\frac{4}{7}$

——

✠ $20\frac{4}{7}$

Digitized by Google

A	B	C		
50	$73\frac{1}{3}$	$136\frac{2}{3}$	✠ $34\frac{2}{7}$	$\frac{13\frac{5}{7}}{96}$

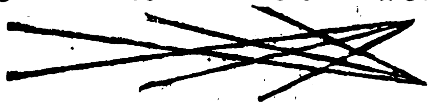

54	76	122	✠ $20\frac{4}{7}$
$1851\frac{3}{7}$	$2605\frac{5}{7}$	$4182\frac{6}{7}$	
$1328\frac{4}{7}$	$1508\frac{1}{7}$	$2811\frac{3}{7}$	
$822\frac{6}{7}$	$1097\frac{1}{7}$	$1371\frac{3}{7}$	

$96\ \frac{5760}{60}$ A $\quad 96\ \frac{7680}{80}$ B $\quad 96\ \frac{9600}{100}$ C.

65. Drie Jonge Vryers koopen een Jagt-schuyt tot hun playsier / voor de Somme van 50 £ / A zegt tot B en C, geeft my elk de ½ van u Geld / ik zal de Schuyt alleen betalen; Neen / zegt B tot C, en A, doet my ⅓ van u beyder Geld / ik zal de Jagt-schuyt betalen / komt zegt C, tot A en B, geeft my ¼ van het uwe / het Jagt betaal ik zelfs: De Vrage is, hoe veel Geld elke Vryer hadde? Antw. A $14\frac{12}{17}$ £ / B $32\frac{6}{17}$ / C $38\frac{4}{17}$ £.

MERKT: De Koop is 50 £, die de Vryers met zodanig Geld, als boven gezegt is, voor geven te betalen, zo steld dan, dat *A* heeft 16 £, die trekt van 50, blijft 34, welk is de ½ van *B*, en ½ van *C*, Multipliceerd 34 met 2, komt 68, die deeld in 2 hoopen, om te hebben de parten van *B* en *C*: te weeten, geeft *B* 39, en *C* 29, tot de 29 van *C* Addeerd de 16 van *A*, komt 45, zoekt daar uyt ⅓ is 15, Addeerd die tot 39 van *B*, komt 54, welk maar 50 moest wezen, ergo te veel 4 voor de gegeven 39 van

van *B*, neemt wederom een ander verdeeling voor *B* 27, voor *C* 41, en werkt als vooren, komt 4 te weynig, werkt dan *B* 39, en *B* 27, met haar Leugens door 't Kruys, komt voor *B* 33, trekt dan *B* 33 van 68, dat *B* en *C* is, Rest voor *C* 35, doet by *C* dan $\frac{1}{4}$ van *A*, en $\frac{1}{4}$ van *B*, komt dan $47\frac{1}{4}$ voor *C*, moest 50 wezen, ergo, te weynig $2\frac{3}{4}$, alzo dat dan komt van de Positiens *A* 16, *B* 33, *C* 35 ÷ $2\frac{3}{4}$, zoekt nu de 2 generale Positie, volgt ten deele het Werk.

50 Capitaal.
16 A Positie.
———
34 Rest voor de $\frac{1}{2}$ van B, en de $\frac{1}{2}$ van C, gedub-
2 beleerd, komt
———
68 voor B, en C, neemt nu voor B

B 39 ——— 29 C
15 16 A syn.
——— ———
54 45
50 $\frac{1}{3}$ ———
——— 15
✱ 4

B C
27 ——— 41
19 16 A haar syn.
——— ———
46 57
50 $\frac{1}{3}$ ———
——— 19 is $\frac{1}{3}$ van C, en A.
÷ 4

B

39 ——— * 4 | 8
27 ——— ÷ 4 |

108 ——— 156
108

~~164~~ | 33 B
~~88~~ |

B, C Geld. 68
33 B af.

35 C x
$12\frac{1}{4}$ / is $\frac{1}{4}$ van A, en $\frac{1}{4}$ van B.

$47\frac{1}{4}$
50

÷ $2\frac{3}{4}$

A 16, $\frac{1}{4}$ —— 4

B 33, $\frac{1}{4}$ —— $8\frac{1}{4}$
4
$12\frac{1}{4}$

A 16 —— B 33 —— C 35 ÷ $2\frac{3}{4}$

Poseer ander-maal voor *A* 25, komt dan voor *B* en *C* 50, neemt van deze 50 voor *B* 30, en voor *C* 20, en werkt als vooren, komt als boven.

Den Leerling diend ook te weeten dat 'er zomwijlen Vragen voorkomen, die een Gebroken voort brengen meerder als het Antwoord vereyscht, en dan moet men de Gebrokens ongeteld laten blyven, als in het volgende te zien is.

66. Item / drie Capiteynen hebbende haar Compagnien in Slag-order gesteld / zo zegt A tegen B, doet my 20 van uw Soldaten / ik zal 2 maal zo sterk

sterk zijn als gy blijft / B zegt tot C, doet my 44 Man van uw Volk / tot de mijn / ik zal drie-maal meer Koppen hebben als gy behoud / C zegt tegens A, laat 40 van u Gasten tot de mijne komen / ik zal vier-maal meer Volks tellen als by u zal blyven / zegt my nu hoe veel Mannen by yder Vaendel geweest is? Antw. by A 70 / B 65 / C 80 Man.

Poseer voor *A* 80 Mannen, daar by 20 van *B* komt 100, de helft hier van is 50, deze 50 blijft voor *B*, doet daar zijn 20 die *A* van hem heeft by, komt 70 in alles voor *B*, hy begeerd 44 van *C*, komt 114, is dan drie-maal sterker als *C* blijft, ergo 70 is *C* 38, blyvende, zet hem toe zijn uytgedane 44, is dan 82 sterk, neemt daar toe van *A* 40, komt te zamen 122, welk zoude wezen vier-maal meerder als *A*, was blyvende, blijkt contrarie, want 4 maal 40 die *A* is restende, is 160, komt voor Positie *A* ✠ 38.

Steld nu een ander Positie: te weeten, 74 voor *A*, en werkt als vooren, komt voor *x* A ✠ 15, werkt dan als het volgt.

Positie	B Rest.	C Rest.	A
80 A	50	38	80
20	20 by.	44 by.	40 af.
100	70 B	82	40 Rest
	44 C	40	4
50 B Rest.	114	122	160
	3 / 38		122
			✠ 38

Positie	B Rest.	Rest C.	A
74 A	47	37	74
20 B	20 by.	44	40 af.
94	67 B	81 C	34
	44 C	40 A	4
½ 47	111	121	136
	⅓ 37		121
			✱ 15

A — B — C

0 — 70 — 82 — ✱ 38

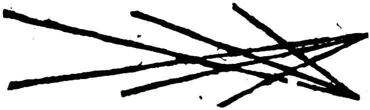

23

74 — 67 — 81 — ✱ 15

2812 — 2546 — 3078
1200 — 1050 — 1230

1612 — 1496 — 1848

23 — 23 — 23

A 70 B 65 C 80 de Gebroken uitgetelt

67. Vindet 4 Getallen / waar van A, B, C, te zamen doen 60 / A, B, D, te zamen 72 / A, C, D, te zamen 84 / B, C, D, te zamen 96: Vrage, wat elk heeft? Antw. A 8 / B 20 / C 32 / D 44.

68. Vier Renteniers overrekenende hoe veel Morgen Lands dat zy hebben / bevinden te hebben / al zonder den eersten 300 Morgen / al zonder den tweeden 270 Morgen / al zonder den derden 240 Morgen / en al zonder den vierden 210 Morgen; hoe veel Morgen Lands heeft van elk byzonder? Antw. A 40 / B 70 / C 100 / D 130.

69. Pie-

69. Pieter Zegersz. Koreng-houder alhier tot Delzen/ heeft besteed in 't geheel 410 £/ voor 30 ℔ Nagelen/ 60 ℔ Peper/ 90 ℔ Gember/ 100 ℔ Pijp-Caneel/ het ℔ van de Nagelen heeft hy gekogt voor een zeker getal ß/ voor de volgende ℔ geeft hy 10 ß/ 20 ß/ 30 ß voor yder ℔ meerder als 't ℔ Nagelen hem kost: Vrage, hoe duur yder ℔ van elke zoort hem kost? Antw. de Nagelen 10 ß 't ℔/ Peper 20 ß/ Gember 30 ß/ Pijp-Caneel 40 ß 't ℔.

Rekeninge Cœcis, of Virginum.

IN de daad genaamd Blinden Regel/ zo om de menigerley onzekere Antwoorden/ dieze even als de Menging-Rekening onderworpen is/ als om de verscheydenerley benamingen/ waar onder dezelve wel uyt gebrukt word/ en van welke de gevoeglijkste is Bachus-Rekeninge/ dewijlze behoord tot de Uytrekening aangaande de hoe-veelheyd der Persoonen/ die in zeker Bier- of Wijn-gelag hun Geld verteerd of verkwist hebben/ werdende uyt yders aandeel daar in met de geheele Verteering de zaak openbaar.

Op deze wijze:

Zet het Getal der Persoonen tegens de Linker-hand, en het geen 'er verteerd is, tegens de Regter, Reduceer yders Geld in gelijke Spetie, Addeer dit t'zamen, wyders zo veel Geld de Man en Vrouw yder t'zaam verteerd hebben, zet dat in 't midden onder elkander en trekt des Vrouws van des Mans Geld af, wat blijft zet dit naast des Mans Geld, zijnde den Deel-letter, Vermenigvuldigt dan het Getal der Persoonen, met het Geld van de Vrouw, het Product Substraheert van de verteerde Zom, de Rest Divideert door den Deeler, komt het Getal der Mannen; dit Substraheerende van het Getal der Persoonen, komt het Getal der Vrouwen; maar indien 'er nu Kinderen by zijn,

 trekt

Digitized by Google

trekt het Geld der Kinderen van des Mans, en ook van des Vrouws Geld af, en zet dat ook nevens elk zijn Zom, komen 2 Deel-letters, deelt dan uw overschot met het bovenste, en dat daar van over blijft door het onderste, Addeert deze twee Producten, en trekt die van het geheele Getal der Persoonen, komt het Getal der Kinderen.

Wat betreft de vier laatste Voorstellen in dezen Regel, die kan men door de Rekening van Menging op lossen.

1. Item / daar zijn 8 Persoonen zo Mannen als Vrouwen / hebben te zamen verteerd 3 Gulden / 4 Stuyvers / elke Man 10 Stuyvers / en elke Vrouw 6 Stuyvers: Vrage, hoe veel Mannen en Vrouwen daar zijn? Antw. 4 Mannen/4 Vrouwen.

8 Persoonen. 10 | 4 3 Gl. 4
6 6 | 20
―――
48 8 Pers. 64
4 Man af. 48
――― ―――
4 Vrouw. 16
4 ―――
4 Man.

Anders door valsche Positien.

Man.	Vrouw.	Gl.	Man.	Vrouw.
3	5	3—4	5	3
10 St.	6 St.	20	10 St.	6 St.
30	30	64	50	18
	30			50
	60			68
	64			64
	÷ 4			✠ 4

Man

Man. Vrouw.

3 — 5 — ÷ 4 | 8

5 — 3 — + 4

20 — 12

12 — 20

32 32

8 8

Man 4 4 Vrouw.

Anders.

Man. Man.

1 — 10 — 8 3 — 4

10 20

80 64

10

6

64

4 — 1 — 16

4

4 Mannen/ deze trekt van 8/ Rest 4 Vrouw.

2. Twaalf Persoonen/ zo Vrouwen als Mannen/ verteeren op een Maaltyd 5 Gulden/ 9 Stuyv. / elke Man 12 Stuyvers/ elke Vrouw 5 Stuyvers: Vrage, hoe veel van elks zijn? Antw. 7 Mannen/ 5 Vrouwen/ werkt als boven.

3. Zestien Persoonen hebben verteerd 74 Stuyvers/ de Man 10 Stuyvers/ de Vrouw 4 Stuyvers/ een

Digitized by Google

een Kind 2 Stuyvers/ zegt mijn hoe veel Mannen / Vrouwen en Kinderen daar geweest zijn? Antwoord, 4 Mannen/ 5 Vrouwen/ en 7 Kinderen/ of anders.

16 Persoonen. 10 | 8 74 Stuyvers.
2 4 | 2 32
2
32 4 Mannen. 16 1
5 Vrouwen. 9 (10
9 7 K. 47 8 | 4 M. 10 7 } 5 Vr.

Anders door de valsche Positien.

Poseer.			Ander Poseering.		
Man.	Vrouw.	Kinder.	Man.	Vrouw.	Kinder.
2	8	6	2	5	9
10 St.	4 St.	2 St.	10	4	2
20	32	12	20	20	18
		32			20
		20			20
	Stuyvers	64			58
		74			74
					÷ 16

Digitized by Google

2 —— 8 —— 6 —— ÷ 10

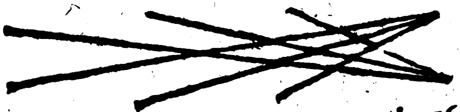

6

2 —— 5 —— 9 —— ÷ 16

32 —— 128 —— 96
20 —— 50 —— 9

12 —— 78 —— 6
6 —— —— ——

2 Man. 13 Vrou. 1 Kind.

Proeve.

Man.

1 ——	10 ——	2	20 Stuyvers.
			52
1 ——	4 ——	13	2
1 ——	2 ——	1	74 Stuyvers.

4. Zeker Convoy / bestaande in 108 Koppen: te weeten / Curassiers / Dragonders / Musquettiers en Jongens / haar is vereerd 648 Gulden / de Dragonder 7 / de Musquettier 5 / en de Jongens 1 Gulden: De Vrage is, hoe veel van elke zoort van Menschen geteld waaren? Antwoord, 30/ 24/ 24/ 30. of 34/ 24/ 14/ 36. of nog anders.

5. Een Boeren Laken-kramer / heeft 59 Gulden / daar voor wil hy 17 Ellen Laken koopen: te weeten / Zwart / Rood / Blaauw en Groen / 't Zwart de Elle tot $1\frac{1}{2}$ Guld. / 't Rood tot 2 Guld. / 't Blaauw tot 3 Gulden / 't Groen 5 Gulden: Vrage, hoe veel Ellen hy van elke zoorte hebben zal? Antw. 2/ 3/ 5/ 7 Ellen/ of $7\frac{1}{5}$/ $4\frac{2}{5}$/ $3\frac{2}{5}$/ 2/ of nog anders.

Digitized by Google

6. Zeventien Ellen Lakken kosten 59 Gulden / 2 Ellen Groen kosten 10 Gulden / en 5 Ellen Blaauw kosten zo veel als 3 Ellen Groen / 3 Ellen Rood zo veel als 2 Ellen Blaauw / 8 Ellen Zwart zo veel als 6 Ellen Rood: Vrage, hoe veel Ellen van elke Coleur in de 17 Ellen geweest zijn? Antw. 2 Ellen Zwart / 3 Rood / 5 Blaauw / 7 Groen / of $7\frac{1}{8}$ Groen / $4\frac{5}{8}$ Blaauw / $3\frac{1}{4}$ Root / 2 Ellen Zwart / of nog anders.

7. Een Slot-Jonker koopt van een Wijn-handelaar vierderley Wijnen: te weeten / Griekze / Spaanze / Rinze en Franze / de Pot $2\frac{1}{2}$ Gulden / $1\frac{1}{4}$ Gulden / 1 Gulden / en tot $\frac{1}{2}$ Gulden / zegt my hoe veel Potten van elke zoorte hy neemt / als hy voor 56 Potten geeft 52 Gulden / 6 / 8 / 12 / 30 / of $3\frac{1}{8}$ / 15 / 13 / $24\frac{7}{8}$. Of nog anders.

8. Een Boer tot Mastenbroek / brengt tot Zwol ter Markt 50 stuks Vogelen: te weeten / Ganzen / Hennen / Eenden / Taalingen en Kievitten / ontfangt 'er voor 5 Gulden / zegt my tot besluyt / hoe veel van yder geweest zijn / die verkoopende tot 12 / 8 / 5 / 2 / 1 Stuyver 't stuk? Antw. 2 Ganzen / 2 Hennen / 2 Eenden / 6 Taalingen / 38 Kievitten / of $\frac{5}{7}$ Ganzen / $1\frac{5}{7}$ Hennen / $3\frac{5}{7}$ Eenden / $15\frac{2}{7}$ Taalingen / $28\frac{4}{7}$ Kievitten / of nog anders.

Besluyt-Vragen.

1. MEn heeft 2 Zakken Peper: te weeten / kleyne en grove / wegen te zamen 100 ℔ / wanneer men nu 't Gewigt van de grove Divideerd in 9 / en 't Gewigt van de kleyne Divideerd in 8 / zo komen de Quotienten even eens tallig: Vrage, als de grove kost

Digitized by Google

kost 36 ₰ 't ℔ / en de kleyne 30 ₰ 't ℔ / hoe veel elk Zakje in Geld beloopt? Antw. 9 £ / 12 ß $10\frac{2}{7}$ ₰ / en 4 £ / 9 ß / $3\frac{3}{7}$ ₰.

2. Item / een heeft 2 Webben / daar af 't een meer Ellen langer is als 't ander / Multiplicerende die met den anderen / komt 216 Ellen / d'Elle van 't eene Stuk verkoopt hy voor 30 Stuyvers / ontfangt daar voor 18 Gulden / nu 't ander Stuk geeft hy d'Elle voor 24 Stuyvers: De Vrage is, hoe veel hy daar van ontfangen heeft? Antw. 21 Gulden / 12 Stuyvers.

3. Item / twee Webben houden een menigte Ellen / in maniere zo 't een houd 2 / zo is 't ander 3 Ellen / d'El van 't een kost 30 Stuyvers / d'El van 't ander kost 24 Stuyvers / beyde Stukken kosten 39 Guld. 12 Stuyv. Vrage, hoe veel Ellen dat elk Stuk is lang geweest? Antw. 18 Ellen / en 12 Ellen.

4. Een gewezene Scholier komende zijn Meester bezoeken / na groetenisse / zegt hy: beminde Meester / zedert mijn afstaan zijn u Scholieren zeer vermeerderd / my dunkt dat gy-lieden te zamen wel 1000 Vingeren zoud konnen op steeken: de Meester antwoorden hem: Jongeling gy misziet u / indien wy nog eens zo veel waaren / nog half zo veel / nog een derde-part / nog een vijfden-deel / en 9 Persoonen / als dan wist ik raad om 1000 Vingeren te laten zien: De Vrage is, hoe veel Menschen in de Schoole gevonden zijn? Antw. 30.

5. Een Hoender-verkooper hebbende een deel Caponen en Hanen / de Caponen kosten $7\frac{1}{2}$ Stuyvers / de Hanen 5 Stuyv. 't stuk / verkoopt 'er 100 stuks onder een / ontfangt daar voor 36 Gulden / gewind

alzo

zamen: V
160 Guld. ,
Drie Koop
660 Guldi
at gedeelte
$\frac{1}{3}$ / C $\frac{1}{6}$.
Drie Koop:
an de Winst
ngeleyd her
5/ B 4/ (

5	of(
12	25
B $\frac{1}{3}$	20
C $\frac{1}{4}$	15

Eenige haar
ndenneerd e
ulden / yder 3
ijk gehouden
rage, hoe ve
$4444\frac{4}{5}$ Guld. ,
Twee Koop
gewonnen 1
o Guldens /
B $67\frac{11}{31}$ Guld
heeft Inge
360 Guld.
A, B, C. Koo
begeerd $\frac{1}{2}$ / B
e betalen zal ?
220 Guldens.
Drie Kooplui
in 20 Last C

en
het

te
nkt
een
ede
nde
rs/
ht/
-gat
vers
n be-
en.
n zegt
r heeft
ne Gul-
nme kon-
ltipliceren/
n: Een van
eel Gelds als
ven/ 30 zijt
ntw. A heeft

Jonge Dog-
alle Dagen
2 Gulden/
hts alle Da-
veel Dagen
s? Antw. in

de Aarde/
De Vrage
/ reken-
Vadr

alzo 20 ten 100: Vrage, hoe veel van elks den Koo-per geleverd zijn geweest? Antw. 40 Capoenen en 60 Hanen.

6. Een Lijnwatierster heeft een Webbe/ lang 80 Ellen/ dat kost 55 Gulden/ welk zy verkoopt en gewind 5 Gulden: Vrage, hoe veel op de maat zy minder heeft gegeven voor $1\frac{1}{2}$ Guld./ als zy 't Ingekogt hadde? Antw. $\frac{2}{11}$ Ellen.

7. Uyt Keulen gaat een Bode A, en uyt Amsterdam een ander B, elk gaat een zeker getal Mijlen des Daags/ A reyst des Daags 2 Mijlen meer als B, de Steden na mijn dunken leggen 30 Mijlen van den anderen/ en A en B ontmoeten malkander op de tweede Dag: Vrage, hoe veel Mijlen elk des Daags gegaan heeft? Antw. den Keulenaar $8\frac{1}{2}$/ den Amsterdammer $6\frac{1}{2}$ Mijl yder Dag.

8. Een Dobbelaar verspeeld in een kans de $\frac{1}{2}$ van zeker getal Stuyvers/ wind wederom 10 Stuyvers/ hy waagt nog eens/ Verliest de $\frac{1}{2}$ min 5 Stuyvers/ van 't geene hem overig was/ hy laat 't der nog niet by/ Verliest ongeluktig het $\frac{1}{3}$ en 5 Stuyvers van zijn eerste by hem hebbende Zomme: Vrage, hoe veel Stuyvers hy op de baan brogte? Antw. 60 Stuyvers.

9. Een Kous-verkooper heeft 5 Dozijn-paar gebreyde Koussen/ tot 30 £: Vrage, hoe veel zal hy 't Paar verkoopen/ om zo veel ten Honderd te winnen als hy 't verkoopt? Antw. $11\frac{1}{9}$ ß.

10. Een Koopman bevragt een Schipper van Amsterdam op Wezel/ met 100 Centenaar Stokvis/ geeft hem te Vragt een Centenaar Vis min 2 Guld./ nog ander Schipper bevragt hy met 300 Centenaar Stok-

$2\frac{1}{2}$ Gl. | 300

$3\frac{1}{2}$ 6 —— 300 —— $2\frac{1}{2}$ | 125 Gl.

Rest 175 Gl.
voor de Voetgangers
werkt voort.

21. Vraagt gy wat de nieuwe groote Klok tot Zwol haar Gewigt is? doet gy daar nog eens zo veel toe/ Multipliceerd de Uytkomst met 8/ wat komt Divideerd door 3/ tot het Facit Addeerd 6000/ van 't Quotient Substraheert 14000 ℔/ als dan is haar Gewigt 50600 ℔: maar na mijn gissing weegtze 12000 ℔.

22. Ik geve aan een goed Vriend op zimpele Intrest/ 600 Gulden Capitaal/ tegen 6 per Cento in 't Jaar: zal de Intrest met het Capitaal gelijk betalen na 't eynde van 6 Jaar: Vrage, wat zal ik dan ontfangen? Antw. 816 Gulden.

23. Na het eynde van 6 Jaar ontfang ik voor Capitaal en Intrest 816 Gulden/ dat ik uyt gesteld hadde op zimpele Intrest/ tegen 6 per Cento in 't Jaar/ Vrage, hoe veel is 't Capitaal dat ik uyt gedaan had? Antw. 600 Gulden.

24. Drie Burgers/ A, B, C. hebben in Compagnie geleyd te zamen 2600 Gulden/ A heeft zijn Geld in geleyd voor 4 Maanden/ B voor 6 Maanden/ C voor 8 Maanden/ deelen de Winst gelijkelijk: Vrage, wat yder van haar Ingeleyd heeft? Antw. A 1200 Gulden/ B 800 Gulden/ C 600 Gulden.

25. Een Heer die huurd een Knegt/ die hy in 't Jaar zal geven een zekere Somme Gelds met een Kleed van 40 Gulden; na 8 Maanden scheyden zy van

mal-

Digitized by Google

malkanderen/ en bevinden dat de Knegt even het Kleed verdiend heeft: Vrage, wat de Knegt boven het Kleed in 't Jaar bedongen had? Antwoord, 20 Gulden.

26. Als men in 100 Tonnen Bier gemengd heeft $66\frac{2}{3}$ Tonnen Water/ zo is 't 3 Guldens Bier: wat Bier was het dan te vooren? Antw. 5 Guld. Bier.

27. Twee willen Mangelen/ A heeft Pekelharing/ 't Vat contant waardig 9 Gulden/ die steld hy in Mangeling op 12 Gulden/ maar wil $\frac{1}{4}$ in contant Geld hebben; B heeft Haver/ die steld hy in Mangeling op 8 Gulden 't Mudde/ Wind als dan $6\frac{2}{3}$ ten 100 boven gelijke Mangeling: Vrage, wat het Mudde Haver contant waardig is? Antwoord, 5 Gulden 't Mudde.

28. Een stuk rouw Zilver/ weegt 21 Mark/ 5 Once/ 11 Engels/ 16 Azen/ houd in 12 Mark/ 7 Penn. $21\frac{3}{40}$ Greynen fijn Zilver: Hoe veel fijn Zilver is in 't Mark? Antw. 7 Penn. fijns.

29. Drie Heeren/ Burgermeester Corver, Schepen Munter, en Schepen Kattenbroek, hebben te zamen in Compagnie geleyd 2600 Gulden Capitaal: Corver, heeft zijn Geld in geleyd voor 4 Maanden/ Munter voor 6 Maanden/ Kattenbroek voor 8 Maanden; zy deelen de Winst gelijkelijk: Vrage, wat deel yder van de Winst toe komt? Antwoord, elk $\frac{1}{3}$ van de Winst.

30. Drie Heeren/ Schepen Kloek, Schepen Kattenbroek, en Schepen Munter, maken een Gezelschap/ en leggen te zamen in 3100 £; Kloek staat 8 Maanden in Gezelschap/ en heeft van de Winst 120 £/ Kattenbroek 9 Maanden/ en heeft 150 £ van de Winst/ en Munter 6 Maanden/ en heeft van de Winst

Winst 120 £: Vrage, wat elk byzonder in Compagnie geleyd heeft? Antw. Kloek 900 £/ Kattenbroek 1000 £/ en Munter 1200 £.

31. Een Wijnvat hebbende 2 Kranen/ kan door de eene ledig loopen in 4 Uuren/ door de ander in 6 Uuren/ als men beyde de Kranen gelijk open zette/ in hoe veel Uuren zal 't dan kunnen ledig loopen? Antw. $2\frac{2}{5}$ Uuren.

32. Een Wijnvat gemaakt van 20 Duygen/ houd in 800 Potten Wijn: hoe veel zal een ander Vat dan moeten in houden/ dat gemaakt is van 10 Duygen/ mits de Duygen even lang en breed? Antw. 200 Potten.

33. Een Wijnvat gemaakt van 10 Duygen/ houd in 200 Potten Wijn/ een ander Vat dat 20 Duygen groot is/ hoe veel Potten zijn daar in? Antwoord, 800 Potten.

34. Twee Wijnvaten gemaakt/ die de Duygen even lang en breet zijn/ het een is van 20 Duygen/ en houd 800 Potten: van hoe veel Duygen zal 't ander Vat wezen moeten/ als 't houden zal 200 Potten? Antw. 10 Duygen.

35. Twee Koopluyden koopen van een Huysman Boter/ by de Voet in 't Vierkant/ de een koopt 2 Voet Boter in 't Vierkant voor 64 Gulden/ d'ander wil maar een Voet in 't Vierkant hebben/ tot dezelfde Prijs: De Vrage is; wat hy dan voor de Voet Vierkant zal geven? Antw. 8 Gulden.

36. Twee Voet Boter in 't Vierkant geleyd/ kost 64 Gulden: wat kost dan $\frac{1}{2}$ Voet in 't Vierkant? Antw. 1 Guld. of 20 Stuyv.

37. Een Laken-kooper koopt een Stuk Laken/ dat breet is 2 Ellen/ en lang aan d'eene zyde 120 Ellen/ d'andere zyde 80 Ellen/ betaald voor yder 2 Ellen in 't Vierkant 20 Gulden: Vrage, wat beloopt dan het geheele Stuk? Antw. 1000 Gulden.

Digitized by Google

38. Vier Jonge Dogters in een Bogaard komende/ ontmoetende den Hovenier/ die vereerd haar te zamen met 486 stuks Boom-Fruyten/ die zy moeten onder malkander deelen/ en alzo hy d'een liever hadde als d'ander/ begeerd hy dat de waardste in zijn zin/ de meeste Vrugten zal ontfangen; zeyde/ daar deeld dit Prezent; zijn verzoek was/ dat de eerste zou nemen een zeker Getal/ de tweede $\frac{1}{4}$ des Getals meerder/ de derde $\frac{1}{4}$ des Getals minder als d'eerste/ en de vierde neemt twee-maal zo veel als de derde: Vrage, hoe veel stuks Vrugten yder Dogter heeft ontfangen? Antw. d'eerste 108/ de tweede 135/ de derde 81/ de vierde 162 stuks.

39. Een Kaas-kooper koopt eenige even-veel wegende Kazen/ voor de Somme van 174 Gulden/ bevind dat hem de 3 Stuks kosten zo veel boven de 4 Gulden/ als de 7 Stuks kosten onder de 11 Guld. Vrage, hoe veel Stuks Kazen de Kaas-kooper heeft gekogt? Antw. 116 Kazen.

40. Ik bezogt eens mijn Beurs/ en bevond dat daar in was een zeker Getal enkelde Stuyvers/ als ik de $\frac{1}{2}$/ $\frac{1}{4}$/ $\frac{1}{3}$/ des Getals met malkander Multipliceerde/ bevond ik een Getal van 72000 Stuyvers: Vrage, zo ik mijn eerst-hebbende Stuyvers in Guldens verwisselde/ hoe veel datze bedragen zoude? Antw. 6 Gulden.

41. De Nieuwe kleyne Klok tot Delzen/ weegt zwaar een zeker Getal Ponde/ zo gy zijn zwaarte Divideerd door 7/ het komende met 3 Multipliceerd/ de Quotient nog door 5 deelde/ en van het komende 20 Substraheerde/ by de Rest 30 Addeerde/ en dan de overige Ponden halveerde/ komt 35 ℔: Vrage, hoe zwaar de Klok is? Antw. 700 ℔.

42. De

42. De kleyne Klok is zwaar een zeker Getal Ponden / zo gy de $\frac{1}{2}$ / $\frac{1}{4}$ / $\frac{1}{7}$ / min 325 ℔ van zijn zwaarte daar toe telde / zoude komen 1000 ℔: Vrage, hoe zwaar is de Klok dan in 't Gewigt? Antw. 700 ℔.

43. Vier Jonge Dogters worden vereerd van een Tuynman met 346 stuks Peeren / waar van de eerste Dogter zal hebben een zeker Getal / de tweede $\frac{1}{4}$ des Getals minder / de derde zo veel als de twee eerste min 20 Peeren / de vierde zo veel als de eerste min 30 Peeren: Vrage, hoe veel Peeren yder Dogter ontfangt? Antw. d'eerste 88 / de tweede 66 / de derde 134 / de vierde 58 Peeren.

44. In een Wijn-vat / daar in 12 Ankers Wijn zijn / worden gesteeken 3 Kranen / wanneer men de grootste los draayd / zo loopt in een Uur al de Wijn uyt / draayd men de middelste los / zo werd de Ton ledig in twee Uuren / de leste om draayende / zo ledigt het Wijn-vat in drie Stonden: Nu Vraag ik, indien men alle 3 de Kranen gelijk open dede / in hoe veel tyds 't Vat ledig loopen zoude? Antwoord, in 33 min $\frac{3}{11}$ Minuten.

45. Een Fonteyn heeft 4 Kranen / als A, B, C, D, daar onder staat een Bak / welke vol word door A in 6 Uuren / door B in 8 Uuren / door C in 10 Uuren / en door D in 12 Uuren; dezelve Bak heeft vier Gaten / als E, F, G, H, en kan ledig worden door E in 6 Uuren / door F in 5 Uuren / door G in 4 Uuren / en door H in 3 Uuren / dat nu dezelve Bak vol Water waare / en men liet door de Kranen daar in / en door de Gaten daar uyt gelijkelijk loopen: in hoe veel Uuren de Bak zoude ledig worden? Antwoord, in 2 Uuren / 6 Minuten / 18$\frac{18}{19}$ Secunden.

46. Een Heer heeft des Jaars Inkomst 600 Gulden hoe veel zal hy alle Weeken verteeren / om 15 Gulden over te houden? Antwoord, 8 Gulden 13$\frac{1}{13}$ Stuyvers.

47. Een Wijnkooper heeft een Vat Wijn / houdende 500 Mengelen / daar uyt tapt hy 50 Mengelen en vuld het wederom met Water / en alzo doet hy tot vijf-malen toe / dat hy t'elkens 50 Mengelen daar uyt tapt / en vuld het wederom met Water? Vrage, hoe veel Wijn daar nog ten lesten in 't Vat is / en ook hoe veel Water? Antw. 295$\frac{49}{200}$ Mengelen Wijn / 204$\frac{151}{200}$ Water.

48. Een Waard heeft een Vat Wijn / daar in zijn 180 Kannen Wijn / waar toe hy mengt 20 Kannen Water / en tapt 'er 50 Kannen gemengt af / en doet 'er 25 Kannen Water op nieuws by / en tapt daar wederom uyt 55 Kan / doet 'er dan 20 Kannen Water wederom by / ten derden-maal tapt hy daar uyt 17$\frac{1}{2}$ Kan: Vrage, hoe veel Wijn en Water ten laatste in 't Vat bevonden word? Antw. 81 Kan Wijn / 41$\frac{1}{2}$ Kannen Water.

49. Een is schuldig van eenige Morgen Land / te betalen 1228$\frac{1}{4}$ Gulden over drie Jaaren: Vrage, hoe veel die contant waardig zijn / als men de Intrest Rabatteerd tegens de Penning 16 / te rekenen Intrest op Intrest? Antw. 1024 Gulden.

50. Een onnozel Schaapjen staande tusschen een grimmige Leeuw / tusschen een hongerigen Wolf / en een gierigen Hond / om gegeeten te worden: De Hond zegt / in 5 Uuren wil ik 't alleen op snappen de Wolf zegt / in 3 Uuren wil ik 't vernielen; de Leeuw zegt / in 1 Uur zal ik 't verscheuren: De Vrage is, als die wreede Beesten 't bedroefde Schaapjen gelijkelijk bestormden / in hoe korten tyd zy dat op geslokt zouden hebben? Antw. in $\frac{15}{23}$ Uur / of in 39$\frac{3}{23}$ Minuten.

51. Item /

Digitized by Google

51. Item / drie Meulens malen / de eerste maald in 2 Uuren 3 Muddens Rog / de tweede in 3 Uuren 5 Mudden / de derden in 5 Uuren 7 Mudden: De Vrage is, in hoe veel Uuren zullenze gelykelijk af malen 36 Mudden Rogge? Antw. in $23\frac{89}{137}$ Uuren; of in $7\frac{121}{137}$ Uuren 12 Mudden.

52. Cornelis Born, onze Schout / zeyde eens tot mijn / de Balk die midden in de Kerk is leyd van de Zarken of Vloer 60 Voeten hoog / en van dezelve is een Touw gespannen tot aan de Kerkdeur / lang 75 Voet: Rekend nu eens / hoe lang dat de Kerk is? En ik antwoorde / dan is de Kerk 90 Voeten lang / of het Rekenen is mijn vergeeten.

53. Anno 1689. Vraagde mijn Zoon Pieter de Groot, hoe Oud hy al was? ik antwoorde / U E. Ouderdom Gequadrateert / het Quotient door 2 gedeelt / komt van $6\frac{1}{8}$ Jaar: Vrage, hoe Oud hy was? Antw. $3\frac{1}{2}$ Jaar.

54. Mijn Broeder / Mr. Warnaar de Groot, Vraagde mijn eens hoe Oud ik al was? ik antwoorde / Broeder $2\frac{1}{2}$ Jaar Ouder als gy zijt / en als ik uw Jaaren / met mijn Jaaren / te zamen Multipliceer / komt 1700 Jaar / Rekend nu eens Broeder / hoe Oud dat wy nu beyde byzonder zijn? Hy Antwoorde / dan zijt gy $42\frac{1}{2}$ Jaar Oud / en ik 40 Jaar / daar ik zeer van verwonderd waar.

55. Twee / A en B, hebben een Gezelschap gemaakt / en hebben te zamen gewonnen 413 Gulden; A heeft in geleyd 800 Gulden / en ontfangt 168 Gulden van de Winst / en B de Rest / en heeft 1000 Gulden in geleyd; zy hebben 30 lang in Compagnie gestaan / zo dat men haar teyd te zamen Addeerden / zal bedragen 13 Maanden: Vrage, na yder zijn teyd byzonder? Antw. A 6 Maanden / B 7 Maanden.

56. Item/ een Koopman heeft een Stuk Linnen/ daar van hy d'Elle wil geven voor $41\frac{1}{2}$ Stuyver/ op 8 Maanden dag/ dan wind hy 16 ten 100 in 't Jaar: Vrage, hoe duur hy het zelve Linnen d'Elle zal verkoopen/ op 24 Maanden dag/ om even veel te winnen als vooren? Antw. $53\frac{1}{4}$ Stuyvers.

57. Een fijn Laken kost d'Elle 10 Gulden/ dat verkoopt men d'Elle voor 12 Gulden/ te betalen de helft over 24 Maanden: Vrage, op wat tyd de andere helft moet betaald worden/ als men Wind 20 ten 100 in 't Jaar? Antw. 3 Maanden.

58. Een ander heeft eenige Vaten Honing/ die hy verkoopt voor 12 Guld. 't 100 lb/ te betalen de helft over 3 Maanden/ d'andere helft over 24 Maanden/ zo Wind hy 20 ten 100 in 't Jaar: Vrage, hoe veel men 't Honderd contant zal verkoopen/ als men d'Intrest op elke Paye byzonder Rabatteerd/ tegen zo veel ten Honderd als hy gewonnen heeft? Antw. 10 Gulden.

59. Drie Persoonen/ als A, B, C, hebben elk een zekere Somme Geldens by haar; als A zyn Geld met B zyn Geld Gemultipliceerd is/ komt 600; als B zijn Geld met C zijn Geld Gemultipliceerd/ komt 1200/ C met A 800: Nu is de Vrage, hoe veel yder heeft? Antwoord, A 20/ B 30/ C 40 Gulden.

60. Een Koopman is schuldig te betalen/ op den 28 October/ 420 Gulden/ daar af betaald hy den 27 September 150 Gulden/ en den 11 October daar aan volgende 69 Gulden; Vrage, nu hy twee partyen Gelds voor de tyd betaald heeft/ hoe lang mag hy dan de Rest in 't geheel gebruyken zonder yemands schade? Antw. $86\frac{5}{57}$ Dagen.

61. Een

61. Een Jongeling heeft eenige Peeren in een Hof geplukt / vereerd die aan drie Jonge Dogters / geeft aan de eerste 't $\frac{1}{4}$ van alle zijn Peeren / + 3 Peeren / aan de tweede geeft hy de $\frac{1}{2}$ van de Rest $\div$ 4 Peeren / ende de derde of laatste geeft hy het $\frac{1}{5}$ van alle die hy doen nog hadde + 25 Peeren / behoud 'er nog 7 voor hem zelven: Vrage, hoe veel Peeren hy heeft geplukt / en hoe veel yder vereerd is? Antw. 100 Peeren geplukt / d'eerste 28 Peeren / de tweede 32 / de derde 33 Peeren vereerd.

62. De groote Klok en kleyne Klok tot Pelzen / zijn niet even zwaar / haar differentie is 500 ℔ / als men haar zwaarte te zamen met malkander Multipliceerde / komt 840000 ℔: Vrage, hoe zwaar de Klokken zijn? Antw. De groote 1200 ℔ / de kleyne 700 ℔.

63. Den omtrek van Mastenbroek hou ik te wezen, vijf groote Uuren gaans / en den omgang der Stad Zwol agt ik $\frac{3}{4}$ Uur gaans te wezen: De Vrage is, hoe menigmaal den Zwolschen ommegang in den Mastenbroekzen omtrek begrepen zoude mogen worden? Antwoord, $44\frac{4}{9}$ maal.

64. Een Vloer lang 50 / en breed 20 Voeten / word beleyd met Steenen / die $\frac{3}{4}$ Voet lang / en $\frac{3}{4}$ Voet breed is: Vrage, hoe veel Steenen tot de Vloer van noden zijn? Antw. $1777\frac{7}{9}$ Steenen.

65. Item / een Makelaar verzoekt voor zijn Meester een zekere Somme op Intrest / voor 2 Jaaren / tegen 10 ten 100 's Jaars / om te betalen Intrest van Intrest / B zegt hem de minste Partye die ik te beleggen hebbe / zoude zo veel bedragen / dat

Digitized by Google

wanneer men de eerste Winninge door de tweede Multipliceerde/ en tot dat Product Addeerde de Partye die ik op Intrest geven wil/ de Somme 7840 £ beloopen zoude: Vrage, hoe veel B op Intrest geven wil? Antw. 800 £.

66. Den Heere Prince van Oranje/ leggende in den Jaare 1629. voor 's Hertogen-Bosch/ wil een Myne beklimmen/ en verordineerd 2 Capiteyns/ om met haar Compagnien de Voor-storm te doen/ gevende yder van de Capiteynen een Hand vol Ducaten; zeggende/ houd daar/ deeld die uyt aan u overgebleven Soldaten/ als de Storm gedaan is: d'eene Capiteyn ontving 2 Ducaten meer als d'ander/ en doen de Storm volbragt was/ ontving yder Soldaat een Ducaat/ als men de Ducaten van beyde de Capiteyns met malkander Multipliceerde/ en het Product door drie deelden/ komt 1240: Vrage, hoe veel Man yder Capiteyn na den Storm nog over gehouden hadden? Antw. 60 Man d'een/ 62 Man d'ander.

Ik wensch dees' Cyff'ring bekwaam
Zal zijn, een yder aangenaam;
Dog is 'er iets, dat niet en zou,
'k Bid, keer het in de beste vouw.

W. Bartjens.

Nota: Wat betreft de overige Byvoegzels; die zullen wy met eenige Aanmerkingen ophelderen, al-hoe-wel der zelver Regelen niet volstrekt in dit Werkje onderweezen worden: Behoudens egter de schikking van den Autheur.

TOE-

TOE-GIFT,
Handelende van de *Progressien*.
Waar in men hebbe te letten:
Voor eerst op der zelver bepaling watze in 't algemeen is.
En ten tweeden, op hun zoort.

---

1. Progressie, in 't algemeen, is een reeks van Getallen of grootheden, die onder malkander eenig zoort van gelijkheyd hebben.
2. Men verdeeltze in *Arithmetische* en *Geometrische.*

De Arithmetische

Bestaat uyt een reeks van Getallen, die gelijke verschillen hebben.

Men heeft in dezelve aan te merken:

1. De kleynste Term. 2. De grootste Term.
3. 't Verschil der Termen.
4. De menigte der Termen, of 't Getal der leden.
5. De Zom der Termen.

Drie van deze bekend zijnde, men leerd *een* of *twee* der overige vinden: hebbende ten grond der bewerking deze volgende

Eygenschappen.

1. Van drie, zijn de Zom der uytterste, gelijk 't dubbeld van 't middelste.
2. Van vier, zijn de uytterste en middelste gelijk, als 1. 2. 3. 4.

5

5 *Dies is*

3. De Zom der buytenste alteyd aan die, der naastbuytenste, en zo 'er oneven is, derzelver dubbeld is aan de Zom der buytenste.
4. 't Aantal der opgangen is alteyd 1 minder dan dat der Termen.
5. De grootste Term bestaat uyt het Product van 't Getal der opgangen, met den opgang, en het eerste Getal.

Digitized by Google

1. Vrage, hoe veel beloopen de natuurlijke Getallen/ 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10? Antw. 55.

'tEerste Getal 1
't laatste — — 10
11
de ½ menigte — 5
55 de Zom.

De Zom der 2 uytterste is gelijk aan die, der volgende 2 uytterste, en 5 maal 2 Getallen zijn 'er of 't 5 dubb. volgens de Eygenschap der Getallen, zo als ook in de natuurlijke Getallen van 1 tot 1000000 zijn 500000 500000.

2. Progresseerd 2/ 4/ 6/ 8/ 10/ 12/ 14/ 16/ 18/ 20/ in een Zomme: en zegt/ hoe veel die te zamen zijn? Antw. 110. Doet als vooren.

3. Item/ 9 Getallen/ als: 1/ 3/ 5/ 7/ 9/ 11/ 13/ 15/ 17: hoe veel zijn die in een Zom? Antw. 81.

4. Item/ 7 Getallen/ als: 5/ 10/ 15/ 20/ 25/ 30/ 35: hoe veel bedragen die? Antw. 140.

5. Item/ 6 Getallen/ als: 36/ 30/ 24/ 18/ 12/ 6: hoe veel zijn die? Antw. 126.

6. Item/ hoe veel is een Progressie van 20 Getallen/ beginnende van 1/ op-gaande met 7/ en eyndigende met 134: Vrage, wat die bedragen? Antw. 1350.

7. Hetzelfde 20 Getallen beginnende met 1/ en opgaande met 7: Vrage, wat het laatste Getal is? Antw. 134.

20 Termen
1 minder
19 opgang volg. de 4 Ey-
7 yder (genschap.
133
1 't Eerste Getal
134 't laatste Getal.

Nota. Het laatste Lid eener Arithmetische Progressie, bestaat uyt het Product van 't verschil der leden met een Getal dat 1 minder is dan 't Getal der leden, Geaddeerd by 't eerste Lid.

8. Daar

Digitized by Google

8. Daar zijn 20 Getallen beginnende met 1, en eyndigt met 134: Vrage, na den Exces of opgang? Antw. 7.

20 Termen	134 't laatste Get.	
1 minder	1	
19	133 't laatst. meer als 't eerste.	
	7 den opgang.	

Uyt de voorgaande Eygenschap volgt dat de geheele opgang gedeelt door 't Getal der leden, zo moet yder opgang komen.

9. Item, 20 Getallen begint met een zeker Getal, en eyndigt met 134: Vrage, wat Getal het is daar het mede begint en voort telt? Antw. 1 en 7.

20 Termen	't laatste Get. 134	Bestaat uyt het Product met 't Getal der opgangen en 't eerste volgens de vijfde eygenschap.
1 minder	(1	
19	7	Opgang en Rest, 1 voor 't begin.

10. Een Progressie beloopt 1350, en gaat op met 7: Vrage, hoe veel Getallen dat 'er in zijn? Antw. 20.

NOTA: Om door de Zom der Termen en elks opgang de menigte der Termen te vinden, heeft men dezen Regel: Die tweederley is.

1. Dubbeleert de Zom der Termen.
2. Deelt dezelve door de opgang.
3. En trekt uyt dat Product de √, het geene 'er dan over blijft is 't Getal der Termen. Maar,
4. Vind men deze Rest meer of min dan 't Quotient des Quadraats, dan is de Rest niet volkomen de Zom der Termen.
5. Dan moet men de √ zodanig nemen dat 'er meer als de √ Resteert.
6. Van de Rest Subtrah. dan de √ en halveer 't ze.
7. En vermenigvuldigt dan deze met den opgang komt 't Getal der Termen.

Voor-

Voorbeeld na 't eerste lid dezer Regel. | Voorb. na 't laatste lid.

180 Zom der Term. (2 ; 1350 (2

4 — 360 ; 7 — 2700

√ 90 (9 ; √ 385 5/7 Rest 24 5/7 dit moest ook 19 zijn.

komt 9 en Rest 9 zijnde het Get. der Term. ; 19 — — 19

1/2 5 5/7 | 2 6/7 (7 opg.

20 't get. der T.

11. Daar is een natuurlijke Progressie / heeft 10 Getallen / begint met 2 / gaat op met 2 / zegt my wat het leste Getal is? Antw. 20.

12. Daar zijn 12 Getallen / beginnende met 1 / en voort gaande met 1; Wat is het laatste Getal? Antw. 12.

12 — 1 — 1
1
——
12 Is 't laatste Getal / om dat 't begin en opgang gelijk is.

13. Een Progressie die voort gaat met 2 / 't grootste Getal is 17 / 't Getal der Leden is 9: Zegt my 't eerste Getal? Antw. 1.

9 Termen
1 minder
——
8 opgang.
2 over d°.
——
16 is 't laatste meer als 't eerste.

17 't laatste Get.
16
——
1 't eerste Get.

Nota. Deze bewerking is afgeleyd uyt het gezegde in de 7. Zom.

14. Van een Progressie zijnde het eerste Getal 5 / het laatste 35 / en de Zom 140. Vrage, na de menigte der Getallen? Antw. 7.

35

Digitized by Google

35 't laatste
5 't eerste
——
40

$40 / \overline{140}$
$3\frac{1}{2}$ maal 2 Get.
of $3\frac{1}{2}$ dubb.
—— (2
7 is 't Getal.

Deze kan afgeleyd worden uyt d'eerste Zom, want daar uyt volgt dat de Zom der Getalle gedeelt door de 2 uytterste, komt de $\frac{1}{2}$ van 't Getal der Leden.

15. Een Progressie van 10 Getallen / beginnende met 1 / en eyndigende 55 / zegt my wat den opgang van dien is? Antw. 6.

16. Een ontfangt alle Uuren tot 12 na den anderen verbolgende / zeker Geld: te weeten / den eersten Klok-slag 1 Duyt / de tweede 2 Duyten / en de derde 3 Duyten / en zo voort tot de laatste Uure toe: Vrage, hoe veel Gelds hy ontfangen heeft? Antw. $9\frac{3}{4}$ Stuyvers.

17. Een ronde Tooren is met Leyen bedekt / en in de onderste Cirkel leggen 480 Leyen / in de bovenste Cirkel 64 Leyen / en daar zijn 150 Cirkels aan de Tooren: Vrage, hoe veel Leyen leggender van op den gantschen Tooren? Antw. 40800 Leyen.

Let wel: Dat de Leyen verminderen in een Arithmetische Progressie.

18. Een Jonkers-knegt komende by een Bakker / om te koopen 18 Witte-brooden / 't stuk tot $1\frac{1}{2}$ Stuyv. handelende met hem / 't eerste Brood voor 1 Penning te betalen / 't tweede voor 3 Penningen / het derde voor 5 Penningen / en zo voort elk Brood 2 Penningen meer: Vrage, wie van beyde profijt gedaan heeft / en hoe veel? Antw. de Knegt heeft gewonnen 6 Stuyvers / 12 Penningen.

19. Twee spelen Vasten-avond-spel / met een Mande / daar in zijn 60 Turven / leggende elke Turf e-

fr

schreede van den anderen / en stellen de Mande een schreede van de eerste Turf: Vrage, hoe veel schreeden den eenen doen zal / brengende elk gang een Turf in de Mande / en stooten met beyde de Voeten daar tegen / eer den ander een Weg loopen zal? Antw. 3660 schreeden.

Nota: De eerste Turf heeft 2 schreeden, en de leste 120 schreeden, om dat hy telkens de Voeten aan de Mand moet raaken.

20. Een Heer heeft 2 Knegts / d'een geeft hy 's Daags 8 Stuyvers / eenige Dagen lang / den andere geeft hy den eersten Dag 1 Stuyver / den tweeden 2 / den derden 3 / en zo voort: De Vrage is, in hoe veel Dagen die beyde even veel Guldens zullen gewonnen hebben? Antw. in 15 Dagen elk 6 Gulden.

8 't middelste
2 't dubbelt.
———
16
1 minder.
———
15 Dagen.

't eerste Get. 't laatste Get.
1 ——— 15 ———
1
———
16
——— (7½ ½ / ——— 7½
120 St. of 6 Gl.

21. C koopt eenige Ellen Laken / de eerste Elle voor 2 Gulden / de tweede voor 4 Gulden / de derde voor 6 Gulden / vermeerderende telkens yder Elle met 2 Guld. / willende in 't geheel besteden 72 Gulden: Hoe veel Ellen zal hy voor zyn Geld hebben? Antw. 8 Ellen.

Nota. Werkt volgens 't eerste voorbeeld in Zom 10, dog liever door de Stelkonst.

Geo-

Digitized by Google

Geometrische Progressie.

IS een reeks van Getallen/ die elkander gelijkte-maalen overtrekken; anders kan men deze noemen geduurige evenredige Getallen. Ook kunnen de Termen van kleyner tot grooter voort gaan/ of wel in tegendeel.

Nota. De aart en eygenschappen van deze; gelijk ook van de Arithmetische Reyen, worden uyt de Stelkonst best, en genoegzaam alleenlijk gekend.

Algemeyne Regel.

MUltipliceer het laatste Getal/met den op- of voortgang der Progressie (Excess genoemd/) van 't Product Substraheerd het eerste Getal/ de Rest deeld door den Excess min 1 komt het begeerde. Of: Divideer 't Verschil van 't eerste en laatste Lid door den opgang min 1; by 't komende Addeer het laatste Lid. Komt de Som.

Eerste voorbeeld.

512
2 Excess — 2 Excess
÷ 1
1024
1 — 2 de 1ste Term
~~1022~~
1/ ——
1022 Som der Progress.

min 2 / 1 / 1

Tweede voorbeeld.

512 't laatste
2 't eerste
~~510~~
1/ ——
510
512 Addeer
1022 Som als hier nevens.

Exempel.

1. Ik hebbe te Addeeren deze ondergeschreven Progressie 2/ 4/ 8/ 16/ 32/ 64/ 128/ 256/ 512. Alhier is te considereren het eerste Getal 2/ en het voort-tellende 2/ en het laatste Getal. 2. Ad-

Digitized by Google

2. Addeerd 3/ 9/ 27/ 81/ 243? Facit 363.
3. Addeerd 3/ 12/ 48/ 192/ 768/ 3072/ 12288/ 49152? Facit 65535.
4. Men wil een Paard verkoopen/ by Voeten/ Staart/ en Ooren/ betalende voor de eerste Voet 5 Penningen/ de tweede 5 maal zo veel/ de derde wederom 5 maal zo veel als de tweede/ en zo voort tot de Ooren toe: Vrage, wat voor 't Paard te betalen is? Antw. 305 Gulden/ 3 Stuyv. 7 Penn.

Van den Quadraat, of Vierkanten Wortel.

Wanneer men een Getal met/ of in zig zelfs Multipliceert/ zo word het Product een Quadraat of Vierkant Getal genoemt; maar het Getal zelfs draagt ten dien opzigte de Naam van Radix of Wortel/ ook wel de zyde van een Quadraat. By voorbeeld: ymand wil een plaats (die Vierkant is) beleggen met 100 Vierkante Steenen: Vrage, hoe veel Steenen in yder van de 4 zyden leggen zullen? Antw. 10 Steenen: want 10 in zig zelfs Gemultiplicéerd/ komt 100/ het Quadraat-getal/ overzulks is 'er 10 de Wortel van.

Nota. Dewijl nu de Wortels van verscheydene hoogtens of magten getrokken worden, zo heeft men in de bewerking Getallen nodig, die men den naam van Genituuren geeft. In de Stelkonst noemt men de zelve *Coëfficienten*, *Factores*, of Mede-werkers, zijnde de Getallen, die van zelve ontspringen, als men een Binomische grootheyd met zig zelve Multipliceerd, de uytkomst wederom met die grootheyd, en zo verder, waar door men de Genituuren voor alle de magten verkrygt; dan, 't komt niet over een met den aard van dit Werkje, hier omtrent breder te zijn.

W

Digitized by Google

Wy zullen alleenlijk toonen hoe men dezelve op eene eenvoudige wijze kan vinden.

Aldus:

1	1	1	1	1	1	1	1
1	2	3	4	5	6	7	
1	3	6	10	15	21		
1	4	10	20	35			
1	5	15	35				
1	6	21					
1	7						
1							

Dit komt dan te ſtaan in ordre als volgt.

1-2-1 van de 2de magt.
1-3-3-1 van de 3de magt.
1-4-6-4-1 van de 4de magt.
1-5-10-10-5-1 de 5de magt.
1-6-15-20-15-6-1 de 6de magt.
1-7-21-35-35-21-7-1 de 7de magt.

En zo vervolgens, zo lang het uw belieft.

Of ook op deze wijze. Indien men bepaaldelijk de Genituuren tot een bepaalde magt begeert te weeten.

Vrage na de Genituuren tot de 5de magt behoorende? Deze zijn openbaar in dit Stelzel.

$$\frac{5}{1}\quad\frac{4}{2}\quad\frac{3}{3}\quad\frac{2}{4}\quad\frac{1}{5}\quad \text{aldus}$$

$\frac{5}{1}$ | 5 de eerſt. $\frac{5\cdot4}{1\cdot2}$ | 10 de twed. $\frac{5\cdot4\cdot3}{1\cdot2\cdot3}$ | 10 de derd. $\frac{5\cdot4\cdot3\cdot2}{1\cdot2\cdot3\cdot4}$ | 5 de vierde

Voorbeelden op den Vierkanten Wortel.

ZO men dan wilde treffen de $\sqrt{.}\,x^2$ / of het Quadraat uyt 294849 / zo begint van de Regter-hand ſcheydende de Letteren twee aan twee van elkander /

volgens de benoening der Wortel aldus; 29|48|49/ zoekt dan den grootsten Radix uyt het eerste Lid 29/ komt 5/ zet die in de midden tot uw eerste Letter in 't Facit/ en zegt: 5 maal 5 is 25/ die trekt van 29/ Rest 4/ die plaatst boven de 29/ als volgt:

```
 4 |    |
29 | 48 | 49
---------------
 5 |    |
---------------
25 |    |
```

Wyders Multipliceerd den gebonden Radix 5/ met den Genituur of Medewerker 2/ komt 10 tot een Deel-letter/ stel de 0 onder d'eerste Letter des tweeden Lids/ en de 1 onder de Rest des eersten Lids/ en zegt: hoe veel maal 10 in 448? komt 4 maal/ zet die midden in 't Facit/ en die in zig zelfs Gemultipliceerd/ en dan de 10 met de 4 nog Gemultip. komt dan te zamen 416/ trekt die van 448 af/ Rest 32 als volgt:

```
 4 | 32 |
29 | 48 | 49.
---------------
 5 | 4  |
---------------
25 | 0  |
 1 |    |
```

Het gebonden Getal 54 met u Genituur 2 Gemultipliceerd/ komt 108 tot u Deel-letter/ stel de agterste Letter 8 onder het laatste Lid/ en 10 onder de 32/ de Rest van het 2 Lid/ en zegt: hoe veel maal 108 is in 3249? komt 3 maal; zegt dan/ 3 maal 3 is 9/ en dit is u agterste Letter/ en dan nog 3 maal 108 is te zamen 3249/ dit afgetrokken van uw Rest/ komt 0. Aldus doende/ bevind men dat 543 den Radix is van het Quadraat 294849; wel obzerverende altyd zo veel Letteren in uw Antwoord te hebben als 'er gescheydene Leden of affdelinge zyn/ zo als blykt:

4

Digitized by Google

4	32	
29	48	49
5	4	3
75	00	8
1	1	

Wat nu aangaat het bewijs van de manier der Wortel-trekkingen, dit word, behalven uyt de beginzelen van de Meet- en Stel-kunde, niet dan ongenoegzaam opgemaakt; dog dit wederom met den voornaamen inhoud, en 't byzonder oogmerk van dit Boekje niet strekkende, deze Figuuren op te helderen, zo gaan wy voort, om den Autheur op 't voetspoor te volgen.

Euclides, in zijn tweede Boek, de 4 Propositie, zegt hier van aldus;

Zo een regte Linie na gevallen gedeeld word in twee deelen; dan zijn de Quadraten der deelen met twee-maal den regthoek der deelen, t'zamen gelijk 't Quadraat der Linie.

1. Hoe veel is den Radix-quadraat / of Vierkanten Wortel uyt 484? Antw. 22.

4|84
2 2
4|4

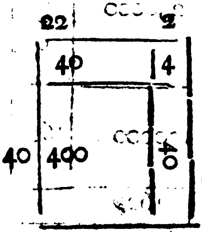

Stukken
400
40
40
4
484

2. De Radix-quadraat uyt 1296 is Facit 36.

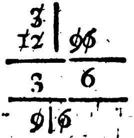

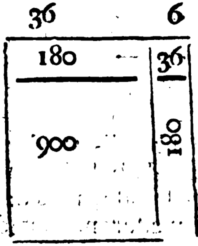

Stukken

900
180
180
36

1296

3. Hoe veel is de √ xx van 576? Antw. 24.
4. Item/ de Radix xx uyt 3136 is? Facit 56.
5. Item/ hoe veel is de √ xx uyt 2304? Antw. 48.
6. Hoe veel is de √ xx uyt 9801? Antw. 99.
7. Hoe veel is de √ xx uyt 7744? Antw. 88.
8. De Radix-quadraat uyt 2500/ is 50.
9. De Radix xx uyt 294849/ is 543.

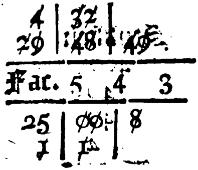

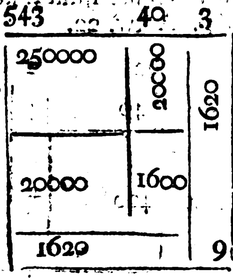

Alle Stukken.

250000
20000
20000
1620
1620
1600
9

294849

10. Crekt

Digitized by Google

10. Trekt de Wortel √ *xx* uyt 106276/ daar uyt zal komen 326.

1	3̸8̸	
1̸0̸	6̸2̸	7̸6̸
3	2	6
9̸	6̸6̸	4

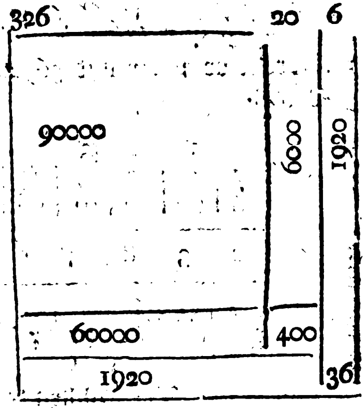

90000
6000
alle 6000 stuk.
1920
1920
400
36

ſ. 1062376.

11. Trekt de Wortel √ *xx* uyt 15129/ Komt 123.
12. Trekt de √ *xx* uyt 13689/ Zal komen 117.
13. Trekt de √ *xx* uyt 104976/ Zal komen 324.
14. Trekt de √ *xx* uyt 99856/ Zal komen 316.
15. Trekt de √ *xx* uyt 26646244/ Komt 5162.

Om te beproeven, of men de Radix wel geëxtraheerd of getrokken heeft, zo Multipliceerd de Radix, of Wortel in zig zelver, en zo daar iets over schiet, trekt dat in, en komt het zo als het te vooren was, zo is 't regt gewerkt.

16. Trekt de √ *xx* uyt 13860/ Komt 117/ schiet over 171.

Proeve.

117 —— 171
117

Komt 13860 als boven.

Digitized by Google

17. Trekt de √ *xx* uyt 1260378 / Zal komen 1122 / schiet over 1494.

18. Trekt √ *xx* uyt 26646244 / Zal komen voor den Radix 5262.

19. Trekt de √ *xx* uyt 56926619642 / Zal komen 238593.

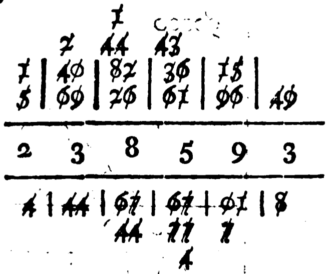

Alle stukken te zamen / is 't geheel.

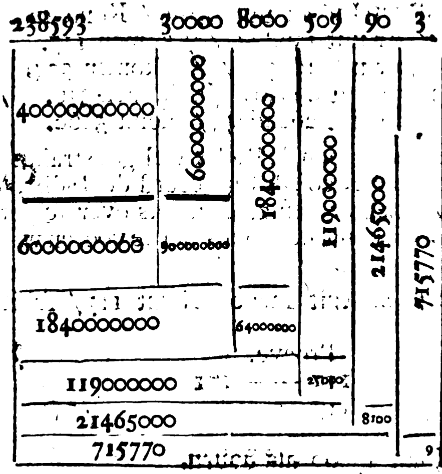

40000000000
6000000000
6000000000
1840000000
1840000000
119000000
119000000
90000000
21456000
21456000
64000000
715770
715770
250000
8100
9

56926619649

An-

Andere Exempelen tot meerder Oeffeninge.

20. Item / een Schipper stuurd zijn Kocks-Jongen van Boort / na een zekere Stad met 3 Gulden / 4 Stuyvers / om daar voor te koopen zo veel ℔ Vleesch als yder ℔ Penningen zal kosten: Vrage, hoe veel ℔ hy kogt / en hoe duur yder ℔? Antw. 32 ℔ gekogt / en yder ℔ 2 Stuyvers.

```
3 ——— 4
20
———
64          1
16        10|24        32 }
———       ———          16 } 2 Stuyv.
384         3 2 ℔
64        ———
———
1024
```

21. Wat Getal is 't dat men in zig zelven Multipliceerd / dat 'er uyt komen zal 583696? Antw. 764.

22. Daar is een Capiteyn die heeft 11250 Mannen te Voet / die wil hy in Slag-order stellen / datze 2 maal zo lang staan als breet: Vrage, hoe veel Man hy in yder Gelid zal stellen? Antw. 75 Man.

23. Mijn Heer en Meester Hus, heeft in de Stad van Haarlem zekere Huyzen / die hem Jaarlijks van Huur op brengen 3888 Gulden / en alzo yder Huys hem van Huur op brengen drie-maal zo veel Gulden als hy Huyzen heeft: De Vrage is, hoe veel Huyzen hy dan heeft? Antw 36 Huyzen.

24. Een Vlakke Plaat Yzer / 3 Voet lang / en breet 3 / Weegd 80 ℔ zwaar / hoe zwaar zal een andere Plaat wegen / die lang is 6 Voet / en breet 6 Voet? Antw. 320 ℔.

Digitized by Google

25. Als men met 20 Voet Touw kan 800 Spietzen in 't ronde binden / met hoe veel Voeten zoude men dan 1250 Spietzen mogen binden? Antwoord 25 Voet.

26. Drie Impost-Meesters tot Haarlem / als den Heer Wiggert Hus, den Heer Pieter Hus, en den Heer Jan Laurier, hebben mijn eens verhaald dat ze elk op haar Pagt byn wat gewonnen hadden / maar 't was mijn vergeeten hoe veel / maar wist dat als men de Winst van Wiggert Hus Multipliceerd met de Winst van zijn Zoon Pieter Hus, dat 'er kwam 258000 Gulden / als men Pieter Hus zijn Winst Multipliceerd met Lauriers Winst / komen 223600 / en als men Jan Lauriers Winst Multipliceerden met Wiggert Hus zijn Winst / komt 312000: Vrage, na yders Winst byzonder? Antw. Wiggert Hus 600 Gulden / Pieter Hus 430 Gulden / Laurier 520 Gulden.

27. Wat is het Middel-getal tusschen $585\frac{1}{5}$ / en 500? Antw. 540.

28. Item / het Middel-getal tusschen twee Quadraat-getallen / als 16 / en 25 / wat Getal is dat? Antw. 20.

Radix-Quadraat uyt gebroken Getallen.

Trekt de $\surd\ xx$ uyt $\frac{16}{25}$ / Komt $\frac{4}{5}$.

Trekt eerst $\surd\ xx$ uyt 16 / de Teller is 4 / en dan uyt de Noemer 25 is 5 / zet die onder een / in een Breuk / Komt als boven.

Trekt de $\surd\ xx$ uyt $\frac{1}{4}$ / Is komende $\frac{1}{2}$.

Trekt de $\surd\ xx$ uyt $\frac{4}{9}$ / Komen $\frac{2}{3}$.

Trekt de $\surd\ xx$ uyt $\frac{9}{25}$ / Komen $\frac{3}{5}$.

Trekt de $\surd\ xx$ uyt $2\frac{1}{4}$ / Komt $1\frac{1}{2}$.

Digitized by Google

$$\begin{array}{lcl} & 2\tfrac{1}{4} & \\ \hline \sqrt{\ 9} & \text{———} & 3 \\ \sqrt{\ 4} & \text{———} & 2 \end{array} \quad (1 \quad 1\tfrac{1}{2}$$

Treckt de √ *xx* uyt $6\frac{1}{4}$/ Komt $\frac{5}{2}$/ of $2\frac{1}{2}$.
Treckt de √ *xx* uyt $5\frac{4}{9}$/ Komt $\frac{7}{3}$/ of $2\frac{1}{3}$.
Treckt de √ *xx* uyt 17/ Komt na-by $4\frac{123}{1000}$.
Zet by 17/ zo veel paar Nullen als gy wild/ hoe meer/ hoe nader de waarheyd/ maar de regte waarheyd zult gy noyt vinden/ om dat 17 Irrationaal is.

(8
7 71 nu is 't overschot ongeteld.

7	19	06	
17	07	00	00
4	1	2	3
16	88	22	4
		8	

$4\frac{123}{1000}$ voor Facit, sneyd de 3 agterste Letters af tot u Boven-brook, en het 1000 tot u Onder-brook.

Van den Cubicq-wortel te trekken.

Een Cubicq-getal/ dat is een Getal dat in zig zelfs Gemultipliceerd word/ 't Product nog eens met dat zelfde Getal Gemultipliceerd/ als by Voorbeeld: 4 maal 4 is 16/ en 16 maal 4 is 64 Cubicq-getal/ om dan te trekken of zoeken uyt √ x^3 12812904/ zo steld dat Getal als de extractie der Quadraat-getallen in orde/ en vermits de Cubicq-wortel 3 Letteren vereyscht/ zo treckt tusschen 3 en 3 Letteren een treckje van de Regter-hand/ beginnende: aldus/ 12 | 812 | 904/ en zoekt den Cubo uyt het eerste Lid: te weeten/ uyt 12/ dat is 2/ die steld agter af/ en zegt 2 maal 2

is 4/ en 4 maal 2 is 8 Cubo/ die trekt van 't eerste Lid 12/ Rest 4/ die zet boven de 2/ voorders Quadrateerd de agter af staande 2/ komt 4/ en steldze beyde ter zeyden naast den anderen/ die Multiplicerende met de Geniteuren/ dat is 3-3/ komt 6 en 12/ de 12 is de Deel-letter/ even of men wilde Divideren/ en zeggen: hoe veel maal 1 in 4? 3 maal: die steld mede agter af/ en Multipliceerd 12 daar mede/ en zijn Quadraat met de 6/ zijn Cubo zet verder alleen/ hunne Producten steld onder den andere als averegtze Multiplicatien/ die Addeerd/ en 't Product Substraheerd van den Noemer des tweeden Lids/ te weeten: van 4812/ wat rest steld boven. Wyders om de derde Letter te zoeken/ Quadrateerd de agter-af-staande 23/ komt 529/ die Multipliceerd met de Geniturен als vooren/ komt 69/ en 1587/ welke 1587 diend wederom als Divizor/ des resterende Getals/ komt 4/ die zet mede agter af/ en Multipliceerd 1587 daar mede/ met zijnen Quadraat Multipliceerd 69/ en zijnen Cubo zet verder/ de Producten zet als vooren/ komt 645904/ die trekt van 't resterende Getal/ blijft 0: volgt het Werk zelver.

1. Exempel.

4	645	
12	812	904
2	3	4
8	258	7
1	1	

2 — 4
3 — 3
6 — 12
27 — 9 — 3
27 — 54 — 36
54
27
4167

```
        23 ——— 529
         3 ——— 3
    ------------------
        69 ——— 1587
64 —— 16 ——— 4
    ------------------
       414 ——— 6348
        69     1104
                 64
    ------------------
      1104   645904
```

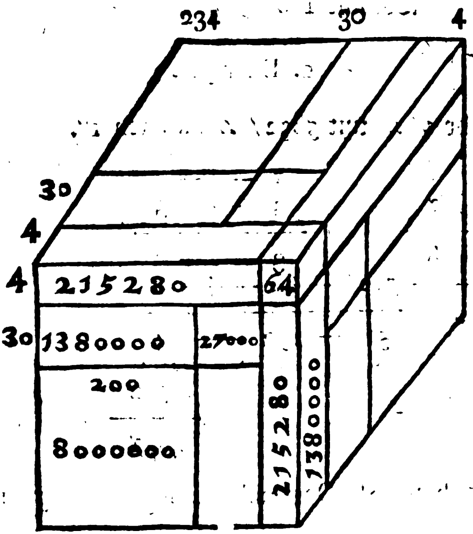

Alle Stukken.

8000000
1380000
1380000
1380000
215280
215280
215280
27000
64

Zomme 12812904

2. Exempel.

Treckt de $\surd\, x^3$ uyt 5832 / Zal komen 18.

```
4 |
5 | 832          1 ——— 1
                 3 ——— 3
-----------     -----------
1 | 8            3 ——— 3
-----------  512 — 64 ——— 8
7 | 3        ------------------
             512 — 192 ——— 24
                           192
                           512
                          -----
                          4832
```

Volgt boven de Demonstratie met een Figuur.

Digitized by Google

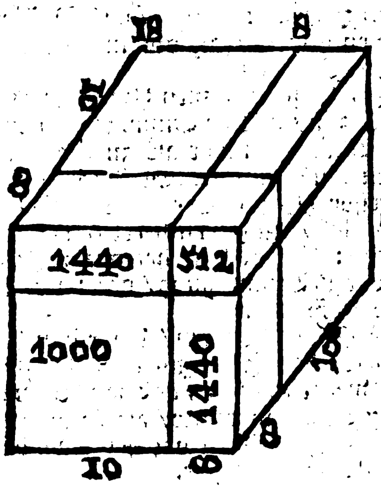

Alle Stukken.

1000
1440
1440
1440
512
Zom. 5832

3. Trekt de $\surd x^3$ uyt 45499293 / Komt 357.
4. Extraheerd de $\surd x^3$ uyt 1728 / Zal komen 12.
5. Extraheerd de $\surd x^3$ uyt 65939264 / Zal komen 404.
6. Trekt de Radix-Cubo / uyt (78457034214) Zal komen 4279 / en schiet over 109224575.
7. Trekt de $\surd x^3$ uyt $\frac{27}{64}$ / Komt $\frac{3}{4}$.

Nota. Als de Getallen Irrationaal zijn / zo stelt 000 agter de Teller / en agter de Noemer voor yder Tid / hoe meer Nullen hoe digter aan de waarheyd.

Eenige Exempelen tot nader Oeffening over de $\surd x^3$ Wortel.

8. Daar is een Steen-kooper / die heeft een zekere hoop Steenen / staande even-veel in de langte en breette / als ook in de hoogte / als de geheele hoop in

in heeft 32768000 Steenen: Vrage, hoe veel Steenen in de lengte en breette / als ook in de hoogte staan? Antw. 320 Steenen.

9. Een Yzer-kooper heeft 2 klompen Yzer / die even lang / breet en dik zijn / kost de Duym $\sqrt{x^3}$ 1 St. Vrage, wat elk Stuk hem kost als zy 16 Duym lang / breet en dik zyn? Antw. 204 Guld. 16 Stuyv.

10. Nu heeft dezelfde Yzer-kooper twee Stukken Yzer / het eene is dik / lang / en breet 6 Duym / kost hem 6 Gulden: Vrage, wat het ander Stuk Yzer zal kosten dat 36 Duym dik is / ook lang / en breet? Antw. 1296 Gulden.

11. Daar zijn twee Were klompen / waar van den eenen zijn Diameter doet 5 Duym in de langte / breet en hoogte / weegt 10 ℔ / en de Diameter van het andere doet 7 Duym in langte / als breete / en dikte: De Vrage is, hoe swaar dat het zelve dan weegt? Antwoord, $27\frac{11}{25}$ ℔ Yzer.

12. Een Turf-boer verkoopt 10 Turven in de langte / als breette / en hoogte / voor 30 Stuyvers / wat zal hy dan ontfangen voor een hoop daar 600 Turven staan in de langte als breette en hoogte? Antw. 324000 Guldens.

13. Trekt de Wortel $\sqrt{x^4}$ van 81450625 / Zal komen 95.

1584 |
8145 | 0625
9 . . . 5
6561 | 0
791 |

9 — 81 — 729
4 — 6 — 4
36 — 486 — 2916
625 — 125 — 25 — 5
180 — 2430 — 14580
72 — 972 — 12150
36 — 4500
12150 — 625
4500
1584 0625

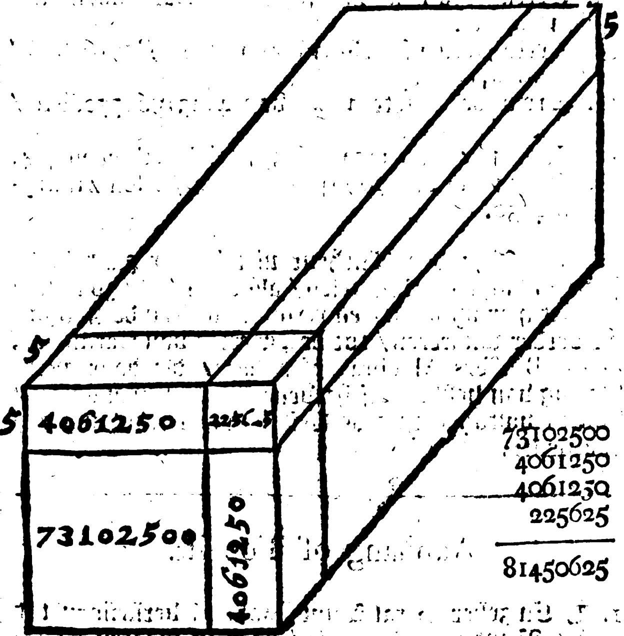

73102500
4061250
4061250
225625

81450625

Anders.

	9	02			9	
81	45	00	25		90	25
9	0	2	5		9	5
81	88	00	4		81	8
7	77	8			7	

14. Extra-

14. Extraheerd $\sqrt{x^4}$ uyt 1679616 / Zal komen voor de $\sqrt{x^4}$ 36.
15. Extraheerd of trekt $\sqrt{x^4}$ uyt 169879162896 / Zal komen 642.
16. Trekt de Wortel $\sqrt{x^4}$ van 44231961770881 6 / Zal komen 4586.
17. Trekt $\sqrt{x^4}$ van 11019960576 / Zal uytkomen 324.
18. Trekt $\sqrt{x^4}$ van 269042006250000 / Men zal krygen 4050.

Nota. Alzo den Autheur niet verder gaat in de Uyttrekkinge der Wortelen / als tot $\sqrt{x^4}$ / zo willen wy het hier by laten / en recommanderen de Jeugd / die verder wil leeren / tot de 4 Deelen van Cardinaal, of tot Brassers Algebra, of andere / die daar overvloedig van hebben geschreven: Wy willen ons Werk voorts voltoyen met de Rest van den Aanhang des Autheurs.

Aanhang of Toegift.

1. EEn zeker Getal Buyt-haalders verkrijgen tot Buyt een Tonnetje / daar in waaren 64800 enkelde Stuyvers / die zy onder haar verdeelen / bevinden elk zo veel Rijksdaalders tot Buyt / als zy Persoonen sterk in Getal zijn: De Vrage is, hoe veel Persoonen daar geweest zijn / en hoe veel Gulden elk tot Buyt ontfangen heeft? Antwoord, 36 Buyt-haalders / en elk ontfangen 90 Gulden.
2. Een Burger tot Zwol laat op zijn Zolder dragen ettelijke Zakken Turf / daar voor betalende met de Ongelden 39 Rijders / 9 Stuyvers / 9 Penning. / de Rijder tot 24 Stuyvers 't stuk / bevind dat hem elke

elke Zak zo veel Penningen kost als hy Zakken op gedaan heeft: Vrage, hoe veel de Zak kost/ en hoe veel Zakken hy op gedaan heeft: Antw. 123 Zakken op gedaan/ de Zak kost hem 7 Stuyv. 11 Pen.

3. Een Collonel doet in Vierkante Slag-ordre stellen zijn Regiment Soldaten/ bestaande in 1296 Mannen: Vrage, hoe vel 'er in yder Gelid zullen staan? Antw. 36 Mannen.

4. Een Capiteyn marcheerd met zijn Compagnie/ zijnde 128 Man/ 8 maal zo lang als breet in 't Vierkant: Vrage, hoe veel Mannen in yder Gelid gaan? Antw. 4 Mannen.

5. Item/ een Veld-overste heeft 128 Man/ die wil hy in een Slag-order stellen/ datze twee-maal zo lang staan als breet: Vrage, hoe veel Man in elk Gelid staan? Antw. 8 Man.

6. Een Veld-overste heeft gesteld een Slag-ordening in 't Vierkant/ van 3 maal langer als breet/ waar van de Piekeniers 4 dik worden bekleed van de Musquettiers: De Vrage is, zo daar 588 Piekeniers zijn/ hoe veel Musquettiers daar van noden waaren? Antw. 512 Musquettiers.

7. Een Capiteyn heeft 1296 Mannen/ daar van zijn 720 Piekeniers/ en 576 Musquettiers/ die wil hy in een Vierkante Slag-order stellen/ dat de Musquettiers van de Piekeniers bekleed zijn: De Vrage is, hoe dik zy bekleed zijn? Antw. 6 dik.

8. Een Veld-overste heeft onder hem een zeker Getal Piekeniers/ en 576 Musquettiers/ deze Musquettiers heeft hy in een Vierkant Slag-order geleyd/ en bekleedze 6 dik/ met zijn Piekeniers: De Vrage is, hoe veel Man dat in 't geheel in Slag-order gesteld is? Antwoord, 1296 Man.

9. Een Veld-overste rangeert zijn Volk / bestaande in 19344 Mannen; in vierhoegen / dat 'er 32 Geleederen meer beslagen zijn / als 'er Mannen breed staan: Vrage, hoe veel Man in yder Gelid staan zal? Antw. 124 Man.

NOTA: Addeer altoos 't Quadraat van 't ½ verschil dat in deze door 16 is bepaald, by alle de Manschap; uyt het komende trek de Vierkanten Wortel, van 't Product Substraheer 't voorsz. ½ verschil, 't welk met de Autheurs oplossing over een komt.

Aldus:

$\not{2}$ / $3\not{2}$ | 16
256 √

Mannen
19344
256
19600

1 | 96 | 00
1 | 4 | 0

140
16
124

Maar: zie hier twee Stelkunstige oplossingen.

Stel de Geleder. $x + 32$
yder Man br. x
komt.
$xx + 32x = 19344$
$256 = 256$
$xx + 32x + 256 = 19600$
√
$x + 16 = 140$
Dus is $x = 124$

Anders.

Stel $x - 16$
dan $x + 16$
$xx - 256 = 19344$
$+ 256$
of $xx = 19600$
√
$x = 140$
$\div 16$
$x \div 16 = 124$ Man.

10. Een

Digitized by Google

10. Een Veld-overste steld zijn Volk / bestaande in 19344 Mannen / in order / dat 'er 32 Mannen in yder Gelid meer staan als 'er Gelederen zijn: Vrage, hoe veel Man van in yder Gelid staan / en hoe veel Gelederen daar zijn? Antw. 156 Man in yder Gelid / en 124 Gelederen.

11. Een Kuyper maakt 2 Wijn-vaten / de Duygen even lang en breed / het een is van 20 Duygen / en houd 200 Potten: van hoe veel Duygen zal het ander zijn / als 't houden moet 98 Potten? Antw. 14 Duygen.

NOTA. Zie dit zoort van Voorstellen by *Jacob van der Schuur*, in zijn Wortel-trekking, Pag. 199, 200. (Zo als den Autheur zegt.)

AANMERKING.

„ Alle gelijkformige Figuuren (hoedanige hier de
„ Vaten worden begrepen,) staan tot elkander in re-
„ den, als de Vierkanten der gelijkstandige zyden.

Dierhalven:

200 : 98 = $\frac{20}{400}$ √ | Komt 196 Hier uyt de √² / ——

14 Duygen.

12. Een Wijn-handelaar wil weeten / als een Vat is gemaakt van 14 Duygen / en houd 98 Kannen / hoe veel diergelijke Duygen tot een ander genomen moet worden / als 't juyst wezen zal van 200 Kannen? Antw. 20 Duygen.

13. Van de 2 voorsz. Vaten / het een van 14 Duygen / houdende 98 Potten / en 't ander van 20 Duygen houd 200 Potten / wil hy een Vat laten maken / gebruykende al de Duygen van de 2 Vaten daar toe: Vrage, hoe veel Potten van in zodanig Vat zullen gaan? Antwoord, 578 Potten.

Digitized by Google

```
                                20
                                14
  14   √                       ----
 ----                           34   √
 196  ——————  98  ——————      ----
  2                             1156
                            2 / ----
                                578
```

Anders.

```
  14  :  20   √
 -------------
 196  :  400
 400           200             34   √
 ----           98            ----
 596  ——————   298  ——————    1156
  2                       2 / ----
                               578
```

14. Een Wijnkooper heeft een Vat van 34 Duygen / daar in kan 578 Kannen Wijns / hy dunkt dat dit Vat te groot is te handelen / laat daar af maken 2 Vaten / 't een van 20 Duygen / en het ander van 14 Duygen: Vrage, hoe veel Kannen nats elk Vat van houden zal? Antw. 200 Kan / en 98 Kan.

15. Een Vat van 14 Duygen / houd 98 Potten / nu wil men een ander Vat maken / welk houden moet 196 Potten / en van even veel Hout: Vrage, wat middel men daar toe gebruyken moet? Antwoord, neemende twee-maal zo veel Duygen als 't eerste Vat / te weeten 28 / die maar half zo lang zijn als die van 't eerste Vat; dus heeft men een korter Vat / dat twee-maal zo veel inhouden zal als 't eerste.

Digitized by Google

14

—— √

98 —— 196 —— 196

Komt 392

2

784

√ ——

28 Duymen de halve langte van 't eerste Vat.

Duymen inhoud Duymen

14 —— 98 —— 28

2 2

Komt 196 Potten

16. Een Wijnhandelaar heeft drie Vaten van gelijke Duymen / het een is van $2\frac{1}{4}$ Emmer nats / 't ander van 4 Emmers nat / het derde is gemaakt van 10 Duymen / waar in zo veel nat mag als in d'andere te zamen: De Vrage is, van hoe veel Duymen d'eerste twee Vaten gemaakt zijn? Antw. 6 en 8 Duymen.

$2\frac{1}{4}$

4

Duymen Emmer nat.

Emm. $6\frac{1}{4}$ —— 10 —— $2\frac{1}{4}$

10

25 9

100 4

4

√ 36

6 Duymen.

Emmers. Duymen. Emmers.

$6\frac{1}{4}$ —— 10 —— 4

10 4

25

100 16

4 4

√ 64

8 Duymen.

Digitized by Google

17. Een Ton / wiens Bodem 2 Voet over den Diameter breed is / en 5 Voet is de Ton lang / inhoudende 4 Ankers / hoe veel zal dan een andere Ton inhouden / waar af den Diameter des Bodems 3 Voet breed is; en de lengte der Ton zijnde 6 Voeten? Antwoord, $10\frac{4}{5}$ Ankers.

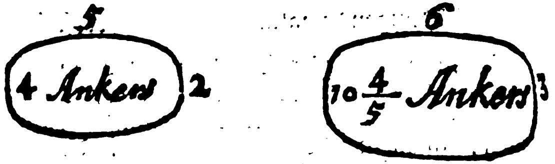

Voet 2 — √ 4, lang 5, 20 / 5 — Ankers 4 — Voet 3 — √ 9, 6, 54 / 5 — $10\frac{4}{5}$ Ankers.

Nota: Den Autheur vooronderſteld de Tonnen te zijn, van een vierkanten form, hebbe de oploſſing naar die bevatting zo gelaten, ſchoon zulks aan de Meetkundige nauwkeurigheyd niet voldoet.

Item / een Ton houd $10\frac{4}{5}$ Ankers / den Diameter des Bodems is 3 Voeten / en het Vat is lang [illegible] Voeten / hoe veel Voeten zal dan een ander Ton [illegible] Diameter des Bodems breet zijn / als 't lang [illegible] Voet / en 4 Ankers houden kan? Antwoord,

19. B

19. Ymand hebbende twee Zakken, even lang, in d'eene kan 9 Schepels Rogge, en in den andere 4 Schepels, wanneer men dan van die twee Zakken, een wilde maken, zonder daar af te verminderen: Vrage, hoe veel Schepels 'er dan in die Zak zullen gaan? Antw. 25 Schepels.

De Autheurs oplossinge aldus:

9 Schepels	4 Schepels.
4 Addeert	9 Multipl.
13	36
	4 Multipl.
	144
	$\sqrt{144}$ = 12
	13
	25 Schepels.

Dog dit werk is onnodig, om dat den inhoud der beyder Zakken, een Quadraat-getal Schepels inhouden; hierom werkt liever aldus:

$\sqrt{9}$ Schep. = 3

$\sqrt{4}$ Schepels = 2

3 Addeert

5 voor d'eene zyde van 't $\sqrt{}$ Quadraat.

Komt 25 voor het geheele Quadr. of inhoud van de Zak.

Zo als duydelijk te zien is in de nevensgaande Figuur.

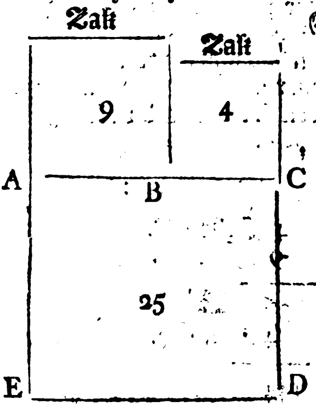

Trekkende de √ uyt 9/ komt 3 voor de zyde A, B, en de √ uyt 4 is 2 voor de Linie B, C, nu A, B 3 lang zynde/ en B, C 2/ deze twee Linien Geaddeerd/ komt 5 voor de Linien A, C, of E, D. Waar op een Quadr. beschreven zynde/om den inhoud van de begeerde Zak te vinden/ vermenigvuldigende de twee zyden/ komt 25 voor den inhoud.

AANMERKING.

Dog als 'er in een Voorstel zekere Getallen op gegeven worden waar uyt geen Wortel kan getrokken worden, dan steld men het Wortel-teeken daar voor, en dus bekomt men in 't onderstaande exempel twee Irrationale grootheden. By voorbeeld:

Ymand heeft twee Zakken/ die even lang zijn/ d'eene houd in 18 Schepels/ en d'ander 8 Schepels/ maar bevind zig verlegen om grooter Zak/ rezolveerd van die twee een Zak te maken: Vrage, hoe veel Schepels dan in die nieuwe Zak zullen gaan? Antw. 50 Schepels.

$\sqrt{}\ 18 = 3\sqrt{}\ 2$

$\sqrt{}\ 8 = 2\sqrt{}\ 2$

$5\sqrt{}\ 2$

$25 : 2\ \sqrt{}$

2

$\sqrt{}\ 50 = 5\sqrt{}\ 2\ \sqrt{}$

Komt 50 Schepels. 20.

20. Daar zijn twee Vaten Wijn / het een houd 200 Potten Wijn / en het ander 98 Potten / en wil van al de Duygen van de twee Vaten / een ander Vat laten maken: Vrage, hoe veel Potten Wijn in zulken Vat zal mogen? Antw. 578 Potten Wijn.

200 Potten	2 Vaten	98
Addeerd 98 Potten		200
298		19600
		√ 140
		2 Vaten
		280
		298
		Facit 578

21. Zeker goed Gezelschap verteerd met vreugde 30 Gulden / bevinden dat een yder van haar daar toe moet betalen / 30 menigmaal $1\frac{1}{2}$ Stuyver als 'er Persoonen zijn: Vrage, hoe veel Persoonen daar geweest zijn / en wat elk heeft betaald? Antwoord, 20 Persoonen / elk 30 Stuyvers betaald.

22. Den omtrek van Mastenbroek houde ik te wezen 5 Uuren gaans / en den omgang der Stad Zwol agt ik $\frac{3}{4}$ Uurs gaans te wezen: De Vrage is, hoe menigmaal den Zwolschen ommegang in den Mastenbroekze omtrek begrepen zoude mogen worden? Antwoord, $44\frac{4}{9}$ maal.

Digitized by Google

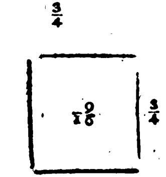

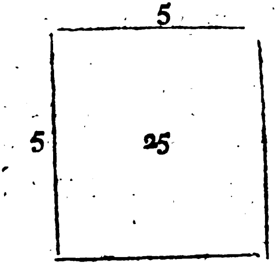

23. Een Wijnkooper heeft 2 Vaten / in elk mag een zeker Getal Mengelen Wijn / het eene Vat is 102 Mengelen grooter als het ander / als men de Mengelen van beyde de Vaten met malkander Multipliceerd / komt uyt 19600: Vrage, hoe groot yder Vat van is? Antw. 200 Mengelen en 98 Meng.

24. Ymand doet op Intrest 500 Gulden / voor twee Jaaren / om ten eynde des teyds wederom te ontfangen $583\frac{1}{5}$ Gulden; wanneer men nu rekend Intrest op Intrest: Vrage, na den Intrest ten 100 's Jaars? Antwoord, 8 ten Honderd.

Door den Autheur aldus:

$583\frac{1}{5}$
500
291500
$\frac{1}{5}$ --- 100
291600

4 | |
29 | 16 | 00
5 | 4 | 0
25 | 16 |
4 | |

540
500 af
500 — 40 — 100
5/—
8 ten 100.

AANMERKING.

Uyt een generaale Stelkunstige oplossing van dit Voorstel, leyd men dezen Arithmetischen Regel af.

„ Deel het Capitaal en Winst, ten eynde des teyds, „ door het uytgezette Capitaal, uyt het komende „ trekt

Digitized by Google

„ trekt de Wortel van zulk eene hoogheyd als 't Getal der Jaaren is (in deze 2; dat is de Wortel in de tweede magt.) Multipliceer de uytkomst met 100, Komt als dan het Capitaal en Intrest per Jaar, Substraheer hier van 't Capitaal 100: men heeft den Intrest ten 100 's Jaars.

By voorbeeld:

$\frac{583\frac{1}{5}}{500}$ of $\frac{2916}{2500}$ uyt deze Teller en Noemer.

De Quadr.-wortel getrokken/ komt $\frac{54}{50}$

Dit met 100 Gemultipliceert/ komt 108.
Hier van Gesubstraheert 100/ blijft 8 per Cento 's Jaars.

Nota. Zo 'er 3 Jaaren waaren gegeeven, had men de Cubicq-wortel; met 4 Jaaren de Quadraats Quadr.-wortel moeten extraheeren: En zo vervolgens.

25. Een heeft 2 stukken Yzer/ 't eene is lang/ breet en dik $2\frac{1}{2}$ Duym/ weegt 4 ℔ zwaar/ 't ander is 5 Duym dik/ en breet/ ook lang: De Vrage is, hoe zwaar dat het is? Antwoord, 32 ℔.

26. Item/ 2 vierkante klompen Yzer/ even lang/ breet/ en dik/ 't eene is lang/ breet/ of ook dik $2\frac{1}{2}$ Duym/ en weegt 4 ℔ zwaar/ 't ander weegt 32 ℔ Yzer zwaar: De Vrage is, hoe veel Duym, het dan breet/ lang/ als hoog is? Antwoord, 5 Duym.

27. Als men met 8 Vaam Lint kan bewinden 16 Pieken/ hoe veel Pieken zal men dan mogen bewinden met een koorde lang 12 Vaam? Antw. 36/ of 3 Dozijn Pieken.

28. Uyt

28. Uyt 2 Steden/ die van den anderen leggen 39 Mijlen/ gaat een Voet-ganger uyt de een/ en gaat 5 Mijlen des Daags; uyt de andere reyd een Paart-reyder den Voet-ganger te gemoet/ reyd alle Dagen 8 Mijlen: Vrage, op wat Dag zy malkander ontmoeten? Antw. den 3 Dag.

29. Item/ zo men wilde een Muur optrekken/ 50 Voeten lang/ 20 hoog/ 2 dik/ en dat van Mop-steen/ zijnde 1 Voet lang/ $\frac{1}{2}$ breet/ $\frac{1}{4}$ hoog: Vrage, hoe veel alzulke Moppen daar toe van noden zouden wezen? Antw. 16000.

30. Een Vloer van 50 Voet lang/ en 20 Voet breed/ word belegd met Steenen van $\frac{3}{4}$ Voet lang/ en $\frac{3}{4}$ Voet breet: Vrage, hoe veel alzulke Steenen tot de Vloer van noden zijn? Antw. $1777\frac{7}{9}$ Steenen.

31. Een Dak lang 50 Voeten/ word belegd met Pannen/ van 5 Pannen in de 4 Voet lengte/ en leggen 18 alzulke Pannen in de hoogte: Vrage, hoe veel Pannen aan beyde zyden van 't Huys van doen zijn? Antw. 2250 Pannen.

32. Item/ een Dak lang 50 Voet/ word belegd met Pannen/ die breet zijn $\frac{3}{4}$ Voet/ en in de hoogte komen 18 Pannen: De Vrage is, hoe veel op beyde zyden van 't Huys van doen zijn? Antw. 2400 Pann.

33. Een Haas word van een Windhond na gejaagd/ den Haas overloopt in een Minuit 16 Roede Lands/ den Windhond overloopt in een Minuit 20 Roeden: De Vrage is, in hoe veel Minuiten den Haas gevangen wierd/ als hy 160 Roeden voor uyt was/ en hoe veel Roeden Lands den Windhond overlopen heeft? Antw. in 40 Minuiten/ den Hond heeft overlopen 800 Roeden.

Roe-

Digitized by Google

Roede
De Haas in 1 Min. 16
De Hond ———— 20

		Roede	Roeden
Verschil 4	——	20 ——	160
		40	40

Roeden Minuit
20 ——— 1 ——— 800 Roeden heeft de
20 /—— Hond overloop.
Ergo/ in 40 Minut. is d'Haas
gevangen.

34. Item/ een Haas word van een Hazewind-hond vervolgd / als den Haas doet 8 sprongen/ zo doet den Hond 5 sprongen/ den Haas heeft al eer den Hond begind te springen 80 sprongen gedaan / nu 2 Hond-sprongen doen 3 Haze-sprongen: De Vrage is, hoe veel sprongen de Hond doen moet / eer hy den Haas agterhaald? Antwoord, 1920 sprongen.

Haze-spr. Hond-sp. Haze-sp.
3 —— 2 —— 8 | $5\frac{1}{3}$ Hond-spr. = 8 Haze-sp.
| 5 Honde-spr. (in wyttte.
avance
avans $\frac{1}{3}$ — op 8 spr. — 80
1 3
24
80

Komt 1920 Sprongen.

35. Twee Soldaten met den anderen spelende/ den eenen verspeeld in 4 reyzen 120 Gulden/ elke reys drie-maal meer inzettende: De Vrage is, om hoe veel hy d'eerste en 't laatste Spel gespeeld heeft? Antw. om 3 Gulden 't eerste/ en om 81 het laatste.

Str

Digitized by Google

Stel x voor d'eerste
dan $3x$ —— d'tweede
en $9x$ —— d'derde
$27x$ —— d'vierde

$40x = 120$

40 /

$x = 3$
$3x = 9$
$9x = 27$
$27x = 81$

Of door de valsche Positie aldus:

Poseer 2 de 1	Poseer 5 de 1
dan 6 de 2	dan 15 de 2
en 18 de 3	en 45 de 3
54 de 4	en 135 de 4
80	200
moest 120 zijn	moest 120 zijn
÷ 40	✠ 80

2 — 40
✕ 120 Divisor
5 ✠ 80

200 -- 160
200
360.

120 / 3 voor de 1ste &c.

36. Twee gaan uyt een Stad / den een gaat alle Dagen 8 Mijlen / de ander gaat den eersten Dag 1 Mijl / den tweede Dag 2 Mijl / den derde Dag 3 Mijl / en zo voorts alle Dag een Mijl meer: De Vrage is, wanneer zy malkanderen agterhalen? Antwoord, in 15 Dagen.

Nota: Zie de oplossing, Zom 20. In de Aritmetische Progressie.

37. Een zeyd tegen een ander telt uw Geld / dat gedaan zijnde / zegt hy tot hem: uw Geld is 6 Guld. meerder als mijn / als ik 't mijn met het uwe komt te Multipliceren / komt 72 Gulden; zegt mijn hoe veel Gulden elk Gezel heeft gehad? Antw. de eerste 12 Gulden / de laatste 6 Gulden.

Stel

Digitized by Google

Stel de 1ste $x + 6$ } Vermenigv.
van heeft de 2de x

$$30 \text{ is } xx + 6x = 72$$
$$9 = 9$$

$$xx + 6x + 9 = 81$$
$$\sqrt{\quad}$$
$$x + 3 = 9$$
$$\div 3$$

$$x = 6 \text{ Gl. de 2}$$
$$x + 6 = 12 \text{ --- de 1.}$$

38. Een Graver neemt aan een Put te graven van 28 Voeten diep/ maar bedingt 42 Gulden/ en als hy 't Werk niet volbrengen kan/ zal hy ontfangen voor d'eerste Voet na rato van zijn bedongen loon/ voor de tweede Voet 2 maal zo veel/ voor de derde 3 maal zo veel/ en zo voorts als voor de eerste; nu 20 Voet diep zijnde/ overloopt hem de Wel/ is alzo gedwongen daar uyt te scheyden/ en 't graven te verlaten: Vrage, hoe veel Arbeyds-loon hy ontfangen zal? Antw. 21 Gulden/ $14\frac{28}{203}$ Stuyv.

28 ——— 42 ——— 1.
20
840 | 30 Stuyv. voor de 1 Voet.
766
7

De Autheur neemt voor deze 30 Stuyvers 1 Stuyver, en voor de 60 Stuyv. 2 Stuyv., en maakt het Werk met weynig Letteren aldus: door een Progressie.

1 Voet

42. Daar is een Tooren A, B hoog 60 Voeten / tegens dewelke een Ladder gesteld is A, C lang 75 Voeten / en de Bazis B C, of de distantie van den Ladder tot den Tooren is 45 Voet: Vrage, hoe hoog moet men den Ladder op klimmen / om 30 Voeten van den Bazis B C verheven te zijn? Antw. 50 Voeten.

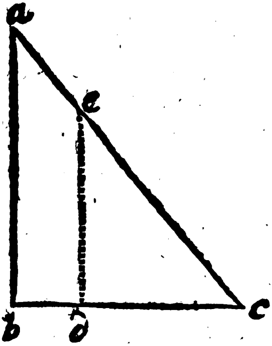

AANMERKING.

De Triangels *A B C*, *E D C*, zijn gelijkformig, en hierom zijn, naar de vierde Proposit. van *Euclides* zesde Boek de zyden, om de gelijke hoeken, evenredig.

Verhalven /

BC	AC	DC	EC
45 —	75 —	30	50 Voeten.

43. Een Tooren A, B hoog 60 Voeten / tegens dewelke is gesteld een Ladder A, C lang 75 Voeten / en den Basis B, C is 45 Voeten: De Vrage is, als men 50 Voet op den Ladder klimt / hoe hoog men dan van de Basis B, C of van der Aarden verheven zy? Antw. 40 Voet.

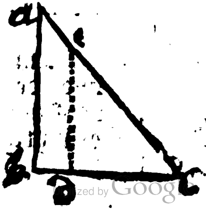

Digitized by Google

44. Twee

44. Twee Boomen / de eene lang 80 Voeten / en den andere 60 Voeten / staan van malkander 100 Voeten; zijn met de Toppen tegens den ander aan gevallen / nu word 'er een Lood van beyde de Toppen neder gelaten tot op de Aarde: Vrage, hoe veel Voeten het Lood van de kortsten Boom is? Antwoord, 36 Voeten.

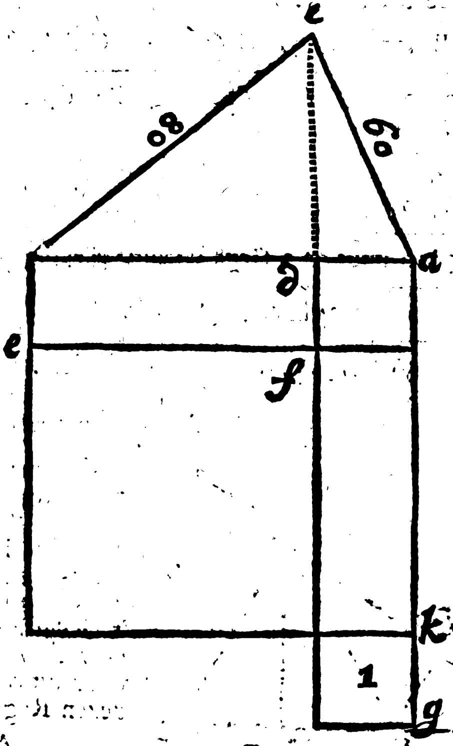

In alle Scherphoekige Triangels *A B C*, is 't Quadraat op de zyde *B C* kleyner dan de 2 Quadraaten op *A C* en *A B* zamen: en wel zo veel als 2 maal 't Gemultiplic^{de}. van *A B* en *A D* bedraagt.

270
[illegible] x 1
[illegible]3 x
[illegible]9 x
27 x

40 x

40/—
x

3 x
9 x
27 x

Digitized by Google

	A B 80		80
	A C 60		60
B 100 —	B I 20	——	140 = O B

Komt 28 B E
100 C B

2/ 77 | 36 C D, die over een komt met A D, als boven.

Als nu de voorsz. twee Boomen / 20 Voeten van ander staan / (zijnde al het overige als vooren) ... age, na de distantie van 't Lood als boven? ... ntwoord, 60 Voet.

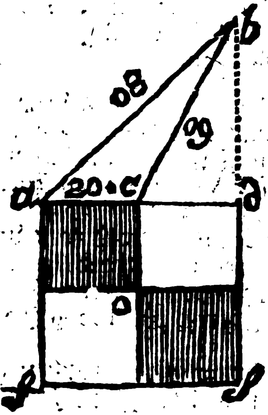

AANMERKING.

In deze Triangel is 't Quadraat op de zyde *A B*, over den plompen hoek *C*, grooter dan de twee Quadraaten op de andere zyde *A C* en *C B* te zamen.

Digitized by Google

Aldus:

AB 80   CB 60   AC 20

√   √   √

□ AB 6400   □ CB 3600   □ AC 400
□ AC 400

4000 □ CB en AC
6400 □ AB

2400 = 2 maal AC, CD

2 /

AC 20/ 1200 | 60 Voet voor CD.

46. Yemand geeft op Intrest 1024 Gulden/ en ontfangt ten eynde van twee Jaaren 1156 Gulden/ rekenende nu Intrest op Intrest: Vrage, na den Intrest ten 100 's Jaars? Antwoord, $6\frac{1}{4}$ ten 100.

Nota: De maniere van oplossinge in deze, en in de twee naastvolgende Voorstellen, word getoond in de Aanmerking op de 24ste Zom.

47. Item/ 500 Gulden werd op Intrest gegeven voor 3 Jaaren/ en men ontfangt als dan voor Capitaal en Intrest 665 Gulden/ 10 Stuyvers: als men nu rekend Intrest op Intrest? Vrage; na den Intrest ten 100 's Jaars? Antwoord, 10.

48. Wanneer men 1000 Gulden op Intrest geeft voor 4 Jaaren/ te rekenen Intrest op Intrest/ en men ontfangt ten eynde des tydts 1464 Guld. 2 Stuyv. Vrage, hoe veel is den Intrest ten 100 's Jaars geweest? Antw. 10.

49. Welk zijn de Getallen waar uyt getrokken kan worden $\sqrt{xx}$/ $\sqrt{x^3}$/ en $\sqrt{x^4}$? tot Facit geeft 95.

Antwoord, $\left\{\begin{array}{r} 9025 \\ 857375 \\ 81450625 \end{array}\right\}$ 95

50. Op

50. Op een Kruyd-berg / die hoog is 208 Roeden / begeven haar gelijk twee Kruyd-zoekers / om wat te halen / A begind onder aan den Berg / en klimt alle Dagen Voor-den-Middag opwaards 18 Roeden / en Na-den-Middag nederwaards 5 Roeden / B begind boven aan de Berg / en komt alle Dagen Voor-de-Middag nederwaards 15 Roeden / en Na-den-Middag klimt hy 3 Roeden opwaards; hoe verre van beneden / en van boven komen zy by malkander / en in hoe veel Dagen? Facit in $8\frac{8}{25}$ Dagen / en van boven $99\frac{21}{25}$ Roeden / van onder $108\frac{4}{25}$ Roed.

51. Item / in een Hof / welk lang is 75 Voeten / kruypt een Wormken / van 't voor-eynde na agteren / alle Dagen $1\frac{3}{4}$ Voet / en des Nagts keerd 't wederom $\frac{5}{8}$ Voet; aan het ander eynde is een ander Beesje / kruppende na voorén op den zelven tegd $1\frac{5}{8}$ Voet 's Daags / en des Nagts keerende $\frac{7}{8}$ Voet wederom: De Vrage is, in hoe veel Dagen de 2 Diertjens by een komen? Antw. in 40 Dagen.

52. Zoekt een Getal / 't welk Gecubeert zijnde / en van 't Product Gesubtraheerd 817 / dat de $\sqrt{}^3$ van de Rest zy 16? Antw. 17.

Stel x voor 't begeerde Getal.

$$\sqrt[3]{x^3 - 817} = 16$$

$$x^3 - 817 = 4096$$

$$+ 817$$

Dus is $x^3 = 4913$

$\sqrt[3]{}$

en $x = 17$ voor 't Get.

53. A Vraagd aan B hoe veel Geld dat hy heeft / B Antwoord: ik heb 3 maal zo veel Guldens als gy hebt / en als men de Somme van onzer beyder Guldens in zig zelfs Multipliceerde / en dat Product

duct nog eens in zig zelfs/ zo zoude daar uyt komen 207360000: Vrage, hoe veel Guldens heeft dan elk van haar gehad? Antw. A 30 Guld. B 90 Guld.

Neemt voor $A\,x$, en voor $B\,3\,x$, en werkt na de Regel.

54. Barent Buning, en Willem Ryke, hadden een Geld te deelen/ Barent Buning ontfing 5 Gulden meer als Willem Ryke, als men haar beyder Geld elk byzonder Quadrateerde/ zo bedroegen die twee Quadraaten 937: Vrage, na elks deel? Antwoord, Barent Buning 24 Guld. en Willem Ryke 19 Guld.

55. Hebbende een Ovaal/ lang van A tot B 6 Voet/ en breed van C tot D $4\frac{1}{6}$ Voet: Vrage, hoe groot dan een Cirkel zal vallen/ die met het Ovaal proportionaal gelijkformig is? Antw. 5 Voet.

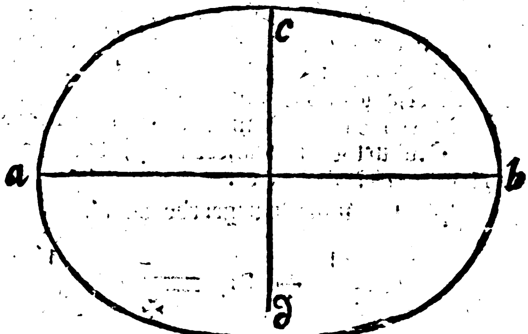

Nota: Zoekt een middel proportionaal Linie, tusschen den kortsten en langsten Diameter, als AB, en CD, op welk gevondene Linie beschrijft een Cirkel.

A B 6 Voet lang
C D $4\frac{1}{6}$ dito breed.

25 Voet in 't Vierkant

ergo 5 Voet.

56. Een

56. Een Visscher brengt een Visch ter Markt / om by 't Gewigt te verkoopen / dog geen Schaalen hebbende / verkogt hy dezelve aan drie Persoonen / den eersten de $\frac{3}{4}$ uyt de $\frac{1}{2}$ van de gantschen Vis / betaald aan den Visscher zeker Somme Stuyvers; de tweede neemt van 't blyvende / de $\frac{1}{2}$ uyt $\frac{4}{5}$ / uyt het $\frac{5}{6}$ / geeft hem een ongenoemde menigte van Stuyvers / den derden neemt de Rest / welk is $\frac{7}{24}$ / teld aan den Verkooper een onbekende hoop Stuyvers; te Huys komende / bevind de laatste als hy te Huys is / dat de Vis weegd 14 ℔ / den Vis-verkooper trekt uyt zijn ontfangen Penningen den Radix-quadraat / en bevind die te wezen 12 Stuyv. Nu is de Vrage, hoe veel ℔ de Vis zwaar gewogen heeft / ook hoe veel ℔ elk daar van gekogt heeft / en tot hoe veel hy 't ℔ verkogt heeft? Antw. de Vis weegd 48 ℔ / en het ℔ is verkogt tot 3 Stuyv. A heeft 18 ℔ / B 16 ℔ / en C 14 ℔.

57. Een Yzer-kooper heeft een Stuk Yzer / zijnde 7 Duym lang / breet en dik / of hoog / weegt zwaar 8 ℔: Vrage, hoe veel zal een ander Stuk wegen dat 14 Duym lang / breet en hoog is? Antw. 64 ℔.

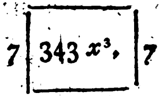

58. Nu heeft de gemelde Yzerkooper twee Kogels / den Diameter van d'eene is 7 Duym / weegt 8 ℔ / en den Diameter van den andere 14 Duym: Vrage, na de zwaarte van de tweede Kogel? Antw. 64 ℔.

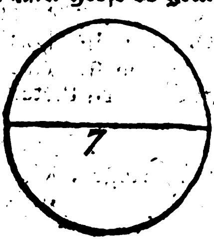

Digitized by Google

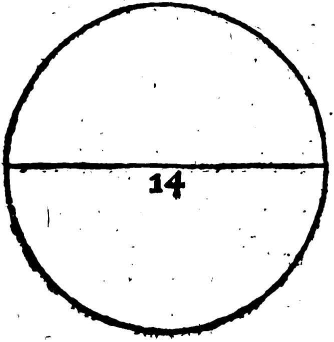

OPLOSSING,
„ Uyt de beginzelen
„ der Lighaams-mee-
„ tinge is bekend, dat
„ de Klooten, dat is
„ der zelver inhou-
„ den, tot elkander
„ in reden ſtaan als de
„ Cubi, of Teerlin-
„ gen der Diameters.

Waarom/

7 : 14

is als 1 : 2, $\sqrt{}$

1 : 8

Indien men nu onderſteld dat de beyde Kogels van eenerley aart en digtheyd van ſtoffe zijn, dan heeft de zwaarte der zelven mede de over-een-komſt der groote (Volume,) en gevolglijk:

1 : 8 = 8 ℔ | 64 ℔ de zwaarte van den 2[de] Kogel.

59. Twee van onze Regeerende Schepenen; namelijk/ van Eeken, en Pieter van Dalen, hadden eens te deelen/ een onbekende Som: in dier voegen dat van Eeken 2 Gulden meer ontfing als van Dalen, en zy ontfingen elk zo veel Guldens dat, als men haar Guldens elk byzonder Quadrateerde/ en de 2 Quadraten te zamen leyden/ was het Product 20404 Gulden: Vrage, hoe veel elk gedeelt had? Antwoord, van Eeken 102 Gulden/ en Pieter van Dalen 100 Gulden.

NOTA: Neemt *x* + 2 Gulden voor *van Eeken*, en *x* voor *van Dalen*, en werkt na de Regel, komt als boven.

60. Cor-

Digitized by Google

Cornelis Born, onze Schout; en Johannes Tienhoven, Secretaris; hebben te deelen een zekere somme £/ de Schout neemt 4 £ meer als de Secretaris/ en als men haar £ elk byzonder in zy zelver Multipliceerd/ en de 2 Producten te samen legt/ maken 656 £: Vrage, wat elk gehelt heeft? Antw. de Schout 20 £/ en de Secretaris 16 £.

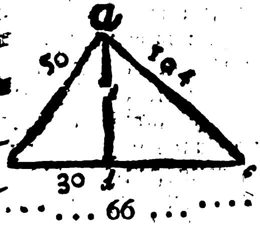

61. Daar is een Triangel/ A B C, waar van A B doet 50/ B C 66/ A C 104: Vrage, na de lengte B D? Antw. 30.

AB 50 √	BC 66 √	AC 104 √
□ AB 2500	□ BC 4356	□ AC 10816
	□ AB 2500	

□ AB en BC 6856 } Subtr.
□ AC ---- 10816 }

2/ 3960 | 1980
BC 66 / ----
30 B D.

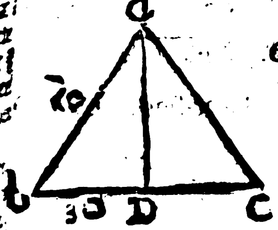

62. Daar is een Triangel A B C, waar van A B doet 50/ B C 66/ A C 104/ en B D 30: Vrage, hoe lang den Perpendiculaar A D is? Antwoord, 40.

Digitized by Google

A B	50	√	2500
B D	30	√	900
			1600

√ 1600

Komt 40 voor A D.

63. Als men nu een Cirkel hadde / waar in beschreven waar een Triangel / als boven / om dan zyn Diameter des Cirkels te vinden / zo Multipliceert A, C met A, B en Divideerd dat door 40 / de Perpendiculaar komt den Diameter.

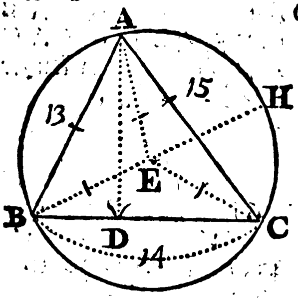

64. Waar is een Triangel waar van A B doet 13, B C 14 / en A C 15 / waar in een Stenge is op gerigt en op den Top een Vogel in dier voegen dat tot aan den Vogel uyt elk hoek des Velds A B C de distantie is $53\frac{1}{8}$: Vrage, hoe hoog den Vogel van boven der Aarde verheven is? Antw. $52\frac{1}{2}$.

VERKLARING: Beschrijft eenen Cirkel om den Driehoek (5: vierde Boek *Euclides*,) trekt den Perpendiculaar *A D*, wiens lengte men door de 13de van 't 2de Boek *Euclides*, aldus vind:

A B 13 √ 169 □ A B
B C 14 √ 196 □ B C

365 □ A B ✠ B C.
A C 15 √ 225 □ A C

Rest 140 't dubb. Prod. B C, B D
2 /

B C 14 / 70 voor 't Regt-hoek B C, B D

B D 5 √ 25 □ B D }
A B 13 √ 169 □ A B } 47: 1 B. *Eucl.*

√ 144 A D

12 voor A D.

Digitized by Google

Om

Om nu den Diameter na de voorgaande te vinden:

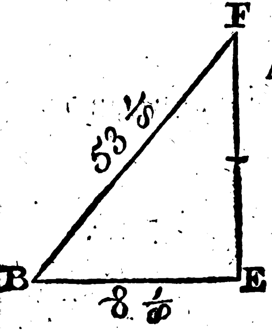

15 A C
AD 12 / ——— (13 A B
195 't Product

16 $\frac{1}{4}$ Diameter des
2 / ——— Cirk. B H
B E 8 $\frac{1}{8}$ √ 66 $\frac{1}{64}$ □ B E
B F 53 $\frac{1}{8}$ √ 2822 $\frac{7}{64}$ □ B F

2756 $\frac{1}{4}$ □ E F
√ ——— 47 : 1 *b*.
52 $\frac{1}{2}$ E F.

Aanmerking. Men moet zig verbeelden dat 'er uyt het middel-punt *E*, een Steng, regt-hoekig op den grond, is opgeregt, waar uyt den regt-hoekigen Triangel *B F E*, ontstaat.

65. Drie Boog-schutters/ A B C, leggende elk even ver van de voorsz. Vogel/ B legt de distantie van C 66 Voet/ en van A 50 Voet/ A van C 104; als nu den Vogel boven de Grond verheven is 156 Voeten: Vrage, hoe veel Voet. yder Schutter van moet schieten om gemelde Vogel te treffen? Antw. 169 Voeten.

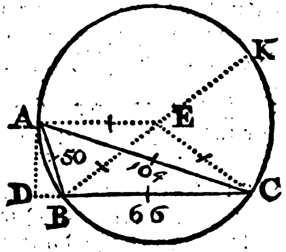

Digitized by Google

AB 50 √ 2500 □ AB
BC 66 √ 4356 □ BC

6856 □ AB ✠ BC
AC 104 √ 10816 □ AC

3960 dubb. Regt-hoek BC, BD
2/————
1980
BC 66/————
BD 30 √ 900 □ BD }
AB 50 √ 2500 □ AB } Subtr.

1600
√————
Perpend. AD 40 - - - - /

104 AC
50 AB

5200

130 d. BE
2/————
BE 65 √ 4225
EV 156 √ 24336

28561
√————
169 Voet

Nota. Men heeft zig als in Zom 64 uyt het midden *E* een regt-hoekigen Steng te verbeelden, hoog 156 Voeten, op welken Top den Vogel (*V*) staat.

66. Ik Vraagde eens aan Izaak de Groot, mijn Discipel / hoe Oud hy was? hy Antwoorde: 4 Jaar Ouder als mijn Broeder / en als ik mijn Jaaren en mijn Broeders Jaaren elk byzonder Quadrateerden / en die 2 Quadraten te zamen leyden / het Product deelde door de Jaaren / die ik Ouder ben als mijn Broeder / zal komen 164 Jaar; Rekent nu Meester hoe Oud ik ben? Antwoord, 20 Jaar.

To

Tot Besluyt.

Of ymand vraagde na mijn Jaaren,
Toen ik van hier toog op de Baaren,
Laat hem 2138 1376 door *xx* de *xx* verkleenen,
't Heeft Radix, Agt-maal agt, vier Eenen:
Kan hy dat doen door Regel-regt,
Houd hem voor een goed Reken-knegt;
Klimt hy dus op van Trap tot Trap,
Wel haast raakt hy tot Meesterschap.

NAA-BERICHT.

TOen den Drukker dezes voornam, eene Nieuwe Uytgave van dit beruchte REKEN-BOEKJE te doen, werd ik verzocht de Correctie der Proeven op my te willen neemen. Ik heb zijn Ed. dit niet mogen weygeren, hoewel mijn Dagelyksche bezigheden my, buyten dit, werks genoeg verschaffen; behalven dat niet zelden, de abuizen, die 'er ondanks, het naaukeurigst toezigt, veel licht in over blyven, door de Gebruykers aan den Corrector worden geweeten; zo als 'er ons na 't Af-drukken nog eenige in 't gezicht zijn gevallen, die wy nodig vonden in een *Errata* hier nevens, te plaatzen.

Voorts gelieve men te weeten, dat, zo ik een Boekske over de *Arithmetica* goed vond te Schryven, ik eene schikking zou verkiezen, die my de beste scheen. Dan, deze moest hier in haar geheel worden gelaaten zou dit het eygen Werkje blyven. Wat ik echter hier en daar verandert, en zo ik meen, verbetert hebbe, zal de Gebruyker met vergelyking der voorige Uytgaven, lichtelyk ontdekken.

B. C. D. G.

AMSTERDAM,
A°. 012105.
Talletters 1. 2 3. 4. 5.
Den 000 12 Maart.
Talletters 1. 2. 3. 4.

EYNDE.

Digitized by Google

E R R A T A,

Leest als volgt:

Pag.	Zom	
14	6	Om te Winnen de waarde van $46\frac{2}{3}$ Potten/ Regel vier.
16	17	Zo men 100 ℔ Kaas verkoopt/ Reg. een.
23	58	$28\frac{4}{7}$ Schepel. vierde Regel.
25	68	*Nota:* Rekenende 1 ß, 8 g, voor 1 £.
—	68	℔ £ ℔ 108 — $10\frac{5}{7}$ — 12204 | (In d'Uytwerk. 1224 £/ 3 ß/ 4 g.
30	19	Men koopt/ Regel een.
81	53	(Leest) £.
82	55	*Nota:* Rabatteerende 7 per Cento.
96	74	Hoe veel Capitaal en Intrest/ Regel vijf.
105	21	Antw. £. Regel drie.
107	25	Leest Regel vier tot opheldering, over 3 Jaaren 300 Guld. en na die tyd 5 Jaaren agter een/ voor Capitaal en Winst/
119	41	Leest Regel agt verlooren heeft/ In de Uytwerking staat $1490\frac{50}{89}$ voor 1500/ en gevolglijk in d'uytkomst $1\frac{663}{737}$ in plaats van $1\frac{79}{89}$ ten 100 Verlies in 't Jaar.
139	13	4 Ellen aldaar/ doen 5 Ell. hier. Reg. vier.
146	18	Tot 10 g Aloig. Regel twee.
147	23	Antw. $12\frac{1}{2}$ Stuyv.
148	31	$\left.\begin{array}{r} 12 \\ 8 \\ \hline 96 \end{array}\right\}$ (In de Uytwerking.)
161	19	Houdende 22 Zwolze Kannen. Reg. twee.
162	20	$5\frac{1}{3}$ à 10. Regel boven aan.
206	4	$\frac{1}{7}$ van A en B. (In de Uytwerking.)
217	4	De Curassier 11 Gl. Is in de 3 R, vergeeten.

Digitized by Google

Wiedrechningen f 110

[illegible] f 63

[illegible]

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

JAN 10 1940

Digitized by Google